

2023

Letni poročili

- o izvrševanju proračuna EU za proračunsko leto 2023 ter
- o dejavnostih, financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada (ERS), za proračunsko leto 2023

EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

SL

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1
Vprašanja: eca.europa.eu/sl/contact
Spletišče: eca.europa.eu
Twitter: @EJAuditors

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu. Dostop je mogoč na strežniku Evropa (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2024

Opomba: Nekateri skupni seštevki na slikah v tem dokumentu zaradi zaokroževanja morda niso enaki vsoti posameznih elementov.

V skladu s členom 287(1) in (4) PDEU, členom 258 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 ter členom 43 Uredbe sveta (EU) 2018/1877 z dne 26. novembra 2018 o finančni uredbi, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad, in razveljavitvi Uredbe (EU) 2015/323 ter členom 92(4) Uredbe (EU) št. 806/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2014 o določitvi enotnih pravil in enotnega postopka za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010

je Računsko sodišče Evropske unije na zasedanjih 4. in 14. julija 2024 sprejelo svoji

LETNI POROČILI

za proračunsko leto 2023

Poročili z odgovori institucij na opazanja Sodišča sta bili poslani organoma, odgovornima za podeljevanje razrešnice, in drugim institucijam.

Člani Sodišča ob sprejetju teh poročil:

Tony Murphy (predsednik), Nikolaos Milionis, Klaus-Heiner Lehne, Bettina Jakobsen, Jan Gregor, Mihails Kozlovs, Ildikó Gáll-Pelcz, Annemie Turtelboom, Viorel Ștefan, Ivana Maletić, François-Roger Cazala, Joëlle Elvinger, Helga Berger, Marek Opioła, Jorg Kristijan Petrovič, Stef Blok, George Marius Hyzler, Lefteris Christoforou, Laima Liucija Andrikiienė, Keit Pentus-Rosimannus, Katarína Kaszasová, João Leão, Alejandro Blanco Fernández, Carlo Alberto Manfredi Selvaggi, Petri Sarvamaa in Hans Lindblad

Kazalo

	Stran
Letno poročilo o izvrševanju proračuna EU za proračunsko leto 2023	5
Odgovori institucij na Letno poročilo o izvrševanju proračuna EU za proračunsko leto 2023	419
Letno poročilo o dejavnostih, financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada (ERS), za proračunsko leto 2023	514
Odgovori Evropske komisije na Letno poročilo o dejavnostih, financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada (ERS), za proračunsko leto 2023	552

**Letno poročilo o izvrševanju
proračuna EU za proračunsko leto 2023**

Kazalo

	Stran
Splošni uvod	7
Poglavje 1 Izjava o zanesljivosti in podporne informacije	10
Poglavje 2 Upravljanje proračuna in finančno poslovanje	56
Poglavje 3 Doseganje rezultatov pri izvrševanju proračuna EU	108
Poglavje 4 Prihodki	193
Poglavje 5 Enotni trg, inovacije in digitalno	221
Poglavje 6 Kohezija, odpornost in vrednote	243
Poglavje 7 Naravni viri in okolje	292
Poglavje 8 Migracije in upravljanje meja Varnost in obramba	314
Poglavje 9 Sosedstvo in svet	333
Poglavje 10 Evropska javna uprava	356
Poglavje 11 Mehanizem za okrevanje in odpornost	369
Dodatek	413
Odgovori institucij	419

Splošni uvod

0.1. Evropsko računsko sodišče (Sodišče) je institucija Evropske unije (EU) in zunanji revizor njenih financ. V tej vlogi deluje kot neodvisni varuh finančnih interesov vseh državljanov EU, še zlasti tako, da pomaga izboljševati njeno finančno poslovanje.

0.2. V skladu s [Pogodbo o delovanju Evropske unije](#)¹ (PDEU) letno poročilo Sodišča o izvrševanju proračuna EU zajema prihodke in odhodke. Sodišče v njem daje svojo *izjavo o zanesljivosti* zaključnega računa EU in o tem, ali je bil proračun EU porabljen v skladu z veljavno zakonodajo in drugimi predpisi. To izjavo dopolnjujejo posebne ocene za pomembnejša področja proračunske porabe EU. Evropski razvojni skladi so obravnavani v posebnem letnem poročilu.

0.3. Splošni proračun EU vsako leto sprejmeta Svet Evropske unije in Evropski parlament. Svet Evropske unije je maja 2020 sprejel NextGenerationEU (NGEU), začasni instrument, ki je bil vzpostavljen kot odziv na socialno-ekonomske posledice pandemije COVID-19 in se financira z izdajo obveznic. Z njim se financirajo mehanizem za okrevanje in odpornost² (ki pomeni približno 90 % sredstev NextGenerationEU) ter dodatna sredstva za obstoječe programe večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, ki jih je treba porabiti v skladu s pravili za posamezne sektorje. Sodišče je o zakonitosti in pravilnosti odhodkov mehanizma za okrevanje in odpornost pripravilo ločeno mnenje.

0.4. Za splošni proračun EU in tudi za financiranje NextGenerationEU se uporablja *postopek razrešnice*. V okviru tega postopka Parlament na priporočilo Sveta odloči, ali je Evropska komisija zadovoljivo izpolnila svoje proračunske odgovornosti. Podlaga za postopek razrešnice je letno poročilo Sodišča skupaj z drugimi *izložki* Sodišča. Ko je letno poročilo objavljeno, ga Sodišče pošlje nacionalnim parlamentom držav članic, Evropskemu parlamentu in Svetu.

¹ Členi 285–287 PDEU.

² [Uredba \(EU\) 2021/241](#) o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.

0.5. Letno poročilo ima naslednjo strukturo:

- **poglavje 1**, ki vsebuje izjavo o zanesljivosti, povzetek rezultatov revizije Sodišča v zvezi z zanesljivostjo zaključnega računa ter zakonitostjo in pravilnostjo³ prihodkovnih in odhodkovnih transakcij, povezanih z zaključnim računom, vključno z informacijami Komisije o pravilnosti, ter povzetek revizijskega pristopa Sodišča,
- **poglavje 2**, v katerem je predstavljena analiza upravljanja proračuna in finančnega poslovanja EU,
- **poglavje 3**, v katerem so predstavljeni vidiki smotrnosti (tj. *gospodarnost, učinkovitost in uspešnost*) izvrševanja proračuna. Sodišče se je v tem poglavju osredotočilo na analizo in povzetek ključnih informacij o smotrnosti iz posebnih poročil, sprejetih leta 2023, in na smotrnost programov porabe v okviru razdelka 4 večletnega finančnega okvira ter pregledalo, kako se izvajajo priporočila iz njegovega poročila o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2020 in njegovih posebnih poročil iz istega leta,
- **poglavje 4**, v katerem so predstavljeni rezultati Sodišča v zvezi s preizkušanjem pravilnosti prihodkovnih transakcij EU, njegove preučitve elementov sistemov notranjih kontrol za upravljanje prihodkov ter njegovega pregleda letnih poročil Komisije o dejavnostih,
- **poglavja 5 do 10**, v katerih so za različne razdelke večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 predstavljeni rezultati Sodišča v zvezi s preizkušanjem pravilnosti transakcij in njegov pregled *letnih poročil o dejavnostih* Komisije, elementov njenih sistemov notranjih kontrol ter drugih ureditev upravljanja,
- **poglavje 11**, v katerem je predstavljena ocena Sodišča v zvezi s skladnostjo s plačilnimi pogoji iz mehanizma za okrevanje in odpornost, njegov pregled *letnih poročil o dejavnostih* Komisije, njegova ocena izbranih nadzornih in kontrolnih sistemov in njegov revizijski pristop za mehanizem za okrevanje in odpornost,
- **Priloga 1**, ki vsebuje poročilo o morebitnih pogojnih obveznostih, nastalih zaradi opravljanja nalog Komisije in Sveta na podlagi uredbe o enotnem mehanizmu za reševanje.

³ Sodišče v tem poročilu uporablja izraz „pravilnost“ z enakim pomenom kot „zakonitost in pravilnost“.

0.6. Sodišče si prizadeva, da bi svoje ugotovitve predstavilo jasno in jedrnato, čeprav se včasih ne more izogniti uporabi izrazov, ki so specifični za EU, njene politike in proračun ter za računovodstvo in revizijo. Na svojem spletišču je objavilo [glosar](#) s pojasnili teh specifičnih izrazov. Izrazi, opredeljeni v glosarju, so v *poševnem tisku*, kadar so v posameznih poglavjih omenjeni prvič.

0.7. Odgovori Komisije (in, kadar je ustrezno, drugih institucij in organov EU) na opažanja Sodišča so objavljeni skupaj s tem poročilom.

Poglavje 1

Izjava o zanesljivosti in podporne informacije

Vsebina

	Odstavek
Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja	I.–XLI.
Uvod	1.1.–1.4.
Revizijske ugotovitve za proračunsko leto 2023	1.5.–1.35.
Zanesljivost zaključnega računa	1.5.–1.8.
V zaključnem računu ni bilo pomembno napačnih navedb	1.5.–1.7.
Ključne revizijske zadeve v zvezi z računovodskimi izkazi za leto 2023	1.8.
Pravilnost transakcij	1.9.–1.28.
Mnenje Sodišča se nanaša na proračunske prihodkovne in odhodkovne transakcije	1.10.–1.13.
Napake so še vedno prisotne v različnih vrstah porabe	1.14.–1.15.
Tveganje napake je večje pri plačilih na podlagi povračil kot pri plačilih na podlagi pravic	1.16.–1.17.
Odhodki z visokim tveganjem so bistven del revidirane populacije Sodišča in vsebujejo pomembno napako	1.18.–1.23.
Napake v zvezi z neupravičenostjo še vedno največ prispevajo k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem	1.24.–1.27.
Stopnja napake za odhodke z nizkim tveganjem je pod pragom pomembnosti	1.28.
Informacije Komisije o pravilnosti	1.29.–1.35.
Ocena napake, ki jo je izračunala Komisija, je bistveno nižja od intervala zaupanja, ki ga je izračunalo Sodišče	1.31.–1.33.
V oceni tveganja, ki jo je izračunala Komisija, je stopnja tveganja verjetno ocenjena prenizko	1.34.–1.35.
Sodišče primere suma goljufije prijavi Evropskemu javnemu tožilstvu in Evropskemu uradu za boj proti goljufijam	1.36.–1.43.

Zaključki	1.44.–1.48.
Rezultati revizije	1.45.–1.48.
Priloge	
Priloga 1.1 – Revizijski pristop in metodologija	

Izjava o zanesljivosti, ki jo Sodišče predloži Evropskemu parlamentu in Svetu – poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

I. Sodišče je revidiralo:

- (a) konsolidirani zaključni račun Evropske unije, ki ga sestavljajo konsolidirani računovodski izkazi¹ in poročila o izvrševanju proračuna² za proračunsko leto, končano 31. decembra 2023, in ga je Komisija odobrila 25. junija 2024, ter
- (b) zakonitost in pravilnost z zaključnim računom povezanih *transakcij*, kot je določeno v členu 287 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

II. Po mnenju Sodišča konsolidirani zaključni račun Evropske unije (EU) za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njen finančni položaj na dan 31. decembra 2023 ter njen *poslovni izid*, denarne tokove in spremembe čistih sredstev za tedaj končano leto v skladu s finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov

III. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

¹ Člen 243 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 966/2012; UL L 193, 30.7.2018, str. 1.

² Prav tam, člen 244.

Odhodki

IV. Sodišče je tudi za leto 2023 pripravilo dve ločeni mnenji o zakonitosti in pravilnosti odhodkov. Razlog za to je revizija *mehanizma za okrevanje in odpornost* (RRF), ki je začasni instrument ter se izvaja in financira bistveno drugače od proračunske porabe v večletnem finančnem okviru.

Negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti proračunskih odhodkov

V. Zaradi pomembnosti zadeve, opisane v razdelku Osnova za negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti proračunskih odhodkov, so po mnenju Sodišča na proračunske odhodke, sprejete v zaključnem računu za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, pomembno vplivale napake.

Mnenje s pridržkom o zakonitosti in pravilnosti odhodkov mehanizma za okrevanje in odpornost

VI. Razen učinkov zadev, opisanih v razdelku Osnova za mnenje s pridržkom o zakonitosti in pravilnosti odhodkov iz mehanizma za okrevanje in odpornost, so po mnenju Sodišča odhodki mehanizma za okrevanje in odpornost, sprejeti v zaključnem računu za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

Osnova za mnenje

VII. Sodišče je revizijo izvedlo v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja (ISA) in etičnim kodeksom Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov (MZRS) ter mednarodnimi standardi za vrhovne revizijske institucije INTOSAI (ISSAI). Odgovornost Sodišča na podlagi teh standardov in kodeksov je natančneje opisana v delu tega poročila z naslovom Revizorjeva odgovornost. V njem je Sodišče navedlo tudi več informacij o osnovi za svoje mnenje o prihodkih (glej odstavek [XXXVI](#)) in z RRF povezanih odhodkih (glej odstavek [XXXVIII](#)). Poleg tega Sodišče izpolnjuje tudi zahteve glede neodvisnosti in svoje etične odgovornosti v skladu z etičnim kodeksom za poklicne računovodje, ki ga je izdal Odbor za mednarodne etične standarde za računovodje. Sodišče meni, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna osnova za njegovi mnenji.

Osnova za negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti proračunskih odhodkov

VIII. Po oceni Sodišča znaša skupna stopnja napake za proračunske odhodke, sprejete v zaključnem računu za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, 5,6 %. Na znaten delež teh odhodkov so pomembno vplivale napake. To zadeva odhodke, za katere veljajo kompleksna pravila, predvsem tiste na podlagi povračil, pri katerih ocenjena stopnja napake znaša 7,9 %. V letu 2023 so ti odhodki znašali 103,8 milijarde EUR, kar je 64,4 % populacije, ki jo je revidiralo Sodišče³. Učinki

napak, ki jih je odkrilo Sodišče, so tako v sprejetih odhodkih v zadevnem letu pomembni in vseobsegajoči.

Osnova za mnenje s pridržkom o zakonitosti in pravilnosti odhodkov iz mehanizma za okrevanje in odpornost

IX. Sodišče je odkrilo naslednje kvalitativne in kvantitativne elemente:

- slabosti pri zasnovi ukrepov in primere nejasnih mejnikov/ciljev, zaradi česar je ocena, ali so bili zadovoljivo izpolnjeni, temeljila na bolj osebni presoji,
- stalne slabosti v sistemih poročanja in kontrol držav članic,
- problemi glede zanesljivosti informacij, ki so jih države članice navedle v svojih izjavah o upravljanju,
- kvantitativne ugotovitve za sedem od 23 plačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost (in za zadevne obračune predhodnega financiranja) državam članicam. Šest od teh plačil je vsebovalo pomembne napake.

X. Na podlagi teh elementov meni, da so splošni učinki njegovih ugotovitev pomembni, vendar v sprejetih odhodkih mehanizma za okrevanje in odpornost za zadevno leto niso vseobsegajoči.

Ključne revizijske zadeve

Sodišče je ocenilo obveznost za pokojnine in druge zasluge zaposlenih

XI. Bilanca stanja EU vključuje obveznost za pokojnine in druge zasluge zaposlenih, ki je konec leta 2023 znašala 90,8 milijarde EUR (2022: 80,6 milijarde EUR).

XII. Večina te obveznosti za pokojnine in druge zasluge zaposlenih, ki znaša 82,7 milijarde EUR, se nanaša na pokojninski sistem uradnikov in drugih uslužbencev Evropske unije (2022: 73,1 milijard EUR). Obveznost, evidentirana v zaključnem računu, je ocena sedanje vrednosti pričakovanih prihodnjih plačil, ki jih bo morala EU izvršiti za poravnavo svojih pokojninskih obveznosti.

³ Dodatne informacije so v odstavkih [1.18–1.23](#) letnega poročila Sodišča za leto 2023.

XIII. Prejemki, izplačani v okviru pokojninske sheme, se knjižijo v breme proračuna EU. EU sicer ni ustanovila posebnega pokojninskega sklada za kritje stroškov prihodnjih pokojninskih obveznosti, vendar države članice skupaj jamčijo za izplačilo prejemkov, uradniki pa prispevajo tretjino stroškov financiranja sheme. Eurostat to obveznost izračuna letno v imenu računovodje Komisije, pri čemer uporablja parametre, kot sta starostni profil in pričakovana življenjska doba uradnikov EU, ter predpostavke o prihodnjih gospodarskih razmerah. Te parametre in predpostavke ocenjujejo tudi aktuarski svetovalci Komisije.

XIV. Pokojninska obveznost se je v letu 2023 povišala predvsem zaradi znižanja diskontne stopnje in posodobitve aktuarske tabele o življenjski dobi javnih uslužbencev EU. Na diskontno stopnjo sta vplivala zlasti gibanje obrestnih mer in pričakovana prihodnja inflacija⁴.

XV. Drugi največji del obveznosti za pokojnine in druge zasluške zaposlenih je ocenjena obveznost EU do skupnega sistema zdravstvenega zavarovanja, ki je konec leta 2023 znašala 6,3 milijarde EUR (2022: 5,7 milijarde EUR). Ta obveznost se nanaša na stroške zdravstvenega varstva uslužbencev EU, ki se plačajo v obdobju po prenehanju opravljanja dejavnosti (brez njihovih prispevkov).

XVI. Sodišče je kot del svoje revizije ocenilo aktuarske predpostavke za te sheme in iz njih izhajajoče vrednotenje. Ocena Sodišča temelji na delu, ki so ga opravili zunanji neodvisni aktuarski strokovnjaki. Sodišče je preverilo osnovne podatke, na katerih temeljijo izračuni, aktuarske parametre in izračun obveznosti. Preverilo je tudi predstavitev obveznosti v konsolidirani bilanci stanja in pojasnilih h konsolidiranim računovodskim izkazom.

XVII. Sodišče je prišlo do zaključka, da je ocena skupnih obveznosti za pokojnine in druge zasluške zaposlenih v konsolidirani bilanci stanja pošteno navedena.

Sodišče je ocenilo bistvene ocene ob koncu leta, predstavljene v zaključnem računu

XVIII. Konec leta 2023 je ocenjena vrednost upravičenih odhodkov, ki so nastali upravičencem, vendar še niso bili prijavljeni, znašala 155,2 milijarde EUR (2022: 148,7 milijarde EUR). Ti zneski so bili evidentirani kot vnaprej vračunani stroški⁵.

⁴ Pojasnilo 2.9 zaključnega računa EU za leto 2023.

⁵ Ti stroški vključujejo vnaprej vračunane stroške v višini 76,2 milijarde EUR na strani obveznosti v bilanci stanja in 79,0 milijarde EUR na strani sredstev, s katerimi se zmanjša vrednost predhodnega predfinanciranja.

XIX. Ocena se je za vse programe povečala predvsem zaradi tega, ker se prejšnje programsko obdobje končuje in ker se sredstva iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 porabljajo počasneje, kot je bilo pričakovano. Tako je bila vrednost dejansko predloženih zahtevkov nižja od pričakovane, ocenjena vrednost ob koncu leta pa višja. Vnaprej vračunani stroški, evidentirani za mehanizem za okrevanje in odpornost, ki temeljijo na napovedi prihodnjih plačil, so se zmanjšali na 7,4 milijarde EUR (leta 2022: 22,6 milijarde EUR).

XX. Da bi Sodišče ocenilo te ocene ob koncu leta, je preučilo sistem, ki ga je Komisija vzpostavila za izračune za ločitev proračunskih let, da bi se prepričalo o njegovi pravilnosti in popolnosti v generalnih direktoratih, v katerih se je izvršila večina plačil. Med svojim revizijskim delom v zvezi z vzorcem računov in plačili v okviru predhodnega financiranja je preučilo ustrezne izračune za ločitev proračunskih let, da bi se obravnavalo tveganje napačne navedbe vnaprej vračunanih stroškov.

XXI. Sodišče je prišlo do zaključka, da je ocena skupnega zneska vnaprej vračunanih stroškov in drugih predujmov državam članicam v konsolidiranem zaključnem računu pošteno predstavljena.

Sodišče je pregledalo sredstva, ustvarjena v procesu izstopa Združenega kraljestva iz EU

XXII. Združeno kraljestvo od 1. februarja 2020 ni več država članica EU. V skladu s sporazumom o izstopu se je Združeno kraljestvo zavezalo, da bo spoštovalo vse finančne obveznosti iz prejšnjih večletnih finančnih okvirov, ki izhajajo iz njegovega članstva v EU.

XXIII. Po koncu prehodnega obdobja 31. decembra 2020 so zaradi dodatnih vzajemnih obveznosti EU in Združenega kraljestva nastale nekatere obveznosti in terjatve za EU. Te obveznosti je treba upoštevati v zaključnem računu EU. Po oceni Komisije so na datum bilance stanja v zaključnem računu EU izkazane neto terjatve do Združenega kraljestva v višini 15,5 milijarde EUR (2022: 23,9 milijarde EUR), za katere se ocenjuje, da bo v 12 mesecih po datumu poročanja plačane 2,4 milijarde EUR.

XXIV. Sodišče je v okviru svojih običajnih revizijskih postopkov s Komisijo razpravljalo o časovnem okviru, točnosti in popolnosti pripoznanih sredstev in izvršenih plačil. Ponovno je izračunalo zadevne zneske, jih uskladilo z zadevnimi evidencami in preverilo ustreznost vseh uporabljenih predpostavk.

XXV. Sodišče ugotavlja, da je ocena skupnih sredstev, pripoznanih v zvezi s procesom izstopa Združenega kraljestva iz EU, v konsolidiranem zaključnem računu pošteno predstavljena.

Sodišče je ocenilo učinek ruske vojne agresije proti Ukrajini na zaključni račun

XXVI. Rusija je 24. februarja 2022 začela invazijo na Ukrajino. Ker EU Ukrajini zagotavlja pomoč v obliki posojil in nepovratnih sredstev, je Sodišče ocenilo izračune Komisije v zvezi s finančno izpostavljenostjo EU invaziji in njihovo podlago, da bi se prepričalo o tem, ali se dejanske in morebitne posledice ustrezno upoštevajo v zaključnem računu EU. Sodišče je izračune Komisije ocenilo glede na svoje lastne in druge relevantne podatke.

XXVII. Sodišče je prišlo do zaključka, da je obravnava učinka ruske vojne agresije proti Ukrajini na konsolidirani zaključni račun v konsolidiranem zaključnem računu pošteno predstavljena.

Sodišče je ocenilo učinek instrumenta NextGenerationEU na zaključni račun

XXVIII. EU je z instrumentom NextGenerationEU mobilizirala znatna sredstva, da bi ublažila socialno-ekonomske posledice pandemije. Za financiranje NextGenerationEU Evropska komisija najema posojila na kapitalskih trgih. Ta sredstva so državam članicam na voljo v obliki nepovratnih sredstev ali posojil do višine predhodno dogovorjene dodelitve. Te dejavnosti pomembno vplivajo na računovodske izkaze. Najpomembnejši del instrumenta NextGenerationEU je mehanizem za okrevanje in odpornost.

XXIX. Sodišče je v okviru svojih običajnih revizijskih postopkov revidiralo sredstva, obveznosti, prihodke in odhodke, vključno s tistimi, ki so povezani z NextGenerationEU. Prišlo je do zaključka, da so v konsolidiranem zaključnem računu pošteno predstavljeni.

Druge zadeve

XXX. Komisija je odgovorna za zagotovitev „drugih informacij“. Ta izraz zajema „finančne poudarke leta“, ne pa konsolidiranega zaključnega računa in revizijskega poročila Sodišča o njem. Mnenje Sodišča o konsolidiranem zaključnem računu ne zajema teh drugih informacij. O tem tudi ne dajemo nobene izjave o zanesljivosti. Pri reviziji konsolidiranega zaključnega računa je Sodišče odgovorno za to, da prebere druge informacije in razmisli, ali so te pomembno neskladne s konsolidiranim zaključnim računom ali njegovim vedenjem, pridobljenim pri reviziji, ali se zdijo kako drugače pomembno napačno navedene. Če Sodišče pride do zaključka, da so druge informacije pomembno napačno navedene, mora o tem ustrezno poročati. Sodišče v zvezi s tem nima o čem poročati.

Odgovornost posloводства

XXXI. V skladu s členu 310 do 325 PDEU in finančno uredbo je Komisija odgovorna za pripravo in predstavitev zaključnega računa EU na podlagi mednarodno sprejetih računovodskih standardov za javni sektor ter za zakonitost in pravilnost z izkazi povezanih transakcij. Ta odgovornost vključuje zasnovano, izvajanje in vzdrževanje notranjih kontrol, ki se uporabljajo za pripravo in predstavitev računovodskih izkazov brez pomembno napačne navedbe zaradi *goljufije* ali napake. Komisija je odgovorna za zagotavljanje skladnosti dejavnosti, finančnih transakcij in informacij v računovodskih izkazih z zakonodajo (zakoni, uredbami, načeli, pravili in standardi), ki velja zanje. Končno odgovornost za zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom EU, ima Komisija (člen 317 PDEU).

XXXII. Pri pripravi konsolidiranega zaključnega računa je posloводство odgovorno za oceno zmožnosti EU, da nadaljuje poslovanje, razkritje vseh ustreznih zadev ter uporabo računovodstva na osnovi predpostavke o zmožnosti nadaljnjega poslovanja, razen če namerava subjekt likvidirati ali prenehati poslovanje ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

XXXIII. Komisija je odgovorna za nadzor nad procesom računovodskega poročanja EU.

XXXIV. V skladu s finančno uredbo (naslov XIII) mora računovodja Komisije za revizijo konsolidirani zaključni račun EU najprej, in sicer do 31. marca naslednjega leta, predložiti kot začasni zaključni račun in do 31. julija kot končni zaključni račun. Zčasni zaključni račun bi že moral biti resničen in pošten prikaz finančnega položaja EU. Zato je nujno, da so vse postavke zasnovega zaključnega računa predstavljene kot končni izračuni, kar Sodišču omogoča, da svojo nalogo opravi v skladu z naslovom XIII finančne uredbe in v danih rokih. Kakršne koli spremembe med zasnovega in končnim zaključnim računom bi bile običajno samo posledica ugotovitev Sodišča.

Revizorjeva odgovornost za revizijo konsolidiranega zaključnega računa in z njim povezanih transakcij

XXXV. Cilj Sodišča je pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem, ali je konsolidirani zaključni račun EU brez pomembno napačne navedbe in ali so transakcije, povezane z zaključnim računom, zakonite in pravilne, ter na podlagi svoje revizije Evropskemu parlamentu in Svetu zagotoviti izjavo o zanesljivosti zaključnega računa ter o zakonitosti in pravilnosti z njim povezanih transakcij. Sprejemljivo zagotovilo je visoka raven zagotovila, vendar ni nujno, da se z revizijo odkrijejo vsi primeri pomembno napačnih navedb ali neskladij, ki lahko obstajajo. Do napačne navedbe ali neskladja lahko pride zaradi goljufije ali napake, za pomembne pa štejejo, če se lahko utemeljeno pričakuje, da bodo ločeno ali skupaj

vplivale na kakršne koli ekonomske odločitve, ki bi se sprejele na podlagi tega konsolidiranega zaključnega računa.

XXXVI. Kar zadeva prihodke, Sodišče pri preučitvi lastnih sredstev iz naslova bruto nacionalnega dohodka, davka na dodano vrednost in nerekicirane odpadne plastične embalaže izhaja iz statističnih podatkov in podatkov, na podlagi katerih se ti izračunajo, in oceni sisteme Komisije za njihovo obdelavo do trenutka, ko so prispevki držav članic prejeti in evidentirani v konsolidiranem zaključnem računu. Pri tradicionalnih lastnih sredstvih preuči zaključne račune carinskih organov in analizira tok dajatev do trenutka, ko zneske prejme Komisija in so evidentirani v zaključnem računu. Pri carinah obstaja tveganje, da jih uvozniki ne prijavijo nacionalnim carinskim organom ali pa jih prijavijo nepravilno. Dejansko pobrane uvozne dajatve bodo zato nižje od zneska, ki bi ga bilo teoretično treba pobrati. Ta razlika, imenovana tudi izpad carin, zajema utajene zneske, ki niso zajeti v računovodskih sistemih držav članic za tradicionalna lastna sredstva in ne spadajo v obseg revizijskega mnenja Sodišča o prihodkih.

XXXVII. Pri odhodkih Sodišče preuči plačilne transakcije ob nastanku, evidentiranju in sprejetju odhodkov. Ta pregled zajema vse kategorije plačil v trenutku izvršitve, razen predujmov. Sodišče preuči predplačila, ko prejemnik sredstev zagotovi dokaze o njihovi pravilni porabi in institucija ali organ te dokaze sprejme z obračunom predplačila, kar je lahko šele v naslednjem letu.

XXXVIII. Za odhodke mehanizma za okrevanje in odpornost je za razliko od drugih proračunskih odhodkov glavni pogoj za plačilo zadovoljivo izpolnjevanje vnaprej določenih mejnikov ali ciljev. Dodatne zahteve so, da cilji in mejniki, ki so bili prej zadovoljivo doseženi, ne smejo biti razveljavljeni ter da ni kršeno načelo o preprečevanju dvojnega financiranja. Pogoji za upravičenost, določeni v zadevni uredbi, vključujejo obdobje upravičenosti, načelo, da se ne škoduje bistveno, in nenadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov. Zato se je Sodišče pri reviziji osredotočilo na to, ali so bili ti pogoji za plačilo in upravičenost izpolnjeni. Skladnost odhodkov, ki nastanejo končnim prejemnikom, s pravili EU in nacionalnimi pravili ni pogoj za plačila iz mehanizma za okrevanje in odpornost, zato revizijsko mnenje Sodišča ne zajema pravilnosti teh odhodkov. V uredbi o mehanizmu za okrevanje in odpornost niso določena dodatna merila o tem, kako si je treba razlagati izraz „zadovoljivo“, zato ima Komisija pri oceni zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev široko diskrecijsko pravico. Za oceno kvalitativnih dosežkov je potrebnih več presoj, zaradi česar so možne različne razlage. To tveganje obstaja predvsem takrat, kadar so mejniki ali cilji nejasno zasnovani.

XXXIX. Sodišče med celotno revizijo uporablja strokovno presojo in ohranja strokovno skrbnost. Poleg tega:

- (a) ugotavlja in ocenjuje tveganja pomembno napačnih navedb v konsolidiranem zaključnem računu in pomembnih neskladij z njim povezanih transakcij z zahtevami prava EU, ki so posledica goljufije ali napake. Revizijske postopke oblikuje in izvaja na podlagi teh tveganj ter pridobiva revizijske dokaze, ki so zadostna in ustrezna osnova za njegovo mnenje. Primere pomembno napačnih navedb ali neskladij, ki so posledica goljufij, je težje odkriti kot tiste, ki so posledica napake, saj goljufije lahko vključujejo dogovarjanje, ponarejanje, načrtne opustitve, zavajajoče razlage ali pa izogibanje notranjim kontrolam. Zato obstaja večje tveganje, da se ti primeri ne odkrijejo.
- (b) skuša spoznati notranje kontrole, relevantne za revizijo, da se pripravijo ustrezni revizijski postopki, vendar ne za izrekanje mnenja o uspešnosti notranjih kontrol;
- (c) vrednoti ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij posloводства;
- (d) sprejema zaključke o ustreznosti tega, da je poslovodstvo uporabilo računovodstvo na osnovi predpostavke o zmožnosti nadaljnjega poslovanja, ter glede na pridobljene revizijske dokaze tudi o tem, ali obstaja pomembna negotovost zaradi dogodkov ali razmer, zaradi katerih bi bilo mogoče resno dvomiti o zmožnosti subjekta, da nadaljuje poslovanje. Če ugotovi, da ta pomembna negotovost obstaja, mora v svojih poročilih opozoriti na s tem povezana razkritja v konsolidiranem zaključnem računu ali pa, če so ta razkritja neprimerna, spremeniti svoje mnenje. Zaključki Sodišča temeljijo na revizijskih dokazih, pridobljenih do datuma poročila. Toda zaradi dogodkov ali razmer po tem datumu lahko subjekt preneha nadaljnje poslovanje;
- (e) vrednoti celotno predstavitev, strukturo in vsebino konsolidiranega zaključnega računa, vključno z vsemi razkritji, ter to, ali konsolidirani zaključni račun pošteno predstavlja z njim povezane transakcije in dogodke;
- (f) pridobiva zadostne ustrezne revizijske dokaze o finančnih informacijah o subjektih, ki spadajo v obseg konsolidacije EU, da bi lahko dalo mnenje o konsolidiranem zaključnem računu in z njim povezanih transakcijah. Sodišče je odgovorno za usmerjanje, nadziranje in izvedbo revizije ter je edino odgovorno za revizijsko mnenje, ki ga izda.

XL. Sodišče komunicira s Komisijo in drugimi revidiranimi subjekti, med drugim glede načrtovanega obsega in časovnega zaporeda revizij ter pomembnih revizijskih opazanj, vključno z morebitnimi pomembnimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol.

XLI. Med zadevami, o katerih se razpravlja s Komisijo in drugimi revidiranimi subjekti, Sodišče določi tiste, ki so bile najpomembnejše pri reviziji konsolidiranega zaključnega računa in so zato ključne revizijske zadeve za tekoče obdobje. Te zadeve opiše v poročilu, razen če zakoni ali predpisi prepovedujejo javno razkritje ali, v izredno redkih okoliščinah, če Sodišče ugotovi, da se o zadevi v poročilu ne bi smelo poročati, ker bi bilo smiselno pričakovati, da bodo neugodne posledice tega večje od kakršne koli koristi javnega interesa.

11. julij 2024

Tony Murphy
predsednik

Evropsko računsko sodišče
12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Uvod

1.1. V tem poglavju letnega poročila:

- (a) sta opisana ozadje za *izjavo o zanesljivosti*, ki jo je pripravilo Sodišče, ter pregled ugotovitev in zaključkov Sodišča v zvezi z zanesljivostjo zaključnega računa in pravilnostjo z njim povezanih *transakcij*, vključno z informacijami Komisije o pravilnosti;
- (b) so vključene informacije o tem, kako Sodišče Evropskemu javnemu tožilstvu (EJT) in Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) poroča o primerih suma goljufije, in o revizijah Sodišča v zvezi z ukrepi EU za boj proti goljufijam;
- (c) je povzet revizijski pristop Sodišča (glej [Prilogo 1.1](#)).

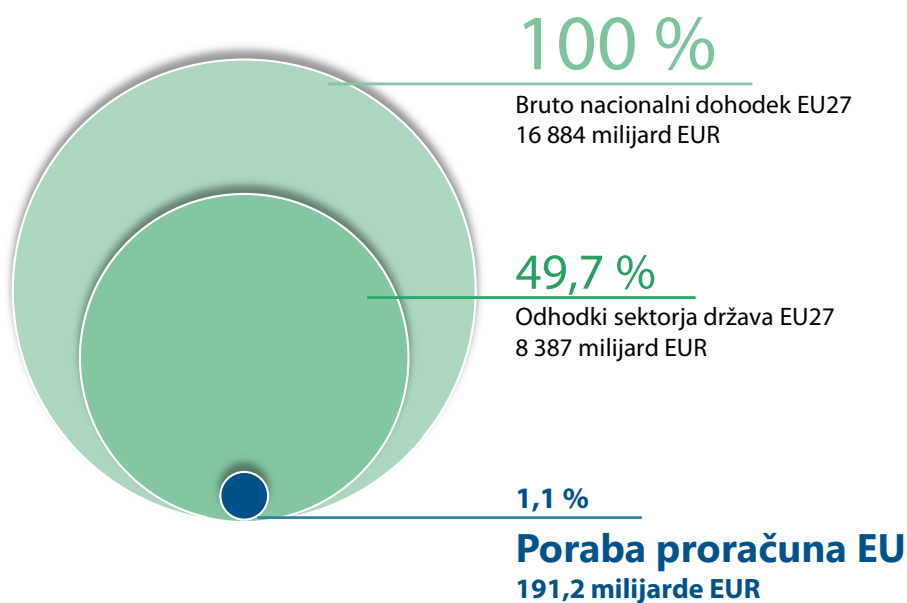
1.2. Ker je *mehanizem za okrevanje in odpornost* (RRF)⁶ začasen instrument, ki se izvaja in financira bistveno drugače kot proračunska poraba v *večletnih finančnih okvirih*, so rezultati dela Sodišča v zvezi s plačili RRF predstavljeni v ločenem poglavju (**poglavje 11**) ter so podlaga za ločeno mnenje, tj. mnenje o pravilnosti odhodkov RRF.

1.3. Poraba EU je pomembno, ne pa tudi edino orodje za doseganje ciljev politik. Drugi pomembni ukrepi so zakonodajni okviri, strategije politik ter pravica do prostega pretoka blaga, storitev, kapitala in oseb po vsej EU. Leta 2023 je skupna poraba sektorja država držav članic (8 387 milijard EUR) pomenila 49,7 % njihovega *bruto nacionalnega dohodka* (BND) (16 884 milijard EUR). Poraba proračuna EU je znašala 191,2 milijarde EUR, kar je 2,3 % skupne porabe sektorja država držav članic EU in 1,1 % njihovega BND (glej [sliko 1.1](#)). Ob upoštevanju dodatnih plačil iz *namenskih prejemkov* za nepovratna sredstva RRF v višini 48,0 milijarde EUR (glej odstavek **2.24**), ki se financirajo iz dolga EU, so plačila leta 2023 skupaj znašala 239,2 milijarde EUR⁷.

⁶ Uredba (EU) 2021/241 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.

⁷ Konsolidirani zaključni račun EU za leto 2023, poročila o izvrševanju proračuna in pojasnila, oddelek 6.3 večletnega finančnega okvira: izvrševanje *odobritev plačil*.

Slika 1.1 – Poraba proračuna EU in odhodki sektorja država v letu 2023 kot delež BND

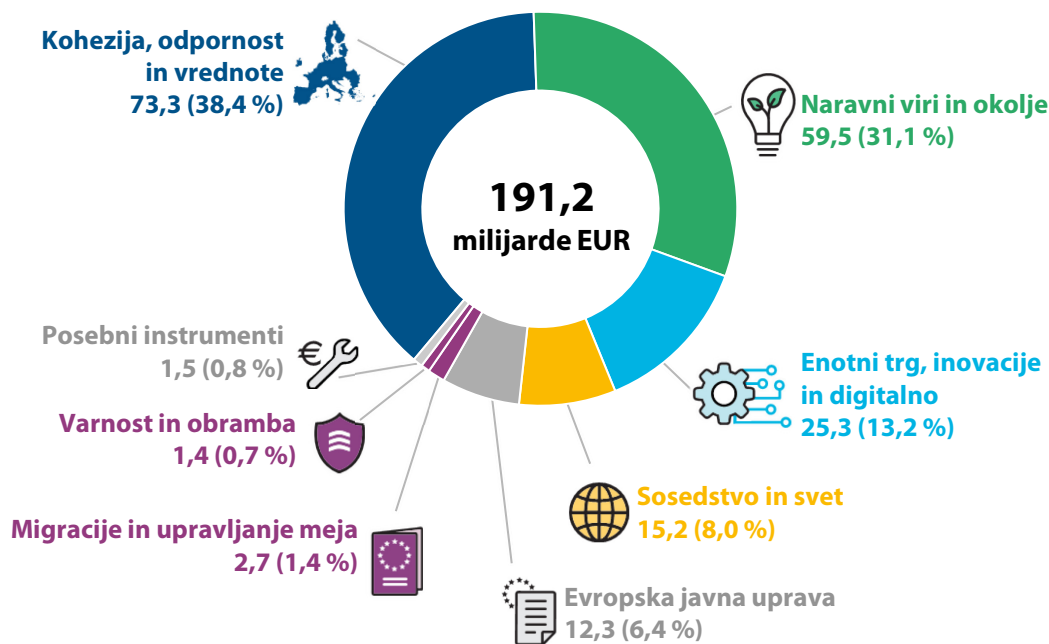

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov o BND EU-27 iz konsolidiranega zaključnega računa Evropske komisije za leto 2023 – Priloga A – Prihodki; odhodki sektorja država: podatkovna zbirka Eurostata – *Government revenue, expenditure and main aggregates* (podatki pridobljeni 22. aprila 2024), poraba proračuna EU: Evropska komisija – konsolidirani zaključni račun Evropske unije za leto 2023

1.4. Sredstva EU se izplačajo upravičencem bodisi z enotnimi plačili / letnimi obroki bodisi z nizom plačil v večletnih shemah porabe. Plačila iz proračuna EU za leto 2023 so zajemala 50,3 milijarde EUR predhodnega financiranja in 140,9 milijarde EUR drugih plačil. Kot je prikazano na [sliki 1.2](#), so bili največji deleži proračuna EU namenjeni razdelkoma Kohezija, odpornost in vrednote ter Naravni viri in okolje, sledil pa jima je razdelek Enotni trg, inovacije in digitalno.

Slika 1.2 – Poraba proračuna EU za leto 2023 po razdelkih večletnega finančnega okvira

(v milijardah EUR)

Razdelek 1 večletnega finančnega okvira (poglavje 5)

Razdelek 2 večletnega finančnega okvira (poglavje 6)

Razdelek 3 večletnega finančnega okvira (poglavje 7)

Razdelek 4 večletnega finančnega okvira (poglavje 8)

Razdelek 5 večletnega finančnega okvira (poglavje 8)

Razdelek 6 večletnega finančnega okvira (poglavje 9)

Razdelek 7 večletnega finančnega okvira (poglavje 10)

Posebni instrumenti

Enotni trg, inovacije in digitalno

Kohezija, odpornost in vrednote

Naravni viri in okolje

Migracije in upravljanje meja

Varnost in obramba

Sosedstvo in svet

Evropska javna uprava

(zunaj večletnega finančnega okvira)

Vir: Evropsko računsko sodišče

Revizijske ugotovitve za proračunsko leto 2023

Zanesljivost zaključnega računa

V zaključnem računu ni bilo pomembno napačnih navedb

1.5. Ugotovitve Sodišča se nanašajo na *konsolidirani zaključni račun*⁸ EU (v nadaljnjem besedilu: zaključni račun) za proračunsko leto 2023. Zaključni račun in predstavitveno listino, ki jo je pripravil računovodja, je Sodišče prejelo 28. junija 2024, pred rokom, določenim v *finančni uredbi*. Zaključnemu računu je priložen oddelek „Finančni poudarki leta“, ki ga revizijsko mnenje Sodišča ne zajema⁹. Kljub temu pa je Sodišče v skladu s standardi revidiranja ocenilo njegovo skladnost z informacijami v zaključnem računu.

1.6. Iz zaključnega računa, ki ga je objavila Komisija, je razvidno, da so 31. decembra 2023 obveznosti skupaj znašale 679,9 milijarde EUR, sredstva skupaj pa 467,7 milijarde EUR. Razlika v višini 212,2 milijarde EUR so bila (negativna) čista sredstva, sestavljena iz rezerv, in tisti del odhodkov, ki jih je EU imela do 31. decembra in jih je treba financirati iz prihodnjih proračunov. (Negativen) *poslovni izid* za leto 2023 je znašal 71,4 milijarde EUR. K navedenim negativnim zneskom so znatno prispevali zneski, ki so bili prikazani kot odhodki za *NextGenerationEU* (NGEU).

1.7. Sodišče je pri reviziji ugotovilo, da v zaključnem računu ni bilo pomembno napačnih navedb. Rezultati dela Sodišča v zvezi s finančnim poslovanjem in proračunskim upravljanjem sredstev EU so v **poglavju 2**.

⁸ Člen 241 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046.

⁹ Smernica o priporočeni praksi št. 2 Odbora za mednarodne računovodske standarde za javni sektor – Razprava o računovodskih izkazih in njihova analiza (*Recommended Practice Guideline 2 – Financial Statements Discussion and Analysis*).

Ključne revizijske zadeve v zvezi z računovodskimi izkazi za leto 2023

1.8. Ključne revizijske zadeve so tiste, ki so bile po strokovni presoji Sodišča najbolj bistvene za njegovo revizijo računovodskih izkazov za tekoče obdobje. Sodišče jih je obravnavalo pri svoji reviziji računovodskih izkazov kot celote in pripravi mnenja o teh izkazih, vendar o teh zadevah ne daje ločenega mnenja. O ključnih revizijskih zadevah poroča v izjavi o zanesljivosti.

Pravilnost transakcij

1.9. Sodišče je preučilo prihodke in odhodke EU, da bi ocenilo, ali so bila sredstva EU zbrana in porabljenjena v skladu z veljavnimi zakoni in drugimi predpisi¹⁰. V nadaljevanju povzema rezultate svojih revizij, podrobno pa jih predstavlja v **poglavju 4** (prihodki) in **poglavjih 5–10** (odhodki). V spodnji pregled ni vključilo rezultatov revizijskega dela v zvezi z odhodki RRF, o katerih poroča v **poglavju 11**.

Mnenje Sodišča se nanaša na proračunske prihodkovne in odhodkovne transakcije

1.10. V zvezi s prihodki je Sodišče pridobilo sprejemljivo zagotovilo za svoje revizijsko mnenje z oceno izbranih ključnih sistemov, ki jo je dopolnilo s preizkušanjem transakcij. Vzorec 65 preučenih transakcij je bil zasnovan tako, da je reprezentativen za vse vire proračunskih prihodkov EU, ki zajemajo prihodke iz lastnih sredstev (carine in sredstva iz naslova davka na dodano vrednost (DDV), nereciklirane odpadne plastične embalaže in BND) ter prihodke iz drugih virov. Sodišče je v vzorec zajelo tudi zunanje namenske prejemke, s katerimi se je financirala nevračljiva komponenta (nepovratna sredstva) RRF, ki vključuje zneske, ki si jih je Komisija izposodila za zagotavljanje nevračljive finančne podpore državam članicam v okviru instrumenta NGEU. EU bo morala te zneske odplačati v prihodnosti (glej odstavka **4.2–4.4**).

¹⁰ Vključno s transakcijami iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 in prejšnjih okvirov.

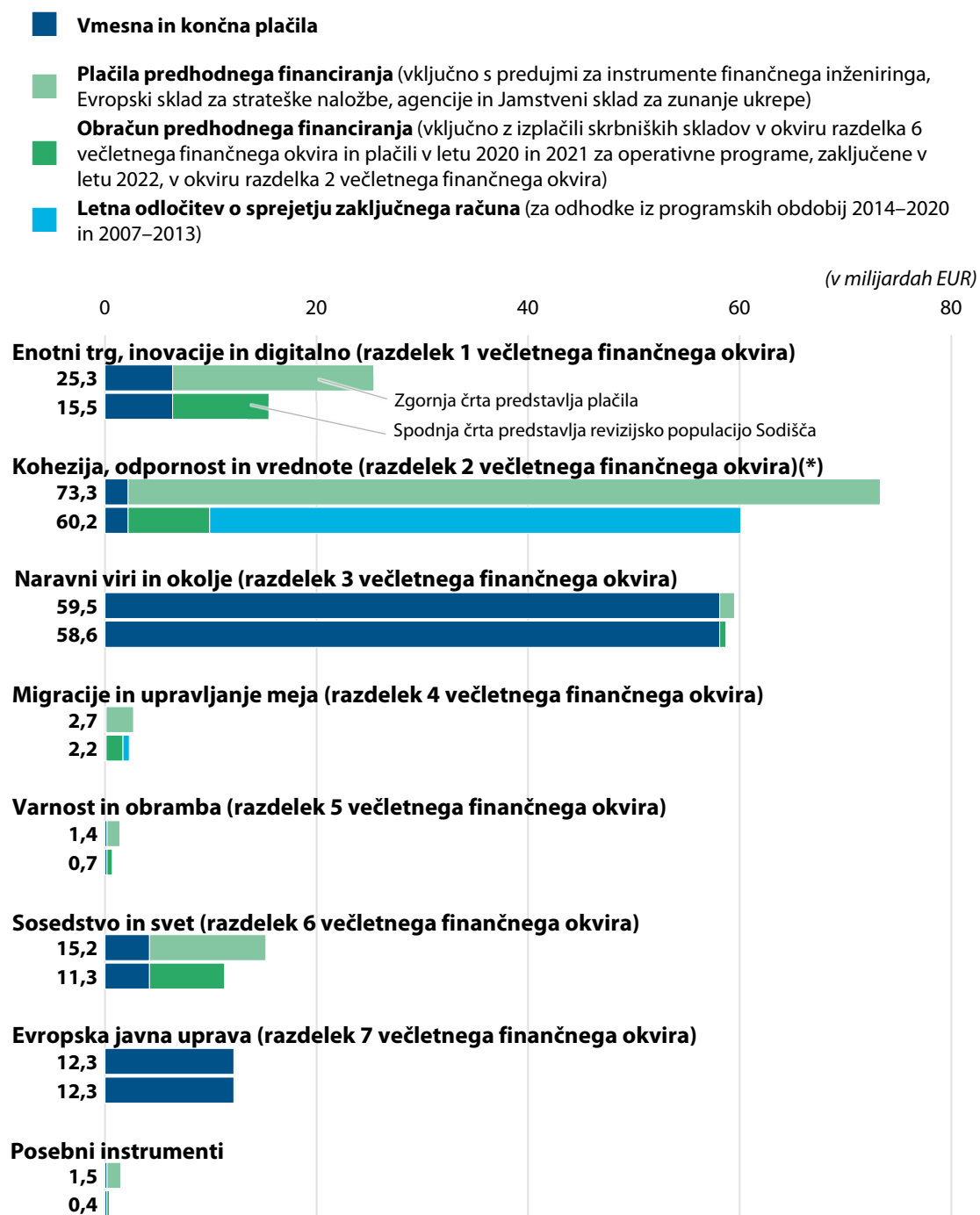
1.11. Za odhodke je Sodišče izbralo reprezentativen vzorec 748 transakcij, ki zajemajo prenose sredstev iz proračuna EU *končnim prejemnikom* porabe EU. Preizkušanje teh transakcij, ki ga je opravilo Sodišče, je prispevalo k njegovi izjavi o zanesljivosti in oceni deleža nepravilnih transakcij v celotni revidirani populaciji, med odhodki z visokim in odhodki z nizkim tveganjem (glej odstavek **1.16**) ter v vsakem od razdelkov večletnega finančnega okvira, za katere objavlja specifično oceno (razdelki 1, 2, 3 in 7). V tem poročilu preučene transakcije in prikazani primeri ne omogočajo oblikovanja zaključkov o zadevnih državah članicah oz. državah ali regijah upravičenkah (glej odstavek **(22) Priloge 1.1**).

1.12. Revidirana populacija prihodkov za leto 2023 je znašala 248,4 milijarde EUR (glej *slika 4.1*). Populacija Sodišča za odhodke je skupaj znašala 161,2 milijarde EUR, vključno z dodatnimi sredstvi NGEU za obstoječe programe večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, ki jih je treba porabiti v skladu s pravili za posamezne sektorje. Ti zneski vključujejo prispevke Združenega kraljestva in plačila zanj v skladu s pogoji iz sporazuma o izstopu¹¹.

1.13. Na *sliki 1.3* je po razdelkih večletnega finančnega okvira prikazana primerjava med revidirano populacijo Sodišča za odhodke – razčlenjeno na vmesna in končna plačila, *obračun* predhodnega financiranja in letne sklepe o sprejetju zaključnih računov – in porabo EU (glej odstavek **(19) Priloge 1.1**).

¹¹ Člena 136 in 138 Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irsko iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo.

Slika 1.3 – Primerjava revidirane populacije Sodišča (161,2 milijarde EUR) in porabe proračuna EU (191,2 milijarde EUR) po razdelkih večletnega finančnega okvira v letu 2023

(*) Za revidirano populacijo Sodišča (v višini 60,2 milijarde EUR) za področje Kohezija, odpornost in vrednote glej odstavek 6.8 in 6.9.

Vir: Evropsko računsko sodišče

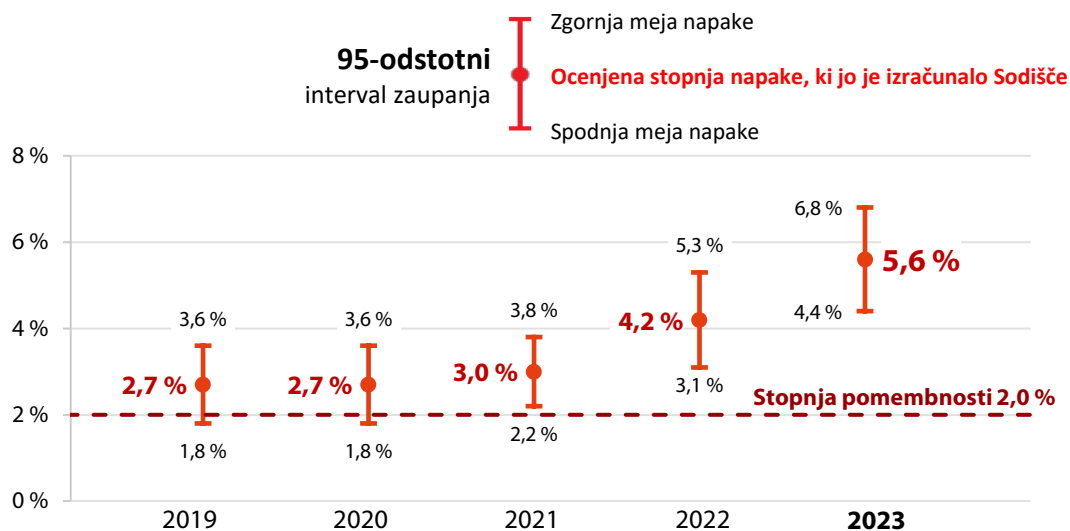
Napake so še vedno prisotne v različnih vrstah porabe

1.14. Ključne ugotovitve Sodišča o pravilnosti prihodkov in odhodkov EU so naslednje:

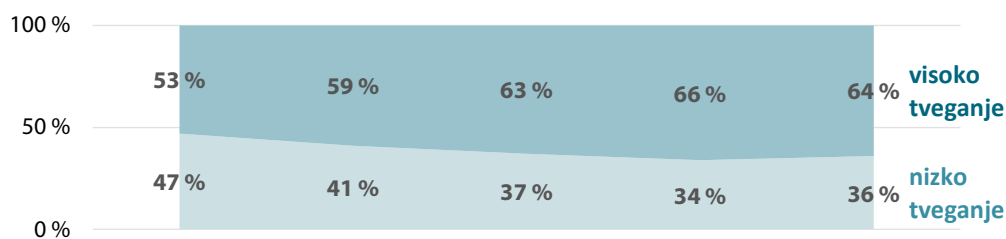
- (a) **prihodki:** splošni revizijski dokazi kažejo, da stopnja napake na področju prihodkovnih transakcij ni bila pomembna. Sistemi za upravljanje prihodkov, ki jih je preučilo Sodišče, so bili v splošnem uspešni. Vendar so bili nekateri elementi sistemov Komisije za upravljanje pridržkov v zvezi z BND in DDV ter odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi kot tudi ključne notranje kontrole tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih je Sodišče ocenilo v nekaterih državah članicah, ter sistemi za zagotavljanje zanesljivosti in primerljivosti podatkov, ki se uporabljajo za izračun prispevkov držav članic v okviru novega vira lastnih sredstev iz naslova plastične embalaže, le delno uspešni. Sodišče je ugotovilo tudi, da so pri nekaterih ukrepih iz carinskega akcijskega načrta Komisije zamude, zlasti pri tistih, povezanih z izvajanjem carinske reforme EU. Vendar te slabosti ne vplivajo na revizijsko mnenje Sodišča o pravilnosti prihodkov, saj se ne nanašajo na transakcije, povezane z zaključnim računom (glej **poglavje 4**);
- (b) **odhodki:** revizijski dokazi Sodišča kažejo, da je bila skupna stopnja napake¹² pomembna in je znašala 5,6 %. Sodišče s 95-odstotno stopnjo zaupanja ugotavlja, da je *ocenjena stopnja napake* v populaciji med 4,4 % in 6,8 % (spodnja oz. zgornja meja stopnje napake) (glej **slika 1.4**). K stopnji napake je največ prispeval razdelek Kohezija, odpornost in vrednote (3,5 odstotne točke), sledili pa so mu razdelki Naravni viri in okolje (0,8 odstotne točke), Sosedstvo in svet (0,8 odstotne točke) ter Enotni trg, inovacije in digitalno (0,3 odstotne točke). Pomembna stopnja napake je še vedno prisotna v odhodkih z visokim tveganjem, ki večinoma temeljijo na povračilih (glej odstavke **1.16–1.18**). V letu 2023 so ti odhodki pomenili 64,4 % revidirane populacije Sodišča.

¹² Opredelitev pojma „napaka“ je v odstavku **(25) Priloge 1.1**.

Slika 1.4 – Ocenjena stopnja napake in revidirana populacija (2019–2023)

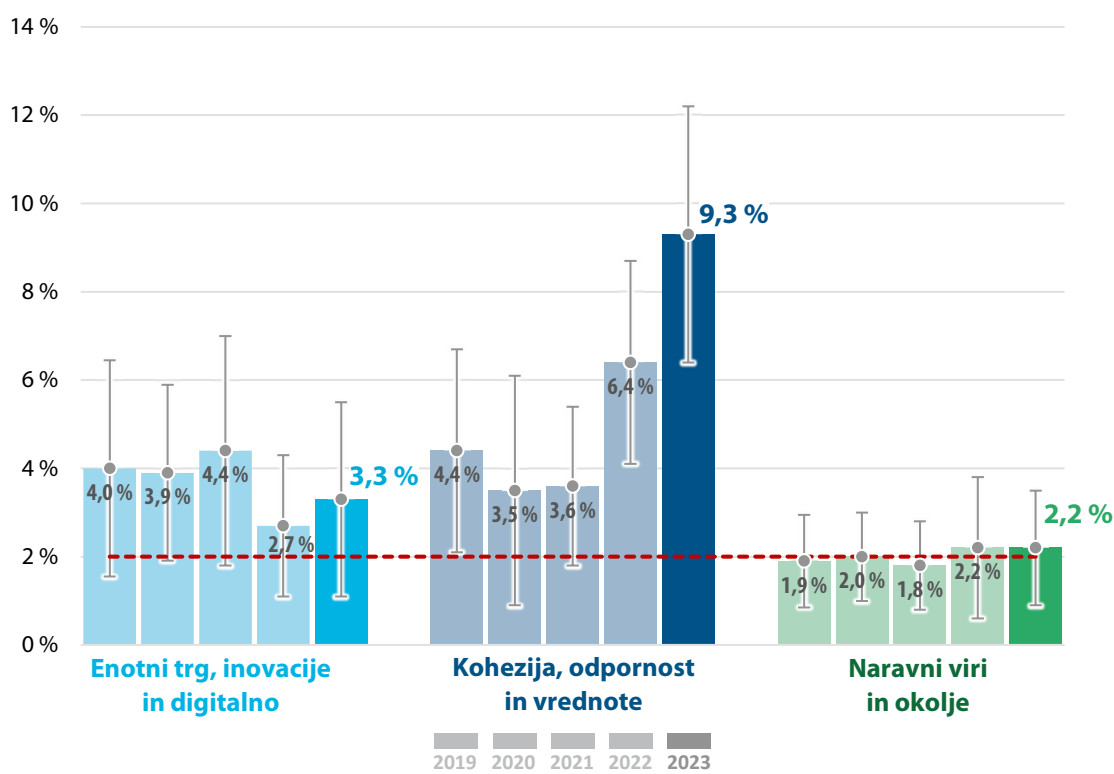
Revidirana populacija glede na tveganje

Vir: Evropsko računsko sodišče

1.15. Na *sliki 1.5* je primerjava ocenjenih stopenj napake za področja Enotni trg, inovacije in digitalno, Kohezija, odpornost in vrednote ter Naravni viri in okolje med letoma 2019 in 2023. Več informacij o tem je v odstavkih **1.20–1.22** in **poglavjih 5 do 7**.

Slika 1.5 – Ocenjena stopnja napake za razdelke 1, 2 in 3 večletnega finančnega okvira (2019–2023)

Vir: Evropsko računsko sodišče

Tveganje napake je večje pri plačilih na podlagi povračil kot pri plačilih na podlagi pravic

1.16. Sodišče je na podlagi analize tveganja, ki je temeljila na načinu izplačila sredstev, preteklih revizijskih rezultatih Sodišča in oceni kontrolnih in upravljavskih sistemov, revidirano populacijo z izkazi povezanih transakcij razdelilo na odhodke z visokim in odhodke z nizkim tveganjem, da bi izbralo reprezentativen vzorec. Meni, da je:

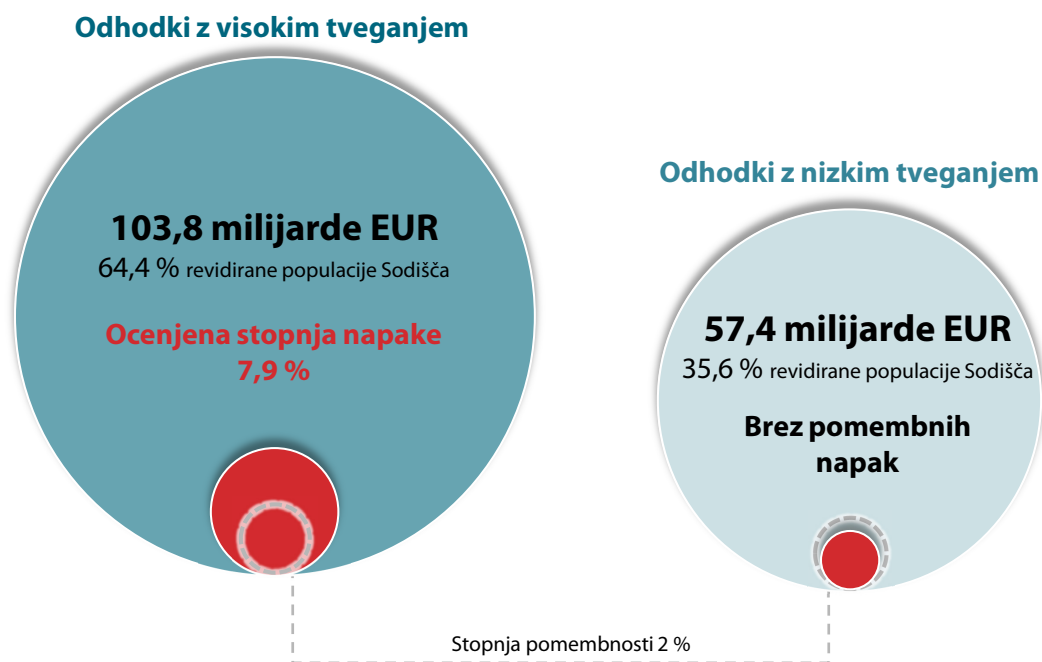
- tveganje napake manjše pri odhodkih, povezanih s **plačili na podlagi pravic**, za katera morajo upravičenci izpolnjevati nekatere pogoje, in pri delu upravnih odhodkov (plače in pokojnine uslužbencev EU),
- tveganje napake visoko pri odhodkih, za katere veljajo kompleksna pravila. To velja zlasti za **plačila, ki temeljijo na povračilih**, pri katerih morajo upravičenci predložiti zahtevke za povračilo upravičenih stroškov, ki so jih imeli. V zvezi s tem in zato, da dokažejo, da so vključeni v dejavnost, upravičeno do podpore, morajo zagotoviti dokaze o povračljivih stroških, ki so jim nastali. Pri tem morajo pogosto upoštevati kompleksna pravila glede tega, katere stroške je mogoče zahtevati (upravičenost) in kako naj stroški pravilno nastanejo (pravila o javnem naročanju ali *državni pomoči*).

1.17. Tudi za leto 2023 je Sodišče ugotovilo, da so odhodki z visokim tveganjem vsebovali pomembne napake, odhodki z nizkim tveganjem pa ne. Z revizijskimi rezultati za leto 2023, ki jih je pridobilo Sodišče, se je zato ponovno potrdila njegova ocena, da način izplačila sredstev vpliva na tveganje napake, kar se odraža v razvrstitvi in analizi tveganj, ki ju je opravilo Sodišče.

Odhodki z visokim tveganjem so bistven del revidirane populacije Sodišča in vsebujejo pomembno napako

1.18. Na *sliki 1.6* je prikazano, da odhodki z visokim tveganjem pomenijo 64,4 % revidirane populacije Sodišča (2022: 66,0 %). Sodišče ob upoštevanju rezultatov preizkušanja v vseh razdelkih večletnega finančnega okvira ocenjuje, da stopnja napake za odhodke z visokim tveganjem znaša 7,9 % (2022: 6,0 %).

Slika 1.6 – Razčlenitev revidirane populacije za leto 2023 na odhodke z visokim in odhodke z nizkim tveganjem

Vir: Evropsko računsko sodišče

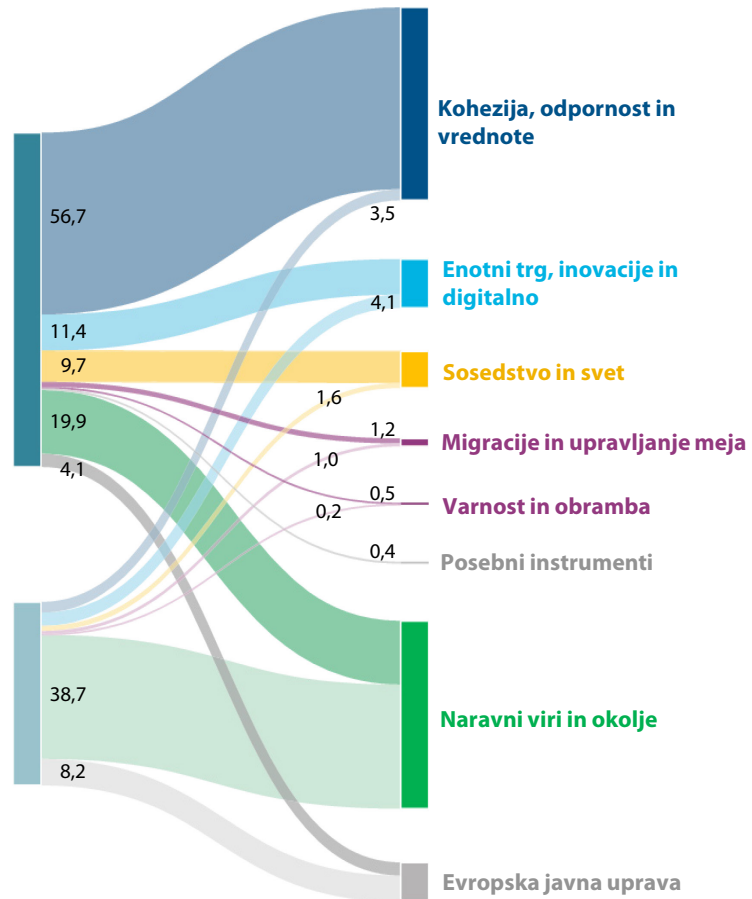
1.19. S *slike 1.7* je razvidno, da razdelek Kohezija, odpornost in vrednote najbolj prispeva k populaciji Sodišča z visokim tveganjem (56,7 milijarde EUR), sledijo pa mu razdelki Naravni viri in okolje (19,9 milijarde EUR), Enotni trg, inovacije in digitalno (11,4 milijarde EUR) ter Sosedstvo in svet (9,7 milijarde EUR). Ugotovitve Sodišča za vsakega od teh razdelkov so povzete v odstavkih [1.20–1.23](#).

Slika 1.7 – Razčlenitev odhodkov z visokim in odhodkov z nizkim tveganjem po razdelkih večletnega finančnega okvira

(v milijardah EUR)

Odhodki z visokim tveganjem
103,8 milijarde EUR (64,4 %)
 Odhodki, za katere veljajo **kompleksna pravila**, večinoma plačila na podlagi povračil

Odhodki z nizkim tveganjem
57,4 milijarde EUR (35,6 %)
 Večinoma plačila na podlagi pravic

Vir: Evropsko računsko sodišče

1.20. Enotni trg, inovacije in digitalno (**poglavje 5**): tako kot v preteklih letih na tem področju imajo odhodki za raziskave in inovacije (zlasti Obzorje 2020), ki pomenijo večino plačil v tem razdelku, še vedno visoko tveganje in so glavni vir napak. Napake na tem področju vključujejo različne kategorije neupravičenih stroškov (zlasti neupravičene zneske v zvezi z neposrednimi stroški dela, druge *neposredne stroške* in neobstoj bistvenih dokazil). Sodišče je odkrilo nepravilnosti tudi pri projektih Instrumenta za povezovanje Evrope, pri čemer je ena od njih pomenila resno kršitev pravil EU o javnem naročanju.

1.21. Kohezija, odpornost in vrednote (**poglavje 6**): odhodki na tem področju se večinoma izvršujejo v okviru *Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)*, *Kohezijskega sklada* in *Evropskega socialnega sklada plus (ESS+)*. Pri tem prevladujejo plačila, ki temeljijo na povračilih, ki imajo po mnenju Sodišča visoko tveganje. Za leto 2023 sta bila tako ocenjena stopnja napake kot število napak, ki ju je Sodišče navedlo

za ta razdelek, ponovno bistveno višja kot za prejšnja leta. Sodišče ugotavlja, da več dejavnikov dodatno obremenjuje uprave držav članic in povečuje tveganje za njihovo zmožnost zagotavljanja, da je poraba pravilna in v skladu z načeli *dobrega finančnega poslovanja*. Med temi dejavniki so znatni dodatni viri REACT-EU, ki so bili dani na voljo, in končni datum za obdobje upravičenosti pri kohezijski politiki za obdobje 2014–2020 (31. december 2023), katerega zadnja leta se prekrivajo z obdobjem upravičenosti RRF (glej odstavek **6.17**). Glavne vrste napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, so bili neupravičeni projekti in stroški, neskladnost s pravili o javnem naročanju ali državni pomoči ter odsotnost bistvenih dokazil.

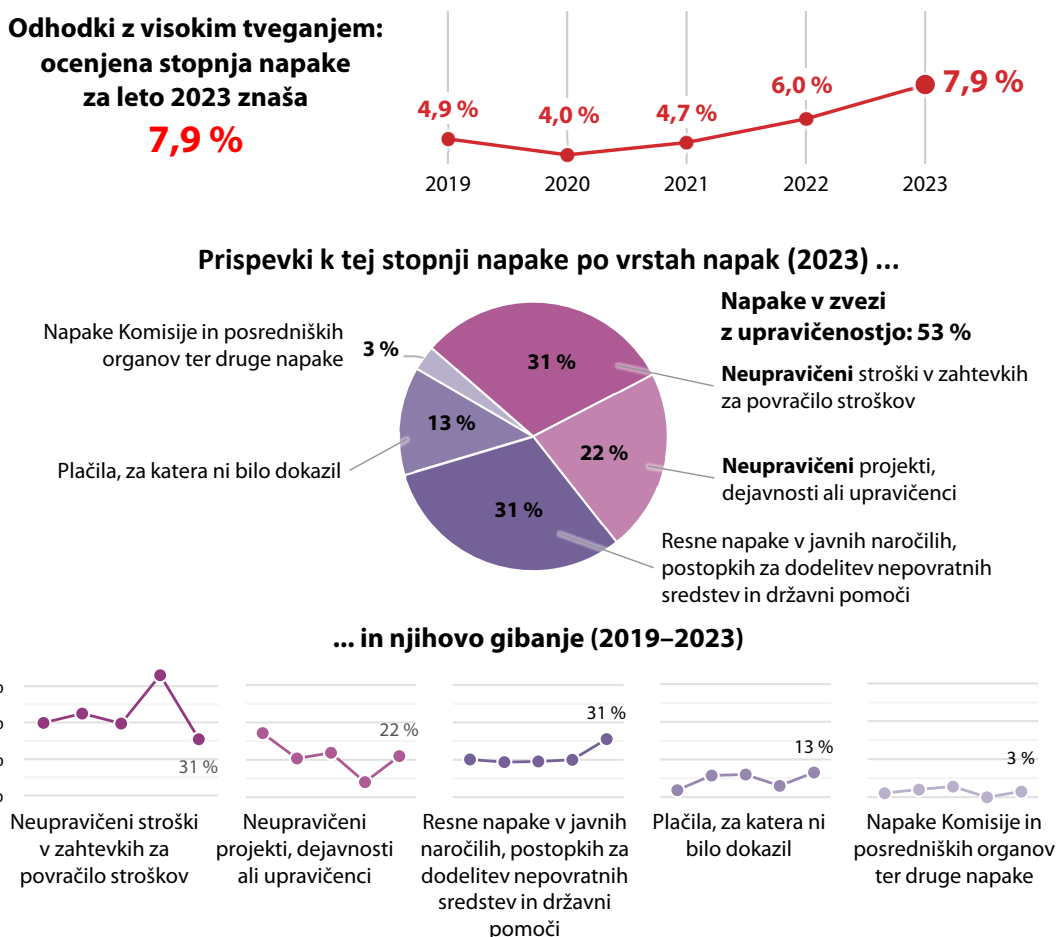
1.22. Naravni viri in okolje (**poglavje 7**): glede na rezultate Sodišča je bila stopnja napake pomembna za področja porabe, ki jih je Sodišče opredelilo kot visoko tvegana (razvoj podeželja, tržni ukrepi in druga področja politik iz razdelka 3 večletnega finančnega okvira, ki niso del *skupne kmetijske politike (SKP)*). Ta področja pomenijo približno 34 % odhodkov v tem razdelku, ki so predvsem v obliki povračil. Najpogostejše napake na teh področjih so neupravičeni odhodki in neizpolnjevanje kmetijsko-okoljskih obveznosti.

1.23. Sosedstvo in svet (**poglavje 9**): odhodki na tem področju večinoma temeljijo na povračilih in zajemajo *zunanje ukrepe*, ki se financirajo iz proračuna EU. Po mnenju Sodišča so vse vrste odhodkov v tem razdelku visoko tvegane, razen plačil *proračunske podpore* in upravnih odhodkov, ki pomenijo približno 20 %. Večina napak, ugotovljenih pri odhodkih z visokim tveganjem na tem področju, se je nanašala na odhodke, ki niso nastali, neupravičene stroške in neskladnost s pravili o javnem naročanju.

Napake v zvezi z neupravičenostjo še vedno največ prispevajo k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem

1.24. Podobno kot v preteklih letih Sodišče tudi letos natančno opisuje vrste napak, ugotovljenih v odhodkih z visokim tveganjem, saj se v njih pomembna napaka še pojavlja. Na [sliki 1.8](#) je ob ocenah stopnje napake za leta 2019 do 2023 prikazano, koliko posamezne vrste napak prispevajo k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem za leto 2023.

Slika 1.8 – Prispevek k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem za leto 2023 po vrstah napake

Vir: Evropsko računsko sodišče

1.25. Sodišče je tudi za leto 2023 ugotovilo, da so napake v zvezi z upravičenostjo, zlasti na področjih Kohezija, odpornost in vrednote, Naravni viri in okolje, Sosedstvo in svet ter Enotni trg, inovacije in digitalno, največ prispevale k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem, ki je znašala 53 % (2022: 74 %). Od teh napak so nepravilni stroški v zahtevkih za povračilo stroškov prispevali 31 %, nepravilni projekti, dejavnosti ali upravičenci pa 22 %.

1.26. Napake v zvezi s kršitvami pravil o javnem naročanju na področjih Kohezija, odpornost in vrednote, Sosedstvo in svet, Enotni trg, inovacije in digitalno ter Evropska javna uprava kot tudi pravil o državni pomoči na področju Kohezija, odpornost in vrednote so v letu 2023 k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem prispevale 31 % (2022: 20 %).

1.27. Poleg tega so plačila, za katera niso bila predložena bistvena dokazila, bolj kot v prejšnjih letih znatno vplivala na stopnjo napake pri odhodkih z visokim tveganjem, zlasti na področjih Kohezija, odpornost in vrednote ter Sosedstvo in svet. Te napake so k ocenjeni stopnji napake za odhodke z visokim tveganjem, ki jo je izračunalo Sodišče, prispevale 13 % (2022: 6 %). Manjkajoča dokazila so še posebej problematična vrsta napake, saj je z njimi povezano prevzemanje odgovornosti.

Stopnja napake za odhodke z nizkim tveganjem je pod pragom pomembnosti

1.28. Sodišče je prišlo do zaključka, da je bila za odhodke z nizkim tveganjem, ki so pomenili 35,6 % populacije, ki jo je revidiralo, ocenjena stopnja napake pod 2-odstotnim pragom pomembnosti, tako kot v letih 2021 in 2022. Odhodki z nizkim tveganjem v glavnem zajemajo plačila na podlagi pravic, del upravnih odhodkov (plače in pokojnine javnih uslužbencev EU – **poglavje 10**) in proračunsko podporo za države nečlanice EU (Sosedstvo in svet – **poglavje 9**) (glej **sliko 1.7**). Plačila na podlagi pravic vključujejo *neposredna plačila* za kmete (Naravni viri in okolje – **poglavje 7**) ter ukrepe za mobilnost študentov in druge ukrepe mobilnosti v okviru programa *Erasmus+* (Kohezija, odpornost in vrednote – **poglavje 6**).

Informacije Komisije o pravilnosti

1.29. Komisija ima končno odgovornost za izvrševanje proračuna EU, ne glede na način upravljanja (tj. neposredno, posredno ali deljeno upravljanje). Komisija o svojih ukrepih poroča v petih dokumentih, ki so vključeni v sveženj celovitih finančnih poročil in poročil o odgovornosti:

- (a) *letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*;
- (b) konsolidiranem zaključnem računu Evropske unije;
- (c) poročilu o nadaljnjem ukrepanju na podlagi *razrešnice* za preteklo proračunsko leto;
- (d) poročilu organu za podelitev *razrešnice* o notranjih revizijah, opravljenih v preteklem proračunskem letu;
- (e) dolgoročni napovedi prihodnjih prilivov in odlivov proračuna EU.

1.30. V letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU so povzete ključne informacije o notranji kontroli in finančnem poslovanju iz *letnih poročil o dejavnostih* različnih generalnih direktoriatov Komisije. Odgovornost za ta poročila izhaja iz delitve odgovornosti, določenih v ureditvah upravljanja Komisije. Generalni direktorji so odgovorni za zanesljivost informacij, navedenih v njihovih letnih poročilih o dejavnostih, letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU pa sprejme kolegij komisarjev, ki je tako na koncu odgovoren za pripravo poročila in informacije, ki so v njem predstavljene.

Ocena napake, ki jo je izračunala Komisija, je bistveno nižja od intervala zaupanja, ki ga je izračunalo Sodišče

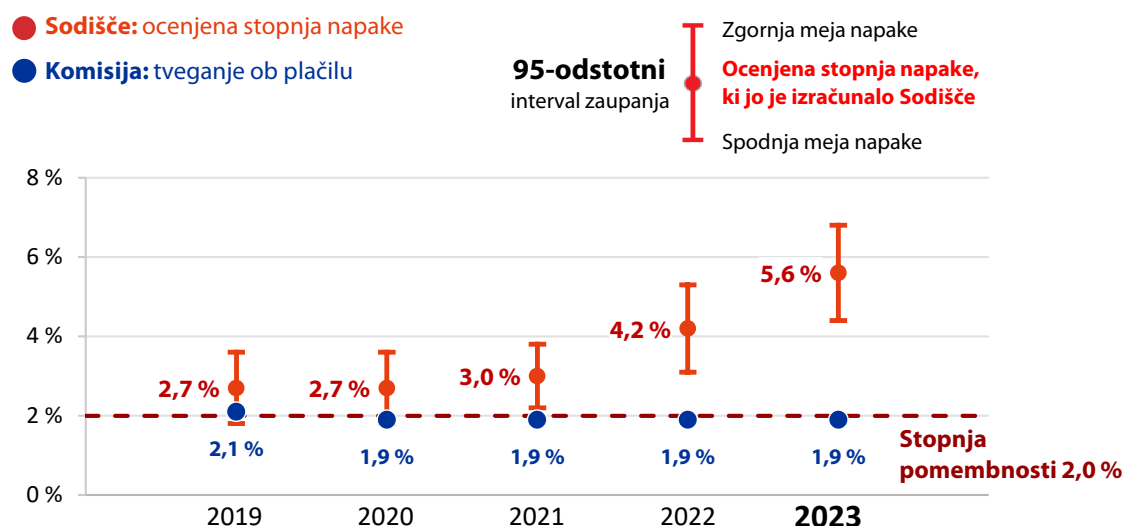
1.31. Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU predstavi ocenjeno tveganje ob plačilu¹³ za transakcije, povezane z zaključnim računom za leto 2023. Tveganje ob plačilu je ocena Komisije glede zneska, ki ni bil plačan v skladu s pravili, veljavnimi v trenutku plačila. Ta koncept je najbližji ocenjeni stopnji napake, ki jo izračuna Sodišče.

1.32. Na *sliki 1.9* so rezultati izračuna Komisije za znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, in 95-odstotni interval zaupanja¹⁴ za ocenjeno stopnjo napake, ki ga je izračunalo Sodišče. Stopnja tveganja ob plačilu za leto 2023, ki jo je ocenila Komisija, znaša 1,9 %, kar je bistveno nižje od stopnje napake, ki jo je ocenilo Sodišče in znaša 5,6 % (2022: 4,2 %), in pod intervalom zaupanja, ki ga je izračunalo Sodišče med 4,4 % in 6,8 % (glej odstavek **1.14(b)**).

¹³ Na podlagi člena 247(1)(b)(i) *finančne uredbe* mora letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU vključevati oceno stopnje napake pri odhodkih EU.

¹⁴ Za razlago 95-odstotnega intervala zaupanja glej odstavek **(27) Priloge 1.1**.

Slika 1.9 – Primerjava ocene tveganja ob plačilu, ki jo je izračunala Komisija, in ocenjene stopnje napake, ki jo je izračunalo Sodišče

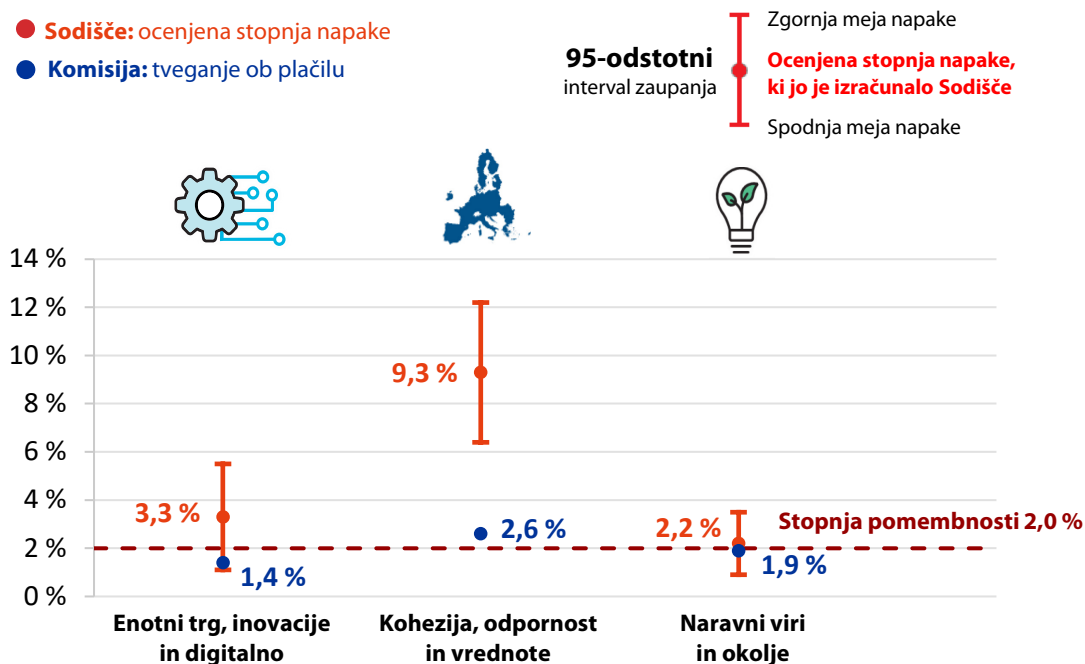

Vir: Evropsko računsko sodišče

1.33. Tveganje ob plačilu je razkrito za vsak generalni direktorat (GD) posebej v njegovem letnem poročilu o dejavnostih, kot skupni znesek za vsako področje politike, za Komisijo kot celoto pa v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU. Na [sliki 1.10](#) je primerjava ocenjene stopnje napake, ki jo je izračunalo Sodišče, in ocen Komisije za tri največje razdelke večletnega finančnega okvira, ki jih Sodišče oceni posebej. Primerjava kaže, da so ocene Komisije za tri področja politike nižje od ocen Sodišča. Sodišče je ugotovilo naslednje:

- za razdelek **1 Enotni trg, inovacije in digitalno** ocena tveganja ob plačilu, ki jo je izračunala Komisija, znaša 1,4 %, kar je v spodnjem delu intervala zaupanja in s tem pod ocenjeno stopnjo napake, ki ju je izračunalo Sodišče (glej odstavka **5.7** in **5.42**),
- za razdelek **2 Kohezija, odpornost in vrednote** ocena, ki jo je izračunala Komisija, znaša 2,6 %, kar je precej pod intervalom zaupanja, ki ga je pri svoji ocenjeni stopnji napake izračunalo Sodišče (glej odstavka **6.15** in **6.74**),
- za razdelek **3 Naravni viri in okolje** ocena tveganja ob plačilu, ki jo je izračunala Komisija, znaša 1,9 % in je v spodnji polovici intervala zaupanja in s tem pod ocenjeno stopnjo napake, ki ju je izračunalo Sodišče (glej odstavka **7.16** in **7.38**).

Slika 1.10 – Primerjava ocene stopnje napake za leto 2023, ki jo je izračunalo Sodišče, in ocene tveganja ob plačilu, ki jo je izračunala Komisija, za razdelke 1, 2 in 3 večletnega finančnega okvira

Vir: Evropsko računsko sodišče

V oceni tveganja, ki jo je izračunala Komisija, je stopnja tveganja verjetno ocenjena prenizko

1.34. Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU navaja svojo skupno oceno tveganja za letne odhodke za leto 2023, da bi opredelila področja z visokim tveganjem in sprejela nanje osredotočene ukrepe. Te letne odhodke (skupne zadevne odhodke) deli na področja z nizkim (manj kot 2,0 %), srednjim (med 2,0 % in 2,5 %) in visokim (več kot 2,5 %) ocenjenim tveganjem ob plačilu. Do te členitve pride z oceno tveganja ob plačilu za vsak program in druge relevantne odhodkovne segmente. Za razdelka Naravni viri in okolje ter Kohezija, odpornost in vrednote je ocenila skupno tveganje ob plačilu za posamezne plačilne agencije in operativne programe v državah članicah ter ga razvrstila v ustrezno kategorijo tveganja (nizko, srednje ali visoko). Na podlagi tega pristopa ocenjuje, da je tveganje ob plačilu nizko za 67 % odhodkov (2022: 63 %), srednje za 9 % (2022: 12 %) in visoko za 24 % (2022: 25 %).

1.35. Vendar so se pri delu Sodišča pokazale naslednje omejitve v naknadnih pregledih Komisije, ki skupaj vplivajo na zanesljivost ocene tveganja, ki jo je izračunala Komisija:

- o razdelek 1 **Enotni trg, inovacije in digitalno** (skupni zadevni odhodki Komisije: 19 milijard EUR) zajema predvsem odhodke, ki jih je Komisija opredelila kot odhodke z nizkim tveganjem (67 % skupnih odhodkov tega razdelka). Vendar je Sodišče že v preteklosti poročalo o slabostih pri naknadnih revizijah Komisije na tem področju¹⁵, zaradi katerih je ta tveganje ob plačilu za zadevne programe ocenila prenizko. Za leto 2023 je Sodišče za razdelek 1 večletnega finančnega okvira ocenilo stopnjo napake v višini 3,3 %, kar kaže, da te slabosti še vedno obstajajo. Sodišče meni, da Komisija tveganje ob plačilu kljub ukrepom, ki jih je že sprejela, še vedno ocenjuje prenizko (glej odstavka **5.41** in **5.42**),
- o razdelek 2 **Kohezija, odpornost in vrednote** (skupni zadevni odhodki Komisije: 67 milijard EUR) zajema operativne programe, ki jih je Komisija glede na njihovo potrjeno stopnjo napake v glavnem razvrstila v kategorijo z nizkim ali srednjim tveganjem (67 % skupnih odhodkov tega razdelka). Za leto 2023 je Sodišče za razdelek 2 večletnega finančnega okvira ocenilo stopnjo napake v višini 9,3 % (glej odstavek **6.15**). Sodišče je glede na rezultate revizij Komisije in svoje revizije, pri kateri je odkrilo 49 neodkritih napak, ter številne slabosti pri delu revizijskih organov prišlo do zaključka, da se s sistemi upravljanja in kontrol, ki so jih vzpostavile države članice, še vedno niso preprečevale ali odkrivale uspešno vse nepravilnosti pri odhodkih, ki jih prijavijo upravičenci. To posledično vpliva tudi na zanesljivost stopenj napak, ki jih oceni Komisija, saj se ta pri tem opira na nacionalne sisteme, ki ne delujejo uspešno (glej odstavka **6.59** in **6.72**). Sodišče je ugotovilo, da Komisija s svojimi revizijami skladnosti še naprej odkriva nepravilnosti, vendar imajo dokumentacijski pregledi inherentne omejitve pri potrjevanju *stopnje preostale skupne napake*¹⁶. Revizijske ugotovitve Sodišča kažejo, da je Komisija stopnje napak ocenila prenizko (glej odstavek **6.74**) in da so bili nekateri programi zaradi tega morda nepravilno razvrščeni v kategorijo z nizkim ali srednjim tveganjem,

¹⁵ Odstavek 1.37 letnega poročila za leto 2020 ter okvir 1.11 letnega poročila za leto 2019.

¹⁶ Posebno poročilo 26/2021: Pravilnost porabe v kohezijski politiki EU: Komisija vsako leto razkrije najnižjo ocenjeno stopnjo napake, ki ni dokončna.

- o razdelek 6 večletnega finančnega okvira **Sosedstvo in svet** (skupni zadevni odhodki Komisije: 14 milijard EUR): Komisija 100 % odhodkov v tem razdelku šteje za nizko tvegane. Stopnje napake, sporočene v študiji o stopnji preostale napake, pomembno prispevajo k tveganju ob plačilu za ta razdelek. Sodišče je v preteklih letih prišlo do zaključka¹⁷, da bi lahko omejitve v študijah o stopnji preostale napake za leti 2021 in 2022 prispevale k prenizki oceni tveganja ob plačilu za ta razdelek, kar pa bi vplivalo na razvrstitev tveganja njegovih odhodkov. Poleg tega Sodišče pri odhodkih za razdelek Sosedstvo in svet še naprej odkriva veliko količinsko opredeljivih napak, revizijski rezultati Sodišča pa kažejo, da je tveganje napake v tem razdelku visoko (glej odstavka **9.9** in **9.26**).

¹⁷ Odstavek 9.21 letnega poročila za leto 2022 ter odstavek 8.22 letnega poročila za leto 2021.

Sodišče primere suma goljufije prijavi Evropskemu javnemu tožilstvu in Evropskemu uradu za boj proti goljufijam

1.36. *Goljufija* je vsako namerno dejanje ali opustitev v zvezi z uporabo ali predložitvijo lažnih, nepravilnih ali nepopolnih izjav ali dokumentov, nerazkritjem zahtevanih informacij in neustrezno uporabo sredstev EU¹⁸. Goljufije škodijo ali bi lahko škodile finančnim interesom EU.

1.37. Za preprečevanje in odkrivanje goljufij so prvenstveno odgovorni poslovodstvo subjekta in tisti, ki so odgovorni za njegovo upravljanje. Skladno s členom 325 [Pogodbe o delovanju Evropske unije](#) se morajo EU in države članice boriti proti goljufijam in drugim nezakonitim dejanjem, ki škodijo finančnim interesom EU.

1.38. Sodišče kot zunanji revizor EU ni pooblaščen za preiskovanje primerov suma goljufij, ki škodijo finančnim interesom EU. Vendar mora o takih primerih poročati pristojnim organom, saj je v skladu s [členom 287\(2\) PDEU](#) dolžno, da poroča o „vseh primerih nepravilnosti“, ki jih odkrije pri preverjanju zakonitosti, pravilnosti in dobrega finančnega poslovanja vseh prihodkov in odhodkov EU. Pred začetkom revizij upošteva tveganje goljufij (glej odstavke [\(32\)](#) do [\(34\) Priloge 1.1](#)) in redno pregleduje svoje postopke.

1.39. Sodišče Evropskemu javnemu tožilstvu (EJT) posreduje vse primere suma kaznivih dejanj, ki spadajo v njegovo pristojnost in vključujejo sodelujoče države članice, Evropskemu uradu za boj proti goljufijam (OLAF) pa vse sume goljufije, korupcije in drugih nezakonitih dejavnosti, ki škodijo finančnim interesom EU. Taki primeri se lahko odkrijejo med revizijskim delom Sodišča (vključno z revizijami smotrnosti) ali na podlagi informacij, ki jih Sodišču posredujejo tretje osebe neposredno. EJT in OLAF nato te primere raziščeta in se odločita, ali bosta začela kazensko (v primeru EJT) ali upravno preiskavo (v primeru OLAF), in po potrebi sodelujeta z organi držav članic. Od marca 2022 Sodišče primere suma goljufije posreduje tako EJT in kot uradu OLAF, če zadeva spada v pristojnost obeh organov.

¹⁸ Člen 3 [Direktive \(EU\) 2017/1371](#) o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (direktiva o zaščiti finančnih interesov).

1.40. Leta 2023 je Sodišče uradu OLAF poročalo o 20 primerih (2022: 14) suma goljufije, od tega jih je 19 odkrilo pri revidiranju odhodkov za leto 2022 in enega za leto 2021. Na podlagi tega poročanja je urad OLAF že začel štiri preiskave. Hkrati je Sodišče o 17 od teh primerov poročalo EJT, ki je na podlagi tega začelo devet preiskav. Sodišče je med revizijo odhodkov za leto 2023 že odkrilo 12 primerov suma goljufije.

1.41. Najpogostejši razlogi za sum goljufije so bili:

- namerna uporaba ali predložitev lažnih, nepravilnih ali nepopolnih izjav ali dokumentov in/ali nerazkritje informacij, s čimer se krši določena obveznost, kar ima za posledico poneverbo ali neupravičeno zadržanje sredstev EU,
- umetno ustvarjanje pogojev, potrebnih za financiranje EU,
- uporaba nepovratnih sredstev v nedovoljene namene.

Urad OLAF je navedel, da je po zaključenih preiskav na podlagi informacij iz revizijskega dela Sodišča med letoma 2010 in 2023 priporočil izterjave v skupnem znesku 544 milijonov EUR.

1.42. Poleg poročanja EJT in uradu OLAF Sodišče v tem letnem poročilu poroča tudi o tem, kako so Komisija in države članice izvajale svoje politike na področju tveganja goljufij. Sodišče je v **poglavju 6** poročalo, da je odkrilo slabosti pri tem, kako revizijski organi načrtujejo in pripravljajo svoje delo, npr. revizijski kontrolni sezname niso vključevali konkretnih vprašanj o goljufijah ali nasprotju interesov (glej odstavek **6.51**). Poročalo je tudi, da je Komisija le deloma izvedla priporočilo o krepitvi ozaveščanja o tveganjih goljufij, da se zagotovi uspešnejše poročanja o sumih goljufije, ki ga je izreklo v svojem letnem poročilu za leto 2022 (glej Prilogo **6.2**).

1.43. Poleg tega Sodišče goljufije obravnava v ločenih revizijah. Dokončalo je revizijo o tem, kako je zasnovan sistem kontrol Komisije za RRF, v kateri je preučilo specifična tveganja, povezana z goljufijami. Sodišče je prišlo do zaključka, da bi lahko Komisija s kontrolami izboljšala ocenjevanje sistemov držav članic, vendar poročanje o goljufijah in smernice za odpravljanje slabosti v sistemih držav članic niso bili v celoti razviti¹⁹. Poleg tega je objavilo posebno poročilo o izterjavi nepravilnih odhodkov EU²⁰,

¹⁹ Posebno poročilo **07/2023**: Zasnova kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrepanje in odpornost – Načrtovano je sicer obsežno delo, vendar v novem izvedbenem modelu ostaja vrzel v zagotovilih in odgovornosti na ravni EU.

²⁰ Posebno poročilo **07/2024**: Sistemi Komisije za izterjavo nepravilnih odhodkov EU – Izterjalo bi se lahko več in hitreje.

v katerem je ugotovilo, da so bili sistemi Komisije za upravljanje in spremljanje nepravilnih odhodkov upravičencev do sredstev EU le delno uspešni. Trenutno izvaja revizijo goljufij na področju DDV pri uvozu in revizijo v zvezi z odkrivanjem goljufij pri RRF v državah članicah.

Zaključki

1.44. To poglavje podpira revizijsko mnenje v izjavi o zanesljivosti. Z njo povezani revizijski rezultati so predstavljeni v odstavkih **1.45** in **1.46**.

Rezultati revizije

1.45. Sodišče je prišlo do zaključka, da v zaključnem računu ni bilo pomembno napačnih navedb.

1.46. V zvezi s pravilnostjo transakcij Sodišče ugotavlja, da v prihodkovnih transakcijah ni bilo pomembnih napak. Glede na rezultate revizije Sodišča se je ocenjena stopnja napake v odhodkih v primerjavi z lanskim letom povečala s 4,2 % na 5,6 %. To je bilo predvsem posledica povečanja v razdelku 2 (Kohezija, odpornost in vrednote) večletnega finančnega okvira. Sodišče ugotavlja, da je bila stopnja napake v odhodkih z visokim tveganjem (ki večinoma temeljijo na povračilih) pomembna. To leto delež odhodkov z visokim tveganjem v revidirani populaciji Sodišča znaša 64,4 %, kar še vedno pomeni znaten delež.

1.47. Ocenjena stopnja napake (tveganje ob plačilu), ki jo je Komisija navedla v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2023, znaša 1,9 %, kar je znatno pod razponom, ki ga je izračunalo Sodišče.

1.48. Omejitve naknadnih pregledov, ki jih Komisija in države članice izvajajo za razdelke 1, 2 in 6 večletnega finančnega okvira, vplivajo na tveganje ob plačilu, navedeno v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, in s tem na oceno tveganja, ki jo izračuna Komisija.

Priloge

Priloga 1.1 – Revizijski pristop in metodologija

- (1) V tej prilogi sta opisana pristop in metodologija Sodišča za revizijo zanesljivosti zaključnega računa ter pravilnosti prihodkovnih in odhodkovnih transakcij (proračunska poraba), povezanih z zaključnim računom, v večletnih finančnih okvirih. Revizijski pristop Sodišča za odhodke v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost (RRF), ki je drugače zasnovan in začasen, je opisan v **poglavju 11**.
- (2) V tej prilogi so navedene tudi glavne razlike med revizijskim pristopom Sodišča in načinom, kako Komisija oceni stopnjo nepravilnosti pri izvajanju svojih nalog v vlogi upravljavca proračuna EU in poroča o njej. V ta namen Sodišče pojasnjuje, kako:
 - strukturira svoje revizijsko delo glede na razdelke večletnega finančnega okvira in ekstrapolira ugotovljene napake (odstavka **(10)** in **(27)**),
 - uporablja pravila EU in nacionalna pravila (odstavek **(17)**) in
 - količinsko opredeljuje napake pri javnem naročanju (odstavek **(29)**).
- (3) Sodišče oblikuje svoj revizijski pristop tako, da lahko uporabnikom da sprejemljivo zagotovilo. **Revizijska metodologija** Sodišča je v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki sta jih izdali **Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov (IFAC)** in **Mednarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucij (INTOSAI)**. Sodišče tako zagotavlja, da so njegovi revizijski zaključki podprti z zadostnimi in ustreznimi revizijskimi dokazi.
- (4) Sodišče daje revizijsko mnenje, tj. izjavo o zanesljivosti zaključnega računa in pravilnosti z njim povezanih transakcij, ki jo dopolni z ločenimi ocenami za glavna področja dejavnosti EU. Te vključujejo podrobne revizijske rezultate in zaključke o transakcijah, povezanih z zaključnim računom, in o sistemih na teh področjih.

DEL 1 – Revizijski pristop za zanesljivost zaključnega računa

- (5) Sodišče preučuje konsolidirani zaključni račun EU, da bi ugotovilo njegovo zanesljivost. Sestavljajo ga:
 - (a) konsolidirani računovodski izkazi in
 - (b) poročila o izvrševanju proračuna.

- (6) Konsolidirani zaključni račun bi moral v vseh pomembnih pogledih ustrezno predstavljati:
- (a) finančni položaj Evropske unije ob koncu leta;
 - (b) njen poslovni izid in denarne tokove ter
 - (c) spremembe čistih sredstev za končano leto.
- (7) Pri revizijskem delu Sodišče:
- (a) vrednoti okolje računovodskega kontroliranja;
 - (b) pregleduje delovanje ključnih računovodskih postopkov in proces zaključevanja ob koncu leta;
 - (c) analizira glavne računovodske podatke glede doslednosti in razumnosti;
 - (d) analizira in usklajuje zaključni račun in/ali salde;
 - (e) izvaja preizkušanje podatkov na podlagi reprezentativnih vzorcev za prevzete obveznosti, plačila in posamezne bilančne postavke;
 - (f) kadar je mogoče, uporabi delo drugih revizorjev, skladno z mednarodnimi standardi revidiranja, zlasti pri revidiranju dejavnosti najemanja in dajanja posojil, ki jih upravlja Komisija in za katere obstajajo potrdila o zunanji reviziji.

DEL 2 – Revizijski pristop za pravilnost transakcij

- (8) Z zaključnim računom povezane transakcije so prenosi sredstev iz proračuna EU končnim prejemnikom in prenosi prihodkov iz držav članic in drugih virov v proračun EU.
- (9) Revizijski pristop Sodišča za pripravo ocene, ali so odhodkovne transakcije, povezane z zaključnim računom, skladne s pravili in predpisi EU, temelji v glavnem na neposrednem preizkušanju skladnosti naključno izbranega reprezentativnega vzorca transakcij. To se lahko dopolni s preučitvijo izbranih upravljavskih in kontrolnih sistemov.
- (10) Sodišče svoje revizijsko delo strukturira in o rezultatih poroča glede na različne razdelke večletnega finančnega okvira, tj. v skladu s strukturo proračuna, ki jo je določil zakonodajalec.

Preučitev upravljavskih in kontrolnih sistemov

- (11) Komisija, druge institucije in organi EU, organi držav članic ter države in regije upravičenke vzpostavijo kontrolne sisteme, ki jih uporabljajo za obvladovanje tveganj za proračun in nadzorovanje in zagotavljanje pravilnosti transakcij. Sodišče vsako leto preuči izbrane upravljavske in kontrolne sisteme ter predstavi s tem povezane rezultate svojega dela skupaj s priporočili za izboljšave, in sicer v **poglavjih 4–10**.

Izbira in preizkušanje transakcij

- (12) Sodišče najprej določi skupno velikost svojega vzorca transakcij za vse odhodke EU tako, da revidirano populacijo razvrsti v odhodke z nizkim tveganjem (predvsem odhodke, ki temeljijo na pravicah) in odhodke z visokim tveganjem (predvsem odhodke, ki temeljijo na povračilih), ter na podlagi predpostavk glede ocenjene stopnje napake in standardnega odklona. Sodišče želi s tem pristopom povečati uspešnost revizijskega dela, saj se bolj osredotoča na področja z visokim tveganjem, in pridobiti zadostno podlago za zaključek o tem, ali je pomembna napaka, ki jo ugotovi pri svojem delu, vseobsegajoča (glej odstavka **(36)** in **(37)**).
- (13) Sodišče dele populacije šteje za nizko tvegane, kadar ima dovolj dokazov, da je ocenjena stopnja napake pod pragom pomembnosti, in sicer na podlagi preizkušanja podatkov, ki ga je opravilo v preteklih letih, in po možnosti zagotovila, ki ga lahko pridobi na podlagi obstoječih in delujočih kontrolnih sistemov. Odhodke šteje za visoko tvegane, kadar rezultati njegovega dela iz prejšnjih let kažejo, da je ocenjena stopnja napake nad pragom pomembnosti, in/ali kadar na podlagi doslej zbranih dokazov ne more sklepati drugače.
- (14) Sodišče velikost vzorca za vsak razdelek večletnega finančnega okvira določi tako, da upošteva sprejeti znesek odhodkov, svojo razčlenitev populacije na odhodke z visokim ali nizkim tveganjem ter to, ali pripravi ločeno oceno. V ta namen uporabi model zagotovil, ki temelji na kombinirani oceni tveganja, ki jo opravi v zvezi s tveganjem pri delovanju in tveganjem pri kontroliranju, ter upošteva zagotovilo, ki ga je mogoče pridobiti na podlagi upravljavskih in kontrolnih sistemov. Sodišče za vsak razdelek večletnega finančnega okvira, za katerega da ločeno oceno (**poglavja 5 do 7** in **10**), preizkusi reprezentativen vzorec transakcij in tako oceni stopnjo napake za zadevni razdelek.
- (15) Sodišče uporablja kombinirano oceno tveganja tudi pri določitvi velikosti vzorca za prihodkovne transakcije.

- (16) Sodišče izbira zahtevke ali plačila, na nižji ravni pa tudi posamezne postavke znotraj transakcije, z uporabo stratificirane *metode vzorčenja po denarni enoti*. Pri vsaki izbrani transakciji preuči, kako je bil izračunan znesek zahtevka ali plačila. To zajema sledenje transakciji od kontov proračuna do končnega prejemnika (npr. kmeta ali organizatorja tečaja usposabljanja ali projekta razvojne pomoči) in preizkušanje skladnosti na vseh ravneh.
- (17) Sodišče preveri, ali je bil zahtevek predložen ali plačilo izvršeno v skladu z namenom, odobrenim v proračunu in opredeljenim v zakonodaji, ter veljavnimi zakonskimi akti in predpisi EU. Med njimi so finančna pravila (*PDEU, finančna uredba*), temeljna zakonodaja, s katero je bila vzpostavljena zadevna politika, program ali dejavnost, vsa pravila ali predpisi na podlagi te temeljne zakonodaje in pogodbeni okvir. V skladu z načelom subsidiarnosti so številna pravila določena na nacionalni ravni. To ne vključuje zgolj direktiv, s katerimi je bilo v nacionalno zakonodajo preneseno pravo EU (npr. direktive o javnih naročilih), temveč tudi merila za upravičenost pri številnih shemah deljenega upravljanja. V oceni Sodišča je ustrezno upoštevana interpretacija prava EU in nacionalnega prava, ki jo zagotavljajo nacionalna sodišča ali nacionalni neodvisni in državni organi ter Sodišče Evropske unije.
- (18) Kadar Sodišče preizkuša prihodkovne transakcije (*poglavje 4*), pri preučevanju lastnih sredstev iz naslova bruto nacionalnega dohodka, davka na dodano vrednost in nerekicirane odpadne plastične embalaže izhaja iz statističnih podatkov in podatkov, na podlagi katerih se ti izračunajo. Pri tradicionalnih lastnih sredstvih preuči računovodske izkaze carinskih organov in tok dajatev do takrat, ko Komisija ta sredstva prejme in evidentira.
- (19) Sodišče odhodke preuči takrat, ko nastanejo končnim prejemnikom sredstev EU pri izvajanju dejavnosti in ko jih Komisija nato sprejme (*sprejeti odhodki*). To zajema vse kategorije plačil. V praksi to pomeni, da populacija transakcij, ki jih preuči Sodišče, zajema vmesna in končna plačila. Plačil predhodnega financiranja (predujmov) Sodišče ne preuči ob njihovi izvršitvi, temveč:
- (a) ko končni prejemnik sredstev EU (npr. kmet, raziskovalni inštitut, družba, ki izvaja gradnje ali storitve na podlagi javnega naročila) pošlje dokazilo o njihovi porabi, tj. ko je bil dosežen napredek pri financiranih dejavnostih in/ali so nastali stroški, in
 - (b) ko Komisija (ali druga institucija ali organ, ki upravlja sredstva EU) z obračunom predujma sprejme končno uporabo sredstev (dosežen napredek in/ali s tem povezane stroške).

- (20) Spremembe, do katerih je prišlo po sprejetju zakonodaje za kohezijo v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020, so vplivale na to, kaj Komisija na tem področju pojmuje kot sprejete odhodke. Od leta 2017 je bila revidirana populacija za ta razdelek večletnega finančnega okvira sestavljena iz odhodkov, vključenih v zaključne račune, ki jih vsako leto sprejme Komisija. To pomeni, da Sodišče s svojim pristopom preizkuša transakcije, za katere naj bi države članice v skladu z zakonodajo izvedle vse ustrezne ukrepe za odpravo napak, ki so jih same odkrile. Cilj preizkušanja transakcij na področju kohezije, ki ga opravi Sodišče, je ne le prispevati k izjavi o zanesljivosti, temveč tudi pregledati delo revizijskih organov in priti do zaključka o zanesljivosti ključnega kazalnika pravilnosti, ki ga Komisija uporablja za to področje – stopnje preostale napake.
- (21) Revizijski vzorec Sodišča je zasnovan tako, da zagotavlja oceno stopnje napake za odhodke kot celoto in ne za posamezne transakcije (npr. za določen projekt). Stopnje napake, o katerih se poroča za izbrane stroškovne postavke, se ne bi smele obravnavati kot zaključki o teh transakcijah, temveč kot neposredni prispevek k skupni stopnji napake za odhodke EU.
- (22) Sodišče ne preučuje vsako leto transakcij v vsaki državi članici, državi in regiji upravičenki. Morebitna omemba nekaterih držav članic, držav in/ali regij upravičenk ne pomeni, da se podobni primeri drugje ne dogajajo. Ponazoritveni primeri v tem poročilu niso osnova za oblikovanje zaključkov o zadevnih državah članicah, državah in/ali regijah upravičenkah.
- (23) Sodišče preuči, ali lahko učinkovito uporabi preglede pravilnosti, ki so jih že opravili drugi revizorji. Če želi pri svojem revizijskem delu uporabiti rezultate teh pregledov, v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi oceni neodvisnost in usposobljenost teh drugih revizorjev ter obseg in ustreznost njihovega dela.
- (24) Sodišče za del svoje revidirane populacije, ki zadeva agencije in skupna podjetja EU, uporablja rezultate revizijskega dela, opravljenega za posamezna specifična letna poročila o teh agencijah²¹ in podjetjih²².

Vrednotenje rezultatov preizkušanja transakcij

- (25) Sodišče opredeljuje „napako“ kot denarni znesek, ki ne bi smel biti izplačan iz proračuna EU. Do napake pride, kadar se sredstva ne porabijo v skladu z zadevno zakonodajo EU ali specifičnimi nacionalnimi pravili.

²¹ Letno poročilo o agencijah EU za leto 2022.

²² Letno poročilo o skupnih podjetjih EU za leto 2022.

- (26) Napaka se lahko nanaša na celotni ali delni znesek v okviru posamezne transakcije. Sodišče ugotovi, ali so napake količinsko opredeljive ali ne, tj. ali je mogoče izmeriti, koliko so napake vplivale na preučeni znesek.
- (27) Sodišče pri določitvi skupnega učinka napak upošteva tako kvalitativne kot kvantitativne vidike. Pri kvalitativnem vrednotenju se preveri, kako pomembna so kršena pravila in ugotovljena dejstva ter ali so posledice dejanske ali zgolj morebitne. Kvantitativna ocena temelji na količinsko opredeljivih napakah, ugotovljenih pri preizkušanju vzorca transakcij. Sodišče te napake nato ekstrapolira, da izračuna statistično oceno, tj. ocenjeno stopnjo napake. Izračuna tudi 95-odstotni interval zaupanja za stopnjo napake v revidirani populaciji. To je razpon, za katerega Sodišče s 95-odstotno gotovostjo izračuna, da vključuje stopnjo napake revidirane populacije.
- (28) Napake, ki so ugotovljene in odpravljene pred pregledi Sodišča in neodvisno od njih, niso vštete v izračun napake, saj njihovo odkritje in odprava kažeta, da so upravljavski in kontrolni sistemi uspešno delovali.
- (29) Merila, ki jih Sodišče uporablja za količinsko opredelitev [napak pri javnem naročanju](#), se lahko razlikujejo od tistih, ki jih uporabljajo Komisija ali države članice. Sodišče količinsko opredeli le hude kršitve pravil javnega naročanja. Kot 100-odstotne napake pri javnem naročanju količinsko opredeli samo tiste kršitve, zaradi katerih najboljša ponudba ni bila izbrana, zaradi česar so vsi odhodki v okviru tega naročila neupravičeni. V nasprotju s Komisijo Sodišče za različne vrste kršitev pravil javnega naročanja ne uporablja pavšalnih stopenj²³. Količinska opredelitev napak pri javnem naročanju, ki jo izvede Sodišče, temelji na zneskih neupravičenih odhodkov v preučeni transakcijah.
- (30) Sodišče za razdelke večletnega finančnega okvira, za katere da ločeno oceno, ter za prihodke in proračun EU kot celoto izračuna ocenjeno stopnjo napake, v kateri se upoštevajo le količinsko opredeljive napake in ki je izražena v odstotkih. Primeri količinsko opredeljivih napak so neupravičeni stroški in projekti, kršitve pogodbenih pogojev ali pogojev za nepovratna sredstva, neskladnost s pravili o javnem naročanju ali državni pomoči ter odsotnost bistvenih dokazil. Sodišče oceni tudi spodnjo mejo napake in zgornjo mejo napake.

²³ Sklep C(2019)3452, ki vključuje prilogo s smernicami za določanje finančnih popravkov pri odhodkih, ki jih financira EU, zaradi neskladnosti z veljavnimi pravili o javnem naročanju.

(31) Pristop Sodišča ni zasnovan za zbiranje podatkov o pogostosti napak v celotni populaciji. Navedeni podatki o številu napak, odkritih v razdelku večletnega finančnega okvira, v odhodkih, ki jih upravlja generalni direktorat, ali v porabi določene države članice zato niso znak pogostosti napak v transakcijah, financiranih s sredstvi EU, ali v posameznih državah članicah.

DEL 3 – Revizijski postopki v zvezi z goljufijami

(32) Sodišče ugotavlja in ocenjuje tveganja pomembno napačnih navedb v konsolidiranem zaključnem računu EU in pomembnih neskladij z njim povezanih transakcij z zahtevami prava EU, ki so posledica goljufije ali napake.

(33) Revizijske postopke oblikuje in izvaja na podlagi teh tveganj ter pridobiva revizijske dokaze, ki so zadostna in ustrezna osnova za njegovo mnenje. Primere pomembno napačnih navedb ali neskladij, ki so posledica goljufij, je težje odkriti kot tiste, ki so posledica napake, saj goljufije lahko vključujejo dogovarjanje, ponarejanje, načrtne opustitve, zavajajoče razlage ali pa izogibanje notranjim kontrolam. Zato obstaja večje tveganje, da se ti primeri ne odkrijejo.

(34) Če Sodišče sumi, da je prišlo do goljufije, to glede na pristojnost sporoči EJT oz. uradu OLAF.

DEL 4 – Izjava o zanesljivosti – oblikovanje revizijskega mnenja Sodišča

(35) Sodišče izreče svoje mnenje na podlagi zadostnih, relevantnih in zanesljivih revizijskih dokazov, ki jih pridobi s pregledom upravljavskih in kontrolnih sistemov ter s preizkušanjem transakcij.

(36) Opravljeno delo mu omogoča, da oblikuje argumentirano mnenje o tem, ali napake v populaciji presegajo meje pomembnosti ali so znotraj njih. Sodišče kot prag pomembnosti za svoja mnenja uporablja stopnjo v višini 2,0 %. Upošteva tudi vrsto, znesek in ozadje napak ter druge razpoložljive informacije (glej odstavek (27)).

(37) Kadar Sodišče odkrije pomembno stopnjo napake in določi njen učinek na revizijsko mnenje, mora ugotoviti, ali so napake v revidirani populaciji vseobsegajoče²⁴. Kadar so napake pomembne in vseobsegajoče, Sodišče izreče negativno mnenje.

²⁴ Mednarodni standard revidiranja (MRS) 705 (prenovljen), Prilagoditve mnenja v poročilu neodvisnega revizorja.

(38) Napake in/ali neobstoje revizijskih dokazov so vseobsegajoči, če po presoji revizorja niso omejeni na določene elemente, zaključne račune ali postavke v računovodskih izkazih (tj. pojavljajo se po vseh preizkušanih zaključnih računih ali transakcijah). Tudi če so tako omejeni, pa so še vedno vseobsegajoči, če predstavljajo ali bi lahko predstavljali znaten delež računovodskih izkazov ali če se nanašajo na razkritja, ki so bistvena za to, kako uporabnik razume računovodske izkaze.

DEL 5 – Povezava med revizijskimi mnenji o zanesljivosti zaključnega računa in o pravilnosti transakcij

(39) V mednarodnih revizijskih standardih²⁵ je določeno, da kadar revizorji izrečejo revizijsko mnenje o zanesljivosti zaključnega računa in tudi o pravilnosti transakcij, povezanih s tem zaključnim računom, mnenje s pridržki o pravilnosti transakcij ne vodi samo po sebi do mnenja s pridržki o zanesljivosti zaključnega računa.

²⁵ Glej odstavek 16 standarda ISSAI 4000.

Poglavje 2

Upravljanje proračuna in finančno poslovanje

Vsebina

	Odstavek
Uvod	2.1.
Upravljanje proračuna in finančno poslovanje v letu 2023	2.2.–2.30.
Stopnja izvrševanja proračuna EU je bila visoka za obveznosti, toda nizka za plačila	2.2.–2.20.
V letu 2023 so bile uporabljene skoraj vse odobritve za prevzem obveznosti iz letnega proračuna EU	2.5.–2.8.
Plačila so bila nižja od prvotno načrtovanih in pod zgornjo mejo večletnega finančnega okvira	2.9.–2.10.
Črpanje sredstev iz skladov ESI za obdobje 2014–2020 se je v letu 2023 upočasnilo, vendar je bil rok za zahteve za plačila in dokumente o zaključitvi za eno leto podaljšan	2.11.–2.14.
Plačila iz skladov z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 so bila še vedno nizka	2.15.–2.19.
Plačila iz EKSRP v okviru nove SKP so se v letu 2023 začela počasi izvrševati	2.20.
Izvrševanje plačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter instrumenta NextGenerationEU za dodatna sredstva programov je bilo v letu 2023 nižje od pričakovanega	2.21.–2.26.
Skupne neporavnane obveznosti so leta 2023 znašale 543 milijard EUR, vendar naj bi se v prihodnjih letih zmanjšale	2.27.–2.30.
Tveganja in izzivi	2.31.–2.69.
Z revizijo večletnega finančnega okvira so bili uvedeni ukrepi za obravnavanje tveganj, povezanih z dodatnimi stroški financiranja iz NextGenerationEU in zaostankom pri plačilih	2.31.–2.32.
Tveganje sprostitev obveznosti v skladih kohezijske politike za večletni finančni okvir 2021–2027	2.33.–2.34.

Dolg EU, ki izhaja iz najemanja posojil, se je v letu 2023 povečal	2.35.–2.64.
Diverzificirana strategija financiranja EU je postala standardni pristop k najemanju posojil EU	2.36.–2.37.
Neporavnana najeta posojila EU so se v letu 2023 povečala za več kot 30 %	2.38.–2.39.
Posojila, najeta v okviru NextGenerationEU, bi se lahko do leta 2026 več kot podvojila, večina odplačil pa je odložena na prihodnje večletne finančne okvire	2.40.–2.45.
Zunanji namenski prejemki iz dolga v okviru NextGenerationEU pomembno vplivajo na poslovni izid	2.46.–2.47.
Stroški financiranja za najemanje posojil v okviru NextGenerationEU, ki so bili leta 2020 za sedanji večletni finančni okvir prvotno ocenjeni v višini 15 milijard EUR, bi se lahko skoraj podvojili	2.48.–2.50.
Izpostavljenost proračuna EU se je v letu 2023 povečala in naj bi se še povečevala	2.51.–2.58.
Zaradi ruske vojaške agresije proti Ukrajini se še vedno povečujejo finančna tveganja za prihodnje proračune EU	2.59.–2.61.
Kljub pozitivni uspešnosti v letu 2023 je kumulativna uspešnost skupnega sklada za rezervacije še vedno negativna	2.62.–2.64.
Visoka inflacija v letih 2022 in 2023 še vedno vpliva na proračun EU	2.65.–2.69.
Zaključki in priporočila	2.70.–2.78.
Zaključki	2.70.–2.78.
Priporočilo	

Uvod

2.1. Sodišče v tem poglavju predstavlja glavna vprašanja v zvezi z upravljanjem proračuna EU in finančnim poslovanjem za leto 2023 ter dodatnim financiranjem. Poroča tudi o proračunskih in finančnih tveganjih ter izzivih, s katerimi se bo EU morda srečala v prihodnjih letih. Poglavje temelji na pregledu, ki ga je Sodišče opravilo v zvezi z izvrševanjem proračuna EU, in dokumentih, ki so jih objavili Komisija in drugi deležniki. Upoštevano je tudi delo, opravljeno za posebna poročila in mnenja Sodišča.

Upravljanje proračuna in finančno poslovanje v letu 2023

Stopnja izvrševanja proračuna EU je bila visoka za obveznosti, toda nizka za plačila

2.2. Sodišče v tem delu poročila analizira, kako se je proračun EU izvrševal v letu 2023. To je bilo tretje leto izvajanja *večletnega finančnega okvira* za obdobje 2021–2027 in *instrumenta NextGenerationEU*.

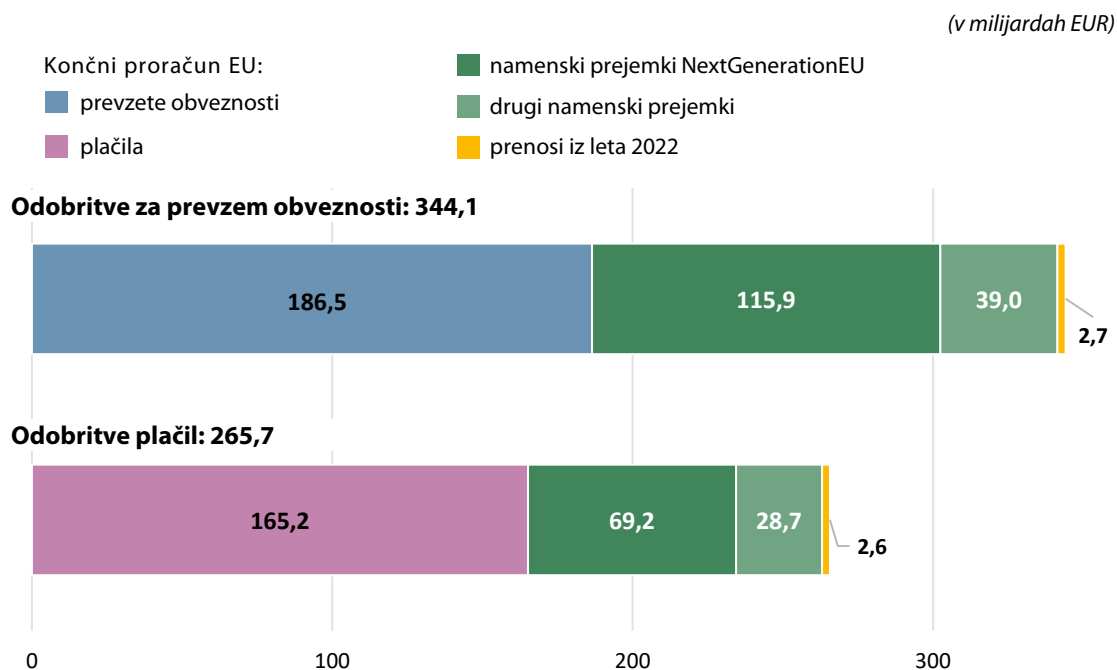
2.3. V *finančni uredbi* so *odobritve za prevzem obveznosti* in *odobritve plačil* razvrščene po letu nastanka in viru financiranja. Do leta 2022 je Sodišče svojo analizo osredotočalo na *letne proračunske odobritve*, za leti 2021¹ in 2022² pa na *namenske prejemke* NextGenerationEU. Glede na višje zneske drugih vrst namenskih prejemkov (npr. prihodkov iz sistema trgovanja z emisijami (ETS) in denarnih prispevkov držav članic za jamstvo *InvestEU*) je Sodišče za leto 2023 v svojo analizo vključilo vse vrste odobritev. Posojila v okviru *mehanizma za okrevanje in odpornost* (RRF) so zunajproračunske postavke in zato ne spadajo v obseg revizije Sodišča.

2.4. Na *sliki 2.1* je prikazan skupni proračun EU za leto 2023, ki je na voljo za odobritve za prevzem obveznosti in za odobritve plačil. Letni proračun EU in namenski prejemki NextGenerationEU pomenijo 87,9 % skupnega razpoložljivega proračuna EU za odobritve za prevzem obveznosti in 88,2 % skupnega razpoložljivega proračuna EU za odobritve plačil, preostali del pa so drugi namenski prejemki in *prenosi* iz leta 2022.

¹ Letno poročilo za leto 2021, odstavek 2.2.

² Letno poročilo za leto 2022, odstavek 2.3.

Slika 2.1 – Skupne razpoložljive odobritve iz proračuna EU za leto 2023, vključno z nepovratnimi sredstvi NextGenerationEU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

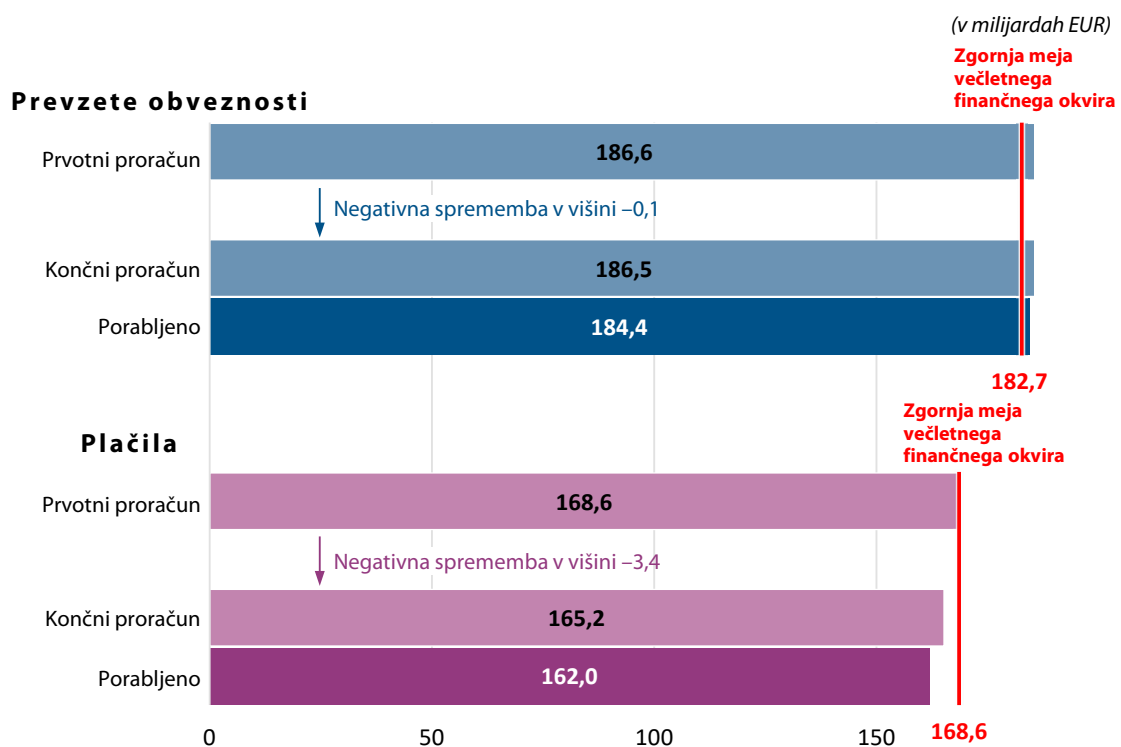
V letu 2023 so bile uporabljene skoraj vse odobritve za prevzem obveznosti iz letnega proračuna EU

2.5. Proračunski organ je odobril [prvotni proračun EU za leto 2023](#) v višini 186,6 milijarde EUR za odobritve za prevzem obveznosti. V letu 2023 so bile sprejete štiri spremembe proračuna. Skupni neto učinek sprememb proračuna je bilo zmanjšanje odobritev za prevzem obveznosti za 0,1 milijarde EUR.

2.6. Končni proračun za odobritve za prevzem obveznosti je bil 186,5 milijarde EUR, kar je nad zgornjo mejo večletnega finančnega okvira, ki znaša 182,7 milijarde EUR (glej [slika 2.2](#)). To je omogočila uporaba posebnih instrumentov večletnega finančnega okvira, kot so *rezerva za prilagoditev na brexit*, *Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce* ter *rezerva za solidarnost in nujno pomoč* (SEAR). Ti instrumenti zagotavljajo dodatna sredstva za nove ali nepredvidene dogodke nad zgornjimi mejami večletnega finančnega okvira.

2.7. Skupne obveznosti, prevzete v okviru proračuna za leto 2023, so znašale 184,4 milijarde EUR, kar je 98,9 % razpoložljivega zneska. Neporabljene odobritve za prevzem obveznosti v višini 2,1 milijarde EUR so bile večinoma iz *Solidarnostnega sklada Evropske unije* (0,4 milijarde EUR), *Evropskega sklada za regionalni razvoj* (0,8 milijarde EUR), *Kohezijskega sklada* (0,2 milijarde EUR) in *Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada* (0,3 milijarde EUR). Od neporabljenih odobritev je bilo v leto 2024 prenesenih skupaj 0,8 milijarde EUR, predvsem za Evropski kmetijski jamstveni sklad (0,3 milijarde EUR) in za pomoč Turčiji po potresih februarja 2023 v okviru Solidarnostnega sklada Evropske unije (0,4 milijarde EUR). Preostale neporabljene odobritve v višini 1,3 milijarde EUR so zapadle.

Slika 2.2 – Izvrševanje proračuna v letu 2023

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

2.8. Poleg tega so obveznosti za leto 2023 iz prenosov iz prejšnjega leta znašale 2,7 milijarde EUR in iz namenskih prejemkov 145,2 milijarde EUR. Od tega je bilo 115,6 milijarde EUR sredstev NextGenerationEU.

Plačila so bila nižja od prvotno načrtovanih in pod zgornjo mejo večletnega finančnega okvira

2.9. Prvotni izglasovani proračun za odobritve plačil za leto 2023 je znašal 168,6 milijarde EUR. Skupni neto učinek sprememb proračuna je bilo zmanjšanje odobritev plačil za 3,4 milijarde EUR, skupni končni proračun pa je znašal 165,2 milijarde EUR, kar je bilo pod zgornjo mejo večletnega finančnega okvira, ki znaša 168,6 milijarde EUR.

2.10. Skupna plačila, izvršena v okviru končnega proračuna, so znašala 162,0 milijarde EUR ali 98,1 % razpoložljivega zneska. Ob upoštevanju dodatnih plačil v višini 74,7 milijarde EUR iz namenskih prejemkov (predvsem nepovratnih sredstev NextGenerationEU, vključno z dodatnimi sredstvi za programe financiranja iz večletnega finančnega okvira) in 2,4 milijarde EUR prenosov iz leta 2022 so plačila leta 2023 skupaj znašala 239,2 milijarde EUR. Poraba proračuna za plačila je tako znašala 90,0 % vseh odobritev plačil v višini 265,7 milijarde EUR.

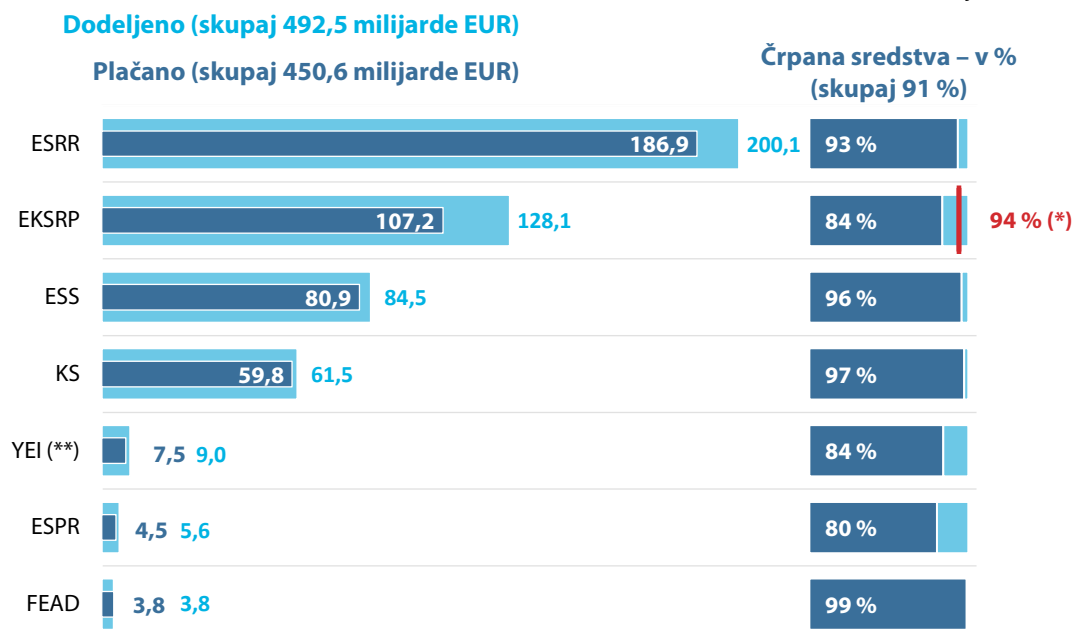
Črpanje sredstev iz skladov ESI za obdobje 2014–2020 se je v letu 2023 upočasnilo, vendar je bil rok za zahtevke za plačila in dokumente o zaključitvi za eno leto podaljšan

2.11. *Evropske strukturne in investicijske sklade* (sklade ESI) skupaj upravljajo Komisija in države članice. Plačila iz skladov ESI (brez sredstev NextGenerationEU) so leta 2023 znašala 54,7 milijarde EUR, kar je manj kot v prejšnjih treh letih (64,7 milijarde EUR leta 2022, 75,1 milijarde EUR leta 2021 in 72 milijard EUR leta 2020). Konec leta 2023 so plačila za sklade ESI za obdobje 2014–2020 skupaj znašala 450,6 milijarde EUR od skupno dodeljenih 492,6 milijarde EUR, kar pomeni stopnjo črpanja sredstev v višini 91,5 %.

2.12. Na [sliki 2.3](#) so prikazane kumulativne stopnje črpanja sredstev za vsak sklad ESI (brez sredstev NextGenerationEU) do konca leta 2023. Stopnja črpanja v odstotkih izraža *predhodno financiranje* in *vmesna plačila* iz proračuna EU državam članicam za prijavljene upravičene odhodke v primerjavi s skupnimi dodeljenimi zneski za dano obdobje. Vmesna plačila državam članicam se izvršijo po tem, ko te Komisiji predložijo zahtevke za plačilo. Zato stopnje črpanja, ki jih predstavlja Sodišče, ne kažejo nujno celotnega napredka pri izvajanju projektov niti skupnega zneska, ki so ga *upravičenci* že prejeli od držav članic.

Slika 2.3 – Črpanje sredstev iz skladov ESI za obdobje 2014–2020 (brez NextGenerationEU) konec leta 2023

(v milijardah EUR)

ESRR: Evropski sklad za regionalni razvoj
EKSRP: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
ESS: Evropski socialni sklad
KS: Kohezijski sklad
YEI: pobuda za zaposlovanje mladih
ESPR: Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo
FEAD: Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim

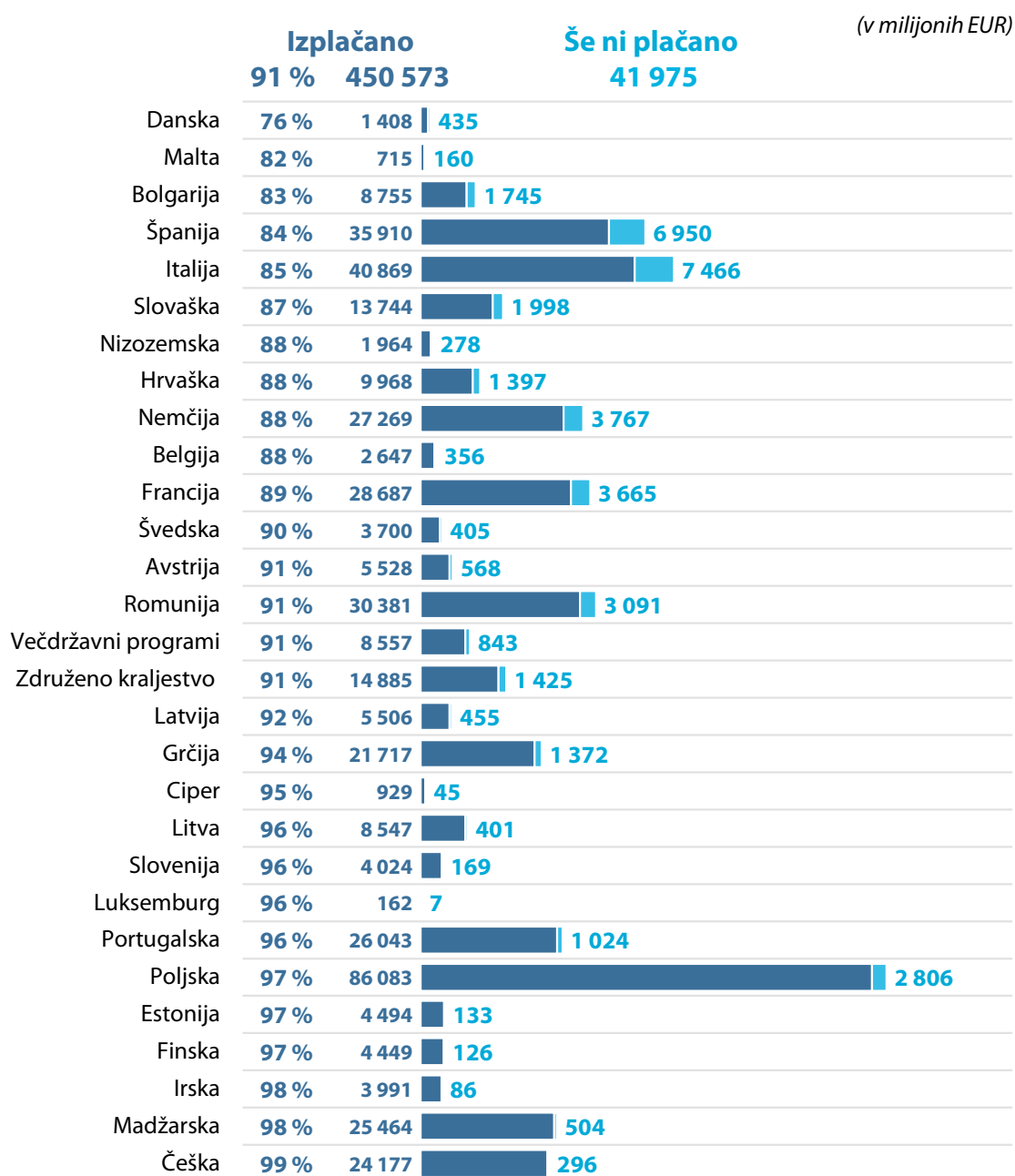
(*) Z rdečo črto je označena stopnja črpanja sredstev brez dodatnih dodelitev za EKSRP iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 za leti 2021 in 2022 v višini 28,1 milijarde EUR. EKSRP je te dodatne dodelitve prejel zaradi uvedbe dveletnega prehodnega obdobja, po katerem je v celoti prešel v okvir strateških načrtov skupne kmetijske politike za obdobje 2023–2027.

(**) YEI vključuje posebno dodelitev iz ESS.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi [platforme Komisije za odprte podatke](#) na dan 8. januarja 2024 in drugih podatkov Komisije

2.13. Medtem ko so bile razlike med državami članicami pri črpanju sredstev iz skladov ESI manjše kot leta 2022, so bile stopnje črpanja v štirih državah članicah konec leta 2023 nižje od 85 % (glej [slika 2.4](#)).

Slika 2.4 – Stopnje črpanja sredstev iz skladov ESI za obdobje 2014–2020 (brez NextGenerationEU) v državah članicah konec leta 2023

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi platforme Komisije za odprte podatke na dan 8. januarja 2024 in drugih podatkov Komisije

2.14. Evropski parlament in Svet sta 29. februarja 2024 sklenila³, da državam članicam podaljšata roke za predložitev končnih zahtevkov za vsa vmesna plačila iz skladov ESI (razen EKSRP) za eno leto, in sicer do 31. julija 2025. Obdobje upravičenosti se ni spremenilo. Poleg tega se je s sklepom povečala tudi možna najvišja stopnja sofinanciranja EU za ESRR, ESS in Kohezijski sklad (KS) na 100 % za končno obračunsko leto, ki se je začelo 1. julija 2023 in končalo 30. junija 2024. To naj bi omogočilo večje izvrševanje in pripomoglo, da se bodo države članice lažje spopadale z nenehnim proračunskim pritiskom.

Plačila iz skladov z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 so bila še vedno nizka

2.15. Od leta 2023 [platforma odprtih podatkov](#) zagotavlja finančne informacije o izvajanju skladov z *deljenim upravljanjem* v okviru *uredbe o skupnih določbah* za obdobje 2021–2027⁴. Ti skladi so ESRR, Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad plus (ESS+), *Sklad za pravični prehod* (SPP), Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ESPRA), *Sklad za azil, migracije in vključevanje* (AMIF), *Sklad za notranjo varnost* (SNV) ter *Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko* (BMVI).

2.16. Leta 2023 so letna plačila za sklade z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah (6,3 milijarde EUR) znašala 4,1 milijarde EUR predhodnega financiranja in 2,2 milijarde EUR vmesnih plačil. Leta 2023 11 držav članic ni zahtevalo vmesnih plačil za nobenega od skladov, zajetih v uredbi o skupnih določbah. Konec leta 2023 so skupna plačila znašala 12,8 milijarde EUR, kar je le 3,2 % skupnega zneska večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027. Na [sliki 2.5](#) so prikazane stopnje črpanja sredstev po državah članicah.

³ Člena 14 in 15 [Uredbe \(EU\) 2024/795](#).

⁴ [Uredba \(EU\) 2021/1060](#).

Slika 2.5 – Stopnje črpanja sredstev iz skladov z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 konec leta 2023 po državah članicah

(v milijonih EUR)

	Izplačano		Še ni plačano	
	3,2 %	12 751		381 024
Romunija	2,5 %	782	30 654	
Poljska	2,5 %	1 923	74 523	
Slovaška	2,5 %	320	12 380	
Danska	2,5 %	18	674	
Portugalska	2,5 %	590	22 587	
Španija	2,7 %	1 008	36 656	
Hrvaška	2,7 %	250	8 987	
Italija	2,7 %	1 188	42 463	
Irska	2,8 %	34	1 168	
Latvija	2,9 %	135	4 596	
Slovenija	2,9 %	101	3 350	
Švedska	3,0 %	58	1 880	
Francija	3,1 %	577	18 003	
Ciper	3,5 %	40	1 102	
Malta	3,5 %	32	868	
Nemčija	3,6 %	783	21 087	
Finska	3,8 %	85	2 148	
Nizozemska	3,8 %	77	1 949	
Grčija	3,9 %	867	21 605	
Belgija	4,0 %	114	2 705	
Estonija	4,1 %	143	3 384	
Avstrija	4,1 %	53	1 235	
Litva	4,3 %	290	6 436	
Bolgarija	4,5 %	501	10 554	
Češka	5,0 %	1 060	20 159	
Madžarska	5,3 %	1 162	20 786	
Večdržavni programi	5,8 %	553	9 005	
Luksemburg	7,5 %	7	80	

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi platforme Komisije za odprte podatke na dan 8. januarja 2024 in drugih podatkov Komisije

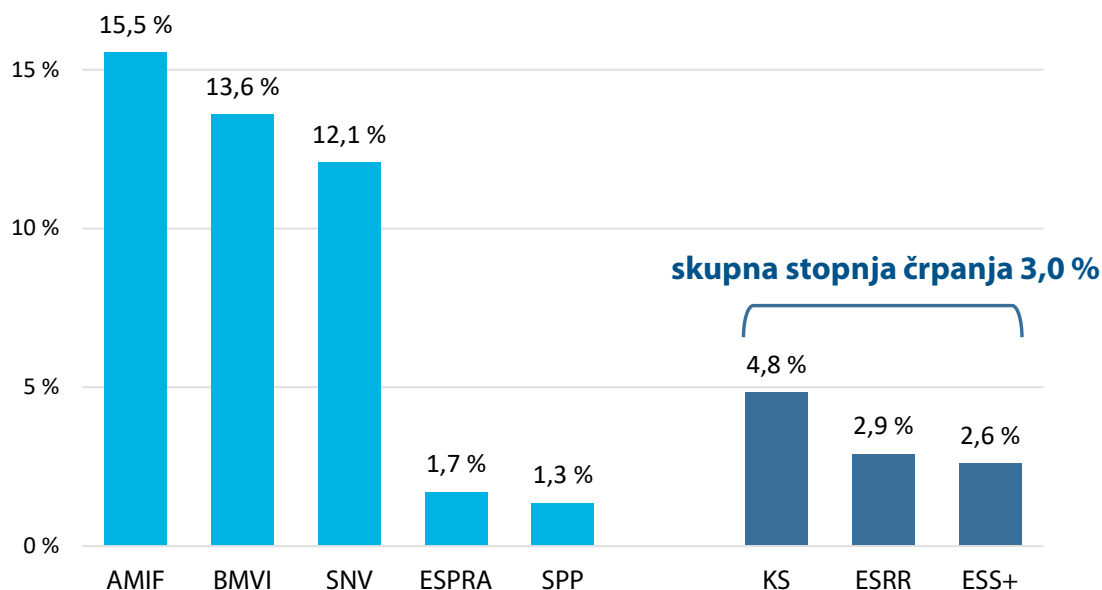
2.17. Sodišče je v [letnem poročilu za leto 2022](#)⁵ opisalo spremembe med skladi ESI za obdobje 2014–2020 in skladi z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027. Sodišče primerja stopnje črpanja sredstev iz ESRR, Kohezijskega sklada in ESS+ konec leta 2023 s stopnjami črpanja konec leta 2016, tj. prav tako tretjega leta prejšnjega večletnega finančnega okvira. Za te tri sklade kohezijske politike, ki predstavljajo 90,9 % skupnega zneska EU, dodeljenega skladom z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027, je skupna stopnja črpanja do konca leta 2023 znašala le 3,0 % (glej [sliko 2.6](#)), medtem ko je konec leta 2016 znašala 8,0 %. Države članice so leta 2023 prednostno obravnavale prizadevanja za črpanje sredstev kohezijske politike za obdobje 2014–2020 in pospešitev izvajanja NextGenerationEU. V primerjavi s prejšnjim *programskim obdobjem* nakopičene zamude kažejo na nezadostno izvajanje skladov kohezijske politike in pomenijo enoletno vrzel pri izvajanju⁶.

2.18. Črpanje sredstev, povezanih z migracijami in varnostjo (AMIF, SNV in BMVI), je bilo večje (glej [sliko 2.6](#)). Njihovi predpisi omogočajo višje stopnje predhodnega financiranja, ki se gibljejo od 3 % do 5 % in za AMIF do 95 % v primeru nujne pomoči, medtem ko ta stopnja za druge sklade v okviru uredbe o skupnih določbah znaša 0,5 %. Leta 2023 so dejanska plačila predhodnega financiranja znašala 79,0 % plačil za te tri sklade.

⁵ [Letno poročilo za leto 2022](#), odstavek 2.10.

⁶ [COM\(2023\) 390](#), str. 4.

Slika 2.6 – Črpanje sredstev skladov z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 do konca leta 2023

AMIF: Sklad za azil, migracije in vključevanje
BMVI: Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko
SNV: Sklad za notranjo varnost
ESPRA: Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo
SPP: Sklad za pravični prehod
KS: Kohezijski sklad
ESRR: Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS+: Evropski socialni sklad plus

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi [platforme Komisije za odprte podatke](#) z dne 8. januarja 2024 in drugih podatkov Komisije

2.19. Na novo uvedena uredba o vzpostavitvi *platforme za strateške tehnologije za Evropo* (platforma STEP)⁷ povečuje najvišjo stopnjo sofinanciranja EU na 100 % za naložbe ESS+, ESRR, Kohezijskega sklada in SPP, s katerimi se zagotavlja podpora za doseg ciljev platforme STEP. Zagotavlja tudi dodatni znesek izrednega predhodnega financiranja⁸ za dodelitve ESS+, ESRR in Kohezijskega sklada, s katerimi se prav tako zagotavlja podpora za doseg teh ciljev. Za SPP se glede na to, da je treba pospešiti njegovo izvajanje, dodatni znesek izrednega predhodnega financiranja, uvedenega z uredbo o platformi STEP, uporablja za celotno dodelitev SPP.

⁷ Uvodna izjava 23 Uredbe (EU) 2024/795.

⁸ Prav tam.

Plačila iz EKSRP v okviru nove SKP so se v letu 2023 začela počasi izvrševati

2.20. Od leta 2023 je EKSRP zajet v novih uredbah o *skupni kmetijski politiki* (SKP)⁹. Črpanje sredstev EKSRP za obdobje 2023–2027 se je začelo leta 2023, po prehodnem obdobju za kmetijske sklade v letih 2021 in 2022¹⁰. Konec leta 2023 so plačila EKSRP znašala 0,7 milijarde EUR, stopnja črpanja pa le 1 %. Po navedbah Komisije¹¹ je bilo izvajanje manjše od pričakovanega, saj so se države članice poskušale izogniti *spolitvi obveznosti* za EKSRP za obdobje 2014–2022, poleg tega pa so dajale prednost izvajanju projektov NextGenerationEU.

Izvrševanje plačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter instrumenta NextGenerationEU za dodatna sredstva programov je bilo v letu 2023 nižje od pričakovanega

2.21. Evropski parlament in Svet sta februarja 2023 spremenila uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost¹², da bi se lahko v načrte mehanizma za okrevanje in odpornost, ki so jih pripravile države članice, vključilo [poglavje REPowerEU](#), s čimer bi se postopno odpravila odvisnost EU od uvoza ruskih fosilnih goriv in okrepilo spopadanje s podnebnimi spremembami. Do konca leta 2023 so vse države članice razen Bolgarije, Nemčije, Irske in Luksemburga v svoje revidirane načrte vključile poglavje REPowerEU. Komisija bo za financiranje 23 odobrenih poglavij uporabila prihodke iz sistema trgovanja z emisijami v višini do 17,3 milijarde EUR, čemur se bodo dodale še dodelitve iz rezerve za prilagoditev na brexit¹³ v višini do 1,6 milijarde EUR. Instrument NextGenerationEU tako ni več edini vir financiranja nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Zaradi dodatnega financiranja iz sistema trgovanja z emisijami in rezerve za prilagoditev na brexit bi lahko skupni znesek nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost, vključno z načrtom REPowerEU, dosegel 356,8 milijarde EUR, kar je 6 % več od prvotno dodeljenih nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost v višini 338,0 milijarde EUR.

⁹ Uredba (EU) 2021/2115 in Uredba (EU) 2021/2116.

¹⁰ Uredba (EU) 2020/2220.

¹¹ COM(2023) 530, str. 4.

¹² Uredba (EU) 2023/435.

¹³ Prav tam, člen 21.

2.22. Glede na priporočila za posamezne države za leto 2023¹⁴ in vmesno oceno mehanizma za okrevanje in odpornost¹⁵, ki jo je objavila Komisija, je na izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost negativno vplivalo več dejavnikov, kot so visoka inflacija, višje cene energije, težave v zvezi s svetovnimi dobavnimi verigami, pomanjkanje delovne sile in nezadostna upravna zmogljivost.

2.23. Komisija je do konca leta 2023 prevzela vse obveznosti v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, financirane iz NextGenerationEU, za nepovratna sredstva (337,9 milijarde EUR). Obveznosti za poglavja REPowerEU so znašale 18,5 milijarde EUR (17,3 milijarde EUR iz ETS in 1,2 milijarde EUR iz rezerve za prilagoditev na brexit), obveznosti za preostalih 0,4 milijarde EUR iz rezerve za prilagoditev na brexit pa je bilo treba prevzeti pozneje.

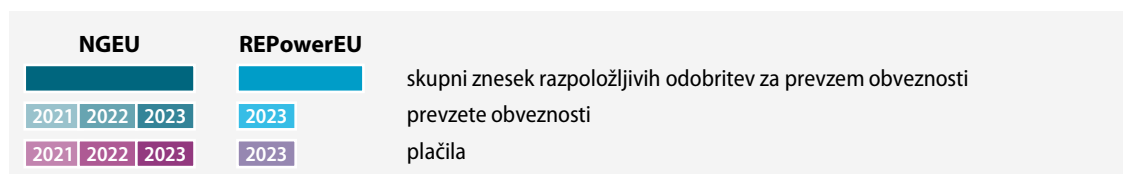
2.24. Letna plačila nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost so leta 2023 skupaj znašala 48 milijard EUR, od tega je bilo 1,7 milijarde EUR predhodnega financiranja REPowerEU, 46,3 milijarde EUR pa za izpolnitev *mejn*ikov in *ciljev*. Za primerjavo, Komisija je junija 2022 pričakovala, da bodo skupna plačila iz mehanizma za okrevanje in odpornost, financirana iz NextGenerationEU, ki so povezana z mejniki in cilji (brez načrta REPowerEU), v letu 2023 znašala 76,4 milijarde EUR¹⁶. S plačili v višini 141,6 milijarde EUR od 356,4 milijarde EUR prevzetih obveznosti je na voljo skupno še do 215,2 milijarde EUR nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost, ki jih je treba izplačati do konca leta 2026 (glej [slika 2.7](#)).

¹⁴ Priporočila za posamezne države za leto 2023.

¹⁵ *Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility* in podporna študija.

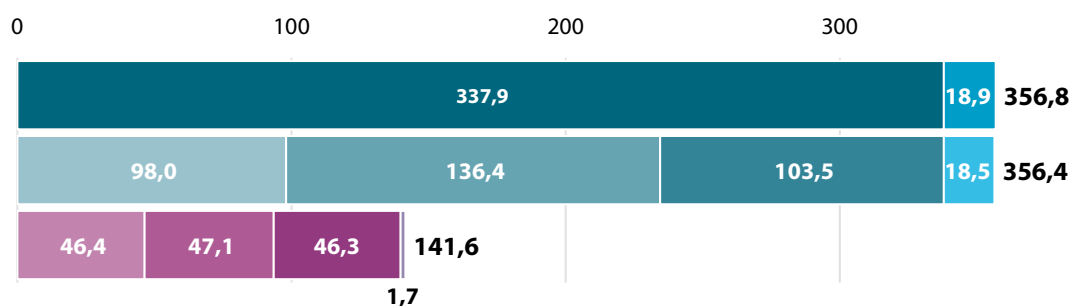
¹⁶ COM(2022) 315, tabela 3.

Slika 2.7 – Izvrševanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost po virih, stanje konec leta 2023

(v milijardah EUR)

Nepovratna sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost (RRF)

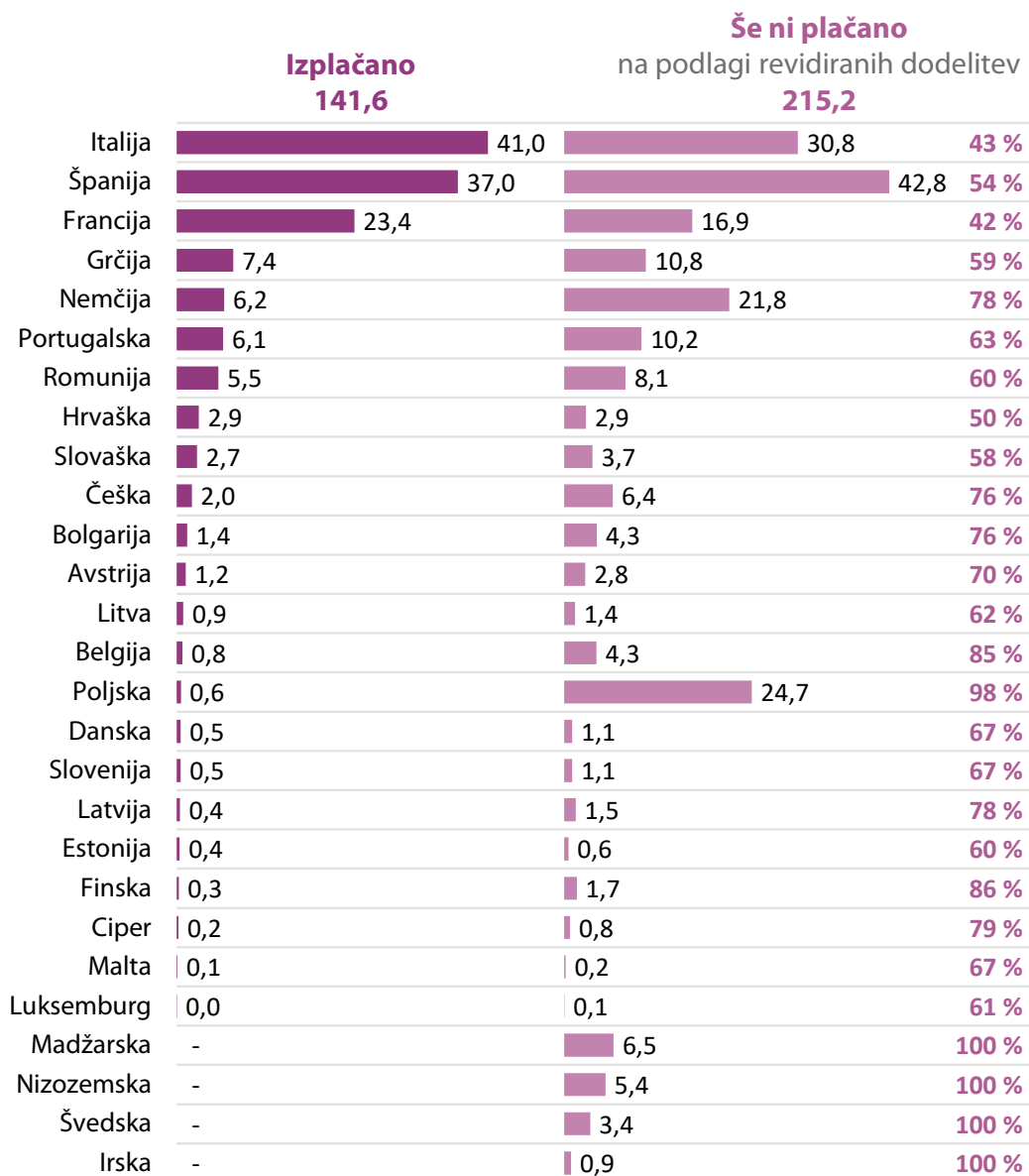

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

2.25. Pri črpanju nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost so med državami članicami velike razlike (glej [slika 2.8](#)). Do konca leta 2023 štiri države članice (Irska, Madžarska, Nizozemska in Švedska) niso prejele predhodnega financiranja niti predložile zahtevkov za plačilo, tri države članice (Belgija, Poljska in Finska) pa so prejele le predhodno financiranje.

Slika 2.8 – Izplačana nepovratna sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost in zneski, ki jih je bilo treba izplačati na podlagi revidiranih dodelitev, po državah članicah konec leta 2023

(v milijardah EUR)

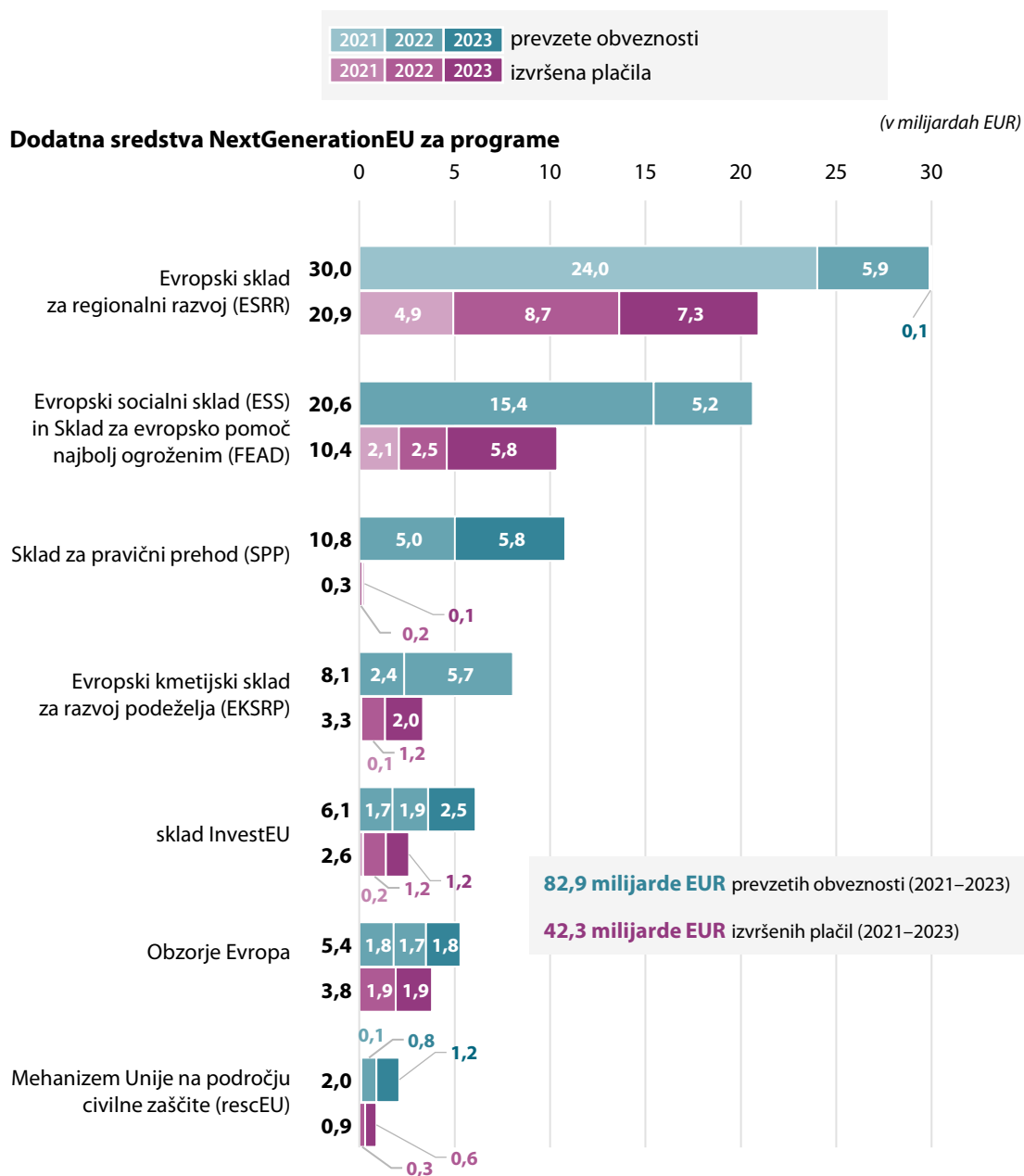
Opombi: Diagram vključuje podatke za REPowerEU.

Za Madžarsko je bilo predhodno financiranje za REPowerEU, ki se je začelo pred koncem leta 2023, izplačano januarja 2024.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi preglednice kazalnikov mehanizma za okrevanje in odpornost in podatkov, ki jih je predložila Komisija

2.26. Skupne obveznosti za dodatna sredstva NextGenerationEU za programe večletnega finančnega okvira so znašale 82,9 milijarde EUR od začetnih dodeljenih sredstev v višini 83,1 milijarde EUR, predvsem zaradi 0,1 milijarde EUR sredstev, dodeljenih SPP, za katera obveznosti niso bile prevzete. Letna izplačila dodatnih sredstev NextGenerationEU za obstoječe programe večletnega finančnega okvira so se s 7,2 milijarde EUR v letu 2021 in 16,1 milijarde EUR v letu 2022 povečala na 19,0 milijarde EUR v letu 2023. Zato se lahko do konca leta 2026 izvršijo plačila v višini do 40,6 milijarde EUR. Za SPP so skupna plačila zaradi zamude pri odobritvi zadevnega pravnega akta in programov, pa tudi zaradi odloženega izvajanja, do konca leta 2023 znašala le 0,3 milijarde EUR. Podrobnosti o tem so na [sliki 2.9](#).

Slika 2.9 – Izvajanje instrumenta NextGenerationEU, ki se nanaša na dodatna sredstva za programe EU (stanje konec leta 2023)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023 in računovodskega sistema Komisije

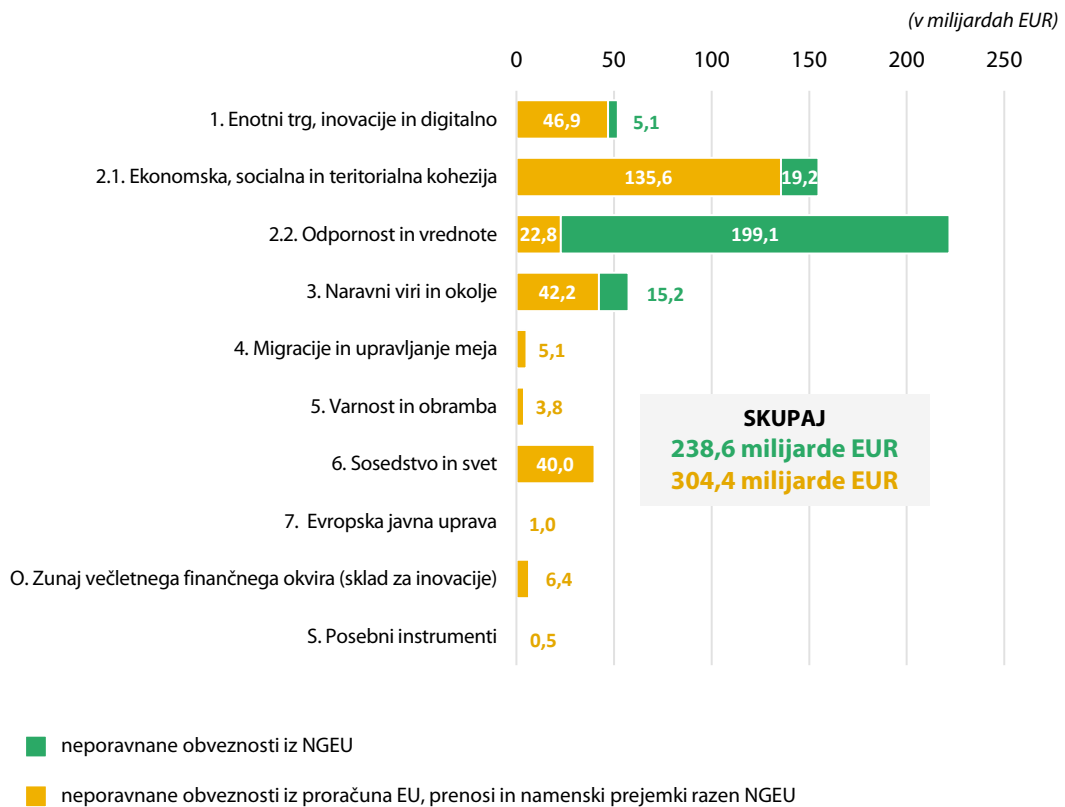
Skupne neporavnane obveznosti so leta 2023 znašale 543 milijard EUR, vendar naj bi se v prihodnjih letih zmanjšale

2.27. *Neporavnane obveznosti* so vsota prevzetih obveznosti, ki še niso bile plačane. Do konca leta 2023 so skupne neporavnane obveznosti, ki jih bo treba plačati v naslednjih letih, če ne bodo sproščene, dosegle rekordnih 543 milijard EUR. To pomeni povečanje za 90,2 milijarde EUR v primerjavi z letom 2022 (452,8 milijarde EUR). Neporavnane obveznosti se nanašajo predvsem na proračun EU in prenose (263,6 milijarde EUR) ter nepovratna sredstva NextGenerationEU (238,6 milijarde EUR). Preostali znesek v višini 40,8 milijarde EUR izhaja iz namenskih prejemkov zunaj NextGenerationEU. Sodišče je v letnem poročilu za leto 2022 priporočilo¹⁷ bistveno zmanjšanje ravni neporavnanih obveznosti.

2.28. Na [sliki 2.10](#) so ponazorjene skupne neporavnane obveznosti po virih in razdelkih večletnega finančnega okvira. Neporavnane obveznosti iz NextGenerationEU se nanašajo na skupni znesek za mehanizem za okrevanje in odpornost v višini 198,0 milijarde EUR in so vključene v razdelek 2.2 večletnega finančnega okvira. Te obveznosti pomenijo 83 % skupnih neporavnanih obveznosti NextGenerationEU. Če se prištejejo neporavnane obveznosti iz poglavij REPowerEU, ki se ne financirajo iz NextGenerationEU, znašajo skupne neporavnane obveznosti mehanizma za okrevanje in odpornost 214,8 milijarde EUR.

¹⁷ Letno poročilo za leto 2022, priporočilo 2.1 – Bistveno zmanjšati raven neporavnanih obveznosti.

Slika 2.10 – Skupne neporavnane obveznosti po virih in razdelkih večletnega finančnega okvira konec leta 2023

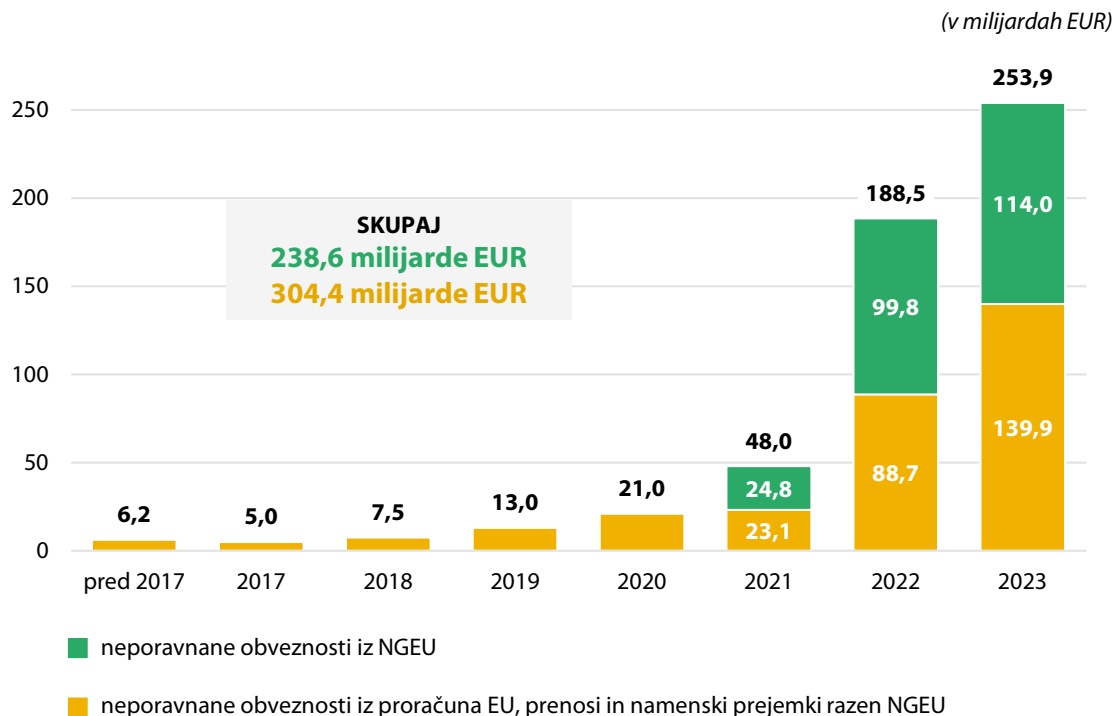

Opomba: Sklad za inovacije se financira z namenski prejemki in zunaj večletnega finančnega okvira, vendar se zadevni podatki razkrijejo v zaključnem računu EU.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

2.29. V [tabeli 2.11](#) so skupne nepravne obveznosti konec leta 2023 po letu nastanka in vrsti financiranja. 90,3 % teh obveznosti je bilo prevzetih po letu 2021.

Slika 2.11 – Skupne nepravne obveznosti po letih nastanka in vrstah financiranja konec leta 2023

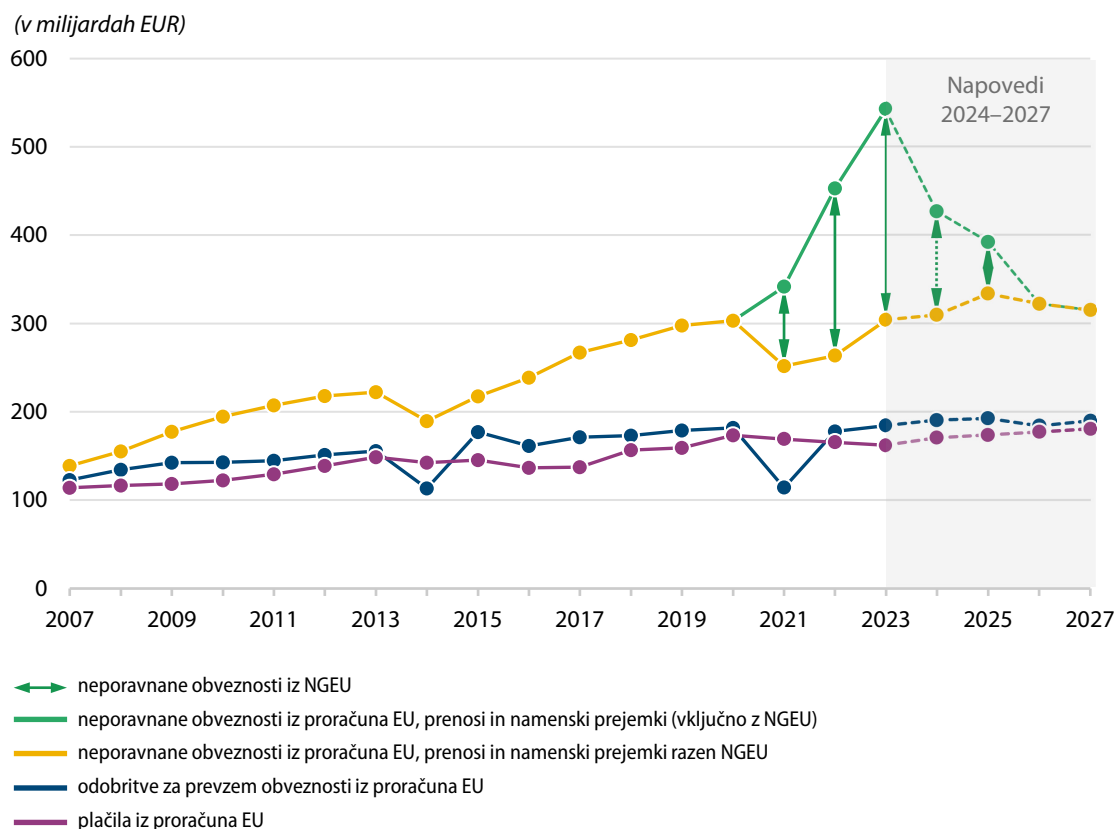

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023 in poročil o izvrševanju proračuna iz računovodskega sistema Komisije

2.30. Del, ki se nanaša na prejšnje večletne finančne okvire, je vse manjši in se bo s približevanjem *zaključitvi* izvajanja skladov ESI za obdobje 2014–2020 v letih 2025 in 2026 še zmanjševal. Poleg tega se bodo nepravne obveznosti NextGenerationEU v obdobju 2024–2026 zmanjšale, saj bo treba plačila izvršiti do konca leta 2026 ali jih sprostiti. Komisija je junija 2023 napovedala, da bodo nepravne obveznosti iz izvajanja večletnega finančnega okvira do konca leta 2027 znašale 322,9 milijarde EUR¹⁸ (glej [slika 2.12](#)).

¹⁸ COM(2023) 390, tabela 4.

Slika 2.12 – Naporavnane obveznosti, obveznosti in plačila za obdobje 2007–2023 ter napovedi za obdobje 2024–2027

Opomba: Napovedi od leta 2024 naprej ne vključujejo prenosov ali namenskih prejemkov, razen odobritev iz NextGenerationEU in instrumenta za Ukrajino.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranih zaključnih računov EU za obdobje 2007–2023, [poročila Komisije o dolgoročni napovedi za obdobje 2024–2028](#) in [Uredbe Sveta \(EU, Euratom\) 2024/765](#) o spremembi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027

Tveganja in izzivi

Z revizijo večletnega finančnega okvira so bili uvedeni ukrepi za obravnavanje tveganj, povezanih z dodatnimi stroški financiranja iz NextGenerationEU in zaostankom pri plačilih

2.31. Svet je februarja 2024 spremenil večletni finančni okvir¹⁹ kot odziv na številne izzive (npr. nadaljnjo podporo Ukrajini, višje obrestne mere, povečanje migracij in potrebo po spodbujanju strateških tehnologij). Z revizijo večletnega finančnega okvira so se odobritve za prevzem obveznosti za obdobje 2024–2027 povečale za 21,0 milijarde EUR, pri čemer je 17 milijard EUR namenjenih financiranju novoustanovljenega instrumenta za Ukrajino²⁰. Poleg tega je bilo 10,6 milijarde EUR obstoječih odobritev prerazporejenih. Namen revizije večletnega finančnega okvira je tudi zmanjšati tveganje zaostankov pri plačilih za leto 2026²¹, ki jih je Komisija prej pričakovala.

2.32. Poleg tega je Svet uvedel „kaskadni mehanizem“²². Njegov namen je do konca sedanjega večletnega finančnega okvira kriti stroške najemanja posojil v okviru NextGenerationEU, ki, presegajo letne zneske, določene v revidirani uredbi o večletnem finančnem okviru, če sredstev ni mogoče dobiti v obstoječem proračunu EU²³. Poleg prvotnih napovedi za stroške najemanja posojil v višini 14,9 milijarde EUR iz leta 2020 je Komisija junija 2023 ocenila, da skupni primanjkljaj za ta večletni finančni okvir znaša med 17 in 27 milijardami EUR²⁴. Instrument Evropske unije za okrevanje NextGenerationEU (EURI) je poseben instrument, ki omogoča preseganje zgornje meje večletnega finančnega okvira in nima fiksnega zneska. Evropski parlament in Svet ga lahko uporabita v okviru letnega proračunskega postopka, vendar šele po tem, ko sta poskušala najti druge možnosti financiranja, vključno z uporabo manevrskega prostora, ustvarjenega s proračunskim izvrševanjem programov, ponovno določitvijo prioritet (prerazporeditev) in uporabo netematskih posebnih instrumentov. Če sredstva v okviru

¹⁹ Uredba (EU, Euratom) 2024/765.

²⁰ Uredba (EU) 2024/792.

²¹ Člen 1(7) Uredbe (EU, Euratom) 2024/765.

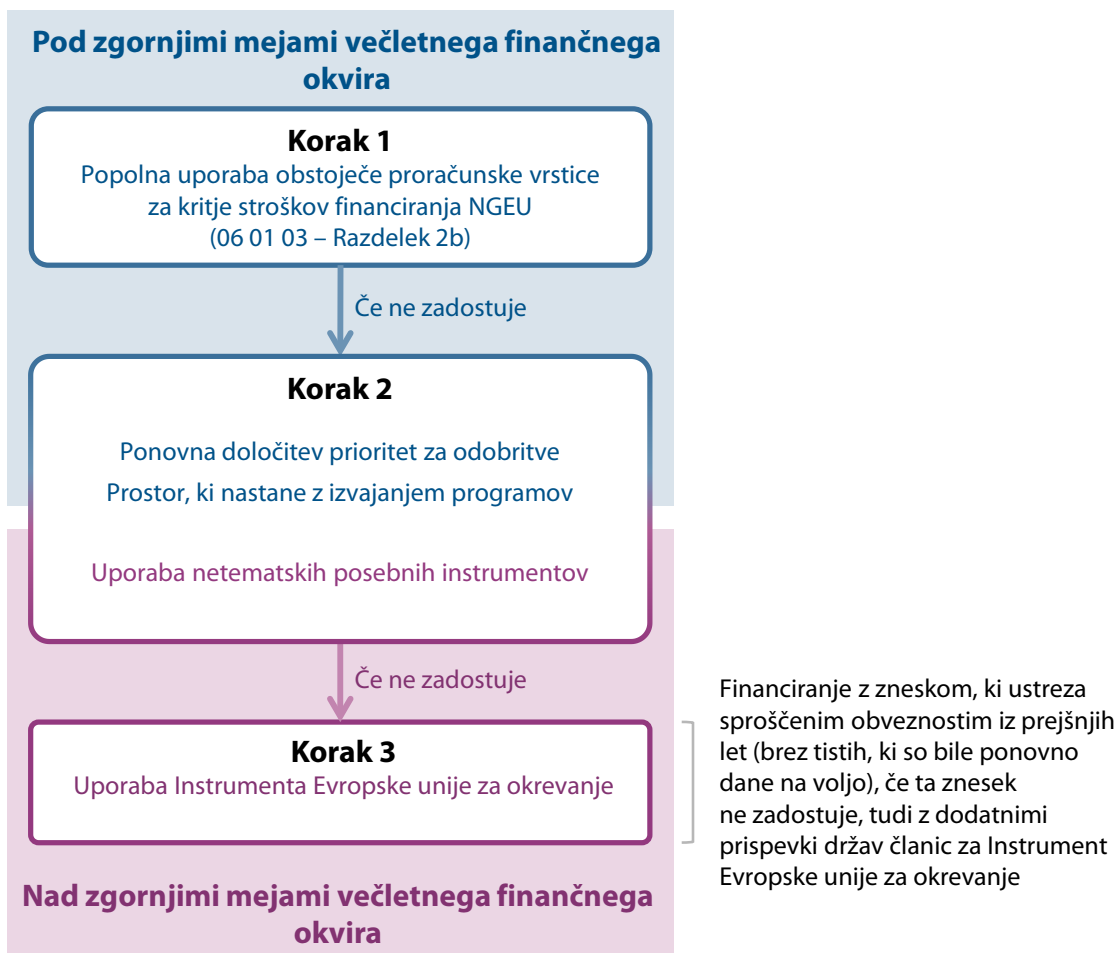
²² Prav tam, člen 1(6).

²³ Prav tam, člen 1(6).

²⁴ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (oddelek *Financial Programming 2025-2027*, str. 9).

Instrumenta Evropske unije za okrevanje še vedno ne zadostujejo za financiranje stroškov najemanja posojil v okviru NextGenerationEU, se najprej porabi razpoložljivi znesek neporabljenih sproščenih obveznosti, ki niso bile prenesene v naslednje leto, šele nato se uporabijo prispevki držav članic (glej [slika 2.13](#)).

Slika 2.13 – Kaskadni mehanizem za kritje prekoračitev stroškov pri plačilih obresti in kuponov NextGenerationEU do leta 2027

Opomba: Netematski posebni instrumenti (*instrument prilagodljivosti, enotni instrument za rezervo*) omogočajo obravnavo na splošno nepredvidenih okoliščin ali novih/nastajajočih prioritet.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi [Uredbe \(EU\) 2024/765](#)

Tveganje sprostitev obveznosti v skladih kohezijske politike za večletni finančni okvir 2021–2027

2.33. Sodišče je v [letnem poročilu za leto 2022](#) poudarilo, da se je zaradi poznega sprejetja zakonodaje za sklade z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 ter vzporednega in zapoznelega izvajanja več instrumentov povečalo tveganje sprostitev obveznosti. Črpanje sredstev iz ESRR, ESS+, Kohezijskega sklada in SPP za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 je bilo tudi v letu 2023 nizko (glej [sliko 2.6](#)). Zato je proračunski organ zmanjšal odobritve plačil za leto 2023 za ESRR (–1,1 milijarde EUR) in ESS+ (–0,7 milijarde EUR)²⁵. Tveganje sprostitev obveznosti bi se lahko uresničilo že konec leta 2025, in sicer za obveznosti, prevzete leta 2022 v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027.

2.34. V letu 2023 je Komisija napovedala sprostitev obveznosti za obdobje 2024–2027 v višini 8,1 milijarde EUR (napoved iz leta 2022: 7,6 milijarde EUR za obdobje 2023–2027). Za sklade kohezijske politike, tj. Kohezijski sklad, ESRR in ESS+, je Komisija napovedala, da bodo skupne sproščene obveznosti za obdobje 2024–2027 znašale 2,2 milijarde EUR²⁶, kar je več kot pet krat več od 0,4 milijarde EUR, kolikor je napovedala leta 2022²⁷. Kar zadeva SPP, bo zaradi zamud pri sprejetju večletnega finančnega okvira in zakonodaje za posamezne programe ter nizkega izvrševanja v letu 2023 prišlo do tveganja, da bodo znatni zneski od leta 2025 naprej razveljavljeni²⁸. Sodišče meni, da bi bilo zaradi znatnega zneska sproščenih obveznosti lahko ogroženo doseganje ciljev EU.

Dolg EU, ki izhaja iz najemanja posojil, se je v letu 2023 povečal

2.35. Sodišče je pri analizi dolga EU upoštevalo najeta posojila na trgih – zlasti dolgoročne obveznice, za katere jamči proračun EU – ki so bila vir sredstev NextGenerationEU ter finančne pomoči državam članicam in državam nečlanicam EU (začasna *podpora za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah* (SURE), evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EFSM), *makrofinančna pomoč*, plačilnobilančna pomoč in Euratom).

²⁵ COM(2023) 530.

²⁶ COM(2023) 390, tabela 2.

²⁷ COM(2022) 315, tabela 2.

²⁸ COM(2023) 390, str. 7.

Diverzificirana strategija financiranja EU je postala standardni pristop k najemanju posojil EU

2.36. Komisija je aprila 2021 vzpostavila diverzificirano strategijo financiranja za program NextGenerationEU²⁹. Od decembra 2022 je ta strategija standardna metoda najemanja posojil pri financiranju programov finančne pomoči z najemanjem posojil³⁰. Pri njej pogoji za najemanje posojil niso povezani s tistimi za dajanje posojil (npr. zapadlost in obrestna mera). Pri prejšnji strategiji najemanja posojil je Komisija posojila najemala in jih dajala državam članicam ali državam nečlanicam EU pod enakimi pogoji (vzajemni pristop).

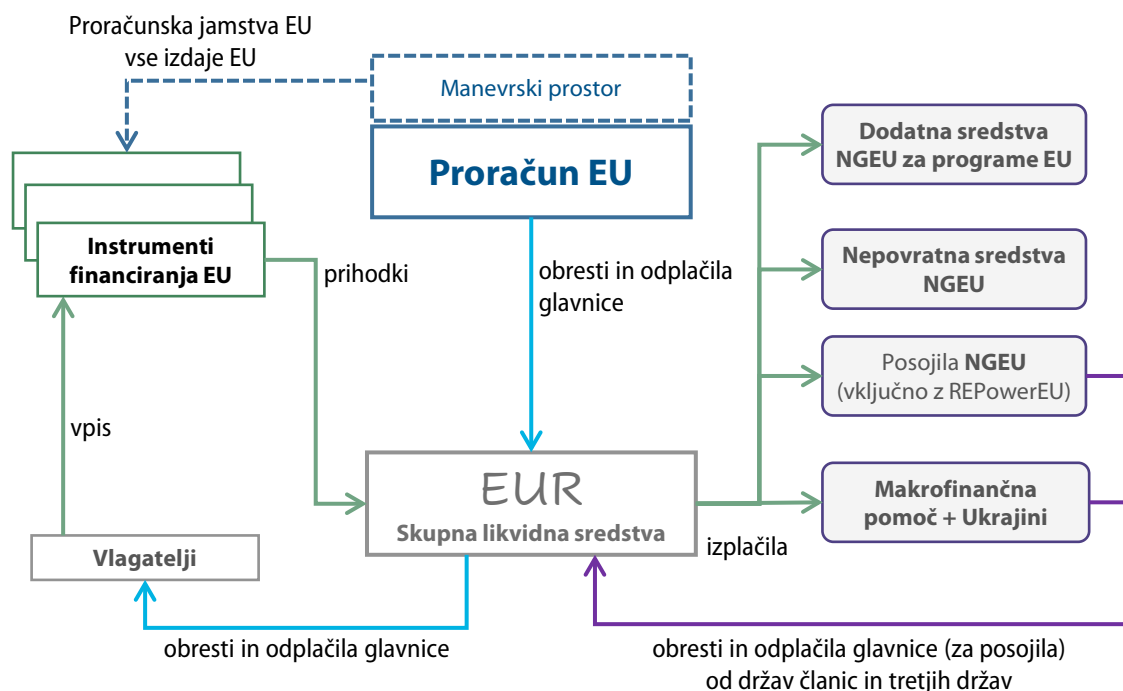
2.37. Diverzificirana strategija financiranja temelji na združevanju instrumentov financiranja z uporabo skupnih likvidnih sredstev in redno prisotnostjo na kapitalskem trgu³¹ (glej *slika 2.14*). Denarna imetja za skupna likvidna sredstva se hranijo na namenskem računu pri Evropski centralni banki, upravlja pa jih Komisija.

²⁹ COM(2021) 250.

³⁰ Uredba (EU, Euratom) 2022/2434.

³¹ Člen 1 Uredbe (EU, Euratom) 2022/2434.

Slika 2.14 – Diverzificirana strategija financiranja EU konec leta 2023

Opomba: Manevrski prostor je razlika med lastnimi sredstvi, potrebnimi za financiranje proračuna EU, in zgornjo mejo lastnih sredstev, do katere lahko Komisija v skrajnem primeru od držav članic zahteva sredstva za servisiranje dolga EU. Zgornja meja lastnih sredstev je določena v višini 1,4 % *bruto nacionalnega dohodka* (BND) EU. Dodaten začasni manevrski prostor v okviru zgornje meje lastnih sredstev v višini 0,6 % BND EU je rezerviran za kritje najetih posojil, povezanih z NextGenerationEU.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi Uredbe (EU, Euratom) 2022/2434, Izvedbenega sklepa Komisije (EU, Euratom) 2023/2825 in dokumenta COM(2021) 676

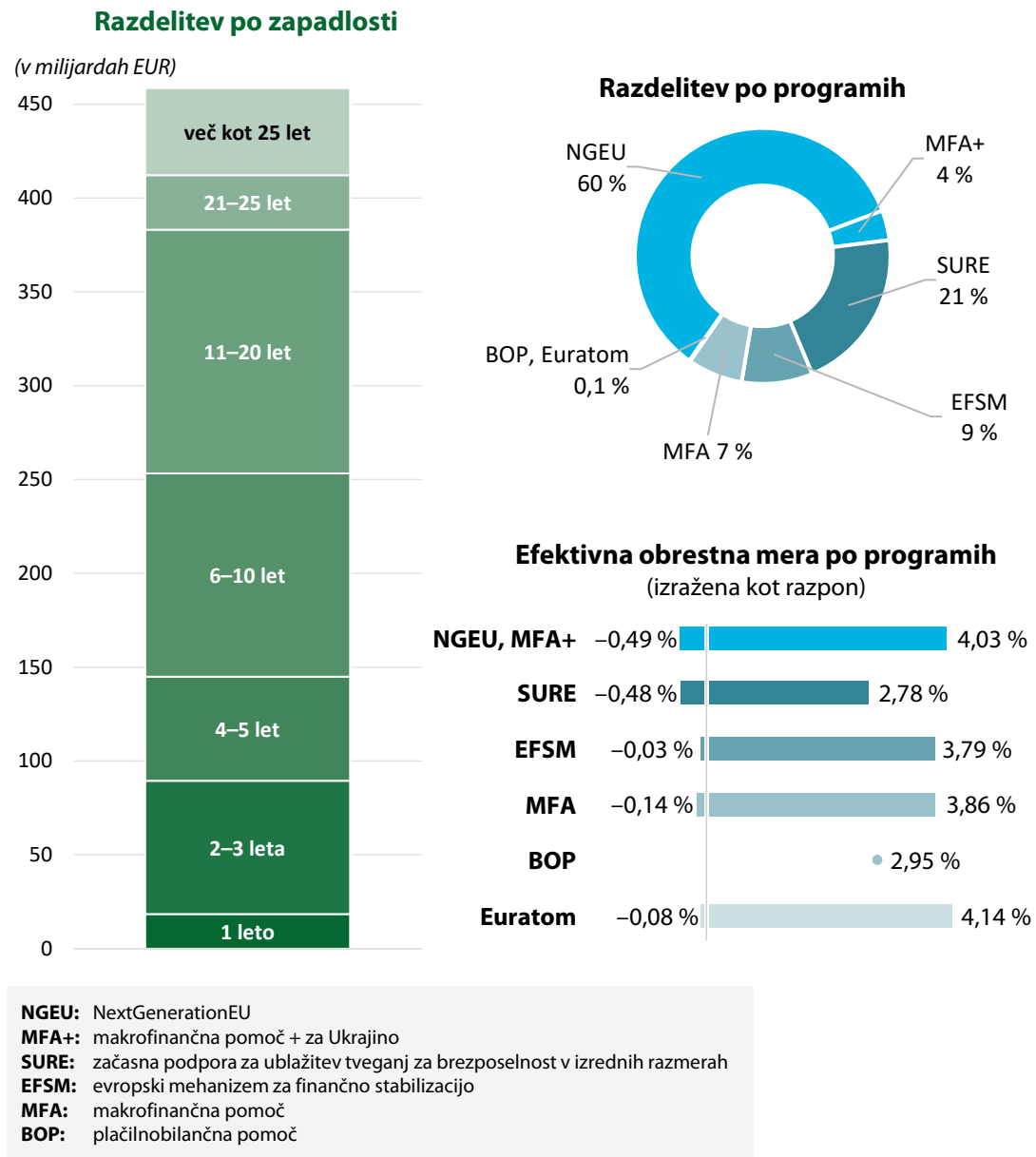
Neporavnana najeta posojila EU so se v letu 2023 povečala za več kot 30 %

2.38. V letu 2023 se je nominalna vrednost neto neporavnanih najetih posojil EU povečala za 110,5 milijarde EUR³². Konec leta 2023 je nominalna vrednost neporavnanih najetih posojil EU znašala več kot 458,5 milijarde EUR (2022: 348 milijard EUR). Bruto dolg iz naslova najetih posojil po nominalni vrednosti pomeni znesek glavnice, ki si jo je EU izposodila od svojih upnikov. To ne vključuje prilagoditev za diskonte, premije ali natečene obresti. Odraža prvotni izposojeni znesek brez upoštevanja tržnih nihanj ali finančnih prilagoditev. Neporavnana posojila so vključevala menice EU v nominalni vrednosti 15,2 milijarde EUR (2022: 17 milijard EUR). Njihova zapadlost je krajša od enega leta (3 ali 6 mesecev) in se izdajo za upravljanje likvidnosti, vključno z vzdrževanjem likvidnostnega blažilnika.

³² Pojasnilo 2.11.1.1 konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023.

Na *sliki 2.15* so ponazorjene zapadlosti in *efektivne obrestne mere* vseh posojil EU. EU je postala eden največjih izdajateljev dolga v Evropi³³.

Slika 2.15 – Zapadlosti in efektivne obrestne mere najetih posojil EU konec leta 2023

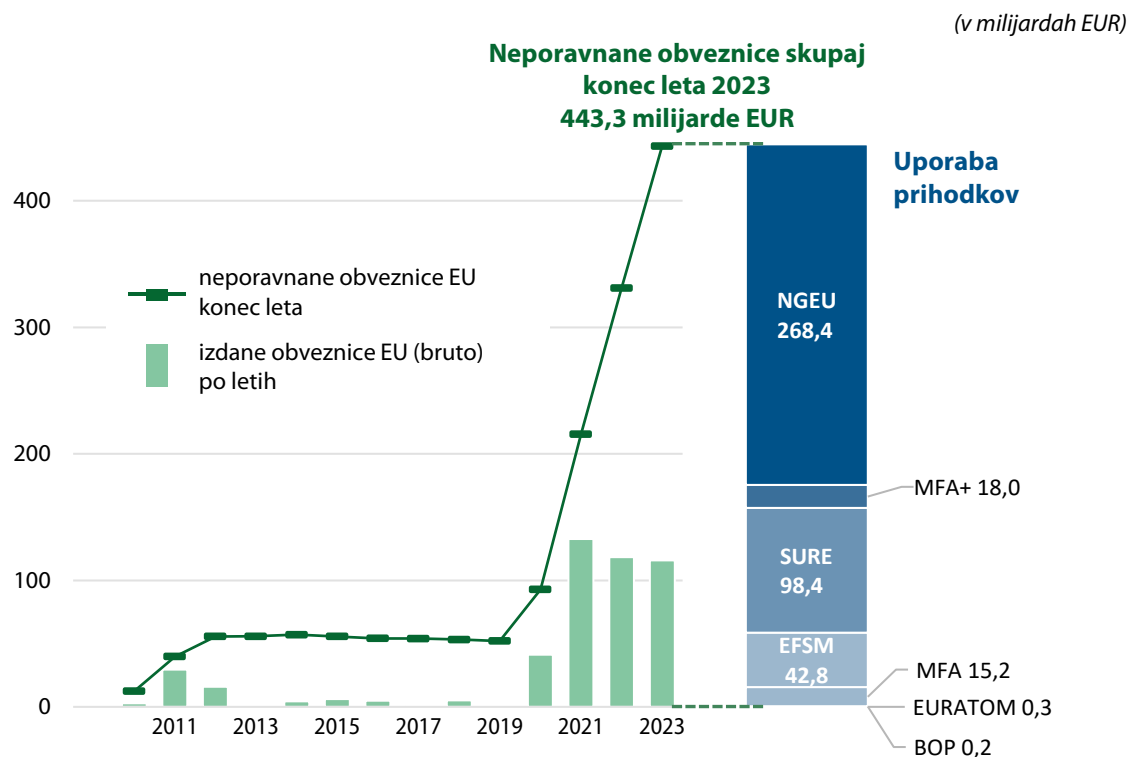
Opomba: Zneski so v nominalni vrednosti.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

³³ Posebno poročilo 16/2023, slika 3.

2.39. Na *sliki 2.16* je prikazan razvoj obveznic EU (brez menic EU) od leta 2010, s katerega je razviden porast števila izdanih in neporavnanih obveznic od leta 2020. Na diagramu je ponazorjena tudi uporaba prihodkov po programih EU konec leta 2023.

Slika 2.16 – Izdaja obveznic EU in neporavnani znesek od leta 2010 ter uporaba prihodkov konec leta 2023

NGEU: NextGenerationEU
MFA+: makrofinančna pomoč + za Ukrajino
SURE: začasna podpora za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah
EFSM: evropski mehanizem za finančno stabilizacijo
MFA: makrofinančna pomoč
BOP: plačilnobilančna pomoč

Opombi: Izdaja obveznic EU po nominalni vrednosti bruto dolga. Menice EU (15,2 milijarde EUR) niso vštete.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023 in informacij, ki jih je zagotovila Komisija

Posojila, najeta v okviru NextGenerationEU, bi se lahko do leta 2026 več kot podvojila, večina odplačil pa je odložena na prihodnje večletne finančne okvire

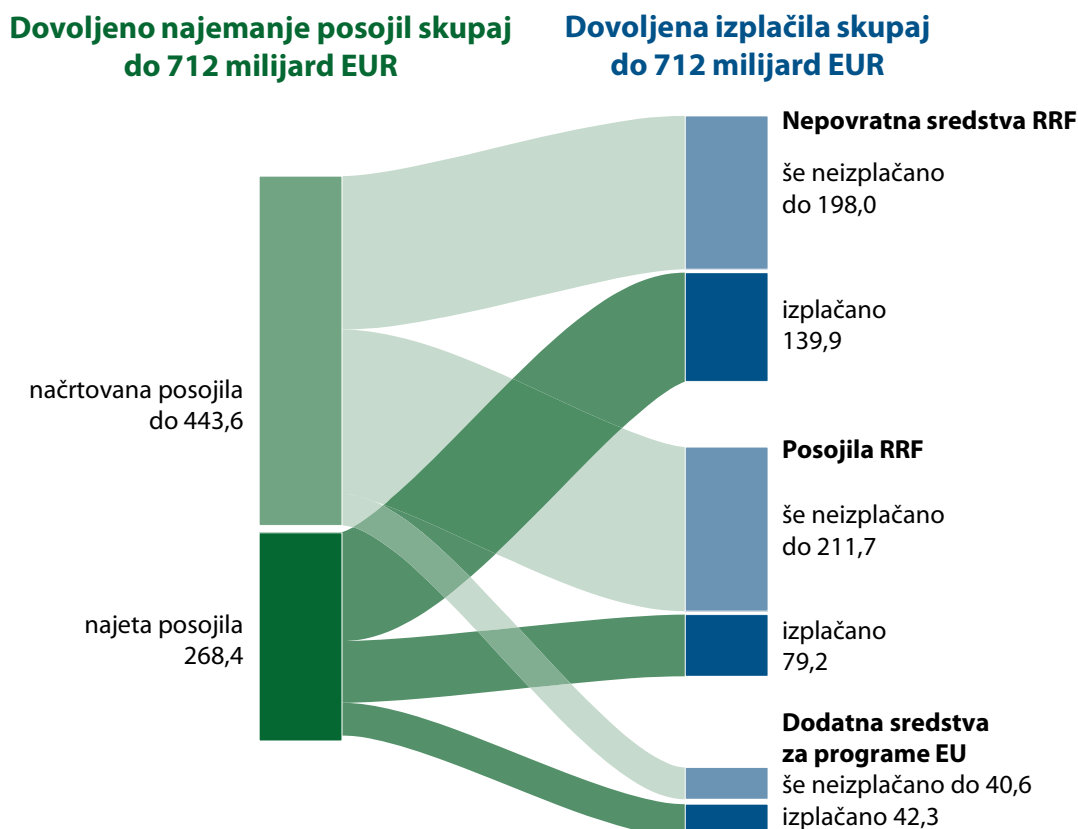
2.40. Prvotni znesek programa NextGenerationEU je znašal 806,9 milijarde EUR v tekočih cenah (750 milijard EUR v cenah iz leta 2018). Leta 2023 je bil ta znesek prilagojen na 712 milijard EUR, ker države članice ob izteku roka za vloge za posojila avgusta 2023 niso zaprosile za skupno razpoložljivo podporo za posojila. Na tej točki je skupni znesek zaprošenih posojil v okviru NextGenerationEU znašal 290,9 milijarde EUR, 94,9 milijarde EUR posojil pa ni bilo več na voljo.

2.41. EU za podporo najemanju posojil v okviru NextGenerationEU uporablja proračun EU in manevrski prostor v okviru začasne zgornje meje lastnih sredstev (0,6 % BND EU). Konec leta 2023 je imela EU neporavnane obveznice EU v nominalni vrednosti 268,4 milijarde EUR za financiranje posojil in nepovratnih sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih programov, financiranih iz NextGenerationEU. Za NextGenerationEU lahko EU do konca leta 2026 najame posojila še za 443,6 milijarde EUR (glej [sliko 2.17](#)). Po letu 2026 bi bilo treba operacije najemanja posojil strogo omejiti na operacije refinanciranja in tako zagotoviti učinkovito upravljanje dolga³⁴.

³⁴ Uvodna izjava 18 Sklepa Sveta (EU, Euratom) 2020/2053.

Slika 2.17 – Najeta posojila in izplačila v okviru NextGenerationEU konec leta 2023

(v milijardah EUR)

Opomba: Znesek najetih posojil ne vključuje 15,2 milijarde EUR kratkoročnih menic EU. Znesek najetih posojil v višini 7,0 milijarde EUR do konca leta 2023 še ni bil izplačan, sredstva pa so bila na računu pri Evropski centralni banki.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi dokumenta [COM\(2024\) 93](#) in konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

2.42. Najeta posojila v okviru NextGenerationEU je treba začeti odplačevati pred koncem leta 2027, če bodo ostale neporabljene odobritve na voljo v proračunski vrstici za kritje stroškov financiranja NextGenerationEU, in sicer najpozneje do leta 2058³⁵. Večina odplačil je torej odložena na prihodnje večletne finančne okvire, ker mora biti časovni razpored odplačevanja stabilen in predvidljiv, letna odplačila najetih posojil v okviru NextGenerationEU pa so omejena na 7,5 % najvišjega zneska nepovratne podpore NextGenerationEU³⁶ (tj. 31,6 milijarde EUR na leto). Vse stroške, ki jih ima EU v zvezi z najemanjem sredstev za posojila NextGenerationEU, vključno s tistimi, ki so povezani z upravljanjem obrestnih in drugih finančnih tveganj, morajo kriti države

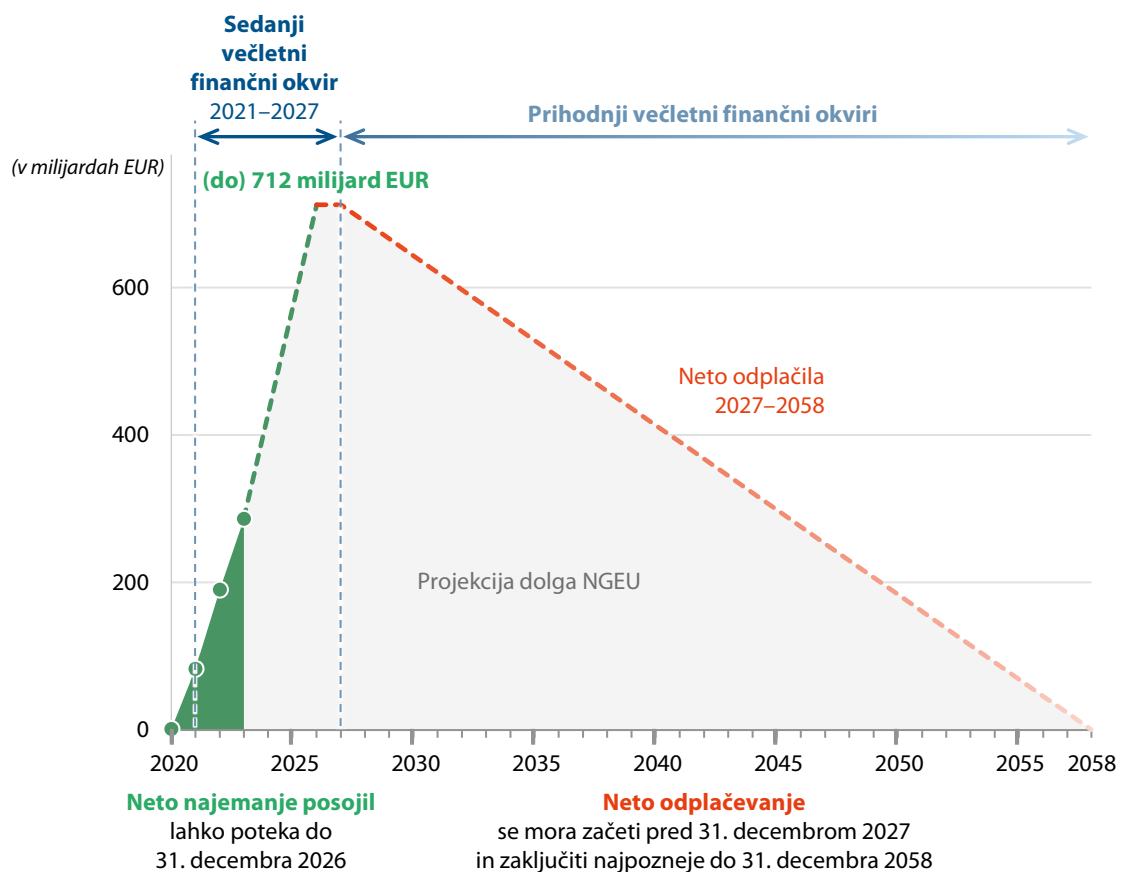
³⁵ Prav tam, člen 5.

³⁶ Prav tam.

upravičenke. Vsi stroški, povezani z nepovratnimi sredstvi in dodatnimi sredstvi NextGenerationEU, se krijejo iz proračuna EU.

2.43. Na *sliki 2.18* je simulacija, kako bi se lahko dolg NextGenerationEU razvijal ob predpostavki največjega dovoljenega najemanja posojil v okviru NextGenerationEU in linearnega odplačevanja. Vendar pa v praksi pri najemanju posojil in odplačevanju dolga NextGenerationEU ti linearni vzorci verjetno ne bodo upoštevani.

Slika 2.18 – Simulacija razvoja dolga NextGenerationEU (stanje konec leta 2023)

Opomba: Prikazana najeta posojila ne vključujejo kratkoročnih menic EU.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023 in Sklepa Sveta (EU) 2020/2053

2.44. Da bi Komisija dosegla stabilno in predvidljivo zmanjševanje dolga v okviru NextGenerationEU do leta 2058, bo morda morala obnoviti iztekajoči se dolg z izdajo novih dolžniških instrumentov, da bi tako odplačala stare, ko bodo zapadli³⁷. Morebitne spremembe tržnih pogojev bi lahko povzročile višje stroške najemanja posojil, ki jih bo treba za dolg NextGenerationEU, ki se nanaša na nepovratna sredstva in dodatna sredstva³⁸, kriti iz proračuna EU.

2.45. Komisija je 20. junija 2023 predstavila [Prilagojen sveženj za naslednjo generacijo virov lastnih sredstev](#), s katerim je prilagodila tri dodatne vire prihodkov za proračun EU, ki so bili prvotno predlagani decembra 2021 (ETS, mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah in statistični vir lastnih sredstev iz naslova dobička podjetij). Evropski svet se je februarja 2024 dogovoril, da bo prihodke iz vseh novih virov lastnih sredstev, uvedenih po letu 2023, uporabil za predčasno odplačilo najetih posojil v okviru NextGenerationEU³⁹. Sodišče je v svojem mnenju o predlogu Komisije⁴⁰ navedlo, da na podlagi razpoložljivih informacij ni bilo mogoče oceniti, ali bodo pričakovani letni prihodki zadostovali tudi za kritje potreb po odplačilih NextGenerationEU, kot je bilo predvideno.

Zunanji namenski prejemki iz dolga v okviru NextGenerationEU pomembno vplivajo na poslovni izid

2.46. Zneski, izposojeni v okviru NextGenerationEU, se usmerijo v nepovratna sredstva NextGenerationEU in dodatna sredstva za programe EU z *zunanjimi namenskimi prejemki*, ki dopolnjujejo izglasovane odobritve v proračunu EU⁴¹. Na [sliki 2.19](#) je prikazan razvoj zunanjih namenskih prejemkov, ki so povezani z NextGenerationEU, in tistih, ki niso, od leta 2020.

³⁷ COM(2024) 93, str. 12 Priloge.

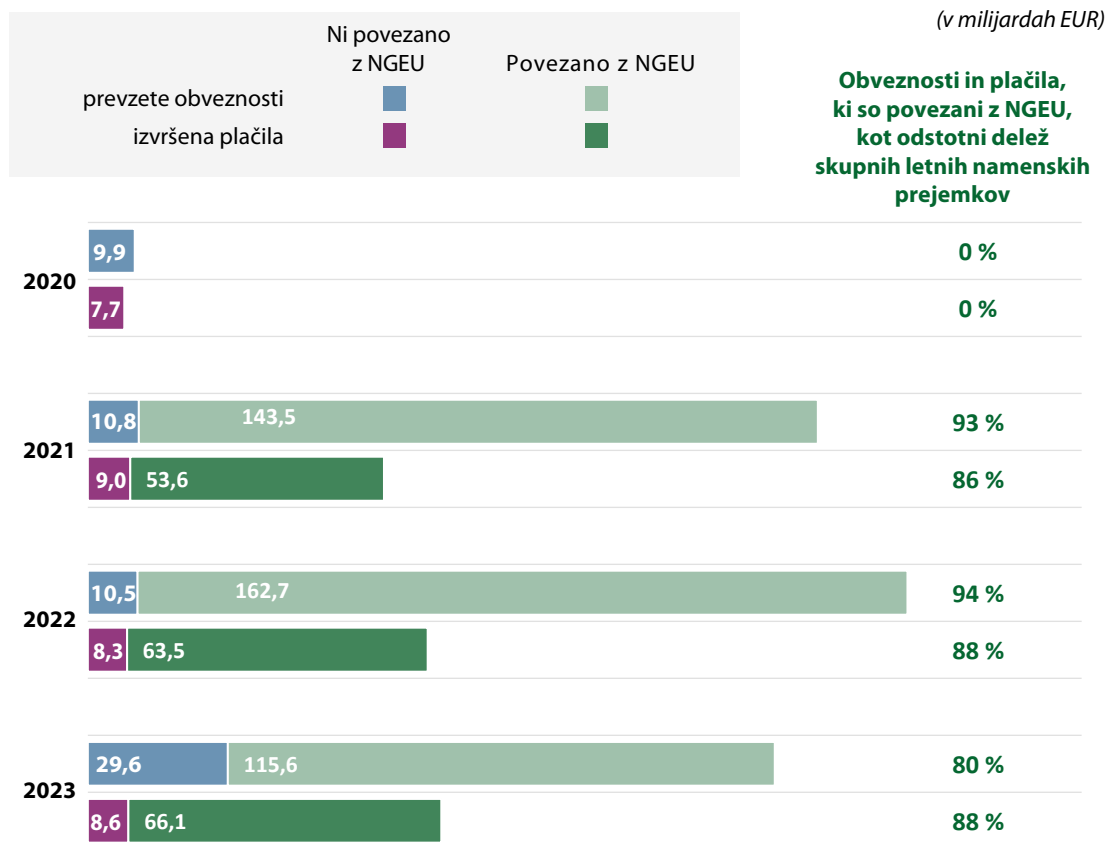
³⁸ Člen 11(1) Izvedbenega sklepa Komisije (EU) 2023/2825.

³⁹ EUCO 2/24.

⁴⁰ Mnenje 04/2023, odstavek 20.

⁴¹ Člen 22 finančne uredbe.

Slika 2.19 – Obveznosti in plačila iz zunanjih namenskih prejemkov od leta 2020 do leta 2023

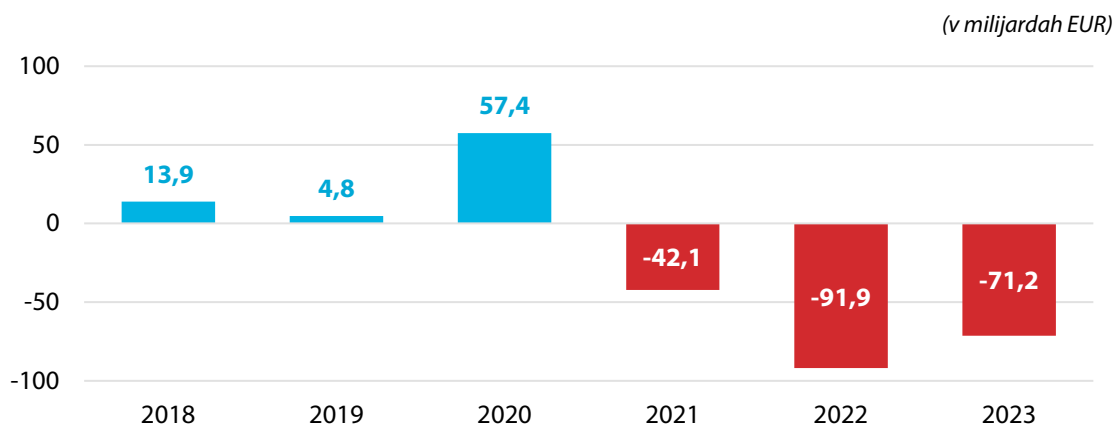
Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranih zaključnih računov EU za obdobje 2020–2023.

2.47. Izvajanje instrumenta NextGenerationEU formalno ne vpliva na načelo uravnoteženosti prihodkov in odhodkov, prikazanih v letnem proračunu EU (načelo ravnotežja)⁴². Vendar z računovodskega vidika v izkazu poslovnega izida med prihodki ni naveden znesek, izposojen v okviru NextGenerationEU, navedeni pa so odhodki, povezani z nepovratnimi sredstvi NextGenerationEU. Zato negativno vpliva na *poslovni izid* leta (glej [sliko 2.20](#)). Negativni poslovni izidi povečujejo primanjkljaj neto sredstev, kot je razvidno iz bilance stanja EU, zato jih je treba financirati iz prihodnjih proračunov. Odplačilo najetih posojil v okviru NextGenerationEU je zajamčeno v okviru zgornjih mej lastnih sredstev⁴³.

⁴² Uvodna izjava 34 Mnenja 9062/20 pravne službe Sveta.

⁴³ COM(2020) 445.

Slika 2.20 – Poslovni izid (presežek/primanjkljaj) po letih od leta 2018 do leta 2023

Opomba: Znesek za leto 2020 vključuje 47,5 milijarde EUR prihodkov, povezanih s sporazumom o izstopu Združenega kraljestva.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranih zaključnih računov EU za obdobje 2018–2023.

Stroški financiranja za najemanje posojil v okviru NextGenerationEU, ki so bili leta 2020 za sedanjí večletni finančni okvir prvotno ocenjeni v višini 15 milijard EUR, bi se lahko skoraj podvojili

2.48. Komisija je leta 2020 v okviru razdelka 2b večletnega finančnega okvira za financiranje plačil obresti in *plačil kuponov* za najeta posojila v okviru NextGenerationEU napovedala znesek v višini 14,9 milijarde EUR⁴⁴. Ocene za leto 2020 so temeljile na pričakovanih obrestnih merah za najeta posojila, ki so se gibale od 0,55 % v letu 2021 do 1,15 % v letu 2027⁴⁵. Vendar so dejanske obrestne mere znatno višje od pričakovanih⁴⁶.

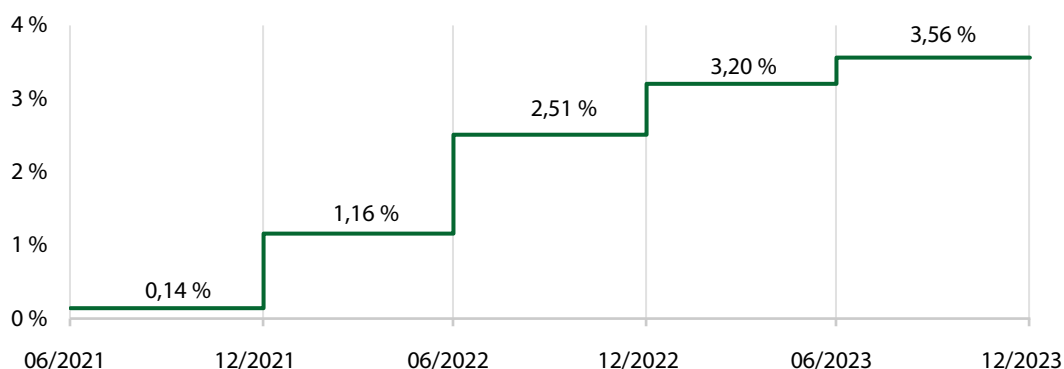
⁴⁴ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (oddelek *Financial Programming 2025-2027*, str. 9).

⁴⁵ Poročilo Službe Evropskega parlamenta za raziskave *Revision of the EU's long-term budget for 2021 to 2027*, str. 7.

⁴⁶ Spletišče Evropske centralne banke: *Key ECB interest rates*.

2.49. Zvišanje obrestnih mer je negativno vplivalo na stroške financiranja EU (tj. Na stroške servisiranja dolga, izračunane na podlagi obresti, plačanih za neodplačana posojila), ki so se v drugi polovici leta 2023 povečali na 3,56 %, in sicer z 2,51 % v drugi polovici leta 2022 in 0,14 % v drugi polovici leta 2021⁴⁷ (glej [slika 2.21](#)).

Slika 2.21 – Razvoj stroškov financiranja EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročila [COM\(2024\) 93](#)

2.50. Komisija je ocenila⁴⁸, da bi lahko plačila dodatnih obresti in kuponov za najmanjše posojil v okviru NextGenerationEU v sedanjem večletnem finančnem okviru znašala od 17 milijard EUR do 27 milijard EUR. Vendar pa na to oceno vpliva precejšnja negotovost v zvezi z dejanskimi letnimi *profili izplačil* in višino obrestnih mer⁴⁹.

Izpostavljenost proračuna EU se je v letu 2023 povečala in naj bi se še povečevala

2.51. Sodišče je za analizo izpostavljenosti proračuna EU upoštevalo:

- (a) jamstva iz proračuna EU za na trgih najeta posojila, ki so bila vir financiranja posojil, izplačanih državam članicam ali državam nečlanicam EU, v primeru neplačila teh posojil;
- (b) obveznosti, ki lahko nastanejo v prihodnosti, če pride do posebnega dogodka, in se v zaključnem računu razkrijejo kot *pogojne obveznosti* ter so sestavljene iz *proračunskih jamstev*, ki so bila za izplačane zneske že podaljšana⁵⁰.

⁴⁷ [COM\(2024\) 93](#), str. 8.

⁴⁸ *Statement of estimates of the Commission for the financial year 2024* (oddelek *Financial Programming 2025-2027*, str. 9).

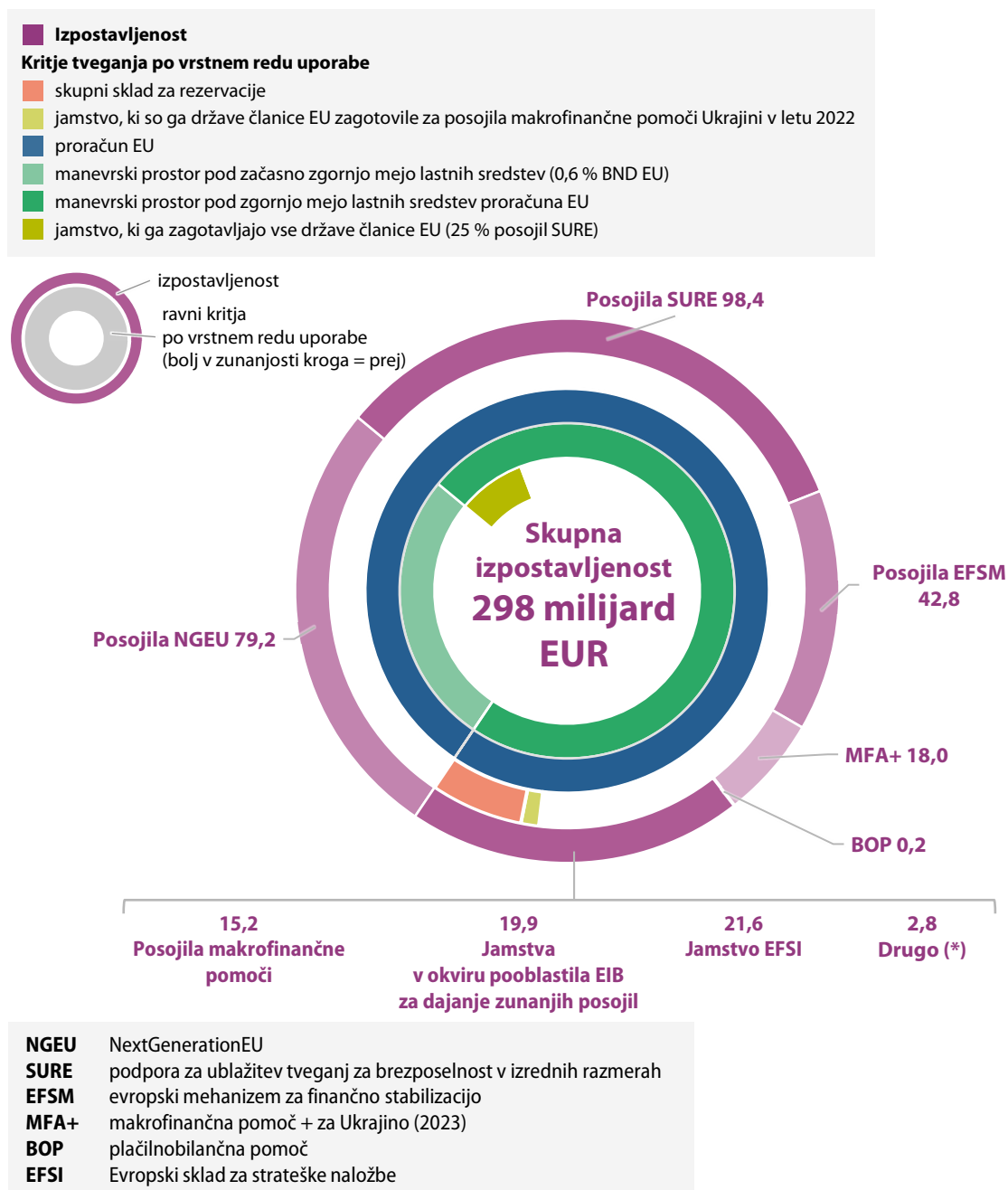
⁴⁹ Prav tam.

⁵⁰ Pojasnilo 4.1.1 konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023.

2.52. Glede na analizo je izpostavljenost proračuna EU konec leta 2023 znašala 298,0 milijarde EUR, kar je več kot konec leta 2022, ko je znašala 248,3 milijarde EUR. Na [sliki 2.22](#) je podrobna razčlenitev te izpostavljenosti (obarvano vijolično) po virih. Različne ravni kritja tveganja so prikazane kot koncentrični krogi. Krog, ki je najbližje zunanjemu (tj. krogu, ki ponazarja izpostavljenost), predstavlja prvo raven kritja tveganja, ki se bo uporabila. Naslednji krogi, ki si sledijo proti notranjosti, označujejo dodatne ravni kritja tveganja.

Slika 2.22 – Skupna izpostavljenost proračuna EU konec leta 2023, razčlenjena po virih izpostavljenosti in kritju tveganja

(v milijardah EUR)

(*) Jamstvo Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD): 0,5 milijarde EUR, jamstvo InvestEU: 1,4 milijarde EUR, jamstvo Evropskega sklada za trajnostni razvoj plus (EFSD+): 0,6 milijarde EUR; posojila Euratom: 0,3 milijarde EUR.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023 in veljavnih uredb

2.53. Povečanje izpostavljenosti proračuna EU v letu 2023 je bilo povezano predvsem z najetimi posojili za dodatne 34,1 milijarde EUR posojil državam članicam iz mehanizma za okrevanje in odpornost (2022: 27,2 milijarde EUR), od tega 5,4 milijarde EUR za posojila REPowerEU in posojila Ukrajini v okviru makrofinančne pomoči + v višini 18,0 milijarde EUR. Izpostavljenost pogojnim obveznostim, ki izhajajo iz proračunskih jamstev, se je z 42,9 milijarde EUR, koliko je znašala konec leta 2022, do konca leta 2023 povečala na 44,0 milijarde EUR, in sicer predvsem zato, ker je bilo več izplačil za naložbe, krite z jamstvom InvestEU. Komisija je oktobra 2023 ocenila⁵¹, da bi na podlagi podatkov konec leta 2022 razpoložljivi manevrski prostor za obdobje 2024–2027 zadostoval za kritje morebitnih izgub, ki izhajajo iz obveznosti, podprtih z manevrskim prostorom (operacije, povezane z NextGenerationEU, in operacije, ki z NextGenerationEU niso povezane).

2.54. Izpostavljenost proračuna EU naj bi se (glede na stanje konec leta 2023) v letih 2024 in 2025 še povečala, predvsem zaradi novih posojil v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Komisija je do konca leta 2023 z državami članicami podpisala sporazume o posojilih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v višini 290,9 milijarde EUR, od katerih 211,7 milijarde EUR še ni bilo izplačanih.

2.55. Zakonodajalec EU je v začetku leta 2024 vzpostavil instrument za Ukrajino⁵². Poleg nevračljive podpore v višini do 17 milijard EU za obdobje 2025–2027 se bodo posojila v višini do 33 milijard EUR financirala z najemanjem posojil na finančnih trgih in bodo podprta z manevrskim prostorom proračuna EU, tako kot posojila makrofinančne pomoči +. Sodišče je v svojem [mnenju](#) o instrumentu za Ukrajino poudarilo, da ta pristop pomeni znatna tveganja za proračun EU.

2.56. Poleg tega sta leta 2024 predsedstvo Sveta in Evropski parlament dosegla začasni dogovor o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan⁵³. Novi instrument je vreden 6 milijard EUR, od katerih so 4 milijarde EUR posojila z glavnico, ki se bo začela odplačevati leta 2034, in z zapadlostjo do 40 let. Posojila naj bi bila podprta z 9-odstotnimi rezervacijami, ki bodo oblikovane v okviru skupnega sklada EU za rezervacije. Sodišče je v svojem [mnenju](#) o tem novem instrumentu pozdravilo to oblikovanje rezervacij. Svet je predlagal tudi makrofinančno pomoč Egiptu v višini

⁵¹ COM(2023) 683.

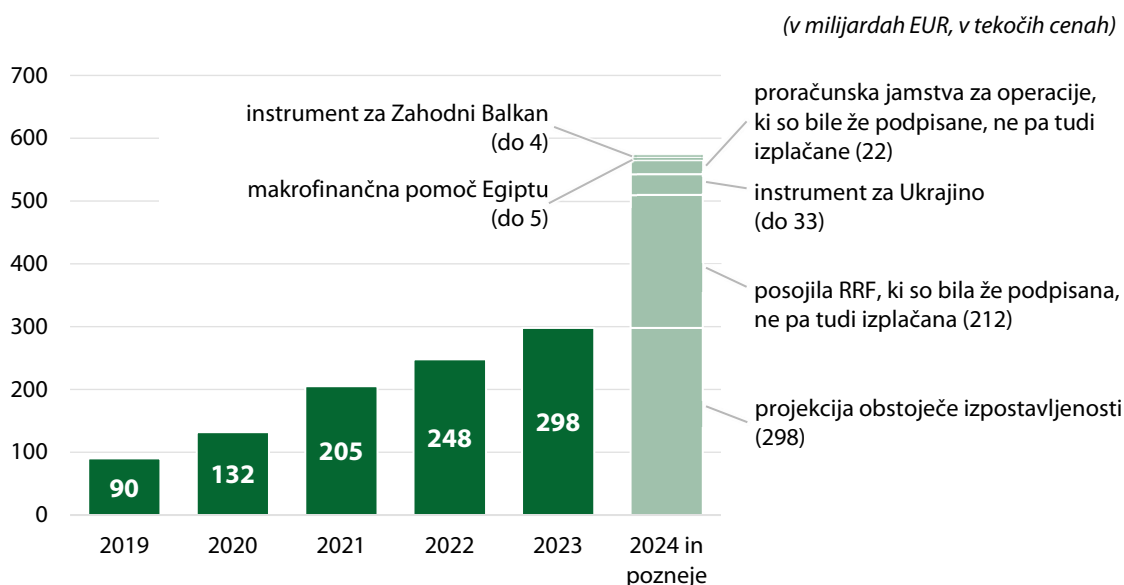
⁵² Uredba (EU) 2024/792.

⁵³ Obvestilo za javnost z dne 4. aprila 2024.

1 milijarde EUR v letu 2024⁵⁴ in 4 milijard EUR v obdobju 2024–2027 (slednje še ni bilo sprejeto)⁵⁵.

2.57. Na *sliki 2.23* je primerjava pretekle in predvidene izpostavljenosti proračuna EU za obdobje od leta 2019 naprej.

Slika 2.23 – Pretekla in predvidena izpostavljenost proračuna EU

Opomba: Zneski so v nominalnih vrednostih.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranih zaključnih računov EU za obdobje 2019–2023 in informacij Komisije

2.58. Skupna izpostavljenost se lahko razčleni na letno izpostavljenost, tj. najvišji znesek, ki se v primeru neplačil v danem letu krije iz proračuna EU ali iz manevrskega prostora⁵⁶. Komisija je Sodišču predložila informacije, ki temeljijo na podatkih ob koncu leta 2022, o letni izpostavljenosti proračuna EU, ki izhaja iz finančne pomoči državam članicam in državam nečlanicam EU ter *mandata za zunanja posojila*. Leta 2024 je ta izpostavljenost znašala 8,2 milijarde EUR (7,7 milijarde EUR za leto 2023 in 7,0 milijarde EUR za leto 2022), vendar ta znesek ne vključuje letne izpostavljenosti iz preostalih programov, ki jih krijejo proračunska jamstva (EFSI, InvestEU, EFSD in

⁵⁴ Sklep (EU) 2024/1144.

⁵⁵ Sporočilo za javnost z dne 12. aprila 2024.

⁵⁶ Posebno poročilo 05/2023, slika 2.

EFSD+). Sodišče je leta 2022 priporočilo⁵⁷, naj Komisija objavi oceno skupne letne izpostavljenosti.

Zaradi ruske vojaške agresije proti Ukrajini se še vedno povečujejo finančna tveganja za prihodnje proračune EU

2.59. Izpostavljenosti proračuna EU v zvezi z Ukrajino se je povečala s 16 milijard EUR konec leta 2022 na 33,7 milijarde EUR konec leta 2023. To je zajemalo 18 milijard EUR posojil v okviru makrofinančne pomoči +, 11,6 milijarde EUR posojil v okviru makrofinančne pomoči, 0,3 milijarde EUR posojil Euratom in 3,8 milijarde EUR proračunskih jamstev za neodplačana posojila, ki so jih zagotovile EIB in druge finančne institucije. Hkrati je Komisija pripoznala popravek vrednosti za posojila v okviru makrofinančne pomoči in makrofinančne pomoči + Ukrajini v višini 8,8 milijarde EUR (2022: 2,2 milijarde EUR), ki je odražal pričakovane izgube v celotni življenjski dobi posojil.

2.60. Leta 2023 je bila v okviru instrumenta makrofinančne pomoči + Ukrajini zagotovljena podpora v višini 18 milijard EUR v obliki zelo ugodnih posojil, ki jih je treba odplačati v največ 35 letih od leta 2033 naprej. Z odstopanjem od finančne uredbe⁵⁸ za posojila v okviru makrofinančne pomoči + niso potrebne rezervacije za kritje tveganja neplačila⁵⁹, saj so zajamčena z manevrskim prostorom proračuna EU. Sodišče je v svojem [mnenju](#) o tej zadevi poudarilo, da bi prenos tveganj morebitnih neplačil v prihodnost lahko povzročil pritisk na prihodnje proračune in potrebe po plačilih.

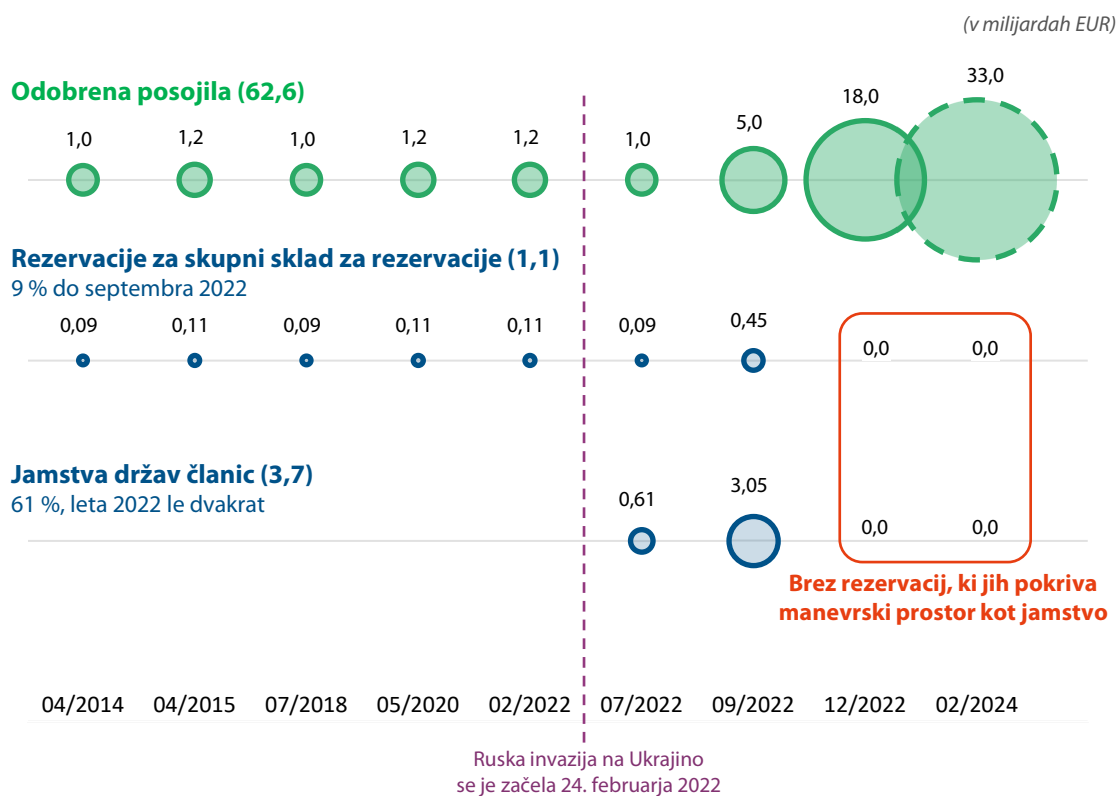
2.61. Evropski parlament in Svet sta se februarja 2024 dogovorila o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino (glej odstavek [2.55](#)) za zagotovitev finančne podpore Ukrajini v obliki dodatnih posojil v višini do 33 milijard EUR za obdobje 2024–2027 (glej [slika 2.24](#)). Sodišče je v svojem [mnenju](#) poudarilo, da ta pristop pomeni znatna tveganja za proračun EU.

⁵⁷ [Letno poročilo za leto 2022](#), priporočilo 2.3. – Zagotoviti vzdržnost izpostavljenosti proračuna EU.

⁵⁸ Člen 211(1) [Uredbe \(EU, Euratom\) 2018/1046](#).

⁵⁹ Člen 14(3) [uredbe \(COM\(2022\) 597\)](#).

Slika 2.24 – Časovnica odobrenih posojil Ukrajini od leta 2014, vključno z rezervacijami in jamstvi držav članic

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi veljavne zakonodaje in konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

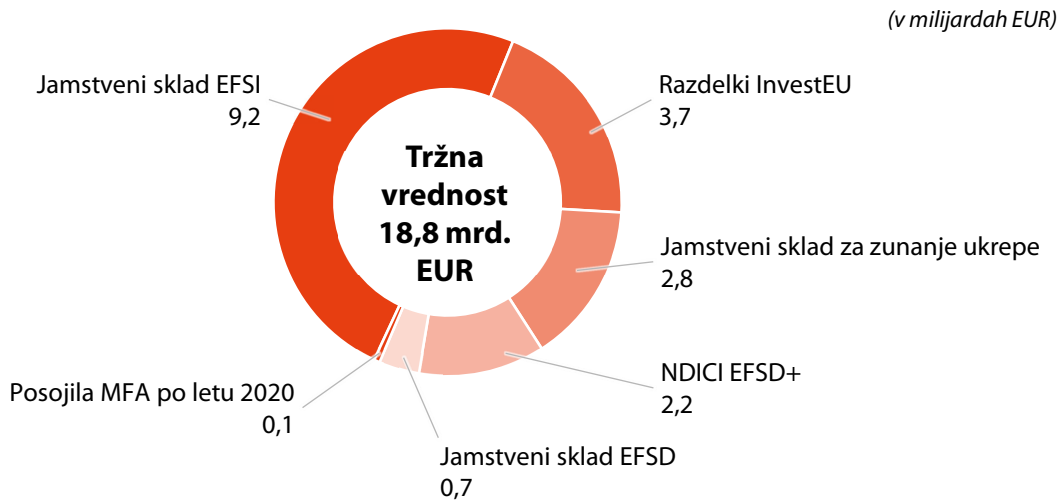
Kljub pozitivni uspešnosti v letu 2023 je kumulativna uspešnost skupnega sklada za rezervacije še vedno negativna

2.62. Od leta 2021 sredstva *skupnega sklada za rezervacije* združujejo vse rezervacije za finančne obveznosti EU, ki izhajajo iz *finančnih instrumentov*, proračunskih jamstev in posojil za finančno pomoč⁶⁰. Komisija lahko sredstva iz skupnega sklada za rezervacije črpa, da bi pokrila odlive, potrebne za unovčitev jamstev ali kritje neplačila obveznosti s strani držav nečlanic EU, preden se bremeni proračun EU.

⁶⁰ Člen 212 finančne uredbe.

2.63. Na dan 31. decembra 2023 so sredstva skupnega sklada za rezervacije znašala 18,8 milijarde EUR (2022: 14,4 milijarde EUR) (glej [sliko 2.25](#)). Komisija ocenjuje, da bo skupni sklad za rezervacije v obdobju 2024–2030 prejel dodatnih 18,8 milijarde EUR prilivov⁶¹.

Slika 2.25 – Skupni sklad za rezervacije in njegovi deli konec leta 2023

EFSI: Evropski sklad za strateške naložbe
NDICI: Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje
EFSD+: Evropski sklad za trajnostni razvoj plus
EFSD: Evropski sklad za trajnostni razvoj
MFA: makrofinančna pomoč

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

2.64. Cilj Komisije pri upravljanju skupnega sklada za rezervacije je vsaj zaščititi vloženi kapital (ohranjanje kapitala)⁶². Kljub pozitivni uspešnosti v višini 0,9 milijarde EUR v letu 2023 in po posebno negativni uspešnosti v letu 2022 zaradi vse višjih obrestnih mer⁶³ je bila kumulativna nerealizirana finančna uspešnost tega portfelja od njegove ustanovitve leta 2021 konec leta 2023 še vedno negativna (–2,2 % ali 0,4 milijarde EUR)⁶⁴. Priporočilo Sodišča iz letnega poročila za leto 2022⁶⁵, naj Komisija sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev zadostne zmogljivosti svojih

⁶¹ COM(2023) 288, str. 4.

⁶² Prav tam, str. 2.

⁶³ Letno poročilo za leto 2022, odstavek 2.39.

⁶⁴ Računovodski izkazi skupnega sklada za rezervacije za leto 2023.

⁶⁵ Letno poročilo za leto 2022, priporočilo 2.3. – Zagotoviti vzdržnost izpostavljenosti proračuna EU.

orodij za zmanjševanje tveganja, vključno s skupnim skladom za rezervacije, je še vedno aktualno.

Visoka inflacija v letih 2022 in 2023 še vedno vpliva na proračun EU

2.65. V uredbi o večletnem finančnem okviru so določene najvišje letne zgornje meje (za odobritve za prevzem obveznosti in odobritve plačil) v cenah iz leta 2018⁶⁶. Ker se prilagoditev tekočim cenam v letnem proračunu EU izvede s fiksnim 2-odstotnim letnim povečanjem (*deflatorjem*), se *kupna moč* proračuna EU zmanjša (ali poveča) za razliko med fiksnim deflatorjem in povprečno stopnjo inflacije.

2.66. Med letoma 2013 in 2020 je bila stopnja inflacije v EU pod 2-odstotnim pragom. Vendar se je povprečna inflacija v letu 2022 znatno povečala, in sicer na 9,2 %, nato pa se v letu 2023 znižala na 6,4 %⁶⁷ (glej [sliko 2.26](#)). Po napovedih Komisije naj bi se inflacija v EU v letu 2024 znižala na povprečno 2,7 % in v letu 2025 na 2,2 %, v euroobmočju pa na povprečno 2,5 % v letu 2024 in 2,1 % v letu 2025⁶⁸. To je na splošno v skladu s trenutnimi napovedmi Evropske centralne banke za euroobmočje, ki kažejo na 2,7-odstotno inflacijo v letu 2024 in 2,1-odstotno v letu 2025⁶⁹.

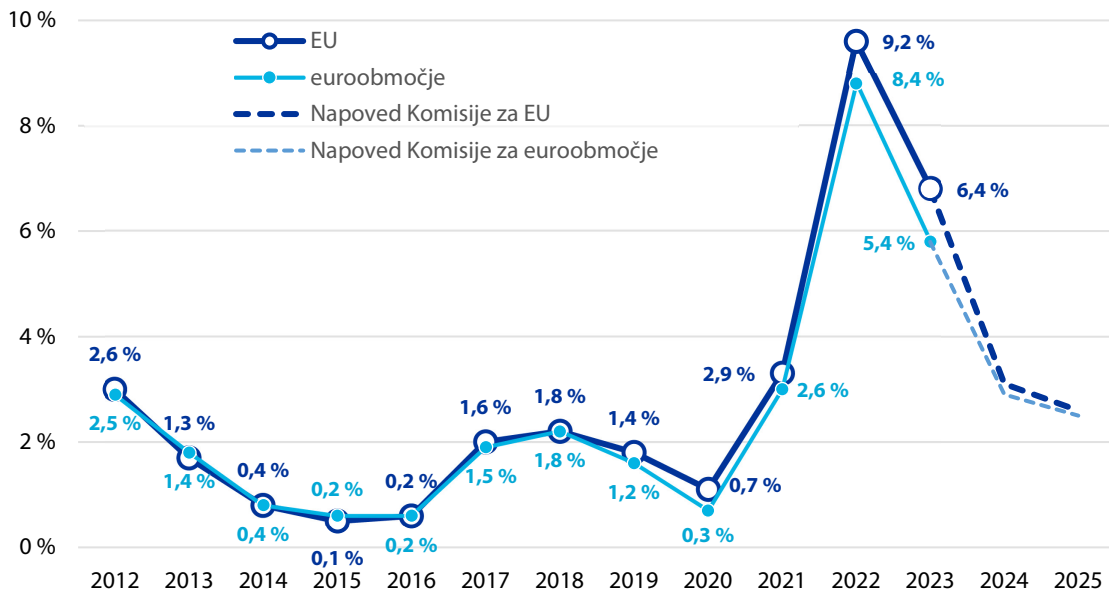
⁶⁶ Priloga I k Uredbi (EU, Euratom) 2020/2093, kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2024/792.

⁶⁷ Harmonizirani indeks stopnje inflacije cen življenjskih potrebščin, ki ga je objavil Eurostat.

⁶⁸ Evropska komisija, [Pomladanska gospodarska napoved 2024](#).

⁶⁹ Makroekonomske napovedi Evropske centralne banke – december 2023.

Slika 2.26 – Letna povprečna stopnja inflacije v EU in euroobmočju (2012–2025)

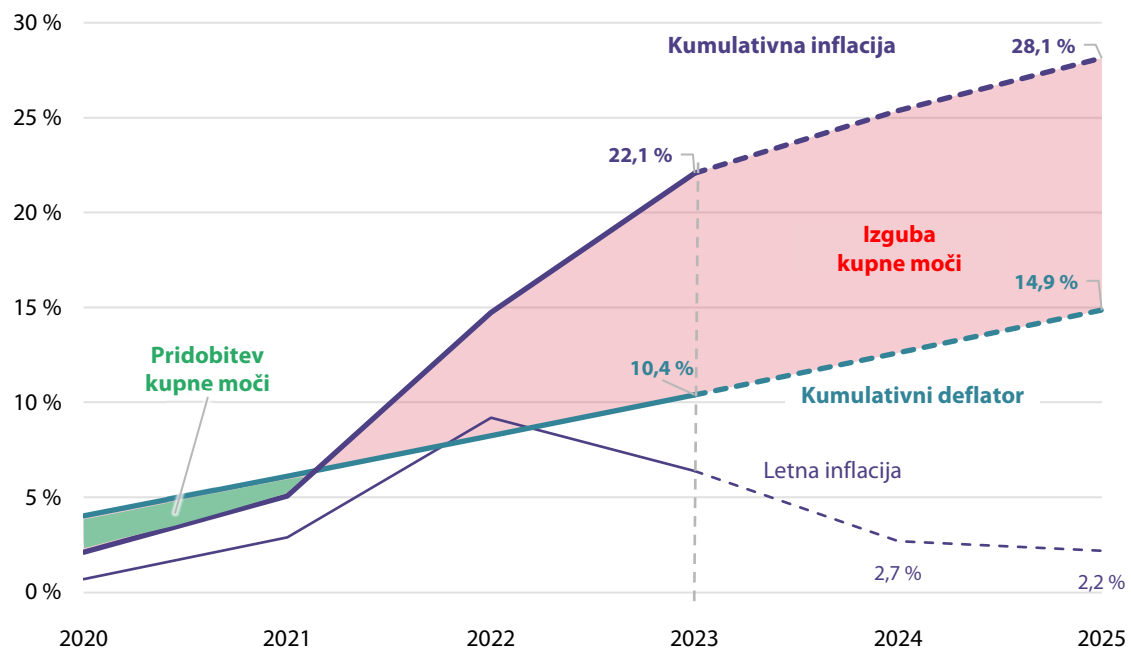
Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata in pomladanske gospodarske napovedi Komisije za leto 2024

2.67. Sodišče na podlagi napovedi Komisije glede inflacije⁷⁰ meni, da bi lahko proračun EU do konca leta 2025 izgubil približno 13 % svoje kupne moči (glej *sliko 2.27*). Sodišče je priporočilo v zvezi s tem dalo v letnem poročilu za leto 2022⁷¹.

⁷⁰ Evropska komisija, *Pomladanska gospodarska napoved 2024*.

⁷¹ *Letno poročilo za leto 2022*, priporočilo 2.2 – Oceniti učinek večletne visoke inflacije na proračun EU.

Slika 2.27 – Razvoj kupne moči proračuna EU (2020-2025)

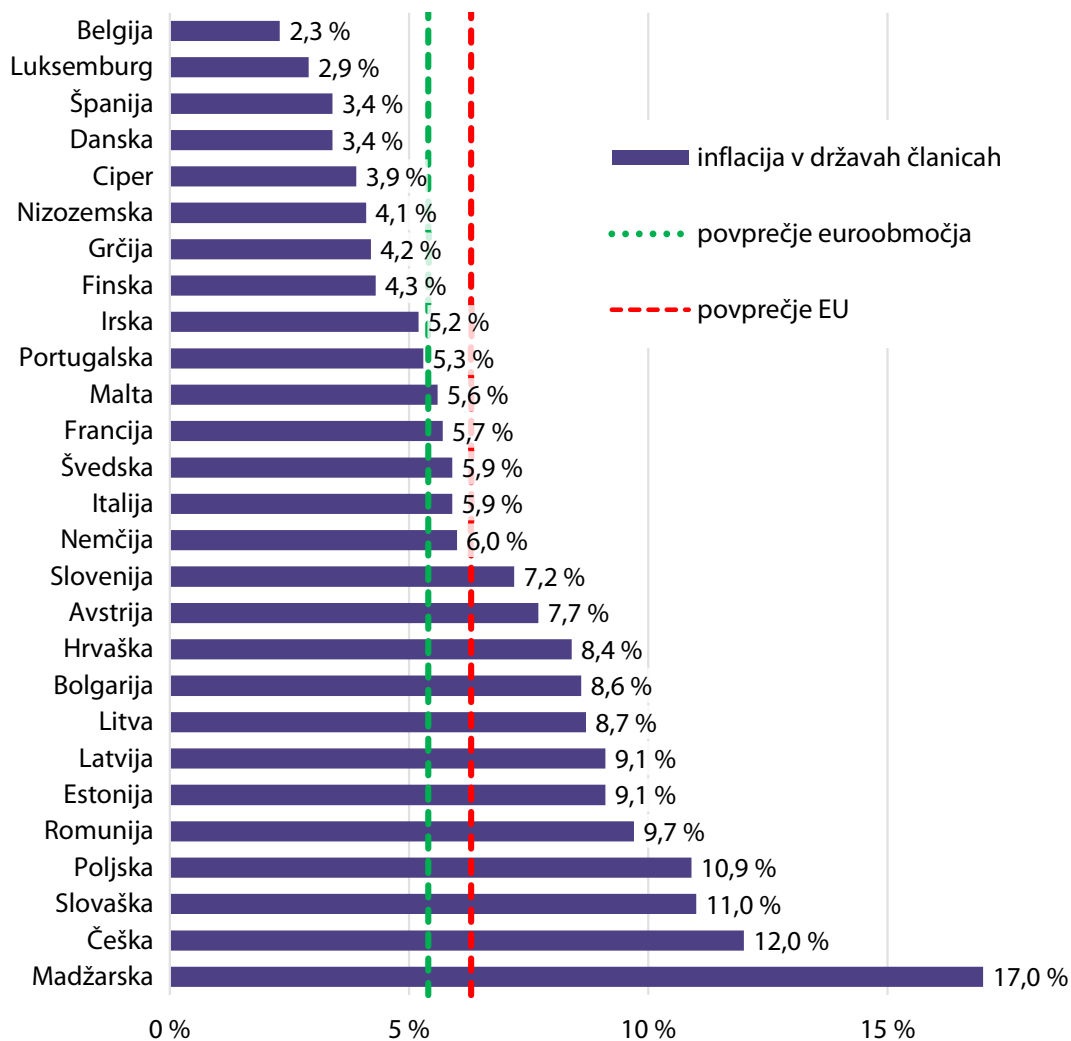

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Eurostata in pomladanske gospodarske napovedi Komisije za leto 2024

2.68. Zaradi inflacije in posledične izgube kupne moči v zadnjih letih se je povečalo tveganje, da s sredstvi EU morda ne bo mogoče doseči njihovih ciljev v enaki meri. Vendar inflacija ni na vse države članice EU enako vplivala (glej [slika 2.28](#)). V revidiranih nacionalnih načrtih mehanizma za okrevanje in odpornost⁷² je 20 držav članic (vse razen Danske, Nemčije, Luksemburga, Malte, Nizozemske, Finske in Švedske) priznalo, da so nekateri cilji, opisani v prvotnih načrtih, zaradi inflacijskih pritiskov delno ali popolnoma nedosegljivi.

⁷² Preglednica kazalnikov okrevanja in odpornosti, [pregled po državah](#).

Slika 2.28 – Inflacija po državah članicah v letu 2023

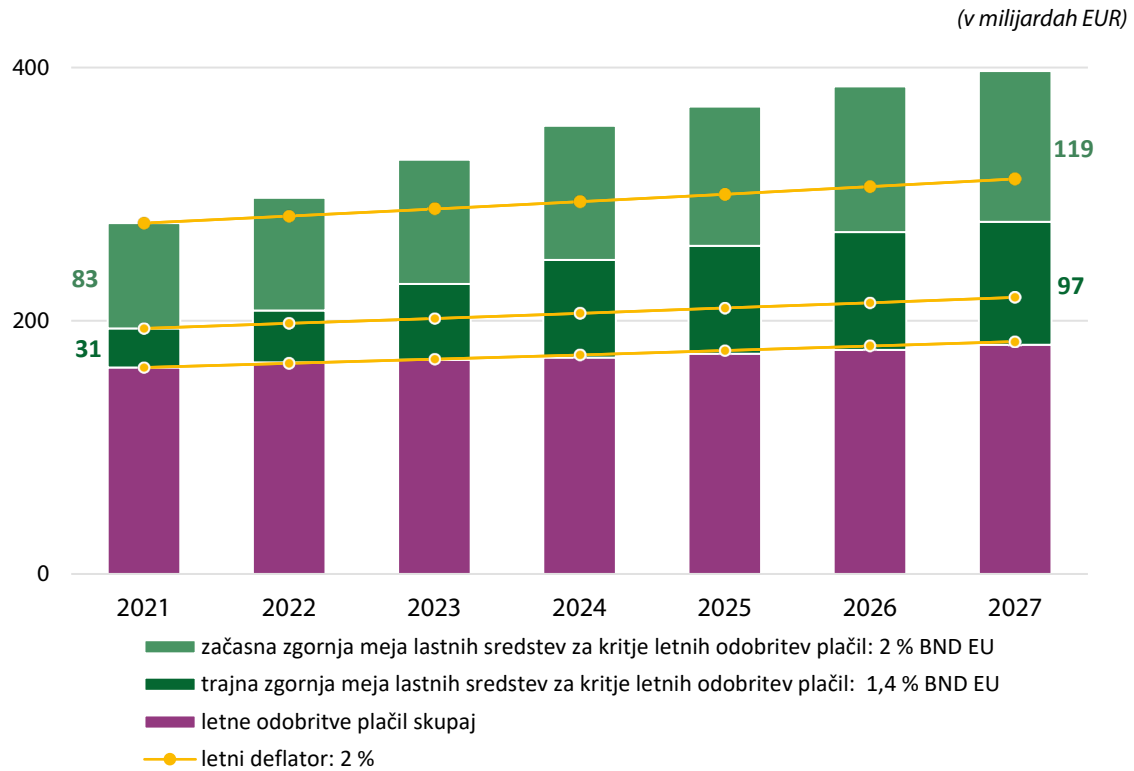

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi [podatkov Eurostata](#) in [pomladanske gospodarske napovedi Komisije za leto 2024](#)

2.69. Letne zgornje meje (za odobritve plačil), določene v uredbi o večletnem finančnem okviru, se zvišajo le za fiksni 2-odstotni deflator (glej odstavek [2.66](#)). Glavni dejavnik, ki spodbuja povečanje BND, je sicer gospodarska rast, vendar tudi visoka inflacija prispeva k povečanju BND držav članic in s tem manevrskega prostora. Ker se z manevrskim prostorom jamči za najeta posojila EU, se z njegovim povečanjem krepi finančna verodostojnost EU kot posojilojemalca. Na [sliki 2.29](#) je ponazorjeno povečanje manevrskega prostora na podlagi napovedi Komisije⁷³ glede gospodarske rasti in inflacije.

⁷³ COM(2023) 320.

Slika 2.29 – Napovedan učinek pričakovane gospodarske rasti in inflacije na manevrski prostor

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi Priloge k dokumentu COM(2023) 320

Zaključki in priporočila

Zaključki

2.70. V letu 2023 so bile porabljene skoraj vse razpoložljive odobritve za prevzem odgovornosti v proračunu EU. Odobritve plačil pa so bile manjše od prvotno načrtovanih. Črpanje sredstev iz skladov ESI za obdobje 2014–2020 se je v letu 2023 upočasnilo, vendar je bil rok za zahtevke za plačilo za eno leto podaljšan. Ker so države članice prednostno obravnavale prizadevanja za črpanje sredstev kohezijske politike za obdobje 2014–2020 in pospešitev izvajanja instrumenta NextGenerationEU, so skupna plačila za sklade z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah znašala le 3,2 % (12,8 milijarde EUR) skupnega zneska večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027. Poleg tega so imela plačila EKSRP v okviru nove SKP, ki se je začela leta 2023, konec leta skromno 1-odstotno stopnjo črpanja. Glej odstavke [2.2–2.20](#).

2.71. Leta 2023 so spremembe uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost omogočile vključitev poglavja REPowerEU v načrte držav članic za okrevanje in odpornost. Komisija je do konca leta 2023 prevzela vse obveznosti v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, financirane iz NextGenerationEU, za nepovratna sredstva (337,9 milijarde EUR). Letna plačila nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost so v letu 2023 znašala 48 milijard EUR in so bila nižja od pričakovanih. Glej odstavke [2.21–2.26](#).

2.72. Neporavnane obveznosti iz proračuna EU in za financiranje nepovratnih sredstev NextGenerationEU so konec leta 2023 dosegle rekordnih 543 milijard EUR, vendar naj bi se do konca leta 2027 zmanjšale na 322,9 milijarde EUR. Glej odstavke [2.27–2.30](#).

2.73. Zaradi nadaljnjega nizkega izvrševanja sredstev iz skladov z deljenim upravljanjem v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 v letu 2023 bo za obveznosti, prevzete v letu 2022, obstajalo tveganje, bodo od leta 2025 sproščene. Komisija je leta 2023 napovedala, da bodo skupne sprostitev obveznosti za obdobje 2024–2027 znašale 8,1 milijarde EUR, pri čemer naj bi se 2,2 milijarde EUR nanašalo na sklade kohezijske politike. Sodišče meni, da bi bilo zaradi velikega zneska sproščenih obveznosti lahko ogroženo doseganje ciljev EU. Glej odstavke [2.33–2.34](#).

2.74. Od leta 2023 je diverzificirana strategija financiranja EU standardni pristop k najmanjšemu posojil EU. Naporavnana posojila EU so se v letu 2023 povečala za 30 % na več kot 458,5 milijarde EUR, od tega 268,4 milijarde EUR za NextGenerationEU. Ker obrestne mere hitro naraščajo, bi lahko dodatni stroški najmanjša posojil v okviru NextGenerationEU v sedanjem večletnem finančnem okviru znašali od 17 milijard EUR do 27 milijard EUR. Glej odstavke **2.35–2.50**. Z revizijo večletnega finančnega okvira so bili uvedeni tudi ukrepi za obravnavanje tveganj, povezanih z dodatnimi stroški financiranja NextGenerationEU in zaostanki pri plačilih za leto 2026. Glej odstavka **2.31** in **2.32**.

2.75. Izpostavljenost proračuna EU proračunskim jamstvom in pogojnim obveznostim EU se je povečala z 248 milijard EUR leta 2022 na 298 milijard EUR leta 2023. Konec leta 2023 sta bili odobreni dodatni 102 milijardi EUR posojil v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, ki še nista bili izplačani. Izpostavljenost proračuna se bo zato še naprej povečevala. Glej odstavke **2.51–2.58**.

2.76. Izpostavljenost proračuna EU v zvezi z Ukrajino se je povečala s 16 milijard EUR na 34 milijard EUR v letu 2023 in se bo glede na dogovor o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino v začetku leta 2024 še povečala. Za dodatna posojila Ukrajini ni treba oblikovati rezervacij, kar povečuje tveganje za prihodnje proračune EU. Glej odstavke **2.59–2.61**.

2.77. Sredstva skupnega sklada za rezervacije so konec leta 2023 znašala 18,8 milijarde EUR. Kumulativna finančna uspešnost njegovega portfelja od leta 2021 je še vedno negativna. Glej odstavke **2.62–2.64**.

2.78. Visoka inflacija še vedno vpliva na proračun EU. Sodišče je na podlagi napovedi Komisije glede inflacije ocenilo, da bi lahko proračun EU do konca leta 2025 izgubil približno 13 % kupne moči. Glej odstavke **2.65–2.69**.

Priporočilo

Priporočilo 2.1 – Zmanjšati tveganje sprostitev obveznosti

Za zmanjšanje tveganja sprostitev obveznosti naj Komisija pozorno spremlja napredek pri izbiri operacij in sprejme potrebne ukrepe v zvezi s programi, pri katerih obstaja tveganje.

Ciljni rok za izvedbo: do konca leta 2025.

Poglavje 3

Doseganje rezultatov pri izvrševanju proračuna EU

Vsebina

	Odstavek
Uvod	3.1.–3.2.
Del 1 – Rezultati revizij smotrnosti, ki jih je opravilo Sodišče: ključna sporočila	3.3.–3.35.
Uvod	3.3.–3.8.
Odziv EU na okrevanje po krizi	3.9.–3.12.
Krepitev gospodarske konkurenčnosti Unije v korist vseh državljanov	3.13.–3.18.
Odpornost na grožnje za varnost Unije ter spoštovanje evropskih vrednot svobode, demokracije in pravne države	3.19.–3.24.
Podnebne spremembe, okolje in naravni viri	3.25.–3.28.
Fiskalne politike in javne finance v EU	3.29.–3.33.
Glavni institucionalni deležniki	3.34.–3.35.
Evropski parlament	3.34.
Svet Evropske unije	3.35.
Del 2 – Smotrnost programov iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira	3.36.–3.62.
Uvod	3.36.–3.37.
Obseg in pristop	3.38.
Okvir za poročanje o smotnosti se je izboljšal	3.39.–3.41.
Informacij o smotnosti za sedanje obdobje je zaenkrat malo, kažejo pa, da je napredek skromen	3.42.–3.43.
Informacije o smotnosti za obdobje 2014–2020 kažejo na dober napredek, vendar jih je treba še dopolniti	3.44.–3.56.
Kazalniki kažejo dober napredek, ne pa tudi tega, koliko so bile izpolnjene potrebe	3.44.–3.49.
O splošnih rezultatih programov še ni dovolj informacij	3.50.–3.53.
V poročanje o smotnosti za Sklad za integrirano upravljanje meja so vključeni prihodnji dosežki	3.54.–3.56.
Zaključki	3.57.–3.60.
Priporočilo	3.61.–3.62.

Del 3 – Spremljanje izvajanja priporočil iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU – stanje ob koncu leta 2020	3.63.–3.66.
Del 4 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil Sodišča, objavljenih leta 2020	3.67.–3.84.
Uvod	3.67.–3.69.
Opažanja	3.70.–3.83.
Delež priporočil, ki so jih revidiranci sprejeli v celoti ali deloma, je še vedno visok	3.70.
Delež priporočil, ki so bila izvedena v celoti ali večinoma, se je rahlo zmanjšal	3.71.–3.72.
68 % priporočil, naslovljenih na Evropsko komisijo, je bilo izvedenih v celoti ali večinoma	3.73.–3.76.
78 % priporočil, naslovljenih na druge revidirance, je bilo izvedenih v celoti ali večinoma	3.77.–3.79.
Delež priporočil, ki so bila izvedena pravočasno, se je povečal	3.80.–3.81.
Stopnja sprejetja, izvedbe in pravočasnosti je najvišja pri priporočilih v zvezi z oblikovanjem politik ali programov	3.82.–3.83.
Zaključek	3.84.

Priloge

Priloga 3.1 – Razprave o posebnih poročilih v odborih Evropskega parlamenta

Priloga 3.2 – Primeri zgodnjih ukrepov, ki jih je na podlagi priporočil iz posebnih poročil Sodišč v letu 2023 sprejela Komisija

Priloga 3.3 – Primer kazalnikov Sklada za azil, migracije in vključevanje ter njihova razvrstitev za obdobji 2014–2020 in 2021–2027

Priloga 3.4 – Gibanja glavnih kazalnikov Sklada za azil, migracije in vključevanje med letoma 2019 in 2022 na podlagi podatkov iz izkazov o smotrnosti programov

Priloga 3.5 – Kazalniki Sklada za azil, migracije in vključevanje ter instrumenta za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost ter vrednosti, dosežene ob koncu leta 2022

Priloga 3.6 – Spremljanje izvajanja priporočil za Poročilo Evropskega računskega sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU – stanje ob koncu leta 2020

Priloga 3.7 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020 – Evropska komisija

Priloga 3.8 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020 – Drugi revidiranci

Uvod

3.1. Sodišče vsako leto analizira več vidikov, povezanih s *smotrnostjo*, in *rezultate*, ki jih pri izvrševanju proračuna EU dosega Komisija v sodelovanju z državami članicami¹.

3.2. Letos poglavje o smotrnosti zajema naslednje teme:

- Del 1 – rezultati in ključna sporočila posebnih poročil Sodišča v zvezi s smotrnostjo za leto 2023 ter zadevne informacije Komisije ter proračunskih in zakonodajnih organov (Evropski parlament in Svet),
- Del 2 – to je nov del, ki ga v poročilu Sodišča za leto 2022 ni bilo in v katerem je Sodišče preučilo, kako je Komisija poročala o smotrnosti v zvezi z razdelkom 4 *večletnega finančnega okvira* (Migracije in upravljanje meja). Sodišče namerava v prihodnjih letih na podlagi rotacije preučiti različne razdelke večletnega finančnega okvira,
- Del 3 – izvajanje priporočil iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2020,
- Del 4 – izvajanje priporočil iz posebnih poročil Sodišča, objavljenih leta 2020.

¹ Člen 317 Pogodbe o delovanju EU.

Del 1 – Rezultati revizij smotrnosti, ki jih je opravilo Sodišče: ključna sporočila

Uvod

3.3. Sodišče v svojih posebnih poročilih preučuje, kako dobro so se pri izvrševanju proračuna EU uporabljala načela *dobrega finančnega poslovanja*². V njih se obravnavajo ključni cilji glede smotrnosti izvrševanja in skladnosti. Sodišče je leta 2023 objavilo 29 posebnih poročil, v katerih so bili obravnavani številni izzivi, s katerimi se EU srečuje pri različnih področjih porabe in politikah.

3.4. Revizijsko delo Sodišča je bilo osredotočeno na naslednja strateška področja, ki so v skladu s [strategijo Sodišča za obdobje 2021–2025](#) prioriteta:

- odziv EU na okrevanje po krizi,
- krepitev gospodarske konkurenčnosti EU v korist vseh državljanov,
- odpornost na grožnje za varnost EU ter spoštovanje evropskih vrednot svobode, demokracije in pravne države,
- podnebne spremembe, okolje in naravni viri,
- fiskalne politike in javne finance v EU.

3.5. Na [sliki 3.1](#) je pregled vseh posebnih poročil, ki jih je Sodišče objavilo leta 2023, po strateških področjih.

² Člen 33 *finančne uredbe*.

Slika 3.1 – Strateška področja, ki jih je Sodišče obravnavalo v svojih posebnih poročilih v letu 2023

 <p>Odziv EU na okrevanje po krizi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PP 02/2023: Prilagajanje pravil kohezijske politike za odzivanje na COVID-19 ▪ PP 07/2023: Zasnova kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrevanje in odpornost ▪ PP 16/2023: Komisija in upravljanje dolga v okviru instrumenta <i>NextGenerationEU</i> ▪ PP 26/2023: Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost
 <p>Konkurenčnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PP 03/2023: Povezovanje notranjega trga z električno energijo ▪ PP 11/2023: Podpora EU za digitalizacijo šol ▪ PP 13/2023: Pooblaščen gospodarski subjekti ▪ PP 15/2023: Industrijska politika EU na področju baterij ▪ PP 27/2023: Pregled neposrednih tujih naložb v EU
 <p>Odpornost in evropske vrednote</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PP 01/2023: Orodja, ki omogočajo lažje potovanje po EU med pandemijo COVID-19 ▪ PP 09/2023: Zagotavljanje dobavnih verig kmetijskih proizvodov med pandemijo COVID-19 ▪ PP 10/2023: Pripravljalni ukrep o raziskavah na področju obrambe ▪ PP 14/2023: Načrtovanje programov <i>Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa</i> ▪ PP 20/2023: Podpiranje invalidov ▪ PP 21/2023: Pobuda Spotlight za odpravo nasilja nad ženskami in dekleti
 <p>Podnebne spremembe, okolje in naravni viri</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PP 04/2023: Globalno zavezništvo o podnebnih spremembah(+) ▪ PP 08/2023: Intermodalni prevoz tovora ▪ PP 17/2023: Krožno gospodarstvo ▪ PP 18/2023: Podnebni in energetske cilji EU ▪ PP 19/2023: Prizadevanja EU za trajnostno upravljanje tal ▪ PP 22/2023: Energija iz obnovljivih virov na morju v EU ▪ PP 23/2023: Prestrukturiranje in zasajanje vinogradov v EU ▪ PP 24/2023: Pametna mesta ▪ PP 25/2023: Politika EU na področju akvakulture ▪ PP 29/2023: Podpora EU trajnostnim pogonskim biogorivom v prometu

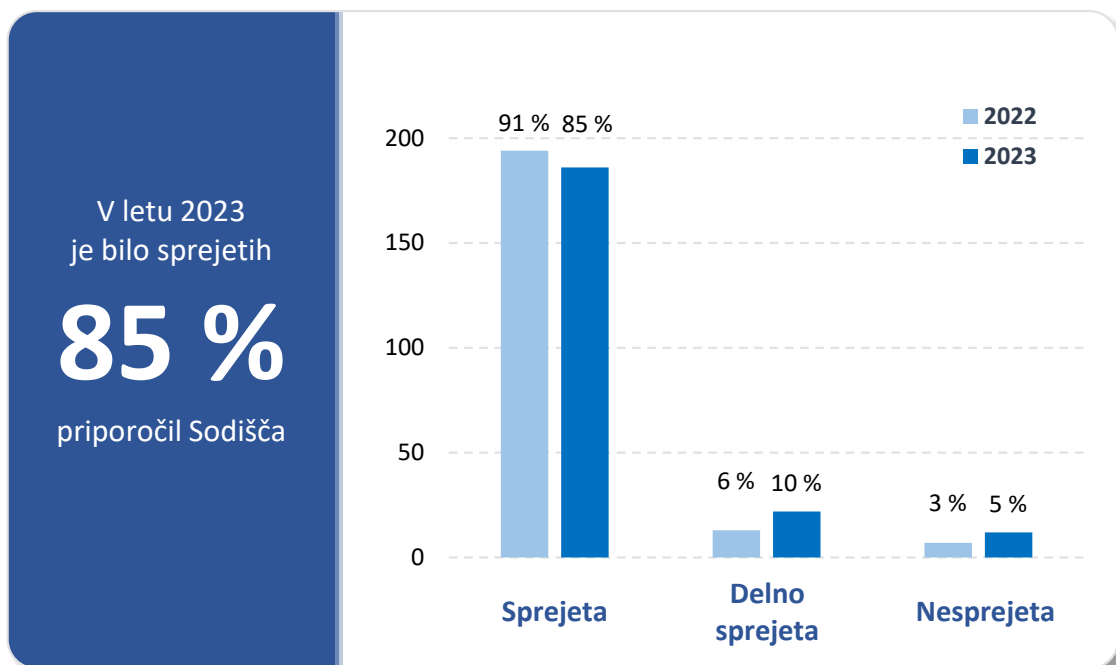
Fiskalna politika
in javne finance

- **PP 05/2023:** Finančno okolje EU
- **PP 06/2023:** Nasprotja interesov v porabi EU za kohezijo in kmetijstvo
- **PP 12/2023:** Nadzor EU nad kreditnim tveganjem bank
- **PP 28/2023:** *Javno naročanje* v EU

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.6. Revidiranci Sodišča imajo pravico odgovoriti na opažanja Sodišča³. Ti odgovori, v katerih je tudi navedeno, ali revidiranci sprejemajo priporočila Sodišča ali ne, se objavijo skupaj s posebnimi poročili. Posebna poročila Sodišča za leto 2023 so vsebovala 220 priporočil (214 v letu 2022) o najrazličnejših temah. Revidiranci Sodišča so 85 % priporočil sprejeli v celoti, 10 % pa deloma (glej [slika 3.2](#)).

Slika 3.2 – Število sprejetih priporočil Sodišča iz posebnih poročil za leto 2023 v primerjavi z letom 2022

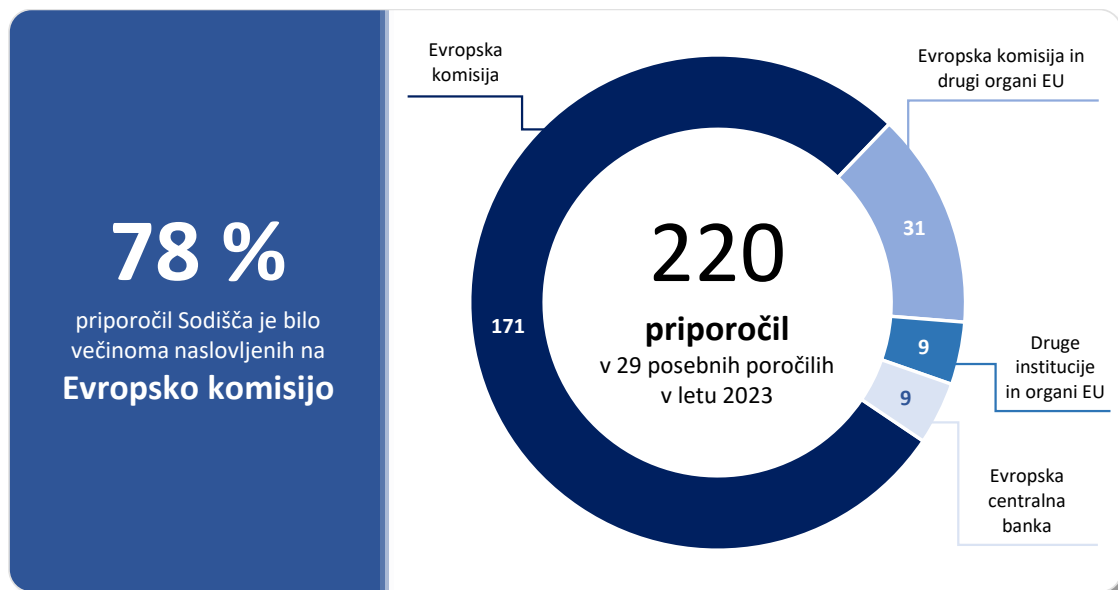

Vir: Evropsko računsko sodišče

³ Prav tam, člen 259.

3.7. Sodišče je večino svojih priporočil naslovlilo na Komisijo (glej [sliko 3.3](#)).

Slika 3.3 – Razčlenitev priporočil po revidirancih

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.8. V naslednjih odstavkih Sodišče predstavlja ključna sporočila svojih posebnih poročil, in sicer po strateških področjih. Navaja tudi, katera posebna poročila Sodišča je obravnaval Svet in katera Parlament v svoji resoluciji o *razrešnici*. Obravnavane so tudi razprave o posebnih poročilih, ki so potekale v odborih Evropskega parlamenta (glej [Prilogo 3.1](#)) in navedeni primeri zgodnjega ukrepanja Komisije (glej [Prilogo 3.2](#)). Te informacije dopolnjujejo stališča Komisije, kot so navedena v njenih odgovorih na posebna poročila Sodišča, in nimajo vpliva na redno spremljanje izvajanja priporočil, ki ga Sodišče opravi po treh letih.

Odziv EU na okrevanje po krizi

3.9. Sodišče je leta 2023 objavilo štiri posebna poročila o temah na tem strateškem področju (glej [sliko 3.4](#)).

Slika 3.4 – Posebna poročila iz leta 2023 s strateškega področja odziva EU na okrevanje po krizi

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.10. Zaradi pandemije COVID-19 so se za države članice pojavili novi izzivi pri izvrševanju strukturnih skladov EU. Sodišče je ugotovilo⁴, da je Komisija na splošno dobro prilagodila pravila kohezijske politike za obdobje 2014–2020, da bi državam članicam zagotovila večjo fleksibilnost. Vendar pa *učinek* uporabe kohezijske politike kot orodja za odziv na krizo ni bil formalno ocenjen.

3.11. Sodišče je ugotovilo⁵, da je Komisija hitro vzpostavila strategijo financiranja in organizacijske ureditve za upravljanje dolga, nastalega z izdajo obveznic EU za *program NextGenerationEU*, zaradi česar so bila potrebna sredstva lahko pravočasno dana na voljo. Vendar je treba hitro vzpostavljene zmogljivosti za upravljanje dolga prilagoditi, da bodo skladne s priznano dobro prakso, Komisija pa se pri upravljanju dolga ni dovolj osredotočila na določitev strateških ciljev ter merjenje smotrnosti in poročanje o njej.

⁴ Posebno poročilo 02/2023.

⁵ Posebno poročilo 16/2023.

3.12. V letu 2023 je Sodišče objavilo dve poročili o *mehanizmu za okrevanje in odpornost*, katerega finančna sredstva znašajo 723,8 milijarde EUR.

- Pri prvi reviziji⁶ je ugotovilo, da je Komisija v razmeroma kratkem času oblikovala kontrolni sistem, v katerem je določen obsežen proces za preverjanje izpolnjevanja *mejniov* in *ciljev*. Vendar so pri zaščiti finančnih interesov Unije še vedno pomanjkljivosti, kar zadeva zagotovila in odgovornost na ravni EU.
- Pri drugi reviziji je ugotovilo⁷, da mejniki in cilji ter skupni kazalniki sicer prispevajo k merjenju napredka, vendar temeljijo na *izločkih* in ne na rezultatih ter ne zajemajo v celoti vseh vidikov smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost. Preglednica kazalnikov za mehanizem za okrevanje in odpornost je bila sicer uporabniku prijazna, vendar so bile v njej težave s kakovostjo podatkov in transparentnostjo. Zgodnja poročila o mehanizmu za okrevanje in odpornost so bila večinoma skladna z obveznostmi poročanja, vendar je bilo v njih le malo informacij o smotrnosti.

Krepitev gospodarske konkurenčnosti Unije v korist vseh državljanov

3.13. Sodišče je leta 2023 objavilo pet posebnih poročil v zvezi s temami s tega strateškega področja (glej *slika 3.5*).

⁶ Posebno poročilo 07/2023.

⁷ Posebno poročilo 26/2023.

Slika 3.5 – Posebna poročila iz leta 2023 s strateškega področja gospodarske konkurenčnosti EU

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.14. Sodišče je ugotovilo⁸, da je bil napredek pri povezovanju notranjega trga EU z električno energijo, kljub nekaterim pomembnim dosežkom, počasen in neenakomeren med tržnimi segmenti in regijami v EU. Zaradi regulativnih orodij, ki jih je izbrala Komisija, je nastala kompleksna pravna struktura pravil za čezmejno trgovanje, prišlo pa je tudi do zamud pri izvajanju. Zaradi slabosti v okviru upravljanja EU ter pri spremljanju, ki sta ga izvajali Komisija in Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ni prišlo do zadostnega izboljšanja delovanja trga EU z električno energijo.

3.15. Sodišče je zaključilo tudi⁹, da je Komisija uspešno spodbujala industrijsko politiko EU na področju baterij kljub pomanjkljivostim pri spremljanju, usklajevanju in usmerjanju. Dostop do surovin je še vedno velik strateški izziv za vrednostno verigo baterij v EU.

⁸ Posebno poročilo 03/2023.

⁹ Posebno poročilo 15/2023.

3.16. Na področju izobraževanja je Sodišče prišlo do zaključka¹⁰, da so bili ukrepi EU šolam na splošno v pomoč pri prizadevanjih za digitalizacijo, vendar države članice pri uporabi financiranja EU niso imele strateških usmeritev, le majhno število šol pa je imelo dovolj hitre povezave, s katerimi so lahko v celoti izkoristile potencial digitalnega izobraževanja.

3.17. EU ima sistem za poenostavitev carinskih postopkov za zanesljive trgovce, ki so znani kot pooblaščenim gospodarski subjekti. Sodišče je v splošnem zaključilo¹¹, da se s tem sistemom omogoča lažja zakonita trgovina ter krepi varnost dobavne verige in tako ščitijo finančni interesi EU. Regulativni okvir sistema je bil v splošnem zanesljiv, z jasnim in transparentnim zakonodajnim okvirom, vendar nekateri koncepti niso bili opredeljeni. Spremljanje izvajanja programa, ki ga opravlja Komisija, ni zadostovalo za zagotovitev, da države članice pooblaščenim gospodarskim subjektom res odobrijo s tem statusom povezane ugodnosti, niti se pri spremljanju ni sistematično pregledovalo, kako se izvajajo sporazumi o vzajemnem priznavanju, sklenjeni s tretjimi državami. Za sistem pooblaščenih gospodarskih subjektov ni bil vzpostavljen ustrezen okvir za merjenje smotrnosti, prav tako pa niso bile določene količinsko opredeljene ciljne vrednosti in cilji.

3.18. EU je leta 2020 vzpostavila okvir za pregled neposrednih tujih naložb, ki ga opravljajo države članice, ter mehanizem sodelovanja med državami članicami EU in Evropsko komisijo. Sodišče je na splošno ugotovilo¹², da je Komisija sprejela ustrezne ukrepe za vzpostavitev in izvajanje okvira za pregled neposrednih tujih naložb v EU. Vendar so po vsej EU še vedno znatne omejitve, zaradi katerih je *uspešnost* in *učinkovitost* okvira pri preprečevanju tveganj za varnost in javni red manjša.

¹⁰ Posebno poročilo 11/2023.

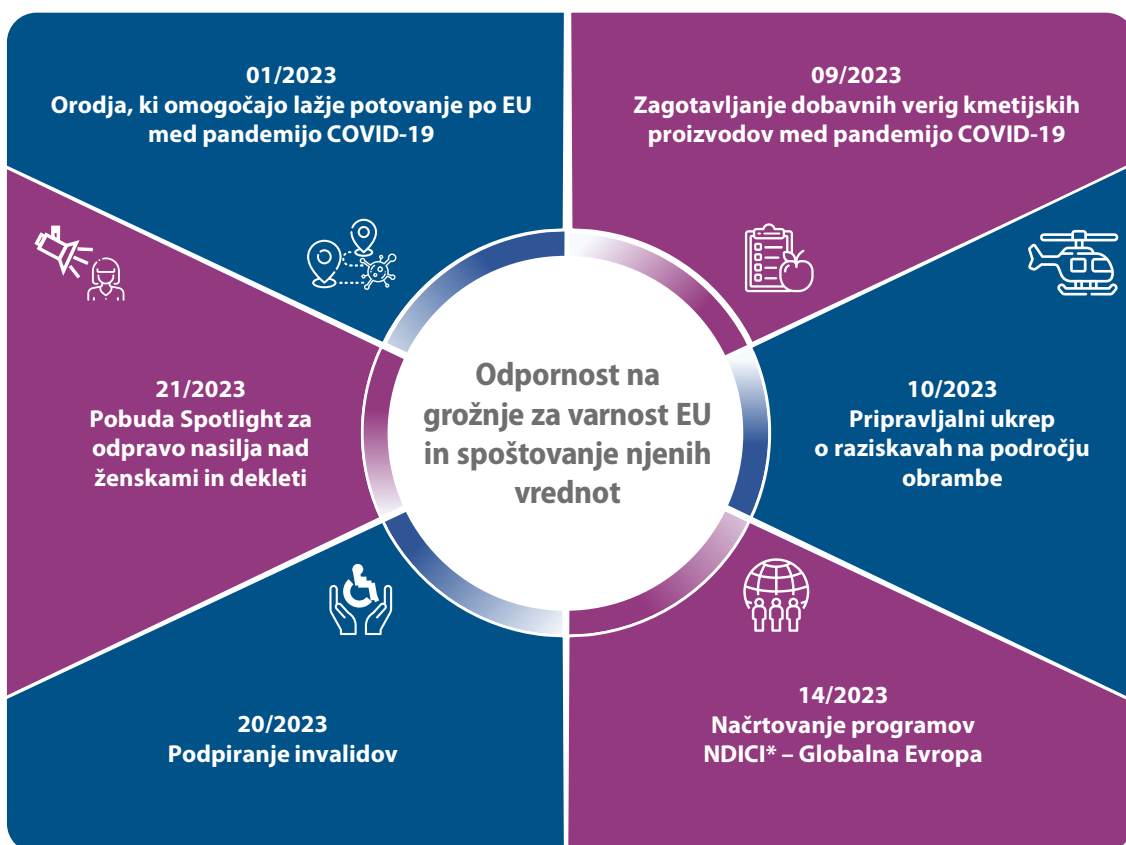
¹¹ Posebno poročilo 13/2023.

¹² Posebno poročilo 27/2023.

Odpornost na grožnje za varnost Unije ter spoštovanje evropskih vrednot svobode, demokracije in pravne države

3.19. Sodišče je leta 2023 objavilo šest posebnih poročil v zvezi s temami s tega strateškega področja (glej *slika 3.6*).

Slika 3.6 – Posebna poročila iz leta 2023 s strateškega področja odpornosti in evropskih vrednot

* Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.20. Pandemija COVID-19 je močno vplivala na prosto gibanje državljanov in dobavne verige kmetijskih proizvodov, na kar se je Komisija odzvala s sprejetjem izrednih ukrepov. Sodišče je v letu 2023 zaključilo dve reviziji na tem področju. V zvezi s prostim gibanjem je ugotovilo¹³, da je Komisija kljub omejeni pristojnosti na področju politike javnega zdravja hitro ukrepala in predlagala ustrezne tehnološke rešitve za lažje potovanje po EU med pandemijo. Vendar so države članice ta orodja uporabljale zelo različno, zato je bil njihov učinek na olajšanje potovanja neenakomeren. V zvezi z dobavnimi verigami kmetijskih proizvodov je Sodišče zaključilo¹⁴, da je bil odziv Komisije v večini vidikov ustrezen, čeprav ga države članice niso dovolj ciljno usmerile. Komisija je hitro objavila koristne smernice o pretoku blaga in kritičnih delavcev, s pomočjo katerih so se ublažile motnje v agroživilskem sektorju. Vendar so neposredno podporo, ki je bila dana na voljo hitro, večinoma uporabile države članice, ki so imele ob koncu leta 2019 veliko neporabljenih sredstev iz proračuna *Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja* (EKSRP).

3.21. Na področju obrambe je Sodišče ugotovilo¹⁵, da so se s [pripravljalnim ukrepom o raziskavah na področju obrambe](#) pridobile nekatere izkušnje, vendar zaradi časovnih omejitev in omejenih rezultatov ukrep ni dobro služil kot preizkus za povečanje porabe EU za obrambo.

3.22. EU je sprejela več strategij za izboljšanje življenja invalidov. Sodišče je ugotovilo¹⁶, da so v [strategiji za obdobje 2021–2030](#) sicer določeni cilji, vendar ostajajo nekatera vprašanja nerešena, vzpostavljen sistem za spremljanje pa ni pokazal, kako je financiranje EU prispevalo k izboljšanju življenja invalidov. Na splošno se ključni kazalniki enakosti invalidov v zadnjih letih niso bistveno izboljšali. Sodišče je objavilo [lahko berljivo različico](#) tega posebnega poročila v vseh jezikih EU.

¹³ Posebno poročilo [01/2023](#).

¹⁴ Posebno poročilo [09/2023](#).

¹⁵ Posebno poročilo [10/2023](#).

¹⁶ Posebno poročilo [20/2023](#).

3.23. EU je leta 2017 v partnerstvu z Združenimi narodi uvedla **pobudo Spotlight**. Glavni cilj pobude je bil zagotoviti, da lahko vse ženske in dekleta, zlasti marginalizirana in ranljiva, živijo brez nasilja in škodljivih praks. Sodišče je ugotovilo¹⁷, da je bila pobuda Spotlight sicer ambiciozen poskus Komisije, da bi obravnavala nasilje nad ženskami in dekleti, vendar je bil njen učinek majhen. Program se je izvajal štiri leta, kar ni bilo dovolj za trajne spremembe po vsem svetu.

3.24. Novi Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (**NDICI – Globalna Evropa**) je glavno finančno orodje za sodelovanje EU s partnerskimi državami. Sodišče je ugotovilo¹⁸, da sta Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD) pripravili celovite geografske programe, s katerimi so se obravnavale najrazličnejše potrebe partnerskih držav in prednostne naloge EU. Vendar je ugotovilo tudi pomanjkljivosti v metodologijah za dodeljevanje sredstev partnerskim državam in v okviru za spremljanje.

Podnebne spremembe, okolje in naravni viri

3.25. Sodišče je leta 2023 objavilo deset posebnih poročil v zvezi s temami s tega strateškega področja (glej **sliko 3.7**).

¹⁷ Posebno poročilo 21/2023.

¹⁸ Posebna poročila 09/2023, 10/2023 in 14/2023.

Slika 3.7 – Posebna poročila iz leta 2023 s strateškega področja podnebnih sprememb, okolja in naravnih virov

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.26. Na področju podnebja in energije je Sodišče prišlo do naslednjih ugotovitev.

- EU je sicer dosegla svoje podnebne in energetske cilje za leto 2020, vendar nekatere države članice k uresničitvi ciljev niso prispevale toliko, kot je bilo pričakovano. Pri tem Komisija ni ocenila, koliko so k temu napredku prispevale njene lastne politike in koliko zunanji dejavniki, kot sta bila finančna kriza leta 2009 in pandemija COVID-19¹⁹.
- Spodbujevalni ukrepi EU so prispevali k razvoju proizvodnje energije iz obnovljivih virov na morju, zlasti vetrne. Vendar so cilji ambiciozni in jih bo morda težko doseči²⁰.
- Ker politika EU o pogonskih biogorivih nima dolgoročne perspektive, je varnost naložb manjša, zaradi težav, povezanih s trajnostnostjo, razpoložljivostjo biomase in stroški pa je uvajanje pogonskih biogoriv počasnejše. Na splošno je bilo uvajanje pogonskih biogoriv iz odpadkov in ostankov kljub podpori EU za raziskave počasnejše, kot se je predvidevalo²¹.

3.27. V zvezi z upravljanjem naravnih virov je Sodišče sprejelo spodaj navedene zaključke.

- Zaradi pogosto neambiciozne opredelitve in zahtev standardov ter premalo ciljnega usmerjanja na nacionalni ravni se razpoložljiva orodja za trajnostno upravljanje kmetijskih zemljišč in gnoja niso dovolj uporabljala, še veliko pa je tudi možnosti za izboljšanje zdravja tal²².
- Okvir politike za povečanje konkurenčnosti vinogradnikov je bil pomanjkljiv v smislu zasnove in izvajanja, saj ni imel ustreznih opredelitev, skladnih strategij in ustreznih kazalnikov. Sodišče je ugotovilo tudi, da so se pri revidiranem ukrepu in sistemu kljub znatnemu financiranju le delno upoštevali okoljevarstveni vidiki²³.
- Strateški dokumenti EU za spodbujanje *trajnostnega razvoja* akvakulture so bili izboljšani, večletni strateški načrti na ravni držav članic pa so bili na splošno usklajeni s smernicami Komisije. V nekaterih ključnih okoljskih strategijah pa akvakultura ni bila ustrezno upoštevana. Poleg tega je bila zaradi postopkov prostorskega načrtovanja in izdajanja dovoljenj rast sektorja akvakulture še vedno ovirana²⁴.

¹⁹ Posebno poročilo [18/2023](#).

²⁰ Posebno poročilo [22/2023](#).

²¹ Posebno poročilo [29/2023](#).

²² Posebno poročilo [19/2023](#).

²³ Posebno poročilo [23/2023](#).

²⁴ Posebno poročilo [25/2023](#).

3.28. Sodišče je obravnavalo tudi medsektorske podnebne in okoljske teme ter prišlo do naslednjih ugotovitev.

- Pri zaključenih ukrepih pobude globalnega zaveznitva o podnebnih spremembah so bili izložki na splošno doseženi, vendar bi bilo možno še zmanjšati stroške in bolje dokazati učinek pobude²⁵.
- Intermodalni prevoz tovora zaradi regulativnih in infrastrukturnih ovir še vedno ne more pod enakimi pogoji konkurirati cestnemu prevozu²⁶.
- Dokazov, da so akcijski načrti Komisije za krožno gospodarstvo ter zlasti ukrepi za krožno zasnovano izdelkov in proizvodnih procesov vplivali na dejavnosti krožnega gospodarstva v državah članicah, ni veliko²⁷.
- Komisija je dobro zasnovala [usmerjevalni program](#), s čimer je izpolnjevala potrebe mest v EU in drugih deležnikov, na katere se je obrnilo Sodišče. Ker pa program ni imel ustreznih kazalnikov, ciljev in načrtov za oceno repliciranja projektnih rešitev, Komisija ni mogla natančno izmeriti njegovega splošnega učinka²⁸.

²⁵ Posebno poročilo [04/2023](#).

²⁶ Posebno poročilo [08/2023](#).

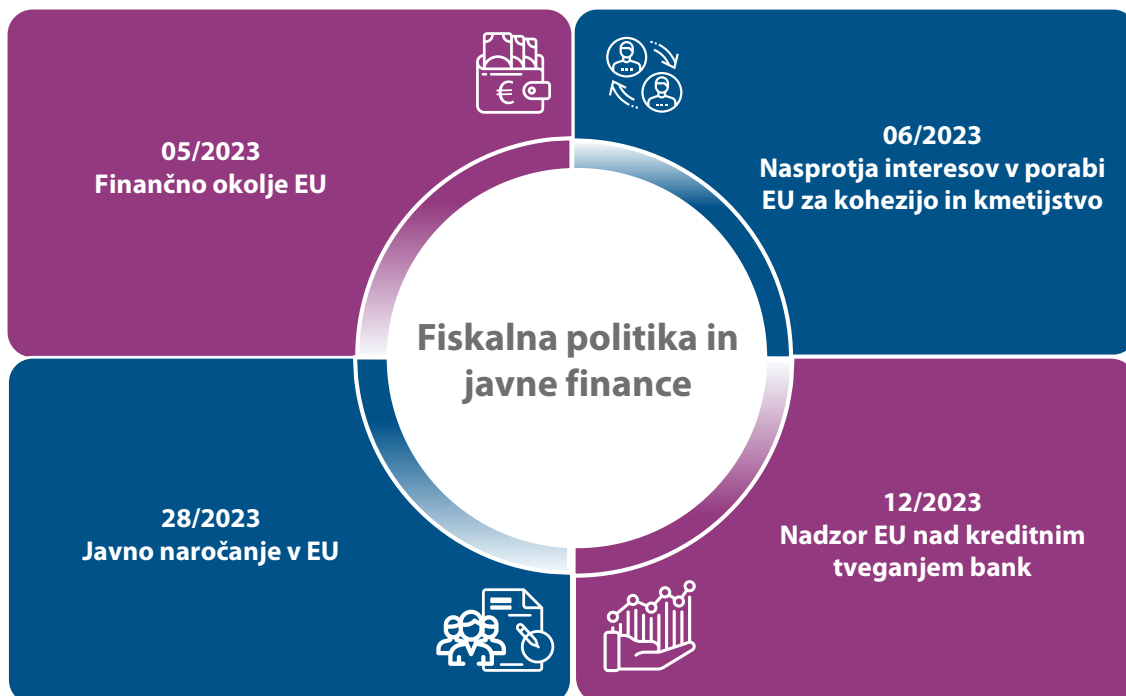
²⁷ Posebno poročilo [17/2023](#).

²⁸ Posebno poročilo [24/2023](#).

Fiskalne politike in javne finance v EU

3.29. Sodišče je leta 2023 objavilo štiri posebna poročila o temah na tem strateškem področju (glej [slika 3.8](#)).

Slika 3.8 – Posebna poročila iz leta 2023 s strateškega področja fiskalnih politik in javnih financ

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.30. Finančno okolje EU se je skozi desetletja spreminjalo, zdaj pa zajema tudi več instrumentov zunaj proračuna. Sodišče je zaključilo²⁹, da so sicer obstajali razlogi za vzpostavitev instrumentov izven proračuna, vendar je zaradi razdrobljenega pristopa pri oblikovanju finančnega okolja EU nastal mozaik instrumentov, za katerega ni v celoti zagotovljena javna odgovornost.

3.31. Sodišče je pri reviziji nasprotij interesov, ki vplivajo na proračunsko porabo EU za kmetijsko in kohezijsko politiko, ugotovilo³⁰, da so Komisija in države članice vzpostavile okvir za preprečevanje in obvladovanje nasprotij interesov, vendar še vedno obstajajo pomanjkljivosti pri spodbujanju transparentnosti in odkrivanju situacij, pri katerih obstaja tveganje.

²⁹ Posebno poročilo [05/2023](#).

³⁰ Posebno poročilo [06/2023](#).

3.32. Pri reviziji tega, kako je Evropska centralna banka (ECB) ocenila tveganja, s katerimi se srečujejo banke (npr. kreditno tveganje, upravljanje, likvidnost in poslovni model), je Sodišče zaključilo³¹, da je ECB sicer okrepila svoja prizadevanja, vendar je treba storiti več, da bi imela boljše zagotovilo za to, da banke ustrezno upravljajo in krijejo kreditno tveganje.

3.33. Javno naročanje v EU je eden od bistvenih elementov enotnega trga EU. Sodišče je ugotovilo³², da se je v zadnjem desetletju konkurenca za javna naročila zmanjšala in da ni znakov, da bi se zaradi reforme direktiv EU o javnih naročilih iz leta 2014 ta trend obrnil. Zaključilo je, da ključni cilji reforme EU iz leta 2014 za zagotavljanje večje konkurence, kot sta poenostavitev in skrajšanje postopkov javnega naročanja, niso bili doseženi in da bi lahko nekateri cilji konkurenco celo zmanjšali.

Glavni institucionalni deležniki

Evropski parlament

3.34. V [resoluciji Evropskega parlamenta o razrešnici za leto 2022](#) je bilo omenjenih šest³³ od 29 posebnih poročil Sodišča. Na primer:

- o v zvezi s poročilom Sodišča o pripravljalnem ukrepu raziskavah na področju obrambe³⁴ je Evropski parlament pozval Komisijo, naj zagotovi ustrezen proračun in usposobljene človeške vire za okrepitev obrambnega sodelovanja in naložb ter izvrševanje Evropskega obrambnega sklada;
- o v zvezi s poročilom Sodišča³⁵ o instrumentu NDICI – Globalna Evropa je Evropski parlament poudaril, kako pomembno je, da se dosežejo vsi cilji glede porabe in programov, določeni v instrumentu, ter pozval, naj se zagotovijo celovite informacije o doseženem napredku,
- o v zvezi s poročilom Sodišča³⁶ o okviru za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost je Evropski parlament priporočil, naj se pri izvajanju instrumentov, ki temeljijo na smotrnosti, mejniki in ciljne vrednosti v prihodnosti jasno opredelijo in pravočasno povežejo, da bi se preprečil nastanek vrzeli pri odgovornosti ter omogočilo lažje merjenje izložkov in rezultatov.

³¹ Posebno poročilo [12/2023](#).

³² Posebno poročilo [28/2023](#).

³³ Posebna poročila [06/2023](#), [09/2023](#), [10/2023](#), [14/2023](#), [16/2023](#) in [26/2023](#).

³⁴ Posebno poročilo [10/2023](#).

³⁵ Posebno poročilo [14/2023](#).

³⁶ Posebno poročilo [26/2023](#).

Svet Evropske unije

3.35. Do konca aprila 2024 je Svet pripravil sklepe v zvezi z 20 od 29 posebnih poročil Sodišča, objavljenih v letu 2023. V splošnem se je Svet v teh sklepih strinjal s priporočili Sodišča, dodal pa je tudi pripombe, na primer:

- o v zvezi s poročilom Sodišča³⁷ o prilagajanju pravil kohezijske politike za odzivanje na COVID-19 je Svet pozval Komisijo, naj analizira, kako uporaba sredstev kohezijske politike za odzivanje na nedavne krize vpliva na dolgoročne cilje te politike, in pozorno spremlja *črpanje sredstev REACT-EU*,
- o v zvezi s poročilom Sodišča³⁸ o intermodalnem prevozu tovora je Svet opozoril, da je treba naložbe dopolniti z ustreznimi finančnimi sredstvi na ravni EU, iz zasebnega sektorja ter na nacionalnih, regionalnih in lokalnih ravneh, da bi se zagotovilo ustrezno delovanje in vzdrževanje javnega prometnega omrežja,
- o v zvezi s poročilom o krožnem gospodarstvu³⁹ je Svet pozval Komisijo, naj skupaj z državami članicami oceni, ali uredbe in smernice o strukturnih skladih ter vsi drugi razpoložljivi viri financiranja ustrezno olajšujejo in spodbujajo financiranje projektov vzdolž celotne vrednostne verige krožnega gospodarstva.

³⁷ Posebno poročilo [02/2023](#).

³⁸ Posebno poročilo [08/2023](#).

³⁹ Posebno poročilo [17/2023](#).

Del 2 – Smotrnost programov iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira

Uvod

3.36. Da bi Sodišče lahko zagotovilo več informacij o smotrnosti izvrševanja proračuna EU, je letos analiziralo razpoložljive informacije o smotrnosti za izbran razdelek večletnega finančnega okvira. Osredotočilo se je na razdelek 4 – Migracije in upravljanje meja ter na naslednja dva sklada: *Sklad za azil, migracije in vključevanje* (AMIF) ter *Sklad za integrirano upravljanje meja* (IBMF), ki ga sestavljata *instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko* (BMVI) in *instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole* (CCEI). Ta sredstva **pomenijo** 62,5 % skupnega proračuna razdelka 4 večletnega finančnega okvira za *programsko obdobje 2021–2027*, ki znaša 22,7 milijarde EUR. Preostali proračun razdelka 4 večletnega finančnega okvira je namenjen decentraliziranim agencijam. Ugotovitve Sodišča o *pravilnosti* odhodkov iz tega razdelka večletnega finančnega okvira so v Poglavju 8 tega poročila.

3.37. Celovitejše informacije o smotrnosti za programe, ki se financirajo v okviru določenega razdelka večletnega finančnega okvira, so na voljo proti koncu programskega obdobja in po njem. Ker sta *Sklad za azil, migracije in vključevanje* ter *Sklad za integrirano upravljanje meja* za obdobje večletnega finančnega okvira 2021–2027 še v zgodnji fazi izvrševanja, so v *letnih poročilih o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leti 2021 in 2022* predvsem informacije o izvrševanju prejšnjih sredstev iz obdobja večletnega finančnega okvira 2014–2020. Sklad za azil, migracije in vključevanje je bil v obeh obdobjih isti, predhodnik instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko pa je bil v obdobju 2014–2020 *instrument za finančno podporo na področju upravljanja zunanjih meja in skupne vizumske politike*, instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole pa je v obdobju 2021–2027 nov instrument.

Obseg in pristop

3.38. Sodišče je analiziralo letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, ki je vsakoletno splošno poročilo Komisije o smotrnosti proračuna EU, uporabilo pa je tudi rezultate lastnega revizijskega dela. Na ravni držav članic ni opravljalo revizijskega dela. Preverilo je, ali je bil v *izkazih o smotrnosti programov* za razdelek 4 večletnega finančnega okvira v letnih poročilih o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leti 2021 in 2022 pravilno uporabljen okvir Komisije za poročanje o smotrnosti. Sodišče je upoštevalo svoje prejšnje revizijsko delo, preučilo, kako so bili kazalniki uporabljeni za poročanje o smotrnosti, in preverilo izbor kazalnikov, vključenih v izkaze o smotrnosti programov. Sodišče je pregledalo tudi, kako so se kazalniki spremenili v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem.

Okvir za poročanje o smotrnosti se je izboljšal

3.39. Za programsko obdobje 2014–2020 so države članice predložile *letna poročila o izvajanju*, končna poročila o izvajanju pa je treba predložiti do 31. decembra 2024. Za programsko obdobje 2021–2027 morajo države članice Komisiji predložiti letno poročilo o smotrnosti. Poročanje v obdobju 2021–2027⁴⁰ se je spremenilo v primerjavi z obdobjem 2014–2020, saj je poročanje o finančnih podatkih in podatkih o smotrnosti pogostejše, kot je prikazano v *tabeli 3.1*.

Tabela 3.1 – Okvir poročanja za obdobje 2014–2020 v primerjavi z obdobjem 2021–2027

Glavni elementi letnega poročila o izvajanju/letnega poročila o smotrnosti	Pogostost poročanja	
	2014–2020	2021–2027
Opisni del	enkrat letno	enkrat letno
Finančne preglednice	enkrat letno	petkrat letno
Preglednica kazalnikov	enkrat letno	dvakrat letno

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi specifičnih uredb, ki veljajo za sklad

⁴⁰ Člena 41 in 42 [Uredbe \(EU\) 2021/1060](#) o določitvi skupnih določb za sklade EU, ki se izvajajo z deljenim upravljanjem, med katere spadata tudi Sklad za azil, migracije in vključevanje ter Sklad za integrirano upravljanje meja.

3.40. Sodišče je opazilo tudi izboljšanje pristopa v zvezi s kazalniki. Z zakonodajo⁴¹ je bila uvedena zahteva, da morajo države članice imeti metodologijo za vzpostavitev okvira smotrnosti in jo na zahtevo predložiti Komisiji. V uredbah za posamezni sklad za obdobje 2014–2020⁴² so bili določeni kazalniki, ki so bili povezani s cilji, pri tem pa ni bilo razlikovanja med izložki in rezultati, v uredbah za posamezni sklad za obdobje 2021–2027⁴³ pa so bili določeni *kazalniki izložkov* in *rezultatov*, povezani s cilji, ter glavni kazalniki smotrnosti (izbor kazalnikov izložkov in rezultatov). Komisija je pripravila tudi *nabor metapodatkov*, da bi določila glavne značilnosti kazalnikov iz sedanjega programskega obdobja (npr. opredelitev, mersko enoto, pogostost, vir podatkov, ali se kazalnik nanaša na izložke ali na rezultate).

3.41. Glede na informacije iz [preglednic s podatki o smotrnosti](#), ki jih je Komisija pripravila za predlog proračuna za leto 2024, je Komisija večino kazalnikov za obdobje 2014–2020 za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost razvrstila med kazalnike „rezultatov“. Vendar je Sodišče v letnem poročilu o smotrnosti za leto 2019 menilo⁴⁴, da sta bili dve tretjini kazalnikov za to obdobje kazalniki izložkov. Sodišče ocenjuje, da se je natančnost te razvrstitve v programskem obdobju 2021–2027 izboljšala. Primeri izboljšav v zvezi s kazalniki so v [Prilogi 3.3](#).

Informacij o smotrnosti za sedanje obdobje je zaenkrat malo, kažejo pa, da je napredek skromen

3.42. Po preteklih dveh letih večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 so programi še vedno v zgodnji fazi izvajanja. Zato se v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022 večinoma poroča o majhnem napredku pri doseganju ciljev. Podobno kot pri drugih programih z *deljenim upravljanjem* so bili programi držav članic za Sklad za azil, migracije in vključevanje in instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko odobreni šele v zadnjem četrtletju leta 2022. K poznemu začetku črpanja sredstev tekočega obdobja je morda prispevalo tudi podaljšanje ustreznih sredstev iz prejšnjega programskega obdobja za eno leto.

⁴¹ Prav tam, člen 17.

⁴² [Uredba \(EU\) št. 516/2014](#) za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter [Uredba \(EU\) št. 515/2014](#) za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost.

⁴³ [Uredba \(EU\) 2021/1147](#) za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter [Uredba \(EU\) 2021/1148](#) za Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko v okviru Sklada za integrirano upravljanje meja.

⁴⁴ [Poročilo o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019](#), odstavek 5.14.

3.43. Kar zadeva Sklad za azil, migracije in vključevanje, vsi *ključni kazalniki smotrnosti*, zajeti v izkazih o smotrnosti programov v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna za leto 2022, kažejo ničelni napredek pri doseganju ciljnih vrednosti, Komisija pa je v izkazih o smotrnosti programov navedla, da smiselne ocene napredka ni bilo mogoče izvesti. V zvezi s Skladom za integrirano upravljanje meja je le eden od osmih ključnih kazalnikov smotrnosti, o katerih se poroča v izkazih o smotrnosti, kazal 12-odstotni napredek pri doseganju cilja, ostali pa so kazali ničelni napredek. Gre za kazalnik o odstotku mejnih prehodov in carinskih laboratorijev, ki imajo ustrezno opremo, in sicer v okviru specifičnega cilja podpore za carinske kontrole.

Informacije o smotrnosti za obdobje 2014–2020 kažejo na dober napredek, vendar jih je treba še dopolniti

Kazalniki kažejo dober napredek, ne pa tudi tega, koliko so bile izpolnjene potrebe

3.44. Večina kazalnikov za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost kaže dober napredek pri doseganju ciljev. Sodišče je v [poročilu o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019](#) analiziralo smotrnost Sklada za azil, migracije in vključevanje. Napredek pri doseganju ciljnih vrednosti ključnih kazalnikov smotrnosti za ta sklad (glede na podatke v izkazih o smotrnosti programov za leto 2022) se je med letoma 2019 in 2022 znatno izboljšal (glej [Prilogo 3.4](#)), pri čemer se je večina kazalnikov povečala za skoraj 50 % ali več. Vendar Sklad za azil, migracije in vključevanje ni dosegal pričakovanih ciljev, kar zadeva omogočanje lažjega vračanja migrantov, število avtomatiziranih prehajanj meje skozi zapore, ki so bile financirane iz instrumenta za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost, pa je bilo veliko nižje od ciljne vrednosti. Na napredek so še posebej negativno vplivale omejitve potovanj, povezane s COVID-19.

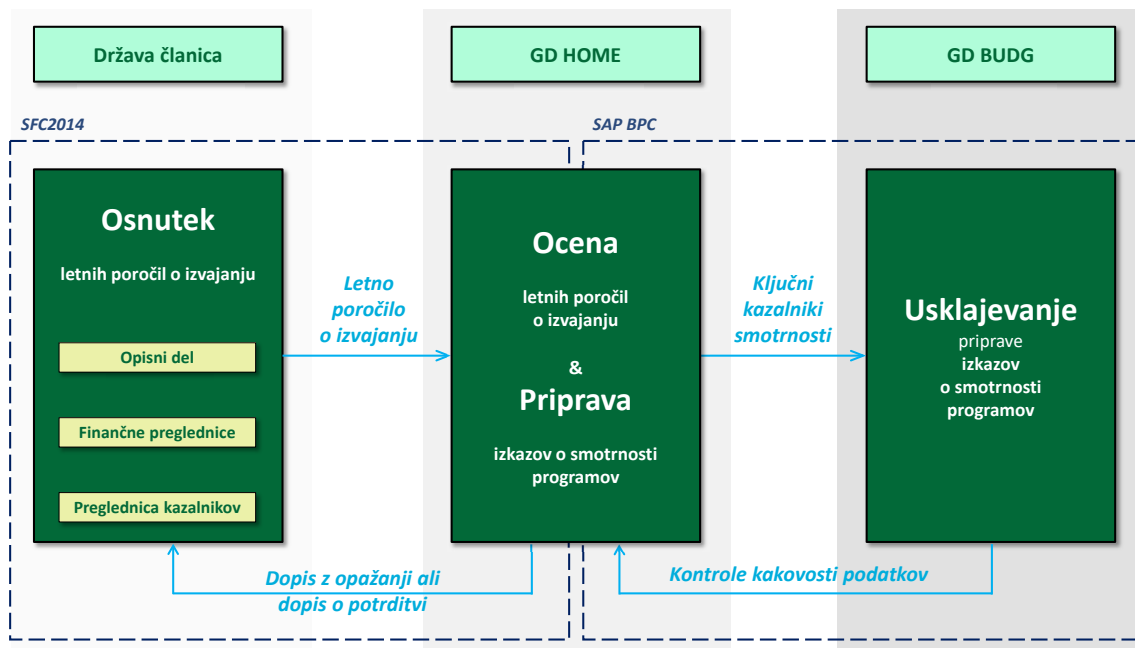
3.45. Ciljne vrednosti so kumulativne vrednosti držav članic. Sodišče je v [poročilu o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019](#) ugotovilo, da v okvir za poročanje o smotrnosti niso bile vključene potrebe, ki bi bile količinsko opredeljene. To pomeni, da tudi kadar ključni kazalniki smotrnosti kažejo, da so bile ciljne vrednosti dosežene, mora vrednotenje glede tega, koliko se bile s financiranimi ukrepi izpolnjene potrebe na ravni EU ali držav članic, opraviti Komisija (glej odstavek [3.51](#)).

3.46. Na primer: ciljna vrednost za kazalnik za obdobje 2014–2020 „Skupno število oseb, ki jim je bila zagotovljena pomoč“ do konca leta 2022 je znašala 1,3 milijona. V izkazih o smotrnosti programov je navedeno, da je bila ta ciljna vrednost 100-odstotno dosežena, saj je bila pomoč zagotovljena 3,5 milijonom oseb, kar je skoraj trikrat več kot je znašala ciljna vrednost. 22 držav članic je pri tem kazalniku doseglo več kot 100-odstotni napredek.

3.47. Kadar država članica predlaga ciljne vrednosti za kazalnike (pri pripravi svojih specifičnih programov), jih mora pregledati Komisija. Sodišče meni, da Komisija za obdobje 2014–2020 ni vedno poskrbela, da bi bile ciljne vrednosti ustrezno revidirane glede na spremenjene potrebe in strategije držav članic, zato so bile nekatere ciljne vrednosti nepravilne. Na primer: pri Skladu za azil, migracije in vključevanje je bila za kazalnik „Skupno število oseb, ki jim je bila zagotovljena pomoč“ za obdobje 2014–2020 za eno od večjih držav članic določena ciljna vrednost 13 000 oseb, kar je pomenilo 1 % celotnega ključnega kazalnika smotrnosti na ravni programa. Po podatkih iz letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022 je ta država članica zagotovila pomoč več kot 150 000 osebam, kar je 12-kratnik njene ciljne vrednosti.

3.48. Za programsko obdobje 2014–2020 so države članice za pošiljanje svojih letnih poročil o izvajanju (ki zajemajo informacije o kazalnikih) uporabljale skupni informacijski sistem za deljeno upravljanje skladov (SFC2014) (glej [sliko 3.9](#)). Za oba preučena sklada je Komisija v izkazih o smotrnosti programov ugotovila, da je treba izboljšati kakovost spremljanja smotrnosti z rednejšimi in zanesljivejšimi podatki za kazalnike rezultatov. Kontrole, ki jih je GD BUDG izvedel v zvezi s podatki o smotrnosti, navedenimi v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022, so bile opisane v [pregledu letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022](#) in so obsegale predvsem preverjanje popolnosti, oblike in utemeljenosti.

Slika 3.9 – Tok podatkov od letnih poročil o izvajanju do izkazov o smotrnosti programov ter ustrezne kontrole

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.49. Sodišče je preizkusilo točnost podatkov za štiri ključne kazalnike smotrnosti za obdobje 2014–2022 v izkazih o smotrnosti za leto 2022 in enega v izkazih o smotrnosti programov za leto 2021, in sicer za 12 držav članic in za vsa leta od 2014 do 2022. Ugotovilo je, da so bili podatki v informacijskem sistemu SFC2014 v vseh primerih pravilno navedeni. Sodišče ugotavlja, da GD HOME običajno daje pripombe na podatke o kazalnikih, ki jih države članice predložijo v svojih osnutkih letnih poročil o izvajanju. Kadar je GD HOME menil, da so bile vrednosti kazalnikov, ki so jih sporočile države članice, netočne in je imel na voljo kakovostnejše podatke iz drugih virov (npr. *agencije Frontex*, mejne in obalne straže EU), je uporabil slednje. Ena od razmeroma majhnih držav članic iz vzorca Sodišča je na primer nepravilno poročala, da je podprla 10 „nacionalnih koordinacijskih centrov“, Komisija pa je ta podatek v izkazih o smotrnosti popravila na enega.

O splošnih rezultatih programov še ni dovolj informacij

3.50. Na podlagi napredka pri doseganju ciljnih vrednosti programov je mogoče oceniti, koliko nek sklad prispeva k uresničevanju ciljev določene politike. Kot pa je Sodišče že zapisalo v svojem [poročilu o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019](#), so kazalniki le prvi korak pri analiziranju smotrnosti. Sodišče je ugotovilo, da o skupnih rezultatih programov še ni na voljo dovolj informacij.

3.51. Tako kot pri drugih programih porabe Komisija med programskim obdobjem večletnega finančnega okvira tudi za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost opravi vmesna in *naknadna vrednotenja*. Vmesna vrednotenja predhodnikov teh programov za obdobje večletnega finančnega okvira 2014–2020 so bila izvedena leta 2018, pri tem pa je bilo navedeno, da bodo splošni rezultati programov ocenjeni pri naknadnem vrednotenju. V poročilih so bile tudi poudarjene težave v zvezi s podatki držav članic o smotrnosti. V zakonodaji za posamezni sklad je bilo naknadno vrednotenje načrtovano za junij 2024, vendar je bilo preloženo za eno leto. Razlog za zamudo je bil začetek ruske vojne agresije proti Ukrajini februarja 2022, zaradi katere je prišlo do množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v države članice in nato do enoletnega podaljšanja obdobja izvrševanja za sklada.

3.52. Sodišče je v [Posebnem poročilu 24/2019](#) o *azilu*, premestitvi in vračanju migrantov ugotovilo, da je bil okvir za spremljanje smotrnosti Sklada za azil, migracije in vključevanje vzpostavljen pozno in ni vseboval ciljnih vrednosti ter da je potrebnih več podatkov o smotrnosti, da se omogoči temeljito vrednotenje politike na ravni EU.

3.53. Sodišče je v [poročilu o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019](#) ugotovilo, da se je iz Sklada za azil, migracije in vključevanje državam članicam zagotavljala znatna podpora za kritje stroškov in reševanje izzivov pri ukrepih na področju azila in migracij. Vendar ni bilo zadostno preverjeno, koliko so bile informacije o kazalnikih, ki so jih predložile države članice in na katerih temelji letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, zanesljive in dosledne, opredeljeni kazalniki pa sicer kažejo na ustreznost porabe in njeno dodano vrednost EU, vendar ne dajejo dokazov, da je bila poraba *gospodarna* in učinkovita, saj se z dvema tretjinama kazalnikov merijo dejavnosti in izložki.

V poročanje o smotrnosti za Sklad za integrirano upravljanje meja so vključeni prihodnji dosežki

3.54. Komisija je v izkazih o smotrnosti programov za leto 2022 ocenila, da so bili cilji za obravnavana sklada za obdobje 2014–2020 v splošnem doseženi. V izkazih o smotrnosti programov je Komisija predstavila napredek pri doseganju ključnih kazalnikov smotrnosti, ki so bili po njenem mnenju najpomembnejši (osem za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter trije za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost). Za Sklad za azil, migracije in vključevanje je Komisija menila, da je bilo 50 % ustreznih ciljnih vrednosti doseženih, 25 % jih je bilo na dobri poti, pri 25 % pa je bil napredek zmeren. Za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost pa je Komisija v zvezi s tremi izbranimi kazalniki poročala o 100-odstotni stopnji realizacije (za podrobnosti glej *Prilogo 3.5*). V zvezi z instrumentom za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost Komisija v vizualnih prikazih v izkazih o smotrnosti ni prikazala kazalnikov z nižjo stopnjo napredka, vendar jih je omenila v besedilu.

3.55. Sodišče meni, da ključni kazalniki smotrnosti, ki jih je Komisija izbrala za Sklad za azil, migracije in vključevanje, v splošnem uravnoteženo predstavljajo napredek pri izvajanju programa. Ključni kazalniki smotrnosti, ki jih je izpostavila v zvezi z instrumentom za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost, pa so bili manj uravnoteženi. V *Prilogi 3.5* so vsi ključni kazalniki smotrnosti za oba sklada, vključno z njihovimi ciljnimi in doseženimi vrednostmi.

3.56. Sodišče je ugotovilo, da so bila v izkazih o smotrnosti programov na splošno upoštevana navodila GD BUDG, analizirana so bila gibanja ključnih kazalnikov smotrnosti, primeri, pri katerih ciljne vrednosti za obdobje 2014–2020 niso bile v celoti dosežene, pa so bili utemeljeno pojasnjeni. Komisija je v razdelku „Program na kratko“ v izkazih o smotrnosti za leto 2022 navedla vrednosti, ki zadevajo pretekle dosežke Sklada za azil, migracije in vključevanje. Za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost pa je Komisija poročala tako o preteklih dosežkih (štiri od osmih vrednosti), kot tudi o prihodnjih dosežkih (štiri od osmih vrednosti) (glej *okvir 3.1*). To ni bilo v skladu z navodili, da je v tem razdelku treba poročati o konkretnih dosežkih.

Okvir 3.1 – Podatki iz razdelka „Program na kratko“ za Sklad za integrirano upravljanje meja za leto 2022

Pretekli dosežki*

Leta 2022 **je bilo** v schengenskem informacijskem sistemu **zabeleženih** 161 192 zadetkov.

Med letoma 2014 in 2022 **je bilo organiziranih** 453 dejavnosti konzularnega sodelovanja.

Med letoma 2014 in 2022 **je bilo** v državah, ki niso članice EU, **ustvarjenih** 755 specializiranih delovnih mest.

Med letoma 2014 in 2022 **je bilo razvitih ali posodobljenih** 47 812 objektov infrastrukture in sredstev za nadzor meja (kontrolne in nadzor).

Prihodnji dosežki**

S sredstvi instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole **bo** med letoma 2021 in 2023 **kupljenih**, vzdrževanih ali posodobljenih več kot 1 300 kosov opreme za mejne prehode.

Več kot 200 mejnih prehodov (v 24 državah članicah) **bo prejelo** opremo za carinske kontrole [...].

S sredstvi instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole **bo** med letoma 2021 in 2023 **kupljenih**, vzdrževanih ali posodobljenih več kot 500 kosov opreme za carinske laboratorije.

Na podlagi sporazumov o dodelitvi *nepovratnih sredstev* iz instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole **bo** več kot 30 carinskih laboratorijev (v 18 državah članicah) **prejelo** carinsko laboratorijsko opremo.

* Podatki o izvajanju predhodnih programov v večletnem finančnem okviru 2014–2020.

** Načrtovane vrednosti za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov, instrument za finančno podporo za opremo za carinske kontrole, ki v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 ni imel predhodnika.

Vir: Letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, kot ga je Evropska komisija objavila junija 2023

Zaključki

3.57. Okvir za poročanje o smotrnosti za sedanje obdobje večletnega finančnega okvira je bil izboljšán (odstavki [3.39–3.41](#)).

3.58. Na voljo ni veliko informacij o smotrnosti za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter Sklad za integrirano upravljanje meja za tekoče obdobje (odstavka [3.42](#) in [3.43](#)), saj se je izvajanje pravkar začelo.

3.59. Večina kazalnikov za obdobje 2014–2020 kaže dober napredek pri doseganju ciljnih vrednosti. Vendar kazalniki ne kažejo nujno, koliko so bile s financiranimi ukrepi izpolnjene zadevne potrebe (odstavki [3.44–3.47](#)). Komisija se je strinjala, da podatki o smotrnosti, ki so jih predložile države članice, niso bili popolnoma zanesljivi (odstavka [3.48](#) in [3.49](#)). Trenutno še ni dovolj informacij o splošnih rezultatih programov, vključno z njuno gospodarnostjo in učinkovitostjo (odstavki [3.50–3.53](#)).

3.60. Ključni kazalniki smotrnosti za instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost, ki jih je Komisija izpostavila v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna za leto 2022, so bili manj uravnoteženi kot pri Skladu za azil, migracije in vključevanje (odstavka [3.54](#) in [3.55](#)). V izkazih o smotrnosti programov so bila utemeljena pojasnila za primere, kadar ciljne vrednosti niso bile v celoti dosežene, vendar je Komisija v razdelek „Program na kratko“ vključila tudi pričakovane prihodnje dosežke (odstavek [3.56](#)).

Priporočilo

3.61. Sodišče je v poglavju 3 letnega poročila za leto 2022 zaključilo, da je Komisija priporočilo iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2019, in sicer naj še izboljša zanesljivost informacij o smotrnosti, ki so predstavljene v izjavah o programih in letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, izvedla deloma.

3.62. Na podlagi zaključkov za leto 2023 Sodišče priporoča Komisiji, naj:

Priporočilo 3.1 – Izboljšati kakovost informacij o smotrnosti v izkazih o smotrnosti programov iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira

- (a) v razdelku „Program na kratko“ v izkazih o smotrnosti predstavi dejanske dosežke in ne morebitnih dosežkov v prihodnosti;
- (b) v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU razkrije, kateri ključni kazalniki smotrnosti temeljijo na virih, ki niso enaki tistim iz letnih poročil o izvajanju, ki jih predložijo države članice.

Ciljni rok za izvedbo: letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2024 za (a) in (b).

Del 3 – Spremljanje izvajanja priporočil iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU – stanje ob koncu leta 2020

3.63. Ta del vsebuje informacije o spremljanju izvajanja priporočil iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za proračunsko leto 2020.

3.64. Poročilo je vsebovalo štiri priporočila, pri čemer je bilo prvo priporočilo razdeljeno na dve podpriporočili. Vsa priporočila in podpriporočila so bila naslovljena na Komisijo, ki jih je tudi sprejela.

3.65. Sodišče je opravilo pregled, da bi ocenilo, koliko so bile ugotovljene slabosti odpravljene. Pri treh priporočilih, katerih izvajanje je Sodišče spremljalo, do pregleda stanja izvedbe v začetku aprila 2024 rok za izvedbo še ni potekel. Od preostalih dveh priporočil je Komisija eno izvedla večinoma, drugo pa deloma.

3.66. Pregled stanja izvedbe za omenjenih pet priporočil je v [Prilogi 3.6](#).

Del 4 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil Sodišča, objavljenih leta 2020

Uvod

3.67. Sodišče vsako leto pregleda, v kakšnem obsegu so revidiranci v treh letih po tem, ko je Sodišče dalo priporočila, sprejeli ukrepe na podlagi teh priporočil. To spremljanje izvajanja priporočil je pomemben element v revizijskem ciklusu, saj Sodišču zagotavlja povratne informacije o tem, ali so revidiranci sprejeli ukrepe, ki jih je priporočilo, in ali so bila vprašanja, ki jih je izpostavilo, obravnavana. Pomembno je tudi pri oblikovanju in načrtovanju prihodnjega revizijskega dela Sodišča ter spremljanju tveganj.

3.68. Sodišče je letos analiziralo priporočila iz vseh 26 posebnih poročil, ki jih je objavilo leta 2020. Skupno je spremljalo izvajanje 195 priporočil. 185 jih je bilo naslovljenih na Komisijo, od katerih jih je bilo sedem naslovljenih na Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe, ki deluje kot partnerstvo med Komisijo in Evropsko investicijsko banko. Preostalih 10 priporočil je bilo naslovljenih na decentralizirane agencije in druge organe EU (agencije EU) ter Evropski urad za izbor osebja (EPSO).

3.69. Sodišče je za izvedbo svojega dela za spremljanje izvajanja priporočil opravilo dokumentacijske preglede in razgovore z uslužbenci Komisije. Svoje ugotovitve je poslalo revidirancem in v končni analizi upoštevalo njihove odgovore ter tako zagotovilo pošten in uravnovešen pregled. Da bi se izognili podvajanju, so priporočila navedena pri revidirancu, na katerega so večinoma naslovljena. Rezultati dela Sodišča kažejo stanje konec aprila 2024.

Opažanja

Delež priporočil, ki so jih revidiranci sprejeli v celoti ali deloma, je še vedno visok

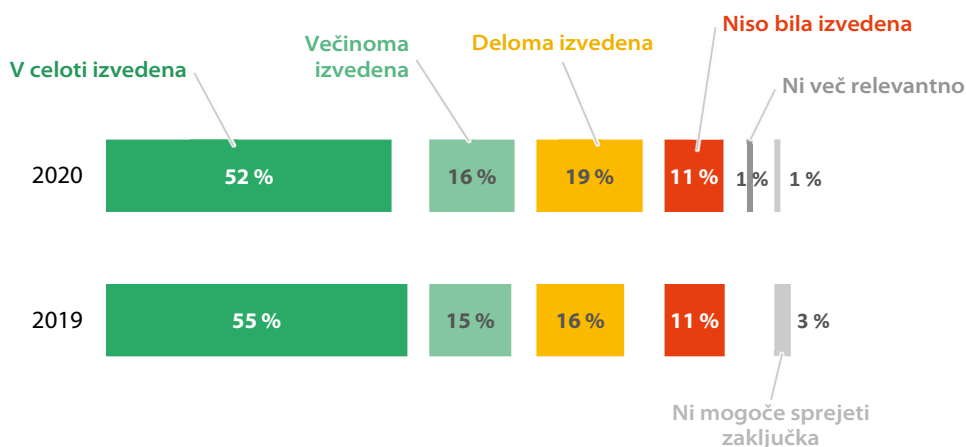
3.70. Od 195 priporočil, katerih izvajanje je Sodišče spremljalo, so jih revidiranci v celoti sprejeli 153 (80 %), delno 26 (13 %), 13 (7 %) pa jih niso sprejeli. Treh priporočil, naslovljenih na druge revidirance in ne na Evropsko komisijo, Sodišče ni zajelo v ta izračun, saj stopnja sprejetja ni bila sporočena.

Delež priporočil, ki so bila izvedena v celoti ali večinoma, se je rahlo zmanjšal

3.71. Pri devetih od 195 priporočil, katerih izvajanje je Sodišče spremljalo, ob pregledu stanja izvedbe še ni potekel rok za izvedbo. Od preostalih 186 priporočil so jih revidiranci 97 (52 %) izvedli v celoti, nadaljnjih 29 (16 %) pa večinoma (glej [slika 3.10](#)).

3.72. V primerjavi s prejšnjim letom se je skupni delež v celoti ali večinoma izvedenih priporočil rahlo zmanjšal, in sicer s 70 % na 68 %, delež priporočil, ki so bila izvedena le deloma, pa se je s 16 % povečal na 19 %. Delež neizvedenih priporočil je ostal enak. Revidiranci priporočil pogosto niso izvedli zato, ker jih niso sprejeli. V [Prilogi 3.7](#) in [Prilogi 3.8](#) je več podrobnosti o stanju izvedbe priporočil.

Slika 3.10 – Stanje izvedbe priporočil Sodišča iz posebnih poročil za leti 2020 in 2019

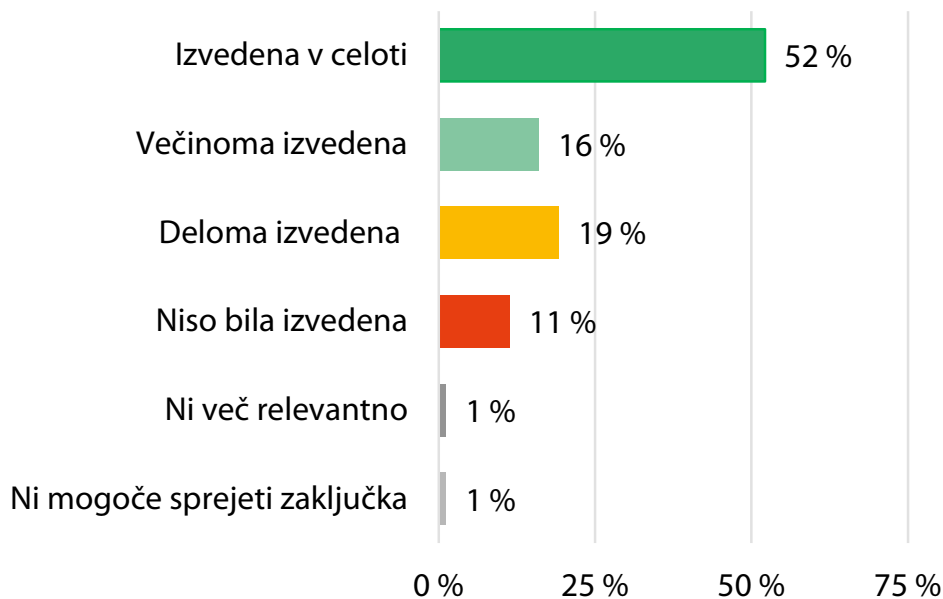

Vir: Evropsko računsko sodišče

68 % priporočil, naslovljenih na Evropsko komisijo, je bilo izvedenih v celoti ali večinoma

3.73. Priporočil, naslovljenih na Komisijo, je bilo skupaj 185. Do pregleda izvedbe priporočil rok za izvedbo osmih priporočil še ni potekel. Od preostalih 177 priporočil jih je Komisija v celoti izvedla 92 (52 %) in večinoma 27 (16 %). Poleg tega jih je 34 (19 %) izvedla deloma, 20 (11 %) pa jih ni izvedla (glej [okvir 3.11](#)). V dveh primerih (1 %) ocena stanja izvedbe ni bila potrebna, saj je Sodišče menilo, da priporočilo ni več relevantno. V dveh drugih primerih (1 %) Sodišče ni moglo sprejeti zaključka, saj je bilo za oceno stanja izvedbe teh priporočil še prezgodaj.

Slika 3.11 – Stanje izvedbe priporočil iz posebnih poročil Sodišča iz leta 2020, ki so bila naslovljena na Komisijo

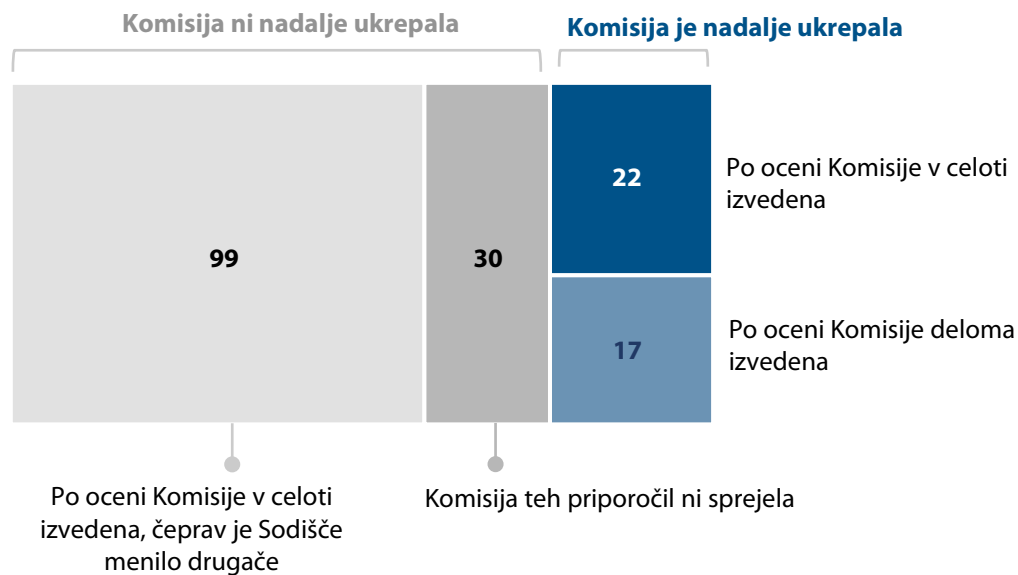
Vir: Evropsko računsko sodišče

3.74. Več podrobnosti o stanju izvedbe priporočil je v [Prilogi 3.7](#). Priloga vsebuje tudi kratek opis izboljšav in neodpravljenih slabosti, ki na primer vplivajo na deloma izvedena priporočila.

3.75. Sodišče je pri spremljanju izvedbe priporočil v letih 2021 in 2022⁴⁵ kot neizvedena ocenilo 97 priporočil iz posebnih poročil iz leta 2018 in 71 priporočil iz posebnih poročil iz leta 2019. Letos je 129 od teh 168 priporočil ostalo neizvedenih, Komisija pa v zvezi z njimi ni več nadalje ukrepala (glej [sliko 3.12](#)). Komisija 30 od teh 129 priporočil ni sprejela že v posebnih poročilih. Menila je, da je bilo ob spremljanju izvedbe priporočil v preteklih dveh letih preostalih 99 priporočil izvedenih v celoti, čeprav je Sodišče ocenilo drugače.

⁴⁵ Glej odstavke 3.13–3.15 poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2021 in odstavka 3.94 in 3.95 poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022.

Slika 3.12 – Nadaljnje ukrepanje Komisije v zvezi s priporočili iz posebnih poročil iz let 2018 in 2019, za katere je Sodišče pri spremljanju stanja njihove izvedbe v letih 2020 in 2021 ugotovilo, da jih Komisija ni v celoti izvedla

Vir: Evropsko računsko sodišče

3.76. Komisija je še naprej nadalje ukrepala v zvezi s preostalimi 39 od 168 priporočil, ki niso bila izvedena v celoti. Meni, da je od takrat zaključila izvedbo 22 od teh 39 priporočil. Sodišče z uporabo pristopa spremljanja neizvedenih priporočil, ki ga je uporabilo za spremljanje v letih 2020 in 2021 (priporočila iz posebnih poročil iz let 2018 in 2019), ta neizvedena priporočila še naprej spremlja z analiziranjem podatkov Komisije, vendar jih ni podrobno preučilo.

78 % priporočil, naslovljenih na druge revidirance, je bilo izvedenih v celoti ali večinoma

3.77. Posebni poročili [22/2020](#) in [23/2020](#) sta vsebovali skupaj 10 priporočil, ki so bila naslovljena na druge revidirance in ne na Evropsko komisijo (agencije EU in urad EPSO).

3.78. Do pregleda izvedbe priporočil rok za izvedbo enega priporočila še ni potekel. Od preostalih devetih priporočil so jih revidiranci pet (56 %) izvedli v celoti, dve (22 %) večinoma, dve (22 %) pa deloma.

3.79. V *Prilogi 3.8* je podroben pregled stanja izvedbe teh priporočil.

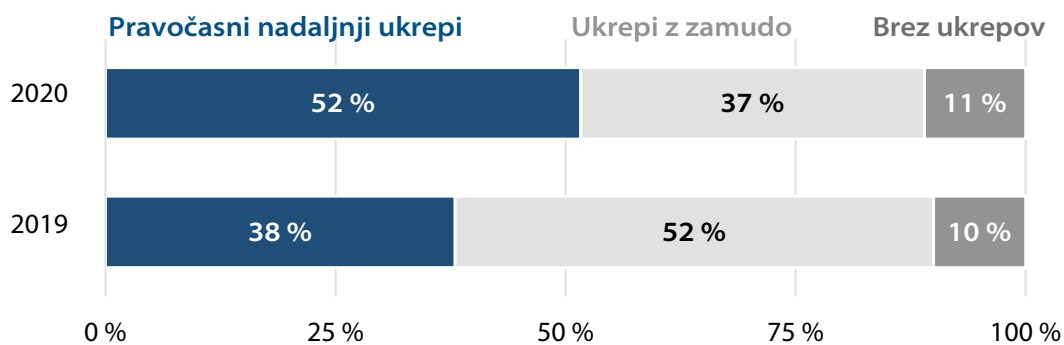
Priloga vsebuje tudi kratek opis izboljšav in neodpravljenih slabosti v zvezi s priporočili, ki so bila izvedena deloma.

Delež priporočil, ki so bila izvedena pravočasno, se je povečal

3.80. Sodišče se o časovnih okvirih za izvedbo priporočil dogovori z revidirancem ter jih navede v posebnih poročilih, da bi zagotovilo, da so jasni vsem zadevnim stranem.

3.81. V primerjavi s prejšnjim letom se je delež pravočasno izvedenih priporočil povečal, in sicer z 38 % na 52 %, delež priporočil brez ukrepanja pa je ostal približno enak (glej *slika 3.13*). Čeprav se je pravočasnost ukrepov, ki so jih revidiranci sprejeli zaradi izvedbe priporočil Sodišča, izboljšala, pa še ni na ravni, zabeleženi pred pandemijo COVID-19 (60 % ali več).

Slika 3.13 – Pravočasnost ukrepov, ki so jih revidiranci sprejeli za upoštevanje priporočil iz posebnih poročil Sodišča iz let 2020 in 2019

Opomba: V izračun niso vključena priporočila, pri katerih časovni okvir za izvedbo še ni potekel (štirje primeri iz leta 2019 in devet primerov iz leta 2020) in pri katerih Sodišče ni moglo sprejeti zaključka (sedem primerov iz leta 2019 in dva primera iz leta 2020), ter priporočila, ki po mnenju Sodišča niso več relevantna (dva primera iz leta 2018).

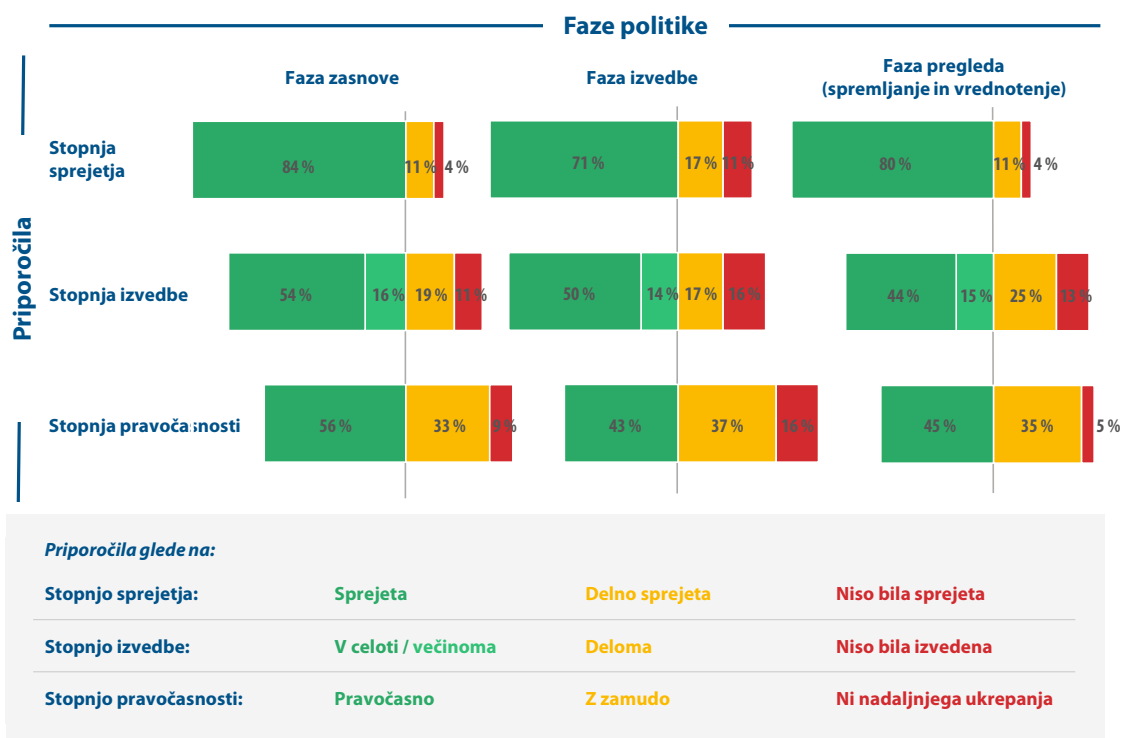
Vir: Evropsko računsko sodišče

Stopnja sprejetja, izvedbe in pravočasnosti je najvišja pri priporočilih v zvezi z oblikovanjem politik ali programov

3.82. Sodišče je letos prvič razvrstilo svoja priporočila glede na fazo v ciklusu politike, na katero so osredotočena, tj. fazo zasnove, fazo izvedbe in fazo pregleda (spremljanje in ocenjevanje). Na podlagi take razvrstitve je Sodišče lahko analiziralo, ali se te tri faze politike razlikujejo glede na stopnjo sprejetja priporočil, stopnjo izvedbe in stopnjo pravočasnosti popravnih ukrepov, ki so bili sprejeti v odziv na priporočila Sodišča.

3.83. Analiza, ki jo je opravilo Sodišče, je pokazala, da so njegova priporočila razmeroma enakomerno porazdeljena v vseh treh fazah politike: po 36 % v fazi oblikovanja politike in v fazi izvedbe politike ter 28 % v fazi pregleda. Priporočila, ki se nanašajo na fazo oblikovanja politike in fazo pregleda, imajo višjo stopnjo sprejetja (84 % in 80 %) kot priporočila v zvezi s fazo izvedbe (71 %). Skupni delež priporočil, ki so bila izvedena v celoti ali večinoma, je najnižji v fazi pregleda (59 %), sledita pa ji faza izvedbe (64 %) in faza zasnove (70 %). Pravočasnost ukrepov, ki so jih revidiranci sprejeli v odziv na priporočila Sodišča, je najslabša v fazi izvedbe, najboljša pa v fazi zasnove. Podrobni rezultati analize Sodišča so predstavljeni v [tabeli 3.14](#).

Slika 3.14 – Stopnja sprejetja, izvedbe in pravočasnosti po posameznih fazah ciklusa politike

Opomba: Zaradi boljše berljivosti na sliki 3.14 ni: treh priporočil, za katera Sodišče ni bilo obveščeno o stopnji sprejetja; dveh primerov, v katerih priporočilo po mnenju Sodišča ni več relevantno; dveh primerov, v katerih Sodišče ni moglo sprejeti zaključka, saj je bilo za oceno stopnje izvedbe priporočila še prezgodaj; devet priporočil, za katera do pregleda rok za izvedbo priporočila še ni potekel.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Zaključek

3.84. Analiza Sodišča je pokazala, da je delež priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020, ki so jih revidiranci v celoti ali delno sprejeli, v primerjavi s prejšnjim letom ostal na visoki ravni (93 %). Delež priporočil, ki so bila v celoti ali večinoma izvedena, se je sicer nekoliko zmanjšal, in sicer s 70 % lani na 68 % letos, vendar se je delež pravočasno izvedenih priporočil povečal, in sicer z 38 % na 52 %. Slednje je mogoče pojasniti s postopnim zmanjševanjem učinkov pandemije COVID-19, čeprav se rezultati še niso takšni, kot so bili pred pandemijo, ko je ta stopnja znašala 60 % ali več. Sodišče je letos prvič analiziralo, ali se različne faze ciklusa politike razlikujejo glede na stopnjo sprejetja priporočil ter stopnjo ustrezne in pravočasne izvedbe. Pri tej preučitvi se je pokazalo, da je delež v celoti sprejetih priporočil najvišji v fazi oblikovanja politike in fazi pregleda. Stopnja izvedbe je bila najnižja za priporočila v fazi pregleda, stopnja pravočasnosti pa najvišja v fazi zasnove.

Priloge

Priloga 3.1 – Razprave o posebnih poročilih v odborih Evropskega parlamenta

Številka posebnega poročila	Naslov poročila	Odbori	Delovni dokument CONT
PP 01/2023	Orodja, ki omogočajo lažje potovanje po EU med pandemijo COVID-19		
PP 02/2023	Prilagajanje pravil kohezijske politike za odzivanje na COVID-19	CONT REGI	✓
PP 03/2023	Povezovanje notranjega trga z električno energijo		
PP 04/2023	Globalno zaveznitvo o podnebnih spremembah(+)		
PP 05/2023	Finančno okolje EU	CONT BUDG	
PP 06/2023	Nasprotja interesov v porabi EU za kohezijo in kmetijstvo	CONT	✓
PP 07/2023	Zasnova kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrevanje in odpornost	CONT	✓
PP 08/2023	Intermodalni prevoz tovora	TRAN	
PP 09/2023	Zagotavljanje dobavnih verig kmetijskih proizvodov med pandemijo COVID-19		
PP 10/2023	Pripravljalni ukrep o raziskavah na področju obrambe	SEDE-BUDG ITRE	
PP 11/2023	Podpora EU za digitalizacijo šol	CONT CULT	✓
PP 12/2023	Nadzor EU nad kreditnim tveganjem bank		
PP 13/2023	Pooblaščen gospodarski subjekti	IMCO	
PP 14/2023	Načrtovanje programov Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa	AFET-DEVE	
PP 15/2023	Industrijska politika EU na področju baterij		
SR 16/2023	Komisija in upravljanje dolga v okviru instrumenta NextGenerationEU	CONT BUDG	✓
PP 17/2023	Krožno gospodarstvo	REGI	
PP 18/2023	Podnebni in energetske cilji EU	CONT ENVI	✓

Številka posebnega poročila	Naslov poročila	Odbori	Delovni dokument CONT
PP 19/2023	Prizadevanja EU za trajnostno upravljanje tal	AGRI ENVI	
PP 20/2023	Podpiranje invalidov	GD EMPL	
PP 21/2023	Pobuda Spotlight za odpravo nasilja nad ženskami in dekleti	FEMM-DEVE	
PP 22/2023	Energija iz obnovljivih virov na morju v EU	PECH	
PP 23/2023	Prestrukturiranje in zasajanje vinogradov v EU	AGRI	
PP 24/2023	Pametna mesta		
PP 25/2023	Politika EU na področju akvakulture	PECH	
PP 26/2023	Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost	CONT BUDG-ECON RRF WG	✓
PP 27/2023	Pregled neposrednih tujih naložb v EU		
PP 28/2023	Javno naročanje v EU	CONT IMCO	✓
PP 29/2023	Podpora EU trajnostnim pogonskim biogorivom v prometu	TRAN ENVI	

Priloga 3.2 – Primeri zgodnjih ukrepov, ki jih je na podlagi priporočil iz posebnih poročil Sodišča v letu 2023 sprejela Komisija

Odziv EU na okrevanje po krizi

Ker je bilo pravila kohezijske politike treba prilagoditi kriznim razmeram, je Komisija februarja 2024 predložila različne zakonodajne predloge, ki so bili podlaga za [več sprememb](#) v poglavjih o *REPowerEU* v načrtih za okrevanje in odpornost, sprejetih februarja 2023, in *platformo za strateške tehnologije za Evropo*, vzpostavljeno februarja 2024.

Kar zadeva mehanizem za okrevanje in odpornost, je Komisija septembra 2023 na podlagi enega od priporočil Sodišča pripravila smernice za razveljavitev ukrepa, ki se je nanašal na že izpolnjen mejnik in ciljno vrednost iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Objavljene so bile v Prilogi II k poročilu z naslovom *Report on the implementation of the Recovery and Resilience Facility: Moving forward*.

Krepitev gospodarske konkurenčnosti Unije v korist vseh državljanov

Komisija je marca 2023 predložila dva zakonodajna predloga v okviru revizije zasnove trga električne energije. S [prvim](#) predlogom so se spremenila pravila zasnove trga električne energije, z [drugim](#) pa uredba o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga.

Komisija je aprila 2023 [objavila](#) predlog za priporočilo Sveta o ključnih omogočitvenih dejavnikih uspešnega digitalnega izobraževanja in usposabljanja, predlog za priporočilo Sveta o izboljšanju zagotavljanja digitalnih spretnosti v izobraževanju in usposabljanju ter *delovni dokument služb Komisije*, v katerem so predstavljene ugotovitve iz strukturiranega dialoga z državami članicami o digitalnem izobraževanju in spretnostih.

Na podlagi predlogov Komisije je bila julija 2023 sprejeta nova [uredba o baterijah](#), decembra 2023 pa je Evropski parlament glasoval za [akt o kritičnih surovinah](#). Sozakonodajalca sta februarja 2024 dosegla začasni dogovor o aktu o neto ničelni industriji, v katerem je obravnavan segment proizvodnje baterij v Evropi.

Odpornost na grožnje za varnost Unije ter spoštovanje evropskih vrednot svobode, demokracije in pravne države

Komisija je junija 2023 objavila [predlog](#) za priporočilo Sveta o pridružitvi k svetovni mreži za digitalna zdravstvena potrdila, ki jo je vzpostavila Svetovna zdravstvena organizacija, in o začasni ureditvi za olajšanje mednarodnih potovanj.

Januarja 2024 je bilo sprejeto [poročilo o uporabi kriznih ukrepov](#), sprejetih na podlagi [členov 219 do 222 uredbe o skupni ureditvi trgov kmetijskih proizvodov \(SUT\)](#), krizni ukrepi, sprejeti do konca leta 2023, pa so bili navedeni v Prilogi I k poročilu.

Marca 2024 je bila sprejeta [strategija za evropsko obrambno industrijo](#).

Podnebne spremembe, okolje in naravni viri

Komisija je julija 2023 objavila dva zakonodajna predloga, [enega](#) v zvezi s spremembo okvirne direktive o odpadkih zaradi boljše usmerjenosti na tekstilno in prehransko panogo, [drugega](#) pa v zvezi z direktivo o spremljanju in odpornosti tal, katere cilj je vzpostavitev trdnega in skladnega okvira za spremljanje tal za vsa tla v EU ter stalno izboljševanje zdravja tal v Uniji.

Komisija je oktobra 2023 pri sprejetju [delovnega programa za leto 2024](#) napovedala, da bo ocenila direktivo o nitratih. [Odprto javno posvetovanje](#) je začela decembra 2023.

Komisija je aprila 2024 objavila osnutek spremembe Priloge III k direktivi o nitratih s posodobljenimi pravili o uporabi nekaterih gnojilnih materialov iz gnoja, da bi pridobila [povratne informacije javnosti](#).

Septembra 2023 je Komisija sprejela [predlog](#) uredbe o omejevanju namerno dodane mikroplastike in ukrepov za zmanjšanje nenamernih izpustov mikroplastike. Oktobra 2023 je Komisija sprejela [evropski akcijski načrt za vetrno energijo, direktiva o energiji iz obnovljivih virov](#) pa je bila spremenjena.

Novembra 2023 je bil dosežen začasni dogovor o [pregledu direktive o industrijskih emisijah](#), vključno z vključitvijo praks krožnega gospodarstva v prihodnje referenčne dokumente o najboljših razpoložljivih tehnikah, Komisija pa je istega meseca sprejela zakonodajni [predlog](#) za direktivo o kombiniranju načinov prevoza za bolj trajnostni tovarni promet.

Fiskalna politika in javne finance

Novembra 2023 je bil na intranetu Komisije objavljen dokument s pogostimi vprašanji o nasprotjih interesov pri porabi EU za kohezijo in kmetijstvo, ki je bil v sistemu CIRCABC na voljo državam članicam.

Priloga 3.3 – Primer kazalnikov Sklada za azil, migracije in vključevanje ter njihova razvrstitev za obdobji 2014–2020 in 2021–2027

Programsko obdobje	Sklad	Cilj	Kazalnik	Razvrstitev (Komisija)	Razvrstitev (Sodišče)
2014–2020	Sklad za azil, migracije in vključevanje	1	1. Število oseb iz ciljnih skupin, ki so prejele pomoč iz projektov na področju sistemov za sprejem in azilnih sistemov, podprtih iz sklada	rezultat*	izložek
2014–2020	Sklad za azil, migracije in vključevanje	1	3.1 Število oseb, s pomočjo sklada usposobljenih za vprašanja v zvezi z azilom	rezultat*	izložek
2014–2020	Sklad za azil, migracije in vključevanje	2	1. Število oseb iz ciljnih skupin, ki so sodelovale pri ukrepih pred odhodom, podprtih iz sklada	rezultat*	izložek
2021–2027	Sklad za azil, migracije in vključevanje	1	2. Število udeležencev, ki tri mesece po zaključku dejavnosti usposabljanja poročajo, da uporabljajo znanja in spretnosti ter kompetence, pridobljene med usposabljanjem	rezultat	rezultat
2021–2027	Sklad za azil, migracije in vključevanje	2	1. Število udeležencev jezikovnih tečajev, ki so po zaključku jezikovnega tečaja izboljšali raven svojega znanja jezika države gostiteljice vsaj za eno stopnjo glede na skupni evropski referenčni okvir za jezike ali njemu enakovreden nacionalni okvir	rezultat	rezultat
2021–2027	Sklad za azil, migracije in vključevanje	3	1. Število povratnikov, ki so se vrnili prostovoljno	rezultat	rezultat

* Poročila o rezultatih v zvezi s smotrnostjo večletnega finančnega okvira – tabela s podatki o smotrnosti (str. 1158, 1160 in 1163), uporabljena za predlog proračuna za leto 2024.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Priloga 3.4 – Gibanja glavnih kazalnikov Sklada za azil, migracije in vključevanje med letoma 2019 in 2022 na podlagi podatkov iz izkazov o smotrnosti programov

Kazalniki Sklada za azil, migracije in vključevanje za obdobje 2014–2020	Napredek	Cilj za leto 2022	Dosežene vrednosti	Spremembe vrednosti, dosežene od leta 2019	Ocena
1.1 Azil – število oseb, ki jim je bila zagotovljena pomoč	>100 %	1,3 milijona	3,5 milijona	+67 %	dosežen
1.2 Nove in izboljšane sprejemne nastanitvene infrastrukture	>100 %	51 028	51 581	+72 %	dosežen
1.6 Število preseljenih oseb	85 %	108 860	92 331	+47 %	na dobri poti
2.2 Vključevanje državljanov tretjih držav – število <i>upravičencev</i>	>100 %	2,6 milijona	10 milijonov	+69 %	dosežen
2.3 Vključevanje državljanov tretjih držav – lokalni, regionalni in nacionalni ukrepi	>100 %	7 443	15 709	+75 %	dosežen
3.3.1 Sofinancirane vrnitve – skupaj (število oseb)	70 %	612 400	425 870	+54 %	zmeren napredek
3.3.2 Sofinancirane vrnitve – prostovoljno (število oseb)	78 %	297 930	232 782	+46 %	zmeren napredek
4.1 Prosilci za azil in upravičenci, premeščeni iz ene države članice v drugo	93 %	38 703	35 857	+12 %	na dobri poti

Vir: Sklad za azil, migracije in vključevanje – Izrazi o smotrnosti programov.

Priloga 3.5 – Kazalniki Sklada za azil, migracije in vključevanje ter instrumenta za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost ter vrednosti, dosežene ob koncu leta 2022

Sklad za azil, migracije in vključevanje

Cilj	Kazalnik	Predstavljen v izkazih o smotrnosti programov	Ciljna vrednost	Dosežena vrednost	Napredek
1. Okrepiti in razviti vse vidike skupnega evropskega azilnega sistema, vključno z njegovo zunanjo razsežnostjo.	1.1 Število oseb iz ciljnih skupin, ki jim je bila zagotovljena pomoč [...]	✓	1 263 700	3 502 656	>100 %
	1.2 Zmogljivost (tj. Število mest) nove sprejemne nastanitvene infrastrukture [...] in [izboljšane] obstoječe sprejemne nastanitvene infrastrukture	✓	51 028	51 581	>100 %
	1.3 Število oseb, usposobljenih s pomočjo sklada na področju vprašanj, povezanih z azilom [...]		25 205	89 969	>100 %
	1.4 Število produktov z informacijami o državi izvora in število misij za ugotavljanje dejstev v državi izvora, izvedenih s pomočjo iz sklada		117 721*	72 246*	>100 %
	1.5 Število projektov, podprtih v okviru sklada, namenjenih razvoju, spremljanju in ocenjevanju azilnih politik v državah članicah		113*	132*	86 %
	1.6 Število oseb, preseljenih s podporo iz sklada	✓	108 860	92 331	85 %

Cilj	Kazalnik	Predstavljen v izkazih o smotrnosti programov	Ciljna vrednost	Dosežena vrednost	Napredek
2. Podpirati zakonite migracije v države članice, v skladu z njihovimi ekonomskimi in socialnimi potrebami	2.1 Število oseb iz ciljnih skupin, ki so sodelovale pri ukrepih pred odhodom, podprtih iz sklada		240 920	176 998	73 %
	2.2 Število oseb iz ciljnih skupin, ki so prejele pomoč iz tega sklada prek ukrepov za vključevanje v okviru nacionalnih, lokalnih in regionalnih strategij	✓	2 618 062	9 993 193	>100 %
	2.3 Število vzpostavljenih lokalnih, regionalnih in nacionalnih političnih okvirov/ukrepov/orodij za vključevanje državljanov tretjih držav, pri katerih sodelujejo civilna družba in skupnosti migrantov in druge zadevne zainteresirane strani, kot posledica ukrepov, podprtih iz sklada	✓	7 443	15 709	>100 %
	2.4 Število projektov sodelovanja z drugimi državami članicami glede vključevanja državljanov tretjih držav		62*	52*	84 %
	2.5 Število projektov, podprtih v okviru sklada, namenjenih razvoju, spremljanju in ocenjevanju politik vključevanja v državah članicah		134*	325*	>100 %

Cilj	Kazalnik	Predstavljen v izkazih o smotrnosti programov	Ciljna vrednost	Dosežena vrednost	Napredek
3. Krepiti poštene in učinkovite strategije za vračanje v državah članicah, ki podpirajo preprečevanje nezakonitega priseljevanja	3.1 Število oseb, s pomočjo sklada usposobljenih za vprašanja v zvezi z vračanjem		28 040	37 322	>100 %
	3.2 Število povratnikov, ki so prejeli pomoč za ponovno vključevanje pred ali po vrnitvi, sofinancirano iz sklada		200 020	154 869	77 %
	3.3.1 Skupno število povratnikov, katerih vrnitev je bila sofinancirana iz sklada	✓	612 400	425 870	70 %
	3.3.2 Prostovoljne vrnitve	✓	297 930	232 782	78 %
	3.4 Število nadzorovanih postopkov odstranitve, sofinanciranih iz sklada		6 856	40 454	>100 %
	3.5 Število projektov, podprtih iz tega sklada, namenjenih razvoju, spremljanju in ocenjevanju politik vračanja v državah članicah		44*	62*	>100 %
4. Krepiti solidarnost in delitev odgovornosti med državami članicami	4.1 Prosilci in upravičenci do mednarodne zaščite, premeščeni iz ene države članice v drugo	✓	38 703	35 857	93 %
	4.2 Število projektov sodelovanja z drugimi državami članicami za večjo solidarnost in delitev odgovornosti		6*	6*	100 %

* Vrednosti za te kazalnike so bile pridobljene iz podatkovne zbirke v datoteki Excel, ki jo je zagotovila Komisija (na podlagi letnih poročil o izvajanju, naloženih v sistem SFC2014).

Vir: Poročila Komisije o rezultatih v zvezi s smotrnostjo večletnega finančnega okvira – tabela s podatki o smotrnosti, pripravljena za predlog proračuna za leto 2024

Sklad za notranjo varnost – instrument za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov

Cilj	Kazalnik	Predstavljen v izkazih o smotrnosti programov	Ciljna vrednost	Dosežena vrednost	Napredek
1. Podpreti skupno vizumsko politiko za olajšanje zakonitega potovanja, zagotavljanje visokokakovostnih storitev prosilcem za vizume, zagotovitev enakega obravnavanja državljanov tretjih držav in boj proti nezakonitemu priseljevanju	1.1 Število dejavnosti konzularnega sodelovanja, razvitih s pomočjo instrumenta,		146	453	>100 %
	1.2 Število usposobljenih uslužbencev in število tečajev o vidikih, povezanih s skupno vizumsko politiko, s pomočjo instrumenta		11 365	7 051	62 %
	1.3 Število specializiranih delovnih mest v tretjih državah, ki jih je podprl instrument		395	755	>100 %
	1.4 Odstotek in število konzulatov, odprtih ali razširjenih s pomočjo instrumenta, glede na celotno število konzulatov	✓	923	3 279	>100 %
2. Podpirati upravljanje meja, tudi z izmenjavo informacij med državami članicami ter med državami članicami in agencijo Frontex, da bi po eni strani zagotovili visoko raven zaščite <i>zunanjih meja</i> , vključno z obravnavo nezakonitega priseljevanja, po drugi strani pa poskrbeli za neovirano prehajanje zunanjih meja v skladu s schengenskim <i>pravnim redom</i>	2.1 Število usposobljenih uslužbencev in število tečajev o vidikih, povezanih z upravljanjem meja, s pomočjo instrumenta		34 603	41 355	>100 %
	2.2 Infrastruktura za nadzor meja (kontrolne in varovanje) in sredstva, razvita ali posodobljena s pomočjo instrumenta	✓	19 902	47 812	>100 %
	2.3 Število mejnih prehodov na zunanjih mejah prek kontrolnih vrat ABC, za katere je bila uporabljena podpora instrumenta, glede na skupno število mejnih prehodov		357 233 078	137 493 358	38 %
	2.4 Število infrastrukturnih objektov za nacionalno varovanje meja, odprtih/nadgrajenih v okviru sistema EUROSUR	✓	30	30	100 %
	2.5 Število incidentov, o katerih države članice poročajo za evropsko sliko razmer		157 593	194 009	>100 %

Vir: Poročila Komisije o rezultatih v zvezi s smotrnostjo večletnega finančnega okvira – tabela s podatki o smotrnosti, pripravljena za predlog proračuna za leto 2024.

Priloga 3.6 – Spremljanje izvajanja priporočil za Poročilo Evropskega računskega sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU – stanje ob koncu leta 2020

Stopnja sprejetja: sprejeto; deloma sprejeto; ni sprejeto.

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Stopnja pravočasnosti: pravočasno; z zamudo; rok še ni potekel; ni nadaljnega ukrepanja; ni ocene pravočasnosti.

Priporočilo Sodišča	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
		Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>Priporočilo 1.1(a):</p> <p>Komisija naj pri pripravi naslednjega večletnega finančnega okvira:</p> <p>zagotovi, da se bodo z <i>ocenami učinka</i> obravnavali ključni vsebinski (tj. ne le postopkovni) vidiki zakonodaje, v kateri je zajetih več programov, kot je <i>uredba o skupnih določbah</i>;</p>			Rok za izvedbo še ni potekel (31. december 2026).	
<p>Priporočilo 1.1(b):</p> <p>Komisija naj pri pripravi naslednjega večletnega finančnega okvira:</p> <p>svoja vrednotenja za vse programe porabe, vključno z vrednotenji, v katerih so zajeti specifični tematski vidiki teh programov, načrtuje tako, da bodo rezultati teh vrednotenj na voljo za uporabo pri pripravi relevantnih ocen učinka.</p>			Rok za izvedbo še ni potekel (31. december 2026).	

Priporočilo Sodišča	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
		Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>Priporočilo 1.2:</p> <p>Komisija naj pripravi in izvede načrte za vzpostavitev uporabnikom prijazne enotne točke dostopa do vseh ocen učinka, vrednotenj in z njimi povezanih študij. To bi bilo mogoče doseči s povezovanjem njenih relevantnih registrov dokazov in portalov ter skupnim prizadevanjem z drugimi institucijami za vzpostavitev skupnega registra dokazov, imenovanega skupni zakonodajni portal.</p>			Skupni zakonodajni portal je sicer v pripravi, vendar ni posebej namenjen kot dostopna točka za ocene učinka, vrednotenja in tozadevne študije.	
<p>Priporočilo 1.3:</p> <p>Komisija naj v svojih letnih načrtih upravljanja ali drugih javno dostopnih dokumentih z enakovrednim statusom jasno opredeli ustrezne nadaljnje ukrepe na podlagi vrednotenj.</p>			Nadaljnji ukrepi na podlagi vrednotenj so sicer navedeni v načrtih upravljanja, <i>letnih poročilih o dejavnostih</i> in njihovih prilogah, vendar natančni nadaljnji ukrepi, ki jih je treba sprejeti, niso bili vedno jasno opredeljeni.	
<p>Priporočilo 1.4:</p> <p>Komisija naj pri predstavitvi možnosti v ocenah učinka navede več količinsko opredeljenih informacij, zlasti v obliki analize stroškov in koristi ter analize stroškovne učinkovitosti.</p>			Rok za izvedbo še ni potekel (31. december 2026).	

Vir: Evropsko računsko sodišče

Priloga 3.7 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020 – Evropska komisija

Stopnja sprejetja: sprejeto; deloma sprejeto; ni sprejeto.

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno, ni več relevantno ali ni mogoče sprejeti zaključka.

Stopnja pravočasnosti: pravočasno; z zamudo; rok še ni potekel; ni nadaljnega ukrepanja; ni ocene pravočasnosti.

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 01/2020: Ukrepi EU v zvezi z okoljsko primerno zasnovo in označevanjem energijske učinkovitosti: pomemben prispevek k večji energijski učinkovitosti zmanjšujejo velike zamude in neskladnost	1(a)	77				
	1(b)	77				
	1(c)	77			Komisija vztraja pri svoji odločitvi, da priporočilo zavrača. Komisija sicer ne nasprotuje sprejetju ukrepov takoj, ko so ti pripravljene, kot je navedeno v Delovnem načrtu za okoljsko primerno zasnovo in označevanje z energijskimi nalepkami za obdobje 2022–2024, vendar trdi, da se ne more zavezati, da bo to počela sistematično. Od revizijskega poročila je Komisija sprejela pet uredb, izvedbene ukrepe pa naj bi sprejela, ko bodo pripravljene.	
	1(d)	77				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	2(a)	78			Komisija je poskušala izboljšati svojo oceno prihrankov energije, izgubljenih zaradi neskladnosti električnih izdelkov z uredbami o okoljsko primerni zasnovi in označevanju energijske učinkovitosti, ki znaša 10 %. Vendar se je zaradi težav pri pridobivanju potrebnih podatkov odločila, da bo še naprej uporabljala isto oceno, tj. 10 %. Komisija namerava na podlagi tehničnega poročila Skupnega raziskovalnega središča iz aprila 2023 leta 2024 uvesti pilotni projekt za izboljšanje obračunavanja učinka. V letna poročila je dodala nov razdelek obračunavanja učinka neskladnosti z okoljsko primerno zasnovo, v katerem so navedeni ustreznejši podatki. Kljub tem prizadevanjem se obračunavanje učinka še ni izboljšalo. Komisija mora zbrati podatke o resnični porabi, preden potrdi razlike v učinkovitosti izdelka med resničnimi in testnimi pogoji.	
	2(b)	78				
	2(c)	78				
	3(a)	80				
	3(b)	80				
	3(c)	80				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
SR 02/2020: Instrument za mala in srednja podjetja v praksi: uspešen in inovativen program z izzivi	1(a)	132	✓			
	1(b)	132	✓			
	2(a)	135	✓			
	2(b)	135	✓			
	2(c)	135	✓			
	2(d)	135	✓			
	2(e)	135	✓		Komisija se je odločila, da ne bo objavila stopnje uspešnosti za vsak predlog projekta, saj meni, da bi to lahko bilo zavajajoče zaradi znatnih sprememb pravil o ponovni predložitvi, načrtovanih za delovni program za leto 2024.	
	3(a)	137	✓		Priporočilo 3(a) ni več relevantno, saj je bila prva faza instrumenta za MSP nadomeščena z novo shemo „Plug In“ Evropskega sveta za inovacije (EIC), ki je bila uvedena na podlagi razprav med Komisijo in državami članicami v programskem odboru EIC.	
	3(b)	137	✓		Priporočilo 3(b) ni več relevantno, saj je bila prva faza instrumenta za MSP nadomeščena z novo shemo Plug In EIC, zato ni nacionalnih shem, ki bi bile podobne prvi fazi instrumenta za MSP, ki se trenutno upravlja na ravni EU. Upravičenci sheme Plug In EIC imajo dostop do storitev mentorstva in pospeševanja poslovanja, ki jih zagotavlja EIC.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	3(c)	137	✓			
	4(a)	138	✓			
	4(b)	138	✓			
	4(c)	138	✓			
	5(a)	139	✓			
	5(b)	139	✓			
	5(c)	139	✓			
	5(d)	139	✓			
SR 03/2020: Komisija prispeva k jedrski varnosti v EU, vendar so potrebne posodobitve	1	76	✓		Od leta 2020 ni bila načrtovana ali sprejeta nobena nova ali revidirana direktiva na področju jedrske varnosti, varstva pred sevanjem ali ravnanja z radioaktivnimi odpadki (stanje decembra 2023). Komisija namerava to priporočilo po potrebi izvesti eno leto pred rokom za prenos morebitnih prihodnjih direktiv Euratom.	
	2	79	✓		Komisija še ni dokončala interne ocene trenutnega zakonodajnega okvira. Meni, da bo to oceno dokončala šele, ko se bo začel nov zakonodajni postopek za posodobljen okvir, ki bo vključeval jedrske naložbene projekte.	
	3	80	✓			

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 04/2020: Uporaba novih tehnologij zajemanja posnetkov za spremljanje skupne kmetijske politike: na splošno stalen napredek, vendar počasnejši pri spremljanju na področju podnebja in okolja	1(1)	82	✓			
	1(2)	82	✓			
	1(3)	82	✓			
	2(1)	84	✓			
	2(2)	84	✓			
SR 05/2020: Trajnostna raba fitofarmaceutskih sredstev: omejen napredek pri merjenju in zmanjšanju tveganj	1(a)	67	✓			
	1(b)	67	✓			
	2(a)	71	✓			
	2(b)	71	✓			
	3	74	✓		Komisija je leta 2024 umaknila predlog uredbe o trajnostni rabi fitofarmaceutskih sredstev, ki je bil objavljen leta 2020.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 06/2020: Trajnostna mobilnost v mestih v EU: bistvenega izboljšanja ni mogoče doseči brez zavezanosti držav članic	1(a)	75				
	1(b)	75			Revidirana uredba o TEN-T, v skladu s katero morajo države članice zagotavljati podatke, še ni bila odobrena. Komisija zato še nima informacij, na podlagi katerih bi lahko poročala o napredku držav članic in urbanih vozlišč pri zagotavljanju bolj trajnostne mobilnosti v mestih.	
	2(a)	75			Med zakonodajnimi pogajanji o <i>Evropskem skladu za regionalni razvoj</i> (ESRR) in Kohezijskem skladu Komisija v pravni okvir ni uspela vključiti posebnih določb, ki bi za programe določale, da je pogoj za dostop do sredstev za mobilnost v mestih priprava načrta za trajnostno mobilnost v mestih (ali zaveza, da se bo tak načrt sprejel v razumnem roku).	
	2(b)	75				
	2(c)	75				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
SR 07/2020: Izvajanje kohezijske politike: stroški so sorazmerno nizki, vendar ni dovolj informacij za oceno prihrankov v okviru poenostavitev	1(a)	68				
	1(b)	68			Komisija je napovedala študijo o upravnih stroških za države članice ter predložila informacije o obsegu raziskave in okvirno časovnico. Komisija naj bi določila več podrobnosti o tem, kaj morajo države članice predložiti, vključno s tem, katere vsebine in podatki so potrebni ter kakšni bodo roki za oddajo.	
	1(c)	68			Komisija je državam članicam poslala samo napoved o študiji. Podpora doslej še ni bila zagotovljena ali potrebna.	
	1(d)	68			Ker se raziskava za študijo še ni začela, Komisija ne more dokazati, da bodo podatki, ki se bodo zbirali, preverjeni zaradi zagotavljanja zadostne kakovosti.	
	2	70			Komisija je septembra 2023 naročila študijo za preučitev vzorca <i>operativnih programov</i> za obdobje 2014–2020, da bi izmerila učinek in analizirala vpliv ukrepov za poenostavitev, vendar študija še ni zaključena.	
	3	74				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče			
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti	
SR 08/2020: Naložbe EU v kulturne objekte: tema, pri kateri je potrebne več osredotočenosti in usklajenosti	1(a)	99			Komisija je pripravila podlago in s Svetom razpravljala o morebitnem novem strateškem okviru EU, ki bi lahko zajemal strateške in operativne cilje, vendar brez uspeha. Komisija ni pripravila nadaljnjih specifičnih strateških in operativnih ciljev ali ureditev za spremljanje, saj med državami članicami ni bilo soglasja.		
	1(b)	99			Pristojnosti za izvajanje strateških in operativnih ciljev še niso bile opredeljene in dodeljene.		
	1(c)	99					
	2(a)	99					
	2(b)	99					
	2(c)	99				Komisija je preučila možnost za pripravo sheme, ki bi temeljila na zasebnih virih financiranja za objekte kulturne dediščine, vendar brez doseženega napredka. Zato Komisija ni uskladila pobud, ki temeljijo na zasebnih virih financiranja za objekte kulturne dediščine, z drugimi kulturnimi pobudami EU (npr. znakovropske dediščine, evropske prestolnice kulture).	
	3	105			Komisija je preučila in predlagala poenostavljene oblike podpore za naložbe Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) v kulturne objekte. Pri financiranju iz ESRR se v skladu z zakonodajo ne daje prednosti projektom, ki vsebujejo načrte za izboljšanje finančne vzdržnosti kulturnih objektov.		
	4	105					

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 09/2020: Jedrno cestno omrežje EU: krajši potovalni čas, toda omrežje še ni povsem delujoče	1(a)	71				
	1(b)	71			Naložbe v ceste <i>jedrnega omrežja</i> (TEN-T) niso bile prednostno obravnavane in še vedno obstajajo izzivi, kot je nezadostna kakovost (zlasti v zvezi z varnostjo v cestnem prometu ali razpoložljivostjo zadostnega števila varnih in varovanih parkirišč in počivališč).	
	2(a)	72			Komisija je izboljšala spremljanje razvoja jedrnega omrežja TEN-T. Vendar so v predlogu revidirane uredbe o TEN-T predvideni le vmesni cilji za ovire med načini prevoza in znotraj njih ter krepitev multimodalnega prevoza, ne pa tudi ocena napredka držav članic.	
	2(b)	72			V predlogu revidirane uredbe o TEN-T je predvideno boljše spremljanje. Komisija trenutno pripravlja posodobljen informacijski sistem TENtec, ki bo omogočal avtomatizirano izmenjavo podatkov z državami članicami in pristojnimi organi EU. Posodobljen sistem spremljanja je v pripravi, vendar v opisu sistema ni posebej omenjeno spremljanje rezultatov, kot so prihranek časa, povprečna hitrost in zmogljivost, s katerimi bi bilo mogoče lažje oceniti učinek jedrnega omrežja EU.	
	3	73				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>PP 10/2020: Prometna infrastruktura v EU: za pravočasno doseganje učinkov omrežja bi bilo treba megaprojekte izvajati hitreje</p>	1(a)	80				
	1(b)	80				
	1(c)	80				
	1(d)	80				
	2(a)	83			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	2(b)	83			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	3(a)	86			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	3(b)	86			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	3(c)	86			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	4(a)	89			Izvedbeni akti za evropske prometne koridorje, dve horizontalni prioriteti in kompleksni čezmejni odseki so načrtovani v skladu s členom 54 predloga Komisije (COM(2021) 812 final) in bodo odvisni od analize prvega delovnega načrta, ki jo bodo opravili evropski koordinirani.	
	4(b)	89			Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	4(c)	89			Komisija je predlagala okrepitev vloge evropskih koordinatorjev. Izvedbeni akti za evropske prometne koridorje, dve horizontalni prioriteti in kompleksne čezmejne odseke še niso bili sprejeti.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>PP 11/2020: Energijska učinkovitost stavb: še vedno je potreben večji poudarek na stroškovni učinkovitosti</p>	1(a)	91				
	1(b)	91				
	1(c)	91				
	2	92			<p>Komisija je priporočilo sprejela deloma. Komisija je sicer potrdila, da je treba spoštovati načela dobrega finančnega poslovanja, vendar je navedla, da je pri deljenem upravljanju izbira projektov v pristojnosti in odgovornosti <i>organov upravljanja</i> v državah članicah. Poudarila je svojo zavezanost, da organe upravljanja spodbuja k uporabi izbirnih meril in postopkov za naložbe v energijsko učinkovitost stavb. Ti zajemajo nekatere ključne parametre, s katerimi je mogoče naložbe v energijsko učinkovitost stavb povezati z načrtovanimi ali doseženimi prihranki energije. Vendar Komisija ni predložila nobenih dokazov, da svoje svetovalne pristojnosti uporablja v odborih za spremljanje, da bi vplivala na postopke za izbor projektov in zagotovila, da se pri teh postopkih spoštujejo načela dobrega finančnega poslovanja.</p>	
	3(a)	93				
	3(b)	93				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	3(c)	93	✘	✘	Komisija ni sprejela priporočila, naj pri sprejemanju odločitev o dodelitvi sredstev pri vmesnem pregledu obdobja 2021–2027 uporabi kazalnike za spremljanje stroškovne uspešnosti naložb. Odgovorila je, da se morebitne prerazporeditve sredstev izvedejo na pobudo držav članic, in sicer na podlagi meril, v katera ni nujno zajeta tudi stroškovna učinkovitost.	✘
PP 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen	1	61	✓	✓		🔍
	2(i)	62	✓	✓		🔍
	2(ii)	62	✓	✓		🔍
	2(iii)	62	✓	✓		🔍
	3(i)	63	✓	✓		🔍
	3(ii)	63	✓	✓		🔍
	3(iii)	63	✓	✓		🔍

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	4(i)	64			Priloga 1 k sporazumu o svetovalnem vozlišču <i>InvestEU</i> , ki sta ga podpisali Komisija in Evropska investicijska banka (<i>EIB</i>), se nanaša na razširjanje in dejavno zbiranje znanja in dokazov, najboljših praks in drugih tržnih informacij (vključno z opredelitvijo specifičnih tržnih vrzeli in potreb). V Prilogi je določen splošni okvir, ki se bo uporabljal za kasnejše izvajanje in upravljanje ukrepa ter za sporazume, ki bodo sklenjeni z <i>nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami</i> (NPBI). Po reviziji Sodišča na podlagi izkušenj, pridobljenih v obdobju 2015–2020, ni bila izvedena ocena za analizo potreb po svetovanju in verjetnega povpraševanja po ciljno usmerjenih svetovalnih pobudah. Zadnja analiza vrzeli na trgu je bila opravljena leta 2016 (pred priporočilom Sodišča).	
	4 (ii)	64			Na podlagi izkušenj, pridobljenih v obdobju 2015–2020, ni bila izvedena ocena za analizo potreb po svetovanju in verjetnega povpraševanja po ciljno usmerjenih svetovalnih pobudah (glej priporočilo 4(i)). Ta ocena je potrebna, da se svetovalna pomoč usmeri na neizpolnjene potrebe. Poleg tega Sodišče ni prejelo dokazov, da imajo prednost projekti, ki bi lahko bili podprti z jamstvom InvestEU.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	4(iii)	64			Na podlagi prejetih dokazov so bili po letu 2020 podpisani trije sporazumi z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami (dva s francoskima nacionalnima spodbujevalnima bankama in eden z italijansko nacionalno spodbujevalno banko). Novi sporazumi za izboljšanje geografske zasetosti svetovalnih storitev v Evropski uniji ne zajemajo nobene od osmih držav članic, ki so bile na dan 31. decembra 2018 brez sporazumov o sodelovanju (Danska, Estonija, Grčija, Ciper, Luksemburg, Malta, Romunija in Združeno kraljestvo [ki je Evropsko unijo zapustilo 31. januarja 2020]).	
	4(iv)	64			Po letu 2020 so bili z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami podpisani trije sporazumi. To majhno število ni dokaz, da se s prisotnostjo na lokalni ravni uporablja bolj proaktiven pristop k pripravi zahtevkov za svetovalne storitve.	
	4(v)	64				
	4(vi)	64			Priporočilo je delno obravnavano z zahtevo po informacijah, določenov pravilih o poročanju v Prilogi 4 k sporazumu med Komisijo in EIB. Sodišče ni prejelo dokazov, da so bila na podlagi priporočenega okvira za spremljanje smotrnosti pripravljena poročila, ki bi zajemala stroške in koristi zagotavljanja svetovalnih storitev.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>PP 13/2020: Biotska raznovrstnost na kmetijskih zemljiščih: s prispevkom SKP se upad ni ustavil.</p>	1(a)	76				
	1(b)	76				
	1(c)	76				
	2	78			V skladu z novo uredbo o strateških načrtih SKP morajo države članice povečati svoje ambicije v zvezi z okoljskimi in podnebnimi cilji. Obstaja le malo dokazov, da se je z neposrednimi plačili močneje prispevalo k biotski raznovrstnosti kmetijskih zemljišč. Ob zaključku revizije, ki jo Sodišče trenutno opravlja, bodo verjetno znane dodatne informacije v zvezi s tem.	
	3(a)	80				
	3(b)	80			Komisija je pri odobritvi strateških načrtov SKP držav članic ocenila nacionalne strateške načrte in po potrebi poslala priporočila v zvezi z razdelki o biotski raznovrstnosti. Še vedno ni prepričljivih dokazov o tem, da so nove sheme pomoči držav članic za poljedelske kmetije in kmetije s travinjem bolj ambiciozne in privlačne od tistih, ki so bile vzpostavljene pred novo SKP. Ob zaključku revizije, ki jo Sodišče trenutno opravlja, bodo verjetno znane dodatne informacije v zvezi s tem.	
	4	82				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 14/2020: Razvojna pomoč EU za Kenijo	1(a)	83				
	1(b)	83			Na podlagi kvantitativne formule, ki se uporablja v programskem obdobju 2021–2027, naj bi se več sredstev dodelilo državam z največjimi potrebami. Podobno kot v prejšnjem programskem obdobju se zavezanost držav in njihova pretekla uspešnost na področju pravne države in korupcije še vedno merita predvsem s svetovnimi kazalniki upravljanja. Pri vmesnem pregledu bo ocenjena izključno zavezanost držav evropskega sosedstva pravni državi. Na podlagi navodil ni jasno, kako bodo rezultati vmesnega pregleda vplivali na dodelitev sredstev državam.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	2	84			V dveh pobudah Ekipe Evropa v Keniji so združeni različni obstoječi in prihodnji ukrepe, ki se usklajujejo skupaj z drugimi evropskimi donatorji, pobudi pa bosta imeli v Keniji verjetno veliko večji učinek, kot če bi EU ukrepala sama. Prioritetna področja so zelo široka, izbrani sektorji in zneski partnerjev EU pri pobudah Ekipe Evropa pa so določeni okvirno. To pomeni fleksibilnost, vendar tudi manjšo osredotočenost in manjši potencialni učinek financiranja EU. Komisija revizorju ni predložila seznama dodeljenih finančnih sredstev po sektorjih v večletnem okvirnem programu. Zato ni mogoče oceniti, ali je za zneske, dodeljene posameznim sektorjem, verjetno, da bodo dosegli kritično maso za doseganje pomembnih rezultatov, ter razložiti, kako bo to doseženo. Analiza učinka v prejšnjem programskem obdobju ni bila opravljena, sedanji intervencijski okvir pa je nepopoln, saj številni kazalniki nimajo količinsko opredeljenih ciljnih vrednosti.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	3	89			V večletnem okvirnem programu za Kenijo za obdobje 2021–2027 so okvirno določeni sektorji, ki imajo potencial za spodbujanje trajnostnega gospodarskega razvoja, ustvarjanje delovnih mest in rast izvoza ter podpiranje pravne države in boja proti korupciji. Obseg sredstev, dodeljenih ukrepom za spodbujanje gospodarskega razvoja in pravne države v obdobju 2021–2024, v večletnem okvirnem programu ni naveden, saj so dodeljena finančna sredstva v večletnem okvirnem programu navedena po prioritetenih področjih (ki so zelo široka) in ne po sektorjih. Komisija revizorju ni predložila seznama dodeljenih finančnih sredstev po sektorjih. Zato je zelo težko oceniti, kakšna je bila prioriteta razvrstitev sektorjev. Intervencijski okvir v večletnem okvirnem programu ni popoln, saj za kazalnike rezultatov in učinka niso opredeljene ciljne vrednosti. Tudi v letnih programih za številne kazalnike ni ciljnih vrednosti. Zato pričakovanega vpliva ukrepov ni mogoče oceniti.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 15/2020: Zaščita divjih oprraševalcev v EU: pobude Komisije niso bile uspešne	1(a)	66				
	1(b)	66			Komisija je junija 2022 ustanovila delovno skupino, da bi ji ta pomagala pripraviti politiko o opráševalcih in spremljati njeno izvajanje. Komisija ni predložiła zadostnih dokazov o ureditvi upravljanja ali o tem, ali je različnim generalnim direktoratom Komisije, vključenim v pobudo za opráševalce, dodelila jasna pooblastila. V revidirani pobudi EU za opráševalce niso opredeljene ciljne vrednosti ali merila za ocenjevanje napredka pri predlaganih ukrepih.	
	2(a)	68			Komisija je ocenila razpoložljive informacije o divjih opráševalcih in aprila 2023 objavila splošno oceno prednostnih okvirov ukrepanja držav članic. Ocena ukrepov in/ali koristi za divje opráševalce, ki jo je opravila Komisija, ni zajela vseh držav članic/regij, saj se je nanašala le na prednostne okvire ukrepanja, ki so bili posodobljeni ali predloženi po maju 2020 (42 prednostnih okvirov ukrepanja iz 18 držav članic). Komisija zaradi kakovosti informacij, ki so jih vključile države članice, ni mogla zagotoviti splošne ocene ukrepov, ki so jih države članice sprejele za zaščito divjih opráševalcev.	
	2(b)	68				
	2(c)	68				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	3(a)	69			Komisija je na sestanku stalnega odbora decembra 2023 predlagala osnutek sprememb ustrezne zakonodaje EU o pesticidih, ki zajemajo zaščitne ukrepe za čmrlje in čebele samotarke. Predlogi Komisije še niso bili objavljeni. Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) trenutno posodablja svoj protokol o tem, kako bo preverjala registracije za izredne fitofarmacevtske primere, ki jih odobrijo države članice. Na podlagi revidiranih smernic Komisije o registracijah za izredne fitofarmacevtske primere se utemeljitve, ki se od držav članic zahtevajo za odobritev teh registracij, niso izboljšale.	
	3(b)	69			Komisija je oktobra 2023 skupaj z državami članicami pripravila delovni načrt za pripravo 12 manjkajočih preskusnih metod, od katerih se jih je 10 nanašalo na čmrlje in čebele samotarke. Ker ni bilo dovolj zanesljivih podatkov, Komisija pri ocenjevanju tveganja, ki ga pomenijo pesticidi za čebele, ni mogla opredeliti ciljev glede zaščite čmrljev in čebel samotark. Komisija je decembra 2023 z državami članicami začela razpravljati o morebitnih osnutkih sprememb ustrezne zakonodaje EU, na podlagi katerih bi se pri odobritvi pesticidov v EU pod določenimi pogoji zahtevali sistematični preskusi na prostem za čmrlje in čebele samotarke. Komisija zakonodajnega predloga še ni objavila. Revidirane smernice agencije EFSA iz leta 2023 o ocenjevanju tveganj za čebele vključujejo metodologije za te preskuse, vendar jih države članice še niso potrdile.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
<p>SR 16/2020: Evropski semester – s priporočili za posamezne države se obravnavajo pomembna vprašanja, vendar jih je treba bolje izvajati</p>	1(a)	59				
	1(b)	59			V specifičnih priporočilih za države iz leta 2023 niso bile obravnavane politike na področju raziskav in razvoja. Kar zadeva raziskave in razvoj, je bil cilj, določen leta 2000 v okviru lizbonske strategije, povečati odhodke za raziskave in razvoj na 3 % BDP v vsaki državi članici in zagotoviti, da bo EU do leta 2010 postala najbolj konkurenčno in dinamično na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. V <i>strategiji Evropa 2020</i> je bil določen enak cilj, tj. 3-odstotno povečanje, vendar za EU, kar državam članicam omogoča, da same določijo svoje nacionalne cilje. Ta cilj EU še ni bil dosežen in je še zmeraj relevantna prioriteta zadevne politike.	
	2(a)	61				
	2(b)	61				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	2(c)	61			V nasprotju s prejšnjimi cikli semestra so bili za mehanizem za okrevanje in odpornost potrebni posebni ukrepi, s katerimi bi se obravnavala specifična priporočila za države. Pred mehanizmom za okrevanje in odpornost ni bilo posebnih ukrepov, ki bi jih bilo treba sprejeti zaradi odstopanja od zahtevanih ciljev glede zmanjšanja primanjkljaja na podlagi klavzule o strukturnih reformah ali klavzule o naložbah. Komisija ni predložila dokazov, da je uporabila svoja pooblastila (v skladu s členom 2-a(3)(a) Uredbe št. 1466/97) in priporočila posebne ukrepe, kadar se države članice niso odzvale na specifična priporočila za države, in se raje drži svojega pristopa, v skladu s katerim specifična priporočila za države, ki niso bila v celoti ali bistveno obravnavana, izda še enkrat.	
	3	62				
	4	63			V ukrepih mehanizma za okrevanje in odpornost, ki se nanašajo na specifična priporočila za države, so bili opredeljeni mejniki in cilji s specifičnimi roki, v preglednici pa so informacije o izvedenih ukrepih. Pri specifičnih priporočilih za države so še vedno združene različne reforme in ukrepi politik v enem samem specifičnem priporočilu za državo, merljivi cilji ali časovni okviri (letni ali večletni) niso določeni in ni v celoti dokumentiranih razlogov, zakaj imajo nekatera vprašanja prednost pred drugimi, ki niso vključena v specifična priporočila države, ali zakaj specifična priporočila za države iz prejšnjega leta ne veljajo več.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	5(a)	64	✓			
	5(b)	64	✗		Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
PP 17/2020: Instrumenti trgovinske zaščite: sistem za zaščito podjetij EU pred dampinškim in subvencioniranim uvozom deluje dobro	1	92	✓			
	2	94	✓			
	3(i)	96	✓			
	3(ii)	96	✓			
	4(1)	98	✓			
	4(2)	98	✓		Redna vrednotenja, ki se izvajajo za oceno splošne uspešnosti ukrepov trgovinske zaščite, še niso zaključena.	
	5	99	✓		Pri posodobitvisvojih spletišč je GD TRADE dodatno pojasnil uporabo preiskav po uradni dolžnosti. Komisija je uporabila svoja pooblastila, da začne preiskavo po uradni dolžnosti, samo v enem primeru, ki se je nanašal na protisubvencijsko preiskavo uvoza akumulatorskih električnih vozil iz Kitajske.	
PP 18/2020: Sistem EU za trgovanje z emisijami: brezplačna dodelitev pravic bi morala biti bolj ciljno usmerjena	1	57	✓			
	2(a)	58	✓			
	2(b)	58	✓			

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
SR 19/2020: Digitalizacija evropske industrije: ambiciozna pobuda, katere uspeh je odvisen od stalne zavezanosti EU, vlad in podjetij	1	80				
	2	80				
	3	81				
	4	81				
	5	82				
	6	82				
	7	82				
	8	83				
	9	83				
PP 20/2020: Boj proti revščini otrok: podpora Komisije bi morala biti bolj usmerjena	1	97				
	2	100				
	3	103				
	4	108				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
PP 21/2020: Nadzor državne pomoči finančnim institucijam v EU: treba je preveriti ustreznost	1(1)	72	✓			
	1(2)	72	✓		Ker Komisija še ni dokončala vrednotenja (priporočilo 1(1)), ni mogla sprejeti nadaljnjih ukrepov (priporočilo 1(2)).	
	2(1)	73	✓			
	2(2)	73	✓			
	2(3)	73	✓			
	3	74	✓		Komisija je uvedla nove kazalnike smotrnosti. Vendar ti niso primerni za dokazovanje učinka nadzora <i>državne pomoči</i> , saj z njimi ni mogoče ugotoviti, ali je Komisija preprečila izkrivljanje konkurence med državami članicami, niti ali je s svoji odločitvami prispevala k zaščiti finančne stabilnosti.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
SR 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja	1(a)	85				
	1(b)	85				
	2(b)	86			Agencije menijo, da se Komisija z njimi med postopkom načrtovanja (priprava na naslednji večletni finančni okvir) ne posvetuje o njihovih zahtevkih za sredstva. Uradni postopek za posvetovanje z agencijami o njihovih zahtevkih ne obstaja.	
	2(c)	86			Kljub priporočilu Sodišča, naj Komisija zahtevke agencij pregleda bolj zgodaj, jih še naprej pregleduje predvsem kot del nespremenjenega proračunskega cikla. To pomeni, da se potrebe, opredeljene ob koncu leta X, če so sprejete, financirajo šele iz proračuna za leto X+2, agencije pa nimajo fleksibilnosti za svoje <i>kadrovske načrte</i> .	
	3(b)	88			Komisija izvajanja novih smernic o informacijah o smotrnosti ne spremlja tako, da bi lahko pridobila splošen, sistematičen pregled o pomanjkljivostih, ki jih je ugotovila v informacijah o smotrnosti, svojih predlogih za izboljšanje, statusu izvedbe teh predlogov in – kadar so upravni odbori te predloge zavrnilo – razlogih za zavrnitev.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	3(c)	88			Vse agencije (razen Urada Skupnosti za rastlinske sorte in Prevajalskega centra) so v svojih ustanovnih uredbah predvidele redno zunanje ocenjevanje. Zunanje ocenjevanje agencij z večjimi upravnimi odbori ima zamudo. Pri nekaterih zunanjih ocenjevanjih ni bila ocenjena struktura upravljanja v agencijah (Evropska vesoljska agencija, Evropska agencija za zdravila in Agencija Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah).	
	4(b)	89				
	4(c)	89				
SR 24/2020: Nadzor koncentracij in protimonopolni postopki EU, ki jih izvaja Komisija: nadzor trga je treba okrepiti	1	94			Komisija je s številnimi pobudami okrepila svojo proaktivno strategijo odkrivanja. Drugega dela priporočila, tj. naj zadeve izbira na podlagi jasno ponderiranih meril, na primer z uporabo sistema točkovanja, ni niti sprejela niti izvedla.	
	2(a)	99			Komisija je dodatno okrepila poenostavljeni postopek za zmanjšanje zahtev po informacijah pri priglasitvah združitve, zagotovila smernice za zagotovitev boljšega zajetja transakcij, ki so pomembne za enotni trg, in namerava v kratkem uvesti aplikacijo za elektronsko obveščanje. Drugi del priporočila 2(a), tj. izvedba podrobne analize stroškov in koristi zaračunavanja pristojbin za prijavo združitve, ni bil niti sprejet niti izveden.	
	2(b)	99				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	2(c)	99	✓		Komisija je začela ocenjevati odvrtilne učinke ukrepov EU za izvrševanje pravil o konkurenci, vključno z globami. Končno poročilo je načrtovano za 30. november 2024. Zato metodologija še ni bila posodobljena.	
	3	100	✓			
	4(a)	103	✓			
	4(b)	103	✗		Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
PP 25/2020: Unija kapitalnih trgov: počasen začetek izvajanja pobude z ambicioznim ciljem	1(a)	129	✓			
	1(b)	129	✓			
	1(c)	129	✓			
	2(a)	132	✗		Komisija priporočila ni ne sprejela ne izvedla.	
	2(b)	132	✓		Zaradi pandemije COVID-19 in prehoda s procesa evropskega semestra na mehanizem za okrevanje in odpornost v obdobju 2021–2022 ni bilo specifičnih priporočil za države v zvezi z unijo kapitalnih trgov. Nekaj ukrepov v zvezi z unijo kapitalnih trgov je bilo predvidenih v načrtih za okrevanje in odpornost držav članic, vendar so bili splošni.	

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
	2(c)	132			Komisija sicer še naprej izvaja dejavnosti ozaveščanja, namenjene državam članicam, ki potrebujejo pomoč, vendar se s tem pristopom ne zagotavlja, da bodo za <i>tehnično pomoč</i> zaprosile države članice, ki jo najbolj potrebujejo. Zato model pomoči, ki temelji na povpraševanju, ni bil izboljšan.	
	3(a)	136				
	3(b)	136				
	3(c)	136				
	4(a)	139				
	4(b)	139				
	4(c)	139				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
SR 26/2020: Morsko okolje: zaščita EU je obsežna, vendar ni poglobljena	1 (prva alinea)	88			Komisija je februarja 2023 sprejela akcijski načrt za morje. V njem je določeno, da morajo države članice do marca 2024 objaviti časovne načrte za bolj trajnostno ribištvo. Poleg tega mora Komisija do konca leta 2024 izdati smernice za države članice o vzpostavitvi ukrepov za ohranjanje ribolovnih virov. Komisija še ni dokončala vrednotenja okvirne direktive o morskii strategiji, na podlagi katerega bi bilo mogoče opredeliti pomanjkljivosti in tako omogočiti hitrejše izvajanje ukrepov za ohranjanje ribolovnih virov.	
	1 (druga alinea)	88			Komisija je junija 2022 predložila predlog uredbe o obnovi narave, v skladu s katerim morajo države članice sprejeti ukrepe za obnovitev dobrega stanja vsaj 30 % morskih habitatov do leta 2030, 60 % do leta 2040 in 90 % do leta 2050. Končno kompromisnobesedilo je bilosprejeto na seji Odbora stalnih predstavnikov (Coreper) 22. novembra 2023. Seznamei ogroženih vrst v prilogah k direktivama o pticah in habitatih, na katere se sklicujejo številni zakonodajni akti EU, ki vključujejo določbe o ukrepih za varstvo morja, so že desetletja nespremenjeni. Komisija ni sprejela nobenih pomembnih ukrepov za spremembo teh seznamov in razširitev varstva na več vrst v skladu s sedanjimi znanstvenimi spoznanji.	
	2 (prva alinea)	94				
	2 (druga alinea)	94				
	3	97				

Vir: Evropsko računsko sodišče

Priloga 3.8 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020 – Drugi revidiranci

Stopnja sprejetja: sprejeto; deloma sprejeto; ni sprejeto; ni bilo sporočeno.

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Stopnja pravočasnosti: pravočasno; z zamudo; rok še ni potekel; ni nadaljnega ukrepanja; ni ocene pravočasnosti.

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
Decentralizirane agencije in drugi organi EU (agencije EU)						
SR 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja	2(a)	86			Po mnenju agencij so enotni programski dokumenti ustrezno orodje za načrtovanje virov in upoštevanje prioritet, morebitnih sinergij in ekonomije obsega. Enotni programski dokumenti sicer zagotavljajo podroben pregled načrtovanja agencij za prihodnja leta, vendar so kot orodje za vpliv na dodeljevanje sredstev agencijam manj učinkoviti. Poleg tega predlog novega večletnega finančnega okvira še ni bil predložen, agencije pa še niso ocenile in predstavile svojih potreb za naslednji večletni finančni okvir Komisiji.	
	3(a)	88			Sistematična uporaba enotnih programskih dokumentov in konsolidiranih letnih poročil o dejavnostih za poročanje o smotrnosti poslovanja agencij pomeni izboljšanje. Vendar so agencije poročale o težavah pri dokazovanju povezave med učinkom, ki ga dosegajo s svojo smotrnostjo poslovanja, in cilji politike EU. Menijo, da bi morala Komisija zagotoviti več smernic o tem, kako bi bilo mogoče izmeriti, koliko delo agencij prispeva k politikam EU.	
	4(a)	89				

Številka poročila in naslov	Št.	Odst. PP	Stopnja sprejetja	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče		
				Stopnja izvedbe	Opombe	Stopnja pravočasnosti
Evropski urad za izbor osebja (EPSO)						
PP 23/2020: Evropski urad za izbor osebja: čas za prilagoditev izbirnega postopka spreminjajočim se zaposlitvenim potrebam	1 (prva alineja)	92	✓			
	1 (druga alineja)	92	✓			
	1 (tretja alineja)	92	✓			
	1 (četrti alineja)	92	✓			
	1 (peta alineja)	92	✓		Upravni odbor Evropskega urada za izbor osebja (EPSO) je januarja 2023 potrdil nov model za natečaje, s katerim naj bi se znatno skrajšalo trajanje javnih natečajev, in sicer s povprečnega trajanja 15 mesecev (leta 2022) na šest mesecev. Urad EPSO je junija 2023 objavil prvi javni natečaj po novem modelu, ki naj bi trajal 6 mesecev. Novembra 2023 je zaradi težav s spletno platformo za testiranje preložil fazo testiranja na kasnejši čas. Zato cilj skrajšanja trajanja javnih natečajev na podlagi novega modela še ni bil dosežen (stanje februarja 2024).	
	2	96	✓			
	3	97	✓			

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 4

Prihodki

Vsebina

	Odstavek
Uvod	4.1.–4.6.
Kratek opis	4.2.–4.3.
Obseg revizije in revizijski pristop	4.4.–4.6.
Pravilnost transakcij	4.7.
Preučitev elementov notranjih kontrol	4.8.–4.33.
Na preverjanje BND, ki ga izvaja Komisija, vplivajo zamude držav članic	4.9.–4.11.
Komisija ni zaračunala obresti, kadar so bili pridržki v zvezi z BND obravnavani po izteku roka	4.12.–4.14.
Zmanjšanje števila pridržkov v zvezi z DDV in odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi, vendar ostajajo primeri, ki so že dolgo nerešeni	4.15.–4.17.
Pri računovodenju in upravljanju tradicionalnih lastnih sredstev v državah članicah so še vedno slabosti	4.18.–4.22.
Pomanjkljivosti glede zanesljivosti in primerljivosti podatkov, ki se uporabljajo za izračun prihodkov EU iz naslova plastike	4.23.–4.24.
Nezadosten napredek pri izvajanju nekaterih ukrepov iz carinskega akcijskega načrta	4.25.–4.29.
Komisija nezadostno spremlja izvajanje meril in standardov za finančna tveganja v državah članicah	4.30.–4.33.
Letni poročili o dejavnostih	4.34.–4.35.
Zaključek in priporočila	4.36.–4.41.
Zaključek	4.36.–4.37.
Priporočila	4.38.–4.41.

Priloge

Priloga 4.1 – Število neodpravljenih pridržkov v zvezi z BND, pridržkov v zvezi z DDV ter odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi po državah članicah na dan 31. decembra 2023

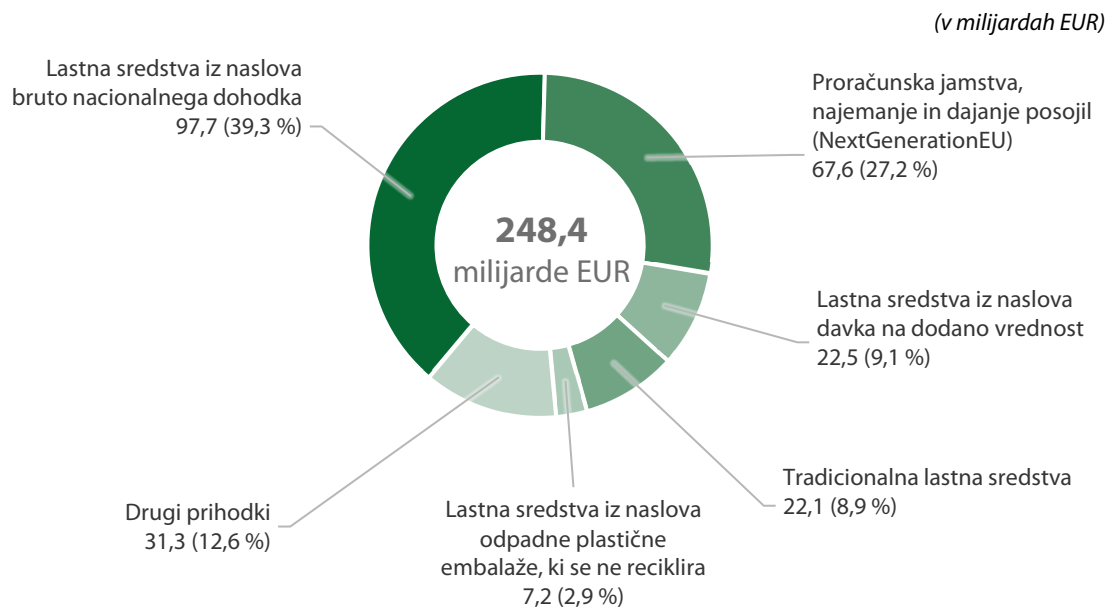
Priloga 4.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Priloga 4.3 – Postopek priprave izkazov tradicionalnih lastnih sredstev, ki se nanašajo na (pobrane in še nepobrane) dajatve, ter njihovega vnosa v zaključni račun in proračun EU

Uvod

4.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča o prihodkih, ki zajemajo štiri različne kategorije *lastnih sredstev*, prihodke za financiranje odhodkov v okviru instrumenta *NextGenerationEU*¹ in druge prihodke. Na *sliki 4.1* je prikazana razčlenitev prihodkov za leto 2023.

Slika 4.1 – Prihodki: razčlenitev za leto 2023(*)

(*) Skupni znesek 248,4 milijarde EUR predstavlja dejanske proračunske prihodke EU. Znesek v višini 171,9 milijarde EUR, predstavljen v izkazu poslovnega izida, je izračunan v skladu z računovodenjem na podlagi nastanka poslovnega dogodka.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranega zaključnega računa Evropske unije za leto 2023

¹ Vključno z zneski posojil, ki jih je Komisija najela v skladu z [Uredbo Sveta \(EU\) 2020/2094](#) o vzpostavitvi Instrumenta Evropske unije za okrevanje v podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19.

Kratek opis

4.2. Leta 2023 je 60 % prihodkov EU izviralo iz lastnih sredstev²:

- (a) **lastna sredstva iz naslova bruto nacionalnega dohodka (BND)** pomenijo 39 % prihodkov EU. Z njimi se uravnoteži proračun EU po izračunu prihodkov iz vseh drugih virov. Vsaka država članica prispeva sorazmerno s svojim BND;
- (b) **lastna sredstva iz naslova davka na dodano vrednost** pomenijo 9 % prihodkov EU. Prispevki iz tega vira lastnih sredstev se izračunajo na podlagi enotne stopnje, ki se uporabi pri skupnem znesku prejemkov držav članic iz naslova DDV za vse obdavčljive dobave, deljenem s ponderirano povprečno vrednostjo DDV;
- (c) **tradicionalna lastna sredstva** pomenijo 9 % prihodkov EU. Obsegajo carine za uvoz, ki jih pobirajo države članice. V proračun EU se prenese 75 % skupnega zneska, 25 % pa obdržijo države članice za kritje stroškov pobiranja;
- (d) **lastna sredstva iz naslova odpadne plastične embalaže** (v nadaljnjem besedilu: lastna sredstva iz naslova plastike) pomenijo 3 % prihodkov EU. Izračunajo se z uporabo enotne stopnje za težo nerekiclrane odpadne plastične embalaže, nastale v posamezni državi članici.

4.3. Zneski, izposojeni za financiranje nepovratne finančne podpore državam članicam v okviru instrumenta NextGenerationEU, pomenijo 27 % prihodkov EU. Obstajajo pa tudi drugi viri prihodkov EU, zlasti so to prispevki in povračila, povezani s sporazumi in *programi* EU (9 % prihodkov EU), kot so izterjave od držav članic na področjih Naravni viri in okolje ter Kohezija, odpornost in vrednote ter prispevki držav nečlanic EU za programe in dejavnosti EU.

² Sklep Sveta (EU, Euratom) 2020/2053 o sistemu virov lastnih sredstev Evropske unije.

Obseg revizije in revizijski pristop

4.4. Cilj Sodišča je bil oceniti stopnjo napake v prihodkih EU in prispevati k *izjavi o zanesljivosti*. Sodišče uporablja revizijski pristop in metode, opisane v **Prilogi 1.1**, zato je v zvezi s prihodki v letu 2023 preučilo:

- (a) reprezentativni vzorec 65 *nalogov* Komisije za *izterjavo* (vključno z 10 nalogi za izterjavo v zvezi z *nepovratnimi sredstvi* NextGenerationEU);
- (b) sisteme Komisije za:
 - (i) preverjanje, da podatki držav članic o BND, DDV in odpadni plastični embalaži pomenijo ustrezno podlago za izračun in pobiranje prispevkov v lastna sredstva. V tem zadnjem primeru je Sodišče uporabilo tudi rezultate svojega posebnega poročila o lastnih sredstvih iz naslova plastike³;
 - (ii) upravljanje tradicionalnih lastnih sredstev in preverjanje, da imajo države članice učinkovite sisteme za pobiranje pravih zneskov tradicionalnih lastnih sredstev in poročanje o njih ter njihovo dajanje na razpolago proračunu EU;
 - (iii) izračun zneskov, ki nastanejo zaradi prilagoditev lastnih sredstev;
 - (iv) upravljanje glob in kazni;
- (c) sisteme za računovodstvo in upravljanje tradicionalnih lastnih sredstev v treh državah članicah (Danska, Španija in Francija), ki so bile izbrane na podlagi zneska pobranih carinskih dajatev in ocene tveganja, ki jo je opravilo Sodišče;
- (d) zanesljivost informacij o *priljubljenosti* lastnih sredstev v *letnih poročilih o dejavnostih* Generalnega direktorata za proračun (GD BUDG) in Eurostata.

³ [Posebno poročilo 16/2024](#): Prihodki EU iz naslova neregistrirane odpadne plastične embalaže – Težaven začetek, otežen zaradi premalo primerljivih in zanesljivih podatkov.

4.5. Izhodišče za oceno sistemov Komisije za izračun prispevkov na podlagi BND, DDV in nericiklirane odpadne plastične embalaže, ki jo je opravilo Sodišče, so bili statistični podatki in podatki, ki so jih predložile države članice in jih je preverila Komisija. Sistemi Komisije za najemanje in dajanje posojil, povezani z NextGenerationEU, so bili preučeni v posebnem poročilu Sodišča o tem, kako Komisija upravlja dolg⁴.

4.6. Pri tradicionalnih lastnih sredstvih obstaja tveganje, da uvozniki nacionalnim carinskim organom carin ne bodo prijavili ali da jih bodo nepravilno prijavili. Dejansko pobrane uvozne dajatve so zato nižje od zneska, ki bi ga bilo treba pobrati; ta razlika je tako imenovani *izpad carin*. Primanjkljaj pri pobranih carinskih dajatvah ne spada v obseg revizijskega mnenja Sodišča o pravilnosti prihodkov. Ker pa lahko izpad carin vpliva na zneske dajatev, ki jih določijo države članice, je Sodišče še nadaljevalo z oceno ukrepov EU, sprejetih za zmanjšanje izpada in blažitev tveganja v zvezi s tem, da bodo tradicionalna sredstva nepopolna. Pri tem je že tretje leto zapored preučilo napredek, ki ga je Komisija dosegla pri izvajanju carinskega akcijskega načrta⁵. Poleg tega je Sodišče pregledalo poročanje držav članic Komisiji o tem, kako izvajajo okvir meril in standardov finančnega tveganja (v nadaljnjem besedilu: okvir za finančno tveganje)⁶, katerega namen je zagotoviti enotno uporabo carinskih kontrol na ravni EU.

⁴ Posebno poročilo 16/2023: Komisija in upravljanje dolga v okviru instrumenta NextGenerationEU – Spodbuden začetek, toda upravljanje bo treba bolj prilagoditi dobri praksi.

⁵ Sporočilo Komisije Dvig carinske unije na naslednjo raven: akcijski načrt (COM(2020) 581), 28. september 2020.

⁶ Izvedbeni sklep z dne 31. maja 2018 o ukrepih za enotno izvajanje carinskih kontrol z vzpostavitvijo skupnih meril in standardov za finančna tveganja.

Pravilnost transakcij

4.7. V tem delu so predstavljena opažanja Sodišča o pravilnosti prihodkovnih *transakcij*. Zaključek Sodišča temelji na pravilnosti prihodkovnih transakcij, povezanih z zaključnim računom EU, ter na oceni sistemov Komisije za izračun in pobiranje prihodkov, ki jo je izvedlo Sodišče. Pri preučitvi vzorca 65 nalogov za izterjavo je bilo ugotovljeno, da so bili vsi brez količinsko opredeljive napake.

Preučitev elementov notranjih kontrol

4.8. Sodišče je izbralo in preučilo več kontrolnih sistemov (glej odstavke [4.4](#)). Njegova opažanja o teh sistemih ne vplivajo na njegovo neprilagojeno mnenje o pravilnosti prihodkov EU (glej **poglavje 1**), vendar želi z njimi opozoriti na slabosti pri zbiranju posameznih kategorij lastnih sredstev. Poleg tega je Sodišče odkrilo slabosti pri ukrepih EU za zmanjšanje izpada carin in blaženje tveganja, da tradicionalna lastna sredstva niso popolna.

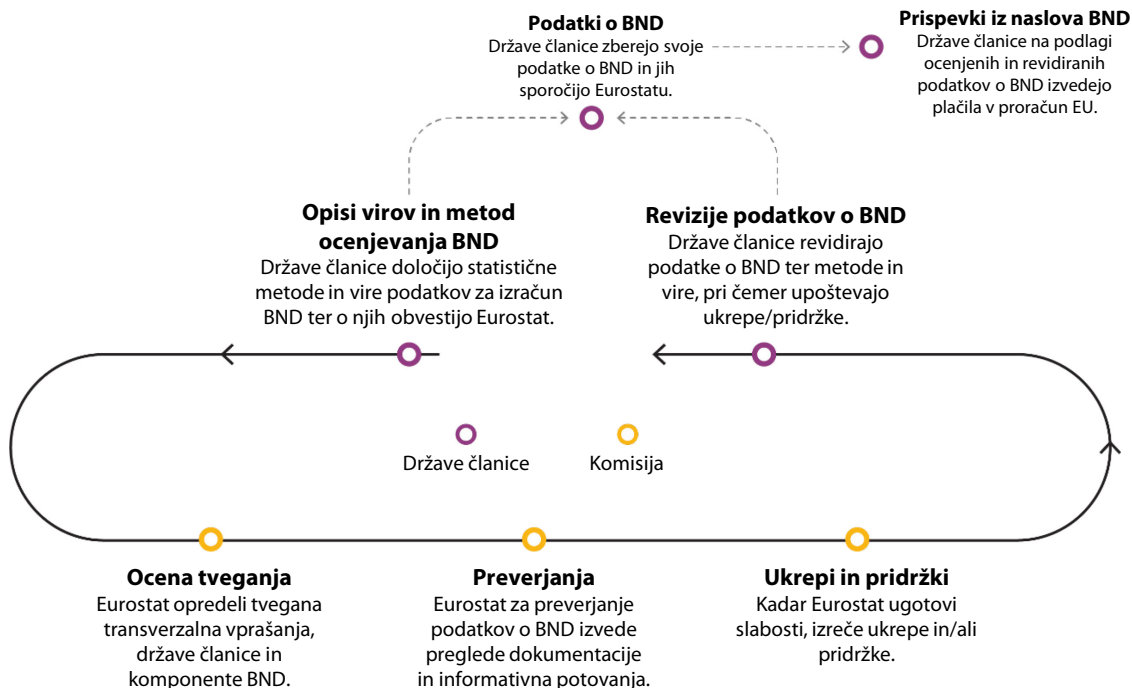
Na preverjanje BND, ki ga izvaja Komisija, vplivajo zamude držav članic

4.9. Na [sliki 4.2](#) je opisan cikel preverjanja BND. Komisija je leta 2023 umaknila 98 *pridrzkov v zvezi z BND*, kar pomeni, da je do konca leta skupaj umaknila 260 od 300 pridrzkov, izrečenih po ciklu preverjanja v obdobju 2016–2019 (glej [Prilogo 4.1](#)). Sodišče je ugotovilo, da so države članice v zvezi z 22 od 40 neodpravljenih pridrzkov predložile informacije, ki jih je Komisija še preverjala. Kar zadeva preostale pridrške, države članice vsaj eno leto po izteku roka niso obravnavale štirih pridrzkov⁷ in so predložile le delne informacije, v katerih je bilo obravnavanih preostalih 14⁸. Zamude držav članic pri obravnavanju pridrzkov povzročajo zamude pri delu Komisije v zvezi s preverjanjem predloženih informacij in umikom pridrzkov. Negotovost v nacionalnih proračunih in proračunu EU v zvezi s prispevki iz naslova BND se s tem povečuje.

⁷ Luksemburg (3) in Malta (1).

⁸ Bolgarija (1), Hrvaška (6), Grčija (4), Luksemburg (2) in Malta (1).

Slika 4.2 – Cikel preverjanja BND

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi dokumentov, v katerih je Eurostat opisal svoj pristop k preverjanju

4.10. Komisija je nadaljevala delo v zvezi s sedanjim ciklom preverjanja za obdobje 2020–2024 in posodobila svojo oceno tveganja. Izvedla je dokumentacijske preglede opisov virov in metod ocenjevanja BND, v katerih so opisani postopki držav članic za zbiranje podatkov, in obiskala nacionalne statistične urade, da bi preverila kakovost podatkov o BND. Bolgariji je izrekla prvi pridržek za posamezno državo članico zaradi slabosti v izračunu BND.

4.11. V skladu s priporočilom iz [letnega poročila Sodišča za leto 2020](#) (glej [Prilogo 4.2](#)) je Komisija leta 2023 umaknila pridržek glede BND, ki se je nanašal na globalizacijo, za vse države članice razen Luksemburga. Odprava teh pridržkov je imela pomemben *učinek* samo za Belgijo (0,11 % BND za leto 2019). Komisija pričakuje, da se bo učinek globalizacije na BND držav članic izboljšal pri reviziji referenčnih vrednosti nacionalnih računov za leto 2024.

Komisija ni zaračunala obresti, kadar so bili pridržki v zvezi z BND obravnavani po izteku roka

4.12. Če države članice zamujajo s popravki podatkov o BND, potrebnih za odpravo pridržkov, o katerih jih je obvestila Komisija, in ti popravki pomembno vplivajo na BND, bi morala Komisija pobrati zamudne obresti⁹. Sodišče je preučilo, ali so bili pri katerem od 98 pridržkov glede BND, ki jih je Komisija umaknila leta 2023, izpolnjeni pogoji za uporabo zamudnih obresti. Države članice so predložile popravljene podatke, v katerih je bilo obravnavanih pet pridržkov delno po izteku roka, in podatke, v katerih je bil obravnavan en pridržek, v celoti po izteku roka. Vseh šest primerov je imelo pomemben učinek na BND.

4.13. Komisija v nobenem od teh šestih primerov ni zaračunala zamudnih obresti, ker ni mogla natančno izračunati učinka prepozne predložitve podatkov:

- V petih primerih, v katerih so države članice nekatere podatke predložile po izteku roka, so bile razlog za to težave, ki jih je imela Komisija pri določanju učinka pozno predloženih podatkov ločeno od podatkov, ki so bili pravočasno predloženi.
- Primer, v katerem so bili vsi podatki predloženi po izteku roka, je vplival na več kot en pridržek, zato je Komisija sklenila, da ni mogoče natančno količinsko opredeliti učinka na posamezen pridržek.

4.14. Sodišče ugotavlja, da v zakonodaji delna zagotovitev informacij ni omenjena. Ker se je Komisija odločila, da zamudnih obresti ne bo zaračunala, ni bilo spodbude za države članice, da bi zagotovile vse potrebne informacije za odpravo pridržkov v roku.

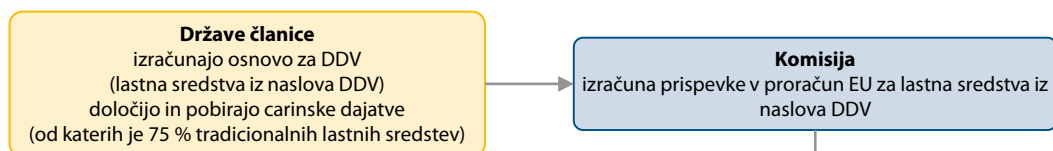
⁹ Člen 12(2)(d) Uredbe (EU, Euratom) št. 609/2014 o dajanju tradicionalnih lastnih sredstev ter lastnih sredstev iz naslovov DDV in BND na razpolago.

Zmanjšanje števila pridržkov v zvezi z DDV in odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi, vendar ostajajo primeri, ki so že dolgo nerešeni

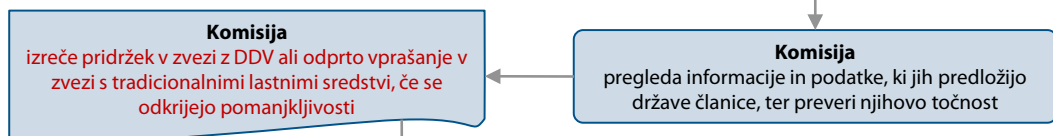
4.15. Na *sliki 4.3* je prikazan proces, ki ga Komisija uporablja za preverjanje izračuna osnov za odmero DDV in tradicionalnih lastnih sredstev v državah članicah. V *Prilogi 4.1* je pregled nerešenih pridržkov in odprtih vprašanj ob koncu leta 2023, ki jih je Komisija izrekla v zvezi z ugotovljenimi slabostmi. V primerjavi z lanskim letom se je število *pridržkov v zvezi z DDV* zmanjšalo z 81 na 67 (17 %), število *odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi* pa se je zmanjšalo z 283 na 274 (3 %).

Slika 4.3 – Proces preverjanja osnov držav članic za odmero DDV in tradicionalnih lastnih sredstev

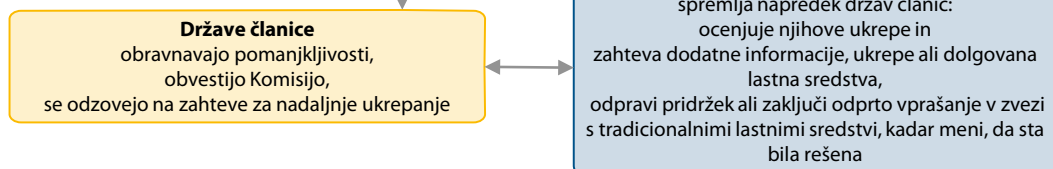
KORAK 1: Izračun

KORAK 2: Preverjanje

KORAK 3: Spremljanje izvajanja revizijskih priporočil

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Komisije

4.16. Komisija je leta 2023 dosegla napredek pri odpravi pridrzkov v zvezi z DDV, izrečenih v skladu s sklepom o virih lastnih sredstev iz leta 2014¹⁰. Hkrati je izrekla manj novih pridrzkov, saj so bila v okviru sklepa o sistemu virov lastnih sredstev iz leta 2020 uvedena poenostavljena poročila o DDV¹¹. Tudi število dolgo neodpravljenih pridrzkov (odprtih več kot 5 let) se je med letom zmanjšalo s 14 na 10, vendar je bilo osem od teh pridrzkov izrečenih od šest do enajst let prej. Sodišče je odkrilo nekaj zamud držav članic pri zagotavljanju informacij za reševanje dolgo nerešenih primerov.

4.17. Število dolgo nerešenih primerov v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi se je konec leta 2023 povečalo s 97 na 103. Kot je Sodišče poročalo tudi lani¹², je ugotovilo, da Komisija ni prednostno obravnavala odprtih vprašanj in da so nastajale zamude v komunikaciji med državami članicami in Komisijo.

Pri računovodenju in upravljanju tradicionalnih lastnih sredstev v državah članicah so še vedno slabosti

4.18. Sodišče je preučilo, kako Danska, Španija in Francija pripravljajo izkaze tradicionalnih lastnih sredstev (vključno z izkazom pobranih dajatev in izkazom dajatev, ki so bile določene, a še niso pobrane)¹³, pa tudi njihove postopke za upravljanje tradicionalnih lastnih sredstev, dolgovanih proračunu EU (glej *Prilogo 4.3*).

4.19. Pri tem, kako sta Danska in Španija pripravili izkaze tradicionalnih lastnih sredstev in upravljali pobrane carinske dajatve, Sodišče ni odkrilo večjih težav. Odkrilo pa je pomanjkljivosti v Franciji (glej *okvir 4.1*).

¹⁰ Sklep Sveta (EU, Euratom) 2014/335 o sistemu virov lastnih sredstev Evropske unije.

¹¹ Sklep Sveta (EU, Euratom) 2020/2053 o razveljavitvi Sklepa (EU, Euratom) 2014/335.

¹² Odstavek 4.18 letnega poročila za leto 2022.

¹³ Sklep (EU, Euratom) 2018/194 o določitvi vzorcev za poročila o računih za upravičene zneske lastnih sredstev, kakor je bil spremenjen s Sklepom (EU) 2022/523.

Okvir 4.1

Pomanjkljivosti pri računovodstvu in upravljanju pobranih carinskih dajatev v Franciji

Zaradi upravne napake so francoski carinski organi aprila 2023 napačno odtegnili 412 000 EUR z računa tradicionalnih lastnih sredstev namesto iz nacionalnega proračuna. S tem se je zmanjšal znesek, plačan v proračun EU.

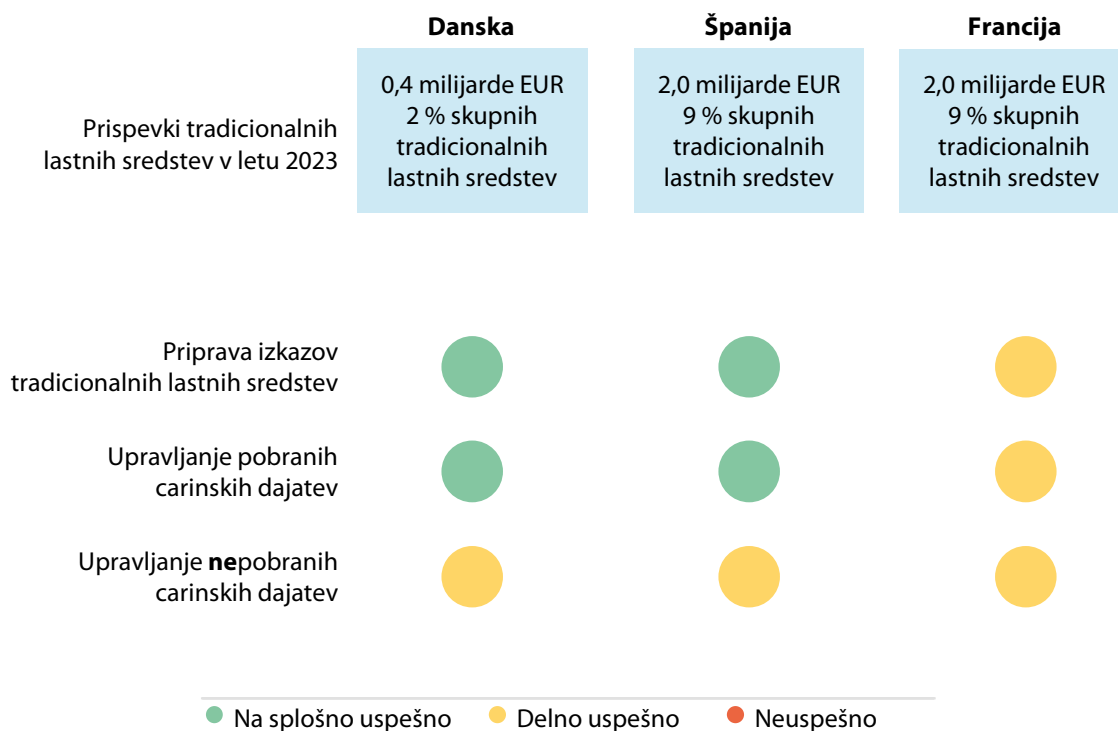
Sodišče je odkrilo dva primera v skupni vrednosti 478 000 EUR, v katerih je bilo plačilo carinskih dajatev zajamčeno in ga uvozniki niso izpodbijali. Ta znesek bi moral biti v trenutku izdaje jamstva dan na razpolago proračunu EU, vendar je bil prvotno vključen v izkaz carinskih dajatev, ki so bile določene, a še niso bile pobrane. Francoski carinski organi so znesek pravilno evidentirali v izkazu dajatev, pobranih šele pozneje, v enem primeru s šestmesečno zamudo.

Sodišče je ugotovilo tudi, da je bilo več znižanj pobranih carinskih dajatev, ki so bile posledica utemeljenih zahtev uvoznikov, *kontrol po prepustitvi blaga* ali sodnih odločb, izvršenih s tri- do sedemmesečno zamudo. V trajanju zamude so bila tradicionalna lastna sredstva, ki jih je Francija plačala EU, navedena previsoko.

4.20. Kar zadeva upravljanje carinskih dajatev, ki so bile določene, a še niso bile pobrane, so revizije Sodišča v teh treh državah članicah razkrile več pomanjkljivosti. Sodišče je odkrilo primere nepravčasne izterjave carinskega dolga na Danskem, zamude pri določitvi carinskega dolga v Španiji in neizterljive dajatve, ki še niso bile odpisane, v Franciji.

4.21. Komisija še naprej odkriva podobne slabosti pri obračunavanju in upravljanju carinskih dajatev, ki še niso bile pobrane, v državah članicah, o teh slabostih poroča in jih nadalje spremlja. Ocena ključnih notranjih kontrolnih sistemov držav članic za tradicionalna lastna sredstva, ki jo je opravilo Sodišče, je predstavljena na [sliki 4.4](#).

Slika 4.4 – Ocena ključnih notranjih kontrolnih sistemov za tradicionalna lastna sredstva v izbranih državah članicah

Vir: Evropsko računsko sodišče

4.22. Kar zadeva priporočilo o tej temi, ki ga je Sodišče dalo v [letnem poročilu za leto 2021](#) (glej [Prilogo 4.2](#)), je Sodišče preučilo napredek pri reševanju dolgotrajnih neskladij Italije med izjavami o pobranih dajatvah in dajatvah, ki so bile določene, a še niso bile pobrane, ki so se nanašale na zneske izterjanih dajatev. Ugotovilo je, da po ukrepih, ki so jih izvedle države članice ob podpori Komisije, takih neskladij v izkazih tradicionalnih lastnih sredstev za leto 2023 ni bilo več. Komisija še ni opravila inšpekcijskega pregleda, da bi potrdila, ali so ti izkazi zanesljivi.

Pomanjkljivosti glede zanesljivosti in primerljivosti podatkov, ki se uporabljajo za izračun prihodkov EU iz naslova plastike

4.23. Države članice so leta 2023 predložile prve statistične podatke o teži nastale odpadne plastične embalaže in recikliranih količinah za leto 2021, kar je Komisiji omogočilo, da prilagodi prispevke iz lastnih sredstev, ki jih je predhodno izračunala na podlagi podatkov iz napovedi. Komisija trenutno opravlja postopek preverjanja podatkov, ki so jih predložile države članice. Grčija je prvo letno poročilo o lastnih sredstvih iz naslova plastike predložila štiri mesece po roku¹⁴. Zaradi te zamude Komisija ni mogla vključiti grških podatkov v izračune prilagoditve za leto 2021, ki so predvideni v proračunu za leto 2024. To je imelo začasni vpliv na izračun in prerazporeditev zneskov prilagoditve, ki jih dolgujejo vse države članice ali ki so jim bili dolgovani.

4.24. V posebnem poročilu o lastnih sredstvih iz naslova plastike je Sodišče ugotovilo slabosti v zanesljivosti in primerljivosti podatkov, ki se uporabljajo za izračun prispevkov držav članic. Te slabosti se nanašajo na točko merjenja za reciklirano odpadno plastično embalažo, metode zbiranja statističnih podatkov in zagotovilo, da se odpadna plastična embalaža dejansko reciklira (glej *okvir 4.2*).

¹⁴ Člen 5(5) Uredbe (EU, Euratom) 2021/770 o izračunih lastnih sredstev iz naslova plastike.

Okvir 4.2

Slabosti v zanesljivosti in primerljivosti podatkov

Točka merjenja

Države članice morajo izračunati količino odpadne embalaže, ki se reciklira, tam, kjer ta embalaža vstopa v postopek recikliranja, ali, z odstopanjem od tega pravila, na podlagi meritev na izhodu iz katerega koli postopka sortiranja, pri čemer morajo uporabiti stopnje povprečnih izgub¹⁵. Večina držav članic (20) je uporabila odstopanje in stopnje izgube med 6 % in 54 %, štiri države članice so kot točko merjenja uporabile vstop v postopke recikliranja, tri pa informacij o tem niso predložile. Ker ni jasnih pravil EU o stopnjah povprečnih izgub, so ocene držav članic glede odpadne embalaže, ki se reciklira, manj zanesljive in primerljive.

Metode priprave statističnih podatkov

Države članice morajo uporabiti dve različni primarni metodi priprave podatkov¹⁶, da bi ocenile količino odpadne plastične embalaže, nastale v danem letu, in uravnotežile dobljene rezultate. Samo 14 držav članic je predložilo podatke na podlagi obeh metod, nobena od njih pa ni uravnotežila obeh metod, kot se to zahteva v skladu z zakonodajo. Namesto tega so vse države članice predložile podatke, ki naj bi se uporabili za izračun njihovega prispevka, na podlagi ene same metode.

Zagotovilo, da se plastični odpadki dejansko reciklirajo

Niti Komisija niti države članice, ki jih je obiskalo Sodišče, niso izvedle pregledov ali revizij, da bi ocenile, ali so izvajalci recikliranja v državah članicah dejansko reciklirali odpadno plastično embalažo. Takih pregledov ni treba izvajati niti v skladu z okoljsko zakonodajo niti zakonodajo o virih lastnih sredstev. Poleg tega države članice zelo težko pridobijo zanesljive informacije o recikliranih količinah za izvoz plastične embalaže zunaj EU. Zato obstaja tveganje glede zanesljivosti podatkov, ki se uporabljajo za namene lastnih sredstev.

¹⁵ Direktiva 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži.

¹⁶ Uredba (EU) 2023/595 o določitvi obrazca za poročilo o lastnih sredstvih iz naslova plastike.

Nezadosten napredek pri izvajanju nekaterih ukrepov iz carinskega akcijskega načrta

4.25. Sodišče je že leta 2021 poročalo o nezadostnem napredku pri izvajanju carinskega akcijskega načrta Komisije¹⁷, leta 2022 pa je ugotovilo dodatne zamude¹⁸ pri izbranih ukrepih. V okviru letošnjega revizijskega dela je pregledalo splošno izvajanje tega akcijskega načrta in izvajanje svojega priporočila iz [letnega poročila za leto 2021](#).

4.26. Po oceni Komisije iz junija 2023 je od 29 ukrepov iz carinskega akcijskega načrta 21 še vedno potekalo, saj njihovi osnovni cilji niso bili doseženi; pri osmih se je zamujalo čez njihov načrtovani rok, medtem ko rok za preostalih 13 ukrepov še ni potekel. Štirje od zapoznelih ukrepov so bili povezani z ukrepi, ki prispevajo k zmanjšanju izpada carin, kot so sprejetje nove strategije za obvladovanje tveganja in ukrepi za izboljšanje upravljanja e-trgovanja.

4.27. Sodišče zvezi s priporočilom iz [letnega poročila Sodišča za leto 2021](#), naj Komisija ukrepe iz svojega akcijskega načrta v zvezi s finančnimi tveganji izvede hitro, ugotavlja, da je bilo deloma izvedeno (glej [Prilogo 4.2](#)).

4.28. Komisija je maja 2023 predstavila zakonodajni predlog pomembne carinske reforme¹⁹, katerega namen je izboljšati delovanje carinske unije (glej [okvir 4.3](#)). S predlagano reformo naj bi se odpravile nekatere slabosti, o katerih je Sodišče že poročalo, kot sta neobstoj vseevropske analize podatkov o celotnem uvozu v EU, s katero bi se odkrila finančna tveganja na carinskem področju²⁰ in neenotno izvajanje carinskih kontrol²¹.

¹⁷ Odstavek 3.13 [letnega poročila za leto 2021](#).

¹⁸ Odstavek 4.24 [letnega poročila za leto 2022](#).

¹⁹ COM(2023) 258.

²⁰ Odstavek 3.18 [letnega poročila za leto 2020](#).

²¹ [Posebno poročilo 04/2021](#) – Carinske kontrole: nezadostna usklajenost ovira finančne interese EU, odstavki 46–52.

Okvir 4.3

Carinska reforma v EU

V reformi se predlaga ustanovitev dveh ključnih omogočevalcev: carinskega organa EU in vozlišča carinskih podatkov EU.

Ključna funkcija novega carinskega organa EU bo združevanje strokovnega znanja in pristojnosti, ki so trenutno razpršeni po EU, za usmerjanje, usklajevanje in podporo nacionalnim carinskim organom v EU. Organ bo izvajal nalogo obvladovanja tveganj v EU.

Novo vozlišče carinskih podatkov EU bo temelj za okrepitev nadzora in poenostavitev postopkov v carinski uniji. Vključevalo bo skupno analizo tveganja na ravni EU, ki bo temeljila na centraliziranih podatkih, da se učinkoviteje in uspešneje zaščitijo zunanje meje EU za blago.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi Sporočila Komisije – Carinska reforma: Dvig carinske unije na naslednjo raven (COM(2023) 257)

4.29. Komisija je izvajanje 16 od 29 ukrepov iz carinskega akcijskega načrta (glej odstavek 4.26) povezala s svojim predlogom za carinsko reformo. Vendar predlog še ni bil sprejet in Sodišče meni, da bo pet od osmih zapoznelih ukrepov mogoče zaključiti šele, ko se bodo začele uporabljati s tem povezane določbe iz predlagane revizije *carinskega zakonika Unije* (predvidoma od leta 2028 naprej).

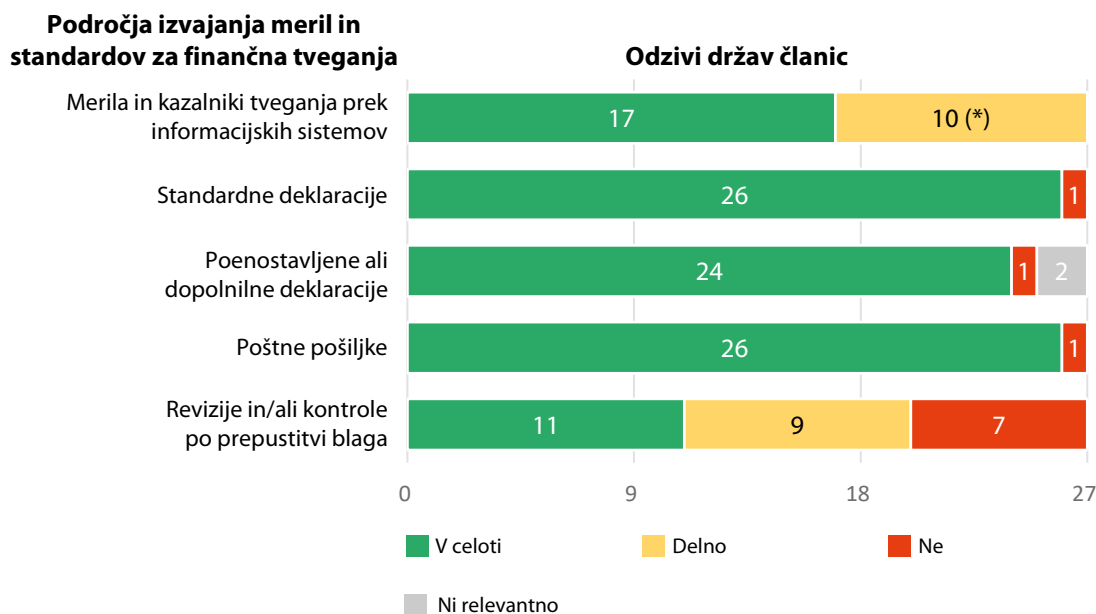
Komisija nezadostno spremlja izvajanje meril in standardov za finančna tveganja v državah članicah

4.30. Okvir za finančno tveganje (glej odstavek 4.6) vsebuje sklop pravil, ki sistemom carinjenja držav članic omogočajo sistematično opredelitev transakcij, ki pomenijo potencialno finančno tveganje ter zato zahtevajo nadaljnji pregled in / ali nadzorne ukrepe. Okvir za finančno tveganje je zasnovan tako, da zajema večino znanih finančnih tveganj in prispeva k doslednejšemu pristopu k carinskim kontrolam.

4.31. V skladu s tem okvirom bi morale države članice izvedbeni sklep o merilih in standardih za finančno tveganje uporabljati od leta 2019 naprej. Države članice so v letih 2021 in 2023 Komisiji poročale o napredku pri izvajanju okvira za finančno tveganje, na podlagi katerega je Komisija izdala dve poročili. V poročilu, ki temelji na informacijah iz leta 2021, je bilo ugotovljeno, da vse države članice okvira za finančno tveganje ne izvajajo v celoti in zato še ni prispeval k enotni uporabi kontrol. V njegovi posodobitvi iz leta 2023 so bile ugotovljene zanemarljive izboljšave in nazadovanje na

različnih področjih izvajanja. Na [sliki 4.5](#) so povzete ugotovitve iz poročila za leto 2023 na izbranih področjih.

Slika 4.5 – Izvajanje okvira za finančno tveganje s strani držav članic, konec leta 2023

(*) Države članice, ki poročajo o največ dveh merilih tveganja / kazalnikih posebnih tveganj, ki jih ni mogoče izvesti, ali imajo v svojih sistemih omejitve IT, ki jim ne omogočajo sočasnega združevanja vseh kazalnikov tveganja.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi poročila Komisije

4.32. Sodišče je ugotovilo, da je Komisija sicer analizirala informacije, ki so jih predložile države članice, vendar njihove točnosti ni preverila z nadzornimi obiski, preden jih je vključila v svoja poročila. Prav tako ni ocenila učinka sporočenih zamud, da bi države članice podprla pri tem, da bi bolj prednostne elemente meril in standardov za finančno tveganje izvedle brez nadaljnjega odlašanja.

4.33. Okvir za finančna tveganja se še vedno ne izvaja dosledno v vseh državah članicah. Kot je Sodišče že poročalo²², zaradi neusklajenosti nastaja tveganje za celotno carinsko unijo, saj bi se lahko gospodarski subjekti še naprej usmerjali na vstopne točke v EU, na katerih je raven kontrol nižja. To lahko vpliva na pobiranje carinskih dajatev in ravni tradicionalnih lastnih sredstev, plačanih EU.

²² Posebno poročilo 04/2021, odstavek 62, in Posebno poročilo 19/2017 o uvoznih postopkih, odstavek 148.

Letni poročili o dejavnostih

4.34. Informacije o pravilnosti lastnih sredstev, navedene v letnih poročilih o dejavnostih za leto 2023, ki sta jih objavila GD BUDG in Eurostat, so na splošno potrdile ugotovitve in zaključke Sodišča.

4.35. GD BUDG je v svojem letnem poročilu o dejavnostih za leto 2022 poročal, da je umaknil pridržek o tem, da so zneski tradicionalnih lastnih sredstev, ki so bili iz Združenega kraljestva in držav članic preneseni v proračun EU, netočni zaradi navedbe prenizke vrednosti tekstila in obutve, ki sta bila v obdobju 2011–2015 uvožena iz Kitajske. Potem ko je Združeno kraljestvo plačalo vse dolgovane zneske, je Komisija 15. februarja 2023 zaključila s tem povezani *postopek za ugotavljanje kršitev*. Komisija pričakuje, da bo z metodologijo, ki se je uporabila v primeru Združenega kraljestva, v letu 2024 dokončala količinsko opredelitev izgub tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih je mogoče pripisati državam članicam.

Zaključek in priporočila

Zaključek

4.36. Splošni revizijski dokazi kažejo, da stopnja napake na področju prihodkovnih transakcij ni bila pomembna. Sistemi za upravljanje prihodkov, ki jih je preučilo Sodišče, so bili v splošnem uspešni. Vendar so bili nekateri elementi za upravljanje pridržkov v zvezi z BND in DDV, odprta vprašanja v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi pri Komisiji, ključne notranje kontrole tradicionalnih lastnih sredstev, ki jih je Sodišče ocenilo v nekaterih državah članicah, ter sistemi za zagotavljanje zanesljivosti in primerljivosti podatkov za izračun lastnih sredstev iz naslova plastike delno uspešni (glej odstavke [4.9](#), [4.16](#), [4.17](#), [4.20](#) in [4.24](#)).

4.37. Sodišče je ugotovilo tudi, da se z nekaterimi ukrepi iz carinskega akcijskega načrta Komisije zamuja, zlasti s tistimi, povezanimi z izvajanjem carinske reforme EU (glej odstavek [4.26](#)), in da Komisija ni opravila nadzornih obiskov, da bi preverila poročanja držav članic o izvajanju okvira za finančna tveganja (glej odstavek [4.32](#)). Te slabosti ne vplivajo na revizijsko mnenje Sodišča o pravilnosti prihodkov, saj se ne nanašajo na transakcije, povezane z zaključnim računom.

Priporočila

4.38. V *Prilogi 4.2* so ugotovitve pregleda izvajanja priporočila, ki ga je Sodišče dalo v letnem poročilu za leto 2020. Komisija je v celoti izvedla eno podpriporočilo. Drugo podpriporočilo ni bilo več relevantno.

4.39. Sodišče je pregledalo tudi tri priporočila iz letnih poročil Sodišča za leti 2019 in 2021, katerih izvedba je bila načrtovana za leto 2023. Meni, da ju je Komisija izvedla deloma.

4.40. V posebnem poročilu Sodišča o lastnih sredstvih iz naslova plastike so navedena priporočila za izboljšanje upravljanja tega vira prihodkov EU (glej odstavek [4.23](#) in [4.24](#)).

4.41. Na podlagi ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče priporoča Komisiji, naj:

Priporočilo 4.1 – Zaračunati državam članicam zamudne obresti, kadar se pridrži v zvezi z BND v celoti ne obravnavajo v roku

zaračuna zamudne obresti v primerih, ko države članice ne predložijo vseh potrebnih informacij za popolno obravnavo pridržkov in popravijo podatkov o BND do določenega roka;

Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025.

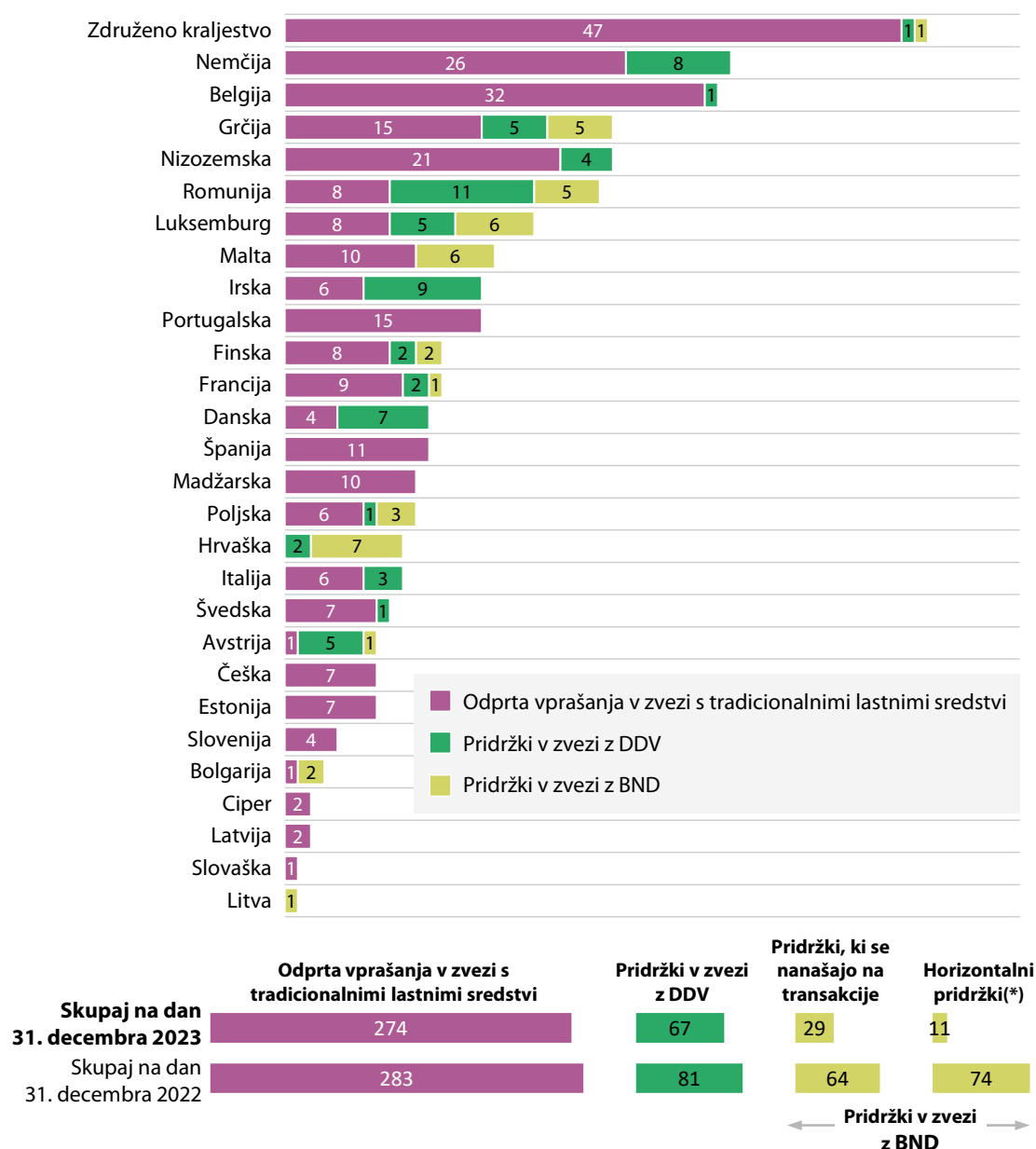
Priporočilo 4.2 – Preveriti napredek, o katerem poročajo države članice, in opredeliti ključne elemente okvira meril in standardov za finančno tveganje, ki jih je treba uporabljati

preveri stanje glede izvajanja okvira za finančno tveganje v državah članicah z nadzornimi obiski na podlagi vzorca, opredeli elemente meril in standardov za finančno tveganje, ki bi jih bilo treba prednostno izvajati, ter sprejme potrebne ukrepe za podporo državam članicam pri njihovem takojšnjem izvajanju.

Ciljni rok za izvedbo: do konca leta 2026.

Priloge

Priloga 4.1 – Število neodpravljenih pridrzkov v zvezi z BND, pridrzkov v zvezi z DDV ter odprtih vprašanj v zvezi s tradicionalnimi lastnimi sredstvi po državah članicah na dan 31. decembra 2023

(*) Vrsta pridrška v zvezi z BND, ki se nanaša na presečno vprašanje in zahteva primerjalno analizo rešitev, ki so jih sprejele države članice.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Komisije

Priloga 4.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

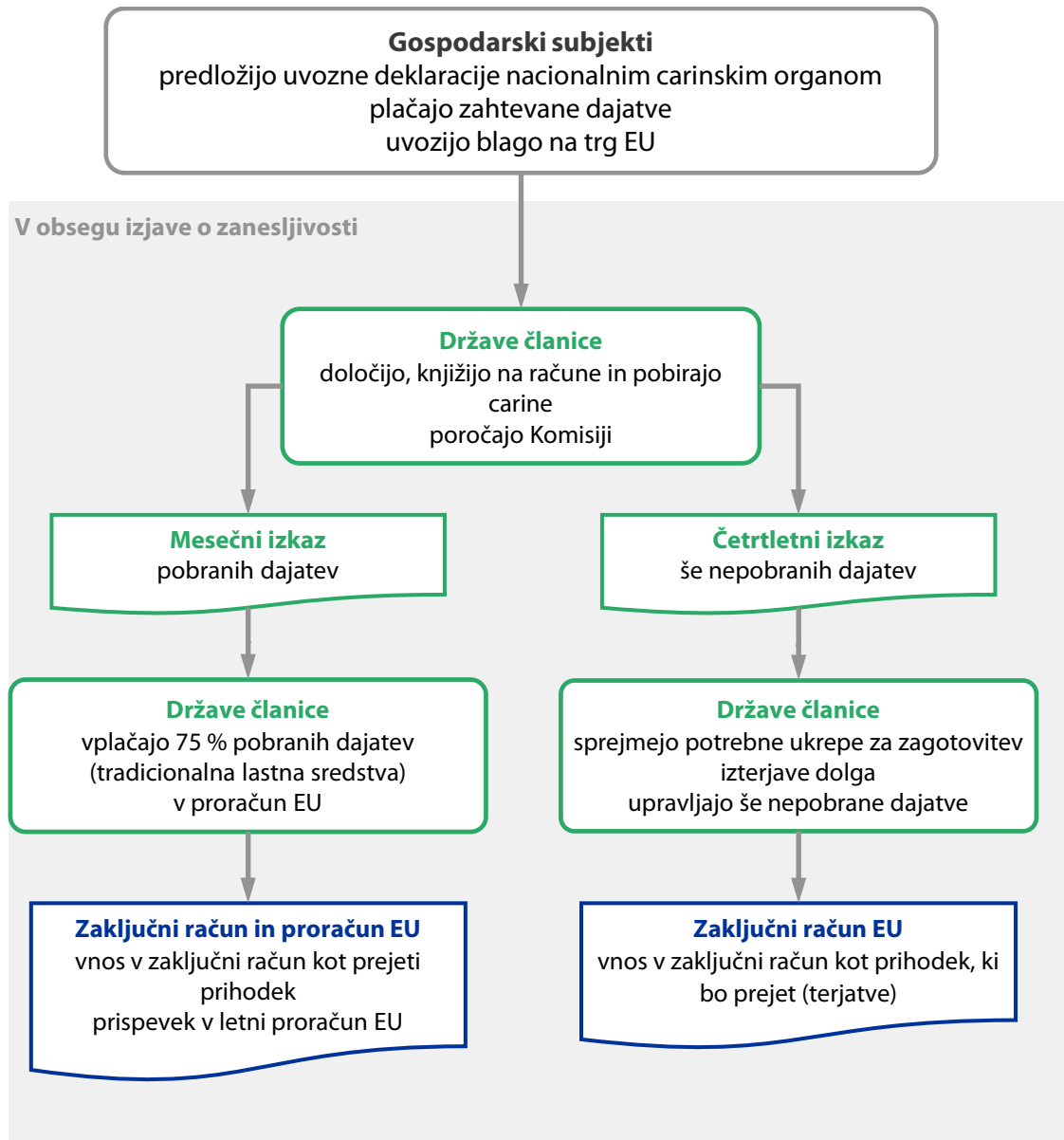
Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2019	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 1:</p> <p>državam članicam nudi redno podporo pri izbiranju najbolj tveganih uvoznikov za revizije po sprostitvi blaga, tako da:</p> <p>(a) zbere in analizira relevantne podatke o uvozu na ravni EU ter rezultate analize sporoči državam članicam (do konca leta 2021);</p> <p>(b) zagotovi smernice o tem, kako izvajati analizo podatkov znotraj novega sistema Surveillance III, ko bo ta delujoč (do junija 2023).</p>		<p>Komisija je povečala obseg prvotnih načrtov za nekatere projekte tako, da je zbrala in analizirala podatke o uvozu, da bi opredelila uvoznike na ravni EU. Vendar rezultatov svoje analize še ni posredovala nacionalnim carinskim organom (glej priporočilo 1a). V zvezi s priporočilom 1b) Sodišče ugotavlja, da bo mogoče polno zmogljivost za analizo podatkov doseči šele, ko bo sistem Surveillance III v celoti operativen. Čeprav so funkcije tega sistema in možnosti za analizo podatkov v njem znane od leta 2022, Komisija še ni pripravila smernic o tem, kako ta sistem uporabiti za opredelitev in izbiro najbolj tveganih uvoznikov na ravni EU za revizije po prepustitvi blaga.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2020	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>(a) Priporočilo 2: v sodelovanju s statističnimi organi držav članic še naprej izboljšuje upoštevanje globalizacije v nacionalnih zaključnih računih in tako obravnava pridržek v zvezi z BND na tem področju za obdobje od leta 2018 naprej (do sredine leta 2023);</p> <p>(b) če bi se učinek umika tega pridržka na nacionalne zaključne račune med državami članicami bistveno razlikoval, ponovno oceni kakovost podatkov o BND iz prejšnjih let, da se <i>proračunski organ</i> seznanijo o morebitnih posledicah spremenjenih statističnih podatkov, ki iz tega izhajajo, za proračun prihodkov od leta 2010 (do sredine leta 2023).</p>		<p>Za pridržek 2 (a) glej odstavek 4.11. Izvajanje priporočila 2 (b) ni več relevantno, saj je odprava <i>horizontalnega pridržka</i> v zvezi z globalizacijo imela malo učinka na države članice.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 1:</p> <p>sprejme potrebne ukrepe (vključno s postopki za ugotavljanje kršitev, kadar je to primerno) za zagotovitev, da Italija odpravi svoje dolgoletne slabosti v računovodenju tradicionalnih lastnih sredstev. Cilj ukrepa bi moral biti odpraviti trajna neskladja, ki vplivajo na zanesljivost izkazov države o dajatvah, ki so bile pobrane in tiste, ki še niso bile pobrane (do sredine leta 2023).</p>		Glej odstavek 4.22 .
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 3:</p> <p>s pravočasno izvedbo ustreznih ukrepov iz svojega carinskega akcijskega načrta izboljša oceno finančnih tveganj za tradicionalna lastna sredstva (do rokov, določenih v carinskem akcijskem načrtu).</p>		Glej odstavka 4.25 in 4.29 .

Vir: Evropsko računsko sodišče

Priloga 4.3 – Postopek priprave izkazov tradicionalnih lastnih sredstev, ki se nanašajo na (pobrane in še nepobrane) dajatve, ter njihovega vnosa v zaključni račun in proračun EU

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi veljavne zakonodaje in pravil EU

Poglavje 5

Enotni trg, inovacije in digitalno

Vsebina

	Odstavek
Uvod	5.1.–5.6.
Kratek opis	5.2.–5.5.
Obseg revizije in revizijski pristop	5.6.
Pravilnost transakcij	5.7.–5.25.
Pri odhodkih za raziskave so stroški dela še vedno tisti, na katere najbolj vplivajo napake	5.13.–5.21.
Nepravilen izračun urnih postavk v programu Obzorje 2020	5.14.–5.16.
Nepravilen izračun dnevnih postavk pri nepovratnih sredstvih iz programa Obzorje Evropa	5.17.–5.19.
Kršitve pravila dvojne zgornje meje	5.20.
Druge napake pri stroških dela	5.21.
Drugi neupravičeni neposredni stroški	5.22.–5.23.
Transakcije z več napakami	5.24.
Novi udeleženci ter mala in srednja podjetja (MSP) so bolj dovzetni za napake	5.25.
Pregled predhodnih kontrol agencije CINEA za nepovratna sredstva IPE v prometnem in energetskega sektorju	5.26.–5.34.
Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja	5.35.–5.40.
Zaključek in priporočila	5.41.–5.44.
Zaključek	5.41.–5.42.
Priporočila	5.43.–5.44.
Priloga	
Priloga 5.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Enotni trg, inovacije in digitalno	

Uvod

5.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 1 večletnega finančnega okvira Enotni trg, inovacije in digitalno. Na *sliki 5.1* je pregled glavnih dejavnosti in porabe v tem razdelku v letu 2023.

Slika 5.1 – Plačila in revidirana populacija

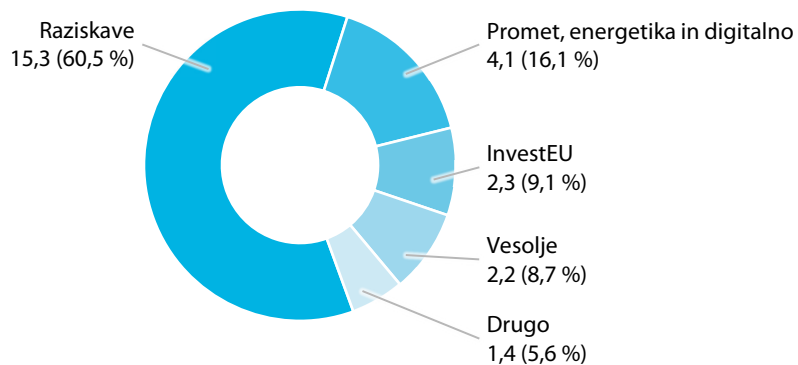

Enotni trg, inovacije in digitalno
25,3 milijarde EUR (13,2 % porabe proračuna EU)

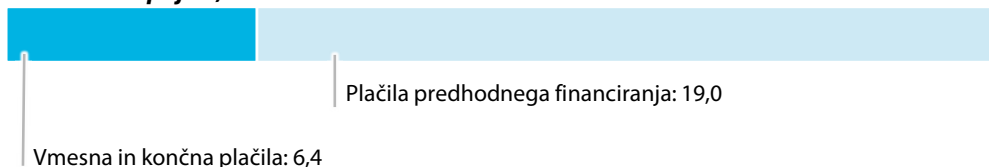
(v milijardah EUR)

Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

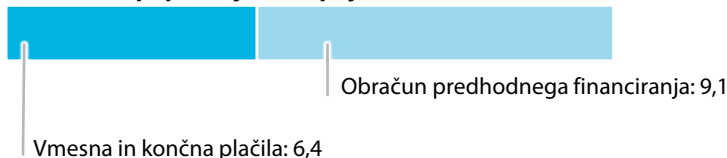

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 25,3

Revidirana populacija – skupaj 15,5

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranega zaključnega računa Evropske unije za leto 2023

Kratek opis

5.2. Programi, ki se financirajo v okviru razdelka Enotni trg, inovacije in digitalno, so raznoliki in namenjeni financiranju projektov, s katerimi se med drugim prispeva k naslednjim področjem: raziskave in inovacije, razvoj evropske infrastrukture v prometnem, energetske in digitalnem sektorju, komunikacije, digitalna preobrazba in enotni trg ter vesoljska politika.

5.3. Glavna programa za raziskave in inovacije sta *Obzorje 2020* za obdobje 2014–2020 in program *Obzorje Evropa*, ki ga je nasledil v obdobju 2021–2027. V okviru programa *Obzorje Evropa*, ki se izvaja tretje leto, je sklenjenih 10 674 sporazumov o dodelitvi *nepovratnih sredstev* in podpisana sta dva okvirna sporazuma, vendar program še vedno pomeni zgolj majhen delež revizijske populacije Sodišča za leto 2023, saj je bila večina plačil v okviru programa plačil predhodnega financiranja.

5.4. Iz razdelka 1 večletnega finančnega okvira se financirajo tudi veliki infrastrukturni projekti, kot so *Instrument za povezovanje Evrope (IPE)* in vesoljski programi, vključno s programi: Galileo (globalni satelitski navigacijski sistem EU), EGNOS (skupna evropska geostacionarna navigacijska storitev) in evropski program za opazovanje Zemlje Copernicus. Razdelek vključuje tudi sklad *InvestEU*, ki skupaj s programoma *Obzorje 2020* in *Obzorje Evropa* prejema dodatna sredstva iz instrumenta *NextGenerationEU*.

5.5. Večina porabe za te programe so nepovratna sredstva, ki jih upravlja neposredno Komisija, tudi v okviru *izvajalskih agencij*, in so dodeljena javnim ali zasebnim *upravičencem*, ki sodelujejo v projektih. Komisija upravičencem ob podpisu sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev zagotovi predhodno financiranje. Pozneje jim povrne stroške, ki jih financira EU, pri čemer odšteje predhodno financiranje. Vesoljski programi se običajno upravljajo posredno na podlagi sporazumov o *prenosu pooblastil in prispevkih*, podpisanih med Komisijo in namenskimi izvajalskimi organi (kot sta Evropska vesoljska agencija in Agencija EU za vesoljski program). Finančne instrumente programa *InvestEU* izvajata predvsem Evropska investicijska banka ali Evropski investicijski sklad, ki sama uporabljata finančne posrednike. Dodatno financiranje iz instrumenta *NextGenerationEU* se upravlja v skladu s pravili programov, ki jim je dodeljeno.

Obseg revizije in revizijski pristop

5.6. Sodišče je na podlagi revizijskega pristopa in metod, opisanih v **Prilogi 1.1**, za leto 2023 za ta razdelek večletnega finančnega okvira preučilo:

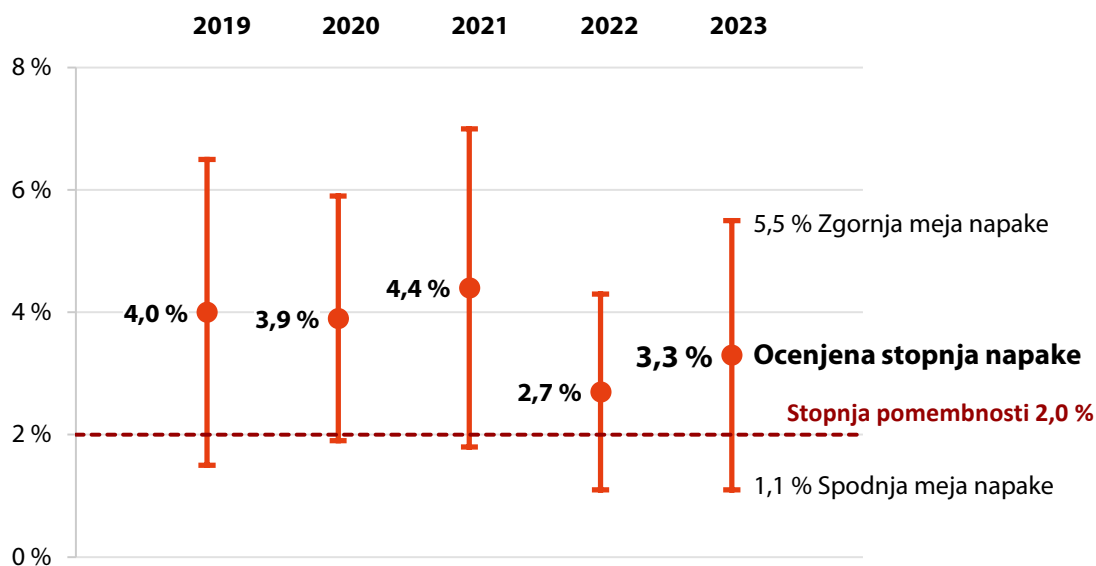
- (a) statistični reprezentativni vzorec 127 *transakcij*, v katerem so zajete vse vrste porabe v okviru tega razdelka večletnega finančnega okvira; Sestavljalo ga je 97 transakcij s področja raziskav in inovacij (90 iz programa Obzorje 2020 in sedem iz programa Obzorje Evropa) ter 30 transakcij iz drugih programov in dejavnosti, zlasti instrumenta IPE, vesoljskih programov ter finančnih instrumentov. Revidirani upravičenci so bili iz 20 držav članic in petih držav nečlanic EU. Sodišče je upoštevalo tudi rezultate svojih letnih revizij agencij in *skupnih podjetij*. Cilj Sodišča je bil oceniti stopnjo *napake* za ta razdelek večletnega finančnega okvira in tako prispevati k *izjavi o zanesljivosti*;
- (b) sistem predhodnih kontrol *Evropske izvajalske agencije za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA)* za nepovratna sredstva IPE v prometnem in energetskega sektorju;
- (c) informacije o pravilnosti, navedene v *letnih poročilih o dejavnostih* Generalnega direktorata za raziskave in inovacije (GD RTD) in *Evropske izvajalske agencije za zdravje in digitalno tehnologijo (HADEA)*, ki so bile nato vključene v *letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*.

Pravilnost transakcij

5.7. V 39 (31 %) od 127 preučenih transakcij so bile napake. Na podlagi 32 napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, je ocenilo, da znaša stopnja napake 3,3 % (glej [sliko 5.2](#)). Na [sliki 5.3](#) je razčlenitev *ocenjene stopnje napake* za leto 2023, ki jo je izračunalo Sodišče, in sicer po vrsti napake. V razčlenitvi se razlikuje med transakcijami na področju raziskav in drugimi transakcijami.

Slika 5.2 – Ocenjeni učinek količinsko opredeljivih napak

Ocenjena stopnja napake

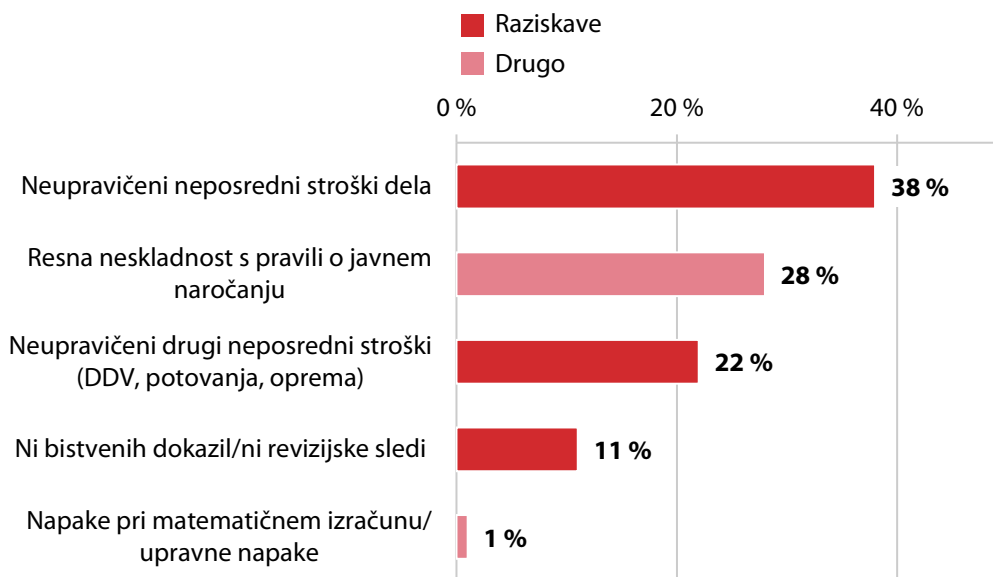

Velikost vzorca (transakcije)

2019	2020	2021	2022	2023
133	133	130	127	127

Vir: Evropsko računsko sodišče

Okvir 5.3 – Razčlenitev ocenjene stopnje napake po vrstah napak

Vir: Evropsko računsko sodišče

5.8. S programom Obzorje 2020 sta bili izboljšani zasnova in strategija kontrol financiranja raziskav in inovacij EU¹. S poenostavitvijo pravil bi se lahko zmanjšalo tveganje napake. Vendar revizije Sodišča kažejo, da stopnja napake tudi po devetih letih izvajanja ni padla pod 2-odstotni prag pomembnosti.

5.9. Zato je poraba za program Obzorje 2020 še vedno izpostavljena visokemu tveganju in je glavni vir napak, ki jih odkrije Sodišče. Sodišče je odkrilo *količinsko opredeljive napake*, povezane z neupravičenimi stroški, v 30 od 97 transakcij za raziskave in inovacije v vzorcu, tudi eno v programu Obzorje Evropa, kar pomeni 71 % ocenjene stopnje napake za ta razdelek v letu 2023, ki jo je izračunalo Sodišče.

5.10. V zvezi z drugimi programi in dejavnostmi je Sodišče količinsko opredeljive napake odkrilo v dveh od 30 transakcij v vzorcu; obe sta se nanašali na projekte IPE. Ena od teh se nanaša na resno kršitev pravil EU o javnem naročanju, zaradi katere je bilo naročilo oddano konzorciju, ki ni izpolnjeval meril za izbor.

¹ Odstavek 5.13 [letnega poročila za leto 2018](#); [Posebno poročilo 28/2018](#): Večina ukrepov za poenostavitve v programu Obzorje 2020 je olajšala sodelovanje upravičencev, vendar so še vedno možne izboljšave.

5.11. Komisija je uporabila popravljalne ukrepe, ki so neposredno vplivali na osem transakcij iz vzorca. Ti ukrepi so bili pomembni za izračune Sodišča, saj so znižali njegovo ocenjeno stopnjo napake za to poglavje za 0,3 odstotne točke. V sedmih primerih količinsko opredeljivih napak, ki so jih naredili upravičenci, je imela Komisija (ali revizorji, ki so jih najeli upravičenci) v periodičnih poročilih in dokazilih upravičencev dovolj informacij, da bi lahko preprečila ali odkrila in popravila napako, preden je sprejela odhodke. Če bi Komisija ali revizorji, ki so jih najeli upravičenci, ustrezno uporabili vse informacije, ki so jih imeli, bi bila ocenjena stopnja napake za to poglavje nižja za 1,4 odstotne točke.

5.12. Sodišče je letos pogosteje ugotavljalo, da upravičenci prijavljajo stroške, ki presegajo najvišji možni znesek nepovratnih sredstev, določen v sporazumih o dodelitvi nepovratnih sredstev, deloma zaradi zelo visokih stopenj inflacije v zadnjih letih. S to dogovorjeno prakso se ustvari blažilnik, tj. neupravičeni stroški se lahko nadomestijo z dodatnimi odhodki, ki so bili sprejeti. Po oceni Sodišča bo ta praksa še bolj prevladala, ko se bodo zaključili programi večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 in bodo upravičenci poročali o svojih končnih stroških. Letos je take blažilnike ugotovilo v 22 (17 %) revidiranih transakcijah. Napaka, ki je bila ugotovljena v štirih od teh transakcij, je bila zmanjšana zaradi blažilnika, medtem ko je bila napaka, ugotovljena v petih drugih primerih, v celoti kompenzirana.

Pri odhodkih za raziskave so stroški dela še vedno tisti, na katere najbolj vplivajo napake

5.13. Po devetih letih izvajanja programa Obzorje 2020 je izračun stroškov dela še vedno glavni vir napak v zahtevkih za povračilo stroškov. Kot je Sodišče navedlo v prejšnjih letnih poročilih², je metodologija za izračun stroškov dela kompleksna, prav tako pa so kompleksna tudi nacionalna pravila, ki jih je treba upoštevati. Enako je razvidno iz revidiranih transakcij v okviru programa Obzorje Evropa. Od 30 transakcij s količinsko opredeljivimi napakami v vzorcu Sodišča, ki je zajemal transakcije za raziskave, je bila metodologija za izračun stroškov dela uporabljena nepravilno v 22, tj. v približno 73 %.

² Odstavek 5.16 letnega poročila za leto 2018, odstavek 4.11 letnega poročila za leto 2019, odstavek 4.13 letnega poročila za leto 2020, odstavek 4.12 letnega poročila za leto 2021 in odstavek 5.13 letnega poročila za leto 2022.

Nepravilen izračun urnih postavk v programu Obzorje 2020

5.14. Kot je Sodišče že opozorilo v prejšnjih letnih poročilih³, lahko zaradi pravila, v skladu s katerim se zahteva uporaba letne urne postavke, izračunane za zadnje zaključeno proračunsko leto, pride do napak. Sodišče je v letu 2023 ponovno našlo dokaze o tem.

5.15. Sodišče je ugotovilo, da so upravičenci – namesto da bi izračunali urno postavko za dano proračunsko leto – izračunali postavko bodisi za celotno obdobje poročanja ali samo za tiste mesece v letu, ki so bili zajeti v obdobje poročanja. V treh primerih, od katerih je imel sicer samo eden finančni učinek, je upravičenec dodelil osebe za projekt, ki ga je financirala EU, v določenem odstotnem deležu in prijavil stroške v skladu s tem deležem, ne da bi izračunal urno postavko.

5.16. Sodišče je pri sedmih transakcijah ugotovilo tudi, da so bile uporabljene nepravilne urne postavke zaradi vključitve neupravičenih stroškov v izračun, kot so nadomestilo za starševski dopust (za katerega je država upravičencu povrnila stroške), retroaktivna izplačila za zvišanje plač in neupravičeni bonusi.

Nepravilen izračun dnevni postavk pri nepovratnih sredstvih iz programa Obzorje Evropa

5.17. Komisija je z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2021–2027 uvedla uporabo dnevni postavk za povračilo stroškov dela. Dnevna postavka se izračuna tako, da se letni stroški za uslužbenca v primeru delovnega mesta s polnim delovnim časom delijo z 215 dnevi. V sporazumih o dodelitvi nepovratni sredstev, ki so zajemali tri revidirane projekte programa Obzorje Evropa, je bilo navedeno, da je treba letne stroške dela za eno osebo deliti z 215. Vendar Sodišče ugotavlja, da sta v smernicah Komisije⁴ navedeni dve možnosti: bodisi standardna možnost izračuna enotne dnevne postavke za celotno obdobje poročanja ali možnost izračuna ločenih dnevni postavk za vsako koledarsko leto, pri kateri se uporabijo samo podatki, ki so pomembni za ustrezne mesece v zadevnem obdobju poročanja. Sodišče meni, da je to problematično, saj povzroča zmedo glede tega, kako naj upravičenci pravilno izračunajo dnevno postavko.

³ Odstavek 4.12 letnega poročila za leto 2019, odstavek 4.14 letnega poročila za leto 2020, odstavek 4.15 letnega poročila za leto 2021 in odstavek 5.15 letnega poročila za leto 2022.

⁴ *EU Grants: AGA – Annotated Grant Agreement, EU Funding Programmes 2021-2027: version 1.0* – 1. maj 2024, Evropska komisija

5.18. Sodišče je pri dveh revidiranih transakcijah v okviru programa Obzorje Evropa ugotovilo, da upravičenci niso utemeljili svojih izjav o stroških dela na izračunanih urnih postavkah. Primer za to je v [okviru 5.1](#).

Okvir 5.1

Primer upravičenca v okviru projekta Obzorje Evropa, ki ni izračunal dnevnih postavk

V Belgiji je upravičenec, ki je neprofitni subjekt, prejel nepovratna sredstva iz programa Obzorje Evropa in prijavil stroške dela za zaposlene, ki so delali na projektu v 13-mesečnem obdobju poročanja. Upravičenec je prijavil vse stroške, ki so nastali za neko osebo, na podlagi utemeljitve, da je oseba delala izključno na projektu. Upravičenec torej ni izračunal dnevne postavke in je ni uporabil za število dni, ko je oseba delala na projektu. Iz evidenc je bilo razvidno, da je oseba v obdobju poročanja na projektu delala 208,5 dneva. Ker je to manj od ustreznega ekvivalenta polnega delovnega časa v programu Obzorje Evropa (215 dni na leto, 233 dni v celotnem obdobju poročanja), so bili stroški, ki jih je prijavil upravičenec, previsoki.

5.19. Čeprav je bil vzorec Sodišča za program Obzorje Evropa v letu 2023 majhen in je vključeval le tri sporazume o dodelitvi nepovratnih sredstev, obstaja tveganje, da se bodo zadeve s stroški dela kljub prizadevanjem Komisije za poenostavitev še vedno pojavljale.

Kršitve pravila dvojne zgornje meje

5.20. V skladu s pravilom dvojne zgornje meje skupno število opravljenih delovnih ur po osebi na leto v primeru projektov, ki jih financira EU, ne sme preseči števila letnih efektivnih ur, uporabljenih za izračun urne postavke. Poleg tega skupni znesek prijavljenih stroškov dela (ki se povrnejo kot dejanski stroški) po osebi na leto ne sme biti višji od skupnih stroškov dela, knjiženih na zaključnem računu upravičenca za dano osebo v danem letu. Sodišče je to vrsto napake odkrilo v osmih transakcijah v letu 2023. V teh primerih so upravičenci prijavili stroške dela, ki so bili višji od tistih, ki so dejansko nastali v tem letu, in prijavljeni stroški so jim bili tudi povrnjeni.

Druge napake pri stroških dela

5.21. Druge napake pri stroških dela so bile: prijava neupravičenih mesecev v primeru zaposlenih, ki so delali izključno na določenem projektu (npr. meseci, ki so bili prijavljeni v celoti, čeprav so zaposleni delali manj kot polovico delovnih dni), in stroški dela, ki: (a) so bili prijavljeni v celoti brez izjave o izključnosti ali evidence opravljenih ur, (b) so bili prijavljeni za osebe, katerih povezanosti s projektom ni bilo mogoče dokazati in (c) so bili prijavljeni v celoti zaradi pisne pomote.

Drugi neupravičeni *neposredni stroški*

5.22. Ključni pogoj za upravičenost stroškov je, da morajo nastati v povezavi z ukrepom in morajo biti nujni za njegovo izvedbo. Kot je Sodišče poročalo že leta 2022⁵, je leta 2023 ponovno odkrilo osem primerov, v katerih pri prijavljenih stroških ta zahteva ni bila izpolnjena. Upravičenci so prijavili potne stroške in stroške za gostoljubje na družabnih dogodkih, ki niso bili potrebni za izvedbo projekta, stroške splošnih svetovalnih storitev v zvezi s finančnim poslovanjem ter stroške za obnovo in pohištvo za laboratorij, čeprav je bilo v skladu s sporazumom o nepovratnih sredstvih mogoče prijaviti samo potrošni material.

5.23. Druge napake, ugotovljene pri ostalih kategorijah stroškov, so bile: neupravičeno interno fakturirano blago in storitve, stroški, ki niso nastali, manjkajoča dokazila in napačni menjalni tečaji.

Transakcije z več napakami

5.24. Upravičenci so večkrat (v 12 od 32 transakcij s količinsko opredeljivimi napakami) prijavili neupravičene odhodke v dveh ali več kategorijah stroškov. Take transakcije z več napakami je Sodišče odkrilo v zahtevkih za povračilo stroškov pri zasebnih in javnih upravičencih, in sicer tako pri novih kot pri izkušenih udeležencih. Primer takih napak je v [okviru 5.2](#).

⁵ Letni poročili za leto 2022, odstavek 5.22.

Okvir 5.2

Primer z več napakami v posameznem zahtevku za povračilo

V Franciji je upravičenec, ki je javna medvladna organizacija, prijavil stroške dela in drugih storitev. V primeru nekega zaposlenega je v stroške vključil dodatek, za katerega ni bilo pravne podlage in dokazil. Pri nekem drugem zaposlenem je uporabil napačno število učinkovitih ur, zato je bila uporabljena urna postavka previsoka. Poleg tega je upravičenec pri prijavi stroškov za druge storitve vključil zneske DDV, čeprav bi organizaciji te stroške lahko povrnil francoski davčni organ.

Novi udeleženci ter *mala in srednja podjetja (MSP)* so bolj dovzetni za napake

5.25. Ena od strategij za spodbujanje evropskih raziskav je povečati udeležbo zasebnega sektorja, zlasti novih podjetij in MSP. MSP so pomenila 11 % vzorca (14 od 127 transakcij), vendar 25 % ocenjene stopnje napake. Poleg tega je Sodišče odkrilo napake v zahtevkih za povračilo stroškov pri štirih od 12 revidiranih novih udeležencev, od katerih sta bila dva tudi MSP. Ti rezultati kažejo, da so MSP in novi udeleženci bolj dovzetni za napake kot drugi upravičenci, kar je bilo ugotovljeno tako pri revizijah, ki jih je opravila Komisija⁶, kot tudi v preteklih letnih poročilih Sodišča⁷.

⁶ Odstavek 4.16 letnega poročila za leto 2019.

⁷ Odstavek 5.19 letnega poročila za leto 2018, odstavek 4.16 letnega poročila za leto 2019, odstavek 4.20 letnega poročila za leto 2021 in odstavek 5.24 letnega poročila za leto 2022.

Pregled predhodnih kontrol agencije CINEA za nepovratna sredstva IPE v prometnem in energetske sektorju

5.26. Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) je pristojna za izvajanje programa Instrumenta za povezovanje Evrope (IPE) za promet in energijo. Trenutno potekata dve programski obdobji, in sicer IPE1 (2014–2020) in IPE2 (2021–2027).

5.27. Glede na letno poročilo agencije CINEA o dejavnostih za leto 2022 so bili kot posledica njenih predhodnih kontrol v letu 2022 zavrtnjeni stroški v višini 84,6 milijona EUR zaradi neupravičenosti in nepravilnosti (1,8 % zahtevkov za povračilo stroškov). Ta znesek zajema vsa nepovratna sredstva, ki jih upravlja agencija CINEA, pri čemer so nepovratna sredstva IPE za promet in energijo pomenila približno 70 % plačil, izvršenih v letu 2022.

5.28. Začetna strategija predhodnih kontrol za program IPE1 je nastala v letu 2016. Osredotočena je bila na tveganja z največjim vplivom na stroške, ki jih upravičenci prijavijo za zadevne ukrepe (tj. nekatere vrste stroškov, visoka stopnja prispevka ali transakcije z visokimi stroški). CINEA najprej preuči *potrdilo o računovodskih izkazih*, če se to zahteva. To potrdilo je potrebno, če prispevek EU k projektu znaša 325 000 EUR ali več. Glede na velikost projektov se pričakuje, da bo večina upravičencev v času trajanja projekta predložila potrdilo o računovodskih izkazih. To bi moralo temeljiti na vzorcu, ki zajema 10 % skupnega zneska zahtevka upravičenca za povračilo stroškov. Predhodno zagotovilo se pridobi tako, da je v vzorcu zajeto najmanj 25 %. Zato je v preverjanja agencije CINEA zajetih dodatnih 15 % prijavljenih stroškov v primerih, ko je bilo predloženo potrdilo o računovodskih izkazih.

5.29. CINEA je leta 2017 ocenila predhodno strategijo, pri tem pa so bile opravljene manjše spremembe (glej primerjalno tabelo v [tabeli 5.1](#)).

5.30. V strategiji kontrol za IPE2 so bile upoštevane izkušnje, pridobljene pri predhodnih kontrolah IPE1, zlasti v zvezi s pristopom k vzorčenju. V njej so opredeljeni trije različni pristopi k vzorčenju (glej primerjalno tabelo v [tabeli 5.1](#)).

Tabela 5.1 – Primerjalna tabela zajetja vzorcev predhodnih kontrol za programe IPE

Strategija predhodnih kontrol za IPE1	Revizija IPE1	Strategija predhodnih kontrol za IPE2
Najmanj 25-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca, brez potrdila o računovodskih izkazih	Od 15- do 20-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca, brez potrdila o računovodskih izkazih	Od 10- do 20-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca, z najmanj tremi stroškovnimi postavkami nad 5 000 EUR (<i>okrepljeno vzorčenje</i>)
Najmanj 15-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca, s potrdilom o računovodskih izkazih	Od 15- in 20-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca, brez potrdila o računovodskih izkazih	Od 5 % do 10 % kategorij stroškov z najvišjim deležem (nad 15 % skupnih stroškov), prijavljenih na upravičenca, pri čemer najmanj tri stroškovne postavke znašajo več kot 10 000 EUR (<i>standardno vzorčenje</i>)
		Največ 5-odstotno zajetje skupnih prijavljenih stroškov na upravičenca ali brez vzorčenja (<i>zmanjšano vzorčenje</i>)

5.31. Sodišče je pregledalo strategiji predhodnih kontrol za IPE1 in IPE2 ter izboljšanje med IPE 1 in IPE2. Preverilo je, ali sta v smernicah upoštevani strategiji ter kakšna je raven zagotovila, ki jo je bilo mogoče pridobiti pri predhodnih kontrolah. To delo je dopolnilo s pregledom predhodnih kontrol, ki so bile opravljene na vzorcu desetih zahtevkov za povračilo stroškov: sedmih iz IPE1 in treh iz IPE2 (IPE2 je še v zgodnji fazi izvajanja). Sodišče je za teh deset dosjejev preverilo upoštevanje notranjih smernic, dokumentiranje dela in to, ali so bili sprejeti pravilni zaključki.

5.32. Zasnova obeh strategij temelji na zanesljivi analizi tveganj in nepravilnosti v preteklosti. Čeprav je CINEA priznala, da so napake v postopkih javnega naročanja močno vplivale na IPE1, in tudi to, da vsi revizorji potrdil o računovodskih izkazih morda nimajo dovolj izkušenj z revidiranjem postopkov javnega naročanja, ne namerava izvesti poglobljenih preverjanj v zvezi z javnim naročanjem v okviru projektov IPE2 v nekaterih primerih, na primer v primerih zmanjšane vzorčenja. Glede na dejanski obseg zmanjšane vzorčenja Sodišče meni, da bi se z njim lahko zmanjšala raven zanesljivosti, ki jo omogočajo predhodne kontrole.

5.33. Pristopi k vzorčenju strategij predhodnih kontrol za IPE1 in IPE2 so pravilno upoštevani v zadevnih smernicah. Vendar smernice za javna naročila niso dovolj podrobne, saj v njih ni opisano, kolikšen je obseg pregledov, ki se opravijo na vzorcih.

5.34. Sodišče je med pregledom prej navedenih desetih dosjejev ugotovilo, da so bile smernice sicer uporabljene, vendar ni bilo dokazov o opravljenem delu. Naveden je bil samo rezultat opravljenega dela, tj. sprejetje ali zavrnitev stroškovne postavke. Sodišče je v enem od dosjejev odkrilo zmanjšanje števila postavk stroškov v vzorcu, čeprav niti v strategiji niti v smernicah niso omogočene take izjeme. Preverilo je preglede računov in postopkov javnega naročanja ter ugotovilo, da so bili zaključki o njih na splošno pravilni.

Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

5.35. V letnih poročilih o dejavnostih, ki jih je preučilo Sodišče, (tj. poročilih GD RTD in HADEA), so bile opisane informacije, ki so bile na voljo v zadevnem generalnem direktoratu / agenciji, in na njihovi podlagi je bila predstavljena poštena ocena finančnega poslovanja v zvezi s *pravilnostjo* z izkazi povezanih transakcij, ki so se nanašale na odhodke razdelka 1 večletnega finančnega okvira.

5.36. V zvezi s programom Obzorje 2020 je GD RTD poročal, da kumulativna reprezentativna stopnja odkritih napak znaša 2,57 % za vse generalne direktorate in druge organe EU, ki upravljajo porabo EU na področju raziskav. Po upoštevanju popravljalnih ukrepov znaša kumulativna *stopnja preostale napake* 1,55 % (1,64 % samo za GD RTD). V naknadnih revizijah, na katerih temeljijo te stopnje napake, so bila zajeta plačila, izvršena v obdobju 2014–2022. GD RTD od januarja 2023 izračunava reprezentativno stopnjo napake na podlagi metodologije, ki jo je priporočilo Sodišče⁸. To je bilo razkrito v letnem poročilu o dejavnostih GD RTD za leto 2023.

5.37. Ker naj bi se naknadne revizije za program Obzorje Evropa začele izvajati komaj leta 2024, GD RTD ni poročal o ugotovljeni stopnji napake za program v letu 2023. Ciljna vrednost, ki jo je Komisija določila za stopnjo preostale napake v programu Obzorje Evropa, znaša največ 2 % do konca okvirnega programa.

5.38. GD RTD je v svojem letnem poročilu o dejavnostih za leto 2023 razkril devet neizvedenih priporočil Službe za notranjo revizijo. Tri od neizvedenih priporočil so bila opredeljena kot „zelo pomembna“. *Pridržek* glede škode za ugled, ki je bil izrečen v letnem poročilu o dejavnostih GD RTD za leto 2022 zaradi poznega začetka delovanja in slabosti upravljavskih in kontrolnih sistemov naložbene komponente pospeševalne sheme Evropskega sveta za inovacije, je bil odpravljen, saj so bili popravni ukrepi pravočasno izvedeni. Poleg tega je Služba Komisije za notranjo revizijo po reviziji za spremljanje izvajanja priporočil v začetku leta 2024 pomembnost priporočila znižala s „kritično“ na „pomembno“.

⁸ Odstavek 5.34 letnega poročila za leto 2018.

5.39. Glavni zadevni odhodki agencije HADEA v okviru razdelka 1 večletnega finančnega okvira v letu 2023 so se nanašali na Obzorje Evropa, Obzorje 2020 in infrastrukturo instrumenta IPE za digitalne storitve – telekomunikacije. V zvezi s programom Obzorje 2020 je HADEA poročala o reprezentativni ugotovljeni stopnji napake v višini 2,57 % in stopnji preostale napake v višini 1,74 %. V primeru infrastrukture instrumenta IPE za digitalne storitve – telekomunikacije je na podlagi svojih revizij poročala o pričakovani reprezentativni stopnji napake v višini 2,82 % in stopnji preostale napake v višini 2,46 %. Zaradi majhne finančne pomembnosti napak ni bil izrečen pridržek. Stopnje napak, ugotovljene pri naknadnih revizijah preostalih programov, so sorazmerno nizke.

5.40. Sodišče je za področja politik iz razdelka 1 večletnega finančnega okvira pregledalo informacije iz letnega poročila Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2023, ki se nanašajo na ocenjeno tveganje pri plačilu. Komisija je izračunala stopnjo napake za razdelek 1 večletnega finančnega okvira, ki znaša 1,4 %. Ta odstotek je blizu spodnje meje razpona ocenjene stopnje napake, ki ga je izračunalo Sodišče, in pod pragom pomembnosti.

Zaključek in priporočila

Zaključek

5.41. Splošni revizijski dokazi, ki jih je pridobilo Sodišče in jih predstavilo v tem poglavju, kažejo, da je bila stopnja napake pri porabi za področje Enotni trg, inovacije in digitalno pomembna. Za ta razdelek večletnega finančnega okvira je bilo pri preizkušanju transakcij, ki ga je opravilo Sodišče, ugotovljeno, da ocenjena skupna stopnja napake znaša 3,3 %. Napake so najbolj vplivale na odhodke za raziskave in inovacije, zlasti pri stroških dela.

5.42. Ocenjeno tveganje ob plačilu, kot je predstavljeno v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, znaša 1,4 %. Ta odstotek je blizu spodnje meje razpona ocenjene stopnje napake, ki ga je izračunalo Sodišče, in pod pragom pomembnosti. Zato je po mnenju Sodišča ta stopnja kljub ukrepom, ki jih je Komisija že sprejela, še vedno prenizko navedena.

Priporočila

5.43. V *Prilogi 5.1* so prikazane ugotovitve pregleda izvajanja priporočil, ki jih je Sodišče dalo v letnih poročilih za leti 2021 in 2022 in ki jih je bilo treba izvesti do konca leta 2023. Komisija je tri priporočila izvedla v celoti, dve pa večinoma.

5.44. Na podlagi tega pregleda ter ugotovitev in zaključkov v zvezi z letom 2023 Sodišče Komisiji priporoča, naj:

Priporočilo 5.1 – Povečati upoštevanje pravil o dnevni postavki s strani upravičencev

za poročanje v okviru programa Obzorje Evropa uvede ukrepe, ki bodo strožji od doslej uvedenih ukrepov za ozaveščanje, da bi upravičenci bolj upoštevali pravila o dnevni postavki;

Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025.

Priporočilo 5.2 – Zagotoviti jasnost v dokumentih programa Obzorje Evropa

za Obzorje Evropa podrobneje pojasni pravila in metode za izračun dnevni postavk za stroške dela, uporabljene v vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev;

Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025.

Priporočilo 5.3 – Oblikovati smernice za predhodne kontrole javnih naročil

nadalje razvije smernice, v katerih bo opisan obseg pregledov, ki jih je treba opraviti pri predhodnih kontrolah javnih naročil za projekte IPE, o tem, ali so merila, ki so bila uporabljena, skladna s tistimi, ki so bila objavljena v obvestilu o javnem naročilu.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Priloga

Priloga 5.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Enotni trg, inovacije in digitalno

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj do sredine leta 2023 (Obzorje 2020) in do sredine leta 2024 (Obzorje Evropa):</p> <p>Priporočilo 1: zelo spodbuja uporabo programa <i>Personnel Costs Wizard</i> (glej odstavek 4.25) (ki je na voljo na portalu za udeležence), zlasti pri nekaterih kategorijah upravičencev, ki so bolj dovzetni za napake, kot so MSP in novi udeleženci na trgu (za nepovratna sredstva iz programa Obzorje 2020).</p>		<p>Priporočilo za program Obzorje 2020 je bilo v celoti izvedeno.</p> <p>Razvoj programske opreme za program Obzorje Evropa je bil vključen v delovni načrt IT za leto 2023 in je trenutno v teku. Sodišče bo preverilo izvajanje priporočila za program Obzorje Evropa prihodnje leto.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj do sredine leta 2023:</p> <p>Priporočilo 2: izda smernice za upravičence o posebnostih, na podlagi katerih se program Obzorje Evropa razlikuje od programa Obzorje 2020 in podobnih programov, pri čemer naj se osredotoča na vidike upravičenosti.</p>		
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj do konca leta 2022:</p> <p>Priporočilo 3: v zvezi s programom Obzorje 2020 izboljša obstoječe predhodne kontrole, da bi se z njimi ugotovili in odpravili morebitni neupravičeni popravki stroškov dela, ki jih predložijo upravičenci po ponovnem izračunu urnih postavk.</p>		Komisija je izvedla oceno izvedljivosti in se zavezala, da bo do konca leta 2024 dodala opomnik, ki naj bi se pojavil, ko upravičenci izpolnjujejo svoje računovodske izkaze, in v katerem bi bilo navedeno, da ponovni izračun urnih postavk ni dovoljen.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj do sredine leta 2023:</p> <p>Priporočilo 4:</p> <p>nadalje izboljša smernice, naslovljene na neodvisne revizorje, ki jih za pripravo potrdil o računovodskih izkazih najamejo upravičenci, da bi se zmanjšalo veliko število slabosti, ki jih je Sodišče odkrilo pri revizijah teh potrdil.</p>		
2022	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj do konca leta 2023:</p> <p>Priporočilo 2 – Izboljšati vrednotenja nepovratnih sredstev v pavšalnih zneskih, ki jih opravijo strokovnjaki</p> <p>v zvezi z nepovratnimi sredstvi, ki se izplačajo v pavšalnih zneskih, zagotovi, da se strokovna vrednotenja vlog za nepovratna sredstva, zlasti v njih navedenih predlogov za proračune, opravijo ob ustreznem upoštevanju zadevnih referenčnih meril in da so ustrezno dokumentirana.</p>		<p>Komisija je objavila informacije za strokovnjake, v skladu s katerimi morajo pri ocenjevanju predlogov proračuna uporabljati preglednico s podatki o stroških dela. Kljub temu strokovnjakom ni treba ustrezno dokumentirati njihovih ocen. Komisija se je zavezala, da bo to obravnavala do konca leta 2024.</p>

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 6

Kohezija, odpornost in vrednote

Vsebina

	Odstavek
Uvod	6.1.–6.14.
Kratek opis	6.2.–6.5.
Cilji politike in instrumenti porabe	6.2.
Upravljanje skladov	6.3.–6.5.
Obseg revizije in revizijski pristop	6.6.–6.14.
Pravilnost transakcij, letnih poročil o dejavnostih in drugih ureditev upravljanja	6.15.–6.71.
Rezultati preizkušanja transakcij, ki ga je izvedlo Sodišče	6.15.–6.41.
Odkriti neupravičeni projekti	6.21.
Ugotovljeni neupravičeni stroški	6.22.–6.24.
Ugotovljene kršitve pravil notranjega trga: javno naročanje in državna pomoč	6.25.–6.31.
Odsotnost bistvenih dokazil	6.32.–6.33.
Vprašanja v zvezi s finančnimi instrumenti	6.34.–6.35.
Transakcije, ki jih neposredno ali posredno upravlja Komisija	6.36.–6.38.
Doseganje ciljnih vrednosti za smotrnost iz sporazumov o nepovratnih sredstvih se ni nadalje spremljalo	6.39.–6.41.
Ocena dela revizijskih organov pri deljenem upravljanju, ki jo je opravilo Sodišče	6.42.–6.54.
Organi upravljanja so „prva obrambna linija“ pred nepravilno porabo, revizijski organi pa druga	6.42.–6.44.
Stopnje preostale napake so nad pragom pomembnosti za več kot 60 % vrednosti svežnjev zagotovil, ki jih je Sodišče revidiralo za leto 2023	6.45.–6.49.
Zaradi slabosti pri delu revizijskih organov je zmožnost Komisije, da se opre na njihove rezultate, manjša	6.50.–6.54.
Sodišče je pri pregledu kohezijske politike za obdobje 2014–2020 poudarilo stalne težave v zvezi z upravljanjem in kontrolami	6.55.–6.56.

Delo Komisije za dajanje zagotovil in njeno poročanje o stopnji preostale napake v letnih poročilih o dejavnostih	6.57.–6.71.
Stalne pomanjkljivosti v sistemih upravljanja in kontrol	6.58.–6.61.
Komisija meni, da je pri financiranju iz ESRR/Kohezijskega sklada stopnja nepravilnih odhodkov v sprejetih zaključnih računih pomembna	6.62.–6.65.
Pomanjkljivosti, ugotovljene pri delu Komisije v zvezi z dajanjem zagotovil	6.66.–6.67.
Negotovosti, ugotovljene v zvezi z zaključitvijo programskega obdobja 2014–2020	6.68.–6.71.
Zaključek in priporočila	6.72.–6.77.
Zaključek	6.72.–6.75.
Priporočila	6.76.–6.77.
Prilogi	
Priloga 6.1 – Razčlenitev vzorca transakcij, ki ga je pripravilo Sodišče, ter z njimi povezane ugotovitve za izjavo o zanesljivosti za leto 2023	
Priloga 6.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Kohezija, odpornost in vrednote	

Uvod

6.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 2 večletnega finančnega okvira Kohezija, odpornost in vrednote. Na [sliki 6.1](#) je pregled glavnih skladov porabe in zadevnih zneskov v tem razdelku v letu 2023.

Slika 6.1 – Plačila in revidirana populacija

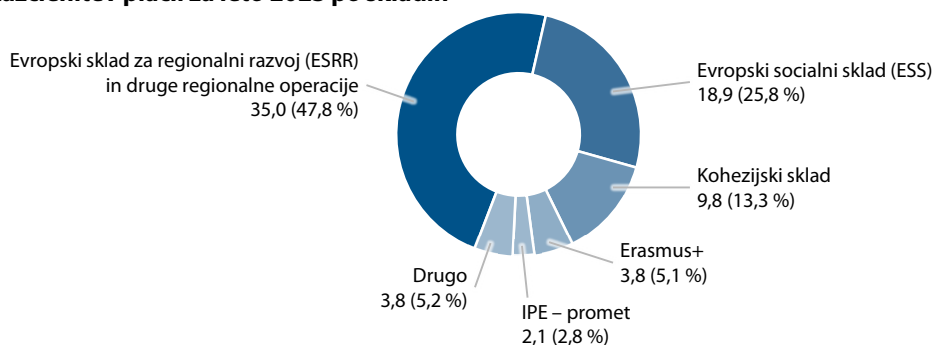

Kohezija, odpornost in vrednote
73,3 milijarde EUR (38,4 % porabe proračuna EU)

(v milijardah EUR)

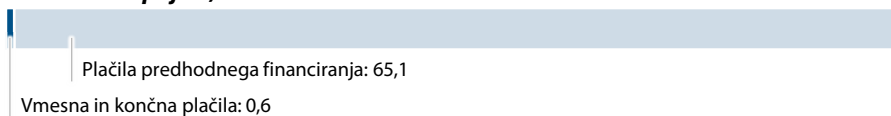
Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

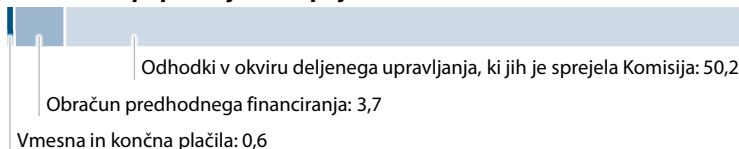
Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija (podrazdelek 2a)

Plačila – skupaj 65,7

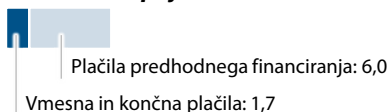

Revidirana populacija – skupaj 54,5

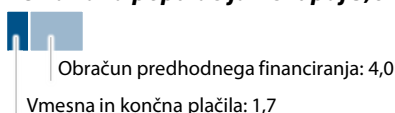

Odpornost in vrednote (podrazdelek 2b)

Plačila – skupaj 7,6

Revidirana populacija – skupaj 5,6

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranega zaključnega računa Evropske unije za leto 2023

Kratek opis

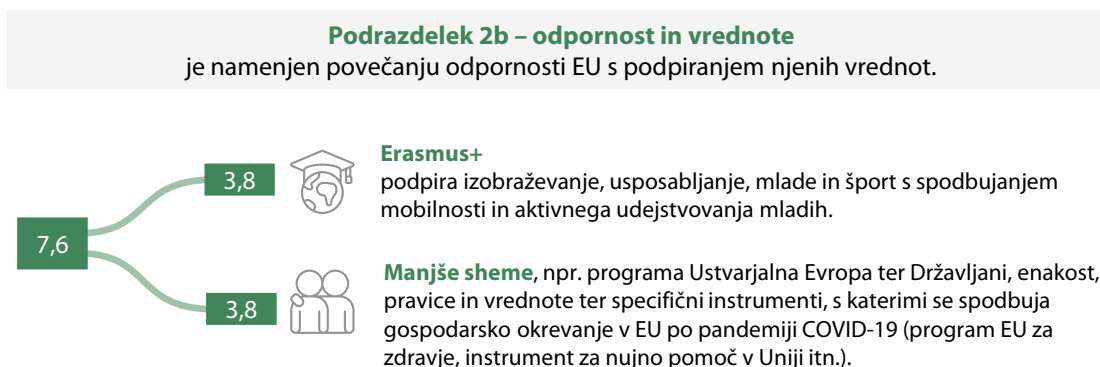
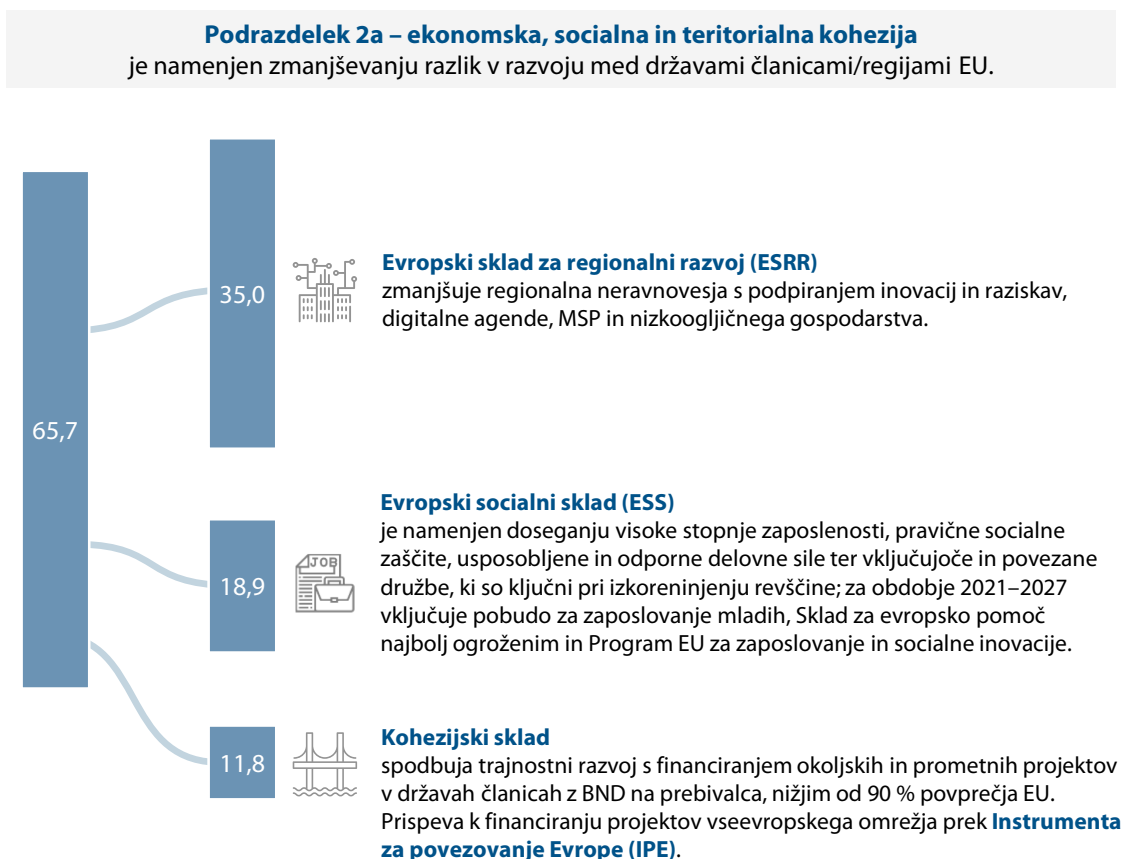
Cilji politike in instrumenti porabe

6.2. Poraba v okviru tega razdelka je osredotočena na zmanjševanje razvojnih razlik med različnimi državami članicami in regijami EU (podrazdelek 2a) ter na ukrepe za podporo in zaščito vrednot EU, s čimer bo EU postala odpornejša na sedanje in prihodnje izzive (podrazdelek 2b). Na [sliki 6.2](#) so prikazani cilji politike v razdelku 2 večletnega finančnega okvira Kohezija, odpornost in vrednote (podrazdelek 2a¹ in podrazdelek 2b) ter zadevni skladi in instrumenti².

¹ Členi 162 in 174 do 178 [Pogodbe o delovanju Evropske unije](#).

² Sodišče o odhodkih *mehanizma za okrevanje in odpornost (RFF)* za leto 2023 poroča v [poglavju 11](#).

Slika 6.2 – Cilji politike in njihovo financiranje (v milijardah EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče

Upravljanje skladov

6.3. Skladi kohezijske politike (*ESRR/Kohezijski sklad* in *ESS*) se izvajajo z *deljenim upravljanjem*. Na *sliki 6.3* so opisani postopki upravljanja, kontrol in zagotovil ter s tem povezane vloge in odgovornosti.

Slika 6.3 – Postopki upravljanja, kontrol in zagotovil na področju kohezije

(*) V skladu s členom 130 Uredbe (EU) št. 1303/2013 je dovoljeno povrniti samo 90 % vmesnih plačil.

Vir: Evropsko računsko sodišče

6.4. Eno ključnih vlog v okviru kontrol in zagotovil za porabo v okviru deljenega upravljanja za obdobje 2014–2020 imajo *revizijski organi*³. Poročajo o *stopnji preostale napake*⁴ in tako prispevajo k temu, da stopnja *nepravilnosti* v zaključnem računu *operativnega programa* ostane pod 2 % prijavljenega zneska (tj. pod *pragom pomembnosti za zakonitost in pravilnost*⁵). Države članice po pregledih s strani *organov upravljanja*, ki delujejo kot prva obrambna linija, potrdijo zaključni račun vsakega operativnega programa in poročajo Komisiji, ki ima končno odgovornost za izvrševanje proračuna EU. V ta namen postopek kontrol in zagotovil temelji na skupnem delu v zvezi s pravilnostjo na vseh treh ravneh, kot je prikazano na *sliki 6.3*.

6.5. Razdelek 2 večletnega finančnega okvira Kohezija, odpornost in vrednote zajema tudi financiranje EU s *programi* ali ukrepi, ki se upravljajo neposredno na generalnih direktoratih Komisije⁶ ali posredno s podporo partnerskih organizacij ali drugih organov, kot so nacionalne agencije za *Erasmus+*, in sicer zlasti podrazdelek 2b (glej *sliko 6.2*). Za manjše sheme iz podrazdelka 2b je za zagotavljanje pravilnosti porabe odgovorna izključno Komisija.

Obseg revizije in revizijski pristop

6.6. Cilj revizijskega dela Sodišča je bil prispevati k skupni *izjavi o zanesljivosti*, kot je opisano v *Prilogi 1.1.*, in oceniti pravilnost odhodkov v razdelku 2 večletnega finančnega okvira kot celote in odhodkov v okviru skladov kohezijske politike (podrazdelek 2a). Pri tem je Sodišče ocenilo zanesljivost revizijskega dela revizijskih organov in revizijske funkcije Komisije.

6.7. Sodišče je pri oblikovanju svojih revizijskih zaključkov uporabilo isti pristop in metode kot v prejšnjih letih za revizijo porabe za kohezijo (glej *Prilogo 1.1*), pri čemer je revidiralo elemente, opisane na *sliki 6.4*.

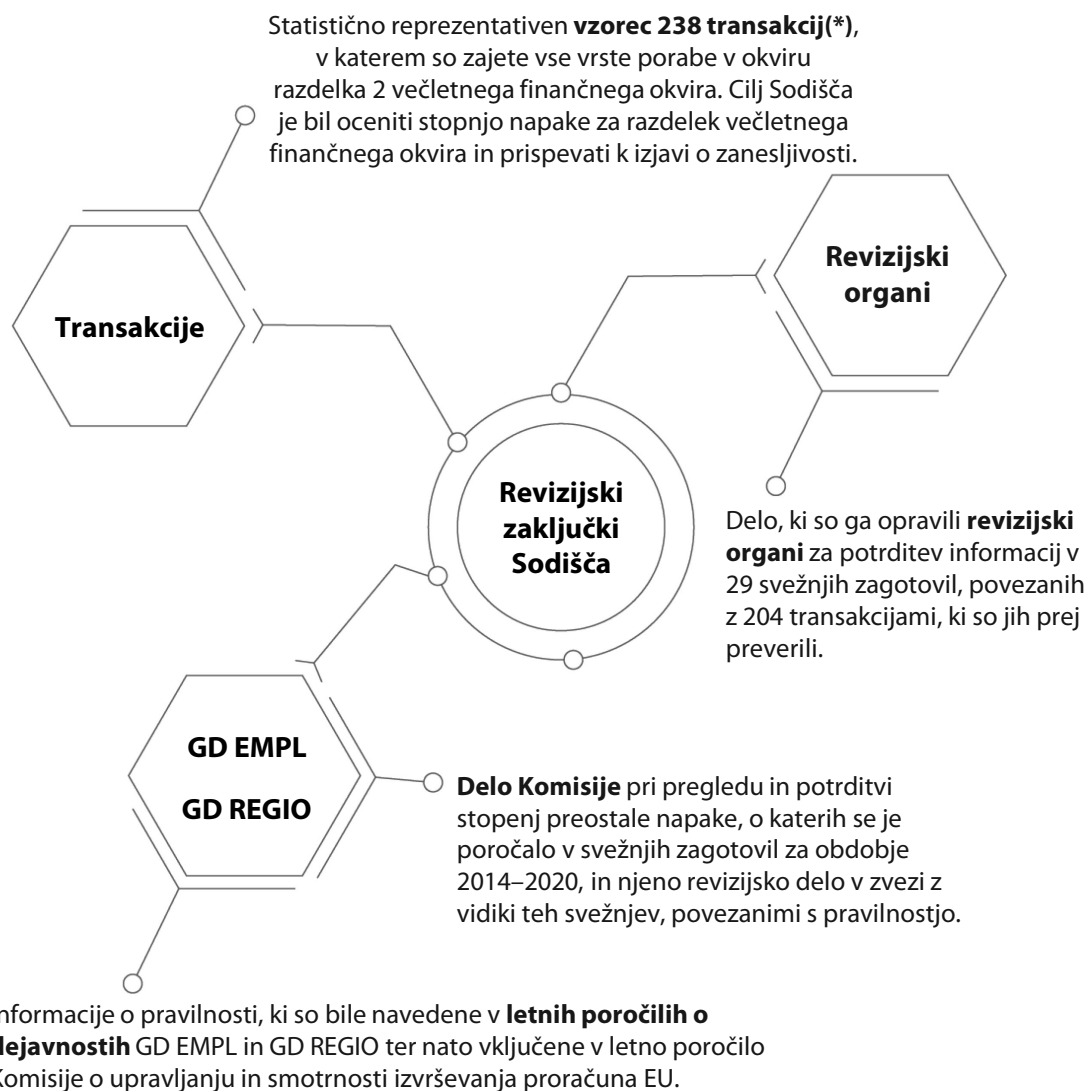
³ Odstavki 6.5–6.15 *letnega poročila za leto 2017* ter *slika 6.1 v letnem poročilu za leto 2018*.

⁴ Komisija v svojih *letnih poročilih o dejavnostih v zvezi z zaključitvijo programskega obdobja 2007–2013 govori o stopnji preostalega tveganja*, za programsko obdobje 2014–2020 pa o *skupni stopnji preostale napake*. V tem poglavju Sodišče za oboje uporablja izraz stopnja/-e preostale napake.

⁵ Člen 28(11) *Uredbe (EU, Euratom) št. 480/2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1303/2013*.

⁶ GD EAC, GD EMPL, GD HERA, GD REFORM, GD REGIO, GD SANTE in *Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA)* pod nadzorom GD MOVE v zvezi z odhodki v populaciji Sodišča za leto 2023.

Slika 6.4 – Revidirani elementi

(*) Kar zadeva sklade kohezijske politike, je **vzorec** zajemal 204 *transakcije*, za katere so bili odhodki potrjeni v *svežnjih zagotovil* (ki jih je predhodno preveril *revizijski organ*), ter 12 *finančnih instrumentov* (podrazdelek 2a). Vzorec je vključeval tudi 22 transakcij, ki jih je neposredno ali posredno upravljala Komisija (osem iz podrazdelka 2a in 14 iz podrazdelka 2b).

Vir: Evropsko računsko sodišče

6.8. Od celotne populacije 60,2 milijarde EUR (glej [slika 6.1](#)) so odhodki v okviru deljenega upravljanja iz obdobja 2014–2020 znašali 50,2 milijarde EUR. Ti odhodki so bili navedeni v sprejetih zaključnih računih, predloženih za 416 operativnih programov in v 357 svežnjih zagotovil za obračunsko leto 2021/2022. Poleg tega so vključeni tudi odhodki za obdobje 2007–2013 v okviru devetih operativnih programov, ki jih je Komisija zaključila ali delno zaključila⁷ v letu 2023 (0,4 milijarde EUR).

6.9. Za obdobje 2021–2027 je Komisija v letu 2023 izvršila predplačila v višini 3,9 milijarde EUR in vmesna plačila v višini 1,9 milijarde EUR. Sodišče te porabe ni vključilo v vzorec, saj to stori šele, ko so odhodki, ki so jih plačali upravičenci, povrnjeni, revidirani s strani *organov, pristojnih za programe*, in vključeni v zahteve za plačilo, ki jih Komisija poravna in vključi v sprejete zaključne račune⁸.

6.10. EU je od začetka leta 2020 sprejela več ukrepov za reševanje izzivov, kot so pandemija COVID-19 (*naložbena pobuda v odziv na koronavirus (CRII)* in CRII+) ter begunska in migracijska problematika (*kohezijski ukrep za begunce v Evropi (CARE)*). Ti ukrepi so vključevali poenostavitve postopkov za sklade kohezijske politike za obdobje 2014–2020, vključno z možnostjo 100-odstotnega sofinanciranja EU. Vzorec Sodišča je vključeval tudi projekte, za katere je bila ta možnost uporabljena. Poleg tega so bila dodatna sredstva zagotovljena tudi s pobudo *REACT-EU* z do 100-odstotnim sofinanciranjem EU. Ker se je obdobje upravičenosti odhodkov za obdobje 2014–2020 končalo 31. decembra 2023, bi se lahko z dodatnim financiranjem, zagotovljenim prek *REACT-EU*, povečal pritisk na porabo⁹. Hkrati so lahko države članice zaradi 100-odstotne stopnje sofinanciranja hitreje *črpale* razpoložljiva sredstva za programe za obdobje 2014–2020.

⁷ Komisija poravna samo nesporne zneske, sporne zadeve s pomembnim učinkom pa pusti odprte. Preostali končni znesek se poravna, operativni program pa zaključi, ko so rešene vse zadeve.

⁸ Komisija je do aprila 2024 sprejela 354 programov za ESRR, Kohezijski sklad in ESS+ za obdobje 2021–2027.

⁹ [Posebno poročilo 02/2023](#) – Prilagajanje pravil kohezijske politike za odzivanje na COVID-19.

6.11. Sodišče je vzorec 204 transakcij z odhodki, potrjenimi v svežnjih zagotovil v letu 2023, obdelalo v dveh fazah. Najprej je izbralo 29 svežnjev (2022: 35) iz programskega obdobja 2014–2020, ki so zajemali 58 *operativnih programov* (2022: 66). Z njimi povezane transakcije, ki so jih preverili revizijski organi, je nato vključilo v svoj vzorec. Za leto 2023 je opravilo revizijske obiske na kraju samem za 88 transakcij (2022: 67). Tako je lahko opravilo razgovore z uslužbenci organov, pristojnih za programe, in upravičenci, pridobilo dodatne dokaze, kot so izvirni dokumenti, ter izvedlo fizične inšpekcijske preglede *izložkov*, ki jih financira EU.

6.12. V obračunskem letu 2021/2022 so države članice poročale o izplačilih iz finančnih instrumentov v okviru 124 operativnih programov (3,0 milijarde EUR) (2022: 128 operativnih programov in 5,5 milijarde EUR). Sodišče je pripravilo vzorec 12 finančnih instrumentov (2022: 15) iz obdobja 2014–2020, iz katerih so bila izvršena plačila *končnim prejemnikom*. Iz tega vzorca je revidiralo 67 posojil, 36 provizij za upravljanje, 31 *naložb v lastniški kapital* in *navidezni lastniški kapital* ter 21 jamstev.

6.13. V *Prilogi 6.1* je za podrazdelek 2a večletnega finančnega okvira prikazana razčlenitev vzorca transakcij, ki ga je uporabilo Sodišče, ter njegovih ugotovitev v zvezi s transakcijami (za 27 držav članic in Združeno kraljestvo¹⁰).

6.14. Sodišče je v okviru preizkušanja za leto 2023 pripravilo tudi vzorec 22 transakcij iz 6,9 milijarde EUR porabe za programe v okviru *neposrednega ali posrednega upravljanja* Komisije. S tem je zajelo prispevek *Kohezijskega sklada k Instrumentu za povezovanje Evrope (IPE)*, Inovativne urbanistične ukrepe, program Erasmus+, prispevek *instrumenta za nujno pomoč v Uniji* k razvoju in dobavi cepiv proti COVID-19 ter transakcije v zvezi z naročili storitev in gradenj, ki jih je oddala Komisija.

¹⁰ Odhodki pri programih Združenega kraljestva za obdobje 2014–2020 so še vedno del razdelka 2 večletnega finančnega okvira.

Pravilnost transakcij, letnih poročil o dejavnostih in drugih ureditev upravljanja

Rezultati preizkušanja transakcij, ki ga je izvedlo Sodišče

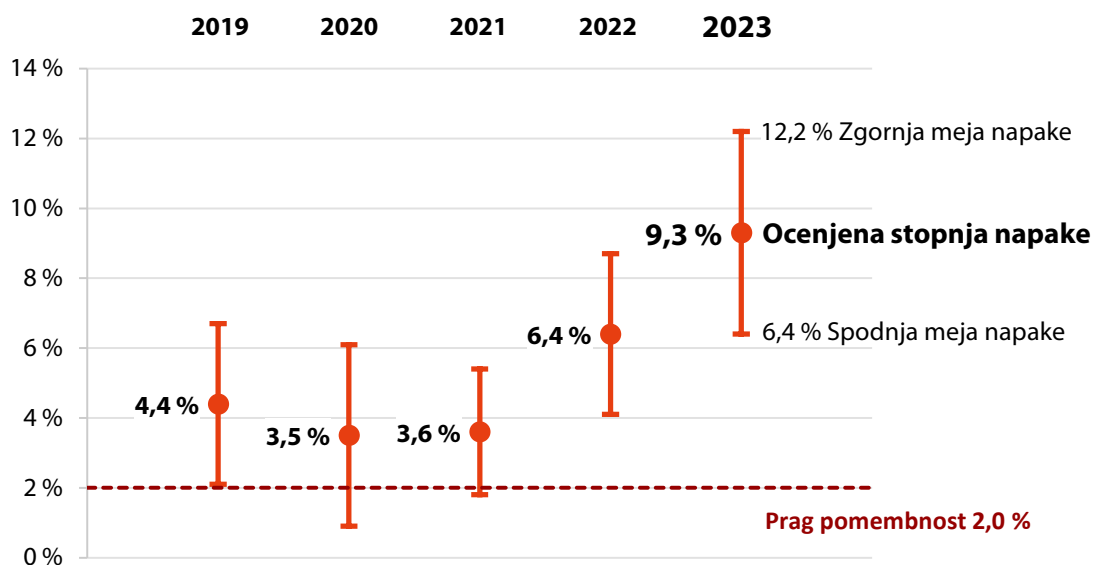
6.15. Sodišče ocenjuje, da stopnja napake za razdelek 2 večletnega finančnega okvira za leto 2023 znaša 9,3 %¹¹ (glej [sliko 6.5](#)). To temelji na reviziji 238 transakcij, pri katerih je Sodišče odkrilo in količinsko opredelilo 49 napak (2022: 50), ki jih revizijski organi niso odkrili ali ustrezno popravili. Sodišče je pri svoji oceni upoštevalo tudi ugotovitve revizijskih organov, ki so pri istih transakcijah poročali o 52 napakah (2022: 58) Upoštevalo je tudi popravke, ki so jih izvedli organi, pristojni za programe (v skupni vrednosti €337,0 milijona EUR).

6.16. V skladu s členom 287(2) PDEU „Računsko sodišče preveri zakonitost in pravilnost vseh prihodkov in odhodkov ter, ali je bilo finančno poslovanje dobro. Pri tem poroča zlasti o vseh primerih nepravilnosti.“ Stopnja napake je delež prijavljenih odhodkov, za katere je Sodišče pri svojem delu ugotovilo, da eden ali več pogojev za plačilo iz *finančne uredbe, uredbe o skupnih določbah* in uredbe o zaščiti finančnih interesov EU niso bili izpolnjeni. Takšne napake imajo neposreden in merljiv finančni učinek na znesek plačil, ki je v zadevnem obdobju odobren iz proračuna EU. Vendar *ocenjena stopnja napake*, o kateri poroča Sodišče, ne pomeni morebitnega zneska *finančnih popravkov*, ki jih lahko v skladu z veljavnimi pravili izreče Komisija. Sodišče trenutno izvaja revizijo *smotrnosti* o tem, ali so finančni popravki Komisije na področju kohezije zasnovani in se uporabljajo tako, da se z njimi ščiti proračun EU. S to revizijo želi oceniti, ali so finančni popravki uspešno orodje in ali je Komisija z njimi v obdobju 2014–2020 uspešno ščitila finančne interese EU. *Rezultati* te revizije naj bi bili objavljeni v posebnem poročilu do sredine leta 2025.

¹¹ Ocenjena stopnja napake, izračunana samo za podrazdelek 2a, znaša 10,1 % (spodnja meja napake: 6,9 %, zgornja meja napake: 13,3 %). Ocenjena stopnja napake, izračunana samo za sklade kohezijske politike, znaša 10,1 % (spodnja meja napake: 6,8 %, zgornja meja napake: 13,4 %).

Slika 6.5 – Ocenjeni učinek količinsko opredeljivih napak

Ocenjena stopnja napake

Velikost vzorca (transakcije)

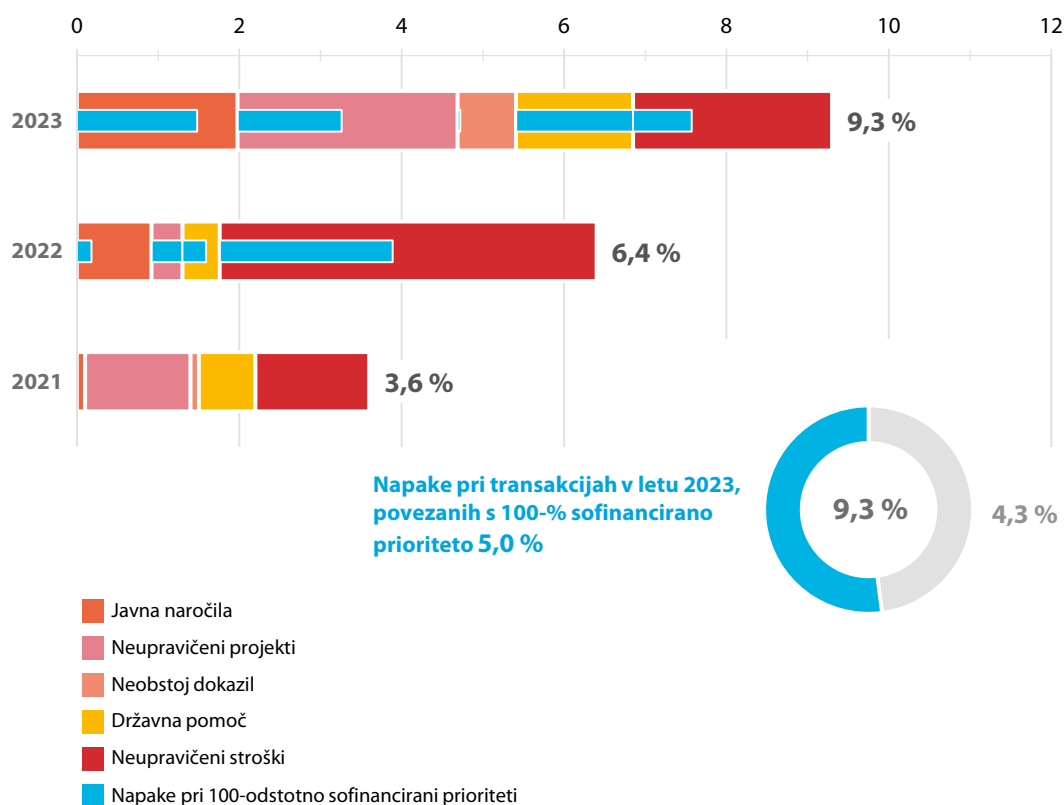
2019	2020	2021	2022	2023
236	213	243	260	238

Vir: Evropsko računsko sodišče

6.17. Za leto 2023 je bila ocenjena stopnja napake ponovno precej nad 2-odstotnim pragom pomembnosti. Sodišče ugotavlja, da več dejavnikov dodatno obremenjuje uprave držav članic in povečuje tveganje za njihovo zmožnost zagotavljanja, da je poraba pravilna in v skladu z načeli *dobrega finančnega poslovanja*. Med temi dejavniki so znatni dodatni viri REACT-EU, ki so bili dani na voljo, in končni datum za obdobje upravičenosti pri kohezijski politiki za obdobje 2014–2020 (31. december 2023), katerega zadnja leta se prekrivajo z obdobjem upravičenosti RRF.

6.18. Na [sliki 6.6](#) je ocenjena stopnja napake za leto 2023 primerjana s tistima za leti 2021 in 2022 (v odstotnih točkah). Prikazan je tudi skupni prispevek transakcij iz dodatnega financiranja v okviru REACT-EU in dodatne fleksibilnosti v okviru CRII+ in CARE k ocenjenima stopnjama napake (glej modre trakove).

Slika 6.6 – Primerjava prispevka k ocenjenim stopnjam napake po kategorijah (v odstotnih točkah)

Vir: Evropsko računsko sodišče

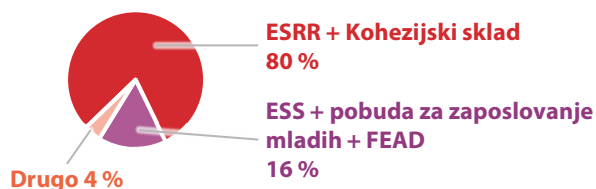
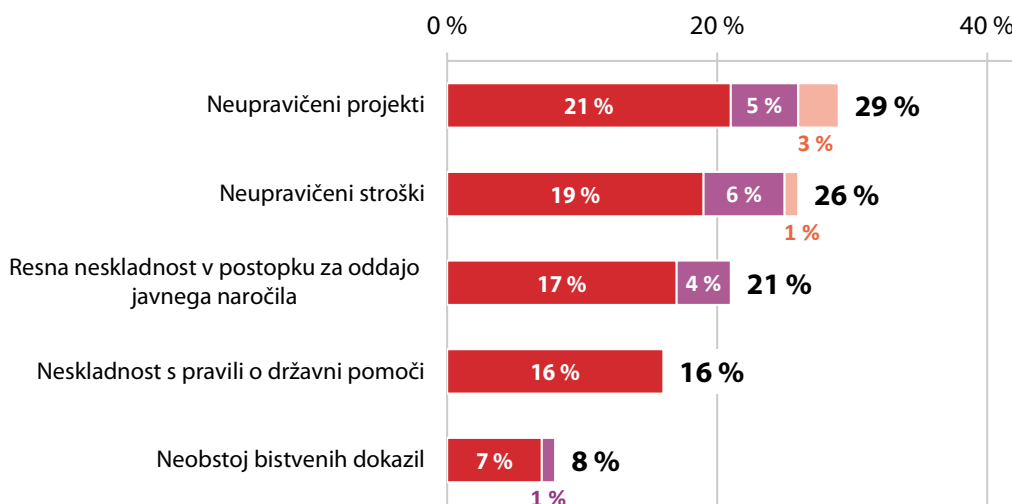
6.19. Od 52 *količinsko opredeljivih napak*, o katerih so poročali revizijski organi, se jih je 34 nanašalo na neupravičene stroške, 12 na nepravilnosti v *postopkih javnega naročanja*, tri na manjkajoča dokazila, tri na napake pri računovodenju in izračunu, dve na *možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov* ter dve na kršitve pravil o *državni pomoči*¹². Države članice so za to, da bi popravile odkrite napake in zmanjšale stopnje preostale napake na ali pod 2-odstotni prag pomembnosti, izvedle finančne popravke. Sodišče pri stopnji napake upošteva popravke, ki so jih izvedli nacionalni organi.

6.20. Na *sliki 6.7* je prikazanih 49 napak, ki jih je Sodišče odkrilo poleg tistih, ki so jih revizijski organi odkrili ali jih niso zadovoljivo popravili pri istih transakcijah. Sodišče jih je analiziralo po kategorijah (pred izvedbo finančnih popravkov) in po skladih EU. K ocenjeni stopnji napake, ki jo je izračunalo Sodišče, so največ prispevali neupravičeni

¹² Na eno transakcijo lahko vpliva več vrst napak.

projekti, neupravičeni stroški in kršitve pravil o javnem naročanju. Za več informacij o teh napakah glej odstavke [6.21–6.38](#).

Slika 6.7 – Prispevek napak, ki jih je odkrilo Sodišče, k skupni stopnji napake

Vir: Evropsko računsko sodišče

Odkriti neupravičeni projekti

6.21. Sodišče je odkrilo sedem neupravičenih projektov, od tega tri na Češkem, po enega v Španiji, na Madžarskem in Poljskem ter enega pri neposrednem upravljanju (glej primer v [okviru 6.1](#)). Ti projekti so pomenili 14,3 % vseh količinsko opredeljivih napak, ki jih je odkrilo Sodišče, in približno 2,7 odstotne točke ocenjene stopnje napake (29-odstotni prispevek k tej stopnji).

Okvir 6.1

Projekt, financiran kljub neupravičenosti

Zasebna družba na Češkem je prejela sredstva ESRR za nabavo nove opreme IT, da bi se povečali prodaja in konkurenčnost. V skladu z razpisom je bilo treba v projektnih vlogah zadostno opisati posamezne postavke projekta in utemeljiti, da so povezane z dejavnostmi projekta, sicer so bile projektne vloge izključene.

Sodišče je ugotovilo, da družba v svoji projektni vlogi ni dovolj opisala in utemeljila opreme IT, ki jo je želela nabaviti. Poleg tega večina opreme ni bila neposredno povezana s projektnimi dejavnostmi ali skladna s projektnim merilom *gospodarnosti*.

Organ upravljanja bi zato moral projektno vlogo izključiti iz financiranja. Zaradi tega Sodišče meni, da projekt ni upravičen.

Poleg tega je Sodišče pri obisku na kraju samem ugotovilo, da nekaterih nabavljenih novih kosov opreme ni uporabljal *upravičenec*, temveč njegova hčerinska družba, ki ni bila upravičena do financiranja na podlagi razpisa, izdanega v okviru zadevnega programa.

Zato Sodišče šteje stroške za opremo, ki jo je uporabljala hčerinska družba, za neupravičene.

Ugotovljeni neupravičeni stroški

6.22. Ko organi držav članic prijavijo odhodke v svojih zaključnih računih Komisiji, s tem potrdijo, da so odhodki nastali v skladu z veljavnimi pravili EU in nacionalnimi pravili in da je bila pomoč dodeljena upravičencem in operacijam, ki so izpolnjevali zahteve operativnih programov za upravičenost. V svežnju zagotovil je celo izrecno navedeno (izjava o upravljanju), da so zadevni odhodki v celoti zakoniti in pravilni.

6.23. Sodišče je v svojem vzorcu odkrilo 25 primerov neupravičenih stroškov, ki jih revizijski organi niso odkrili, čeprav so preverili iste transakcije. Glavni razlogi za neupravičenost so bili stroški, ki niso bili povezani s projektom, neupravičeni udeleženci in odhodki, ki jih upravičenec ni plačal. Ti primeri so pomenili 51 % vseh količinsko opredeljivih napak, ki jih je Sodišče odkrilo, in približno 2,4 odstotne točke ocenjene stopnje napake (26-odstotni prispevek k tej stopnji).

6.24. V *okviru 6.2* je primer neupravičenih odhodkov.

Okvir 6.2

Neupravičena nujna pomoč v zvezi s COVID-19: samoizjave končnih prejemnikov niso bile podprte z dokazi

Sodišče je revidiralo regionalno operacijo ESRR v Italiji, katere namen je bil zagotoviti finančno podporo v sektorjih, ki so jih prizadele omejitve zaradi COVID-19. Pri revidirani operaciji so regionalni organi odobrili dohodkovno podporo v obliki *enkratnega plačila* nepovratnih sredstev več kot 1 500 končnim prejemnikom (MSP, samozaposlenim osebam ali združenjem) v zadevnih sektorjih, izračunano na podlagi prometa v letu 2019. V razpisu so morali končni prejemniki izjaviti, da izpolnjujejo merila za upravičenost.

Sodišče je revidiralo odhodke, povezane s 30 končnimi prejemniki. Ugotovilo je, da revizijski organ ni preveril samoizjav na podlagi ustreznih dokazil. En končni prejemnik je izjavil, da predhodno ni prejel finančne pomoči, ki bi jo bilo treba še vrniti, čeprav so regionalni organi v preteklosti temu končnemu prejemniku že preklicali pomoč (v letu pred samoizjavo) in je ta ni vrnil. Na zahtevo Sodišča so organi preverili samoizjavo in ugotovili, da končni prejemnik še ni vrnil predhodno preklicane pomoči. Zato so začeli postopek, da bi preklicali tudi revidirano finančno podporo ESRR temu končnemu prejemniku. Organi so nato končnemu prejemniku dovolili, da predhodno preklicano pomoč (sofinancirano v okviru operativnega programa ESS za obdobje 2007–2013) vrne v obrokih, saj naj bi se s tem rešilo vprašanje glede upravičenosti v zvezi z operacijo ESRR.

Vendar Sodišče meni, da so odhodki neupravičeni, saj končni prejemnik ni izpolnjeval meril za upravičenost, ko je zaprosil za financiranje iz ESRR, in je predložil izjavo, ki ni bila skladna z razpoložljivimi dokazili, zato se z ukrepom organov nepravilnost ni odpravila. Odkrilo je tudi dva druga končna prejemnika, katerih samoizjave niso bile podprte z ustreznimi dokazi, in tri končne prejemnike, ki niso bili upravičeni iz drugih razlogov.

To potrjuje, da je priporočilo¹³ Sodišča iz letnega poročila za leto 2022, da morajo imeti revizijski organi vzpostavljene ustrezne metode za preverjanje veljavnosti in zanesljivosti samoizjav, še vedno relevantno.

¹³ Priporočilo 6.5 letnega poročila za leto 2022.

Ugotovljene kršitve pravil notranjega trga: javno naročanje in državna pomoč

27 primerov neskladnosti s pravili EU ali nacionalnimi pravili o javnem naročanju

6.25. Pravila o javnem naročanju so ključna za to, da se javna sredstva porabijo gospodarno in učinkovito ob upoštevanju načel transparentnosti, sorazmernosti, enakega obravnavanja in nediskriminacije. Poleg tega so javna naročila ključna za uspešno delovanje enotnega trga EU. Sodišče revidira, ali so transakcije skladne s pravili EU in nacionalnimi pravili o javnem naročanju, ki se zahtevajo v uredbi o skupnih določbah¹⁴.

6.26. Sodišče je v 27 postopkih, ki jih je revidiralo v svojem vzorcu, odkrilo primere neskladnosti s pravili EU ali nacionalnimi pravili o javnem naročanju na Češkem, Madžarskem, Portugalskem in v Romuniji, en primer pa pri *neposrednem upravljanju*. Napake, ki pomenijo resne kršitve pravil EU in nacionalnih pravil o javnem naročanju, je klasificiralo kot količinsko opredeljive. Sedem takih primerov je ugotovilo na Češkem, Madžarskem in Portugalskem. Revizijski organi niso odkrili nobene od teh nepravilnosti, čeprav so preučili iste transakcije, oz. so jih odkrili, vendar jih niso zadovoljivo popravili (Madžarska). V **okviru 6.3** so navedeni primeri neupravičene neposredne oddaje naročil na Madžarskem in Portugalskem. Sedem primerov, ki jih je Sodišče klasificiralo kot količinsko opredeljive, je pomenilo 14,3 % vseh takih napak, ki jih je odkrilo Sodišče, ali približno 2,0 odstotne točke ocenjene stopnje napake (21-odstotni prispevek k tej stopnji).

¹⁴ Člen 6 uredbe o skupnih določbah: „Dejavnosti, ki se podpirajo iz skladov ESI, so v skladu z veljavnim pravom Unije in nacionalnim pravom v zvezi z njegovo uporabo (v nadaljnjem besedilu: veljavno pravo)“.

Okvir 6.3

Neupravičena neposredna oddaja naročila za svetovalne storitve

Upravičenec projekta na Portugalskem, financiranega iz ESRR, je bilo neko združenje iz zasebnega sektorja, odgovorno za podporo razvoju *malih in srednjih podjetij (MSP)*. Pomagalo jim je tako, da je zanje sklepalo pogodbe o svetovalnih storitvah, da bi MSP lažje dostopala do tujih trgov.

Združenje ni izvedlo postopka za oddajo javnega naročila za več svetovalnih storitev, saj je menilo, da to ni potrebno.

Ker pa je združenje večino prihodkov prejelo iz javnih virov, je bilo v skladu z nacionalno zakonodajo dolžno izvesti postopek za oddajo javnega naročila. Revizijski organ pri preverjanju projekta te težave ni odkril.

Sodišče meni, da je upravičenec neupravičeno neposredno oddal naročilo za svetovalne storitve in s tem kršil nacionalno zakonodajo o javnih naročilih.

Neupravičena neposredna oddaja naročil v zvezi s pravno pomočjo

Na Madžarskem je konzorcij treh subjektov (upravičenec) prejel *nepovratna sredstva*, da bi zagotovil brezplačno pravno pomoč zaposlenim in delodajalcem v zvezi z delovnim pravom ter drugimi pravnimi in poslovnimi vprašanji.

Upravičenec je začel prvotni odprti postopek za oddajo javnega naročila, ker je zadevni znesek presegal prag EU. Vendar je nacionalni organ za nadzor nad javnim naročanjem prišel do zaključka, da so ponudniki morda nezakonito izkrivljali konkurenco, zato je o postopku izrekel negativno mnenje. Nato je upravičenec prvotno naročilo razdelil na več naročil nižje vrednosti. Posamezna naročila so bila pod pragom, določenim v direktivi EU o javnem naročanju, zato so bila oddana neposredno in ne prek javnega razpisa. Upravičenec je eno od naročil oddal ponudniku, ki je sodeloval pri domnevnem tajnem dogovarjanju v prvotnem postopku.

Sodišče meni, da so odhodki, povezani s temi naročili, neupravičeni, ker ni bilo postopka za oddajo javnega naročila, ki bi bil skladen z direktivo EU o javnem naročanju.

6.27. Preostalih 20 od 27 primerov neskladnosti s pravili EU ali nacionalnimi pravili o javnem naročanju iz odstavka 6.26 ni neposredno vplivalo na izvršeno plačilo, zato jih Sodišče ni klasificiralo kot količinsko opredeljive. Vendar bi morale države članice v petih od teh primerov v skladu s smernicami Komisije izvesti finančni popravek¹⁵.

6.28. V zakonodaji EU in nacionalni zakonodaji je določeno, da se morajo naročniki pri izvajanju postopkov za oddajo javnega naročila izogibati nasprotju interesov. V *okviru 6.4* sta navedena primera, ki ju je Sodišče odkrilo in v katerih je nasprotje interesov vplivalo na oddajo javnega naročila. To potrjuje, da je priporočilo Sodišča iz *letnega poročila za leto 2022*¹⁶ v zvezi s tematskimi revizijami o nasprotju interesov še vedno relevantno.

Okvir 6.4

Župan je deloval za naročnika in izbranega ponudnika

Na Madžarskem je bil naročnik pri nekem projektu ESRR, ki ga je revidiralo Sodišče, občina, ki je začela postopek za oddajo javnega naročila za prenovo občinske ustanove za otroško varstvo, saj je bila vrednost naročila nad nacionalnim pragom. Vendar pri tem ni objavila obvestila o javnem naročilu.

Posredniški organ je ugotovil, da je župan občine sodeloval pri pripravi postopka za oddajo javnega naročila in v postopku odločanja, hkrati pa je deloval tudi v imenu družbe, ki je bila v celoti v lasti občine, in uveljavljal lastninsko pravico nad družbo, ki je bila izbrana. Tako je deloval v imenu naročnika in izbranega ponudnika, ne da bi sprejel ustrezne ukrepe za ublažitev nasprotja interesov.

Revizijski organ je odkril in pravilno ugotovil obstoj nasprotja interesov. Vendar je za stroške, na katere je vplivala ta nepravilnost, namesto 100-odstotnega finančnega popravka, kot je določeno v smernicah Komisije, uporabil le 10-odstotni popravek. Sodišče meni, da je revizijski organ to, da nasprotje

¹⁵ Sklep C(2019) 3452.

¹⁶ Priporočilo 6.3 letnega poročila za leto 2022.

interesov ni bilo ustrezno preprečeno, neupravičeno utemeljil z olajševalnimi okoliščinami.

Izbrani ponudnik je sodeloval pri pripravi specifikacij

Sodišče je revidiralo operacijo na Češkem v zvezi z gradnjo avtomatiziranega parkirnega stolpa za kolesa. Naročnik, javni organ, je izvedel poenostavljen odprti postopek za oddajo javnega naročila. V skladu s takimi postopki morajo organi gospodarske subjekte obravnavati enako ter se izogibati diskriminaciji in nasprotju interesov.

Sodišče je ugotovilo, da je del tehničnih specifikacij pripravilo podjetje, ki je bilo v solastništvu edinega ponudnika in ključni podizvajalec. V splošnem delu razpisne dokumentacije je bila slika proizvoda izbranega ponudnika in splošno navodilo, da bodo poleg specifičnih blagovnih znamk ali proizvodov, ki so morda navedeni v razpisni dokumentaciji, dovoljene tudi enakovredne rešitve. Vendar so bile specifikacije prilagojene proizvodu edinega ponudnika tako podrobno, da naročila dejansko ni bilo mogoče dodeliti ponudnikom enakovrednih proizvodov. V specifikacijah se je na primer zahtevalo točno 118 mest za kolesa, kar je ustrezalo zmogljivosti proizvoda edinega ponudnika, ki je pripravil tehnične specifikacije. Poleg tega je bilo to v nasprotju s študijo izvedljivosti, v kateri je bilo določenih 126 mest za kolesa.

Tehnične specifikacije niso bile objektivno utemeljene s potrebami naročnika, kot se to zahteva v nacionalni zakonodaji. Ker je naročnik naročilo oddal edinemu ponudniku, ki je sooblikoval diskriminatorne tehnične specifikacije in si tako zagotovil prednost v primerjavi z drugimi proizvajalci kolesarskih stolpov na trgu EU, je sprejel nasprotje interesov in kršil nacionalno zakonodajo o javnem naročanju.

6.29. Sodišče je revidiralo štiri madžarske postopke za oddajo javnega naročila, pri katerih je bil uporabljen desetodstotni pavšalni popravek zaradi slabosti v sistemih upravljanja in kontrol, ki jih je predhodno odkrila Komisija. Komisija je revizijskemu organu priporočila, naj ne revidira prvotnih naročil, za katere se je uporabil pavšalni popravek, temveč le njihove naknadne spremembe. S tem pristopom je malo verjetno, da bi se pri prvotnih naročilih odkrili primeri *goljufije* in nasprotja interesov. Sodišče je pri štirih revidiranih postopkih za oddajo javnega naročila odkrilo napake z več kot desetodstotnim učinkom. Na splošno obstaja tveganje, da desetodstotni popravek ne bo zadostoval in da bodo primeri goljufije ostali neodkriti, kar ogroža finančne interese EU.

Pri štirih projektih so bila kršena pravila o državni pomoči

6.30. Letos je Sodišče odkrilo štiri projekte na Poljskem, pri katerih so bila kršena pravila EU o državni pomoči. Meni, da bi ti morali prejeti manj javnih sredstev ali pa jih sploh ne bi smeli prejeti. Ti projekti so pomenili 8,2 % vseh količinsko opredeljivih napak, ki jih je odkrilo Sodišče, in približno 1,5 odstotne točke ocenjene stopnje napake (16-odstotni prispevek k tej stopnji).

6.31. Sodišče v *okviru 6.5* navaja primer kršitve pravil o državni pomoči na Poljskem.

Okvir 6.5

Neustrezna uporaba pravil o državni pomoči: naložbeni stroški, ki bi morali biti prijavljeni kot stroški amortizacije, so bili napačno prijavljeni kot stroški poslovanja

Tri velika zasebna podjetja na Poljskem so v skladu z *uredbo o splošnih skupinskih izjemah* prejela nepovratna sredstva za raziskovalne in razvojne projekte. Trije nepovezani projekti so bili namenjeni razvoju inovativnih tehnologij, ki naj bi jih upravičeni po zaključku projektov uporabljali pri svoji dejavnosti.

Sodišče je pri reviziji ugotovilo, da so bili vsi trije projekti v nasprotju s členom 25 uredbe o splošnih skupinskih izjemah, saj so bili napačno prijavljeni celotni stroški opreme za nove sofinancirane proizvodne linije. Kadar se oprema uporablja po zaključku projekta, lahko EU v skladu s tem členom sofinancira le stroške amortizacije naložbe, ki so nastali skozi življenjsko dobo projekta.

Sodišče zato ugotavlja, da znaten delež pomoči (69 %–94 %), dodeljene tem projektom, ni bil v skladu s pravili o državni pomoči in zato ni bil upravičen do financiranja.

Sodišče je o isti vrsti kršitev poročalo že v svojem *letnem poročilu za leto 2022*¹⁷, vendar je za leto 2023 spet odkrilo tri projekte s to vrsto napake, kar kaže na sistemske pomanjkljivosti.

¹⁷ Letno poročilo za leto 2022, okvir 6.5.

Odsotnost bistvenih dokazil

6.32. Upravičenci in organi, pristojni za programe, morajo imeti vzpostavljene sisteme in postopke, s katerimi se zagotavlja ustrezna *revizijska sled* za dokazovanje upravičenosti odhodkov. To vključuje hranjenje zadostne in ustrezne dokumentacije o dokazih, na katerih temeljijo revizijski zaključki¹⁸. Poleg tega se v uredbi o skupnih določbah zahteva, da se dokumentacija hrani vsaj dve ali tri leta po sprejetju zaključnega računa¹⁹. Da bi sistemi kontrol delovali uspešno, je ključno, da se pridobi in hrani ustrezna dokumentacija.

6.33. Sodišče je ugotovilo, da podporne informacije ali dokazila niso bila na voljo za osem transakcij, ki jih je preučilo. Šest teh napak je klasificiralo kot količinsko opredeljive, saj niti organi, pristojni za programe, niti upravičenci niso mogli predložiti bistvenih dokazil, s katerimi bi dokazali skladnost s pogoji za upravičenost. Primer je naveden v *okviru 6.6*. Te napake so imele neposreden in merljiv finančni učinek na znesek zadevnih transakcij, ki so se financirale iz proračuna EU. Slednje so pomenile približno 12,2 % transakcij, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, in 0,7 odstotne točke ocenjene stopnje napake (osemodstotni prispevek k tej stopnji).

¹⁸ *Mednarodna revizijska standarda (ISA) 500 (revizijski dokazi) in 230 (revizijska dokumentacija).*

¹⁹ Člen 140(1) uredbe o skupnih določbah: „[...] dokumentacija o operacijah, za katere skupni upravičeni izdatki znašajo manj kot 1 000 000 EUR, [je] na zahtevo na voljo Komisiji in Evropskemu računskemu sodišču za obdobje treh let [...]“.

Okvir 6.6

Revizijska sled izvajanja projekta ni bila zadostna

Na Češkem je Sodišče revidiralo projekt, ki ga je sofinancirala EU in je bil osredotočen na razvoj novih diagnostičnih metod za odkrivanje nestabilnih plakov v arterijah ter na razvoj in preskušanje dveh prototipov. Operacija se je izvajala v operativnem programu, imenovanem podjetništvo in inovacije za konkurenčnost.

Čeprav je bil razvoj teh novih diagnostičnih metod eden od ciljev revidirane operacije, upravičenec ni predložil nobenih dokazov o razvoju takih metod.

Upravičenec bi moral voditi tudi podrobno evidenco o preskušanju funkcionalnosti prototipov, vendar Sodišču dokazov o tem ni predložil.

Ni bilo dokazov, da se je projekt izvajal, kot je predvideno v sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev. Sodišče je to napako količinsko opredelilo, ker ni bilo bistvenih dokazil.

Vprašanja v zvezi s finančnimi instrumenti

6.34. Finančni instrumenti, zlasti posojila, jamstva in lastniški kapital, so vračljiva oblika podpore. Izplačila iz finančnih instrumentov so se zmanjšala s 5,5 milijarde EUR v obračunskem letu 2020/2021 na 3,0 milijarde EUR v revidiranem obračunskem letu 2021/2022.

6.35. Pri 12 transakcijah, ki so se nanašale na 119 končnih prejemnikov in 36 provizij za upravljanje, je Sodišče odkrilo sedem končnih prejemnikov, ki so prejeli podporo, čeprav so delovali v neupravičenem gospodarskem sektorju (eden v Italiji in dva v Sloveniji), niso izpolnjevali meril za upravičenost (eden v Nemčiji) ali upoštevali sporazuma o financiranju (dva v Italiji in eden na Madžarskem). Primere v Sloveniji (glej [okvir 6.7](#)) in Nemčiji je količinsko opredelilo. Ti primeri bodo ob *zaključitvi* operativnih programov ostali neupravičeni.

Okvir 6.7

Pomoč, dodeljena neupravičenemu sektorju

Sodišče je revidiralo finančni instrument v Sloveniji, s katerim naj bi se spodbujalo podjetništvo z izboljšanjem dostopa MSP do virov financiranja lastniškega kapitala in navideznega lastniškega kapitala. V skladu z nacionalnimi okvirnimi sporazumi o financiranju do pomoči niso upravičene nepremičninske dejavnosti ter s tem povezane storitve IT in naložbe.

Sodišče je odkrilo dva končna prejemnika, ki sta izvajala neupravičene dejavnosti v zvezi z nepremičninami in s tem povezanimi storitvami IT. Eden je ustvaril in upravljal spletno platformo za najem pisarn in sejnih sob. Drugi je upravljal spletno platformo, na kateri je prodajal in dajal v najem mobilne hišice ter oddajal zemljišča za te objekte. Zato končna prejemnika in njune dejavnosti, financirane iz finančnega instrumenta, niso bili upravičeni.

Transakcije, ki jih neposredno ali posredno upravlja Komisija

6.36. Sodišče v tem razdelku poročila predstavlja svoje ugotovitve glede odhodkov, ki jih neposredno ali posredno upravlja Komisija, tj. ne v okviru deljenega upravljanja. Odkrilo in količinsko opredelilo je primer neupravičenega projekta, financiranega v okviru neposrednega upravljanja iz instrumenta IPE na Slovaškem (glej [okvir 6.8](#)). Poleg tega je v Sloveniji in Franciji (v okviru Inovativnih urbanističnih ukrepov) odkrilo primere neskladnosti s pravili o javnem naročanju.

Okvir 6.8

Merila za izključitev se niso uporabljala, finančni interesi EU pa niso bili dovolj zaščiteni

Na Slovaškem je Sodišče revidiralo operacijo, ki je bila del širšega projekta, izvedenega z enim postopkom za oddajo javnega naročila, ki je bil sofinanciran tako iz Kohezijskega sklada kot tudi iz IPE.

Izvajalska agencija Komisije je odobrila nepovratna sredstva na podlagi napačne samoizjave. Sodišče je ugotovilo, da so bili predstavniki upravičenca, ki so imeli pooblastila za odločanje in nadzor, obsojeni zaradi kršitve poklicnih pravil, zaradi česar bi moral biti upravičenec izključen iz razpisa IPE za zbiranje predlogov. Zato projekt ni bil upravičen do finančne podpore EU.

Poleg tega je organ upravljanja za kohezijski del projekta uporabil 25-odstotni finančni popravek, saj je bil projekt neupravičeno podaljšan.

Upravičenec je o 25-odstotnem finančnem popravku poročal zadevni izvajalski agenciji. V sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev za del projekta, ki se financira iz IPE, so določene kazni za upravičenca, če ta resno krši pravila o javnem naročanju. Te kazni lahko znašajo do 10 % vrednosti nepovratnih sredstev. Vendar zadevna agencija pri končnem plačilu takega znižanja ni uporabila.

Zato Sodišče ugotavlja, da je bila enaka nepravilnost pri oddaji javnega naročila ocenjena in popravljena drugače kot enaka napaka v okviru deljenega upravljanja. Raven zaščite finančnih interesov v primeru napak pri javnem naročanju ni enaka.

6.37. Sodišče je odkrilo primer prispevka, zagotovljenega iz instrumenta za nujno pomoč v Uniji k neuspešnemu razvoju cepiv proti COVID-19. Sodišče je ugotovilo, da je Komisija sprejela računovodski izkaz izvajalca, ne da bi analizirala z njim povezane transakcije ali zahtevala dokazila. Zato v 30-dnevnem pogodbenem roku ni ugovarjala predlaganim zneskom. Računovodski izkaz, ki ga je predložil izvajalec, je vključeval zneske, za katere je ta v okviru projekta prevzel obveznosti, in dejanske odhodke za razvoj cepiv. Sodišče je ugotovilo, da odhodki niso nastali za vsaj 19,6 milijona EUR, za katere je izvajalec prevzel obveznosti. Odkrilo je tudi neupravičene stroške za ukrep, financiran s programom Erasmus+ v Španiji.

6.38. Skupni količinsko opredeljeni primeri pri neposrednem in posrednem upravljanju pomenijo približno 0,4 odstotne točke ocenjene stopnje napake, ki jo je izračunalo Sodišče. Prispevek primerov, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, k ocenjeni stopnji napake je upoštevan na [sliki 6.6](#).

Doseganje ciljnih vrednosti za smotrnost iz sporazumov o nepovratnih sredstvih se ni nadalje spremljalo

6.39. Sodišče pri svojem delu odkriva tudi zadeve (in o njih poroča), ki nimajo neposrednega vpliva na začetno plačilo upravičencu, vendar pomenijo finančno tveganje in/ali bi lahko privedle do finančnih popravkov, na primer če upravičenec ne izpolni svojih zavez, da bo dosegel *ciljne vrednosti* za smotrnost.

6.40. EU podpira projekte, s katerimi naj bi se dosegli cilji operativnih programov. Zato se od upravičencev včasih zahteva, da se pogodbeno zavežejo, da bodo dosegli ciljno vrednost v okviru *kazalnikov rezultatov* in tako prispevali k tem ciljem, bodisi ob plačilu bodisi v določenem času po izvršitvi plačila.

6.41. Sodišče je v Bolgariji odkrilo dva primera, v katerih upravičenec ni dosegel ciljne vrednosti v okviru zadevnega kazalnika smotrnosti. Sodišče je enega od teh primerov količinsko opredelilo, ker bi morali nacionalni organi pred potrditvijo odhodkov Komisiji uporabiti finančni popravek, določen v sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev. V drugem primeru je upravičenec zaključil projekt in je moral dve leti pozneje poročati v zvezi z enim od kazalnikov rezultatov. Pri reviziji Sodišča, ki je bila izvedena, ko so bili kazalniki na voljo, je bilo ugotovljeno, da upravičenec te zaveze ni izpolnil.

Ocena dela revizijskih organov pri deljenem upravljanju, ki jo je opravilo Sodišče

Organi upravljanja so „prva obrambna linija“ pred nepravilno porabo, revizijski organi pa druga

6.42. Tveganje napake pri porabi za kohezijo je visoko. Upravičenci lahko naredijo napako, ko vlagajo zahtevke za financiranje EU, bodisi nenamerno, npr. kadar niso dovolj seznanjeni s pogosto zapletenimi pravili, bodisi včasih celo namerno.

6.43. Organi upravljanja so „prva obrambna linija“ pri odkrivanju in popravljanju napak v odhodkih, ki so jih prijavili upravičenci. Njihovi pregledi so pomembni za zagotavljanje skladnosti operacij s pravnim okvirom in njihove smotrnosti. Vendar Sodišče pri svojih revizijah za zadnjih sedem let ugotavlja, da te kontrole še niso dovolj uspešne.

6.44. Revizijski organi so „druga obrambna linija“ v okviru zagotovil in kontrol za porabo. Delovati morajo neodvisno od organov upravljanja. Na podlagi vzorca preverijo pravilnost odhodkov, ki so jih organi upravljanja prijavili Komisiji, in zahtevajo, da se napake, ki jih odkrijejo, popravijo. Tako naj bi zagotovili, da je stopnja preostale napake v teh svežnjih zagotovil pod 2 % (prag pomembnosti).

Stopnje preostale napake so nad pragom pomembnosti za več kot 60 % vrednosti svežnjev zagotovil, ki jih je Sodišče revidiralo za leto 2023

6.45. Sodišče je ocenilo delo 19 od 116 revizijskih organov v 13 državah članicah in Združenem kraljestvu. Vzorec Sodišča je vseboval 29 svežnjev zagotovil. Razen v štirih primerih so revizijski organi Komisiji poročali o stopnji preostale napake v višini 2 % ali manj.

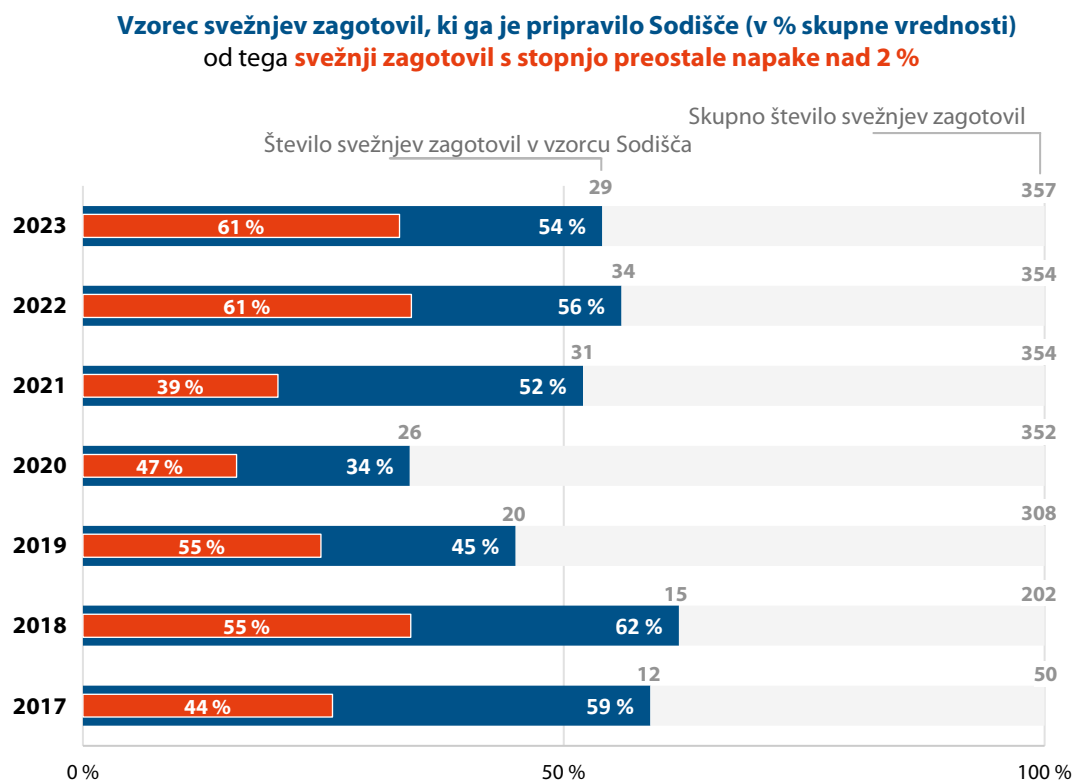
6.46. Komisija je v *letnih poročilih o dejavnostih* GD REGIO in GD EMPL, v katerih je upoštevala svoje revizijsko delo in predhodne rezultate revizij Sodišča, prilagodila stopnjo preostale napake za 11 od 29 svežnjev zagotovil v vzorcu Sodišča na več kot 2 %.

6.47. Sodišče je pri svojem delu v zvezi z letošnjim vzorcem ob upoštevanju napak, ki jih je odkrila Komisija, in lastnih revizijskih ugotovitev ugotovilo, da je bila stopnja preostale napake višja od 2 % za 16 od 29 revidiranih svežnjev zagotovil.

6.48. Svežnji zagotovil, ki jih je revidiralo Sodišče, pomenijo znaten delež odhodkov, ki so jih organi za potrjevanje potrdili Komisiji (2023: 54 %). Od leta 2017 je Sodišče v svoje letne vzorce zajemalo od 34 % do 62 % odhodkov, potrjenih v zaključnih računih (glej modre trakove na [sliki 6.8](#)).

6.49. Sodišče je od leta 2017 kot količinsko opredeljive klasificiralo napake v 58 od 99 svežnjev zagotovil, ki jih je revidiralo vsaj enkrat. To so napake, ki jih revizijski organi pri preverjanjih istih transakcij niso odkrili. Sodišče je ugotovilo, da je stopnja preostale napake pri znatnem deležu svežnjev zagotovil, ki jih je revidiralo, ocenjena prenizko, saj je dejanska stopnja pogosto nad 2-odstotnim pragom pomembnosti, in to kljub temu, da je bila potrjena (kot je navedeno v nadaljevanju). Delež takšnih svežnjev se je skozi leta razlikoval: od 39 % leta 2021 do 61 % leta 2023 (glej rdeče trakove na [sliki 6.8](#)). To kaže na stalne pomanjkljivosti pri delu revizijskih organov, ki jih Komisija s svojim delom za dajanje zagotovil ne obravnava dovolj.

Slika 6.8 – Revidirani svežnji zagotovil s stopnjo preostale napake nad 2 % (2017–2023)

Vir: Evropsko računsko sodišče

Zaradi slabosti pri delu revizijskih organov je zmožnost Komisije, da se opre na njihove rezultate, manjša

6.50. Sodišče je pri delu vseh 19 revizijskih organov, ki jih je revidiralo, odkrilo različne vrste slabosti. Podobno kot leta 2022 so te slabosti vplivale na več kot polovico transakcij, ki jih je Sodišče preučilo. Napake, ki jih je Sodišče odkrilo v teh transakcijah, so bili revizijski organi zmožni in dolžni odkriti pri svojih preverjanjih. To zmanjšuje zmožnost Komisija, da se opre na rezultate njihovega dela.

6.51. Sodišče je za leto 2023 ugotovilo pomanjkljivosti pri revizijskih organih v zvezi s 157 od 204 transakcij, ki jih je revidiralo. Te pomanjkljivosti je odkrilo pri:

- o tem, kako revizijski organi načrtujejo in pripravljajo svoje delo. Na primer, slabosti v pristopih k pripravi vzorca in nepopolni kontrolni sezname (npr. taki, ki niso vključevali konkretnih vprašanj o goljufijah, nasprotju interesov, dvojnem financiranju ali državni pomoči, čeprav revizijski organi ta vprašanja morajo preveriti),

- o kakovosti revizijskega dela (za primere glej **okvir 6.9**) in
- o dokumentiranju tega dela.

6.52. Sodišče je moralo ponovno izvesti ustrezne revizijske postopke za 145 (71 %) od teh transakcij. Za 88 transakcij (43 %) je kontaktiralo organe upravljanja, posredniške organe ali upravičence, da bi pridobilo potrebna dokazila in druge dokaze, saj jih revizijski organi niso zbrali ali shranili, kakor se to zahteva v skladu z revizijskimi standardi (glej odstavek **6.32**).

6.53. Na **sliki 6.9** so prikazane pomanjkljivosti (po številu svežnjev zagotovil), ki jih je Sodišče ugotovilo in o njih poročalo v zvezi z revizijskimi organi.

Slika 6.9 – Vrste pomanjkljivosti, ugotovljene pri revizijskih organih

(*) Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Španija, Italija, Madžarska, Slovenija, Slovaška in evropsko teritorialno sodelovanje.

(**) Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Grčija, Španija, Francija, Italija, Madžarska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Združeno kraljestvo in evropsko teritorialno sodelovanje.

(***) Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Grčija, Španija, Italija, Madžarska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Združeno kraljestvo in evropsko teritorialno sodelovanje.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Okvir 6.9

Revizijski organ ni izvajal dovolj preverjanj

Na Madžarskem se je pri reviziji Sodišča pokazalo, da revizijski organ ni preverjal nekaterih vidikov v zvezi s stroški dela: kvalifikacije zaposlenih, zvišanje plač in število ur, ki so jih opravili vodstveni delavci. Nacionalni organi so na podlagi rezultatov revizije, ki jo je opravila Komisija, uporabili pavšalni popravek za vse projektne stroške na *prednostni osi 2*, ki so nastali pred februarjem 2022.

Čeprav je pavšalni popravek mišljen kot izravnalni ukrep za morebitne prijave previsoko navedenih stroškov dela, morajo revizijski organi v skladu z uredbo o skupnih določbah kljub temu še vedno preveriti, ali so stroški zakoniti in upravičeni, države članice pa morajo od upravičencev v skladu s členom 122(2) navedene uredbe izterjati neupravičeno financiranje. Pomanjkljivi pregledi in izterjave zmanjšuje odvratilni učinek na upravičence, da ravnajo v skladu z veljavno zakonodajo.

Zato Sodišče pomanjkljivo revizijsko delo, ki ga je v zvezi s stroški dela opravil revizijski organ, uvršča med večje sistemske slabosti.

Revizijski organ je izdal revizijsko mnenje, ki pa ni temeljilo na zadostnem revizijskem preizkušanju

V Španiji je Sodišče revidiralo projekt *pobude za zaposlovanje mladih*, namenjen izboljšanju zaposljivosti in poklicnih spretnosti mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (*NEET*), in sicer s tečajji in delavnicami. Revizijski organ je izdal mnenje brez pridržka o zakonitosti in pravilnosti odhodkov. Sodišče je ugotovilo, da je revizijski organ začel preverjati, ali imajo udeleženci status NEET in so posledično upravičeni, šele po obvestilu Sodišča o reviziji. To pomeni, da je revizijski organ svoje mnenje utemeljil na nepopolnem revizijskem delu. Sodišče meni, da je to ena večjih slabosti sistema in kršitev ustreznih predpisov²⁰.

6.54. Kljub temu je Sodišče v nekem regionalnem operativnem programu na Poljskem opredelilo naslednje elemente dobre prakse (glej [okvir 6.10](#)).

²⁰ Člen 27 *Delegirane uredbe* (EU) 480/2014.

Okvir 6.10

Primer dobre prakse pri preverjanjih, ki jo je Sodišče odkrilo v državi članici

Na Poljskem je Sodišče preučilo sedem projektov iz regionalnega operativnega programa in ugotovilo, da je revizijski organ ustrezno uporabil kontrolne sezname in pravilno dokumentiral revizijsko delo. V kontrolnih seznamih za revizijo operacij in delovni dokumentaciji so bili dovolj podrobno zajeti vsi pomembni vidiki. Zato je Sodišče lahko v celoti preverilo revizijsko sled in oblikovalo zaključke o opravljenem revizijskem delu. Sodišče je obiskalo upravičence dveh projektov na kraju samem in ni prišlo do nobenih dodatnih ugotovitev. Nasprotno, potrdilo je visoko kakovost dela revizijskega organa pri revidiranju transakcij v vzorcu in odkrivanju ustreznih napak.

To dokazuje, da če revizijski organ ustrezno načrtuje, izvaja in dokumentira vse revizijsko delo, potrebno za pripravo veljavnega revizijskega mnenja, je mogoče izvajati okvir zagotovil za kohezijo iz uredbe o skupnih določbah in posledično pridobiti zadostno zagotovilo o zakonitosti in pravilnosti transakcij.

Sodišče je pri pregledu kohezijske politike za obdobje 2014–2020 poudarilo stalne težave v zvezi z upravljanjem in kontrolami

6.55. Sodišče je julija 2024 objavilo večletni pregled porabe za kohezijo, pri katerem je upoštevalo celotno revizijsko delo za obdobje 2014–2020 (zlasti v zvezi z izjavo o zanesljivosti) in informacije, ki jih je objavila Komisija. V pregledu so povzeti rezultati revizij Sodišča v zadnjih šestih letih ter rezultati revizijskih organov in Komisije, iz katerih je razvidno, da je okvir zagotovil za kohezijsko politiko prispeval k temu, da se je skupna stopnja napake od leta 2007 zmanjšala. Vendar okvir ni bil uspešen pri njenem znižanju pod predpisani 2-odstotni prag pomembnosti za vsak sveženj zagotovil in s tem za celotno porabo. Pri tej analizi se je pokazalo tudi, da sta Sodišče in Komisija po ponovni oceni svežnjev zagotovil držav članic stopnjo napak teh svežnjev pogosto dvignila nad prag pomembnosti.

6.56. Sodišče je združilo letne rezultate za obdobje 2017–2022 in ocenilo, da je stopnja napake za kohezijsko porabo v teh letih znatno presežala 2 %. Zato mora Komisija okrepiti izvajanje okvira zagotovil za kohezijsko porabo za obdobje 2021–2027, saj ima končno odgovornost za izvrševanje proračuna EU.

Delo Komisije za dajanje zagotovil in njeno poročanje o stopnji preostale napake v letnih poročilih o dejavnostih

6.57. Letna poročila o dejavnostih so glavno orodje generalnih direktoratsv Komisije za poročanje o tem, s kolikšno zanesljivostjo dajejo sprejemljivo zagotovilo, da se s kontrolnimi postopki zagotavlja pravilnost odhodkov.

Stalne pomanjkljivosti v sistemih upravljanja in kontrol

6.58. Pri deljenem upravljanju se mora Komisija ustrezno prepričati o tem, da so države članice vzpostavile sisteme upravljanja in kontrol, ki med izvajanjem programov delujejo uspešno²¹.

6.59. Komisija je v letu 2023 ponovno ocenila delovanje sistemov upravljanja in kontrol na ravni držav članic (organi upravljanja/posredniški organi ali revizijski organi) ter ugotovila, da njihovo delo ni bilo ustrezno pri 37 od 278 operativnih programov, ki jih vodi GD REGIO (predvsem v zvezi z ESRR, Kohezijskim skladom in REACT-EU), in 13 od 133 operativnih programov, ki jih vodi GD EMPL (predvsem v zvezi z ESS, pobudo za zaposlovanje mladih in Skladom za evropsko pomoč najbolj ogroženim). V desetih primerih je Komisija menila, da morajo revizijski organi, odgovorni za revizijo zadevnih operativnih programov, izboljšati svoje delo.

6.60. Sodišče je glede na rezultate revizij Komisije in rezultate v zvezi z 49 neodkritimi napakami, ki jih je odkrilo samo (odstavek 6.15), ter številne slabosti pri delu revizijskih organov (odstavek 6.19) prišlo do zaključka, da ob koncu obdobja upravičenosti (31. decembra 2023) sistemi upravljanja in kontrol nekaterih držav članic ne delujejo uspešno. To posledično vpliva tudi na zanesljivost stopenj napak, ki jih oceni Komisija, saj se ta pri tem opira na nacionalne sisteme, ki ne delujejo uspešno (glej odstavek 6.55).

6.61. V *okviru 6.11* je primer sistemske slabosti v sistemu upravljanja in kontrol, ki je bila odkrita in popravljena šele po reviziji Sodišča.

²¹ Člen 75(1) uredbe o skupnih določbah.

Okvir 6.11

Sistemska slabost, odpravljena po reviziji Sodišča

Sodišče je v [letnem poročilu za leto 2021](#) navedlo opažanje o operacijah v zvezi z znižanjem prispevkov delodajalcev za socialno varnost v Španiji, ki se je financiralo iz pobude za zaposlovanje mladih (glej okvir 5.5). Opažanje se je nanašala na retroaktivno registracijo v nacionalnem sistemu *jamstva za mlade*, pomanjkljivo preverjanje izpolnjevanja pogojev za status NEET in neupravičene odhodke za nadomeščane delavce (brez statusa NEET).

Komisija je na podlagi člena 83 uredbe o skupnih določbah prekinila plačila za operativni program. Organe je pozvala, naj izboljšajo delovanje sistema upravljanja in kontrol ter izvedejo potrebne finančne popravke v zvezi s prejšnjimi plačili. Po prekinitvi plačil so nacionalni organi na zahtevo Komisije uporabili finančni popravek v višini 50 milijonov EUR. Poleg tega je organ upravljanja uporabil dodaten finančni popravek v višini 53 milijonov EUR.

Letos je Sodišče za isti operativni program odkrilo napake v zvezi z drugimi vprašanji, ki s popravkom niso bile zajete. Ena od operacij je bila na primer financirana iz pobude za zaposlovanje mladih. V skladu s členom 16 uredbe o ESS je bila podpora namenjena osebam s statusom NEET, vendar je operacija zajemala osebe, ki niso izpolnjevale zahtev NEET.

Komisija meni, da je pri financiranju iz ESRR/Kohezijskega sklada stopnja nepravilnih odhodkov v sprejetih zaključnih računih pomembna

6.62. Komisija na področju kohezije pri izračunu ponderirane povprečne stopnje preostale napake upošteva posamezne stopnje preostale napake, ki so jih sporočile države članice, rezultate svojega dela v zvezi s pravilnostjo in druge razpoložljive informacije, npr. rezultate revizij Sodišča. O tej stopnji poroča kot o *ključnem kazalniku smotrnosti* v zvezi z zakonitostjo in pravilnostjo za programe obdobja 2014–2020.

6.63. GD REGIO je za obračunsko leto 2021/2022 pri deljenem upravljanju za programe obdobja 2014–2020 poročal o *stopnji preostale skupne napake* v višini 2,1 % in najvišji stopnji v višini 3,0 %²². GD EMPL je poročal o stopnji preostale skupne napake v višini 1,6 % in najvišji stopnji v višini 2,6 %²³. Z najvišjo stopnjo naj bi se

²² Ocenjeno skupno tveganje ob plačilu za odhodke GD REGIO v letu 2023 (za vse programe in načine upravljanja) znaša med 2,0 % in 2,9 %.

²³ Ocenjeno skupno tveganje ob plačilu za odhodke GD EMPL v letu 2023 (za vse programe in načine upravljanja) znaša med 1,6 % in 2,5 %.

obravnava tveganje napak zunaj vzorca transakcij v operativnih programih, na katerih temeljijo stopnje napak. Ta najvišja stopnja lahko vključuje tudi dodatek ali pavšalno stopnjo za operativne programe, ki niso bili revidirani²⁴.

6.64. V letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2023 je Komisija²⁵ poročala o naslednjih kazalnikih:

- za razdelek 2 večletnega finančnega okvira kot celoto o skupnem tveganju ob plačilu v višini 2,6 %, in sicer na podlagi tveganih zneskov, kakor so jih ocenili različni generalni direktorati. Sodišče meni, da je ta kazalnik znatno višji od 1,9 %, ki ga je Komisija izračunala za proračun EU kot celoto,
- za vse sklade kohezijske politike skupaj o skupnem tveganju ob plačilu med 1,9 % in 2,8 %, kar prav tako temelji na ocenah generalnih direktorotov za tvegane zneske in na njihovih ključnih kazalnikih smotrnosti.

6.65. GD REGIO na splošno ugotavlja²⁶, da za ESRR/Kohezijski sklad stopnja nepravilnih odhodkov ostaja pomembna tudi v potrjenih zaključnih računih, in to kljub kontrolam in že izvedenim popravkom držav članic. GD EMPL²⁷ pa za razliko ugotavlja, da za ESS/pobudo za zaposlovanje mladih/FEAD obstaja tveganje, da bi lahko v zaključnih računih, sprejetih leta 2023, pri odhodkih, potrjenih Komisiji, ostale pomembne nepravilnosti.

Pomanjkljivosti, ugotovljene pri delu Komisije v zvezi z dajanjem zagotovil

6.66. Komisija izvaja dokumentacijske preglede in *revizije skladnosti*, da pregleda in oceni delo revizijskih organov. Ker z dokumentacijskimi pregledi preverja samo doslednost informacij o pravilnosti v svežnjih zagotovil, so njeni dokumentacijski pregledi sami po sebi omejeni, kar zadeva potrjevanje *stopnje preostale skupne*

²⁴ Priloga 7A letnih poročil o dejavnostih GD REGIO in GD EMPL za leto 2023.

²⁵ Zvezek II letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2023, Priloga 2, str. 89 in 90, ter zvezek III, Priloga 5, str. 12–14.

²⁶ Letno poročilo o dejavnostih GD REGIO za leto 2023, str. 30.

²⁷ Letno poročilo o dejavnostih GD EMPL za leto 2023, str. 30.

*napake*²⁸. Sodišče je odkrilo tudi druge pomanjkljivosti pri delu Komisije v zvezi z dajanjem zagotovil (glej [okvir 6.12](#)).

Okvir 6.12

Komisija ni odkrila ponavljajočih se slabosti in v zvezi z njimi ni nadalje ukrepala

Sodišče je v okviru vzorca revidiralo projekt, ki se je izvajal v Nemčiji v operativnem programu ESRR za obdobje 2014–2020. Upravičenec je za določitev upravičenih stroškov (stroškov dela, režijskih stroškov in amortizacije) uporabil metodo za obračunavanje vseh stroškov. Nacionalni organi so stroške sprejeli kot upravičene, ne da bi jih preverili.

Sodišče je ugotovilo, da je upravičenec prijavil neupravičene stroške. Odkrilo je namreč najrazličnejše neskladnosti z uredbo o skupnih določbah in pravili o upravičenosti za zadevni program ter številne primere stroškov, ki niso bili povezani s projektom in/ali k njemu niso prispevali:

- Komisija je v zvezi s tem konkretnim upravičencem in njegovo metodo za obračunavanje vseh stroškov nacionalnim organom in upravičencu samemu že decembra 2013 sporočila, da morajo biti stroški skladni z nacionalnimi pravili in pravili za zadevni program ter da se morajo režijski stroški nanašati na projekt ali k njemu prispevati, sicer niso upravičeni. Vendar Komisija kljub temu, da je že v preteklosti ugotovila, da je upravičenec v programskem obdobju 2007–2013 zaradi navedene metode uveljavljal neupravičene stroške, ni sprejela ustreznih ukrepov, s katerimi bi zagotovila, da upravičenec in nacionalni organi pri prijavi odhodkov upoštevajo sporočene zahteve. Sodišče je že pri reviziji v zvezi z izjavo o zanesljivosti za leto 2017 poročalo, da upravičenec še naprej prijavlja neupravičene odhodke,
- Za obdobje 2014–2020 je Komisija v letih 2017 in 2018 izvedla revizijo sistema upravljanja in kontrol za ta operativni program ESRR za obdobje 2014–2020. V svojem vzorcu je revidirala neki drug projekt, ki ga je izvajal isti upravičenec. Čeprav se je Komisija na podlagi svojih revizij in revizije Sodišča v zvezi z izjavo o zanesljivosti za leto 2017 zavedala težave z upravičencem, ni zadostno preverila upravičenosti stroškov.

Zato ni ugotovila, da je upravičenec še naprej uporabljal metodo za obračunavanje vseh stroškov in zato prijavljal neupravičene stroške v okviru operativnega programa za obdobje 2014–2020 ter da nacionalni organi niso preverili upravičenosti teh stroškov.

²⁸ Posebno poročilo [26/2021](#): Pravilnost porabe v kohezijski politiki EU: Komisija vsako leto razkrije najnižjo ocenjeno stopnjo napake, ki ni dokončna.

Programsko obdobje 2007–2013 še ni bilo zaključeno

6.67. Rok, do katerega so morale države članice predložiti dokumente o zaključitvi operativnih programov za obdobje 2007–2013, je bil 31. marec 2017, vendar je v več primerih prišlo do zamud. Konec leta 2023 je bilo stanje naslednje:

- o GD REGIO je zaključil 279 od 322 operativnih programov za obdobje 2007–2013, kar so le trije več kot leta 2022. Za nadaljnjih 42 operativnih programov je izvršil plačila pred zaključitvijo, pri čemer je poravnal le nesporne zneske, en program pa je ostal v celoti odprt. Zadeve, kot so tekoči upravni ali sodni postopki in preiskave, neobravnavane revizijske ugotovitve in še neizvedene izterjave, pa so ostale nerešene,
- o GD EMPL je zaključil 102 od 118 operativnih programov in predhodno zaključil 13 operativnih programov. Trije programi so zaradi nerešenih zadev ostali v celoti odprti.

Negotovosti, ugotovljene v zvezi z zaključitvijo programskega obdobja 2014–2020

6.68. Obdobje upravičenosti za kohezijsko porabo za obdobje 2014–2020 je trajalo od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2023. Rok, do katerega so lahko države članice predložile končno izjavo o odhodkih, je bil prvotno sredi leta 2024, nedavno pa podaljšan do sredine leta 2025²⁹.

6.69. Programi za obdobje 2014–2020 bodo zaključeni zgolj na podlagi dokumentov, ki se nanašajo na končno obračunsko leto, in končnega poročila o izvajanju. Vendar bodo morali organi, pristojni za programe, še vedno obravnavati končno oceno upravičenosti stroškov, prijavljenih za nekatere operacije, zlasti za tiste, ki vključujejo naložbe finančnih instrumentov, *obračun* predujmov državne pomoči, končno oceno operacij, ki ustvarjajo prihodke, in nedelujoče operacije. To lahko privede do dodatnih finančnih popravkov.

²⁹ Člen 14(3) uredbe o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP).

6.70. Komisija je poročala, da sta bila leta 2023 zaključena dva operativna programa za obdobje 2014–2020. Nanašala sta se na program FEAD, ki ga upravlja GD EMPL, in finančni instrument, ki se financira iz ESRR in za katerega je odgovoren GD REGIO. Sodišče je v obeh primerih ugotovilo, da so v letu 2024 še vedno potekali pogovori o *poravnavi* sprejetih zneskov.

6.71. Služba Komisije za notranjo revizijo je septembra 2023 pri reviziji³⁰ ugotovila, da je bil napredek pri načrtovanju zaključitve za obdobje 2014–2020 nezadosten in da ni bilo zagotovila, da bo stopnja preostalega tveganja po koncu procesa zaključitve manjša od 2 %, saj revizijsko delo po izvršitvi končnega plačila še vedno ne bo končano. Poleg tega je izrazila pomisleke glede opredelitve procesa zaključitve, saj dejansko sploh ni opredeljeno, kakšno mora biti zagotovilo o zakonitosti in pravilnosti pri zaključitvi operativnega programa. Komisija je navedla, da je od takrat sprejela nadaljnje ukrepe pri pripravi postopka zaključitve.

³⁰ Ares(2023)6301839, 18. september 2023.

Zaključek in priporočila

Zaključek

6.72. Revizijski dokazi, ki jih je pridobilo Sodišče in jih predstavlja v tem poglavju, kažejo, da je bila stopnja napake pri porabi za področje Kohezija, odpornost in vrednote pomembna. Za razdelek 2 večletnega finančnega okvira je bilo pri preizkušanju transakcij, ki ga je opravilo Sodišče, ugotovljeno, da ocenjena skupna stopnja napake znaša 9,3 %.

6.73. Sodišče je pri svojem delu ugotovilo, da organi upravljanja s svojimi kontrolami ne preprečijo ali odkrijejo vedno uspešno nepravilnosti pri odhodkih, ki jih prijavijo upravičenci. Poleg tega je odkrilo pomembne slabosti pri delu znanega števila revizijskih organov, zajetih v njegov vzorec (glej odstavke [6.42–6.54](#)). zato se ni mogoče popolnoma opirati na njihovo delo. V 16 od 29 svežnjev zagotovil za obdobje 2014–2020 je bila ponovno izračunana stopnja napake višja od 2-odstotnega praga pomembnosti. Komisija je za 11 teh svežnjev prilagodila stopnje preostale napake na več kot 2 %. Pri tem je upoštevala tudi revizijsko delo Sodišča.

6.74. Od leta 2017 so svežnji zagotovil v letnih vzorcih Sodišča vsako leto pomenili več kot tretjino odhodkov, ki jih je sprejela Komisija. Delež odhodkov, zajetih v svežnjih zagotovil s stopnjami preostale napake nad 2 %, se je povečal s 44 % v letu 2017 na 61 % v letih 2022 in 2023 (glej [sliko 6.8](#)). Potrebne so dodatne izboljšave pri uporabi okvira, in sicer tako na ravni organov, pristojnih za programe v državah članicah, kot tudi na ravni Komisije.

6.75. Komisija se v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU in letnih poročilih o dejavnostih za leto 2023 sicer strinja s splošnim mnenjem Sodišča, da pri porabi za kohezijo obstaja pomembna stopnja napake. Kljub temu so njene ocene napak znatno nižje od ocen Sodišča (glej odstavka [6.63](#) in [6.64](#)). Vendar stopnje napake, ki jih oceni Komisija, temeljijo predvsem na stopnjah preostale napake, o katerih poročajo države članice ter ki jih pregleda in preračuna Komisija. Zato na zanesljivost stopenj napake, ki jih oceni Komisija, vplivajo tako slabosti v sistemih upravljanja in kontrol držav članic kot tudi pomanjkljivosti v revizijskem delu Komisije. Stopnja napake, ki jo oceni Sodišče, zajema napake, ki jih države članice in Komisija niso odkrile, kar pomeni, da so stopnje napake, ki jih oceni Komisija, navedene prenizko.

Priporočila

6.76. V *Priilogi 6.2* so ugotovitve pregleda izvajanja priporočila, ki ga je Sodišče dalo v *letnem poročilu za leto 2020*. Komisija je priporočila večinoma izvedla. Sodišče je pregledalo tudi tista priporočila iz *letnih poročil za leti 2021 in 2022*, v zvezi s katerimi je bilo treba ukrepati takoj, in tista, ki naj bi se izvedla v letu 2023. Ocenilo je tudi izvajanje priporočil iz *letnih poročil za leta 2017, 2018 in 2019*, ki še niso bila v celoti izvedena, vendar so še vedno relevantna.

6.77. Na podlagi tega pregleda ter ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče Komisiji priporoča, naj:

Priporočilo 6.1 – Nadalje ukrepati v zvezi s slabostmi v sistemih upravljanja in kontrol držav članic

- (a) pravočasno nadalje ukrepa v zvezi z vsemi slabostmi v sistemih upravljanja in kontrol držav članic, ki jih je odkrilo Sodišče in o njih poročalo pri revizijah v zvezi z izjavo o zanesljivosti za obdobje 2014–2020;
- (b) skupaj z revizijskimi organi opredeli ključne izkušnje, pridobljene pri nadaljnjem ukrepanju iz točke (a), in jih upošteva pri ureditvah za obdobje 2021–2027. Poleg tega naj organom, pristojnim za programe v državah članicah, sporoči potrebne ukrepe in ustrezne dobre prakse;

Ciljni rok za izvedbo: december 2025.

Priporočilo 6.2 – Usklajeno obravnavati napake pri javnem naročanju v okviru neposrednega in deljenega upravljanja

določi, kako naj se usklajeno obravnavajo nepravilnosti pri javnih naročilih za projekte, ki se financirajo tako v okviru neposrednega kot deljenega upravljanja, npr. projekti, ki se financirajo tako iz IPE kot tudi iz ESRR. Nepravilnosti zaradi kršitve istih pravnih določb bi morale biti ocenjene enako, popravki zanje pa biti isti;

Ciljni rok za izvedbo: december 2024.

Priporočilo 6.3 – Obravnavati finančna tveganja in preverjati, ali so ciljne vrednosti glede smotrnosti dosežene

zagotovi, da države članice vzpostavijo postopek, s katerim bodo po izvršitvi plačila sistematično preverjale, ali je upravičenec izpolnil pogodbene obveznosti, s katerimi se je zavezal, da bo dosegel ciljne vrednosti v okviru kazalnikov smotrnosti, ki so bile določene za ukrepe po izvedbi projekta;

Ciljni rok za izvedbo: takrat, ko države članice predložijo dokumente o zaključitvi operativnih programov, najpozneje pa do marca 2026.

Priporočilo 6.4 – Zagotoviti, da je zaključitev obdobja 2014–2020 dobro pripravljena

pripravi podrobne postopke zaključitve, pri katerih se bodo upoštevala tveganja, ugotovljena v letnih poročilih Sodišča, in sicer tako, da:

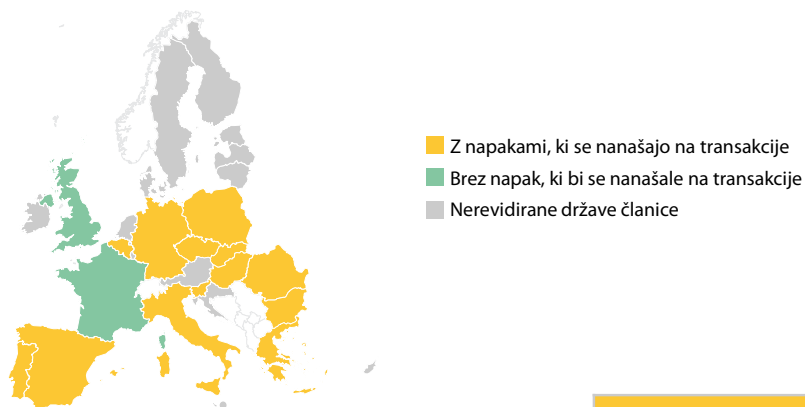
- (a) vzpostavi sistem za spremljanje zaključitev, da bi spremljala stanje vseh operativnih programov za obdobje 2014–2020, zneske, ki so bili med letom in kumulativno dejansko poravnani, zneske, ki še niso bili poravnani, in ukrepe, ki jih je treba še zaključiti;
- (b) o teh informacijah poroča v letnih poročilih o dejavnostih.

Te informacije o zaključitvi obdobja 2014–2020 naj vključujejo tudi sprostitev neporavnanih sredstev v zaključnih računih Komisije.

Ciljni rok za izvedbo: junij 2025.

Prilogi

Priloga 6.1 – Razčlenitev vzorca transakcij, ki ga je pripravilo Sodišče, ter z njimi povezane ugotovitve za izjavo o zanesljivosti za leto 2023

Država članica(*)	Prispevek EU (v milijonih EUR)	Revidirane transakcije	Ugotovitve v zvezi s transakcijami	
			Količinsko opredeljive napake	Količinsko neopredeljive napake
Poljska	11 105	41	5	3
Španija	4 026	19	6	7
Italija	3 986	18	4	6
Romunija	3 866	23	4	6
Madžarska	3 659	18	5	16
Češka	3 561	21	10	8
Grčija	3 500	13	2	3
Portugalska	3 445	12	4	5
Nemčija	2 481	9	3	4
Francija	2 190	6	–	–
Slovaška	1 693	8	–	2
Evropsko teritorialno sodelovanje(**)	1 480	6	2	–
Združeno kraljestvo	1 391	7	–	–
Bolgarija	1 239	7	1	3
Hrvaška	1 010	–	–	–
Litva	944	–	–	–
Slovenija	724	1	1	–
Latvija	551	–	–	–
Estonija	486	–	–	–
Belgija	275	7	–	2
Švedska	251	–	–	–
Finska	228	–	–	–
Avstrija	163	–	–	–
Nizozemska	154	–	–	–
Malta	128	–	–	–
Luksemburg	98	–	–	–
Ciper	75	–	–	–
Danska	65	–	–	–
Irski	12	–	–	–
SKUPAJ	52 786	216	47	65

(*) Vzorec Sodišča ni bil zasnovan tako, da bi bilo na njegovi podlagi mogoče sklepati o posameznih državah članicah.

(**) Prispevki iz evropskega teritorialnega sodelovanja vključujejo prispevke iz dvostranskega programa med Španijo in Portugalsko, ki na tej ponazoritvi niso zajeti.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Priloga 6.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Kohezija, odpornost in vrednote

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2017	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 1:</p> <p>zagotovi ustreznost revizijskih ureditev na ravni finančnih posrednikov za finančne instrumente, ki jih upravlja <i>Evropski investicijski sklad</i>. Kadar Evropska investicijska banka / Evropski investicijski sklad uporablja dogovorjene postopke z zunanjimi revizorji, naj Komisija zaradi potrebe po dajanju zagotovil opredeli minimalne pogoje za take pogodbe, zlasti obveznost, da se opravi zadostno revizijsko delo na ravni držav članic;</p> <p>(rok za izvedbo: takoj)</p>		<p>Z <i>uredbo omnibus</i> je bila uvedena zahteva, da morajo revizijski organi izvajati revizije sistemov in revizije operacij finančnih instrumentov na ravni finančnih posrednikov, vključno s finančnimi instrumenti, ki jih upravlja <i>skupina EIB</i>, vendar brez programov <i>pobude za MSP</i>, vzpostavljenih pred 2. avgustom 2018.</p> <p>Komisija je sprejela dodatne ukrepe, tako da je v revizijsko metodologijo za finančne instrumente vključila priporočilo, naj revizijski organi revidirajo finančne posrednike za instrumente, ki jih izvaja skupina EIB, ne glede na to, kdaj so bili vzpostavljeni. Vendar se z metodologijo ne morejo razširiti regulativna pooblastila revizijskih organov. Komisija je predložila dokaz, da v nekaterih državah članicah revizijski organi že izvajajo preglede na ravni finančnih posrednikov.</p> <p>Vendar se je pri revizijah Sodišča za leti 2020 in 2022 (pobuda za MSP v Španiji) pokazalo, da se ti pregledi še ne izvajajo dosledno (v državi članici, ki jo je revidiralo Sodišče, niti zunanji revizor niti revizijski organi niso izvedli revizije na ravni finančnih posrednikov). Zagotovljeni niso bili nobeni novi dokazi o tem, da je bilo to v letu 2023 popravljeno.</p>
	<p>Priporočilo 3:</p> <p>obravnava slabosti, ki jih je Sodišče odkrilo pri njenem preverjanju dela revizijskih organov v okviru njenih revizij pravilnosti;</p> <p>(rok za izvedbo: takoj)</p>		<p>Glej odstavke 6.58–6.64 letnega poročila za leto 2018, odstavke 5.48–5.62 letnega poročila za leto 2019, odstavka 5.43 in 5.44 letnega poročila za leto 2020, odstavke 5.40–5.43 letnega poročila za leto 2021, odstavke 6.47 letnega poročila za leto 2022 ter odstavke 6.48 letnega poročila za leto 2023. Kljub</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
			povečanemu delu Komisije v zvezi z revizijami skladnosti Sodišče pri delu revizijskih organov še vedno odkriva slabosti.
	<p>Priporočilo 4:</p> <p>obravnava kompleksnosti informacij o okviru kontrol in zagotovil za obdobje 2014–2020, predstavljenih v letnih poročilih o dejavnostih GD REGIO in GD EMPL, tako, da:</p> <p>[...]</p> <p>(iii) za vsako obračunsko leto razkrije skupno stopnjo preostale napake za podrazdelek 1b večletnega finančnega okvira;</p> <p>(rok za izvedbo: junij 2019)</p>		Točka (iii) je bila večinoma izvedena, saj Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU navaja skupno oceno za podrazdelek 2a večletnega finančnega okvira. Vendar se v primerih, v katerih je generalni direktorat odgovoren za izvrševanje proračuna v okviru več razdelkov večletnega finančnega okvira, odhodki dodelijo enemu samemu razdelku večletnega finančnega okvira. Zato ta ocena ne odraža v celoti zadevnih odhodkov.
	<p>Priporočilo 5:</p> <p>zagotovi, da se bodo ureditve revidiranja spremenile v skladu s predlogom Komisije za finančne instrumente v regulativnem okviru za obdobje po letu 2020, tako da se bodo za izračun stopenj preostale napake uporabljala samo dejansko porabljen sredstva na ravni končnih prejemnikov;</p> <p>(rok za izvedbo: pred začetkom izvajanja zakonodajnega okvira za obdobje po letu 2020)</p>		V novi uredbi o skupnih določbah, tj. za obdobje 2021–2027 (Uredba (EU) 2021/1060), je določeno, da se v prvi zahtevek za plačilo vključi enotno predplačilo za finančne instrumente. V zvezi z izvajanjem priporočil iz letnega poročila za leto 2020 je Komisija navedla, da namerava sprejeti delegirani akt, v skladu s katerim bodo morali revizijski organi to predplačilo izključiti iz revizijske populacije. Komisija je zdaj to stališče ponovno ocenila in navedla, da bo začetno predplačilo ostalo del revidirane populacije zadevnega obračunskega leta.
	<p>Priporočilo 6:</p> <p>izvaja zadostne kontrole pravilnosti zaradi sprejemanja zaključkov o <i>uspešnosti</i> dela revizijskih organov in pridobivanja razumnega zagotovila o pravilnosti odhodkov najkasneje v letnih poročilih o dejavnostih, ki jih objavi v letu po sprejetju izkazov.</p> <p>(rok za izvedbo: takoj)</p>		Glej odstavek 5.64 letnega poročila za leto 2021 .

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2018	<p>Sodišče Komisiji priporoča, naj:</p> <p>Priporočilo 6.1 – Revizijske ureditve za programe pobude za MSP</p> <p>zagotovi:</p> <p>(a) da revizijski organ ali revizor, ki ga izbere skupina EIB, izvaja redne preglede na podlagi reprezentativnega vzorca izplačil končnim prejemnikom na ravni finančnih posrednikov;</p> <p>(b) da se bodo, če takšni pregledi niso bili zadostni, razvijali in izvajali ustrezni kontrolni ukrepi za preprečitev možnosti pomembnih nepravilnih odhodkov ob zaključitvi.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: takoj)</p>		S prejšnjimi revizijami, ki jih je opravilo Sodišče, je bilo potrjeno, da je EIF že izboljšal svoje sisteme spremljanja in kontrol ali jih trenutno izboljšuje ter da je prostovoljno razširil uporabo poročil o sprejemljivem zagotovitvi na programe pobude za MSP. Sodišče je sicer seznanjeno s tem, da so nekateri revizijski organi že izvedli preverjanja na ravni finančnih posrednikov, vendar še ni bilo dokazano, da so bili ti ukrepi v celoti uspešni. Kot primer navaja rezultate revizije pobude za MSP v Španiji, ki je bila izvedena v zvezi z <i>izjavo o zanesljivosti</i> za leto 2022.
2019	<p>Sodišče Komisiji priporoča, naj:</p> <p>Priporočilo 5.1 – Pogoji za upravičenost projekta</p> <p>pojasni, kaj pomeni „fizično zaključene“ in/ali „popolnoma izvedene“ operacije. Tako bi lahko države članice lažje preverjale, ali so operacije v skladu s členom 65(6) uredbe o skupnih določbah, preprečilo pa bi se tudi neodkritje neupravičenih operacij. Pojasniti bi bilo treba, da se ta pogoj nanaša samo na dela ali dejavnosti, ki so potrebne za doseganje izločkov operacije, in ne na finančne in upravne vidike;</p> <p>(časovni okvir: takoj)</p>		
	<p>Priporočilo 5.2 – Ukrepanje za povečanje zanesljivosti stopenj preostale napake, o katerih poročajo revizijski organi</p> <p>analizira glavne vire neodkritih napak in skupaj z revizijskimi organi pripravi potrebne ukrepe za izboljšanje zanesljivosti sporočenih stopenj preostale napake.</p> <p>(časovni okvir: junij 2021)</p>		Kljub prizadevanjem Komisije, kot so predstavljena v letnih poročilih o dejavnostih GD REGIO (2019: str. 25, 2020: str. 41–43 ter 2021: str. 32 in 33) in GD EMPL (2019: str. 37, 2020: str. 43 in 44 ter 2021: str. 49), Sodišče pri svojem revizijskem delu za leto 2020 v zvezi s tem ni odkrilo znatnega izboljšanja (glej na primer odstavek 5.38 letnega poročila za leto 2020 , odstavek 5.40 in 5.41

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
			<p>letnega poročila za leto 2021, odstavke 6.48, 6.49 in 6.50 letnega poročila za leto 2022).</p> <p>Komisija je izvedla analizo glavnih virov neodkritih napak in razširjala posodobljeno tipologijo napak.</p>
2020	<p>Sodišče priporoča, naj Komisija:</p> <p>Priporočilo 5.2 – Revizijski organi naj pri revizijah operacij spremljajo tveganje goljufij</p> <p>izrecno spodbuja revizijske organe, naj v svoje kontrolne sezname vključijo specifična vprašanja o tveganjih goljufiji in dokumentirajo ukrepe, sprejete za obravnavo vseh takih tveganj, odkritih med revizijo.</p> <p>Revizijski organi naj sodelujejo z nacionalnimi službami za usklajevanje boja proti goljufijam in upoštevajo primere domnevnih ali ugotovljenih goljufij, prijavljene Komisiji v okviru sistema za upravljanje nepravilnosti. Sodišče opozarja tudi na svoja priporočila v Posebnem poročilu 06/2019;</p> <p>(časovni okvir: junij 2022)</p>		
2021	<p>Priporočilo 5.1. – Metoda za povračilo stroškov upravičencem pri uporabi poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov za določitev prispevka EU za program</p> <p>Komisija naj organe upravljanja ponovno opozori na zahteve, ki jih je treba izpolniti, če se za povračilo stroškov upravičencem uporabi metodologija, ki se razlikuje od možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov, ki se uporabljajo za izračun plačil državam članicam iz proračuna EU, pri čemer naj zlasti upošteva zadeve, ki so bile letos ugotovljene v zvezi z irskim operativnim programom ESS.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: december 2022)</p>		

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2022	<p>Priporočilo 5.2 – Prispevek nacionalnih shem k ciljem ESS</p> <p>Komisija naj zagotovi, da pri operativnih programih, ki temeljijo na obstoječih nacionalnih shemah, izvajane operacije uspešno prispevajo k ciljem programa, pri čemer naj zlasti upošteva zadeve, ki so bile letos ugotovljene v zvezi z mladimi NEET, ki so sodelovali v španskih operativnih programih ESS/pobude za zaposlovanje mladih.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: november 2022)</p>		Komisija je ukrepala v zvezi s španskim primerom iz priporočila. Vendar ni obravnavala vprašanja, kako operacije, ki se financirajo iz operativnih programov na podlagi obstoječih nacionalnih shem, uspešno prispevajo k ciljem programov.
	<p>Priporočilo 5.6 – Pravna država</p> <p>Komisija naj v svojih letnih poročilih o dejavnostih navede informacije o postopkih na področju pravne države proti državam članicam, ki še potekajo, in o tem, kako bi ti lahko vplivali na zagotovilo o pravilnosti odhodkov, ki ga Komisija lahko pridobi na podlagi sistemov teh držav za dajanje zagotovil in izvajanje kontrol.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: april 2023 (naslednji letni poročili o dejavnostih).</p>		Glej odstavek 6.76 letnega poročila za leto 2022 . Komisija je to priporočilo zavrnila.
	<p>Priporočilo 6.5 – Zanesljivost lastnih izjav</p> <p>Komisija naj zagotovi, da imajo revizijski organi vzpostavljene ustrezne metode za preverjanje veljavnosti in zanesljivosti lastnih izjav ter za izmenjavo dobrih praks, pri čemer naj zlasti upošteva stanje, ugotovljeno v letošnjem poročilu.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: december 2023)</p>		Sodišče ugotavlja, da je Komisija v zvezi s tem sprejela več ukrepov in da namerava še naprej izmenjevati dobre prakse.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
	<p>Priporočilo 6.6 – Okrepljeno ozaveščanje o tveganjih goljufij, da se zagotovi uspešnejše poročanja o sumih goljufije</p> <p>Komisija naj:</p> <p>[...]</p> <p>(b) določi minimalne zahteve za revizijske organe, da bi v kontrolnih seznamih in pri revizijskem delu zajeli tveganje goljufije;</p> <p>(c) države članice ponovno opozori na njihove obveznosti v zvezi s poročanjem o goljufijah.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: [...] za priporočili 6.6(b) in 6.6(c) december 2023)</p>		

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 7

Naravni viri in okolje

Vsebina

	Odstavek
Uvod	7.1.–7.15.
Kratek opis	7.2.–7.13.
Cilji in področja politike	7.2.–7.4.
Instrumenti porabe	7.5.–7.13.
Obseg revizije in revizijski pristop	7.14.–7.15.
Pravilnost transakcij	7.16.–7.26.
Rezultati preizkušanja transakcij	7.16.–7.26.
Neposredna plačila	7.20.
Razvoj podeželja, tržni ukrepi in druga plačila	7.21.–7.26.
Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja	7.27.–7.37.
Poročanje GD AGRI in GD ENV o pravilnosti porabe	7.27.–7.31.
Letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU	7.32.
Zbrane informacije o novih sistemih poročanja o smotrnosti	7.33.–7.37.
Zaključek in priporočila	7.38.–7.41.
Zaključek	7.38.–7.39.
Priporočilo	7.40.–7.41.
Priloga	
Priloga 7.1 – Informacije o ukrepih EU v državah članicah in Združenem kraljestvu	
Priloga 7.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil	

Uvod

7.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 3 večletnega finančnega okvira Naravni viri in okolje. Na *sliki 7.1* je pregled glavnih dejavnosti in porabe v tem razdelku v letu 2023.

Slika 7.1 – Plačila in revidirana populacija

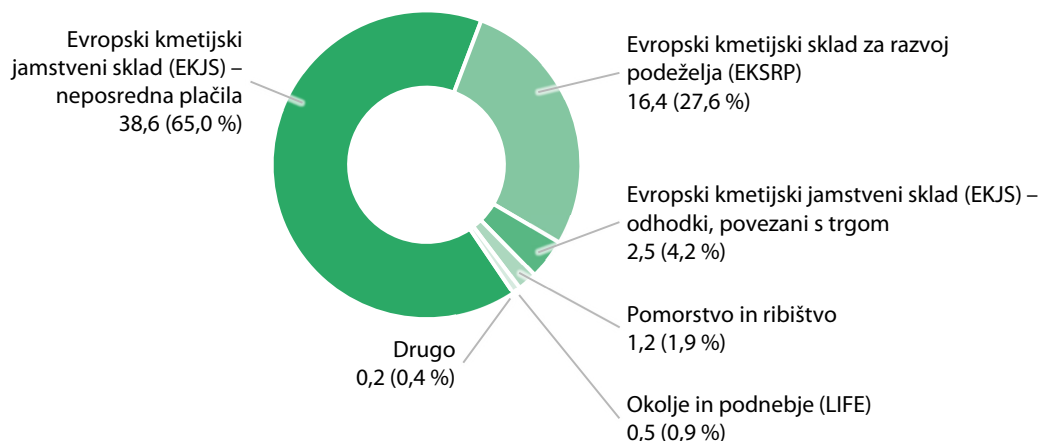

Naravni viri in okolje
59,5 milijarde EUR (31,1 % porabe proračuna EU)

(v milijardah EUR)

Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 59,5

Revidirana populacija – skupaj 58,6

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz *konsolidiranega zaključnega računa* Evropske unije za leto 2023

Kratek opis

Cilji in področja politike

7.2. Kmetijstvo in razvoj podeželja pomenita 97 % porabe EU na področju Naravni viri in okolje, izvajata pa se s *skupno kmetijsko politiko* (SKP). SKP ima tri splošne cilje¹:

- trajnostna proizvodnja hrane s poudarkom na kmetijskih dohodkih, kmetijski produktivnosti in stabilnosti cen,
- trajnostno upravljanje naravnih virov in podnebni ukrepi s poudarkom na emisijah toplogrednih plinov, biotski raznovrstnosti, prsti in vodah,
- uravnotežen teritorialni razvoj.

7.3. Evropska komisija, zlasti Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja (GD AGRI), je sicer končno odgovorna za SKP, vendar si upravljanje SKP deli s *plačilnimi agencijami* v državah članicah. Od leta 2015 neodvisni *certifikacijski organi* v državah članicah vsako leto dajo mnenje o *zakonitosti in pravilnosti* odhodkov, ki jih prijavijo plačilne agencije.

7.4. Ta razdelek večletnega finančnega okvira zajema tudi porabo EU za pomorsko in ribiško politiko, ki se financira iz *Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR)*, za katerega je odgovoren Generalni direktorat za pomorske zadeve in ribištvo (GD MARE), ter *program LIFE* za okolje in podnebne ukrepe, za katerega so odgovorni generalni direktorati za okolje (GD ENV), podnebne ukrepe (GD CLIMA) in energijo (GD ENER).

Instrumenti porabe

7.5. Čeprav je bilo leto 2023 prvo leto izvajanja SKP za obdobje 2023–2027, so skoraj vsa plačila v letu 2023 temeljila na pravilih za instrumente porabe v okviru SKP za obdobje 2014–2022, saj so se nanašala na vloge za podporo EU, ki so jih kmetje vložili v letu 2022. Skupno so se pravila za novo obdobje uporabljala le za plačila v višini 0,9 milijarde EUR od vseh plačil SKP, izvršenih v letu 2023, ki so znašala 57,5 milijarde EUR.

¹ Člen 110(2) [Uredbe \(EU\) št. 1306/2013](#) o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike.

7.6. Glavni instrumenti porabe za SKP v letu 2023 so bili:

- neposredna plačila kmetom, ki se v celoti financirajo iz proračuna EU,
- nacionalni in regionalni programi za razvoj podeželja, ki jih vzpostavijo države članice in se sofinancirajo iz proračuna EU in sredstev držav članic,
- kmetijski tržni ukrepi, ki se v celoti financirajo iz proračuna EU, razen nekaterih ukrepov, kot so ukrepi za promocijo agroživilskih proizvodov, ki jih sofinancirajo države članice.

7.7. Neposredna plačila so pomenila 65 % porabe v razdelku 3 večletnega finančnega okvira (38,2 milijarde EUR v letu 2023) in so se financirala iz naslednjih glavnih shem SKP:

- sheme osnovnega plačila (14,9 milijarde EUR) in sheme enotnega plačila na površino (4,6 milijarde EUR), iz katerih se zagotavlja dohodkovna podpora na podlagi površine kmetijskih zemljišč, ki jih prijavijo kmetje,
- plačila za zeleno komponento (10,7 milijarde EUR), s katerim se podpirajo kmetijske prakse, ki ugodno vplivajo na podnebje in okolje,
- prostovoljne vezane podpore (4,2 milijarde EUR) za posebne vrste kmetijskih proizvodov, kot so govedina in teletina, mleko ali beljakovinske rastline.

7.8. Neposredna plačila kmetom so plačila na podlagi pravic, ki jih upravičenci prejmejo, če izpolnjujejo nekatere pogoje. Pri takšnih plačilih obstaja manjše tveganje napake kot pri plačilih na podlagi povračil, če z njimi povezani pogoji niso kompleksni (glej odstavek 1.18). Neposredna plačila se upravljajo z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom (IAKS), v katerem so povezane podatkovne zbirke za kmetijska gospodarstva, vloge za pomoč, registre živali in kmetijske površine. Sistem vključuje identifikacijski sistem za zemljišča (LPIS), tj. geografski informacijski sistem, ki temelji na več virih. Kmetom je v pomoč pri izpolnjevanju vlog za pomoč, vezano na površino, plačilnim agencijam pa nato pri preverjanjih teh vlog. Tako lahko popravijo nekatere napake v vlogah za pomoč in zmanjšajo tveganje napak.

7.9. Razvoj podeželja je pomenil 27,6 % porabe v razdelku 3 večletnega finančnega okvira (16,4 milijarde EUR) in je zajemal:

- o plačila kmetom na podlagi okoljskih in podnebnih meril (8,0 milijarde EUR), ki se uporabljajo za kmetijsko površino (v *okviru 7.1* je primer podpore za ekološko kmetovanje), ali število živali na kmetijskem gospodarstvu (poraba, vezana na površino ali žival),
- o pomoč za naložbene projekte (8,4 milijarde EUR) za podporo socialnega in gospodarskega razvoja podeželskih območij (poraba, ki ni vezana na površino).

Okvir 7.1

Primer podpore za ekološko pridelavo oljk

V Španiji je mali pridelovalec oljk prejel podporo v okviru ukrepa 11 za razvoj podeželja za ekološko kmetovanje. Podpora je pridelovalcu omogočila ohranitev oljčnikov z zelo starimi oljkami in pridelavo oljk brez gnojil ali pesticidov na bolj strmih parcelah, na katerih oljk ni bilo mogoče mehansko obirati. Sodišče je med revizijo potrdilo, da je *upravičenec* spoštoval pogoje za upravičenost. Na fotografiji je eden od oljčnikov.

Vir: Evropsko računsko sodišče

7.10. Države članice so tudi v letu 2023 izvrševale porabo EU v okviru nacionalnih in regionalnih programov za razvoj podeželja za obdobje 2014–2022. Komisija je za obdobje 2014–2020 v državah članicah odobrila 118 programov za razvoj podeželja, sestavljenih iz 20 ukrepov. Zaradi zamud pri sprejetju zakonodaje za SKP po letu 2020 so bili vsi programi podaljšani do konca leta 2022. V skladu s sporazumom o izstopu Združenega kraljestva so se programi te nekdanje države članice za razvoj podeželja izvajali do konca leta 2023 in bodo zaključeni leta 2024. Uvedeni so bili dodatni ukrepi

za zagotovitev izjemne začasne podpore kot odziv na izbruh COVID-19 leta 2021² in na vpliv ruske invazije na Ukrajino 2022³.

7.11. Ukrepi za kmetijski trg, ki so pomenili 4,2 % porabe v razdelku 3 večletnega finančnega okvira (2,5 milijarde EUR), se financirajo iz več različnih shem, ki so namenjene npr. organizacijam proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave ter prestrukturiranju vinogradov in za katere veljajo različni pogoji za upravičenost. Tržni ukrepi v vinskem sektorju pripomorejo k izboljšanju uspešnosti podjetij, saj povečujejo njihovo konkurenčnost in so v pomoč pri prilagajanju povpraševanju na trgu.

7.12. Tudi za preostale 3 % porabe v razdelku 3 večletnega finančnega okvira, zlasti v programih *ESPR* in *LIFE*, veljajo različna izbirna merila, zahteve za upravičenost in metode izplačil.

7.13. Pogoji za upravičenost za večino porabe za razvoj podeželja, tržne ukrepe in področja politik v razdelku 3 večletnega finančnega okvira zunaj SKP so bolj kompleksni kot za neposredna plačila, tveganje napake pa je večje (glej odstavek **1.18**).

Obseg revizije in revizijski pristop

7.14. Cilj Sodišča je bil oceniti stopnjo napake za ta razdelek večletnega finančnega okvira in prispevati k *izjavi o zanesljivosti*. Sodišče je na podlagi revizijskega pristopa in metod, opisanih v **Prilogi 1.1**, za leto 2023 za ta razdelek večletnega finančnega okvira preučilo:

- (a) statistični reprezentativni vzorec 218 *transakcij*, ki zajema vse vrste porabe v okviru tega razdelka večletnega finančnega okvira, vključno z:
 - (i) 88 neposrednimi plačili iz glavnih shem;
 - (ii) 59 transakcijami, vezanimi na površino/žival, v okviru programov razvoja podeželja;

² Uredba (EU) 2020/872 o spremembi Uredbe (EU) št. 1305/2013 glede posebnega ukrepa za zagotovitev izjemne začasne podpore v okviru *Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)* kot odziv na izbruh COVID-19.

³ Uredba (EU) 2022/1033 o spremembi Uredbe (EU) št. 1305/2013 glede posebnega ukrepa za zagotovitev izjemne začasne podpore v okviru *Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)* kot odziv na vpliv ruske invazije na Ukrajino.

- (iii) 49 transakcijami na področju razvoja podeželja, ki niso vezane površino;
 - (iv) 14 transakcijami, povezanimi s tržnimi ukrepi, in
 - (v) osmimi transakcijami na področjih porabe zunaj SKP: štiri iz ESPR in štiri iz programa LIFE;
- (b) informacije o pravilnosti, ki so bile navedene v *letnih poročilih o dejavnostih* GD AGRI in GD ENV ter nato vključene v *letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*.

7.15. 218 transakcij, ki jih je revidiralo Sodišče, zajema 20 držav članic⁴ in Združeno kraljestvo. Sodišče je revidiralo neposredna plačila v 13 državah članicah in transakcije na področju razvoja podeželja v 16 državah članicah, ki so zajemale 19 nacionalnih in regionalnih programov.

⁴ Belgija, Bolgarija, Češka, Nemčija, Irska, Grčija, Španija, Francija, Hrvaška, Italija, Latvija, Litva, Madžarska, Nizozemska, Avstrija, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Švedska.

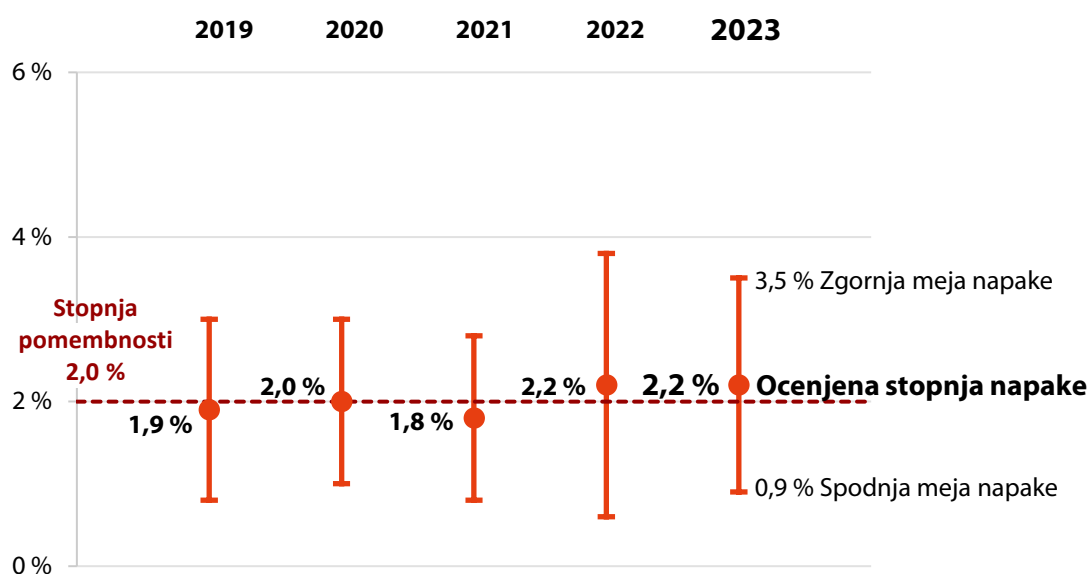
Pravilnost transakcij

Rezultati preizkušanja transakcij

7.16. Od 218 preučenih transakcij so bile napake odkrite v 56 (26 %). Na podlagi 37 napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, je ocenilo, da znaša stopnja napake za razdelek 3 večletnega finančnega okvira 2,2 % (glej [slika 7.2](#)).

Slika 7.2 – Rezultati preizkušanja transakcij

Ocenjena stopnja napake

Velikost vzorca (transakcije)

2019	2020	2021	2022	2023
251	218	212	218	218

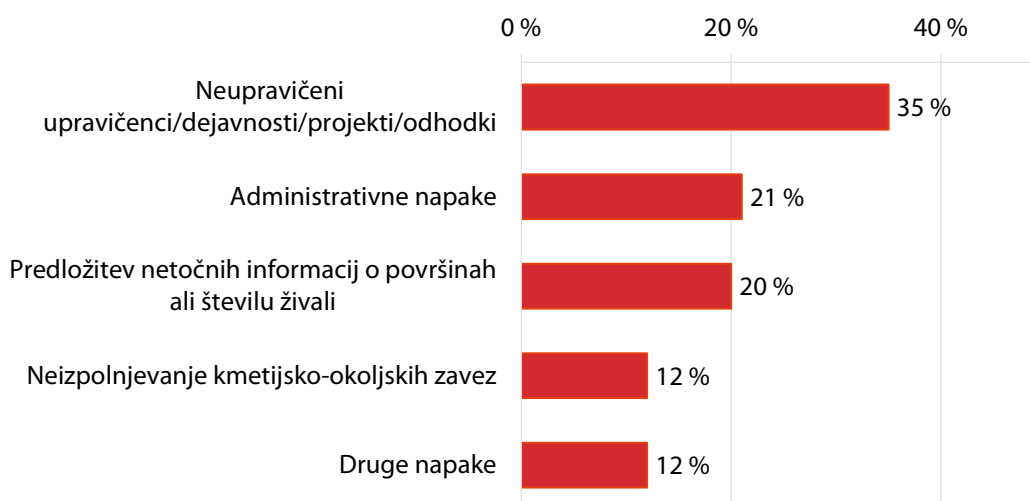
Vir: Evropsko računsko sodišče

7.17. Največje število količinsko opredeljenih napak, ki jih je odkrilo Sodišče (16), je bilo pri transakcijah na področju razvoja podeželja. Sodišče je odkrilo 15 *količinsko opredeljivih napak* v neposrednih plačilih, tri v tržnih ukrepih in tri v odhodkih, ki niso povezani s SKP. Odkrilo je tudi 19 zadev v zvezi z neskladnostjo, ki niso vplivale na stopnjo napake. Odkrilo je na primer primer, v katerem država članica v svojih pravilih ni določila, da morajo upravičenci hraniti dokazila po koncu obdobja obveznosti. Posledično nacionalni organi, Komisija in Sodišče niso mogli opravljati naknadnih pregledov. V [Prilogi 7.1](#) je tabela, v kateri so po posameznih državah članicah

navedena plačila iz razdelka 3 večletnega finančnega okvira in rezultati preizkušanja transakcij, ki ga je opravilo Sodišče.

7.18. Na *sliki 7.3* je razčlenitev *ocenjene stopnje napake* za leto 2023 po vrsti napake.

Okvir 7.3 – Velik del ocenjene stopnje napake je povezan z neupravičenimi zahtevki

Vir: Evropsko računsko sodišče

7.19. Organi držav članic in Komisija so uporabili popravljalne ukrepe, ki so neposredno vplivali na 39 transakcij v vzorcu Sodišča. Ti ukrepi so bili pomembni za njegove izračune, saj so znižali njegovo ocenjeno stopnjo napake za to poglavje za 0,5 odstotne točke. V 30 primerih *količinsko opredeljivih napak* so imeli organi držav članic in Komisija dovolj informacij, da bi lahko te napake preprečili ali pa jih odkrili in popravili, preden so sprejeli odhodke. Če bi organi držav članic in Komisija ustrezno uporabili vse informacije, ki so jih imeli, bi bila ocenjena stopnja napake za to poglavje za 1,0 odstotne točke nižja.

Neposredna plačila

7.20. Sodišče je v 88 preizkušenih transakcijah neposrednih plačil odkrilo 15 količinsko opredeljivih napak, od katerih jih je bilo osem posledica tega, da so kmetje upravičeno površino kmetijskih zemljišč navedli previsoko ali da so bila plačila narobe izračunana (glej *okvir 7.2*). V enem primeru se je upravičenec z ustanovitvijo več podjetij in s tem s predložitvijo več vlog za podporo EU izognil upoštevanju zgornje meje najvišjega zneska podpore.

Okvir 7.2

Primer previsoko prijavljene upravičene površine

V Litvi je imel upravičenec za svoje kmetijsko gospodarstvo določeno upravičeno površino 15,02 ha. Sodišče je med obiskom na kraju samem potrdilo določeno površino, razen za eno parcelo, na kateri upravičenec ni izpolnjeval minimalnih zahtev, saj je bila v enem delu porasla z zaraščeno, neželeno vegetacijo.

Z meritvijo se je upravičena površina parcele zmanjšala za 1,64 ha, kar pomeni količinsko opredeljivo napako v višini več kot 10 % za celotno površino kmetijskega gospodarstva. Na zračnem posnetku je zaraščena površina na parceli, ki jo je Sodišče odkrilo med obiskom na kraju samem.

© NMA

Razvoj podeželja, tržni ukrepi in druga plačila

Poraba v okviru razvoja podeželja, vezana na površino ali žival

7.21. Sodišče je preučilo 59 plačil za razvoj podeželja na podlagi površine ali števila živali, ki so jih prijavili kmetje. Ta so vključevala plačila za izpolnjevanje specifičnih *kmetijsko-okoljsko-podnebnih obveznosti*, nadomestila za ekološko kmetovanje, plačila kmetom na območjih z naravnimi omejitvami in nadomestila za kmetovanje na zaščiteneh območjih Natura 2000.

7.22. 19 od 59 transakcij na področju razvoja podeželja, vezanih na površino ali žival, ki jih je preizkusilo Sodišče, je imelo napake. Sodišče je odkrilo 13 količinsko opredeljivih napak, od tega osem v zvezi s previsoko navedbo upravičene površine. Pri preostalih petih ugotovitvah so se napake med drugim nanašale ne nepravilen izračun pomoči, kršitve kmetijsko-okoljsko-podnebnih obveznosti in kmetovo neizpolnjevanje pogojev za prejemanje nadomestila za kmetijske površine v okviru območja Natura 2000 (glej [okvir 7.3](#)).

Okvir 7.3

Primer kmeta, ki ni izpolnjeval pogojev za plačilo

Na Madžarskem je kmet na zaščitenem območju Natura 2000 zaprosil za nadomestilo v zvezi s parcelo. V okviru ukrepa 12 za razvoj podeželja lahko upravičenci zaradi omejitev uporabe zadevnih zemljišč prejmejo nadomestilo za dodatne stroške in izpad dohodka. V okviru pogoja za prejem nadomestila se je kmet zavezal, da bo do sredine junija pokosil celotno parcelo, za kar je prejel plačilo. Sodišče je oktobra opravilo inšpekcijski pregled parcele (glej fotografijo v nadaljevanju) ter pregledalo fotografije iz zraka in satelitske posnetke, narejene junija in avgusta, ter ugotovilo, da velik del parcele ni bil pokošen.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Naložbeni projekti

7.23. Sodišče je preučilo 49 plačil za naložbene projekte na področju razvoja podeželja, kot so naložbe v osnovna sredstva, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete in obvladovanje tveganj (zavarovanje).

7.24. Sodišče je količinsko opredelilo napake pri treh plačilih, ki so jih upravičenci naredili pri prijavi odhodkov ali dejavnosti, za katere niso izpolnjevali pogojev za upravičenost. V enem primeru je napako povzročil upravičenec, proizvajalec perutnine, ki je naročilo za gradnjo kmetijske infrastrukture oddal povezani osebi, gradbenemu podjetju z istim dejanskim lastnikom.

Tržni ukrepi

7.25. Sodišče je preizkusilo 14 transakcij na področju *tržnih ukrepov* in količinsko opredelilo tri primere, v katerih so plačilne agencije povrnile neupravičene stroške.

Pomorstvo, ribištvo, okolje in podnebni ukrepi

7.26. Sodišče je za področja pomorstva, ribištva ter okoljskih in podnebnih ukrepov revidiralo osem transakcij in odkrilo tri količinsko opredeljive napake pri okoljskih in podnebnih ukrepih v okviru *neposrednega upravljanja* v programu LIFE.

Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

Poročanje GD AGRI in GD ENV o pravilnosti porabe

7.27. Direktor vsake *plačilne agencije* predloži GD AGRI letno izjavo o upravljanju v zvezi z *uspešnostjo* sistemov upravljanja in kontrol svoje agencije ter zakonitostjo in pravilnostjo njenih odhodkov. Poleg tega države članice vsako leto poročajo o svojih upravnih pregledih in pregledih na kraju samem (kontrolni statistični podatki).

7.28. Od leta 2015 morajo certifikacijski organi zaradi dodatnega zagotovila vsako leto za vsako plačilno agencijo dati mnenje o zakonitosti in pravilnosti odhodkov, za katere so države članice zahtevale povračilo.

7.29. GD AGRI za izračun zneska, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, za neposredna plačila, ukrepe za razvoj podeželja in tržne ukrepe uporablja stopnje napake iz kontrolnih statističnih podatkov, ki jih prilagodi na podlagi rezultatov revizij certifikacijskih organov ter lastnih revizij sistemov in porabe plačilnih agencij. Na podlagi prilagoditev, ki izhajajo iz lastne analize GD AGRI, se izvedejo popravki. GD AGRI za oceno končnega zneska, pri katerem obstaja tveganje, od zneska, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, odšteje ocenjene prihodnje *finančne popravke* in izterjave.

7.30. Glede na kontrolne statistične podatke, ki so jih sporočile plačilne agencije, je stopnja napake ustrezala 1,1 % porabe v okviru SKP kot celote. GD AGRI je ob upoštevanju dela certifikacijskih organov in lastnih revizij izračunal, da znaša ocenjeni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, 1 064 milijonov EUR, tj. približno 1,9 % porabe SKP kot celote v letu 2023. Tveganje ob plačilu (prilagojeno stopnjo napake) je ocenil v višini približno 1,5 % za neposredna plačila, 2,8 % za plačila na področju razvoja podeželja in 2,3 % na področju tržnih ukrepov.

7.31. Poleg tega je Sodišče opravilo omejen pregled informacij o pravilnosti v letnem poročilu o dejavnostih GD ENV. Ugotovilo je, da sta GD AGRI in GD ENV za izračun tveganja ob plačilu in ob *zaključitvi* uporabila metodologijo, ki je bila v skladu s smernicami Komisije.

Letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU

7.32. Komisija je v svojem letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU ocenila, da je tveganje ob plačilu za področje Naravni viri znašalo 1,9 %.

Zbrane informacije o novih sistemih poročanja o smotrnosti

7.33. Sodišče je v okviru revizije za leto 2023 zbralo informacije o uvedbi *letnih poročil o smotrnosti*, ki so pomemben element novega modela izvajanja, ki temelji na *smotrnosti*, za SKP za obdobje 2023–2027. Na podlagi dokumentov, razgovorov in obiskov na kraju samem med januarjem in aprilom 2024 je preučilo napredek, ki so ga plačilne agencije Bolgarije, Hrvaške in Grčije dosegle pri pripravah za letno poročanje o smotrnosti.

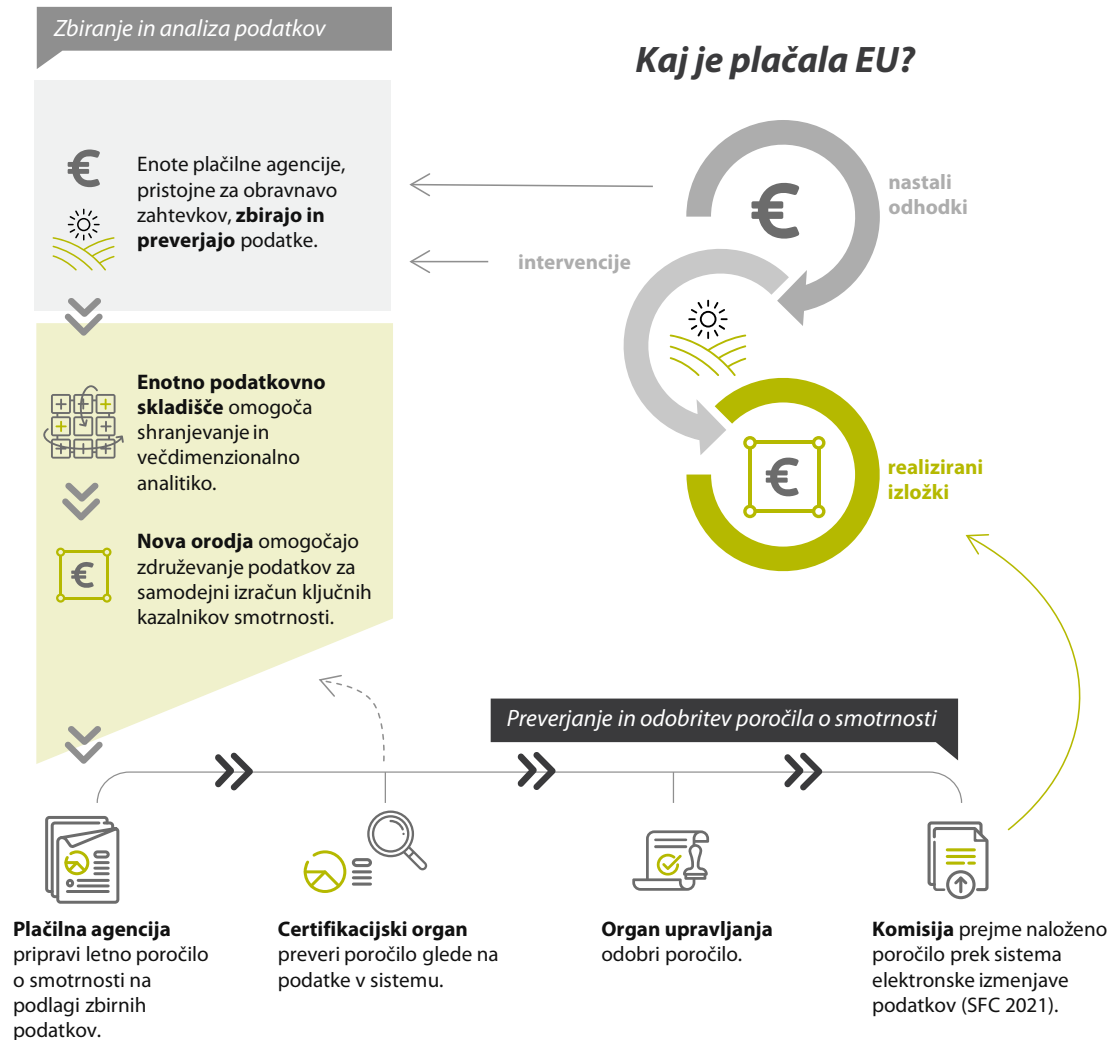
7.34. V okviru SKP za obdobje 2023–2027 morajo biti odhodki, ki jih plačilne agencije prijavijo v svojih *strateških načrtih SKP*, usklajeni z ustreznimi prijavljenimi izložki, da bi bili upravičeni do podpore EU. Države članice morajo Komisiji do 15. februarja naslednjega leta (N + 1) v svojih letnih poročilih o smotrnosti predložiti informacije o realiziranih izložkih in nastalih odhodkih za dano proračunsko leto (N). Komisija preveri skladnost med prijavljenimi odhodki in *izložki*. Če za odhodke brez ustreznih izložkov ni sprejemljive utemeljitve, lahko do 15. oktobra leta N + 1 v sklepu o potrditvi smotrnosti zmanjša podporo EU.

7.35. Države članice so prva letna poročila o smotrnosti predložile februarja 2024, zajemala pa so proračunsko leto 2023. Ker so se za večino porabe SKP za leto 2023 uporabljala pravila za prejšnje obdobje, so bili sporočeni izložki ustvarjeni samo pri 63 milijonih EUR odhodkov, ki so jih prijavile plačilne agencije, od česar se je 37 milijonov EUR nanašalo na *čebelarstvo*. Tri obiskane države članice so za poročanje o čebelarstvu uporabile ročni ali delno samodejni pristop, pri čemer so združile podatke iz obstoječih sistemov in zunanjih virov. Enote plačilnih agencij, odgovorne za obdelavo vlog za čebelarške intervencije, so preverile podatke, ki so jih predložili upravičenci, in jih poslale enotam, odgovornim za poročanje. Te so podatke ročno združile in pripravile letno poročilo o smotrnosti v standardni obliki, potrebni za nalaganje v sistem elektronske izmenjave podatkov Komisije (SFC 2021).

7.36. Sodišče je ugotovilo tudi, da so v letu 2023 tri plačilne agencije v okviru priprav za poročanje o vseh intervencijah v zvezi s strateškimi načrti v okviru letnega poročila o smotrnosti za leto 2024, ki ga bo treba pripraviti do 15. februarja 2025, razvijale lastne sisteme. V ta namen so začele postopke za *oddajo javnih naročil* zunanjim ponudnikom za razvojno delo, ki mora biti v skladu z mednarodnimi standardi za varnost informacij (zahteve ISO 27001), ki veljajo za akreditirane plačilne agencije.

7.37. Za letno poročilo o smotrnosti za leto 2024 nameravajo plačilne agencije sprejeti podobne pristope z enotami, odgovornimi za upravljanje posebnih intervencij, da bi pripravile in preverile potrebne podatke za letno poročilo o smotrnosti. Vsaka od obiskanih plačilnih agencij namerava samodejno pridobiti podatke iz sistemov za obdelavo vlog in jih hraniti v podatkovnem skladišču, kjer se bodo z uporabo analitičnih orodij samodejno izračunavali prijavljeni odhodki, zneski na enoto in ustrezni kazalniki izločkov za različne intervencije. Informacije v letnih poročilih o smotrnosti bodo nato preverili certifikacijski organi, odobril pa jih bo *organ upravljanja države članice*, preden bodo naložene na platformo Komisije SFC 2021. Plačilne agencije so opozorile, da bo izvajanje sistemov za letno poročilo o smotrnosti za vse intervencije do 15. februarja 2025 zahtevno in da bodo v primeru zamud morda potrebne alternativne rešitve za poročanje. Na [sliki 7.4](#) je kratek prikaz pristopa obiskanih držav članic pri pripravi njihovih letnih poročil o smotrnosti.

Slika 7.4 – Priprava letnih poročil o smotrnosti

Vir: Evropsko računsko sodišče

Zaključek in priporočila

Zaključek

7.38. Splošni revizijski dokazi, ki jih je pridobilo Sodišče in jih predstavilo v tem poglavju, kažejo, da je bila stopnja napake pri porabi za področje Naravni viri in okolje kot celoto pomembna (glej odstavek 7.16). Za ta razdelek večletnega finančnega okvira je bilo pri preizkušanju transakcij, ki ga je opravilo Sodišče, ugotovljeno, da ocenjena skupna stopnja napake znaša 2,2 %.

7.39. Glede na rezultate Sodišča stopnja napake ni bila pomembna za neposredna plačila, ki pomenijo 66 % porabe v tem razdelku večletnega finančnega okvira, za druga področja porabe kot celoto (razvoj podeželja, tržni ukrepi, pomorstvo, ribištvo, okolje in podnebni ukrepi), ki pomenijo 34 % porabe, pa je bila še vedno pomembna.

Priporočilo

7.40. Sodišče je pregledalo priporočila iz zadnjih treh letnih poročil, na podlagi katerih je bilo potrebno takojšnje ukrepanje ali pa je bil njihov ciljni rok za izvedbo v letu 2023. Dve priporočili iz letnega poročila za leto 2021 sta imeli ciljni rok za izvedbo v letu 2023. V *Prilogi 7.2* so navedene ugotovitve pregleda izvajanja teh dveh priporočil iz letnega poročila Sodišča za leto 2021. Sodišče meni, da sta bila priporočilo 6.1 o podpori uporabi novih tehnologij za preprečevanje napak pri plačilih SKP in del priporočila 6.2, ki se nanaša na revizijo plačil izjemne začasne podpore v okviru ukrepa M21 za razvoj podeželja, izvedena v celoti.

7.41. Na podlagi ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče priporoča Komisiji, naj:

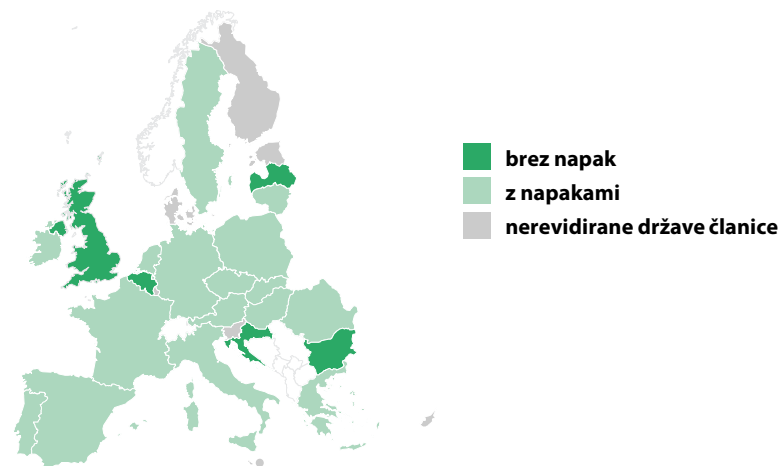
Priporočilo 7.1 – Preučiti učinkovitost nacionalnih ureditev za omejitev podpore EU za velike kmetije

glede na odgovornost držav članic, da dohodkovno podporo usmerijo v tiste, ki jo najbolj potrebujejo, preuči učinkovitost ukrepov držav članic za omejitev neposrednih plačil za velike kmetije.

Ciljni rok za izvedbo: leto 2025.

Priloga

Priloga 7.1 – Informacije o ukrepih EU v državah članicah in Združenem kraljestvu

Država članica / država	Prispevek EU (v milijonih EUR)	Revidirane transakcije	Količinsko opredeljive napake	Količinsko neopredeljive napake
Poraba SKP	57 547	210	34	17
Francija	9 448	28	2	3
Španija	7 042	36	5	1
Nemčija	6 356	16	2	1
Italija	5 890	20	4	6
Poljska	5 034	20	2	1
Romunija	3 203	12		2
Grčija	2 944	8	4	
Madžarska	2 183	12	3	
Irska	1 495	4	3	1
Portugalska	1 501	10	1	
Češka	1 246	8	1	
Avstrija	1 350	4	2	
Bolgarija	1 116	4		
Švedska	983	4	1	1
Nizozemska	842	4	1	1
Litva	833	4	2	
Belgija	654	8		
Hrvaška	753	4		
Slovaška	563	4	1	
Latvija	474	0		
Združeno kraljestvo	71	0		
Nerevidirane DČ	3 566	n. r.	n. r.	n. r.
Druga poraba	1 930	8	3	2
SKUPAJ	59 477	218	37	19

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Komisije

Priloga 7.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 6.1:</p> <p>Podpirati uporabo novih tehnologij za preprečevanje napak pri plačilih SKP</p> <p>na podlagi izkušenj z uporabo <i>pregledov s spremljanjem</i> olajša izmenjavo dobre prakse med državami članicami o tem, kako uporabljajo nove tehnologije za izvajanje svojih pregledov plačil SKP, da bi jih podprla pri izvajanju sistema za spremljanje površin od leta 2023 naprej.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: leto 2023)</p>		<p>Komisija je organizirala redne sestanke skupine strokovnjakov za izvajanje SKP (GREX), delavnice za IAKS in konference Panta Rhei kot forum za lažjo izmenjavo dobrih praks pri uporabi novih tehnologij. Glede na izkušnje, pridobljene leta 2023, je sistem za spremljanje površin (AMS) začel v celoti delovati 1. januarja 2024. Sistem združuje uporabo posnetkov satelitov Sentinel programa Copernicus, geografsko označenih fotografij in enakovrednih tehnologij za opazovanje, sledenje in ocenjevanje vseh pogojev za upravičenost intervencij SKP, vezanih na površino, ki jih je mogoče spremljati.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča Komisiji, naj:</p> <p>Priporočilo 6.2:</p> <p>Preveriti plačila v okviru ukrepa M21</p> <p>izvaja revizije ter zagotovi spremljanje in vrednotenje, s čimer bi se potrdilo, da je bil ukrep za financiranje M21 ustrezno usmerjen v upravičene upravičence z likvidnostnimi težavami, zaradi katerih je bila ogrožena kontinuiteta njihovih kmetijskih ali poslovnih dejavnosti.</p> <p>(ciljni rok za izvedbo: leto 2023 za revizijo, leto 2025 za spremljanje in vrednotenje)</p>		<p>V letih 2022 in 2023 so revizije na področju razvoja podeželja, ki jih je Komisija izvedla v treh državah članicah, zajemale ukrep 21, v enem primeru pa so bile odkrite ugotovitve v zvezi z ukrepom 21, pri čemer je bil znesek napake majhen. Ugotovitve se obravnavajo v okviru razčiščevalnega postopka z zadevno državo članico, pri čemer se upoštevajo zakonski roki.</p>

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 8

**Migracije in upravljanje meja
Varnost in obramba**

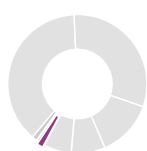
Vsebina

	Odstavek
Uvod	8.1.–8.7.
Kratek opis	8.2.–8.6.
Migracije in upravljanje meja	8.2.–8.3.
Varnost in obramba	8.4.
Izvajanje programov deljenega upravljanja	8.5.–8.6.
Obseg revizije in revizijski pristop	8.7.
Pravilnost transakcij	8.8.–8.10.
Preučitev elementov sistemov notranje kontrole	8.11.–8.15.
Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja	8.16.–8.18.
Zaključek in priporočili	8.19.–8.21.
Zaključek	8.19.
Priporočila	8.20.–8.21.
Priloga	
Priloga 8.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za Migracije in upravljanje meja ter Varnost in obrambo	

Uvod

8.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 4 *večletnega finančnega okvira* Migracije in upravljanje meja ter razdelek 5 Varnost in obramba. V prejšnjem obdobju večletnega finančnega okvira so bili zadevni odhodki večinoma vključeni v proračun in evidentirani v enem samem razdelku večletnega finančnega okvira, in sicer v razdelku 3 – Varnost in državljanstvo. Na *sliki 8.1* in *sliki 8.2* je pregled glavnih dejavnosti in porabe v teh dveh razdelkih v letu 2023.

Slika 8.1 – Plačila in revidirana populacija – Migracije in upravljanje meja

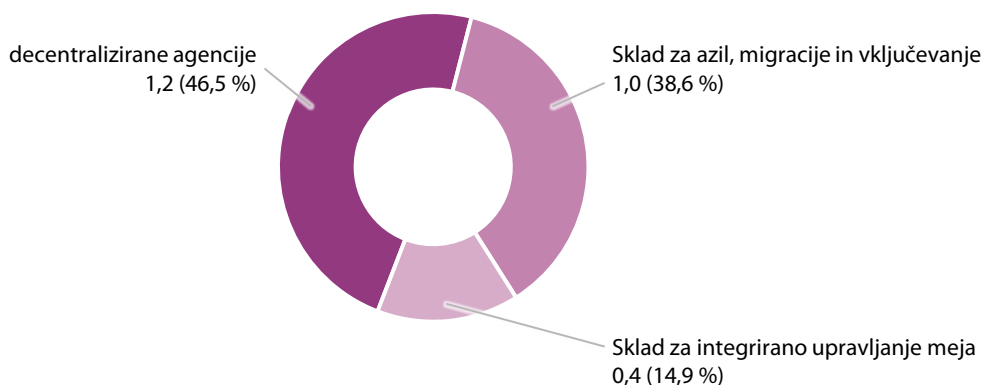

Migracije in upravljanje meja
2,7 milijarde EUR (1,4 % porabe proračuna EU)

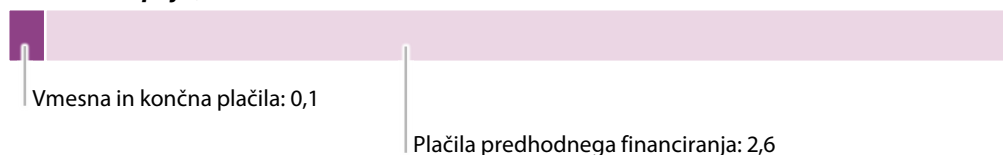
(v milijardah EUR)

Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

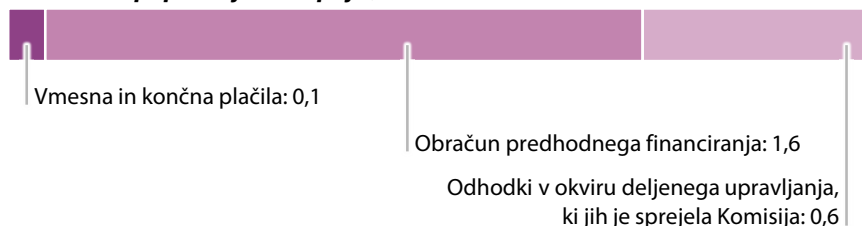

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 2,7

Revidirana populacija – skupaj 2,2

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz *konsolidiranega zaključnega računa* EU za leto 2023

Slika 8.2 – Plačila in revidirana populacija – Varnost in obramba

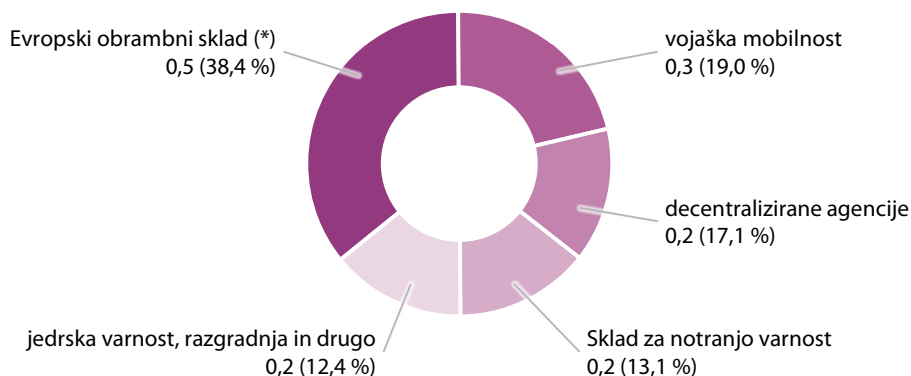

Varnost in obramba
1,4 milijarde EUR (0,7 % porabe proračuna EU)

(v milijardah EUR)

Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

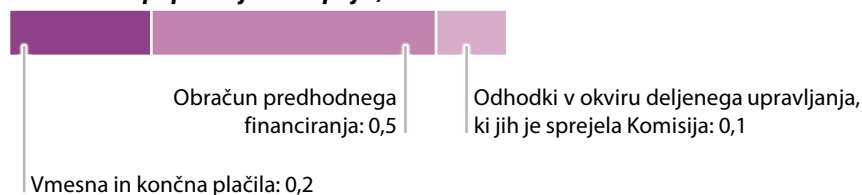

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 1,4

Revidirana populacija – skupaj 0,7

(*) Vključno s programi, povezanimi z obrambnimi panogami.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranega zaključnega računa EU za leto 2023

Kratek opis

Migracije in upravljanje meja

8.2. Glede na vse večji pomen migracij in upravljanja meja v zadnjih letih je EU v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 za ti področji politike uvedla razdelek 4, kot je ponazorjeno na [sliki 8.1](#). Precejšen del porabe v tem razdelku v letu 2023 se še vedno nanaša na zaključek projektov in shem iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020, ki še niso bili zaključeni. Tako se večina odhodkov nanaša na prenehanje *Sklada za azil, migracije in vključevanje*¹ (AMIF) za obdobje 2014–2020 in zaključek financiranja iz instrumenta za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov² v okviru *Sklada za notranjo varnost* (ISF-BV). Ta sklada za obdobje 2014–2020 sta bila za obdobje 2021–2027 nadomeščena z novim skladom, tj. Skladom za azil, migracije in vključevanje³ (AMIF), ter *Instrumentom za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko*⁴ (BMVI) v okviru *Sklada za integrirano upravljanje meja* (IBMF).

8.3. Drugo pomembno področje porabe v razdelku 4 večletnega finančnega okvira je financiranje *decentraliziranih agencij* ([Evropske agencije za mejno in obalno stražo](#) (Frontex), [Agencije Evropske unije za azil](#) (EUAA) in [Agencije Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice](#) (eu-LISA)). O agencijah Sodišče poroča ločeno v letnih poročilih o agencijah EU.

Varnost in obramba

8.4. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 je razdelek 5 namenjen področju Varnost in obramba, kot je prikazano na [sliki 8.2](#). Del, ki se nanaša na varnost, vključuje financiranje iz Sklada za notranjo varnost (ISF) za obdobje 2021–2027⁵ ter dokončanje projektov in shem, ki se financirajo iz instrumenta za finančno podporo na

¹ Uredba (EU) št. 516/2014 o ustanovitvi Sklada za azil, migracije in vključevanje.

² Uredba (EU) št. 515/2014 o vzpostavitvi instrumenta za finančno podporo na področju zunanjih meja in vizumov v okviru Sklada za notranjo varnost.

³ Uredba (EU) 2021/1147 o vzpostavitvi Sklada za azil, migracije in vključevanje.

⁴ Uredba (EU) 2021/1148 o vzpostavitvi Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko v okviru Sklada za integrirano upravljanje meja.

⁵ Uredba (EU) 2021/1149 o vzpostavitvi Sklada za notranjo varnost.

področju policijskega sodelovanja v okviru Sklada za notranjo varnost (ISF-P) za obdobje 2014–2020⁶, kar je v letu 2023 pomenilo znaten delež porabe na tem področju. Zajema tudi financiranje razgradnje jedrskih objektov v Bolgariji, Litvi in na Slovaškem ter financiranje decentraliziranih agencij EU na področju varnosti (Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA), Agencije Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) in Agencije Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL)). Del, ki se nanaša na obrambo, zajema Evropski obrambni sklad⁷, s katerim se podpirajo skupni obrambni projekti v vseh fazah raziskav in razvoja. Podpira tudi vojaško mobilnost z namenskim proračunom v okviru *Instrumenta za povezovanje Evrope*⁸, ki se nanaša na prilagoditev odsekov *vseevropskega prometnega omrežja* za dvojno, civilno-vojaško rabo.

Izvajanje programov deljenega upravljanja

8.5. Za večino sredstev Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost za obdobje 2014–2020 ter Sklada za azil, migracije in vključevanje, Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko in Sklada za notranjo varnost za obdobje 2021–2027 se uporablja deljeno upravljanje med državami članicami (ali pridruženimi schengenskimi državami) in Generalnim direktoratom Komisije za migracije in notranje zadeve (GD HOME). Države članice v okviru te ureditve izvajajo večletne *programe*, ki jih pred tem odobri Komisija.

8.6. Države članice so od leta 2020 pospešile izvajanje programov Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost za *programsko obdobje* 2014–2020. Sredstva za obdobje 2014–2020 je treba porabiti do junija 2024⁹. Kljub temu je iz zaključnega računa Komisije za leto 2023 razvidno, da države članice še vedno niso poročale o znatnih zneskih (18 % za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter 25 % za Sklad za notranjo varnost). Na *sliki 8.3* so odhodki, ki so jih države članice od začetka *programskega obdobja* 2014–2020 prijavile Komisiji za povračilo.

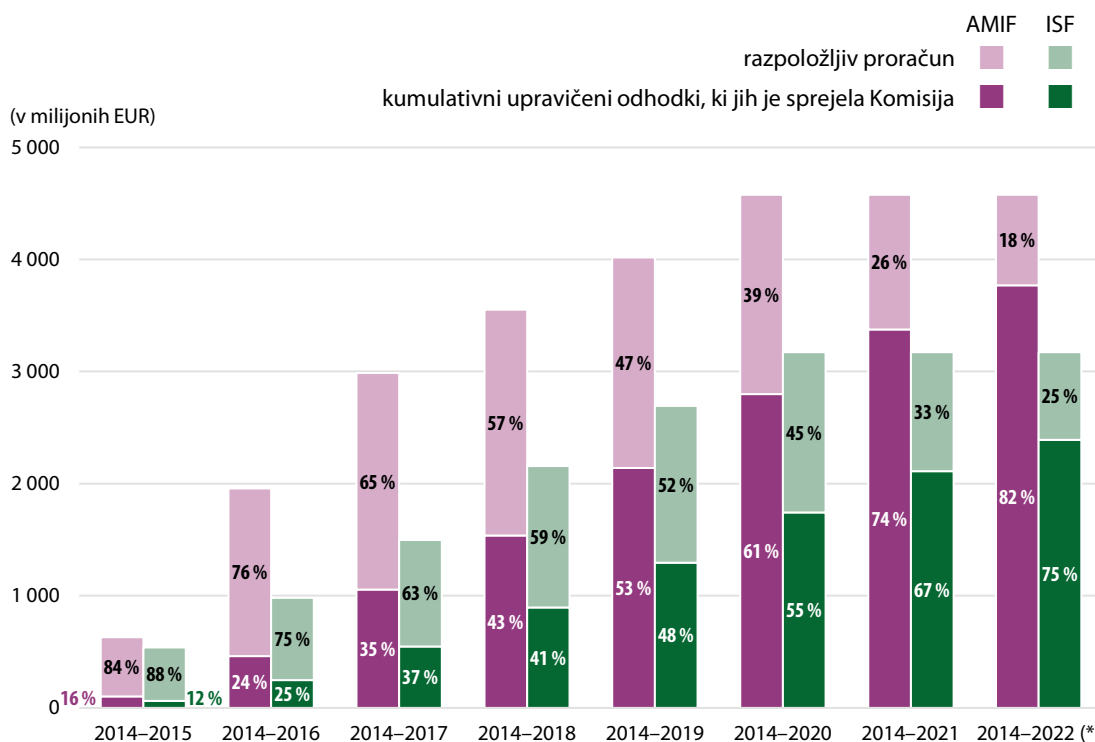
⁶ Uredba (EU) št. 513/2014 o vzpostavitvi instrumenta za finančno podporo na področju policijskega sodelovanja, preprečevanja kriminala in boja proti njemu ter obvladovanja kriz v okviru Sklada za notranjo varnost.

⁷ Uredba (EU) 2021/697 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada.

⁸ Uredba (EU) 2021/1153 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1316/2013 in (EU) št. 283/2014.

⁹ Uredba (EU) 2022/585 o spremembi uredb (EU) št. 514/2014, št. 516/2014 in 2021/1147.

Slika 8.3 – Napredek pri izvajanju programov Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost za obdobje 2014–2020

(*) Odhodki Sklada za azil, migracije in vključevanje ter Sklada za notranjo varnost na ravni držav članic se Komisiji prijavijo in Komisija jih odobri v letu, ki sledi letu nastanka teh odhodkov. Tako so v zaključnem računu Komisije za leto 2023 razvidni odhodki držav članic v letu 2022.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov Komisije (programi in sklepi o *potrditvi obračunov* do konca leta 2023)

Obseg revizije in revizijski pristop

8.7. Sodišče uporablja revizijski pristop in metode, opisane v **Prilogi 1.1**, zato je opravilo naslednje delo:

- (a) preučilo je vzorec 23 *transakcij*, ki sicer prispeva k skupni *izjavi o zanesljivosti*, vendar Sodišče na njegovi podlagi ne more *oceniti stopnje napake* za ta razdelka. Vzorec je bil sestavljen iz:
- 12 transakcij v okviru *deljenega upravljanja* (po dve iz: Nemčije, Francije, Madžarske, Poljske in Združenega kraljestva za razdelek 4 večletnega finančnega okvira ter Latvije za razdelek 5 večletnega finančnega okvira),
 - desetih transakcij v okviru *neposrednega upravljanja* Komisije (osem za razdelek 4 večletnega finančnega okvira, dve za razdelek 5 večletnega finančnega okvira),

- ene transakcije v okviru *posrednega upravljanja* (razdelek 5 večletnega finančnega okvira),
 - Sodišče je upoštevalo tudi rezultate svojih *revizij skladnosti* agencij;
- (b) preučilo je *pravilnost* informacij, ki so bile navedene v *letnem poročilu o dejavnostih* GD HOME ter nato vključene v *letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*, ki ga je pripravila Komisija;
- (c) kar zadeva sisteme notranje kontrole Komisije, je Sodišče ocenilo: kako je GD HOME porazdelil sredstva med nacionalne programe držav članic in „tematske instrumente“ teh treh skladov (Sklada za azil, migracije in vključevanje, Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklada za notranjo varnost); kako je podpiral države članice pri prehodu na *uredbo o skupnih določbah*¹⁰ v smislu deljenega upravljanja v okviru Sklada za azil, migracije in vključevanje, Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklada za notranjo varnost; kako so se *revizijski organi* v petih državah članicah (Nemčiji in Franciji za Sklad za azil, migracije in vključevanje; na Madžarskem in Poljskem za Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko; v Latviji za Sklad za notranjo varnost) pripravljali na Sklad za azil, migracije in vključevanje, Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklad za notranjo varnost za obdobje 2021–2027.

¹⁰ Uredba (EU) 2021/1060 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko.

Pravilnost transakcij

8.8. V sedmih od 23 preučenih transakcij so bile *napake*. Sodišče je količinsko je opredelilo štiri napake s finančnim učinkom na zneske, zaračunane v breme proračuna EU. Te napake so se nanašale na neupravičene odhodke, odsotnost dokazil (npr. nehranjenje ključnih potnih listin) in težave v zvezi z javnimi naročili. V [okviru 8.1](#) je primer napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo.

Okvir 8.1

Odsotnost bistvenih dokazil

GD HOME

Sodišče je revidiralo projekt Sklada za azil, migracije in vključevanje v okviru deljenega upravljanja z Združenim kraljestvom, za katerega je Komisija sprejela upravičene odhodke v višini 2,47 milijona EUR. Projekt se je izvajal od oktobra 2020 do decembra 2022 ter je vključeval zagotavljanje varnostnih storitev in letov za lažjo odstranitev državljanov tretjih držav, ki nimajo več dovoljenja za prebivanje, iz Združenega kraljestva.

Sodišče je ugotovilo neupravičene odhodke pri vseh desetih preučenih postavkah, ki so se nanašale na stroške letov in stroške storitev, ki jih zagotavljajo varnostne ekipe, ki spremljajo vsakega povratnika. Organi Združenega kraljestva v nobenem primeru niso hranili ključnih dokumentov, zlasti vstopnih kuponov za let ali drugih enakovrednih dokazil, kar ni v skladu z nacionalnimi smernicami Sklada za azil, migracije in vključevanje. Sodišče zato ni pridobilo zadostne dokumentacije za potrditev, da so posamezni varnostni spremljevalci sodelovali pri zadevnih operacijah odstranitve. Posledično ni moglo preveriti, ali so ti stroški dejansko nastali.

Sodišče zato meni, da 100 % preučenih odhodkov ni upravičenih do financiranja EU. Ugotavlja tudi, da so upravičenci zahtevkom za povračilo stroškov priložili revizijska potrdila, vendar zunanji revizorji niso poročali o nobeni od napak, ki jih je odkrilo Sodišče.

Poleg tega je Sodišče opazilo pomanjkljivosti v postopkih za določitev, koliko varnostnih spremljevalcev je bilo potrebnih za spremljanje povratnikov iz Združenega kraljestva, in v postopkih za določitev cenovno najugodnejšega leta za vrnitev. V vzorcu Sodišča sta bili zelo pogosti obe vrsti pomanjkljivosti.

8.9. Sodišče je odkrilo tudi deset primerov neizpolnjevanja pravnih in finančnih določb v sedmih transakcijah (vendar brez neposrednih finančnih posledic za proračun EU). Te so se na primer nanašale na pomanjkljivosti v postopkih za dodelitev *nepovratnih sredstev*, težave pri javnem naročanju in neupoštevanje tehničnih parametrov upravičenosti. V [okviru 8.2](#) in [okviru 8.3](#) so primeri napak, ki jih je Sodišče odkrilo.

Okvir 8.2

Pomanjkljivosti v postopkih za dodelitev nepovratnih sredstev

GD HOME

Sodišče je revidiralo tri javne razpise za zbiranje predlogov, objavljene v letih 2016, 2019 oziroma 2020, v okviru deljenega upravljanja Sklada za azil, migracije in vključevanje. V razpisih je bilo določeno, da morajo ponudniki zagotoviti storitve za lažje vključevanje državljanov tretjih držav v državah članicah (v reviziji Sodišča sta bili to Nemčija in Francija) ter Združenem kraljestvu.

Sodišče je v dveh primerih ugotovilo, da ponudniki, ki so zaprosili za nepovratna sredstva, niso bili ustrezno obveščeni o postopku ocenjevanja. Pomembne informacije o metodologiji ocenjevanja, kot so veljavni pragovi in različni ponderji, ki se uporabljajo za posamezna merila, niso bile objavljene (Francija in Združeno kraljestvo). V primeru Združenega kraljestva pravica ponudnikov do pritožbe zoper odločitev o dodelitvi nepovratnih sredstev ni bila priznana. V drugih državah članicah je Sodišče ugotovilo, da so bila izbirna merila med izbirnim postopkom spremenjena, kar je privedlo do neenake obravnave ponudnikov (Nemčija).

Sodišče je na splošno menilo, da so te pomanjkljivosti v nasprotju z načeloma transparentnosti in enakega obravnavanja ter v enem primeru tudi s temeljnimi pravicami ponudnikov do pritožbe zoper upravne odločitve, ki nanje negativno vplivajo.

Okvir 8.3

Neuskrajena uporaba meril za dodelitev sredstev in podpora EU za projekte, ki presegajo zahtevano raven za dvojno rabo

GD MOVE

Sodišče je revidiralo infrastrukturni projekt za vojaško mobilnost v Nemčiji, ki mu je Komisija dodelila sredstva. Projekt je vključeval nadgradnjo železniške infrastrukture, da bi se lahko elementi vseevropskega prometnega omrežja prilagodili za dvojno, vojaško-civilno rabo. Skupni upravičeni odhodki so znašali 99,18 milijona EUR, pri čemer je bil prispevek EU 50-odstoten.

Sodišče je ugotovilo, da v predlogu upravičenca ni bilo opredeljeno, kako naj bi projekt prispeval k prilagoditvi zmogljivosti osne obremenitve železniških mostov za dvojno rabo, zlasti ker te zmogljivosti niso bile razkrite za vsak most posebej pred zaključkom projekta in po njem. Zmogljivost osne obremenitve je eno ključnih meril za upravičenost, ki ga zato v okviru postopka ocenjevanja ni bilo mogoče preveriti. Poleg tega ocena predlogov glede na objavljena merila ni bila vedno dosledna, zlasti glede merila, v skladu s katerim bi financiranje EU pripomoglo k premostitvi finančne vrzeli in imelo znaten učinek vzvoda za pospešitev izvajanja projekta.

Z revizijo je bilo nazadnje ugotovljeno, da so vsi pregledani železniški mostovi dosegli nosilnost, ki je bila v povprečju za 27 % nad zahtevano ravnjo za dvojno rabo, ki znaša 25 ton/os. Čeprav zaradi tega ti mostovi sami po sebi niso neupravičeni, veljavna pravila določajo tudi, da stroški izgradnje, povezani z nosilnostjo, ki presega zahtevano raven, niso upravičeni do financiranja EU. Komisija te omejitve ni upoštevala in je menila, da so vsi stroški upravičeni. Ker so bili ti mostovi zasnovani in zgrajeni tako, da omogočajo specifične zmogljivosti osne obremenitve, določene v nacionalnih smernicah, Sodišče ni moglo ločiti tistih elementov konstrukcije, ki presegajo zahteve glede dvojne rabe. Neupravičenih odhodkov zato ni mogoče količinsko opredeliti.

8.10. Sodišče je odkrilo tudi tri transakcije, ki sicer niso vsebovale napak v zvezi s pravilnostjo, vendar niso bile skladne z načeli *dobrega finančnega poslovanja*. Te so se nanašale na vprašanja v zvezi s povračilom *davka na dodano vrednost* javnim organom in neobstoj objektivne podlage za uporabo dodatkov k plači. V [okviru 8.4](#) je primer, ki ga je Sodišče odkrilo.

Okvir 8.4

Vprašanja v zvezi s povračilom DDV, ki so ga prijavi javni organi

GD HOME

Sodišče je revidiralo projekt Sklada za azil, migracije in vključevanje, ki ga je EU s sredstvi v višini 1 milijon EUR v celoti sofinancirala, v okviru deljenega upravljanja z Madžarsko. Projekt je vključeval nadgradnjo schengenskega informacijskega sistema. Sistem se uporablja za varnost in upravljanje meja v Evropi ter pristojnim nacionalnim organom omogoča vnos razpisov ukrepov za osebe ali predmete in vpogled vanje. Revidirani zahtevek za povračilo stroškov v višini 213 098 EUR je vključeval DDV v višini 45 304 EUR.

Sodišče je za ta projekt ugotovilo, da zahtevek za povračilo stroškov ni bil v skladu s smernicami Komisije, ki so bile izdane na podlagi prejšnjega [priporočila](#) Sodišča, da sofinanciranje EU ne sme preseči skupnih upravičenih odhodkov brez DDV. Vendar je znesek, ki ga je zahteval javni organ, v tem primeru presegel skupne stroške projekta brez DDV.

Sodišče je o takih primerih poročalo za leto 2017¹¹, podobne primere pa je odkrilo tudi med svojim revizijskim delom za leti 2021 in 2022. Ker se DDV, ki ga zaračuna ponudnik storitev, samodejno steka v nacionalni proračun, to ustvarja dodatne proračunske prihodke za državo članico.

¹¹ Letno poročilo za leto 2017, odstavek 8.7 in okvir 8.3, z odgovori Komisije.

Preučitev elementov sistemov notranje kontrole

8.11. Sodišče je ocenilo, kako je GD HOME vzpostavil tematske instrumente za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 ter ponovno izračunal dodelitve in ponderje za razdelitev sredstev za nacionalne programe držav članic v okviru Sklada za azil, migracije in vključevanje, Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko in Sklada za notranjo varnost. V uredbah o Skladu za azil, migracije in vključevanje ter Instrumentu za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko so določene nekatere zahteve za njune tematske instrumente, v metodologiji dodeljevanja iz Priloge I k uredbam o tem skladu, tem instrumentu in Skladu za notranjo varnost pa so določeni specifični izračuni in ponderji na podlagi statističnih podatkov Eurostata in Frontexa.

8.12. Sodišče je potrdilo, da je GD HOME pri vzpostavitvi tematskih instrumentov in izvajanju metodologij dodeljevanja upošteval zahteve iz ustreznih uredb.

8.13. Sodišče je ocenilo tudi podporo in smernice, ki jih GD HOME zagotavlja organom držav članic pri upravljanju prehoda s Sklad za azil, migracije in vključevanje, Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklada za notranjo varnost na novo uredbo o skupnih določbah v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Analiziralo je pripravljeno delo revizijskih organov petih držav članic (Nemčije in Francije za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Madžarske in Poljske za Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko, Latvije za Sklad za notranjo varnost), in sicer:

- (a) kako je izvajanje nove uredbe o skupnih določbah vplivalo na te revizijske organe;
- (b) kako so revizijski organi upoštevali posebne zahteve uredbe o skupnih določbah v zvezi s Skladom za azil, migracije in vključevanje, Instrumentom za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko in Skladom za notranjo varnost.

8.14. Na podlagi uredbe o skupnih določbah so morale vse države članice najpozneje do 30. junija 2023 pripraviti opis svojih sistemov upravljanja in kontrol, kar je osnovni pogoj za to, da revizijski organi pripravijo svoje revizijske strategije za revizije sistemov in revizije operacij. Pet izbranih držav članic je v času revizije Sodišča že imelo pripravljene opise svojih sistemov upravljanja in kontrol, večina pa jih je še dokončevala svoje revizijske strategije (ena je to že storila). Te države so že imele jasno sliko glede glavnih sprememb, potrebnih na podlagi revizijske strategije, revizij

sistemov in revizij operacij, v primerjavi s programskim obdobjem 2014–2020. Pet držav članic, ki jih je obiskalo Sodišče, Komisiji svojih prvih zaključnih računov za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklad za notranjo varnost ne namerava predložiti prej kot leta 2024.

8.15. Na splošno je pet revizijskih organov menilo, da je bila podpora GD HOME državam članicam zadovoljiva. Pri pripravah na Sklad za azil, migracije in vključevanje, Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter Sklad za notranjo varnost za obdobje 2021–2027 so dosegle razumen napredek.

Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

8.16. Za proračunsko leto 2023 je Sodišče pregledalo letno poročilo o dejavnostih GD HOME. Analiza Sodišča je bila osredotočena na to, ali je GD HOME informacije o pravilnosti v svojem letnem poročilu o dejavnostih predstavil v skladu z navodili Komisije in ali so bile te informacije skladne z spoznanji, ki jih je Sodišče pridobilo med svojimi revizijami. Sodišče ni našlo informacij, ki bi lahko nasprotovale njegovim ugotovitvam.

8.17. Sodišče je pregledalo oceni tveganja ob plačilu in tveganja ob zaključku programov, ki ju je izračunal GD HOME. Ugotovilo je, da sta bili izračunani in sporočeni v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU skladno z notranjo metodologijo. Od skupnega zneska odhodkov v letu 2023 (3 046 milijonov EUR) je GD HOME skupni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, ocenil na 34 milijonov EUR (1,1 %), vrednost popravkov na podlagi njegovih pregledov v prihodnjih letih pa na 3 milijone EUR.

8.18. Generalna direktorica GD HOME je izjavila, da ima sprejemljivo zagotovilo, da so bila sredstva, dodeljena za dejavnosti, opisane v letnem poročilu o dejavnostih, porabljeni za predvideni namen in v skladu z načeli dobrega upravljanja, vendar z nekaterimi *pridrčki*. Ker se številne transakcije, ki jih je pregledalo Sodišče, nanašajo le na majhen delež transakcij, za katere je pristojen GD HOME, Sodišče na podlagi rezultatov svojega dela ne more preveriti verodostojnosti te izjave.

Zaključek in priporočili

Zaključek

8.19. Sodišče sicer ni revidiralo dovolj transakcij, da bi ocenilo stopnjo napake za ta dva razdelka večletnega finančnega okvira (glej odstavek **8.7**), vendar rezultati revizije Sodišča kažejo, da je to področje z visokim tveganjem. Rezultati preizkušanja transakcij se upoštevajo pri izjavi Sodišča o zanesljivosti.

Priporočila

8.20. V *Prilogi 8.1* so prikazane ugotovitve pregleda izvajanja priporočil, ki ju je Sodišče dalo v letnem poročilu za leto 2021 in ju je bilo treba izvesti do konca leta 2023. Ti priporočili sta se nanašali na smernice za upravičence do *ukrepov Unije* in nujne pomoči ter za organe držav članic, pristojne za izvrševanje sredstev GD HOME. Zadevali sta hranjenje ustrezne revizijske sledi in skladnost s pravili o javnem naročanju. Sodišče je za nujno pomoč priporočilo tudi boljše usmerjene predhodne preglede za projekte nujne pomoči. GD HOME se je sicer prvotno strinjal, da bo ti priporočili izvedel do konca leta 2023, vendar je Sodišče obvestil, da namerava dokončati njuno izvajanje v letu 2024, kot je podrobneje pojasnjeno v navedeni prilogi.

8.21. Na podlagi ugotovitev in zaključkov Sodišče priporoča Komisiji, naj:

Priporočilo 8.1 – Državam članicam zagotoviti dodatne smernice o veljavnih pravilih

organom držav članic, pristojnim za izvrševanje sredstev GD HOME v okviru deljenega upravljanja, zagotovi dodatne smernice v zvezi s spoštovanjem:

- (a) pravilih za hranitev ustreznih dokazil, ki jih je morda treba predložiti v primeru pregledov ali revizij;
- (b) nacionalnih pravil in pravil EU o transparentnosti in enaki obravnavi pri dodeljevanju nepovratnih sredstev na podlagi javnih razpisov za zbiranje predlogov;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025.

Priporočilo 8.2 – Preveriti tehnične vidike projektov pred dodelitvijo nepovratnih sredstev

natančno preveri in dokumentira tehnične vidike vlog za nepovratna sredstva za vojaško mobilnost v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope med postopkom za dodelitev nepovratnih sredstev. Zlasti naj ugotovi, ali infrastrukturni projekti z dvojno rabo izpolnjujejo pogoje za upravičenost, in zagotovi, da se pri finančni podpori EU ne presegajo zahteve, nujne za dvojno rabo.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025.

Priloga

Priloga 8.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za Migracije in upravljanje meja ter Varnost in obrambo

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča, naj Komisija:</p> <p>Priporočilo 1:</p> <p><i>upravičencem</i> do ukrepov Unije in nujne pomoči ter organom držav članic, pristojnim za izvajanje financiranja GD HOME, zagotovi nadaljnje smernice o:</p> <p>(a) pravilih za zbiranje ustreznih dokazil, ki se lahko predložijo v primeru pregledov ali revizij;</p>		<p>Priporočilo je bilo deloma izvedeno.</p> <p>Komisija je za ukrepe Unije in nujno pomoč zagotovila smernice na različnih sestankih (npr. uvodnih sestankih, ad hoc tehničnih sestankih, sestankih za spremljanje) z upravičenci, da bi se obravnaval prvi del priporočila v zvezi s pravili za ohranjanje ustrezne revizijske sledi.</p> <p>Za organe držav članic, pristojne za izvrševanje sredstev GD HOME, namerava sredi leta 2024 organizirati spletni seminar.</p> <p>Komisija je Sodišču sporočila spremenjen ciljni rok za izvedbo, in sicer do sredine leta 2024.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
	(b) obveznosti upoštevanja nacionalnih pravil o javnem naročanju pri nakupu blaga ali storitev;		
2021	<p>Priporočilo 2:</p> <p>izvaja bolj usmerjene predhodne preglede upravičenosti odhodkov, zlasti v primeru nujne pomoči, s posebnim poudarkom na potencialnih tveganjih v zvezi z:</p> <p>(a) vrsto odhodkov (npr. javno naročanje) in</p> <p>(b) vrsto upravičenca (npr. upravičenci, ki imajo malo izkušenj s financiranjem EU ali jih sploh nimajo).</p> <p>Pri tem naj Komisija upošteva, da ima uporaba revizijskih potrdil v podporo zahtevkom za plačilo, ki jih vložijo upravičenci, omejitve.</p>		<p>Priporočilo je bilo deloma izvedeno.</p> <p>Komisija si prizadeva za vzpostavitev strategije na ravni generalnih direktoriatov, ki bi združevala različne že obstoječe elemente, vključno s predhodnimi kontrolami. Glede na to, da je Sodišče v okviru letnega poročila za leto 2022 v zvezi z ukrepi Unije izdalo podobno priporočilo, se je Komisija odločila, da bo izvajanje obeh priporočil obravnavala skupaj in tako zagotovila usklajen pristop za vse ukrepe, ki jih neposredno upravlja GD HOME.</p> <p>Komisija je Sodišču sporočila spremenjen ciljni rok za izvedbo, in sicer do konca leta 2024.</p>

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 9

Sosedstvo in svet

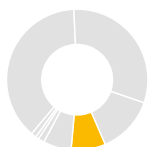
Vsebina

	Odstavek
Uvod	9.1.
Kratek opis	9.2.–9.7.
Obseg revizije in revizijski pristop	9.8.
Pravilnost transakcij	9.9.–9.17.
Preučitev elementov sistemov notranje kontrole	9.18.–9.20.
Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja	9.21.–9.25.
Letno poročilo o dejavnostih FPI	9.21.–9.24.
Letno poročilo o dejavnostih GD INTPA	9.25.
Zaključek in priporočila	9.26.–9.29.
Zaključek	9.26.
Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil	9.27.–9.28.
Priporočila	9.29.
Prilogi	
Priloga 9.1 – Plačila GD NEAR in GD INTPA po državah	
Priloga 9.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za „Sosedstvo in svet“	

Uvod

9.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 6 večletnega finančnega okvira Sosedstvo in svet. V **okviru 9.1** je pregled glavnih dejavnosti in porabe v tem razdelku v letu 2023.

Slika 9.1 – Plačila in revidirana populacija

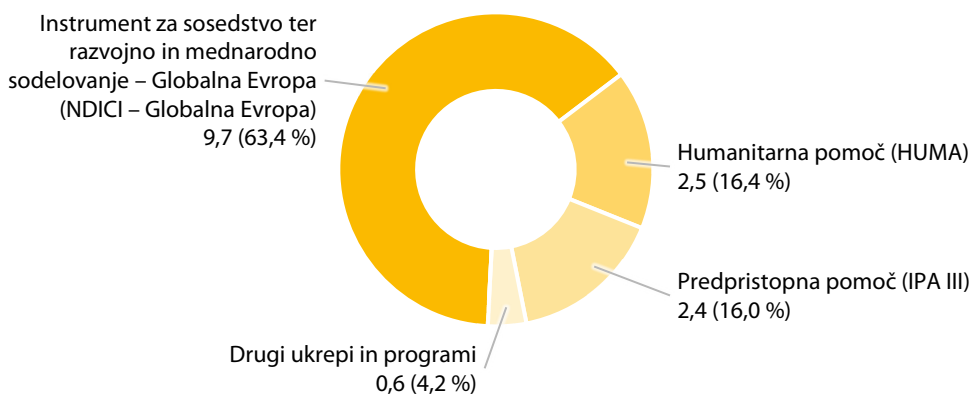

Sosedstvo in svet
15,2 milijarde EUR (7,9 % porabe proračuna EU)

Razčlenitev plačil za leto 2023 po skladih

(v milijardah EUR)

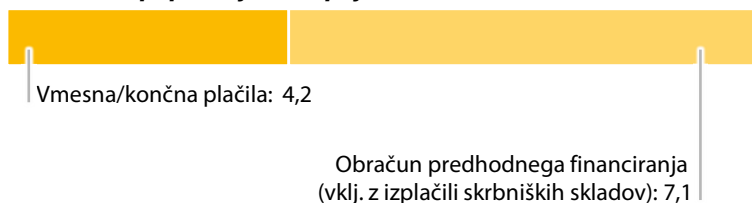

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 15,2

Revidirana populacija – skupaj 11,3

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz *konsolidiranega zaključnega računa* Evropske unije za leto 2023

Kratek opis

9.2. To področje porabe zajema več instrumentov financiranja, zlasti *Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa)*¹, instrument za predpristopno pomoč² in proračun za humanitarno pomoč.

9.3. Splošni cilj Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa je podpirati in spodbujati vrednote, načela in temeljne interese EU po vsem svetu ter prispevati k spodbujanju multilateralizma in tesnejših partnerstev z državami nečlanicami EU. V primerjavi z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2014–2020 ta instrument odraža dve večji spremembi pri tem, kako EU financira *zunanje delovanje* (zunanjo politiko):

- (a) sodelovanje z afriškimi, karibskimi in pacifiškimi partnerskimi državami, ki se je prej financiralo iz evropskih razvojnih skladov, je zdaj vključeno v splošni proračun EU;
- (b) to sodelovanje in sosedska politika EU se zdaj financirata v okviru istega instrumenta, tj. instrumenta NDICI – Globalna Evropa, pri čemer so ohranjene posebne značilnosti obeh vrst podpore.

9.4. Splošni cilj instrumenta za predpristopno pomoč je podpreti države *upravičenke* pri sprejemanju in izvajanju reform, potrebnih za uskladitev z vrednotami EU zaradi članstva v Uniji, ter tako prispevati k njihovi stabilnosti, varnosti in blaginji.

9.5. EU zagotavlja tudi humanitarno pomoč na podlagi potreb ljudem, ki so jih prizadele nesreče, ki jih povzroči človek, in naravne nevarnosti, s posebnim poudarkom na najranljivejših.

¹ Uredba (EU) 2021/947 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa.

² Uredba (EU) št. 2021/1529 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA II).

9.6. Glavni generalni direktorati in službe, ki sodelujejo pri izvajanju zunanjih ukrepov EU, so Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja (GD NEAR), Generalni direktorat za mednarodna partnerstva (GD INTPA), Generalni direktorat za evropsko civilno zaščito in evropske operacije humanitarne pomoči (GD ECHO) ter Služba za instrumente zunanje politike (FPI).

9.7. Leta 2023 so plačila za razdelek Sosedstvo in svet znašala 15,2 milijarde EUR (predhodno financiranje, vmesna in končna plačila) ter so bila izplačana v okviru več instrumentov (glej [slika 9.1](#)) in na različne načine. To so med drugim financiranje javnih naročil za gradnje/blago/storitve, *nepovratna sredstva*, posebna posojila, jamstva za posojila in finančna pomoč, *proračunska podpora* ter druge namenske oblike proračunske pomoči državam nečlanicam EU (glej [Prilogo 9.1](#)). Skupna plačila v tem razdelku so se povečala z 14,5 milijarde EUR leta 2022 na 15,2 milijarde EUR leta 2023.

Obseg revizije in revizijski pristop

9.8. Sodišče uporablja revizijski pristop in metode, opisane v **Prilogi 1.1**, zato je preučilo:

- (a) vzorec 72 *transakcij*, ki sicer prispeva k skupni izjavi Sodišča o zanesljivosti, vendar Sodišče na njegovi podlagi ne more oceniti stopnje napake za ta razdelek. Vzorec Sodišča zajema 32 transakcij GD NEAR, 23 transakcij GD INTPA, 12 transakcij GD ECHO in tri transakcije FPI ter dve transakciji drugih generalnih direktoratskih uradov;
- (b) informacije o pravilnosti, ki so bile navedene v *letnem poročilu o dejavnostih FPI in GD INTPA* in nato vključene v *letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, ki ga je pripravila Evropska komisija*;
- (c) izbrane sisteme v petih delegacijah EU, vključno s sistemi za:
 - (i) upravljanje in delovanje – Sodišče je pregledalo razpoložljiva poročila, kot so poročila o upravljanju zunanje pomoči, okvirna poročila o obvladovanju tveganj in poročila o nadzornih misijah, ter med obiski opravilo razgovore z ustreznimi uslužbenci;
 - (ii) revizijo, preverjanje in spremljanje – Sodišče je ocenilo, ali je bilo izvajanje letnih načrtov programov revizij in preverjanja ustrezno in skladno z veljavnimi pravili in smernicami;
 - (iii) področje preprečevanja goljufij in etike – Sodišče je ocenilo, ali so se uslužbenci udeležili ustreznega usposabljanja na področju preprečevanja goljufij in etike ter ali so poznali postopke in obveznosti v primeru suma goljufije.

Pravilnost transakcij

9.9. V 37 (51,4 %) od 72 preučenih transakcij so bile napake. Kljub omejeni velikosti vzorca rezultati revizije Sodišča kažejo, da je tveganje napake v tem razdelku večletnega finančnega okvira visoko. O pravilnosti ene transakcije, izvedene v Gazi, Sodišče ni moglo sprejeti zaključka, ker zaradi višje sile, in sicer konflikta na tem ozemlju, ni prejelo potrebnih dokazov. Sodišče je količinsko opredelilo 31 napak s finančnim učinkom na zneske, zaračunane v breme proračuna EU. Te napake so se nanašale na neupravičene upravičence, neupravičene stroške, odhodke, ki niso nastali, in javna naročila. V **okviru 9.1** so predstavljeni primeri napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo.

Okvir 9.1

Izvrševanje proračuna, zaupano neupravičenemu upravičencu

GD INTPA

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 3,5 milijona EUR na podlagi sporazuma o prenosu pooblastil z izvajalskim partnerjem, ocenjenim s stebrno oceno. Izvajalski partner je po podpisu sporazuma celotno izvajanje prenesel na zasebno podjetje, registrirano v skladu z nacionalnim pravom države članice EU. To podjetje ni moglo dokazati, da opravlja javne storitve, in s tem upravičenosti do *stebrne ocene* in upravljanja sredstev EU v imenu Komisije.

Vendar niti Komisija niti izvajalski partner nista zahtevala pojasnila o tem, ali je podjetje v državi članici upravičeno, in zlasti o tem, ali se lahko šteje, da opravlja javne storitve. Prav tako pred podpisom pogodbe o nadaljnjem prenosu pooblastil ni bila opravljena potrebna predhodna ocena podjetja.

Izvajalski partner je zato izvajanje revidiranega sporazuma o nadaljnjem prenosu pooblastil prenesel na neupravičen subjekt, zaradi česar s tem povezano plačilo ni upravičeno.

Prispevek ni v skladu s pravno podlago za financiranje, ki ni povezano s stroški

GD INTPA

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 227 milijonov EUR na podlagi *sporazuma o prispevku*, podpisanega z mednarodno finančno institucijo, ki je bil izvršen v okviru *neposrednega upravljanja* s podporo v obliki financiranja, ki ni povezano s stroški.

V skladu s *finančno uredbo* EU in izvedbenimi pravili Komisije so tovrstni prispevki EU odvisni od določitve pogojev v pravilih za posamezne sektorje ali sklepah Komisije ali od rezultatov, ki jih je treba doseči. Ti pogoji morajo biti izpolnjeni ali rezultati doseženi, preden se lahko izvrši kakršno koli plačilo financiranja EU, ki ni povezano s stroški.

Vendar niti v sklepih Komisije niti v sporazumu o prispevku ni bilo določeno, da so plačila odvisna od izpolnjevanja kakršnih koli pogojev ali doseganja rezultatov. Plačilo revidiranega računa je temeljilo izključno na sopodpisu sporazuma o prispevku. Sodišče zato šteje, da je plačilo računa neupravičeno.

Obračun presežnih zneskov glede na stroške, ki niso nastali

GD NEAR

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 11,8 milijona EUR na podlagi sporazuma o prispevku, ki je bil podpisan z mednarodno organizacijo in izveden v okviru *posrednega upravljanja*.

Mednarodna organizacija se je zaradi poznega zaključka obnovitvenih del odločila, da bo znesek v višini 925 873 EUR prenesla z revidirane pogodbe (faza II) na drugo pogodbo (faza I), s katero se je financiral podoben projekt EU. Zato s tem povezani odhodki niso več pomenili stroškov, nastalih na podlagi revidirane pogodbe, s čimer se je preprečilo, da bi sredstva v okviru druge pogodbe ostala neporabljena.

Računovodska operacija za ta prenos je bila izvedena po koncu obdobja poročanja. Mednarodna organizacija je operacijo upoštevala v svojem računovodskem sistemu, vendar ga ni vključila v svoje letno poročilo za Komisijo. Komisije ni nemudoma obvestila o finančnih posledicah te operacije. Sodišče je menilo, da stroški v višini 925 873 EUR niso nastali v okviru revidirane pogodbe, in zaključilo, da je Komisija obračunala previsok znesek.

9.10. Sodišče je odkrilo tudi 19 primerov neizpolnjevanja pravnih in finančnih določb (vendar brez finančnega učinka na proračun EU). Ti so se nanašali na primer na javna naročila, nejasno razdelitev stroškov, neskladnost s pravili o prepoznavnosti in nezadostne dokaze. V *okviru 9.2* so predstavljeni primeri napak, ki jih Sodišče ni količinsko opredelilo.

Okvir 9.2

Pogajanja o vlogi po oddaji naročila

GD INTPA

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 1 milijon EUR na podlagi pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjene z nevladnimi organizacijami. Ocenjeni stroški ukrepa so znašali 5,6 milijona EUR (prispevek EU je bil 90 %).

Naročilo je bilo oddano z razpisom za zbiranje predlogov. Komisija za ocenjevanje je za dodelitev nepovratnih sredstev priporočila vlogo, ki so jo predložili upravičenci revidiranega računa, in ni odkrila težav, ki bi jih bilo treba popraviti. Komisija je kot naročnik sprejela priporočilo komisije za ocenjevanje.

Po sklepu o dodelitvi in pred podpisom sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstevih je Komisija začela pogajanja s ponudnikom, kar je privedlo do sprememb opisa ukrepa in predlaganega proračuna. Spremembe so bile pomembni popravki in se niso nanašale na težave, ki jih je komisija za ocenjevanje jasno opredelila. Prav tako ni bil njihov namen upoštevati spremembe okoliščin, do katerih je prišlo po datumu predložitve predloga. Skladno s pravili Komisije spremembe torej ne bi smele biti dovoljene.

Nepravilno razdeljeni skupni stroški

GD NEAR in GD INTPA

Sodišče je revidiralo odhodke, ki so bili prijavljeni v okviru petih različnih računov na podlagi pogodb o dodelitvi nepovratnih sredstev z nevladnimi organizacijami ter sporazumov o prispevkih in prenosu pooblastil z mednarodnimi organizacijami. Računi so vključevali stroške, ki so bili razdeljeni med projekte, ki jih je financirala EU, in druge projekte. Sodišče je ugotovilo, da zaračunavanje teh skupnih stroškov v breme proračuna EU ni temeljilo na objektivni metodologiji dodeljevanja, ki bi odražala delež sredstev, ki so bila dejansko porabljena za projekte, ki jih financira EU.

Neskladnost s pravili o prepoznavnosti

GD NEAR

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 21,2 milijona EUR na podlagi sporazuma o prispevku, ki je bil podpisan z mednarodno organizacijo in izveden v okviru posrednega upravljanja. Cilj projekta je bil podpreti države vzhodnega partnerstva v boju proti COVID-19. Skupni stroški ukrepa so znašali 35,2 milijona EUR, od česar je EU prispevala 34,7 milijona EUR (99 %). Upravičenci do sredstev EU morajo javnost jasno obvestiti o tem, da je EU financirala ali sofinancirala ukrep, ki ga izvajajo.

Vendar je Sodišče ugotovilo, da večina potrdil o donaciji, ki jih je preverilo, ni vsebovala nobenega potrdila, da je donirano medicinsko opremo financirala EU.

9.11. Sodišče je odkrilo tudi en primer neskladnosti z načelom dobrega finančnega poslovanja, povezan z nakupom blaga nad tržno ceno. V [okviru 9.3](#) so podrobnosti o tem primeru.

Okvir 9.3

Gorivo, kupljeno po višji ceni od povprečne objavljene cene

GD ECHO

Sodišče je revidiralo račun v višini 5,9 milijona EUR na podlagi pogodbe o dodelitvi nepovratnih sredstev, sklenjene z nevladno organizacijo. Ukrep se izvaja v regiji afriške države, njegovi ocenjeni stroški znašajo 7 milijonov EUR, prispevek EU pa 5,9 milijona EUR (84 %).

Sodišče je pri reviziji odhodkov, prijavljenih v okviru teh nepovratnih sredstev, v vzorec vključilo stroškovno postavko, povezano z nakupom goriva. Ugotovilo je, da je dobavitelj upravičenca med izvajanjem pogodbe večkrat spremenil ceno goriva. Cene dobavitelja so bile od 0,35 % do 62 % višje od povprečnih objavljenih cen za zadevno obdobje, kar dokazujejo podatki državnega statističnega urada za to regijo.

Upravičenec je tako plačal precej več od objavljene povprečne cene in je ta znesek zaračunal v breme proračuna EU. Sodišče je ugotovilo, da ta praksa ni v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja.

9.12. Sodišče je opredelilo dve področji porabe, na katerih je pri transakcijah zaradi specifičnih plačilnih pogojev običajno manj napak. Ta področja so (i) proračunska podpora in (ii) projekti, za katere se uporablja *hipotetični pristop*, ki jih izvajajo mednarodne organizacije. Leta 2023 je Sodišče revidiralo tri transakcije proračunske podpore in devet transakcij, za katere se je uporabljal hipotetični pristop.

9.13. Proračunska podpora je prispevek k splošnemu proračunu države ali njenemu proračunu za posebno politiko ali cilj. Plačila proračunske podpore, financirana iz splošnega proračuna EU, so leta 2023 znašala 1,4 milijarde EUR. Sodišče je preučilo, ali je Komisija spoštovala pogoje za izplačila proračunske podpore posameznim partnerskim državam in preverila, ali so te države izpolnjevale pogoje za upravičenost (kot je zadovoljivo izboljšanje finančnega poslovanja v javnem sektorju). Sodišče z revizijo pravilnosti ne more preveriti tega, kaj se zgodi s pomočjo, potem ko jo Komisija izplača državi prejemnici, saj se ta sredstva nato združijo s proračunskimi sredstvi te države.

9.14. Ko se prispevki Komisije za projekte z več donatorji združijo s prispevki drugih donatorjev in niso namensko rezervirani za posebne, ugotovljive postavke odhodkov, Komisija v skladu s hipotetičnim pristopom domneva, da so bila pri odhodkih pravila za upravičenost EU upoštevana, če skupni združeni znesek zajema dovolj upravičenih odhodkov za kritje prispevka EU. Ta pristop je upoštevalo tudi Sodišče pri preizkušanju podatkov. Plačila mednarodnim organizacijam iz splošnega proračuna EU so v letu 2023 znašala 4,6 milijarde EUR. Za kolikšen delež tega zneska se uporablja hipotetični pristop, ni mogoče ugotoviti, saj ga Komisija ne spremlja.

9.15. Sodišče je pri preučevanju pravilnosti transakcij opazilo tudi primere, v katerih so bile kontrole, ki jih je opravila Komisija, uspešne. Tak primer je predstavljen v *okviru 9.4*.

Okvir 9.4

Zmanjšanje prispevka EU zaradi nezadostne smotrnosti

GD ECHO

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 3,3 milijona EUR na podlagi sporazuma o prenosu pooblastil, ki je bil podpisan z mednarodno organizacijo. Ocenjeni stroški ukrepa so znašali 4,5 milijona EUR, prispevek EU pa 4,1 milijona EUR (91 %). Cilj projekta je bil zagotoviti nujno pomoč za povečanje zmogljivosti za proizvodnjo hrane in krepitev odpornosti ranljivega prebivalstva, ki so ga prizadeli konflikti v afriški državi.

Komisija je z analizo končnega poročila o projektu in obiskom za spremljanje na terenu ugotovila pomanjkljivosti mednarodne organizacije. Med drugim je ugotovila, da je bilo seme slabe kakovosti ali razdeljeno v neustreznem obdobju. Ker so te pomanjkljivosti resno vplivale na doseganje operativnih ciljev projekta, se je Komisija odločila zmanjšati prispevek EU za 820 000 EUR, kar ustreza 20 % dogovorjenega zneska.

9.16. Za transakcije, povezane s pogodbami v okviru posrednega upravljanja z organizacijami, ocenjenimi s stebrno oceno (mednarodnimi organizacijami, mednarodnimi finančnimi institucijami in državnimi agencijami), je Komisija sprejela odhodke na podlagi finančnega poročila in izjave o upravljanju. Slednja je lastna izjava organizacije, ocenjene s stebrno oceno, ki potrjuje, da so predložene finančne informacije pravilno predstavljene, popolne in točne ter v skladu z obveznostmi iz pogodbe. Vendar je Sodišče odkrilo napake v transakcijah, ki so jih izvedle organizacije, ocenjene s stebrno oceno, kar kaže na to, da njihova finančna poročila vsebujejo napake in da se o teh napakah ne poroča v njihovih izjavah o upravljanju.

9.17. Tako kot v prejšnjih letih je Sodišče od nekaterih mednarodnih organizacij in mednarodnih finančnih institucij zahtevano dokumentacijo prejelo z zamudo, zato je tudi svoje delo opravilo z zamudo (glej priporočilo 1 iz leta 2020 v *Prilogi 9.2*). Te organizacije so zagotovile le omejen dostop do dokumentov (npr. v formatu, ki je samo za branje), zato so bili ovirani načrtovanje, izvajanje in nadzor kakovosti revizije Sodišča. To se je nanašalo na 12 transakcij, ki jih je revidiralo Sodišče. Te težave so se nadaljevale kljub poskusom Komisije, da bi jih s stalnim komuniciranjem z zadevnimi mednarodnimi organizacijami rešila.

Preučitev elementov sistemov notranje kontrole

9.18. Sodišče je obiskalo pet delegacij EU (v Albaniji, Armeniji, Kambodži, Gruziji in Indiji) in preučilo elemente njihovih sistemov notranje kontrole (glej odstavek **9.8**).

9.19. Sodišče je odkrilo nekatere pomanjkljivosti pri delovanju elementov sistema notranjih kontrol, ki jih je preučilo. Te pomanjkljivosti so se nanašale na primer na nezadostna proračunska sredstva za obiske spremljanja in zamude pri izvajanju pogodb za mešano financiranje. V **okviru 9.5** so primeri takih pomanjkljivosti.

Okvir 9.5

Nezadostna proračunska sredstva za obiske za spremljanje na terenu

GD NEAR

Obiski za spremljanje na terenu so eden ključnih elementov sistema notranje kontrole Komisije. Komisiji omogočajo, da spremlja izvajanje projektnih dejavnosti in doseganje načrtovanih rezultatov.

Sodišče je pri eni od obiskanih delegacij EU ugotovilo, da se je proračun za te obiske za leto 2023 v primerjavi z letom 2022 zmanjšal za skoraj 20 %. Glede na poročilo delegacije o upravljanju za leto 2023 je bilo zaradi omejenih proračunskih sredstev ovirano izvajanje obiskov za spremljanje na terenu med izvajanjem projektov, zlasti za upravljavce pogodb v oddelku delegacije za finance, pogodbe in revizijo.

Zamude pri izvajanju pogodb za mešano financiranje

GD NEAR in GD INTPA

Sodišče je med obiski dveh delegacij EU odkrilo znatne zamude pri izvajanju pogodb za mešano financiranje v okviru posrednega upravljanja, ki postajajo vse pomembnejši del portfelja Komisije. Te zamude so se nanašale predvsem na neizvajanje projektnih dejavnosti. Načrtovani rezultati zato zaradi zamud razvojnih bank pri izvajanju naložb, podprtih z operacijami mešanega financiranja, niso bili pravočasno doseženi.

V eni od teh delegacij je iz njenega poročila o upravljanju za leto 2023 razvidno, da so te zamude povzročile težave pri doseganju dveh ključnih kazalnikov smotrnosti: enega o upravičenčevi porabi (črpanju) zneskov, ki jih je treba izplačati, in enega o obračunu predhodnega financiranja, ki je bilo že plačano.

9.20. Potem ko je Sodišče lani ugotovilo, da informacijski sistem Komisije OPSYS ni v celoti deloval³, je izvedlo revizijo IT v zvezi z njegovimi komponentami za upravljanje dostopa in pravic uporabnikov. V **okviru 9.6** so podrobne informacije o izidu te revizije IT.

³ Okvir 9.4 letnega poročila Sodišča za leto 2022.

Okvir 9.6

Pomanjkljivosti pri delovanju komponente informacijskega ekosistema OPSYS

GD INTPA

Pred leti so GD INTPA, GD NEAR in FPI začeli obsežen program preoblikovanja poslovanja in informacijske tehnologije, imenovan OPSYS, za upravljanje celotnega portfelja zunanjega delovanja EU. IT ekosistem OPSYS IT je sestavljen iz sklopa komponent, ki vključujejo korporativno orodje za upravljanje dostopa, ki je v lasti drugega generalnega direktorata in se uporablja za upravljanje pravic dostopa uporabnikov. Sodišče je v zvezi s to komponento opravilo revizijo IT.

Sodišče je med drugim ugotovilo, da je GD INTPA sicer uvedel postopek za dodelitev in odvzem pravic dostopa za skrbnike sistema in za standardne uporabnike, vendar ga ni formaliziral. Poleg tega je Sodišče med pregledi 41 uslužbencev odkrilo štiri primere, v katerih so imeli standardni uporabniki več pravic dostopa, kot so jih potrebovali za svoje delo. To je v nasprotju s standardi Komisije na področju IT.

Sodišče je poleg tega ugotovilo, da GD INTPA ni upravljal vseh računov administratorjev, ki so pripadali uslužbencem drugih generalnih direktorotov.

Sodišče meni, da te slabosti povečujejo tveganje neustreznega dostopa do sistema ter ogrožajo celovitost sistemskih procesov in podatkov. Povečujejo tudi tveganje neskladnosti s pravili in postopki, ki so jih različni generalni direktorati določili za izvajanje projektov zunanjega delovanja.

Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

Letno poročilo o dejavnostih FPI

9.21. Sodišče je pregledalo letno poročilo o dejavnostih FPI za proračunsko leto 2023. Osredotočilo se je na to, ali je FPI informacije o pravilnosti v svojem letnem poročilu o dejavnostih predstavil v skladu z navodili Komisije ter dosledno uporabljal metodologijo za oceno prihodnjih popravkov in izterjav.

9.22. Od vseh odhodkov, sprejetih leta 2023 (865 milijonov EUR), je FPI ocenil, da skupni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, znaša 7,2 milijona EUR (0,83 %). Vrednost popravkov na podlagi svojih pregledov v naslednjih letih je ocenil na 0,9 milijona EUR (0,1 % skupnega zneska zadevnih odhodkov). Vodja FPI je zato izjavil, da je bila finančna izpostavljenost FPI pod 2-odstotnim pragom pomembnosti.

9.23. Ker Sodišče nima reprezentativnega vzorca za oceno stopnje napake za razdelek 6 večletnega finančnega okvira „Sosedstvo in svet“, te izjave ne more preveriti na podlagi rezultatov svojega revizijskega dela. Poleg tega se je le 4 % pregledov, ki jih je Sodišče izvedlo v letu 2023, nanašalo na plačila, za katera je odgovoren FPI.

9.24. Sodišče pri pregledu letnega poročila o dejavnostih FPI za leto 2023 in pregledov plačil, za katera je FPI pristojen v letu 2023, ni odkrilo nobenih napak ali pomanjkljivosti.

Letno poročilo o dejavnostih GD INTPA

9.25. Delo v zvezi z letnim poročilom o dejavnostih GD INTPA za leto 2023, ki ga je opravilo Sodišče, je podrobno predstavljeno v letnem poročilu Sodišča o 9., 10. in 11. evropskem razvojnem skladu (ERS).

Zaključek in priporočila

Zaključek

9.26. Sodišče sicer ni revidiralo dovolj transakcij, da bi ocenilo stopnjo napake za ta razdelek večletnega finančnega okvira (glej odstavek **9.8**), vendar rezultati revizije Sodišča kažejo, da je to področje z visokim tveganjem. Rezultati preizkušanja transakcij se upoštevajo pri izjavi Sodišča o zanesljivosti.

Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

9.27. V *Prilogi 9.2* so ugotovitve pregleda izvajanja priporočila 1, ki ga je Sodišče dalo v letnem poročilu za leto 2020. Kot je že navedeno v letnem poročilu za leto 2022, je Komisija priporočili 2 in 3 izvedla v celoti. Vendar Sodišče meni, da je bilo priporočilo 1, ki se nanaša na popoln in pravočasen dostop do dokumentov, izvedeno le deloma.

9.28. Sodišče je pregledalo tudi tista priporočila iz letnih poročil za leti 2021 in 2022, v zvezi s katerimi je bilo treba ukrepati takoj, in tista, ki naj bi se izvedla v letu 2023. Komisija je štiri priporočila v celoti izvedla (*Priloga 9.2*).

Priporočila

9.29. Na podlagi tega pregleda ter ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče Komisiji priporoča, naj:

Priporočilo 9.1 – Sprejeti ukrepe za izboljšanje kontrolnih sistemov za obračun predhodnega financiranja

pred obračunom predhodnega financiranja, plačanega organizacijam, ki izvajajo pogodbe v okviru posrednega upravljanja, pridobi podrobne informacije o kakršnem koli predhodnem financiranju, ki so ga te organizacije plačale in vključile v svoje prijavljene odhodke;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Priporočilo 9.2 – Upravičencem zagotoviti smernice o razdelitvi skupnih stroškov

upravičencem zagotovi smernice za zagotovitev, da bodo ti skupne stroške razdeljevali na podlagi dejanske porabe sredstev za posamezni projekt, financiran s sredstvi EU;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Priporočilo 9.3 – Zagotoviti skladnost s pravili o prepoznavnosti

okrepi kontrole za zagotovitev, da organizacije, ki izvajajo pogodbe v okviru posrednega upravljanja, spoštujejo pravila o prepoznavnosti;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Priporočilo 9.4 – Zagotoviti, da bodo delegacije EU opravile dovolj obiskov za spremljanje na terenu

zagotovi, da delegacije EU opravijo dovolj obiskov za spremljanje na terenu;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

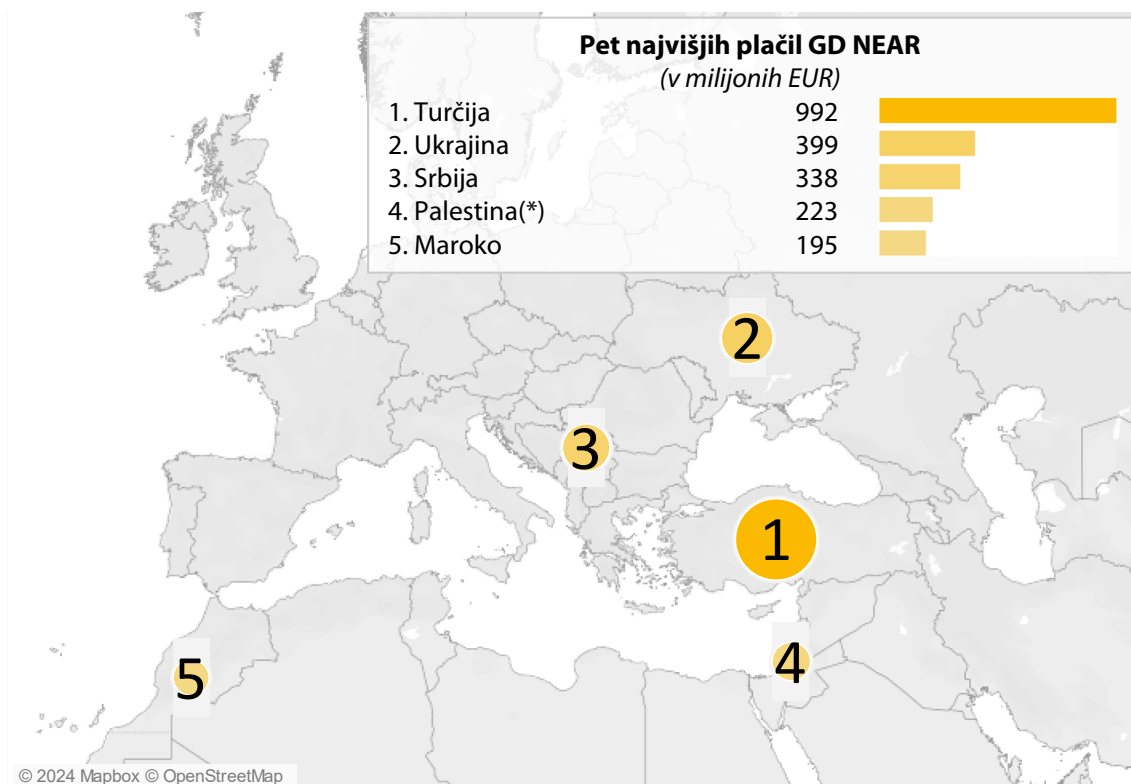
Priporočilo 9.5 – Okrepiti mehanizme spremljanja in usmerjanja za operacije mešanega financiranja

okrepi mehanizme spremljanja in usmerjanja za operacije mešanega financiranja, da se zmanjša tveganje zamud pri izvajanju ukrepov.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Prilogi

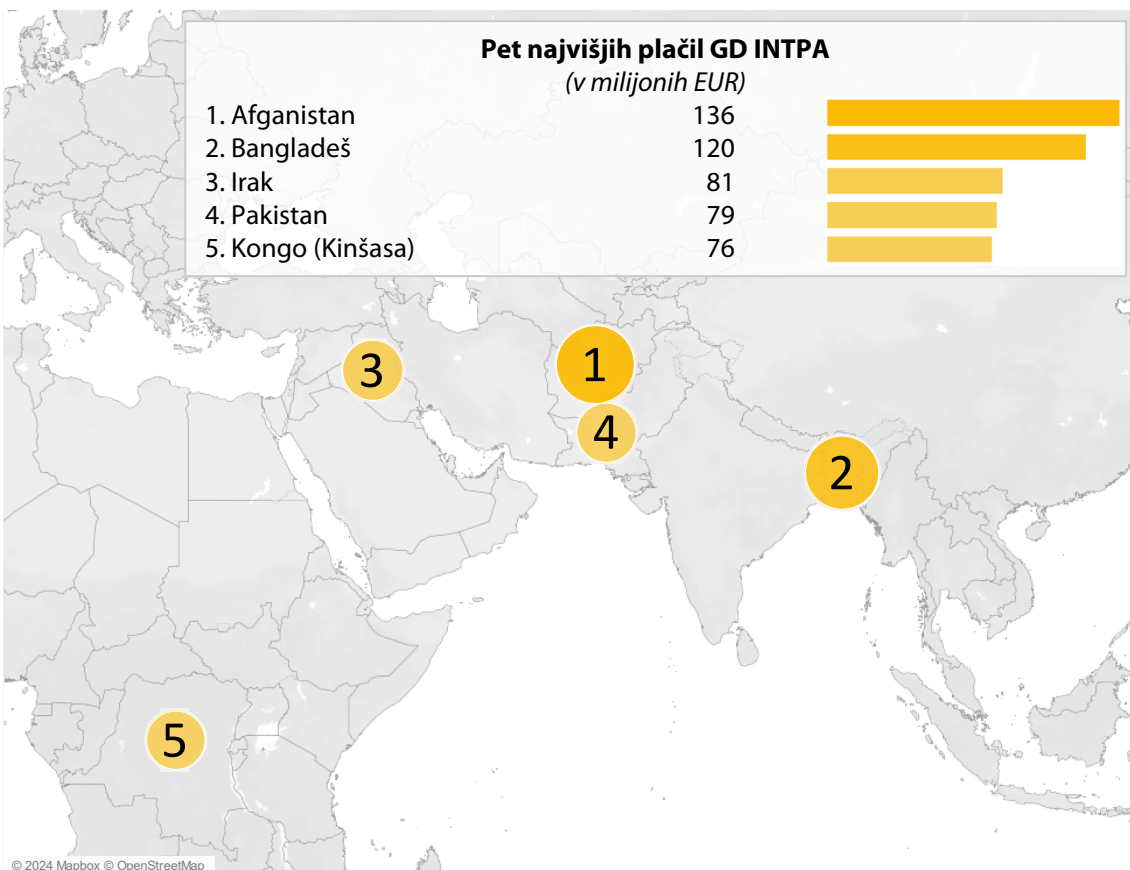
Priloga 9.1 – Plačila GD NEAR in GD INTPA po državah

Vir: ozadje z zemljevidom ©Mapbox in ©OpenStreetMap, z licenco [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY-SA\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/)

Pet držav z najvišjimi plačili GD NEAR (v milijonih EUR)							
2022		2021		2020		2019	
Ukrajina	714	Turčija	127	Maroko	411	Palestina (*)	145
Tunizija	268	Moldavija	109	Turčija	314	Maroko	135
Egipt	124	Maroko	106	Tunizija	248	Turčija	99
Palestina (*)	120	Egipt	88	Palestina (*)	174	Tunizija	86
Maroko	102	Jordanija	70	Gruzija	119	Moldavija	65

(*) To poimenovanje ne pomeni priznanja države Palestine in ne posega v stališča posameznih držav članic v zvezi s tem vprašanjem.

Vir: ozadje z zemljevidom ©Mapbox in ©OpenStreetMap, z licenco [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY-SA\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/)

Pet držav z najvišjimi plačili GD INTPA (v milijonih EUR)

2022		2021		2020		2019	
Afganistan	200	Bangladeš	140	Bangladeš	153	Afganistan	125
Kongo (Kinšasa)	79	Irak	103	Afganistan	138	Niger	94
Pakistan	76	Pakistan	89	Mjanmar/Burma	74	Burkina Faso	84
Etiopija	76	Nepal	85	Irak	59	Mali	83
Jemen	69	Afganistan	77	Kambodža	50	Etiopija	65

Priloga 9.2 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za „Sosedstvo in svet“

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2020	<p>Sodišče priporoča, naj Komisija:</p> <p>Priporočilo 1: sprejme ukrepe, na podlagi katerih bodo mednarodne organizacije Sodišču omogočile popoln, neomejen in pravočasen dostop do dokumentov, potrebnih za opravljanje njegovih nalog v skladu s PDEU, in ne le do dokumentov v formatu, ki je samo za branje.</p> <p>Časovni okvir: do konca leta 2021.</p>		<p>Komisija je okrepila komunikacijo z mednarodnimi organizacijami v zvezi z dostopom Sodišča do dokumentov. Nekatere mednarodne organizacije, kot so Mednarodna organizacija za migracije (IOM), Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF), Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO), Program Združenih narodov za razvoj (UNDP) in Skupina Svetovne banke, še naprej zagotavljajo dostop do dokazil v formatu, ki je samo za branje, ali ne zagotavljajo dostopa do vseh zahtevanih dokazil.</p>
2021	<p>Sodišče priporoča, naj GD NEAR:</p> <p>Priporočilo 1: sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev, da se vse obveznosti ali predplačila, ki jih upravičenci v svojih računovodskih poročilih uveljavljajo kot nastale stroške, odštejejo pred izvršitvijo plačil ali izvedbo obračunov.</p> <p>Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2023.</p>		

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Sodišče priporoča, naj GD NEAR:</p> <p>Priporočilo 2: pri pripravi sporazumov o financiranju za operacije proračunske podpore okrepi kontrole in tako v sporazumih o financiranju določi jasne pogoje v zvezi s prenosom sredstev na račun državne blagajne v centralni banki države upravičenke in veljavnim menjalnim tečajem; pogoji naj bodo skladni s smernicami za proračunsko podporo.</p> <p>Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2023.</p>		
2021	<p>Sodišče priporoča, naj GD NEAR:</p> <p>Priporočilo 3: v letnem poročilu o dejavnostih za leto 2022 in prihodnjih letnih poročilih o dejavnostih razkrije vrste in vrednosti pogodb, ki niso vključene v populacijo študije o stopnji preostale napake.</p> <p>Ciljni rok za izvedbo: letno poročilo o dejavnostih za leto 2022.</p>		

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2022	<p>Sodišče priporoča, naj GD NEAR:</p> <p>Priporočilo 4: okrepi kontrole za preprečevanje nepravilnih sprememb predlogov v fazi sklepanja pogodb pri dodeljevanju nepovratnih sredstev na podlagi razpisa za zbiranje predlogov.</p> <p>Ciljni rok za izvedbo: junij 2024.</p>		

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 10

Evropska javna uprava

Vsebina

	Odstavek
Uvod	10.1.–10.2.
Kratek opis	10.3.
Obseg revizije in revizijski pristop	10.4.–10.5.
Pravilnost transakcij	10.6.–10.20.
Opažanja o preučenih transakcijah	10.7.–10.18.
Evropski parlament	10.8.–10.12.
Svet Evropske unije	10.13.
Evropska komisija	10.14.–10.15.
Evropska služba za zunanje delovanje	10.16.
Evropski odbor regij	10.17.
Evropski nadzornik za varstvo podatkov	10.18.
Opažanja v zvezi z nadzornimi in kontrolnimi sistemi	10.19.–10.20.
Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja	10.21.
Zaključek in priporočilo	10.22.–10.25.
Zaključek	10.22.
Priporočilo	10.23.–10.25.
Priloga	
Priloga 10.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Evropska javna uprava	

Uvod

10.1. V tem poglavju so predstavljene ugotovitve Sodišča za razdelek 7 večletnega finančnega okvira Evropska javna uprava. Na [sliki 10.1](#) je pregled porabe institucij in organov EU v okviru tega razdelka v letu 2023.

Slika 10.1 – Plačila in revidirana populacija

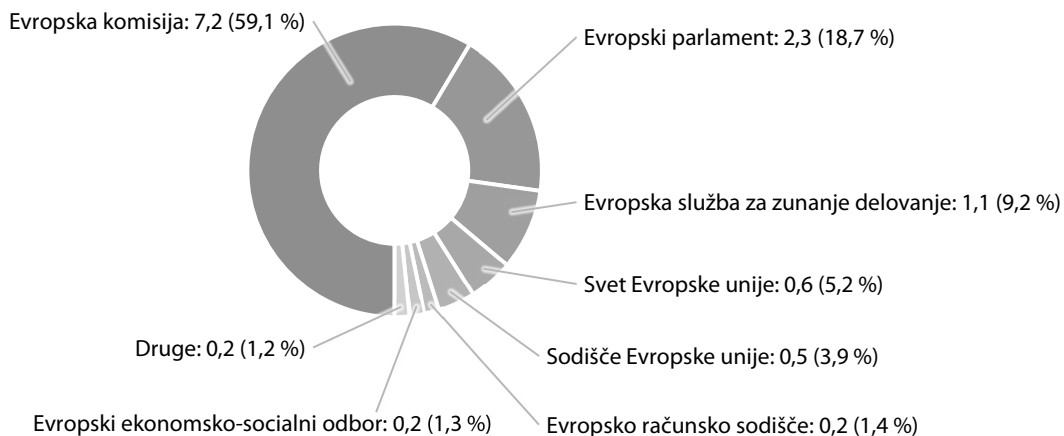

Evropska javna uprava
12,3 milijarde (6,4 % porabe proračuna EU)

(v milijardah EUR)

Razčlenitev plačil po institucijah za leto 2023

Revidirana populacija za leto 2023 v primerjavi s plačili

Plačila – skupaj 12,3

Revidirana populacija – skupaj 12,3

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz konsolidiranega zaključnega računa Evropske unije za leto 2023

10.2. Sodišče o agencijah EU, drugih subjektih EU in Evropskih šolah poroča posebej. Specifična letna poročila Sodišča o teh organih so objavljena na [spletišču](#) Sodišča. Sodišče za revizijo računovodskih izkazov Evropske centralne banke ni pooblaščen.

Kratek opis

10.3. Med upravne odhodke sodijo odhodki za človeške vire, vključno s pokojninami, ki so leta 2023 znašali približno 70 % skupnega zneska, ter odhodki za stavbe, opremo, energijo, komunikacije in informacijsko tehnologijo. Delo Sodišča že mnogo let kaže, da je pri tej porabi tveganje na splošno majhno.

Obseg revizije in revizijski pristop

10.4. Sodišče je na podlagi revizijskega pristopa in metod, opisanih v **Prilogi 1.1**, za leto 2023 za ta razdelek večletnega finančnega okvira preučilo:

- (a) statistično reprezentativen vzorec 70 *transakcij*, v katerem so zajete vse vrste porabe v okviru tega razdelka večletnega finančnega okvira. Cilj Sodišča je bil oceniti stopnjo *napake* za ta razdelek večletnega finančnega okvira in prispevati k *izjavi o zanesljivosti*;
- (b) nadzorne in kontrolne sisteme Evropskega parlamenta, zlasti izvajanje standardov notranje kontrole, obvladovanje tveganja in delovanje ključnih kontrol, opredeljenih v *finančni uredbi*, vključno s predhodnimi in naknadnimi kontrolami plačil;
- (c) informacije o *pravilnosti v letnih poročilih o dejavnostih* vseh institucij in organov EU, vključno z generalnimi direktorati in uradi Komisije, primarno odgovornimi za upravne odhodke¹, ki so potem vključene v *letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna*, ki ga pripravi Komisija.

10.5. Odhodke Sodišča revidira zunanji revizor².

¹ Generalni direktorat za človeške vire in varnost, Urad za vodenje in plačevanje posameznih pravic, urada za infrastrukturo in logistiko v Bruslju in Luxembourg ter Generalni direktorat za informatiko.

² ACG Auditing & Consulting Group S.r.l.

Pravilnost transakcij

10.6. V 21 (30 %) od 70 preučenih transakcij so bile napake. Sodišče na podlagi petih napak, ki jih je količinsko opredelilo, ocenjuje, da je stopnja napake pod pragom pomembnosti.

Opažanja o preučenih transakcijah

10.7. Opažanja Sodišča se nanašajo na Evropski parlament, Svet Evropske unije, Evropsko komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje, Evropski odbor regij in Evropskega nadzornika za varstvo podatkov. Sodišče ni odkrilo nobenih pomembnih zadev v zvezi s Sodiščem Evropske unije, Evropskim ekonomsko-socialnim odborom ali Evropskim varuhom človekovih pravic. Zunanji revizor Sodišča ni poročal o nobenih specifičnih zadevah.

Evropski parlament

10.8. V vzorcu 16 transakcij, ki jih je izbralo Sodišče, sta bili dve plačili političnim skupinam in eno plačilo politični stranki. Kot je Sodišče poročalo v odstavku 10.9 letnega poročila za leto 2022, notranja pravila³ za upravljanje *odobritev* za politične skupine Evropskega parlamenta, kot jih je sprejelo njegovo predsedstvo, niso bila v skladu s finančno uredbo. V skladu s temi pravili ni treba uporabiti odprtih ali *omejenih postopkov za oddajo javnega naročila* za naročila visoke vrednosti, temveč *postopke za oddajo javnega naročila s pogajanja*, s čimer se omejuje konkurenca.

10.9. Sodišče je leta 2023 ugotovilo, da sta obe preučeni politični skupini oddali tako naročilo visoke vrednosti. Poleg tega je odkrilo še dva primera, v katerih politična skupina ni upoštevala pravil Evropskega parlamenta⁴, saj ni zbrala dovolj ponudb. V enem od teh primerov ni bilo zadostnega usklajevanja z upravo Parlamenta v zvezi z morebitno uporabo ene od okvirnih pogodb Parlamenta, zaradi česar postopek javnega naročila ni bil ustrezen.

³ Pravila o porabi odobritev iz proračunske postavke 400, kot so bila nazadnje spremenjena 4. julija 2022.

⁴ Prav tam.

10.10. Sodišče je odkrilo tudi količinsko neopredeljive napake v zvezi s plačili političnim skupinam. Te zadevajo primere, v katerih odločitev za oddajo naročila ni bila pravilno dokumentirana, ker ni bilo ustreznih postopkov, druge, v katerih je bilo izplačano pavšalno plačilo potnih stroškov brez zadostnih dokazil, da so odhodki dejansko nastali, in primere, v katerih je bilo telefonsko naročeno blago, ki ni bilo uradno evidentirano.

10.11. Sodišče je odkrilo količinsko neopredeljive napake v transakciji za evropsko politično stranko. Med pandemijo COVID-19 je bil z izvajalcem podpisan nov sporazum, v katerem je bila bistveno spremenjena narava opravljenih storitev, ne da bi se začel nov razpisni postopek. Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da politična stranka ni imela posebnih postopkov za preprečevanje nasprotja interesov pri svojih postopkih javnega naročanja.

10.12. Sodišče je pri 13 drugih transakcijah, ki jih je preučilo, odkrilo slabosti v dveh postopkih javnega naročanja. To je vključevalo primer, da je Evropski parlament objavil razpis za najem vozil, ki se je nanašal na določene modele avtomobilov. Čeprav je razpisni postopek vključeval merila za oceno cene in kakovosti ponudb, ni omogočal, da bi lahko ponudniki predlagali alternativne modele.

Svet Evropske unije

10.13. Sodišče v štirih plačilih Komisije, ki jih je preučilo, ni odkrilo *količinsko opredeljivih napak*. Svet je v enem primeru, povezanim z vzdrževanjem stavb, sklenil okvirno pogodbo za najdaljše možno obdobje desetih let. Po mnenju Sodišča je bilo zaradi narave pogodbe njeno več kot štiriletno trajanje sicer upravičeno, vendar specifično desetletno trajanje ob sprejetju *obveznosti* ni bilo jasno obrazloženo.

Evropska komisija

10.14. Sodišče je v 26 plačilih, ki jih je preučilo, odkrilo dve količinsko opredeljivi napaki. Prva se je nanašala na to, da Komisija ni uporabila davčne olajšave EU v zvezi z družinskimi dodatki, do katere je bil delavec upravičen. Do tega je prišlo zaradi napake v informacijskih sistemih, pri tem pa obstaja tveganje, da se je ista vrsta napake ponovila v drugih plačilih. Druga napaka se je nanašala na sorazmerno majhno preplačilo gradbenih del, za katero je bila uporabljena cena, višja od tiste, ki je bila dogovorjena v pogodbi.

10.15. Sodišče je odkrilo štiri količinsko neopredeljive napake, vključno s primerom, v katerem je Komisija prevzela pravne obveznosti za dobavo energije, preden je sprejela proračunsko obveznost, tega pa ni pravilno evidentirala kot izjeme. Odkrilo je primer, v katerem pokojninski spis ni vseboval novejšega potrdila o živetju za upokojenčevega partnerja. To potrdilo je potrebno za dokazovanje nadaljnje upravičenosti do dodatkov. V enem primeru so bile najnovejše informacije o pravicah uradnika do družinskih in otroških dodatkov iz leta 2020. Zaradi zamud pri prejemanju in preverjanju takih informacij je tveganje neupravičenih plačil večje. Sodišče podobno kot pri zadevi, o kateri je poročalo za Svet (glej odstavek **10.13**), meni, da 11-letno trajanje pogodbe o IT, ki jo je preučilo, ni bilo dovolj utemeljeno.

Evropska služba za zunanje delovanje

10.16. Sodišče je pri enem od 13 plačil, ki jih je preučilo, odkrilo količinsko opredeljivo napako v zvezi s tem, da ni bilo veljavnega postopka javnega naročila pred podpisom najemne pogodbe za delegacijo EU. Poleg tega je izreklo šest ugotovitev o količinsko neopredeljivih napakah v zvezi z naročili v delegacijah EU, vključno s slabostmi pri metodologiji za izbor ponudnikov in vrednotenju ponudb, pa tudi pri prevzemu pravne obveznosti pred sprejetjem proračunske obveznosti. Sodišče je ugotovilo tudi, da so bila plačila najemnin za prostore delegacije v eni državi nakazana na bančni račun v neki drugi državi, ki je bila na uradnem seznamu EU z jurisdikcijami, ki niso pripravljene sodelovati v davčne namene. To ni bilo v skladu s tekočimi prizadevanji EU za spodbujanje dobrega davčnega upravljanja.

Evropski odbor regij

10.17. Sodišče podobno kot pri zadevi, o kateri je poročalo za Svet (glej odstavek **10.13**), meni, da 10-letno trajanje pogodbe o vzdrževanju stavb ni bilo dovolj utemeljeno pri eni od dveh transakcij, ki jih je preučilo.

Evropski nadzornik za varstvo podatkov

10.18. Transakcija, ki jo je preučilo Sodišče, se je nanašala na izplačilo plač. V času revizije Sodišča je uradnik nazadnje dal izjavo v zvezi s svojimi pravicami do družinskega in otroškega dodatka v letu 2020. Zaradi zamud pri prejetju in preverjanju takih izjav je tveganje neupravičenih plačil večje.

Opažanja v zvezi z nadzornimi in kontrolnimi sistemi

10.19. Sodišče je preučilo nadzorne in kontrolne sisteme Evropskega parlamenta, pri čemer se je osredotočilo na štiri generalne direktorate z najvišjo porabo, kot je opisano v odstavku **10.4(b)**. Generalni direktorati so imeli različne pristope k izvajanju predhodnih in naknadnih kontrol odhodkov. Pri tem, kako temeljite so bile predhodne kontrole, so bile upoštevane različne vrste odhodkov in dejavniki tveganja. Vendar ni bilo skupne metodologije za oblikovanje pristopa k predhodnim kontrolam ali za uskladitev kategorizacije odkritih napak. Naknadne kontrole niso obvezne. Šest od 14 generalnih direktorotov je v svojih letnih poročilih o dejavnostih za leto 2022 poročalo o *rezultatih* naknadnih kontrol. V metodologijah naknadnih kontrol, ki so bile uporabljene v generalnih direktoratih in jih je preučilo Sodišče, ni bilo vedno podrobno navedeno, kako naj se določi ustrezna velikost vzorcev ali kako naj se razkrije *učinek* rezultatov naknadnih kontrol v letni *izjavi o zanesljivosti*, ki jo podpišejo *odredbodajalci*.

10.20. Evropski parlament je sprejel pobude za preprečevanje in odkrivanje *goljufij*. Te vključujejo sklepe predsedstva o prijavljanju nepravilnosti, sklepe generalnega sekretarja o obravnavi finančnih *nepravilnosti*, vsebine, povezane z ozaveščanjem o goljufijah na intranetni strani Parlamenta, dejavnosti usposabljanja in s tem povezane ukrepe na področju etike. V nekaterih generalnih direktoratih so obstajale strategije za boj proti goljufijam, vendar ni bilo strategije za boj proti goljufijam na ravni celotne institucije, s katero bi se usklajevali ukrepi v Evropskem parlamentu kot celoti.

Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

10.21. V letnih poročilih o dejavnostih, ki jih je pregledalo Sodišče, niso bile ugotovljene pomembne stopnje napake, kar je skladno z revizijskimi ugotovitvami Sodišča (glej odstavek [10.6](#)).

Zaključek in priporočilo

Zaključek

10.22. Splošni revizijski dokazi, ki jih je pridobilo Sodišče in jih predstavilo v tem poglavju, kažejo, da stopnja napake pri porabi za področje Evropska javna uprava ni bila pomembna.

Priporočilo

10.23. V *Prilogi 10.1* so navedene ugotovitve pregleda izvajanja priporočil, ki jih je Sodišče v letnem poročilu za leto 2020 izreklo Evropskemu parlamentu in Komisiji. Sodišče meni, da sta bili obe priporočili deloma izvedeni.

10.24. V letnih poročilih za leti 2021 in 2022 je Evropskemu parlamentu poslalo priporočila⁵ v zvezi z odobritvami plačil za politične skupine. Sodišče na podlagi svojih ugotovitev za leto 2023 meni, da so še vedno zelo relevantna.

10.25. Sodišče na podlagi svojega revizijskega dela Evropskemu parlamentu priporoča, naj:

Priporočilo 10.1 – Okrepiti ukrepe za boj proti goljufijam v Evropskem parlamentu

nadgradi svoje obstoječe ukrepe za boj proti goljufijam tako, da razvije strategijo za boj proti goljufijam na ravni celotne institucije in zagotovi, da se bo uporabljala v celotni organizaciji.

Ciljni datum izvedbe: do konca leta 2025.

⁵ Glej odstavek 10.19 letnega poročila za leto 2022 ter odstavek 9.20 letnega poročila za leto 2021.

Priloga

Priloga 10.1 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil za področje Evropska javna uprava

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2020	<p>Sodišče priporoča, naj:</p> <p>Priporočilo 1:</p> <p>Parlament izvede potrebne spremembe za zagotovitev, da se dnevnice izplačujejo samo poslancem, ki izpolnjujejo pogoje za to.</p>		<p>Uprava Evropskega parlamenta je predsedstvu predlagala zamenjavo sedanjega seznama navzočih v papirni obliki s sistemom na podlagi biometričnih podatkov. Predsedstvo je oktobra 2023 odločilo, da morajo pristojne službe to nadalje preučiti. Februarja 2024 je uprava predstavila nov predlog. Predsedstvo se je odločilo za sistem, ki temelji na izkaznicah, dopoljen s prostovoljnim biometričnim sistemom, ter možnost, da se prisotnost še naprej preverja s sedanjim seznamom navzočih v papirni obliki. Uprava Parlamenta je še pripravljala uvedbo tega novega sistema.</p>

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2020	<p>Sodišče priporoča, naj:</p> <p>Priporočilo 2:</p> <p>Komisija za izboljšanje svojega sistema za upravljanje zakonsko določenih družinskih dodatkov okrepi preglede skladnosti prijav uslužbencev glede dodatkov, prejetih iz drugih virov, in poveča ozaveščenost uslužbencev o tej zadevi.</p>		<p>Komisija je povečala zmogljivost svoje skupine, ki preverja to področje, in razvija sistem avtomatiziranih kontrol, ki še ni bil operativen. Revizijske ugotovitve v letu 2023 kažejo, da si je treba še naprej prizadevati za boljše preverjanje tovrstnih dodatkov.</p>

Vir: Evropsko računsko sodišče

Poglavje 11

Mehanizem za okrevanje in odpornost

Vsebina

	Odstavek
Uvod	11.1.–11.10.
Kratek opis mehanizma za okrevanje in odpornost	11.1.–11.8.
Cilji politike	11.3.
Sistemi upravljanja in kontrol	11.4.–11.6.
Stanje izvajanja	11.7.–11.8.
Obseg revizije in revizijski pristop	11.9.–11.10.
Revizijsko mnenje Sodišča ne zajema pravilnosti odhodkov, ki nastanejo pri končnih prejemnikih	11.11.–11.15.
Ocena skladnosti s pogoji za plačilo in upravičenost, ki jo je opravilo Sodišče	11.16.–11.28.
Izpolnitev nekaterih mejnikov/ciljev ni zadovoljiva	11.20.
Nekateri ukrepi so se začeli pred obdobjem upravičenosti, drugi pa so nadomeščali tekoče nacionalne proračunske odhodke brez ustrezne utemeljitve	11.21.–11.25.
Mejniki in cilji niso vedno jasno opredeljeni	11.26.–11.28.
Preučitev izbranih sistemov spremljanja in kontrol, ki jo je opravilo Sodišče	11.29.–11.43.
Pri naknadnih revizijah Komisije so še vedno nekatere slabosti	11.29.–11.32.
Še vedno so slabosti v sistemih držav članic za spremljanje in kontrole	11.33.–11.42.
Slabosti v zahtevkih za plačilo	11.43.
Zadeve, povezane z <i>dobrim finančnim poslovanjem</i>	11.44.–11.47.
Letna poročila o dejavnostih in letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU	11.48.–11.50.

Zaključki in priporočila 11.51.–11.53.

Zaključki 11.51.–11.52.

Priporočila 11.53.

Priloge

Priloga 11.1 – Revizijski pristop in metodologija

Priloga 11.2 – Rezultati revizije

Priloga 11.3 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Uvod

Kratek opis mehanizma za okrevanje in odpornost

11.1. *Mehanizem za okrevanje in odpornost* (v nadaljnjem besedilu: mehanizem) je bil vzpostavljen z [Uredbo \(EU\) 2021/241](#) (v nadaljnjem besedilu: Uredba), ki je začela veljati 19. februarja 2021. Februarja 2023 je bila spremenjena tako, da so lahko države članice v svoje načrte za okrevanje in odpornost dodale poglavje *REPowerEU*¹. Z mehanizmom se podpirajo reforme in naložbe v državah članicah od začetka pandemije COVID-19 februarja 2020 (od 1. februarja 2022 v primeru REPowerEU). Mehanizem se bo uporabljal do leta 2026.

11.2. Mehanizem je bil prvotno financiran s sredstvi v višini 723 milijard EUR, in sicer v obliki nepovratnih finančnih prispevkov (*nepovratna sredstva*) (338 milijard EUR) in posojil (385 milijard EUR). Do konca leta 2023 je bilo prevzetih za 648 milijard EUR obveznosti, od tega 356,8 milijarde EUR nepovratnih sredstev in 290,9 milijarde EUR posojil. V ta znesek je vključena sprememba v zvezi z REPowerEU. Ker je bilo mogoče za posojila zaprositi do avgusta 2023, znesek 94,5 milijarde EUR ni več na razpolago za posojila.

Cilji politike

11.3. Glavni cilj mehanizma je ublažiti gospodarske in socialne posledice pandemije COVID-19, da bodo gospodarstva držav članic odpornejša in bolje pripravljena na prihodnje izzive, tudi s pospešitvijo zelenega in digitalnega prehoda. Z načrtom REPowerEU, ki je odziv EU na motnje na svetovnem trgu energije zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini, je bil dodan nov cilj: odprava odvisnosti EU od ruskih fosilnih goriv s preoblikovanjem energetskega sistema EU.

¹ [Uredba \(EU\) 2023/435](#).

Sistemi upravljanja in kontrol

11.4. Komisija izvaja mehanizem z neposrednim upravljanjem, kar pomeni, da je za njegovo izvajanje neposredno odgovorna. Plačila iz mehanizma so pogojena s tem, ali države članice zadovoljivo izpolnijo *mejnike* in *cilje*, določene v prilogah k *izvedbenim sklepom Sveta*, v katerih so odobreni njihovi načrti za okrevanje in odpornost².

Dodatne zahteve so, da cilji in mejniki, ki so bili prej zadovoljivo doseženi, ne smejo biti razveljavljeni ter da ni kršeno načelo o preprečevanju dvojnega financiranja. Pogoji za upravičenost, določeni v Uredbi, vključujejo upoštevanje obdobja upravičenosti, načelo, da se ne škoduje bistveno, in nenadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov³. Države članice lahko predložijo zahtevke za izplačila do dvakrat letno, pri čemer morajo predložiti zadostne dokaze, da so bili zadevni mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni. Poleg tega morajo svojim zahtevkom za plačilo priložiti povzetek revizij in izjavo o upravljanju, ki zadeva predložene informacije.

11.5. Kontrolni sistem Komisije mora zagotavljati, da so plačila iz mehanizma zakonita in pravilna, kar je odvisno predvsem od zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev. V ta namen kontrolni sistemi Komisije omogočajo predhodne ocene (predhodna preverjanja) zahtevkov držav članic za plačila in naknadne revizije v državah članicah, ki se opravijo, ko je plačilo izvršeno.

11.6. Ker ima Komisija končno odgovornost za proračun EU, mora tudi od držav članic prejeti zadostno zagotovilo, da so finančni interesi EU uspešno zaščiteni⁴. Države članice morajo uporabljati kontrolne sisteme, s katerimi zagotovijo, da so ukrepi mehanizma skladni s pravom EU in nacionalnim pravom, zlasti v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem in odpravljanjem *goljufij*, korupcije in nasprotij interesov. Komisija lahko uporabi *finančne popravke* (zmanjšanje ravni zagotovljene podpore ali izterjava že izplačanih sredstev), če odkrije:

- resne nepravilnosti, ki vplivajo na finančne interese EU in jih država članica ni odpravila, ali
- hude kršitve obveznosti, določenih v sporazumih o dodelitvi finančnih sredstev ali posojilih.

² Člen 24(2) Uredbe (EU) 2021/241.

³ Prav tam, člen 5, člen 9, člen 17(2) in člen 24(3).

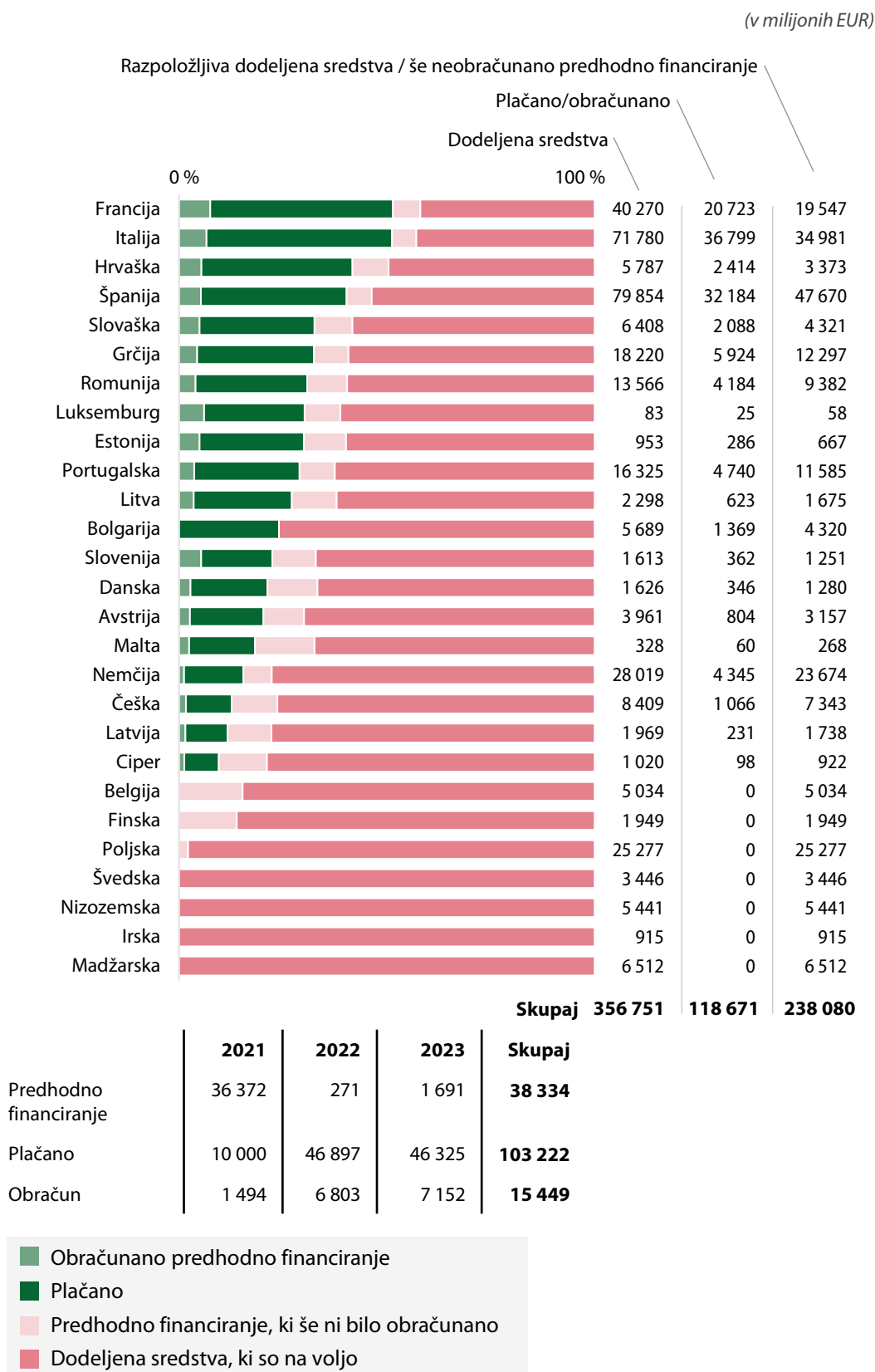
⁴ Člen 317 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Stanje izvajanja

11.7. Do konca leta 2023 je Svet odobril načrte za okrevanje in odpornost vseh držav članic in 22 držav članic je prejelo predhodno financiranje. Vse države članice so do 1. februarja 2024 predložile zahteve za spremembo svojih načrtov za okrevanje in odpornost (23 je vključevalo poglavje REPowerEU), ki jih je nato odobril Svet. Komisija je do konca leta 2023 izvršila 37 plačil nepovratnih sredstev (2021: 1, 2022: 13 in 2023: 23) v skupnem znesku 141,6 milijarde EUR, vključno z 22,7 milijarde EUR predhodnega financiranja, ki še ni bilo obračunano. To pomeni, da je bilo konec leta 2023 stanje izvedbe 33,3 %, obdobje izvajanja mehanizma pa se konča leta 2026 (glej [sliko 11.1](#)). Na voljo ni nobenih informacij o skupnih zneskih, ki so jih države članice plačale *končnim prejemnikom*⁵.

⁵ [Posebno poročilo 13/2024](#): Črpanje sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost – Pri črpanju so zamude in še vedno obstajajo tveganja, da ukrepi ne bodo dokončani in da tako tudi cilji mehanizma ne bodo doseženi, odstavek 53 in 54.

Slika 11.1 – Napredek pri plačilih nepovratnih sredstev iz mehanizma državam članicam na dan 31. decembra 2023

Vir: Evropsko računsko sodišče

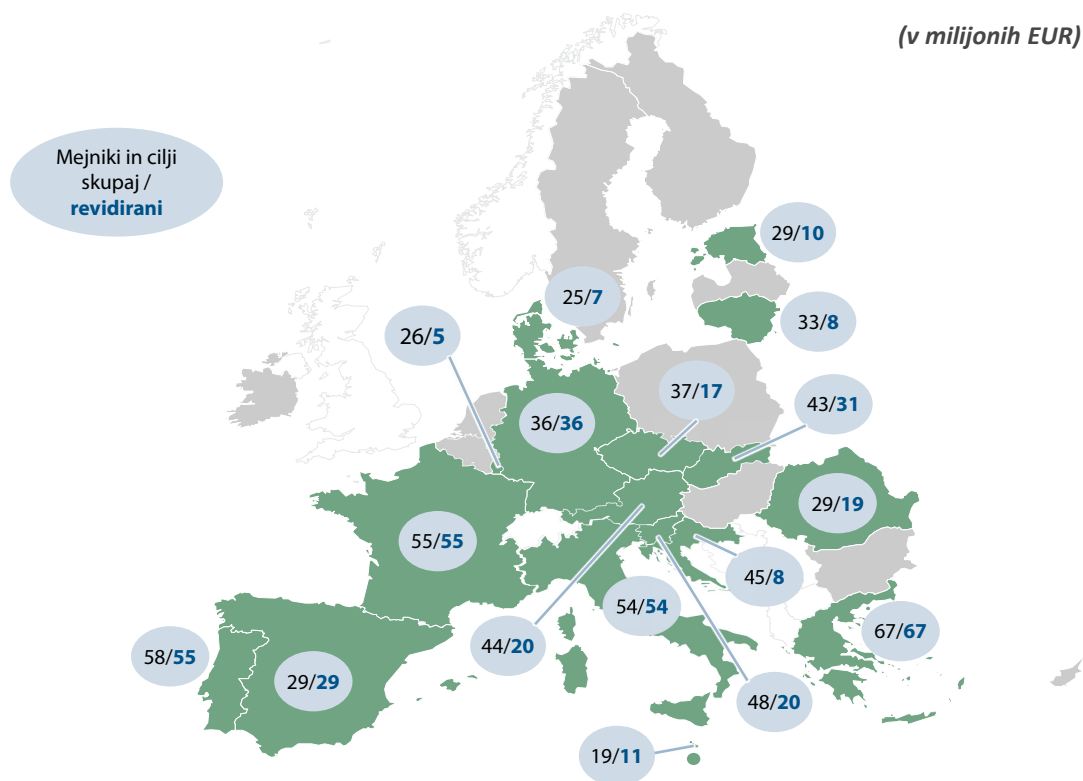
11.8. V predhodnih ocenah Komisije je bilo leta 2023 v dveh zahtevkih za plačilo nepovratnih sredstev pet mejnikov in ciljev, označenih kot takih, ki niso bili zadovoljivo izpolnjeni. Zato je Komisija plačilo delno začasno ustavila:

- o Za Litvo je Komisija menila, da dva od 33 mejnikov nista bila zadovoljivo izpolnjena, in začasno ustavila plačilo zneska v višini 26,2 milijona EUR. Na podlagi ukrepov, ki jih je Litva sprejela v šestih mesecih od začasne ustavitve plačila, je Komisija sklenila, da je bil en mejnik zadovoljivo izpolnjen, drugi pa delno. Zato je izvršila plačilo 17,5 milijona EUR, s čimer se je podpora Litve iz mehanizma zmanjšala za 8,7 milijona EUR.
- o Za Portugalsko je Komisija menila, da dva mejnika in en cilj od 40 mejnikov/ciljev niso bili zadovoljivo izpolnjeni, ter za 37 zadovoljivo izpolnjenih mejnikov in ciljev izvršila delno plačilo v znesku 1 874,5 milijona EUR. Istočasno je Komisija začasno ustavila plačilo zneska v višini 810,4 milijona EUR za tri mejnike/cilje, ki niso bili zadovoljivo izpolnjeni. Na podlagi ukrepov, ki jih je Portugalska sprejela v šestih mesecih od začasne ustavitve plačila, je Komisija zaključila, da sta bila dva mejnika in cilj zadovoljivo izpolnjena.

Obseg revizije in revizijski pristop

11.9. Odhodki mehanizma za leto 2023 so znašali skupaj 53,5 milijarde EUR, revizija Sodišča pa je zajela vseh 23 plačil nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 46,3 milijarde EUR in s tem povezani *obračun* predhodnega financiranja v skupni vrednosti 7,2 milijarde EUR. Teh 23 sklopov plačil nepovratnih sredstev in obračunov predhodnega financiranja (odhodki mehanizma) je bilo izplačano 17 državam članicam in je zadevalo 542 mejnikov in 135 ciljev (glej [slika 11.2](#)). Revizija Sodišča ni zajemala dela mehanizma, ki zadeva posojila (glej [Prilogo 11.1](#)).

Slika 11.2 – Skupno število/število revidiranih mejnikov in ciljev, na katerih so temeljili odhodki iz mehanizma v letu 2023

Država članica	Mejniki skupaj	Cilji skupaj	Revidirani mejniki	Revidirani cilji	Odhodki
Češka	31	6	11	6	1 067
Danska	23	2	5	2	346
Nemčija	28	8	28	8	4 345
Estonija	28	1	9	1	286
Grčija(*)	63	4	63	4	3 949
Španija	24	5	24	5	6 897
Francija	16	39	16	39	12 217
Hrvaška	32	13	2	6	805
Italija (*)	41	13	41	13	13 810
Litva	33	0	8	0	623
Luksemburg	24	2	3	2	25
Malta	16	3	8	3	60
Avstrija	40	4	16	4	805
Portugalska (*)	35	23	33	22	4 104
Romunija	28	1	18	1	2 147
Slovenija (*)	45	3	17	3	361
Slovaška (*)	35	8	23	8	1 629
Skupaj	542	135	325	127	53 476

(*) V letu 2023 je bilo izvršeno več kot eno plačilo.

Vir: Evropsko računsko sodišče

11.10. Sodišče je v skladu s svojim revizijskim pristopom, opisanem v *Prilogi 11.1*, za pripravo mnenja o pravilnosti odhodkov mehanizma za leto 2023 preučilo:

- (a) 325 mejnikov in 127 ciljev, vključenih v 23 plačil nepovratnih sredstev v letu 2023, da bi ocenilo, ali izpolnjujejo pogoje za plačilo in upravičenost. Ta ocena je vključevala:
 - (i) dokumentacijski pregled predhodnih ocen Komisije, vključno s 15 mejniki in cilji, povezanimi z revizijskimi in kontrolnimi sistemi držav članic;
 - (ii) obiske na kraju samem za 30 ciljev in mejnikov v šestih državah članicah (Češka, Španija, Francija, Hrvaška, Italija in Portugalska);
- (b) pet *naknadnih revizij*, ki jih je opravila Komisija (Češka, Danska, Grčija, Španija in Avstrija), da bi ocenila, ali so bile uspešno izvedene tako, da poleg predhodnih ocen omogočajo še dodatno zagotovilo, ter
- (c) poročanje GD ECFIN o pravilnosti odhodkov mehanizma za leto 2023 v njegovem *letnem poročilu o dejavnostih* in to, kako so te informacije predstavljene v *letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*.

Revizijsko mnenje Sodišča ne zajema pravilnosti odhodkov, ki nastanejo pri končnih prejemnikih

11.11. Mehanizem temelji na modelu „financiranja, ki ni povezano s stroški“⁶. Glavni pogoj, da Komisija izvrši plačilo državam članicam, je zadovoljivo izpolnjevanje vnaprej določenih mejnikov ali ciljev. Dodatne zahteve so, da cilji in mejniki, ki so bili prej zadovoljivo doseženi, ne smejo biti razveljavljeni ter da ni kršeno načelo o preprečevanju dvojnega financiranja. Pogoji za upravičenost, določeni v [Uredbi](#), vključujejo tudi upoštevanje obdobja upravičenosti, načelo, da se ne škoduje bistveno, in nenadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov⁷.

11.12. Čeprav morajo imeti države članice uspešne in učinkovite sisteme notranjih kontrol⁸, skladnost odhodkov končnih prejemnikov in izvajalskih organov s pravili EU in nacionalnimi pravili ni pogoj za plačila iz mehanizma državam članicam. Zato se revizija, ki jo je v zvezi s pravilnostjo plačil nepovratnih sredstev iz mehanizma državam članicam opravilo Sodišče, osredotoča na to, ali so bili vnaprej določeni mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni ter ali so bili izpolnjeni pogoji za upravičenost, določeni v [Uredbi](#).

11.13. Kot je Sodišče poročalo v prejšnjih letih, se to znatno razlikuje⁹ od revizijskega dela Sodišča na drugih področjih proračuna EU, na katerih Sodišče ocenjuje skladnost z vsemi ustreznimi pravili EU in nacionalnimi pravili vse do ravni končnih prejemnikov (npr. upravičenost nastalih stroškov ter skladnost s pravili o *državni pomoči* in *javnem naročanju*). Na [sliki 11.3](#) je primerjava revizij porabe za kohezijo ter porabe iz mehanizma ter razlike med delom Sodišča na teh dveh področjih.

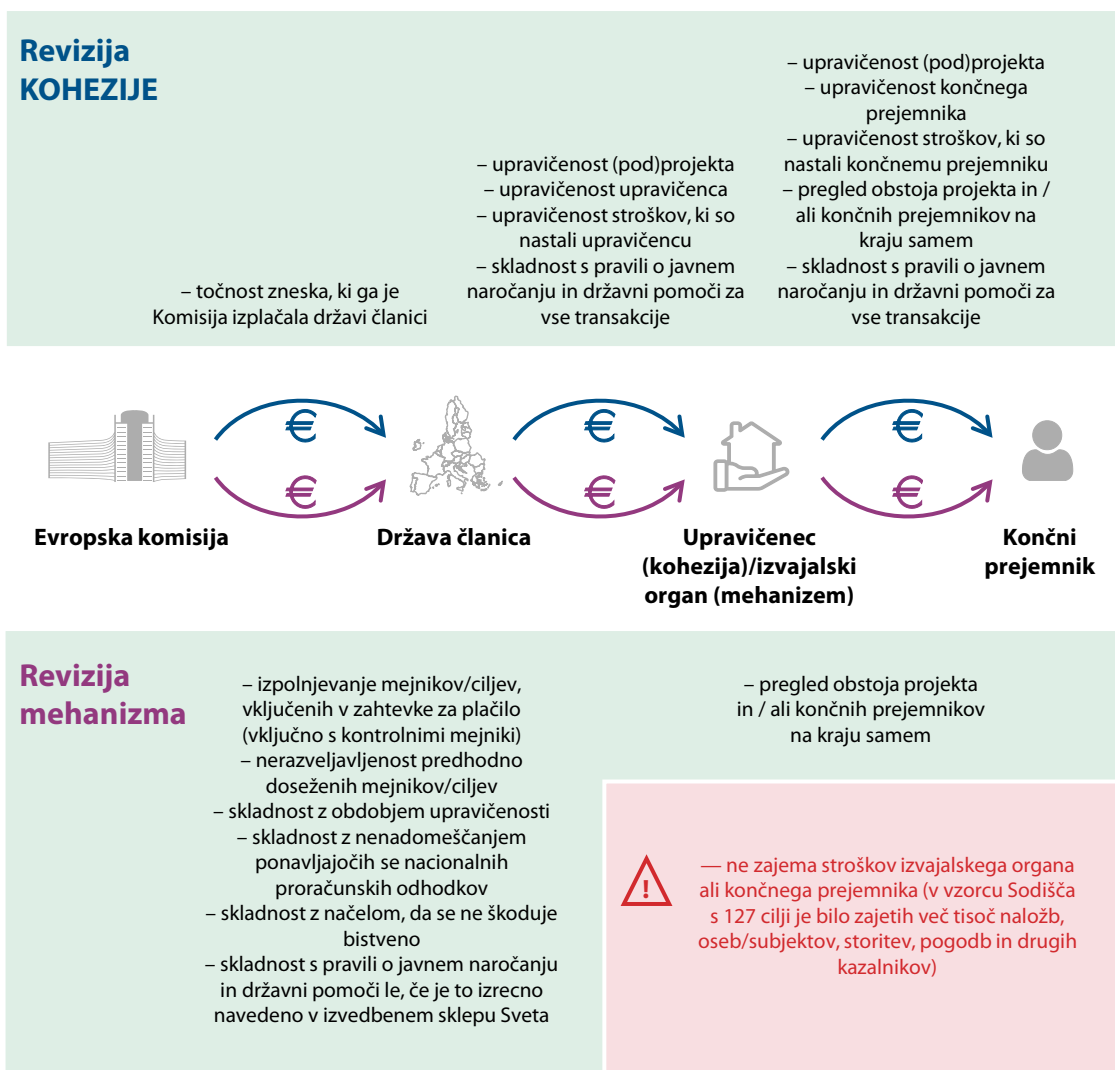
⁶ Člen 125(1)(a)(ii) [finančne uredbe](#).

⁷ Člen 5, člen 9, člen 17(2) in člen 24(3) [Uredbe \(EU\) 2021/241](#).

⁸ [Prav tam](#), člen 22.

⁹ Odstavek XXXVII [letnega poročila za leto 2022](#).

Slika 11.3 – Revizijsko delo Sodišča v zvezi s pravilnostjo odhodkov za kohezijo in odhodkov mehanizma

Vir: Evropsko računsko sodišče

11.14. Za mehanizem so morale države članice predložiti ocene stroškov za načrtovane reforme in naložbe, ki so bile podlaga za oceno Komisije za njihove načrte za okrevanje in odpornost. Vendar izplačila državam članicam niso povezana niti z ocenjenimi stroški ukrepov mehanizma niti z dejanskimi stroški, ki so nastali končnim prejemnikom. V skladu z Uredbo državam članicam v zahtevkih za plačilo stroškov ni treba predložiti informacij o odhodkih, ki so nastali končnim prejemnikom pri izpolnjevanju mejnikov in ciljev. To pomeni, da Sodišče v reviziji ne ocenjuje, ali so dejanski stroški izvajanja mejnika ali cilja sorazmerni s plačilom iz mehanizma ali z ocenjenimi stroški izvajanja mejnika ali cilja. To je še ena razlika v primerjavi z revizijskim delom Sodišča na drugih področjih proračuna EU.

11.15. Sodišče je v enem svojih prejšnjih poročil¹⁰ ugotovilo, da kontrolni sistem mehanizma zagotavlja le malo informacij na ravni EU o tem, ali so projekti, ki se financirajo v okviru mehanizma, skladni s pravili EU in nacionalnimi pravili. To vpliva na zagotovilo, ki ga lahko da Komisija, in povzroča vrzel v odgovornosti na ravni EU. Sodišče v okviru potekajoče revizije trenutno preučuje ukrepe, ki jih je Komisija sprejela na tem področju (glej odstavek **11.49**), in kontrolne sisteme držav članic za zagotavljanje skladnosti s pravili EU in nacionalnimi pravili.

¹⁰ Posebno poročilo 07/2023: Zasnova kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrevanje in odpornost.

Ocena skladnosti s pogoji za plačilo in upravičenost, ki jo je opravilo Sodišče

11.16. V skladu z Uredbo¹¹ bi morala Komisija zahtevke za plačilo oceniti brez nepotrebnega odlašanja in najpozneje v dveh mesecih od prejema zahtevka. Sporazumi o financiranju, ki jih podpišejo Komisija in države članice¹², dajejo Komisiji pravico do ustavitve ure, kadar državo članico obvesti o tem, da so potrebne pomembne dodatne informacije ali popravkih zahtevka za plačilo.

11.17. Sodišče je preučilo, koliko časa je Komisija potrebovala za izvedbo predhodne ocene plačil nepovratnih sredstev v letu 2023, in ugotovilo, da je upoštevala dvomesečni rok pri samo treh od skupno 23 plačil (nepovratnih sredstev). Zamude so večinoma nastale zaradi zahtev držav članic, da se ocenjevanje začasno prekine, da bi se zagotovilo več informacij. Vendar ta možnost ni predvidena niti v Uredbi niti v sporazumu o financiranju.

11.18. Sodišče je ugotovilo, da so na 16 od 325 mejnikov in 127 ciljev vplivale ugotovitve s finančnim učinkom (glej [Prilogo 11.2](#)). Zadevale so sedem od 23 plačil mehanizma (in z njimi povezane obračune predhodnega financiranja).

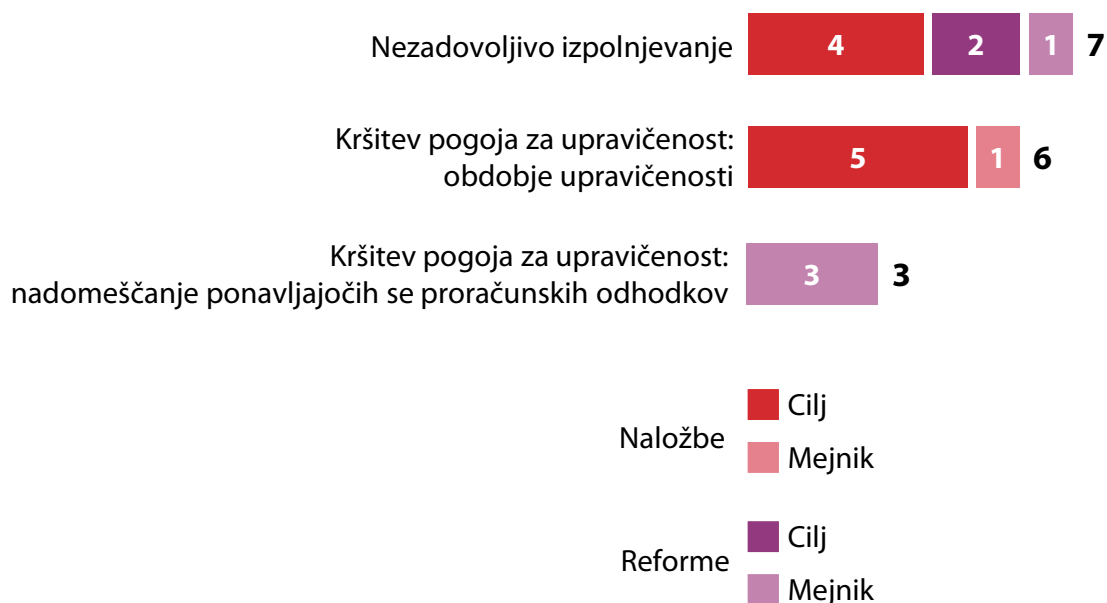
11.19. Glede na naravo modela porabe mehanizma in zato, ker se metodologija Komisije za začasno ustavitvev plačil¹³ opira na mnoge presoje, ki jih je treba opraviti in lahko privedejo do različnih razlag, Sodišče ne izračuna stopnje *napake*, ki bi bila primerljiva z drugimi področji porabe EU (glej [Prilogo 11.1](#)). Glede na vse to Sodišče ocenjuje, da je minimalni finančni učinek teh kvantitativnih ugotovitev nad *pragom pomembnosti* Sodišča. Na [sliki 11.4](#) je razčlenitev ugotovitev Sodišča v zvezi s kršitvami pogojev za plačilo in upravičenost.

¹¹ Člen 24(3) [Uredbe \(EU\) 2021/241](#).

¹² Člen 6(4) sporazuma o financiranju.

¹³ Priloga 2 SPOROČILA KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU, Mehanizem za okrepanje in odpornost: stanje po dveh letih – Edinstven instrument v središču zelene in digitalne preobrazbe EU ([COM\(2023\) 99](#)).

Slika 11.4 – Razčlenitev kvantitativnih ugotovitev

Vir: Evropsko računsko sodišče

Izpolnitev nekaterih mejnikov/ciljev ni zadovoljiva

11.20. Sodišče je pri svojih pregledih odkrilo sedem mejnikov in ciljev, povezanih s šestimi plačili, ki niso bili zadovoljivo izpolnjeni. Ugotovilo je, da niso bili izpolnjeni vsi elementi, ki se zahtevajo za mejnike ali cilje, in da ti manjkajoči elementi pomenijo več kot minimalno sprejemljivo odstopanje (glej [okvir 11.1](#)). Komisija je kljub temu izvršila ustrezna plačila. Sodišče je odkrilo še 14 primerov slabosti v oceni Komisije, ki niso vplivale na splošno pravilnost ocene.

Okvir 11.1

Primer cilja, ki ni bil zadovoljivo izpolnjen

Italija: cilj M1C1–9 – Podpora nadgradnji varnostnih struktur T1

Opis cilja v izvedbenem sklepu Sveta za Italijo:

„Vsaj pet ukrepov za okrepitev varnostnih struktur, dokončanih v okviru nacionalnega varnostnega perimetra za kibernetško varnost (PSNC) ter sektorja omrežij in informacijskih sistemov (NIS). [...]“

Država članica je predložila sedem poročil kot dokaz, da je izvedla ukrepe za okrepitev in nadgradnjo varnostnih struktur. Ta poročila so vključevala analizo stanja na področju kibernetške varnosti ter analizo tveganja in učinka, vendar se v skladu z revidirano direktivo o varnosti omrežij in informacij ti ukrepi štejejo zgolj kot eden od desetih elementov, potrebnih za obvladovanje tveganja, ki so mu izpostavljeni omrežja in informacijski sistemi.

Komisija je menila, da je bilo teh sedem poročil dokaz o intervencijah za okrepitev.

Po mnenju Sodišča šest od teh sedmih sporočil ni pomenilo izboljšav notranjih zmogljivosti za spremljanje in kontrole, temveč le analizo teh zmogljivosti. Intervencije so omogočile podlago za načrte za okrepitev kibernetške obrambe, vendar niso pomenile intervencij za okrepitev in nadgradnjo varnostnih struktur, kot se to zahteva v izvedbenem sklepu Sveta.

Sodišče je ugotovilo, da mejniki/cilji niso bili zadovoljivo izpolnjeni tudi pri plačilih za Avstrijo, Češko, Francijo, Grčijo in Portugalsko.

Nekateri ukrepi so se začeli pred obdobjem upravičenosti, drugi pa so nadomeščali tekoče nacionalne proračunske odhodke brez ustrezne utemeljitve

11.21. V Uredbi sta določena naslednja glavna pogoja za upravičenost, ki opredeljujeta čas izvedbe in vrsto ukrepov, ki se financirajo v okviru mehanizma:

- (a) samo ukrepi, ki so se začeli izvajati od 1. februarja 2020¹⁴, in
- (b) podpora iz mehanizma za okrevanje in odpornost ne sme nadomeščati tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov, razen kadar je to ustrezno utemeljeno¹⁵.

11.22. Uredba ne določa dodatnih meril za opredelitev „začetka“ izvajanja ukrepa ali „nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“. Komisija je ocenila skladnost s temi zahtevami takrat, ko so bili načrti odobreni. V smernicah Komisije¹⁶ je navedeno, da je mogoče z mehanizmom podpreti ukrepe samo, če so se začeli izvajati (in so nastali s tem povezani stroški) 1. februarja 2020 ali kasneje in ti ukrepi pomenijo sestavni del naložbe/reforme, ki jo vsebujejo načrti. Zato Sodišče meni, da bi moral biti začetek ukrepa datum prevzema prve (pravne) *obveznosti* v obliki pogodbe ali sklepa o financiranju, saj to že pomeni začetek neke dejavnosti. Poleg tega ni jasno, kako naj se v primeru reforme oceni, kdaj se šteje, da se je začel ukrep.

11.23. Kar zadeva tekoče nacionalne proračunske odhodke, Komisija v svojih smernicah, namenjenih državam članicam za njihove načrte za okrevanje in odpornost¹⁷, razlikuje med tekočimi in periodičnimi stroški ter se sklicuje na upravne odhodke, kot so stroški dela in poslovanja. Za primer, po njenem mnenju tekoči stroški vzdrževanja infrastrukture niso upravičeni, naložbe v posodobitve, vključno z zelo obsežnim ali zapoznelim vzdrževanjem, pa so potencialno upravičene, pri čemer se ocenjuje vsak primer posebej.

¹⁴ Člen 17(2) Uredbe (EU) 2021/241.

¹⁵ Prav tam, člen 5(1).

¹⁶ Delovni dokument služb Komisije z naslovom *Guidance to Member States – Recovery and resilience plans, SWD(2021) 12 final*.

¹⁷ Prav tam.

11.24. Sodišče je pri štirih plačilih ugotovilo, da so se dejavnosti, povezane s petimi cilji in enim mejnikom, začele pred februarjem 2020. Zato ti mejniki/cilji ne bi smeli biti financirani iz mehanizma (glej [okvir 11.2](#)).

Okvir 11.2

Primer neskladnosti z obdobjem upravičenosti

Francija: cilj 3–7 – Vozni vodi

Opis cilja v izvedbenem sklepu Sveta za Francijo:

„Kilometr[i] novih nameščenih vozni vodov (skupaj).“

Kot potrditev za izpolnitev cilja so francoski organi Komisiji predložili seznam sedmih železniških projektov, v okviru katerih je bilo nameščenih 233,9 km novih nadzemnih vodov, ki prenašajo električno energijo (vozni vodov). Sodišče je na podlagi naročilnic ugotovilo, da so bila naročila za štiri projekte, ki so zajemali gradnjo 155 km vodov, izdana pred februarjem 2020.

Sodišče je odkrilo primere neskladnosti z obdobjem upravičenosti tudi pri plačilih za Češko, Italijo in Avstrijo.

11.25. Sodišče je ugotovilo tudi, da so trije mejniki nadomeščali tekoče nacionalne proračunske odhodke brez ustrezne utemeljitve (glej [okvir 11.3](#)).

Okvir 11.3

Primer nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov

Avstrija: mejnik 134 – Četrto poročilo o gradbeni kulturi

Opis mejnika v izvedbenem sklepu Sveta za Avstrijo:

„Objavljeno je bilo četrto poročilo o gradbeni kulturi. V njem bo določen načrt za reformo gradbene kulture v Avstriji za prihodnja leta in konkretni ukrepi za program gradbene kulture.“

Četrto poročilo o gradbeni kulturi, ki ga je naročila avstrijska zvezna vlada, je nadaljevanje pobude avstrijskega parlamenta iz leta 2005. V skladu s pobudo je treba to poročilo objavljati periodično (vsakih pet let), da bi se spodbudili ukrepi za razvoj in razširjanje zaželenih rešitev in praks v zvezi z gradbeno kulturo v Avstriji. Prva tri poročila so bila objavljena v letih 2006, 2011 in 2017.

Sodišče meni, da sta priprava in objava poročil o gradbeni kulturi ponavljajoča se dejavnost, ki jo je treba izvesti vsakih pet let in ki se je doslej financirala iz nacionalnih proračunskih odhodkov. Poleg tega v poročilu, če se primerja s predhodnimi poročili, ni bilo bistvenega izboljšanja. Zato se ne bi smelo financirati iz mehanizma.

Sodišče je odkrilo primere financiranja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov iz mehanizma tudi pri plačilih za Grčijo in Malto.

Mejniki in cilji niso vedno jasno opredeljeni

11.26. Pri modelu financiranja, pri katerem so plačila pogojena z zadovoljivim izpolnjevanjem predhodno določenih mejnikov in ciljev, so jasni in nedvoumni kazalniki ter jasna opredelitev „zadovoljivega izpolnjevanja“ ključni za zanesljivo oceno pravilnosti plačila. Nejasno opredeljeni mejniki in cilji pomenijo, da so tudi merila za ocenjevanje njihovega izpolnjevanja nejasna.

11.27. V Uredbi ni meril o tem, kako razlagati pojem „zadovoljivo“. V skladu s smernico Komisije¹⁸ pomeni „zadovoljivo“ izpolnjevanje to, da so bile zahteve – razen z minimalnimi odstopanji (manjka manj kot 5 %, da bi bil cilj dosežen) – izpolnjene (glej *Prilogo 11.1*). Komisija pri ocenjevanju zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev sprejema minimalna odstopanja po vsebini, obliki, časovnem okviru in kontekstu. Sodišče zato uporablja ta minimalna odstopanja kot revizijsko merilo. Ugotavlja, da lahko glede na zadevno plačilo iz mehanizma tisti delež plačila, ki ustreza sprejetim odstopanjem, znaša več milijonov eurov. Poleg tega so za oceno „zadovoljivega“ izpolnjevanja kvalitativnih meril potrebne mnoge presoje, ki lahko privedejo do več možnih različnih razlag o tem, ali je bil mejnik/cilj zadovoljivo izpolnjen.

11.28. Kot je Sodišče že poročalo¹⁹, je opozorilo na tveganje, da bo brez jasne opredelitve mejnikov in ciljev težko oceniti, ali so bili ti izpolnjeni, ter da prvotni cilj zato morda ne bo dosežen. Za prihodnje revizije načrtov Sodišče priporoča Komisiji, naj zagotovi, da bodo mejniki in cilji ustrezno opredeljeni in dovolj jasni. Sodišče je pri svojem delu v zvezi s pravilnostjo odhodkov mehanizma za leto 2023 v svojem vzorcu odkrilo 15 primerov nejasno opredeljenih mejnikov ali ciljev (ugotavlja, da je Komisija v 12 od njih te slabosti opredelila in dokumentirala v svoji predhodni oceni) (*okvir 11.4*).

¹⁸ Priloga 1 COM(2023) 99.

¹⁹ Odstavek 11.36 in priporočilo 11.2. *letnega poročila za leto 2022*. *Posebno poročilo 21/2022* – Ocena nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ki jo je izvedla Komisija: na splošno ustrezna, vendar tveganja v zvezi z izvajanjem še vedno obstajajo, odstavek 82. *Posebno poročilo 26/2023*: Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost – Orodje za merjenje napredka pri izvajanju, ki pa ne zadostuje za spremljanje smotrnosti.

Okvir 11.4

Primer premalo specifičnega mejnika

Španija: mejnik 2 – Spremembe tehničnega gradbenega zakonika (TBC), predpisov o nizki napetosti v elektrotehniki (lver) in odobritev kraljevega odloka za ureditev javnih storitev polnjenja

Opis mejnika v izvedbenem sklepu Sveta za Španijo:

„Začetek veljavnosti: [...] ii) spremembe uredbe o nizkonapetostni elektrotehniki (LVER), da se vključijo obveznosti za polnilno infrastrukturo za parkirišča, ki niso povezana s stavbo, in [...].“

Med drugim je bila za mejnik potrebna sprememba zakonodaje o nizkonapetostni elektroniki, tako da bi ta zajemala obveznost namestitve polnilnih mest na parkiriščih, ki niso povezana s stavbo. Vendar v mejniku ni podrobno določen obseg obveznosti, na primer število ali delež polnilnih mest, ki jih je treba namestiti. Zato bi vsaka še tako nezahtevna sprememba zadostovala za zadovoljivo izpolnitev mejnika.

Preučitev izbranih sistemov spremljanja in kontrol, ki jo je opravilo Sodišče

Pri naknadnih revizijah Komisije so še vedno nekatere slabosti

11.29. V skladu s *finančno uredbo*²⁰ in sporazumi o financiranju, sklenjenimi z državami članicami, je namen pri naknadnih revizijah odkriti in popraviti napake v zvezi z operacijami, in sicer po tem, ko so bile te odobrene. Cilj teh revizij je preveriti zakonitost in pravilnost plačil, ki jih izvrši Komisija, tako, da se preveri doseganje mejnikov in ciljev, vključenih v zahtevek za plačilo.

11.30. Komisija je leta 2023 izvedla osem naknadnih revizij mejnikov in ciljev, da bi ocenila, v kolikšni meri je bilo izpolnjenih deset ciljev in osem mejnikov. Nekatere od teh revizij so bile združene z revizijami sistemov. Komisija je zaključila, da so bili vsi mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni. Leta 2024 je Komisija še naprej izvajala naknadne revizije mejnikov/ciljev, ki so zajemale plačila, izvršena leta 2023.

11.31. Sodišče je v svojem *letnem poročilu za leto 2022*²¹ ugotovilo, da v postopkih naknadnih revizij niso bili predvideni pregledi, s katerimi bi se preverilo, ali so bili revidirani cilji, ki so bili predhodno ocenjeni kot izpolnjeni, razveljavljeni po tem, ko je bilo plačilo izvršeno, ter ali so ukrepi skladni z merilom o obdobju upravičenosti in načelom o nenadomeščanju tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov. Zadevno priporočilo, ki ga je Komisija deloma sprejela, je bilo doslej le deloma izvedeno (glej *Prilogo 11.3*).

11.32. Sodišče je pregledalo delo Komisije v zvezi s petimi naknadnimi revizijami 10 mejnikov/ciljev (ki se nanašajo na Češko, Dansko, Grčijo, Španijo in Avstrijo). Ugotovilo je, da je Komisija posodobila svojo revizijsko strategijo tako, da je ta vključevala preglede razveljavitev, ne pa tudi pregledov glede nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov. Vendar Komisija v času revizije Sodišča še ni posodobila svojih revizijskih kontrolnih seznamov, da bi vključevali preglede razveljavitev. Sodišče je ugotovilo tudi, da so naknadne revizije vključevale nekatere preglede skladnosti z obdobjem upravičenosti, vendar se je v njih kot datum začetka

²⁰ Člen 74(6) *finančne uredbe*.

²¹ Odstavek 11.46 in priporočilo 11.1. *letnega poročila za leto 2022*.

ukrepa štelet trenutek, ko so stroški nastali, ne pa trenutek, ko je nastala zadevna pravna obveznost (glej odstavek [11.21](#)). Zato ni ugotovila kršitve merila obdobja upravičenosti za enega od ciljev. V zvezi z drugim ciljem je Sodišče ugotovilo, da je naknadna revizija temeljila na nepopolnih podatkih.

Še vedno so slabosti v sistemih držav članic za spremljanje in kontrole

11.33. Ker sistemi držav članic za spremljanje in kontrole v času odobritve načrtov za okrevanje in odpornost niso bili v celoti vzpostavljeni²², je Komisija uvedla posebne mejnike/cilje (tako imenovani *kontrolni mejniki*) za odpravo vrzeli ali pomanjkljivosti v kontrolnih sistemih. V skladu s kontrolnimi mejniki so morale države članice pred prvim plačilom izvesti dodatne ukrepe.

11.34. Komisija je sprva zahtevala, da 16 držav članic vključi specifične kontrolne mejnike. Ob reviziji nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost leta 2023 je dodala še 10 kontrolnih mejnikov za sedem držav članic, da bi odpravila na novo ugotovljene slabosti v njihovih kontrolnih sistemih. Teh sedem držav članic bodisi ni imelo nobenih kontrolnih mejnikov, povezanih s prvimi zahtevki za plačilo (Danska, Ciper, Avstrija in Portugalska), bodisi še niso predložile prvega zahtevka za plačilo (Belgija, Irska in Finska). Poleg tega za prve tri države članice (Dansko, Ciper in Avstrijo) ni posebnega roka za izvedbo, zato bo obvezno te mejnike izvesti šele, ko bo država članica predložila svoj naslednji zahtevk za plačilo (predvidoma leta 2024).

11.35. Splošno stališče Sodišča je, da uvedba kontrolnih mejnikov pomeni, da ti sistemi niso bili v celoti delujoči, ko so se načrti začeli izvajati. Za tiste države članice, pri katerih je bilo drugo ali tretje plačilo pogojeno z doseganjem kontrolnih mejnikov, so slabosti v kontrolnih sistemih pomenile tveganje za zaščito finančnih interesov EU in bi lahko vplivale na pravilnost odhodkov.

²² Odstavki 102–104 [Posebnega poročila 21/2022](#).

11.36. Sodišče je ocenilo izvajanje 15 kontrolnih mejnikov v šestih državah članicah (Češka, Estonija, Litva, Luksemburg, Portugalska in Slovenija). Čeprav namen njegovega dela ni priprava mnenja o splošni *uspešnosti* kontrolnih sistemov držav članic za upravljanje mehanizma, je Sodišče lahko ocenilo ključne komponente teh sistemov. Bodisi Sodišče bodisi Komisija sta odkrila naslednje slabosti v dveh državah članicah (Češka in Litva):

- (a) pomanjkanje informacij o napredku pri neizpolnjenih mejnikih/ciljih (Češka);
- (b) slabosti pri sistemih zbiranja podatkov o končnih prejemnikih, izvajalcih, podizvajalcih in dejanskih lastnikih (Litva).

11.37. Sodišče je tako kot lani ugotovilo, da so se zahteve in raven podrobnosti v kontrolnih mejnikih med državami članicami znatno razlikovale. Na primer, na Češkem, v Litvi, Luksemburgu in Sloveniji je moral biti v skladu s kontrolnimi mejniki vzpostavljen delujoč arhivski sistem (s katerim so se beležili podatki in spremljal napredek pri izvajanju), v Estoniji pa je bil kontrolni mejnik začetek veljavnosti pravnega okvira mehanizma. Sodišče je v svojem letnem poročilu za leto 2022 ugotovilo, da na pet držav (Bolgarijo, Grčijo, Hrvaško, Italijo in Romunijo) vpliva horizontalna slabost – ki pa bi lahko imela posledice za sisteme vseh držav članic – povezana z zbiranjem podatkov o dejanskih lastnikih tujih podjetij. Letos je odkrilo podobne slabosti tudi na Češkem, v Španiji, Litvi in Luksemburgu.

11.38. Sodišče je spremljalo tudi slabosti, ki jih je odkrilo pri ocenjevanju izvajanja kontrolnih mejnikov v zvezi s plačili za leto 2022 (Španija, Francija in Hrvaška), in ugotovilo, da te slabosti še vedno obstajajo (glej [okvir 11.5](#)).

Okvir 11.5

Slabosti v kontrolnih sistemih držav članic, o katerih je Sodišče poročalo leta 2022, še vedno obstajajo

Španija: V sistemu poročanja ni popolnih informacij o napredku pri neizpolnjenih mejnikih/ciljih ter o dejanskih lastnikih, virih financiranja EU in plačanih zneskih.

Francija: Sistem upravljanja in poročanja ni povezan z drugimi informacijskimi sistemi za upravljanje ukrepov mehanizma. Ker ni integriranega informacijskega sistema za nacionalni načrt za okrepanje in odpornost, pretok informacij ni avtomatiziran, kar pomeni tveganje za kakovost podatkov.

Hrvaška: V arhivskem sistemu še vedno ni mogoče zagotoviti podatkov o razpisih za zbiranje predlogov, za katere so bila javna naročila oddana pred vzpostavitvijo sistema.

11.39. Sodišče ugotavlja, da je Komisija izdala mnenja s pridržkom o kontrolnih sistemih ali o doseganju mejnikov in ciljev v treh od štirih končnih poročil o naknadnih revizijah, ki so bila na voljo v času revizije Sodišča (Grčija, Hrvaška in Slovaška). Skupaj z osnutki revizijskih poročil (Češka, Danska, Španija, Luksemburg) in končnim poročilom Avstrije (z mnenjem brez pridržkov), ki so bili na voljo v času revizije Sodišča, so bile predstavljene naslednje ugotovitve (glej [tabelo 11.1](#)). Do takrat, ko se pripravljajo končna poročila, je mogoče nekatera opažanja spremeniti.

Tabela 11.1 – Slabosti, ugotovljene v naknadnih revizijah

	Število zadevnih držav članic
Slabosti v kontrolnih sistemih držav članic in zaščita finančnih interesov EU	
Slabosti v pregledih nasprotja interesov, dvojnega financiranja, goljufij in korupcije	7
Neustrezni ali nezadostni pregledi skladnosti s pravili EU in nacionalnimi pravili (vključno z javnimi naročili in državno pomočjo) ali z načelom, da se ne škoduje bistveno	6
Primer suma goljufije	1
Omejena uporaba orodja Arachne kot orodja za odkrivanje tveganja ali pa se orodje sploh ne uporablja	2
Slabosti v zahtevku za plačilo	
Neupravičeni prijavljeni projekti ali postavke	1
Slabosti v revizijah nacionalnih revizijskih organov (nepravilna ocena, metodološke slabosti itd.)	3
Neustrezna ali šibka <i>revizijska sled</i> ali postopek upravljanja podatkov	7
Druge slabosti (vključno z arhivskim sistemom)	
Neustrezno zbiranje podatkov v nasprotju s členom 22(2)(d) Uredbe	4
Pomanjkanje upravne zmogljivosti ali jasne organizacijske strukture	2
Neskladnost s pravili o obveščanju javnosti	5

Vir: analiza Sodišča na podlagi poročil o naknadnih revizijah, ki jih je opravila Komisija

11.40. Ugotovitve tako Komisije kot Sodišča kažejo na stalne slabosti v zvezi s tem, kako države članice izvajajo kontrolne sisteme. To pomeni tveganje za razpoložljivost popolnih in točnih podatkov, na katerih temeljijo zahtevki za plačila, dostop do teh zahtevkov za namene kontrole in učinkovito delovanje kontrolnih sistemov držav članic za zaščito finančnih interesov EU. To je zaskrbljujoče, saj imajo kontrolni sistemi držav članic ključno vlogo pri zagotavljanju uspešne zaščite finančnih interesov EU²³.

²³ Člen 22(1) Uredbe (EU) 2021/241.

11.41. Kar zadeva zaščito finančnih interesov EU, je Sodišče v enem od prejšnjih poročil poudarilo, da mora Komisija od držav članic prejeti zadostno zagotovilo o uspešnosti nacionalnih sistemov za preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje goljufij, korupcije in nasprotja interesov²⁴. To pomeni, da se Komisija v primerjavi s skladi kohezijske politike bolj opira na sisteme držav članic. Sodišče je ugotovilo tudi, da pri poročanju o goljufijah pri sredstvih mehanizma – v primerjavi s sredstvi za kohezijsko politiko – ni centraliziranega in standardiziranega pristopa²⁵. Države članice morajo o primerih suma goljufij poročati v izjavi o upravljanju, priloženi zahtevku za plačilo, ne pa v integriranem informacijskem sistemu. Vendar ni jasnih smernic o tem, na kateri točki natančno bi bilo treba sporočiti primer suma goljufije, ali obstaja prag za poročanje in katere standardne informacije bi bilo treba sporočiti za vsak posamezen primer in v zvezi s sprejetimi popravilnimi ukrepi²⁶.

11.42. Ključni kazalnik tveganja goljufije je obseg odkritih goljufij. Sodišče je ugotovilo, da države članice v izjavah o upravljanju do konca leta 2023 niso poročale niti o enem samem primeru suma goljufije. Edini podatki o obsegu primerov suma goljufij, ki so na voljo na ravni EU, izhajajo iz letnega poročila Evropskega javnega tožilstva (EJT) za leto 2023. EJT je do konca leta 2023 opravilo 206 aktivnih preiskav v zvezi s sredstvi mehanizma, potencialna povzročena škoda za ta sredstva pa je bila ocenjena na več kot 1,8 milijarde EUR. 206 potekajočih preiskav zadeva 10 držav članic, pri čemer je približno 75 % vseh primerov iz Italije. Podatki, ki jih je predstavilo EJT, potrjujejo, da je v mehanizmu prisotno tveganje goljufije. Ob teh podatkih se tudi vzbujajo dvomi o zanesljivosti izjav držav članic o upravljanju, kar zadeva poročanje o odkritih goljufijah in sprejetih popravilnih ukrepih.

²⁴ Pregled 01/2023 – Financiranje EU v okviru kohezijske politike ter mehanizma za okrevanje in odpornost: primerjalna analiza, odstavek 107.

²⁵ Odstavka 80 in 81 Posebnega poročila 07/2023.

²⁶ Prav tam.

Slabosti v zahtevkih za plačilo

11.43. Sodišče je v treh državah članicah (Grčija, Malta in Portugalska) ugotovilo, da revizijski organi takrat, ko so bili zahtevki za plačilo poslani Komisiji, še niso dokončali revizijskega dela v zvezi s povzetki revizij, ki se priložijo izjavam o upravljanju in zahtevkom za plačilo. Sodišče je odkrilo tudi osem primerov problemov z zanesljivostjo informacij, ki jih je pet organov držav članic vključijo v svoje izjave o upravljanju. Namen teh izjav je dati zagotovilo, da so informacije, predložene v zahtevkih za plačila, popolne, točne in zanesljive²⁷. Države članice bi morale v svoje izjave o upravljanju vključiti *pridrške* in Komisiji označiti manjkajoče dokaze, če je to potrebno. Vendar takega pridržka ni vključila nobena od držav članic (glej [okvir 11.6](#)).

Okvir 11.6

Primer nezanesljive izjave o upravljanju

Slovenija: mejnik 128 – Izdaja sklepov o sofinanciranju projektov v podporo regionalnemu razvoju

Opis mejnika v izvedbenem sklepu Sveta za Slovenijo:

„Izdaja sklepov o sofinanciranju projektov v podporo regionalnemu razvoju z investicijami v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva. Projekti bodo izbrani na podlagi Zakona o spodbujanju regionalnega razvoja in bodo skladni s tehničnimi smernicami za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno (2021/C58/01), in sicer z uporabo seznama za izključitev in zahteve po skladnosti z ustrežno okoljsko zakonodajo EU in nacionalno okoljsko zakonodajo.“

Sodišče je ugotovilo, da sta bila le dva od treh sklepov o dodelitvi sredstev izdana pred zahtevkom za plačilo, preostali sklep pa je bil izdan med predhodnim ocenjevanjem Komisije. Izjava o upravljanju ni vsebovala pridržka, v katerem bi bilo poudarjeno, da je bil mejnik samo delno izpolnjen.

Sodišče je odkrilo nezanesljive izjave o upravljanju tudi pri plačilih za Avstrijo, Grčijo, Portugalsko in Romunijo.

²⁷ Člen 22(2)(c) Uredbe (EU) 2021/241.

Zadeve, povezane z *dobrim finančnim poslovanjem*

11.44. V tem delu poglavja so predstavljene zadeve, ki niso neposredno povezane z *izjavo Sodišča o zanesljivosti*; v njem Sodišče opozarja na slabosti v zasnovi ukrepov, mejnikov in ciljev. Posebna poročila²⁸ omogočajo celovitejši pregled vidikov dobrega finančnega poslovanja v zvezi z mehanizmom.

11.45. Z mejniki in cilji naj bi se meril napredek držav članic pri izvajanju naložb in reform iz njihovih nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost ter s tem doseganje ciljev mehanizma. Za zagotovitev, da so ti mejniki in cilji smiselni in skladni z načeli dobrega finančnega poslovanja, je pomembno, da zajemajo vse glavne elemente, na katerih temelji zadevna reforma ali naložba, zlasti njeno dokončanje²⁹.

11.46. Sodišče je v svojem vzorcu mejnikov in ciljev (glej odstavek [11.10](#)) odkrilo 14 primerov reform ali naložb, pri katerih v mejnikih ali ciljnih niso bili zajeti vsi elementi ali pri katerih dokončanje ni bilo zajeto v mejniku ali cilju. To pomeni, da se plačila iz mehanizma izvršijo, četudi se s tem povezana reforma ali naložba ne izvede v celoti (glej [okvir 11.7](#)).

²⁸ [Posebno poročilo 21/2022](#). Ocena nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost, ki jo je izvedla Komisija: na splošno ustrezna, vendar tveganja v zvezi z izvajanjem še vedno obstajajo.

[Posebno poročilo 26/2023](#): Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost – Orodje za merjenje napredka pri izvajanju, ki pa ne zadostuje za spremljanje smotrnosti.

[Posebno poročilo 13/2024](#): Črpanje sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost – Pri črpanju so zamude in še vedno obstajajo tveganja, da ukrepi ne bodo dokončani in da tako tudi cilji mehanizma ne bodo doseženi.

²⁹ Odstavki 30–32 [Posebnega poročila 26/2023](#).

Okvir 11.7

Primer reforme, ki ni v celoti zajeta v mejnikih

Španija: reforma 4 (C28.R4) – Reforma davčnih ukrepov, ki prispevajo k ekološkemu prehodu:

Ta reforma vsebuje davčne ukrepe, katerih cilj je podpreti zeleni prehod. Ukrepi vključujejo: (a) uvedbo davka na odlaganje odpadkov na odlagališča in sežigalnice; (b) uvedbo davka na plastično embalažo za enkratno uporabo; (c) spremembo davka na fluorirane toplogredne pline; (d) davke ali plačila v zvezi z mobilnostjo, kot so cestnine in davki na registracijo vozil; in (e) revizijo subvencij za mineralna olja, ki se uporabljajo kot gorivo. Izvajanje ukrepov se zaključi do 30. junija 2022.

Prvi štiri elementi so zajeti v treh mejnikih (mejniki 389, 391 in 390). Peti element – revizija subvencij za mineralna olja, ki se uporabljajo kot gorivo – ni zajet v nobenem mejniku ali cilju v izvedbenem sklepu Sveta. Ker ta element reforme ni zajet v izvedbenem sklepu Sveta, je težje spremljati izvajanje reform, nazadnje pa tudi omogoča razmere, v katerih bi se s to reformo povezana plačila iz mehanizma izvršila, četudi reforma ne bi bila izvedena v celoti.

Sodišče je podobne primere odkrilo pri plačilih za Francijo, Grčijo, Italijo, Portugalsko in Slovaško.

11.47. Sodišče je ugotovilo tudi, da so bili stroški, ki jih je za eno naložbo ocenila država članica, ob predložitvi načrta za okrevanje in odpornost Komisiji znatno višji, kot je bilo potrebno za izpolnitev s tem povezanega naložbenega cilja, kot je opredeljen v izvedbenem sklepu Sveta (glej [okvir 11.8](#)). To pomeni, da bi država članica naložbo lahko izvedla tudi s sredstvi, manjšimi od ocenjenih.

Okvir 11.8

Primer naložbe z znatno nižjimi stroški izvajanja, kot so bili ocenjeni v nacionalnem načrtu

Avstrija: naložba ID 4.B.4 – Naložbe v medicinske sestre v skupnosti

„[...] Naložba vključuje vzpostavitev mreže medicinskih sester v skupnosti, ki so blizu njihovim pacientom. V projektu bo v okviru pogodb o zaposlitvi za določen čas po vsej državi napotenih 150 medicinskih sester iz skupnosti. [...]“

Naložba ima dva cilja: zagotavljanje 150 medicinskih sester v skupnosti in objava vmesnega ocenjevalnega poročila. V opisu v sklepu Sveta ni bilo navedeno, ali naj bi bile medicinske sestre zaposlene s polnim ali krajšim delovnim časom, temveč je cilj to, da so začele delati.

V prilogi k načrtu za okrevanje in odpornost so skupni ocenjeni stroški naložbe temeljili na stroških medicinskih sester v ekvivalentu polnega delovnega časa (100 000 EUR letno za vsako medicinsko sestro). Glede na pogodbe o zaposlitvi je povprečni delovni čas medicinskih sester, ki so bile nato zaposlene, znašal 68 % ekvivalenta polnega delovnega časa. Nejasna opredelitev cilja v načrtu za okrevanje in odpornost pomeni, da bodo stroški naložbe znatno nižji od ocenjenih.

Letna poročila o dejavnostih in letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU

11.48. Letna poročila o dejavnostih so glavno orodje generalnih direktoratsv Komisije za poročanje o tem, ali imajo sprejemljivo zagotovilo, da se s kontrolnimi postopki jamči pravilnost odhodkov. Generalni direktor GD ECFIN za leto 2023 daje sprejemljivo zagotovilo o naslednjih treh elementih:

- (a) zakonitost in pravilnost plačil iz mehanizma za leto 2023;
- (b) države članice na področju javnega naročanja in državne pomoči redno preverjajo, ali je bilo financiranje iz mehanizma za okrevanje in odpornost uporabljeno v skladu z vsemi veljavnimi pravili ter ali so bili ukrepi za izvajanje reform in naložbenih projektov skladni z vsemi veljavnimi pravili, zlasti v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem in odpravljanjem goljufij, korupcije in nasprotij interesov³⁰, ter
- (c) kar zadeva zaščito finančnih interesov Unije, zagotovilo zajema izvedbo sorazmernega zmanjšanja podpore iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter izterjavo vseh zneskov, dolgovanih proračunu EU, ali zahteve za predčasno odplačilo posojila v primeru goljufije, korupcije in nasprotij interesov, ki škodijo finančnim interesom EU in jih država članica ni odpravila, ali hujše kršitve obveznosti iz sporazuma o financiranju³¹.

³⁰ Člen 22(2) Uredbe (EU) 2021/241.

³¹ Prav tam, opomba 2, člen 22(5).

11.49. Komisija tako kot v prejšnjih letih ni ocenila količinsko opredeljivega tveganja ob plačilu, saj ni mogoče določiti smiselne stopnje napake. Namesto tega dodeli raven tveganja (nizko, srednje ali visoko) za zakonitost in pravilnost vsakega plačila v okviru mehanizma na podlagi rezultatov svojih *predhodnih ocen*, rezultatov svojih naknadnih revizij mejnikov in ciljev ter sistemov poročanja. V zvezi z visoko ravno tveganja za plačila iz mehanizma nad *pragom de minimis* bi bilo treba izreči pridržek. Komisija je ocenila vse mejnike in cilje kot zadovoljivo izpolnjene in sprejela zaključek, da je bilo tveganje pri 22 plačilih nizko, pri enem pa srednje. Na podlagi tega generalni direktor GD ECFIN daje zagotovilo, da so plačila iz mehanizma za leto 2023 pravilna. Vendar to ni v skladu z ugotovitvami Sodišča.

11.50. Sodišče je v prejšnjem poročilu³² ugotovilo, da je kontrolni sistem mehanizma zagotavljal le malo informacij na ravni EU o tem, ali so bili projekti, ki so se financirali v okviru mehanizma, skladni s pravili EU in nacionalnimi pravili, ter da je to vplivalo na zagotovilo, ki ga je lahko dala Komisija, zaradi česar je nastala vrzel v zagotovilih. Glede na navedbe v letnem poročilu o dejavnostih za leto 2023 je Komisija posodobila revizijske in kontrolne strategije za mehanizem, vključno z okrepljenimi kontrolami kontrolnih sistemov držav članic. Vendar je v zagotovilu za proračunsko leto 2023, ki ga je dal GD ECFIN, navedeno samo, da države članice izvajajo redne preglede, še vedno pa v njem ni zajeta uspešnost pregledov, ki so jih izvedle države članice. To je zlasti zaskrbljujoče, saj je neskladnost s pravili EU in nacionalnimi pravili, kot so tista v zvezi z naročanjem, državno pomočjo in upravičenostjo, pogosta v drugih programih porabe EU (glej *sliko 1.8*), na kontrolne sisteme držav članic pa vplivajo slabosti (glej *tabelo 11.1*).

³² Posebno poročilo 07/2023.

Zaključki in priporočila

Zaključki

11.51. V primerjavi z odhodki v okviru splošnega proračuna EU model porabe mehanizma pomembno vpliva na področje, zajeto v revizijo pravilnosti Sodišča, in zagotovilo, ki ga lahko da Sodišče, saj pravilnost odhodkov, ki so nastali končnim prejemnikom, ni pogoj za izplačila državam članicam. Kot je predstavljeno v tem poglavju, splošni revizijski dokazi, pridobljeni z delom Sodišča, kažejo naslednje:

- (a) 16 od 452 mejnikov in ciljev, ki jih je preučilo Sodišče, ni bilo skladnih s pogoji za plačilo in upravičenost. To zadeva sedem plačil v sedmih državah članicah (glej odstavke [11.20–11.25](#));
- (b) obstaja 15 primerov nejasno opredeljenih mejnikov in ciljev ter 14 slabosti pri zasnovi ukrepov in mejnikov/ciljev, ki so prispevali k temu, da je ocena njihovega zadovoljivega izpolnjevanja temeljila na bolj osebni presoji in/ali so ogrozili rezultate, ki jih je mogoče doseči z mehanizmom (glej odstavke [11.28 in 11.44–11.47](#));
- (c) Komisija je posodobila svojo strategijo naknadnih revizij, da ta vključuje preglede razveljavitev, ne pa tudi pregledov nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov. Naknadne revizije zdaj vključujejo nekatere preglede skladnosti z obdobjem upravičenosti, vendar se v njih za datum začetka ukrepa šteje datum nastanka stroškov, ne pa datum, ko je nastala zadevna pravna obveznost (glej odstavka [11.31 in 11.32](#));
- (d) za tiste države članice, pri katerih je bilo drugo ali tretje plačilo pogojeno z doseganjem kontrolnih mejnikov, so slabosti v kontrolnih sistemih pomenile tveganje za zaščito finančnih interesov EU in bi lahko vplivale na pravilnost odhodkov (glej odstavke [11.33–11.35](#));
- (e) v sistemih poročanja in kontrol držav članic so bile stalne slabosti. To pomeni tveganje za razpoložljivost popolnih in točnih podatkov, na katerih temeljijo zahtevki za plačilo, dostop do teh zahtevkov za namene kontrole in učinkovito delovanje kontrolnih sistemov držav članic za zaščito finančnih interesov EU (glej odstavke [11.36–11.42](#));
- (f) informacije, ki so jih države članice vključile v svoje izjave o upravljanju, niso bile vedno zanesljive (glej odstavek [11.43](#)).

11.52. Ugotovitve in zaključki Sodišča niso skladni z izjavo, ki jo je zagotovil *odredbodajalec* GD ECFIN.

Priporočila

11.53. V *Prilogi 11.3* so ugotovitve iz pregleda izvajanja treh priporočil, ki jih je Sodišče dalo v letnih poročilih za leti 2021 in 2022. Na podlagi pregleda prejšnjih priporočil Sodišča in njegovih ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče priporoča Komisiji, naj:

Priporočilo 11.1 – Uporabiti strožja merila za ocenjevanje skladnosti z obdobjem upravičenosti

oceni skladnost s pogoji za upravičenost tako, da uporabi datum prve (pravne) obveznosti kot datum začetka ukrepa;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Priporočilo 11.2 – Opredeliti specifična merila o tem, kaj šteje za nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov

oceni skladnost s pogoji za upravičenost tako, da opredeli specifična merila o tem, kaj šteje za nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Priporočilo 11.3 – Odpraviti preostale slabosti v kontrolnih sistemih držav članic

zagotovi, da države članice nemudoma sprejmejo popravne ukrepe za odpravo preostalih slabosti v svojih kontrolnih sistemih.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Priporočilo 11.4 – Dati zagotovilo o uspešnem delovanju kontrolnih sistemov držav članic

uporabi rezultate svojih pregledov kontrolnih sistemov držav članic, da bi izrazila jasen zaključek o njihovi uspešnosti.

Ciljni rok za izvedbo: letno poročilo o dejavnostih leto 2024.

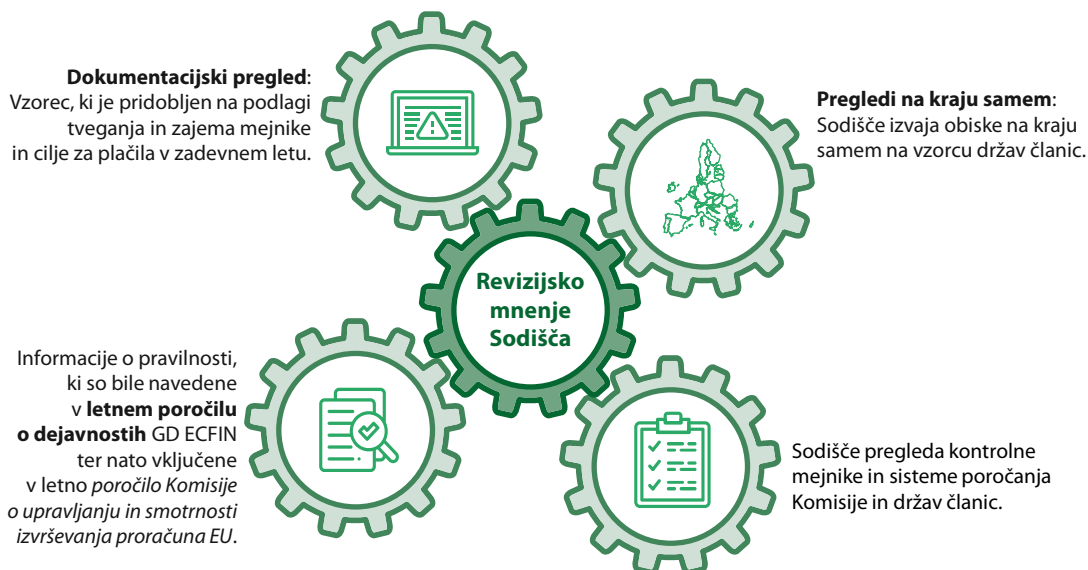
Priloge

Priloga 11.1 – Revizijski pristop in metodologija

Splošno

- (1) V tej prilogi sta opisana revizijski pristop in metodologija, ki ju Sodišče uporablja za pripravo izjave o zanesljivosti glede pravilnosti odhodkov mehanizma.
- (2) Sodišče o pravilnosti odhodkov mehanizma izda ločeno mnenje v okviru svoje izjave o zanesljivosti za proračun EU. Razlog za to je, da je po mnenju Sodišča model izvajanja mehanizma drugačen in začasen instrument. Sodišče želi s tem mnenjem dati razumno zagotovilo o plačilih in na njegovi podlagi zagotoviti podrobne informacije v izjavi o zanesljivosti.
- (3) Sodišče večino svojih zagotovil pridobi s preizkušanjem podatkov in oceno nadzornih in kontrolnih sistemov. Zagotovilo Sodišča dopolnjujejo letna poročila o dejavnostih, letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU in poročila Službe za notranjo revizijo (glej [slika 11.5](#)).

Slika 11.5 – Revizijsko mnenje

Vir: Evropsko računsko sodišče

- (4) Sodišče pri svojem delu ravna v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi in s tem zagotavlja, da so njegova revizijska mnenja podprta z zadostnimi in ustreznimi revizijskimi dokazi.

- (5) Sodišče pri revizijskih postopkih v zvezi z goljufijami uporablja pristop, opisan v delu 3 **Priloge 1.1**.

Pravilnost *transakcij*

Kako Sodišče opredeli z zaključnim računom povezane transakcije in kako jih preizkuša?

- (6) Z zaključnim računom povezane transakcije, ki so relevantne za pripravo izjave o zanesljivosti v zvezi z mehanizmom, so plačila nepovratnih sredstev državam članicam in/ali obračuni predhodnega financiranja. V nasprotju z večino porabe v *večletnem finančnem okviru* zahtevki za plačila iz mehanizma niso povezani z nastalimi stroški, temveč z dokazovanjem, da so bili mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni. Ker posojila mehanizma niso pripoznana kot odhodki v zaključnem računu EU, niso del revizije Sodišča.
- (7) Preizkušanje podatkov, ki ga opravi Sodišče, obsega predvsem oceno, ali so bila plačila iz mehanizma izvršena v skladu s pogoji za plačilo, določenimi v **Uredbi**³³. Če je mogoče, Sodišče preveri tudi, ali predhodno izpolnjeni ukrepi niso bili razveljavljeni in ali je prišlo do dvojnega financiranja. Sodišče ocenjuje tudi izpolnjevanje drugih pogojev za upravičenost, kot so nenadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov, skladnost s pravilom glede obdobja upravičenosti in načelom, da se ne škoduje bistveno³⁴.
- (8) Da bi Sodišče prišlo do zaključka, je najprej uporabilo vzorec na podlagi tveganja, da bi preverilo, ali je Komisija v svojih predhodnih ocenah zbrala zadostne in ustrezne dokaze v podporo svoji oceni o zadovoljivem izpolnjevanju. Kadar meni, da dokazi, ki so na voljo v spisih Komisije, ne zadostujejo za to, da bi oblikovalo zaključek, za dodatne dokaze zaprosi neposredno državo članico. Sodišče v državah članicah iz vzorca opravi tudi obiske na kraju samem.
- (9) Najprej izbere kontrolne mejnike in mejnike v zvezi s *splošnim režimom pogojenosti* za zaščito proračuna Unije³⁵. Nato z uporabo več meril tveganja izbere še preostali vzorec.

³³ Člen 24(3) **Uredbe (EU) 2021/241**.

³⁴ **Prav tam**, člen 5, člen 9 in člen 17(2).

³⁵ **Uredba (EU, Euratom) 2020/2092**.

- (10) Sodišče za oceno, ali so bili posamezni mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, uporablja okvir Komisije³⁶. V tem okviru je določeno, da kadar zaradi narave mejnika (in, če je ustrezno, narave cilja) ni mogoča ocena na podlagi kvantitativnih elementov, Sodišče sprejme minimalna odstopanja pri vsebini, obliki in časovnem okviru. Za mejnike ali cilje, pri katerih je ocena na podlagi kvantitativnih elementov mogoča, Sodišče sprejme odstopanja v višini do 5 %.
- (11) Sodišče lahko odkrije primere goljufij, korupcije, nasprotja interesov, dvojnega financiranja ali kršitev sporazuma o financiranju (npr. nerazpoložljivost informacij o končnih prejemnikih in financiranju iz drugih skladov EU). V teh primerih oceni (kadar je to izvedljivo), kako te „resne nepravilnosti“ vplivajo na zakonitost in pravilnost odhodkov mehanizma.

Kako Sodišče ovrednoti rezultate preizkušanja transakcij?

- (12) Sodišče določi vrsto vsake ugotovitve.
- (13) Kvantitativne ugotovitve se nanašajo na primere neizpolnjevanja pogojev za plačilo in upravičenost iz [Uredbe](#), tj. nezadovoljivo izpolnjevanje mejnikov in ciljev; razveljavitev že izpolnjenih mejnikov in ciljev, neupoštevanje pravila v zvezi z obdobjem upravičenosti, načela, da se ne škoduje bistveno, in pravila o dvojnem financiranju.

Revizor mora v skladu z revizijskimi standardi premisliti o uporabi obstoječih meril³⁷. Po tem premisleku Sodišče kot podlago za količinsko opredelitev finančnega učinka teh ugotovitev uporablja metodologijo Komisije za začasno ustavitev plačil³⁸. Ta metodologija zajema tristopenjski pristop za določitev zneska, katerega izplačilo se začasno ustavi:

- (i) določitev vrednosti enote za mejnik ali cilj iz načrta;
- (ii) popravek vrednosti enote z uporabo koeficienta;
- (iii) prilagoditev popravljene vrednosti enote.

Sodišče ne oceni sistematično finančnega učinka, kadar je mejnik ali cilj zadovoljivo izpolnjen v šestih mesecih³⁹ po plačilu in v revidiranem letu.

³⁶ COM(2023) 99.

³⁷ ISSAI 4000.

³⁸ Priloga 2 COM(2023) 99.

³⁹ Člen 24(8) Uredbe (EU) 2021/241.

- (14) Ugotovitve, povezane s sumom goljufije, korupcije in nasprotij interesov, se količinsko opredelijo le, kadar je na voljo dovolj dokazov za potrditev, da so vplivale na doseganje mejnika ali cilja (tj. primer goljufije, pri katerem se pojavi dvom, ali postavke sploh obstajajo, ali kadar postopek za oddajo javnega naročila sploh ni bil izveden).
- (15) Ugotovitve brez finančnega vpliva so kvalitativne ugotovitve.

Preučitev nadzornih in kontrolnih sistemov

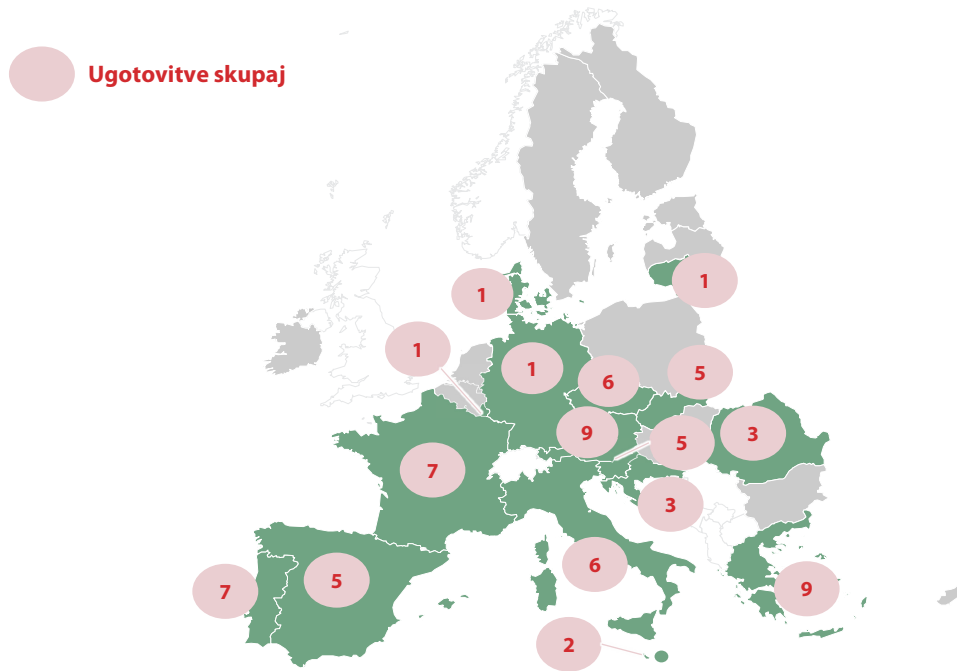
- (16) Sodišče lahko pri oceni nadzornih in kontrolnih sistemov opredeli:
- (i) slabosti pri kontroli in revidiranju, ki ju izvajajo Komisija in države članice zaradi zagotavljanja pravilnosti odhodkov mehanizma ter zaščite finančnih interesov EU;
 - (ii) slabosti pri razpoložljivosti seznama končnih prejemnikov, izvajalcev, podizvajalcev in dejanskih lastnikov;
 - (iii) slabosti pri razpoložljivosti informacij o ukrepu in skupnih zadevnih javnih sredstvih ter
 - (iv) slabosti pri vodenju evidenc.
- (17) Takšne slabosti lahko vplivajo na pravilnost odhodkov mehanizma na ravni držav članic, zaradi njih pa lahko pride tudi do izterjave (tj. zmanjšanja skupnega zneska načrta) po tem, ko Komisija izvrši plačilo državi članici. V sporazumih o financiranju so za hujše kršitve določeni pavšalni popravki, pri tem pa se upoštevata pogostost in obseg takih kršitev. Sodišče pri svoji oceni systemske slabosti in kršitve sporazumov o financiranju obravnava kot kvalitativne ugotovitve.
- (18) Sodišče ocenjuje tudi naknadne revizije Komisije. Pri teh revizijah se lahko opredeli, da mejniki in cilji niso bili zadovoljivo izpolnjeni. Kadar je to izvedljivo, Sodišče pri oblikovanju svojega mnenja uporabi ugotovitve, ki v letu plačila niso bile popravljene.

Oblikovanje revizijskega mnenja Sodišča

- (19) Pomembnost je temeljni koncept, saj se z njim določi stopnja odstopanja, za katero Sodišče meni, da bo verjetno vplivala na odločitve njegovih deležnikov.
- (20) Sodišče pomembnost opredeli na kvantitativni in kvalitativni podlagi.

- (21) Po analogiji z drugimi revizijami Sodišče kot prag pomembnosti za svoje mnenje uporablja stopnjo 2 %, pri tem pa upošteva tudi naravo, znesek in okoliščine napak ter druge razpoložljive informacije.
- (22) Kvantitativne ugotovitve so pomemben element zaključka Sodišča. Da bi Sodišče ocenilo pravilnost odhodkov mehanizma, bo na podlagi kvantitativnih ugotovitev prišlo do zaključka o tem, kolikšen je znesek napake v primerjavi s pragom pomembnosti. Za izračun skupnega učinka kvantitativnih ugotovitev (vključno s tistimi, ki so bile prvotno ugotovljene pri naknadnih kontrolah, ki jih je opravila Komisija) Sodišče za podlago uporablja metodologijo Komisije za začasno ustavitev plačil.
- (23) Sodišče pretehta tudi vpliv kvalitativnih ugotovitev in sistemskih slabosti. Poleg strokovne presoje upošteva tudi število teh ugotovitev in pomembnost plačil, na katere so slabosti vplivale.
- (24) V revizijskem mnenju Sodišča znesek/stopnja napake nista razkrita. Zaradi modela porabe, ki se uporablja za mehanizem, zanj ni mogoče določiti stopnje napake, ki bi bila primerljiva s tistimi, o katerih Sodišče poroča za druga poglavja večletnega finančnega okvira. Razlog za to je, da plačila iz mehanizma niso povezana s stroški, ki jih imajo končni prejemniki. Poleg tega zaradi narave mejnikov in ciljev ter vzorčenja na podlagi tveganja rezultatov Sodišča ni mogoče ekstrapolirati. Zato se z njegovimi rezultati zagotovi samo ocena minimalnega zneska napake.

Priloga 11.2 – Rezultati revizije

Država članica	Kvantitativne ugotovitve	Kvalitativne ugotovitve	Sistemske slabosti	Ugotovitve skupaj
Češka	4	1	1	6
Danska	0	1	0	1
Nemčija	0	1	0	1
Grčija (*)	2	4	3	9
Španija	0	4	1	5
Francija	2	4	1	7
Hrvaška	0	2	1	3
Italija (*)	3	3	0	6
Litva	0	0	1	1
Luksemburg	0	0	1	1
Malta	1	0	1	2
Avstrija	3	5	1	9
Portugalska (*)	1	3	3	7
Romunija	0	1	2	3
Slovenija (*)	0	2	3	5
Slovaška (*)	0	5	0	5
Skupaj	16	36	19	71

(*) V letu 2023 je bilo izvršeno več kot eno plačilo.

Priloga 11.3 – Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Priporočilo 1: Komisija naj jasno in transparentno utemelji elemente iz operativnih ureditev in izvedbenih sklepov Sveta, ki jih ne šteje kot relevantne za izpolnitev mejnikov in ciljev.</p> <p>Priporočilo 3: Komisija naj izboljša dokumentiranje ocene mejnikov in ciljev tako, da se vsi elementi, preučeni med predhodnim delom, v celoti dokumentirajo.</p>		Sodišče med revizijo za leto 2023 ni odkrilo podobnih zadev.
2022	<p>Priporočilo 1(a): Komisija naj v svoje predhodne ocene in naknadne revizije zajame skladnost z obdobjem upravičenosti in načelo o nenadomeščanju tekočih proračunskih odhodkov.</p>		Predhodne ocene in naknadne revizije, ki jih opravi Komisija, vključujejo nekatere preglede skladnosti z obdobjem upravičenosti, ne pa tudi pregledov skladnosti z načelom nenadomeščanja tekočih proračunskih odhodkov. Vendar je merilo za to, kdaj se ukrep začne, začetek fizičnih del namesto sklenitev prve pravne obveznosti.
	<p>Priporočilo 1(b): Komisija naj revidira svoje postopke naknadnih revizij, da bodo v njih predvideni pregledi, s katerimi se bo preverjalo, ali revidirani cilji, ki so bili predhodno ocenjeni kot izpolnjeni, po plačilu niso bili razveljavljeni.</p>		Strategija naknadnih revizij je bila posodobljena tako, da je vključevala preglede razveljavitev, vendar revizijski kontrolni sezname v času revizije Sodišča še niso bili posodobljeni.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2022	<p>Priporočilo 2: Komisija naj na podlagi izkušenj, ki jih je pridobila pri izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost, preveri, ali so v pregledanih načrtih jasno opredeljeni vsi mejniki in cilji ter ali so v mejnikih in ciljih zajeti vsi ključni elementi ukrepa.</p>		<p>V reviziji Sodišča za leto 2023 je bilo odkritih osem zahtevkov za plačilo, predloženih na podlagi pregledanih načrtov. Sodišče je pri štirih plačilih odkrilo sedem primerov slabe zasnove izvedbenega sklepa Sveta.</p>

Vir: Evropsko računsko sodišče

Dodatek

Poročanje

(v skladu s členom 92(4) Uredbe (EU) št. 806/2014)

**o morebitnih pogojnih obveznostih, nastalih zaradi opravljanja
nalog Komisije in Sveta na podlagi te uredbe, za proračunsko
leto 2023**

Uvod

Pravna podlaga

01 V skladu s členom 92(4) [uredbe](#) o enotnem mehanizmu za reševanje (EMR) mora Računsko sodišče pripraviti poročilo o morebitnih pogojnih obveznostih (Enotnega odbora za reševanje, Sveta, Komisije ali drugih), nastalih zaradi opravljanja nalog Enotnega odbora za reševanje, Sveta in Komisije na podlagi te uredbe. V tej prilogi so obravnavane pogojne obveznosti Komisije in Sveta v zvezi z EMR. Pogojne obveznosti Enotnega odbora za reševanje so zajete v letnem poročilu o agencijah EU.

Pogojne obveznosti: opredelitev in merila za pripoznanje

02 Pogojna obveznost je opredeljena kot:

- o možna obveznost, ki izhaja iz preteklih dogodkov in katere obstoj se potrdi le, če se pojavi ali ne pojavi eden ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki niso v celoti pod nadzorom Evropske unije,
- o sedanja obveznost, ki izhaja iz preteklih dogodkov, vendar se ne pripozna, ker ni verjetno, da bo za poravnavo obveznosti potreben odtok gospodarskih virov, ki omogočajo gospodarske koristi ali storitveno zmožnost, ali ker zneska obveznosti ni mogoče izmeriti dovolj zanesljivo.

03 Za odločitev, ali je treba pogojno obveznost razkriti ali rezervacijo pripoznati, je treba oceniti verjetnost odtoka gospodarskih virov (običajno gotovine). Če je odtok gospodarskih virov v prihodnosti:

- o verjeten, je treba pripoznati rezervacijo,
- o možen, je treba razkriti pogojno obveznost,
- o malo verjeten, razkritje ni potrebno.

Osnovne informacije o pogojnih obveznostih, povezanih z enotnim mehanizmom za reševanje

04 Enotnemu odboru za reševanje, Svetu in Komisiji lahko pri opravljanju njihovih nalog iz [uredbe o EMR](#) nastanejo pogojne obveznosti, povezane s sodnimi postopki, ki potekajo (pred sodiščema EU ali nacionalnimi sodišči), in sicer v zvezi z:

- o **njihovimi odločitvami o reševanju in nereševanju**¹ – tako odločitev o uporabi kot odločitev o neuporabi instrumentov za reševanje je mogoče izpodbijati pred sodiščem,
- o **načelom „noben upnik ne sme biti na slabšem“**: za zaščito temeljnih lastninskih pravic je v [uredbi o EMR](#) določeno, da v primeru reševanja noben upnik ne sme biti na slabšem, kot bi bil v običajnih insolvenčnih postopkih. Na podlagi tega načela je treba vsem upnikom, ki bi bili v običajnih insolvenčnih postopkih obravnavani bolje, plačati nadomestilo iz enotnega sklada za reševanje. Za oceno obravnave upnikov in delničarjev je treba opraviti vrednotenje razlik pri obravnavi.

¹ Sodišče EU je v sodbi z dne 18. junija 2024 ([C-551/22 P](#)) zapisalo, da se lahko pred sodišči EU izpodbijajo le sklepi Komisije o odobritvi.

Opažanja

Del I: Pogojne obveznosti Komisije

05 V *tabeli 1* je prikazano število sodnih postopkov v zvezi z EMR, ki vplivajo na Komisijo, in z njimi povezane pogojne obveznosti v skupnem znesku 0 milijonov EUR, razkrite v zaključnem računu Komisije.

Tabela 1 – Sodni postopki v zvezi z EMR, ki vplivajo na Komisijo, in s tem povezane pogojne obveznosti

Predmet zadev	Število zadev pred sodišči EU, ki bi lahko vplivale na pogojne obveznosti Komisije	Zadevne pogojne obveznosti, razkrite v zaključnem računu Komisije (v milijonih EUR)
Odločitve o reševanju in nereševanju	12	0
<i>Odločitev o reševanju banke Banco Popular Español S.A. (banka BPE)</i>	8	0
<i>Odločitev o nereševanju banke ABLV</i>	0	ni relevantno
<i>Odločitev o reševanju bank Sberbank d.d. in Sberbank banka d.d. ter odločitev o nereševanju banke Sberbank Europe AG</i>	4	0
Odločitev na podlagi načela „noben upnik ne sme biti na slabšem“ v zvezi z banko BPE	0	ni relevantno
SKUPAJ	12	0

Vir: zaključni račun Komisije za leto 2023 in drugi viri

06 Komisija je tožena stranka v štirih pritožbah, vloženih zoper odločbe Splošnega sodišča v zvezi z vzorčnimi zadevami BPE². Eno od njih je tožeča stranka umaknila³. Prav tako je Komisija tožena stranka v štirih novih odškodninskih zadevah, ki so bile leta 2022 vložene pri Splošnem sodišču v zvezi z reševanjem banke BPE⁴. Komisija meni, da je verjetnost odtoka gospodarskih virov zaradi teh zadev majhna. Poleg tega je Komisija v neki drugi zadevi vložila pritožbo⁵ zoper sodbo Splošnega sodišča, ker je bila tožba vložena le zoper odločitev Enotnega odbora za reševanje o reševanju⁶, ne pa tudi zoper sklep Komisije, s katerim je ta odobrila shemo za reševanje, ki jo je Enotni odbor za reševanje sprejel. Vendar po mnenju Komisije niti neugoden izid njene pritožbe zanj ne bi pomenil odtoka gospodarskih virov, saj ji lahko nastanejo zgolj stroški postopka.

07 Banka Sberbank Austria AG je vložila tožbi za razglasitev ničnosti tega, da je Komisija odobrila odločitev Enotnega odbora za reševanje o reševanju njene slovenske in hrvaške hčerinske družbe (Sberbank banka d.d. in Sberbank d.d.)⁷. Dve tožbi za razglasitev ničnosti zgoraj navedene odobritve odločitve Enotnega odbora za reševanje, ki jo je sprejela Komisija, je vložila tudi Sberbank Russia OAO, a ju je Splošno sodišče razglasilo za nedopustni⁸. Tožeča stranka se je zoper zavrnilna sklepa pritožila⁹. Komisija meni, da je verjetnost neugodnega izida v teh primerih majhna.

08 Komisija v zvezi z zgoraj navedenimi zadevami ni razkrila nobenih pogojnih obveznosti.

² Zadeve C-448/22 P, C-535/22 P, C-539/22 P in C-541/22 P.

³ Zadeva C-539/22 P.

⁴ Zadeve T-294/22, T-474/22, T-475/22 in T-477/22.

⁵ Zadeva T-481/17.

⁶ Zadeva C-551/22 P.

⁷ Zadevi T-523/22 in T-524/22.

⁸ Zadevi T-525/22 in T-526/22, ki ju je Splošno sodišče razglasilo za nedopustni (sklep z dne 10. oktobra 2023).

⁹ Zadevi C-791/23 P in C-792/23 P.

Del II: Pogojne obveznosti Sveta

09 V *tabeli 2* je prikazano število sodnih postopkov v zvezi z EMR, ki vplivajo na Svet, in z njimi povezane pogojne obveznosti v skupnem znesku 0 milijonov EUR, razkrite v zaključnem računu Sveta.

Tabela 2 – Sodni postopki v zvezi z EMR, ki vplivajo na Svet, in s tem povezane pogojne obveznosti

Predmet zadev	Število zadev pred sodišči EU, ki bi lahko vplivale na pogojne obveznosti Sveta	Zadevne pogojne obveznosti, razkrite v zaključnem računu Sveta (v milijonih EUR)
Odločitve o reševanju in nereševanju	0	ni relevantno
<i>Odločitev o reševanju banke Banco Popular Español S.A. (banka BPE)</i>	0	ni relevantno
<i>Odločitev o nereševanju banke ABLV</i>	0	ni relevantno
<i>Odločitev o reševanju bank Sberbank d.d. in Sberbank banka d.d. ter odločitev o nereševanju banke Sberbank Europe AG</i>	0	ni relevantno
Odločitev na podlagi načela „noben upnik ne sme biti na slabšem“ v zvezi z banko BPE	0	ni relevantno
SKUPAJ	0	ni relevantno

Vir: zaključni račun Sveta za leto 2023 in drugi viri

10 Svet ni razkril nobenih pogojnih obveznosti, ki bi izhajale iz opravljanja njegovih nalog v skladu z [uredbo o EMR](#), saj pred sodišči EU ni nerešenih zadev, v katerih bi bil Svet tožena stranka in zaradi katerih bi lahko nastale pogojne obveznosti.

**Odgovori institucij na Letno poročilo o
izvrševanju proračuna EU za
proračunsko leto 2023**

Kazalo

	Stran
Poglavje 1	Izjava o zanesljivosti in podporne informacije
	Odgovori Evropske komisije 422
Poglavje 2	Upravljanje proračuna in finančno poslovanje
	Odgovori Evropske komisije 430
Poglavje 3	Doseganje rezultatov pri izvrševanju proračuna EU
	Odgovori Evropske komisije 437
	Odgovori mreže agencij EU 457
Poglavje 4	Prihodki
	Odgovori Evropske komisije 458
Poglavje 5	Enotni trg, inovacije in digitalno
	Odgovori Evropske komisije 462
Poglavje 6	Kohezija, odpornost in vrednote
	Odgovori Evropske komisije 468
Poglavje 7	Naravni viri in okolje
	Odgovori Evropske komisije 481
Poglavje 8	Migracije in upravljanje meja Varnost in obramba
	Odgovori Evropske komisije 484
Poglavje 9	Sosedstvo in svet
	Odgovori Evropske komisije 488

Poglavje 10	Evropska javna uprava	
	Odgovori Evropskega parlamenta	494
	Odgovori Evropske komisije	496
	Odgovori Evropskega odbora regij	497
	Odgovori Evropskega nadzornika za varstvo podatkov	498
Poglavje 11	Mehanizem za okrevanje in odpornost	
	Replika Evropskega računskega sodišča na odgovore Komisije	499
	Odgovori Evropske komisije	501

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 1: IZJAVA O ZANESLJIVOSTI IN PODPORNE INFORMACIJE

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Ta mandat Komisije je zaznamovala vrsta kriz brez primere, za katere je bilo treba najti hitre in učinkovite rešitve, da bi zaščitili življenja in možnosti preživetja ljudi v Evropski uniji. Leto 2023 je bilo še eno pomembno leto, v katerem je EU še naprej uresničevala želje svojih državljanov in obravnavala izzive, ki so se pojavili.

V teh časih brez primere **je Komisija še naprej pripisovala velik pomen čim boljši uporabi davkoplačevalskega denarja in zagotavljanju, da se proračun EU porablja odgovorno in pravilno**, ter sodelovanju z vsemi udeleženi stranmi, vključno z državami članicami, da bi dosegla oprijemljive rezultate na terenu.

Izvrševanje proračuna EU pomeni obvladovanje več milijonov transakcij ter več sto tisoč pregledov v vseh programih in načinih upravljanja. Komisija in organi držav članic v okviru deljenega upravljanja so vzpostavili zanesljive večletne strategije kontrol, namenjene preprečevanju in odkrivanju pomanjkljivosti ter njihovi odpravi, kadar so ugotovljene. Komisija te strategije po potrebi nadalje prilagaja, razvija in izboljšuje ter si neutrudno prizadeva za nadaljnje poenostavitve v vseh programih. Zahvaljujoč tem kontrolam in na podlagi njihovih rezultatov **je Komisija prepričana, da so informacije o tveganju ob plačilu (1,9 % v letu 2023, stabilno od leta 2020), predstavljene v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, reprezentativne za stopnjo napake v času plačila**. To stabilnost podpira tudi dejstvo, da je znaten del odhodkov v letu 2023 še vedno povezan s programskim obdobjem 2014–2020, za katerega se pravila, sistemi in izvajalski organi v primerjavi s prejšnjimi leti niso spremenili.

V zvezi s tem je Komisija seznanjena z ocenjeno stopnjo napake, o kateri je poročalo Sodišče (5,6 %) in ki je najvišja stopnja od leta 2008 (5,2 %). Kot je navedeno, to ni v skladu s splošno oceno Komisije ter prizadevanji Komisije, držav članic in drugih izvajalskih partnerjev za stalno izboljševanje upravljanja evropskih sredstev v obdobjih 2007–2013, 2014–2020 in 2021–2027.

Za leto 2023 je **razlika med ocenjenim tveganjem ob plačilu, ki ga je izračunala Komisija, in stopnjo napake, ki jo je ocenilo Sodišče**, za razdelek **Kohezija, odpornost in vrednote** pomembna, kar je predvsem posledica včasih različne razlage dejstev ali veljavnih pravil ter različnih metodoloških pristopov obeh institucij. To je predvsem posledica dejstva, da imata Komisija (odgovorna za dobro finančno poslovanje proračuna EU) in Sodišče (kot neodvisni zunanji revizor) različni vlogi in pooblastila. Komisija je seznanjena z visoko stopnjo napake, ki jo je Sodišče ocenilo letos in lani, v primerjavi z razmeroma stabilno stopnjo napake, o kateri se je poročalo za obdobje 2016–2021. Najvišja stopnja tveganja ob plačilu, ki jo je določila Komisija (ob upoštevanju morebitnih dodatnih tveganj), je za ta razdelek ostala nad pragom pomembnosti pri 2,6 %¹ za leto 2023. To je v skladu s prejšnjimi leti, čeprav na nižji ravni od tiste, ki jo je izračunalo Sodišče. Sodišče v svojem vzorcu transakcij količinsko opredeli napake, povezane s kakršno koli kršitvijo veljavnih pravil, ki vpliva na zadevno plačilo (odstavek 6.16). Komisija odhodkov, povezanih z ugotovitvami Sodišča, ne šteje nujno za neupravičene, kot tudi ne vseh primerov, ki jih je Sodišče

¹ Za sklade kohezijske politike ocenjeno tveganje ob plačilu v letu 2023 znaša 2,8 %.

količinsko opredelilo kot nepravilnosti v smislu člena 2(36) uredbe o skupnih določbah, ki Komisiji zagotavlja pravno podlago za naložitev finančnega popravka.

Poleg tega Komisija meni, da je kazalnik, ki najbolje predstavlja vse ukrepe držav članic in njenih služb, **tveganje ob zaključitvi**, s katerim se meri stopnja napake, ki ostane po izvedbi vseh naknadnih kontrol in dodatnih popravkov. Za leto 2023 je ocenjeno, da skupno tveganje ob zaključitvi znaša 0,9 %, kar je precej pod 2-odstotnim pragom pomembnosti in v skladu s stopnjo v predhodnih letih (0,8 % v letu 2021 in 0,9 % v letu 2022). Na področju kohezijske politike ima Komisija za obdobje 2007–2013 in za obdobje obračunskih let 2014–2020 do leta 2022 dokaze, ki potrjujejo, da je dejansko **tveganje ob zaključitvi zdaj precej pod 2 %**.

Na splošno si Komisija prizadeva, da bi **dosegla pravo ravnovesje** med nizko stopnjo napake, hitrimi plačili in razumnimi stroški kontrol ter tako pravočasno dosegla vse cilje politike in izboljšala življenje državljanov EU.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Revizijske ugotovitve

Zanesljivost zaključnega računa

Komisija pozdravlja dejstvo, da v **zaključnem računu EU že sedemnajsto leto zapored ni bilo pomembne napake**.

Pravilnost transakcij

Kar zadeva prihodkovno stran proračuna EU (odstavek 1.14(a)), Komisija ponovno pozdravlja dejstvo, da **po mnenju Sodišča prihodki niso vsebovali pomembnih napak** in da so bili sistemi za upravljanje prihodkov na splošno uspešni.

Komisija je maja 2023 predlagala najambicioznejšo **reformo carinske unije** od njene ustanovitve, o kateri trenutno potekajo pogajanja s sozakonodajalcema. Za pripravo tega predloga je Komisija predvidela ukrep 17 carinskega akcijskega načrta o morebitni ustanovitvi carinske agencije/organa EU. V predlog so bili vključeni in okrepljeni tudi številni drugi ukrepi, da bi jim zagotovili trdnejšo pravno in digitalno podlago. Ko bo ta reforma sprejeta in izvedena, bo drastično okrepila zmogljivosti carinske unije za analizo, obvladovanje tveganja in nadzor. Komisija je s tem skrbno izvajala svojo pravico do pobude ter zdaj veliko vlaga v tesno sodelovanje s Svetom in Evropskim parlamentom, da bi postopki v zvezi z dokumentom potekali čim bolj učinkovito. Čeprav Komisija priznava, da je pri izvajanju nekaterih ukrepov iz načrta prišlo do zamude, je treba opozoriti tudi, da so bili pred tem le štirje od vseh ukrepov iz carinskega akcijskega načrta opredeljeni kot ukrepi, ki bi lahko prispevali k zmanjšanju izpada carin.

Napaka pri specifičnih vrstah porabe

Kar zadeva **pravilnost odhodkov** (odstavek 1.14(b)), je na podlagi številnih opravljenih revizij in kontrol ocena Komisije glede **tveganja ob plačilu**, tj. preostala stopnja napake v času plačila po preventivnih kontrolah, ostala stabilna pri **1,9 %** zadevnih odhodkov, tj. na isti ravni kot v štirih letih zapored.

Glede na **večletno naravo odhodkov in strategij kontrol, ki temeljijo na razlikovanju**, si Komisija skupaj z državami članicami v okviru deljenega upravljanja močno prizadeva za izvajanje kontrol in popravkov po izvedbi plačil in do konca programskega cikla. Ta prizadevanja se odražajo v **tveganju ob zaključitvi programa, ki je ocenjeno na 0,9 %**. To je precej manj od 2-odstotnega praga pomembnosti in v skladu s stopnjama v predhodnih letih po letu 2016 ter s ciljem Komisije.

Vpliv pravil in načina izplačevanja sredstev EU na tveganje napake

Komisija se strinja s stališčem Sodišča, da **način izplačevanja sredstev vpliva na tveganje napake (odstavek 1.16)** in zlasti, da je tveganje napake manjše pri odhodkih, za katere veljajo poenostavljena pravila (predvsem pri plačilih na podlagi pravic).

Zato in ker je to v skladu z zahtevami Evropskega parlamenta², Komisija še naprej izvaja ukrepe za poenostavitev pravil. To med drugim vključuje spodbujanje možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in financiranja, ki ni povezano s stroški: v letu 2023 se je uporaba takih poenostavljenih ureditev povečala na več področjih politike (npr. pavšalni zneski na področju raziskav in zdravja ali financiranje, ki ni povezano s stroški, v kohezijski politiki). V isti smeri se spreminja tudi skupna kmetijska politika, ki prehaja na model izvajanja, ki temelji na uspešnosti, pri čemer so vse intervencije načrtovane predhodno, povezane s kazalniki izložkov in plačane na podlagi teh kazalnikov.

Vendar Komisija na podlagi podrobnih informacij, ki jih ima na voljo, meni, da **tveganja ob plačilu niso enako pomembna za vsa plačila, ki temeljijo na povračilih**. Izpostavljenost tveganju se lahko razlikuje znotraj istega področja politike in celo znotraj istega programa za porabo sredstev.

Natančneje, zaradi zanesljivih z dokazi podprtih informacij, pridobljenih s kontrolami, in njihove podrobne analize, vključno z rezultati kontrol držav članic, lahko Komisija **zadevne odhodke razdeli**³ na:

- **odhodke z nižjim tveganjem**, pri katerih je tveganje ob plačilu manjše od 2 %, ki predstavljajo **67 %** skupnih odhodkov,
- **odhodke s srednjim tveganjem**, pri katerih je tveganje ob plačilu med 2 % in 2,5 %, ki predstavljajo **9 %** skupnih odhodkov, in
- **odhodke z višjim tveganjem**, pri katerih je tveganje ob plačilu višje od 2,5 %, ki predstavljajo **24 %** skupnih odhodkov v letu 2023⁴.

Zaradi tega pristopa lahko Komisija prikaže podrobno sliko stopnje tveganja na **razčlenjeni ravni**. Na primer, v okviru skladov kohezijske politike, za katere je skupno tveganje ob plačilu ocenila na 2,8 % v letu 2023, lahko Komisija ugotovi, kateri operativni programi (ali deli programov) imajo

² Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. aprila 2024 o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2022, oddelek III – Komisija in izvajalske agencije (2023/2129(DEC)) – glej zlasti odstavke 57(iii), 95(iii), 134(xi), 134(xii) in 286(viii).

³ Več podrobnosti je na voljo v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2022, zvezek II, str. 57.

⁴ V primeru Evropskega sklada za regionalni razvoj, Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo se je stopnja tveganja prav tako štela za visoko, ne glede na tveganje ob plačilu, kadar je bilo revizijsko mnenje o delovanju upravljalškega in kontrolnega sistema v okviru programov, izdano v letnih poročilih o dejavnostih, odklonilno ali dano s pridržkom.

resne pomanjkljivosti, zahteva izboljšave od zadevnih organov, pristojnih za programe, ter uporabi sorazmerne, ciljno usmerjene in pravno utemeljene finančne popravke. Zato je Komisija lahko sklenila, da upravljavski in kontrolni sistemi dobro delujejo pri 93 % od 441 programov kohezijske politike. Pri preostalih 30 programih in delih dodatnih 25 programov so pomanjkljivosti ostale prisotne predvsem na ravni organov upravljanja ali njihovih posredniških organov (kot je podrobno opisano v odgovorih Komisije na poglavje 6 ter v letnih poročilih o dejavnostih GD za regionalno in mestno politiko ter GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje).

Komisija sprejema **ciljno usmerjene popravljalne ukrepe** za kategorije odhodkov s srednjim in visokim tveganjem. Ti ukrepi vključujejo ozaveščanje upravičencev in izvajalskih partnerjev o veljavnih pravilih EU in ponavljajočih se vprašanih s poudarkom na izboljšanju zmogljivosti zaznavanja napak, prilagajanje strategij kontrol stopnji tveganja, uporabo pridobljenih izkušenj pri prihodnjih programih in poenostavitve pravil, kadar je to mogoče. Hkrati so včasih potrebni kompleksni pogoji in pravila o upravičenosti, kadar je za doseganje ambicioznih ciljev politike ali spoštovanje temeljnih načel enotnega trga (pravila o javnem naročanju ali državni pomoči) potrebno usmerjanje pomoči. Zato je treba poenostavitve pravil **uravnotežiti z doseganjem ciljev politike**, pri tem pa upoštevati upravne stroške in stroške kontrol.

Odhodki z visokim tveganjem

V zvezi z **odhodki z visokim tveganjem** (odstavki 1.18–1.27) Komisija na podlagi razčlenjene analize po področjih porabe in segmentih odhodkov znotraj področij porabe ocenjuje, da je pri 33 % odhodkov tveganje ob plačilu večje od 2 %.

Natančneje:

- Na področju **Enotni trg, inovacije in digitalno** (odstavek 1.20) Komisija priznava, da obstaja pomembna stopnja napake za nepovratna sredstva iz programa Obzorje 2020 in druga kompleksna nepovratna sredstva v tem razdelku. Čeprav so stroški dela ostali glavni vir napak, je bil program Obzorje 2020 velik korak naprej pri poenostavitvi in uskladitvi pravil o upravičenosti stroškov, vključno z izračunom stroškov dela. Za druge neposredne stroške, kot v primeru napak pri stroških dela, Komisija zmanjšuje tveganje napak z informativnimi dogodki in spletnimi seminarji za ozaveščanje, smernicami iz obrazloženega vzorčnega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev programa Obzorje 2020 in obrazloženega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev za program Obzorje Evropa ter s spodbujanjem uporabe službe za poizvedbe na področju raziskovanja. Poleg tega povečana uporaba pavšalnega financiranja v okviru programa Obzorje Evropa in nedavna uvedba stroškov na enoto za stroške dela zmanjšujeta upravno breme za upravičence, s čimer naj bi se tveganje napake dodatno zmanjšalo.
- Na področju politike **Kohezija, odpornost in vrednote** (odstavek 1.21), kot je navedeno zgoraj, je največje tveganje ob plačilu, ki ga je Komisija za kohezijo v letu 2023 ocenila na 2,8 %, določeno na podlagi celovitega pregleda vseh revizijskih mnenj in stopenj napake, o katerih poročajo revizijski organi programov, Komisija pa jih po potrebi prilagodi na podlagi lastne ocene in revizij na podlagi tveganja ter ob upoštevanju rezultatov revizij Sodišča. Komisija meni, da razlika med njenim ocenjenim tveganjem ob plačilu in stopnjo napake, ki jo je ocenilo Sodišče, nastane zaradi včasih različnih razlag dejstev ali veljavnih pravil ter različnih metodoloških pristopov. To je predvsem posledica dejstva, da imata Komisija (odgovorna za dobro finančno poslovanje proračuna EU) in Sodišče (kot neodvisni zunanji revizor) različni vlogi in pooblastila. Komisija ugotavlja, da je ta razlika že drugo leto zapored posebno velika, zlasti v primerjavi s proračunskimi leti 2016–2021. Sodišče v svojem vzorcu transakcij poroča o količinsko opredeljenih napakah, povezanih s kakršno koli

kršitvijo veljavnih pravil, ki vpliva na s tem povezano plačilo, in ne le o tistih, za katere lahko Komisija uporabi finančne popravke v skladu z uredbo o skupnih določbah (odstavek 6.16). Poleg tega Komisija poudarja pomen vloge revizijskih organov pri odkrivanju napak, čeprav priznava, da sta v nekaterih primerih potrebna stalno sodelovanje in podpora, da se izboljša zmogljivost odkrivanja, ter učinkovitost večletne popravne zmogljivosti, ki omogoča zmanjšanje tveganja ob zaključitvi pod pragom pomembnosti. Organi, pristojni za programe, iz potrjenih računovodskih izkazov redno umikajo zneske, za katere je bilo ugotovljeno, da so nepravilni ali tvegani (kot je podrobno opisano v odgovorih Komisije na poglavje 6 ter v letnih poročilih o dejavnostih GD za regionalno in mestno politiko ter GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje). To je tudi posledica določbe o morebitnih neto finančnih popravkih v uredbi o skupnih določbah, ki bi v primeru uporabe pravnih pogojev povzročila neposredno izgubo financiranja za zadevne države članice, če države članice ne bi sprejele pravočasnih popravilnih ukrepov za odpravo resnih pomanjkljivosti.

- V zvezi s področjem politike **Naravni viri in okolje** (odstavek 1.22): za tržne ukrepe in razvoj podeželja je ocena Sodišča v skladu z oceno Komisije, ki prav tako ugotavlja večje tveganje napak na teh področjih. V okviru zakonodajnega okvira SKP za obdobje 2014–2022 se uporabljajo kompleksni pogoji in pravila o upravičenosti, kadar je za doseganje ambicioznih ciljev politike potrebno usmerjanje pomoči. Zato je treba uravnotežiti vprašanja zakonitosti in pravilnosti z doseganjem ciljev politike ob upoštevanju stroškov izvajanja. SKP za obdobje 2023–2027, ki temelji na uspešnosti, je državam članicam omogočila, da intervencije oblikujejo v svojih strateških načrtih SKP in s tem racionalizirajo svoje kontrolne sisteme, tudi s povečano uporabo novih tehnologij in možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov.
- V zvezi s področjem **Sosedstvo in svet** (odstavek 1.23) Komisija meni, da odhodki z nižjo stopnjo tveganja v tem poglavju niso omejeni le na plačila proračunske podpore in upravne odhodke, temveč vključujejo tudi druge odhodke v okviru neposrednega in posrednega upravljanja, pri katerih je tveganje ob plačilu nizko ali srednje. Zato tveganje ob plačilu za ta razdelek znaša 0,85 %, kar je precej pod 2-odstotnim pragom pomembnosti. Komisija tudi meni, da so napake pri obračunu predhodnega financiranja začasne, saj naj bi se vsaka taka napaka prilagodila s končno potrditvijo stroškov. Zato ta vrsta napake ne bo privedla do izterjave.

V zvezi s pravili o javnem naročanju (odstavek 1.26), ki so eden največjih virov napak za kohezijsko politiko, o katerih je letos poročalo Sodišče, Komisija opozarja, da se je več obravnavanih primerov nanašalo na javna naročila pod pragovi iz direktiv EU. Poleg načel Unije o preglednosti in nediskriminaciji za javna naročila, ki ne dosegajo pragov iz direktiv, velja nacionalna zakonodaja, ki lahko določa pravila, ki se razlikujejo od določb v direktivah EU in/ali jih dopolnjujejo (če ni čezmejnega učinka). Komisija ni primeren organ za odkrivanje in ocenjevanje takih kršitev nacionalne zakonodaje z namenom ugotavljanja nepravilnosti.

Komisija bo organe, pristojne za programe, še naprej podpirala z ukrepi, oblikovanimi v okviru njenih akcijskih načrtov za javna naročila in državno pomoč, da bi zagotovila dobro razumevanje in pravilno izvajanje navedenih določb Unije o notranjem trgu in po potrebi nacionalnih določb, vključno s preprečevanjem nasprotij interesov.

Odhodki z nizkim tveganjem

Komisija pozdravlja zaključek Sodišča, da je **neposredna pomoč kmetom** (odstavek 1.28) še vedno brez pomembnih napak, kar potrjuje pomembno vlogo integriranega administrativnega in kontrolnega sistema, vključno z identifikacijskim sistemom za zemljišča, pri preprečevanju in zmanjševanju stopnje napake.

Informacije Komisije o pravilnosti

Ocena napake, ki jo je izračunala Komisija

Cilj Komisije je opredeliti težave ter sprejeti ustrezne in ciljno usmerjene popravne ukrepe. V ta namen **je svoje zagotovilo oblikovala od spodaj navzgor in na podrobni ravni**, tj. po programih ali drugih ustreznih segmentih odhodkov, saj izvrševanje med programi in državami članicami ni enotno. To je potrebno tudi zato, da se odredbodajalcem Komisije z delegiranjem omogoči izvajanje njihovih pristojnosti.

Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU poroča o tveganjih ob plačilu, ki so jih njene službe razkrile v svojih letnih poročilih o dejavnostih in ki predstavljajo njihove najboljše ocene na podlagi več sto tisoč pregledov, ki jih vsako leto opravijo Komisija in države članice, v skladu s skrbno vzpostavljenimi strategijami kontrol, prilagojenimi posebnostim vsakega programa porabe.

Komisija pozorno spremlja tveganje ob plačilu in tveganje ob zaključitvi, da bi tveganje ob zaključitvi ohranila pod 2-odstotnim pragom pomembnosti.

Pristop Komisije kot upravljavke proračuna EU se razlikuje od pristopa, ki ga uporablja Sodišče v vlogi zunanjega revizorja. Zato lahko nastanejo razlike v ocenah stopnje napake, ki jih izračunata instituciji.

Poleg tega se Komisija ne strinja vedno z oceno Sodišča o posameznih napakah. Kljub temu Komisija ugotavlja, da so njene ocene **tveganja ob plačilu v razponu ocenjenih stopenj napake, ki jih je izračunalo Sodišče** za proračunski postavki Enotni trg, inovacije in digitalno ter Naravni viri in okolje, ne pa za področje Kohezija, odpornost in vrednote.

Za to področje Komisija še vedno poroča o **pomembnem tveganju ob plačilu** (tj. nad 2-odstotnim pragom pomembnosti), vendar na splošno pod ocenjeno stopnjo napake Sodišča. Komisija ugotavlja, da njena ocena odraža nepravilnosti, kot so opredeljene v členu 2(36) uredbe o skupnih določbah, zaradi česar so z njimi povezani odhodki neupravičeni in za katere lahko Komisija (in države članice) učinkovito uporabi finančne popravke, ocena Sodišča pa odraža vse vrste kršitev veljavnih pravil, ki vplivajo na povezano plačilo, vključno s tistimi, ki ne vodijo do nepravilnosti, kot so opredeljene v uredbi o skupnih določbah.

Ocena tveganja, ki jo je izračunala Komisija

Komisija še naprej sprejema **ukrepe za izboljšanje učinkovitosti naknadnih pregledov**. Vendar opozarja, da morajo biti kontrole ciljno usmerjene in temeljiti na tveganju, da bi ostale stroškovno učinkovite.

Na področju **Raziskave in inovacije** namerava Komisija kar najbolj učinkovito uporabiti vire skupne revizijske službe GD za raziskave in inovacije, da bi zagotovila uspešno doseganje svojih ciljev, hkrati pa ohranila ustrezno ravnovesje med zaupanjem in nadzorom ter upoštevala upravne in druge stroške kontrol na vseh ravneh, tudi za upravičence. Kar zadeva kampanjo naknadnih revizij za sedanji okvirni program Obzorje Evropa, je Komisija novembra 2023 sprejela strategijo kontrol za program Obzorje Evropa.

Na področju **kohezijske politike** Komisija meni, da se je na splošno mogoče zanašati na delo revizijskih organov in njihovih izvajalcev nadzora, razen pri omejenem številu teh organov, v zvezi s katerimi vsako leto ugotovi, da so potrebni izboljšave (leta 2023 je bilo v letnih poročilih o dejavnostih navedenih 10 revizijskih organov ali njihovih izvajalcev nadzora od skupno 116). V

nekaterih primerih napake, ki jih revizijski organi prej niso odkrili, ne kažejo nujno na sistemsko slabost pri delu zadevnega revizijskega organa, čeprav vplivajo na ponovno izračunano stopnjo napake v letu poročanja. Komisija bo še naprej tesno sodelovala z vsemi organi, pristojnimi za programe, da bi izboljšala upravljavske in nadzorne sisteme ter odpravila temeljne vzroke napak, in sicer s posebnimi ukrepi, kot so:

- stalne revizije programov ali področij, ki se na podlagi ocene tveganja štejejo za najbolj izpostavljeni napakam,
- stalno spremljanje in analiza napak ter izmenjava teh informacij z organi, pristojnimi za programe, da se doseže skupno razumevanje veljavnih pravil in prepreči ponavljanje napak,
- spodbujanje možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in s stroški nepovezanega financiranja, pri katerih redkeje prihaja do napak,
- uporaba orodij za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja, kot je Arachne, vključno z uporabo umetne inteligence, ki krepijo zmogljivost za odkrivanje nepravilnosti, sumov goljufij ali morebitnih nasprotij interesov.

Kar zadeva opažanja Sodišča o dokumentacijskih pregledih v okviru kohezijskih programov (odstavek 1.35), je Komisija še vedno prepričana, da ji **njena podrobna ocena, ki temelji na kombinaciji dokumentacijskega revizijskega dela in revizije na kraju samem** ter zajema različne posamezne programe in svežnje zagotovil, odvisno od tveganj, ki so jim pripisana, omogoča razumno in pravično oceno stopenj napake za vsak program, vsako leto in kumulativno za celotno obdobje programov za sklade kohezijske politike. Komisija meni, da so njeni sistematični dokumentacijski pregledi **učinkovit in sorazmeren pristop** za programe, za katere je bilo ugotovljeno, da vsako leto zanesljivo poročajo o nizkih stopnjah napake⁵. Pri bolj tveganih programih se dokumentacijski pregled dopolni z revizijami, ki vključujejo **ponovno revizijo vzorcev revizijskega dela organov, pristojnih za programe**, da se preizkusi zanesljivost njihovega dela.

Na področju politike **Sosedstvo in svet** Komisija meni, da študija o stopnji preostale napake, ki ni niti zagotovilo niti revizija, ustreza svojemu namenu in zanjo ne veljajo omejitve, ki bi lahko prispevale k podcenjevanju napak. Trenutno poteka pregled splošne strategije kontrol, Komisija pa bo predlagala ukrepe, ki naj bi pripomogli k obravnavi priporočil Sodišča v zvezi s študijo o stopnji preostale napake.

2. Poročilo o sumu goljufije

Komisija opozarja, da **vse nepravilnosti ali primeri neupoštevanja pravil ne pomenijo goljufije**.

Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) potrjuje število primerov suma goljufije, tj. 20 primerov, o katerih mu je Sodišče poročalo v letu 2023, in število preiskav, ki jih je začel na podlagi tega poročanja, tj. štiri preiskave (odstavek 1.40). Poleg tega je OLAF poročal o enem primeru, ki ga je Sodišče predložilo Evropskemu javnemu tožilstvu.

⁵ Opozoriti je treba, da Komisija za programe, pri katerih dokumentacijski pregledi niso dopolnjeni s ponovno izvedbo revizijskega dela, izračuna najvišjo stopnjo tveganja ob plačilu, pri čemer se upoštevajo vse informacije, ki se še ocenjujejo, ter dodatek za tveganje za programe, ki jih Komisija ni nikoli revidirala ali pri katerih so predhodne revizije razkrile nekatere nepravilnosti, ki bi se lahko ponovile pri nerevidiranih programih.

Komisija je seznanjena z opažanji Sodišča v zvezi z izvajanjem politik tveganja goljufij s strani Komisije in držav članic v poglavju 6 ([odstavek 1.42](#)) ter opozarja, da morajo organi, pristojni za programe, na začetku programskega obdobja na podlagi ocene tveganja goljufij uvesti učinkovite in sorazmerne ukrepe za boj proti goljufijam ter jih izvajati. Ti ukrepi temeljijo na štirih elementih cikla boja proti goljufijam: preprečevanje, odkrivanje, odpravljanje in pregon. Komisija je v okviru smernic o ukrepih za boj proti goljufijam za obdobje 2014–2020 razvila orodje za oceno tveganja goljufij, ki ga organi, pristojni za programe, še vedno uporabljajo pri programih za obdobje 2021–2027. **Komisija državam članicam zagotavlja podporo na področju boja proti goljufijam** z: (i) odobritvijo brezplačnega dostopa do orodja Arachne za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja, da bi povečale svoje zmogljivosti pri odkrivanju sumov goljufij ali morebitnih nasprotij interesov; (ii) zagotavljanjem rednih usposabljanj za boj proti goljufijam, namenjenih osebju nacionalnih organov, ki se ukvarjajo s sredstvi kohezijske politike; (iii) izmenjavo revizijskih kontrolnih seznamov, vključno z deli v zvezi z oceno učinkovitosti vzpostavljenih ukrepov za boj proti goljufijam ali potrebo po dokumentiranju kakršnega koli suma goljufije pri revizijah posameznih operacij. Zato Komisija meni, da je v celoti izvedla s tem povezano priporočilo Sodišča iz letnega poročila za leto 2022 in da so za uporabo učinkovitih ukrepov za boj proti goljufijam odgovorni organi držav članic, pristojni za programe.

Komisija se glede zaključkov Sodišča o tveganjih, povezanih z goljufijami, v zvezi z revizijo zasnove kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrevanje in odpornost ([odstavek 1.43](#)) sklicuje na svoj odgovor na ustrezno posebno poročilo Sodišča in zlasti na svoj odgovor na priporočilo 4, v katerem Sodišče opozarja, da trenutno nima pravnega instrumenta, ki bi države članice zavezoval, da v svojih izjavah o upravljanju usklajeno poročajo o goljufijah, povezanih z mehanizmom za okrevanje in odpornost, in da zato priporočila ne bi mogla izvesti v celoti.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA ZAKLJUČEK

Komisija je še vedno prepričana, da so informacije o tveganjih ob plačilu (1,9 %), predstavljene v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2023, reprezentativne za stopnjo napake v času plačila. Ta je v skladu z ravnmi, sporočenimi v prejšnjih letih. To stabilnost podpira tudi dejstvo, da je znaten del odhodkov v letu 2023 še vedno povezan s programskim obdobjem 2014–2020, za katerega se pravila, sistemi in izvajalski organi v primerjavi s prejšnjimi leti niso spremenili.

V zvezi z zaključkom Sodišča, da je ocenjeno tveganje ob plačilu, ki ga je izračunala Komisija, znatno pod njenim razponom ([odstavek 1.47](#)), Komisija ugotavlja, da je to posledica posebnih primerov odhodkov iz vzorca in da se Komisija pri teh primerih ne strinja vedno z oceno dejstev, pravno razlago ali količinsko opredelitvijo Sodišča.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA POGLAVJE 2 LETNEGA POROČILA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023: UPRAVLJANJE PRORAČUNA IN FINANČNO POSLOVODENJE

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija sprejema vse potrebne ukrepe za zagotovitev **polnega in učinkovitega izvrševanja proračuna EU** v skladu z obstoječim finančnim in pravnim okvirom. Komisija stalno spremlja izvrševanje proračuna in gibanje neporavnanih obveznosti, pa tudi s tem povezane temeljne dejavnike. Svet in Evropski parlament redno obvešča o predvidenih potrebah (za dano leto in prihodnja leta) in morebitnih tveganjih za prihodnost ter redno predstavlja in pojasnjuje trenutno stanje na področju izvrševanja proračuna. Glavni dokumenti, predloženi v ta namen, so: delovni dokument V, priložen predlogu proračuna, letno poročilo o dolgoročni napovedi prihodnjih prilivov in odlivov proračuna EU, ki je del celovitega finančnega poročanja in poročanja o odgovornosti, ter vhodni dokumenti za medinstitucionalna srečanja o plačilih.

Kar zadeva **izvrševanje proračuna skladov z deljenim upravljanjem**, Komisija **pozorno spremlja** razmere in sodeluje z državami članicami, da bi zagotovila nemoteno izvrševanje in preprečila **tveganje sprostitev obveznosti** konec leta 2025 in v naslednjih letih.

Skupni znesek **neporavnanih obveznosti** (RAL – *reste à liquider*) je konec leta 2023 znašal 543,0 milijarde EUR. Del nepovratne podpore instrumenta NextGenerationEU je znašal 238,6 milijarde EUR, kar predstavlja skoraj 44 % vseh neporavnanih obveznosti. Komisija bo še naprej spremljala izvajanje skupne ravni neporavnanih obveznosti in bo med letnimi proračunskimi postopki še naprej predlagala ravni odobritev plačil, ki ustrezajo potrebam po plačilih.

Komisija je v odziv na povečana **tveganja in izzive** za proračun EU, povezane s prihodnjimi finančnimi obveznostmi v zvezi z **višjo stopnjo najemanja posojil v okviru instrumenta NextGenerationEU**, sporočila zneske prihodkov, ki naj bi jih zbrala iz novih virov lastnih sredstev, in njihovo zadostnost za izpolnitev vseh obveznosti, povezanih z odplačevanjem nepovratne podpore v okviru instrumenta NextGenerationEU. V zvezi s finančno izpostavljenostjo, povezano z **rusko vojno agresijo proti Ukrajini**, Komisija opozarja, da manevrski prostor zagotavlja 100-odstotno jamstvo za posojila Ukrajini. Visoko boniteto takega varstva so poleg tega večkrat priznale bonitetne agencije.

Komisija zagotavlja popolno preglednost in **pogojne obveznosti** obravnava v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi. Pogojne obveznosti so navedene v letnih zaključnih računih EU in se redno ocenjujejo. Komisija s svojim trdnim okvirom za upravljanje poslovnih tveganj in poročanje o njih zagotavlja učinkovit pregled nad upravljanjem dolga, sredstev in pogojnih obveznosti, da bi se zagotovila vzdržnost proračuna EU. Poleg tega Komisija trenutno zaključuje delo v zvezi z enotnim modelom kreditnega tveganja, da bi razvila skupno podlago za ocenjevanje kreditnega tveganja v vseh dolžniških portfeljih, kritih s proračunskimi jamstvi.

Kar zadeva **uspešnost skupnega sklada za rezervacije**, so bila prizadevanja Komisije za diverzifikacijo naložbenega spektra skupnega sklada za rezervacije z omogočanjem kapitalskih naložb prek skladov, ki kotirajo na borzi, namenjena tudi optimizaciji parametrov tveganja in pričakovanega donosa portfelja na dolgi rok. Čeprav je nestanovitnost trga v letu 2023 ostala

velika, se je začel inflacijski pritisk v zadnjih nekaj mesecih leta zmanjševati, skupni sklad za rezervacije pa je v letu 2023 dosegel letni donos v višini +5,21 %, kar je bilo v skladu z njegovo referenčno vrednostjo portfelja (+5,40 %).

Komisija pozorno spremlja gibanje **inflacije** in njegov vpliv na proračun EU. Še vedno je prepričana, da ima proračun EU potrebne zaščitne ukrepe za izpolnjevanje svojih pravnih in pogodbenih obveznosti.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Upravljanje proračuna in finančno poslovanje v letu 2023

Izvrševanje proračuna EU

Komisija ugotavlja, da je Evropsko računsko sodišče v analizo vključilo vse vrste odobritev. Komisija pri analizi **končnih stopenj izvrševanja** proračuna EU opozarja, da finančna uredba in/ali nekatere pravne podlage omogočajo prenos odobritev za prevzem obveznosti in odobritev plačil, ki ob koncu leta niso bile izvršene, v naslednje leto. To je zlasti običajna praksa pri namenskih prejemkih.

Kot je poudarilo Evropsko računsko sodišče v odstavku 2.7, je bilo prenesenih približno 0,8 milijarde EUR izglasovanih odobritev za prevzem obveznosti (od tega je bilo 0,3 milijarde EUR odobritev za prevzem obveznosti prenesenih s sklepom Komisije¹, 0,5 milijarde EUR pa jih je bilo prenesenih samodejno). Ob upoštevanju prenosov je izvrševanje izglasovanega proračuna za oddelek Komisije pri sredstvih za obveznosti doseglo 99,3 %. Od neizvršenih odobritev za prevzem obveznosti jih je ob koncu leta zapadlo 218,8 milijona EUR (od tega 197 milijonov EUR za Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji, ki niso bili uporabljeni, preostali znesek pa je bil posledica običajno omejenih zneskov, ki ostanejo po zaključku postopkov javnega naročanja ali postopkov za dodelitev nepovratnih sredstev), poleg 1 milijarde EUR zapadlih obveznosti, ki se nanašajo na začasno ustavljene odobritve za prevzem obveznosti na podlagi Izvedbenega sklepa Sveta 2022/2506 z dne 15. decembra 2022 o ukrepih za zaščito proračuna Unije pred kršitvami načel pravne države na Madžarskem.

Kar zadeva **odobritve plačil**, želi Komisija k elementom, predstavljenim v odstavku 2.10, dodati, da je bilo v leto 2024 prenesenih 1,1 milijarde EUR izglasovanih odobritev plačil s sklepom Komisije², 1,9 milijarde EUR pa jih je bilo prenesenih samodejno. Ob upoštevanju prenosa odobritev iz leta 2023 v leto 2024 je izvrševanje doseglo 99,9 % skupnih razpoložljivih plačil. Zato je ob koncu leta ostalo neporabljenih le 0,2 milijarde EUR (ali 0,1 %) izglasovanih odobritev plačil. Poleg tega je bilo v leto 2024 prenesenih le 23,2 milijarde EUR namenskih prejemkov.

¹ C(2024) 780 final z dne 5. februarja 2024.

² C(2024) 780 final z dne 5. februarja 2024.

Izvrševanje proračuna skladov z deljenim upravljanjem

Od najvišje vrednosti, dosežene leta 2021, se **plačila za programe**, ki se financirajo iz **evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI)** za obdobje **2014–2020**, zmanjšujejo, kar je v skladu z običajnim profilom izvrševanja, ko se približuje zaključek programov. Skupno črpanje je konec leta 2023 doseglo več kot 90 %. Podaljšanje rokov za predložitev zahtevkov za vmesna plačila in dokumentov o zaključku, odobrenih v skladu z uredbo STEP, državam članicam omogoča, da poročajo o uporabi sredstev, ki so še na voljo, do sredine leta 2025, zato se pričakuje, da se bo dejanska stopnja izvrševanja za programe skladov ESI za obdobje 2014–2020 še povečala.

Kar zadeva **plačila iz skladov z deljenim upravljanjem za obdobje 2021–2027 na podlagi uredbe o skupnih določbah, se je večina zneskov**, izplačanih v letu 2023, nanašala na predhodno financiranje zaradi zamud pri sprejemanju programov za obdobje 2021–2027. Komisija v skladu z izkušnjami, pridobljenimi v predhodnem programskem obdobju, pričakuje znatno pospešitev vmesnih plačil v naslednjih letih zaradi višje stopnje izbora projektov.

Dosedanje izvrševanje proračuna za leto 2024 kaže, da se izvrševanje plačil iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (**EKSRP**) v okviru strateških načrtov **skupne kmetijske politike (SKP)** pospešuje.

Plačila iz dodatnih programov mehanizma za okrevanje in odpornost ter instrumenta NextGenerationEU

Odobritve v okviru instrumenta NextGenerationEU, tj. 421,1 milijarde EUR v odobritvah za prevzem obveznosti, so bile v celoti vključene v proračun v letu 2021. V letu 2023, tj. zadnjem letu, za katero je bilo mogoče prevzeti s tem povezane pravne obveznosti, je bilo prevzetih 99,8 % razpoložljivih obveznosti v okviru instrumenta NextGenerationEU in le 0,4 milijona EUR jih je bilo treba preklicati.

V letu 2023 je stopnja izvrševanja odobritev plačil v okviru instrumenta NextGenerationEU znašala 95,5 %. Preostali znesek v odobritvah plačil je bil prenesen v leto 2024.

Raven neporavnanih obveznosti

Skupne **neporavnane obveznosti (reste à liquider – RAL)** so konec leta 2023, ko so po analizi Komisije dosegle najvišjo vrednost, znašale 543 milijard EUR.

Glavni razlog za povečanje neporavnanih obveznosti v letu 2023 je bilo tako kot v prejšnjih dveh letih **izvrševanje dela nepovratne podpore v okviru instrumenta NextGenerationEU**, ki je k skupnim neporavnanim obveznostim konec leta 2023 prispevalo 238,6 milijarde EUR (44 %). Kot je navedeno zgoraj, je bilo leto 2023 zadnje leto, v katerem je bilo mogoče prevzeti obveznosti za odobritve v okviru instrumenta NextGenerationEU. Plačila teh obveznosti naj bi se izvedla do leta 2026, zato bi se morala nominalna vrednost neporavnanih obveznosti od leta 2024 zmanjševati, začasni učinek, ki ga je imel instrument NextGenerationEU na neporavnane obveznosti, pa naj bi bil postopno popolnoma odpravljen.

2. Tveganja in izzivi

Raven sproščenih obveznosti v skladih kohezijske politike za večletni finančni okvir 2021–2027

V zvezi z opažanji Evropskega računskega sodišča v odstavkih 2.33 in 2.34 se izbor operacij v okviru skladov kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 kljub začetnim zamudam pri načrtovanju programov za obdobje 2021–2027 pospešuje. Komisija je proaktivno sodelovala z državami članicami, da bi pospešila načrtovanje in izvrševanje v programskem obdobju 2021–2027, vključno s sodelovanjem pri vzpostavitvi relevantnih upravnih in upravljaljskih struktur, pripravo meril za izbor, zagotavljanjem različnih orodij za krepitev upravnih zmogljivosti, usposabljanji, spletnimi seminarji, spodbujanjem uporabe možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov itd. Glede na poročanje držav članic konec marca 2024 so štiri države članice izbrale operacije, ki zajemajo več kot 40 % sredstev, ki so jim bila dodeljena, medtem ko je stopnja izbora v sedmih drugih državah članicah višja od 25 %. To kaže, da je kljub zapoznelemu začetku mogoče doseči dober napredek. Poleg tega je izvajanje Sklada za pravični prehod doseglo povprečje drugih skladov kohezijske politike.

V zvezi z napovedmi za leto 2023 za znatno tveganje sprostite obveznosti ob koncu leta 2025 je treba opozoriti, da posodobljene proračunske napovedi iz januarja 2024 kažejo pozitiven trend, zaradi katerega se za sklade kohezijske politike ne pričakuje sprostitev obveznosti konec leta 2025. Te napovedi upoštevajo pospešeno izvajanje, učinek ukrepov platforme STEP in projekcije porazdelitve plačil na podlagi preteklih proračunskih podatkov.

Komisija pozorno spremlja razmere in sodeluje z državami članicami, da bi zagotovila nemoteno izvrševanje in preprečila tveganja sprostite obveznosti konec leta 2025 in v naslednjih letih.

Raven dolga EU iz najemanja posojil

Povečanje najemanja posojil v okviru instrumenta NextGenerationEU do leta 2026 in odplačevanje teh posojil

Komisija je sporočila³ zneske prihodkov, ki naj bi jih zbrala iz novih virov lastnih sredstev, in njihovo zadostnost za izpolnitev morebitnih obveznosti v zvezi z odplačilom nepovratnih sredstev v okviru instrumenta NextGenerationEU. Natančneje, v prilagojenem svežnju za naslednjo generacijo virov lastnih sredstev z dne 20. junija 2023 so bili navedeni podrobni zneski prihodkov, ki naj bi jih vsak nov vir lastnih sredstev⁴ ustvaril za proračun EU. Glede teh virov je bilo poudarjeno naslednje: „Ko bo ta košarica novih virov lastnih sredstev začela veljati, bo zagotovila ustrezno dolgoročno financiranje proračuna, vključno z odplačevanjem instrumenta NextGenerationEU“.

³ Sporočilo za javnost: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_3328.

Informativni pregled: https://commission.europa.eu/document/6edb3f23-9373-4560-aa46-2d894e9b45c5_sl.

Delovni dokument služb Komisije: https://commission.europa.eu/system/files/2023-06/SWD_2023_331_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v4.pdf.

⁴ To so: sistem trgovanja z emisijami, mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah in statistični vir lastnih sredstev, ki temelji na dobičku podjetij.

V zvezi s profilom odplačevanja glavnice, izposojene za nepovratno podporo v okviru instrumenta NextGenerationEU, člen 5 [Sklepa Sveta \(EU\) 2020/2053⁵](#) določa, da bodo ta odplačila sledila stalnemu in predvidljivemu zmanjševanju obveznosti do leta 2058.

Komisija ne more sporočiti natančnega profila odplačevanja iz dveh razlogov. Prvič, natančnih zneskov odplačil in letnih obresti za nepovratno podporo v okviru instrumenta NextGenerationEU ni mogoče določiti vnaprej, saj so močno odvisni od izpolnitve mejnikov in ciljev mehanizma za okrevanje in odpornost ter zahtevkov držav članic za plačilo do konca leta 2026. Drugič, profil odplačevanja dolga nepovratne podpore v okviru instrumenta NextGenerationEU ni v rokah Komisije, temveč o njem odloča proračunski organ (Evropski parlament in Svet) v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira.

Vpliv ruske vojne agresije proti Ukrajini na prihodnje proračune EU

Manevrski prostor pri proračunskem kritju, povezanem z **instrumentom za Ukrajino**, iz odstavka 2.55, ustreza 100-odstotnemu jamstvu za posojila Ukrajini, podobno kot pri jamstvu, povezanem z makrofinančno pomočjo +. Visoko boniteto varstva, ki ga zagotavlja manevrski prostor, so večkrat priznale tudi bonitetne agencije. Na podlagi ocene tveganja bi bile potrebne rezervacije v višini 70 % zneska posojila, če bi bilo posojilo podprto s skupnim skladom za rezervacije. To bi pomenilo, da bi bilo treba iz proračuna EU dati na voljo in vnaprej blokirati 23 milijard EUR za obveznosti z dolgoročno zapadlostjo. Komisija meni, da vnaprejšnja rezervacija tako velikega zneska ne bi bila najboljši način za uporabo javnih sredstev.

Skupna uspešnost skupnega sklada za rezervacije

Komisija poudarja, da je skupni sklad za rezervacije likviden in dobro razpršen portfelj obveznic. Vlaganje izključno v dolžniške instrumente z dobro bonitetno oceno se je za portfelje Komisije v preteklosti izkazalo za donosno. Vendar ta strategija portfeljev ni mogla zavarovati pred močnim vsesplošnim povečanjem donosov, do katerega je prišlo leta 2022 zaradi vztrajno višje inflacije in močne zaostritve denarne politike, ki so jo izvedle centralne banke. To je negativno vplivalo tudi na uspešnost skupnega sklada za rezervacije, čeprav je ta ostala v skladu s svojo referenčno vrednostjo.

Komisija je leta 2022 sprejela ukrepe **za diverzifikacijo naložbenega spektra skupnega sklada za rezervacije**, tako da je z naložbami v delnice posameznih podjetij zmanjšala tveganje. Vključitev lastniških vrednostnih papirjev kot novega razreda sredstev v naložbeni spekter skupnega sklada za rezervacije je temeljila na podrobni analizi ter optimizirala parametre tveganja in pričakovani donos portfelja na dolgi rok.

V letu 2023 je nestanovitnost trga ostala velika. Vendar se je začel inflacijski pritisk v zadnjih nekaj mesecih leta 2023 zmanjševati, kar je privedlo do **delnega preobrata dinamike**, opažene v letu 2022, in **pozitivne spodbude za vrednost neporavnanih obveznic** v lasti skupnega sklada za rezervacije.

Glede na navedeno je skupni sklad za rezervacije v letu 2023 dosegel letni donos v višini +5,21 %, kar je bilo v skladu z njegovo referenčno vrednostjo za portfelj (+5,40 %). Na novo uvedeni delež lastniškega kapitala (v povprečju približno 3,1 % v letu 2023) je k skupnemu donosu portfelja prispeval +0,38 %. Če se obravnava ločeno, je bil donos kapitalske naložbe približno +12,5 %, kar je več kot dvakratnik donosa dela s fiksnim donosom v letu 2023.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D2053>

Učinki stopnje inflacije na proračun EU

Komisija **pozorno spremlja gibanje inflacije** in vpliv tega gibanja na proračun EU. Taka ocena je bila izvedena tudi pri vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira. Komisija priznava, da visoka inflacija v obdobju 2022–2023 različno vpliva na različne vrste odhodkov in programov. Vendar bo skupni učinek odvisen od dejanske inflacije v obdobju večletnega finančnega okvira, ki bi lahko bila podvržena določeni nestanovitnosti.

Komisija ugotavlja, da ima proračun EU kljub negativnemu učinku inflacije **potrebne zaščitne ukrepe** za izpolnjevanje svojih pravnih in pogodbenih obveznosti. Za okrepitev takih zaščitnih ukrepov, kar zadeva stroške financiranja instrumenta NextGenerationEU, je bil s spremembo uredbe o večletnem finančnem okviru, ki je bila sprejeta 29. februarja 2024 v okviru vmesne revizije večletnega finančnega okvira, uveden kaskadni mehanizem z novim posebnim instrumentom (instrument EURI) kot varovalnim mehanizmom.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Priporočilo 2.1 – Zmanjšati tveganje sprostitev obveznosti

Za zmanjšanje tveganja sprostitev obveznosti naj Komisija pozorno spremlja napredek pri izbiri operacij in sprejme potrebne ukrepe v zvezi s programi, pri katerih obstaja tveganje.

Ciljni rok za izvedbo: do konca leta 2025

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Komisija stalno sodeluje z državami članicami in pozorno spremlja napredek pri izvajanju programov in instrumentov EU, vključno s podporo načrtovanju programov za uporabo novih zakonodajnih in programskih pobud, kot je platforma STEP, s čimer tudi krepi izvrševanje. V vseh državah članicah se vsaj enkrat letno sestane redni odbor za spremljanje in vsako leto se opravi pregled uspešnosti, zlasti da se preučijo uspešnost programov in vprašanja, ki vplivajo nanjo, ter ukrepi, sprejeti za reševanje teh vprašanj. Poleg tega po potrebi potekajo bolj formalni dogodki, tehnični sestanki, izmenjave pisem in druge neformalne oblike obveščanja. Če se ugotovijo ozka grla, Komisija tesno sodeluje z ustreznimi organi, da bi jih odpravila, in sicer s pomočjo različnih orodij za tehnično pomoč.

Dobro upravljanje je ključnega pomena za gospodarski razvoj ter zahteva učinkovito in uspešno upravno zmogljivost za izvajanje naložbenih projektov. Glede na to Komisija še naprej spodbuja razvoj časovnih načrtov za krepitev upravne zmogljivosti v državah članicah. Do konca leta 2023 je take časovne načrte dokončalo 15 držav članic.

Da bi pospešila in poenostavila izvajanje, si je Komisija še naprej prizadevala za povečanje uporabe možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in financiranja, ki ni povezano s stroški, in sicer z zagotavljanjem podpore državam članicam pri oblikovanju, preverjanju in predložitvi njihovih zadevnih metodologij. V tej fazi je v programe ESRR za obdobje 2021–2027 zdaj vključenih 145 metodologij poenostavljenega obračunavanja stroškov iz 12 držav članic, ki zajemajo 6,5 milijarde EUR, in sheme financiranja, ki ni povezano s stroški, iz štirih držav članic, ki zajemajo 1,3 milijarde EUR. V primeru ESS+ je v 20 državah članicah podprtih 230 možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in 6 shem financiranja, ki ni povezano s stroški, s skupnim načrtovanim proračunom v višini 18,1 milijarde EUR.

Komisija je pred kratkim državam članicam predstavila tudi metodologijo za sprostitev obveznosti N+3 v zvezi s programi za obdobje 2021–2027. Na podlagi tega bodo države članice že februarja ustreznega leta obveščene o zneskih, pri katerih obstaja tveganje sprostitev obveznosti ob koncu leta N+3. Namen zgodnjega pošiljanja opozorilnega dopisa v primerjavi s postopkom, uporabljenim v prejšnjem programskem obdobju, je pravočasno obvestiti države članice o tveganjih N+3 in jim omogočiti, da sprejmejo vse potrebne ukrepe za preprečitev tveganja sprostitev obveznosti. To naj bi dodatno spodbudilo splošno izvajanje in preprečilo morebitna tehnična ozka grla. Zadnja napoved držav članic za zahtevke za vmesna plačila iz januarja 2024 za leti 2024 in 2025 potrjuje, da ob koncu leta 2025 ni bilo ugotovljenega tveganja za sprostitev obveznosti N+3.

Službe Komisije bodo še naprej zagotavljale tesno sodelovanje z ustreznimi nacionalnimi in regionalnimi organi za učinkovito obvladovanje ugotovljenih tveganj in zagotavljanje optimalnega izvajanja.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 3: DOSEGANJE REZULTATOV PRI IZVRŠEVANJU PRORAČUNA EU

Del 1 – Rezultati revizij smotrnosti, ki jih je opravilo Sodišče: ključna sporočila

Zaključki iz dela 1 poglavja 3 temeljijo na posebnih poročilih Sodišča, ki so bila objavljena leta 2023. V zvezi s temi posebnimi poročili so bili opravljeni obsežni postopki potrjevanja in razčiščevalni postopki v skladu z zahtevami finančne uredbe. Podrobni odgovori Komisije, ki odražajo njeno stališče glede posebnih poročil in povezanih priporočil, so bili objavljeni skupaj s poročili in so javni.

Komisija upošteva povzetke, ki jih je pripravilo Sodišče v zvezi z izjavami Evropskega parlamenta in Sveta, objavljenimi po objavi posebnih poročil leta 2023 in navedenimi v delu 1 poglavja 3.

Komisija poudarja, da je stopnja sprejetja priporočil Sodišča, kot je prikazana v delu 1 (odstavek 3.6), na splošno zelo visoka, kar kaže na konstruktiven pristop Komisije k obravnavi vprašanj, ki jih je opredelilo Sodišče. Komisija ni sprejela samo 4 % priporočil.

Natančneje, Komisija želi opozoriti na svoje stališče glede več posebnih poročil, na katere se Sodišče sklicuje v delu 1 poglavja 3.

V zvezi s posebnim poročilom Sodišča 07/2023 z naslovom **Zasnova kontrolnega sistema Komisije za mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF)** se je Komisija strinjala s precejšnjim delom posebnega poročila, vendar ni v celoti potrdila vseh opažanj Sodišča in z njimi povezanih zaključkov oziroma se z njimi ni strinjala. Komisija namreč meni, da kontrolni sistem mehanizma za okrevanje in odpornost ni pomanjkljiv, kar zadeva zagotovila in odgovornosti na ravni EU. Okvir kontrol mehanizma za okrevanje in odpornost je prilagojen pravni zasnovi mehanizma za okrevanje in odpornost, na podlagi katere je Komisiji dodeljena jasna odgovornost za oceno mejnikov in ciljev, državam članicam – kot upravičenkam – pa jasna odgovornost, da „sprejmejo vse ustrezne ukrepe za zaščito finančnih interesov Unije in za zagotovitev, da je uporaba sredstev v zvezi z ukrepi, ki jih podpira Mehanizem, skladna z veljavnim pravom Unije in nacionalnim pravom“ (člen 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost). Kljub temu Komisija aktivno zagotavlja ustrezno zaščito finančnih interesov Unije. Prvič, v okviru ocenjevanja načrtov za okrevanje in odpornost je izvedla temeljito oceno ustreznosti nacionalnih kontrolnih sistemov. Drugič, kadar je bilo upravičeno, je vztrajala, da države članice dodatno in v določenem časovnem okviru izboljšajo navedene sisteme, kar je bil osnovni pogoj za prihodnja izplačila. Tretjič, opravila je najmanj eno revizijo sistema v posamezni državi članici in napreduje pri pripravi svojega načrta revizij. Glede na pomembnost zaščite finančnih interesov Unije je Komisija po potrebi tudi pripravljena okrepiti svoje revizije tako, da ne bodo omejene samo na cilje, navedene v njenem revizijskem načrtu.

V zvezi s posebnim poročilom Sodišča 26/2023 z naslovom **Okvir za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost** je Komisija ugotovila, da je mehanizem inovativen instrument, ki temelji na smotrnosti in v okviru katerega se državam članicam kot upravičenkam

plačila izvršijo po izvedbi reform in naložb, ki so bile predhodno dogovorjene v nacionalnih načrtih za okrevanje in odpornost, kar pomeni, da so plačila v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost po naravi povezana z zadovoljivim izpolnjevanjem mejnikov in ciljev. Mejniki in cilji so temelj okvira za spremljanje smotrnosti mehanizma za okrevanje in odpornost, pri čemer Sodišče priznava, da so mejniki in cilji na splošno primerni za merjenje napredka pri izvajanju naložb in reform, kar je po mnenju Komisije njihov glavni namen. Drugi elementi za spremljanje smotrnosti mehanizma vključujejo skupne kazalnike, ki v največji možni meri merijo napredek celotnega mehanizma pri doseganju njegovih ciljev. Vendar je Komisija opozorila, da ni pravne zahteve, v skladu s katero bi bilo treba razlikovati med skupnimi kazalniki, usmerjenimi v rezultate, in skupnimi kazalniki, usmerjenimi v izloške, niti zahteve, da morajo skupni kazalniki zajemati učinek mehanizma. Komisija je menila tudi, da bi bilo priporočilo Sodišča o poročanju o dejanskih odhodkih po stebru tehnično in pravno nemogoče, saj državam članicam v skladu z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost ni treba poročati o nastalih stroških.

V zvezi s posebnim poročilom Sodišča 16/2023 z naslovom **Komisija in upravljanje dolga v okviru instrumenta NextGenerationEU** bo Komisija zdaj na podlagi revidirane finančne uredbe¹ in povezanega izvedbenega sklepa Komisije o upravljanju² lahko razvila glavno strategijo upravljanja dolga za svoje operacije v skladu s priporočili Sodišča. Komisija prej ni mogla uvesti ene vseobsegajoče strategije upravljanja dolga, ker je morala poleg diverzificirane strategije financiranja v okviru instrumenta NextGenerationEU izvajati niz programov, financiranih z drugačno metodo in ob uporabi drugačnih tehnik. Na podlagi strategije financiranja, vzpostavljene za instrument NextGenerationEU, bo Komisija odslej v svojih načrtih financiranja in povezanih poročilih zajela vse operacije najemanja in dajanja posojil za politike EU na podlagi enotnega pristopa financiranja, direktor upravljanja tveganj pa bo nadzoroval tudi druga najemanja posojil (zunaj okvira instrumenta NextGenerationEU). Pri vzpostavljanju strategije upravljanja dolga in sistemov poročanja v skladu z enotnim pristopom financiranja je Komisija v največji možni meri upoštevala priporočila Sodišča.

V zvezi s posebnim poročilom Sodišča 05/2023 z naslovom **Finančno okolje EU** je Komisija priznala raznolikost komponent finančnega okolja EU. Vendar se ni strinjala s trditvijo Sodišča, da je posledica takega okolja mozaik, saj so bili vsi instrumenti v celoti sprejeti glede na ustrezne pravne podlage, specifične cilje politike ter ustrezne medinstitucionalne postopke in politično odločanje. Raznolikost komponent finančnega okolja sama po sebi ne pomeni pomanjkanja učinkovitosti ali ustreznosti. Dejansko je omogočila uresničevanje številnih in vse bolj kompleksnih prednostnih nalog in ciljev politik Unije. Zaradi vse večjega obsega in kompleksnosti gospodarskih, družbenih in svetovnih izzivov je bilo treba razviti skupne rešitve in uporabiti znatna sredstva. To je privedlo do diverzifikacije finančnih intervencij in instrumentov, vključno s spodbujanjem javnih in zasebnih naložb na ravni EU in euroobmočja, pa tudi v okviru posebnega sodelovanja z državami članicami ter mednarodnimi organizacijami in institucijami.

¹ Uredba (EU, Euratom) 2022/2434 (EUR-Lex – 32022R2434 – SL – EUR-Lex (europa.eu)).

² Izvedbeni sklep Komisije (EU, Euratom) 2022/2544 z dne 19. decembra 2022 o določitvi ureditev za upravljanje in izvajanje operacij EU za najemanje posojil in upravljanje dolga v okviru diverzificirane strategije financiranja in s tem povezane operacije dajanja posojil.

Del 2 – Smotrnost programov iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira

Okvir za poročanje o smotrnosti

Komisija se strinja z zaključkom Sodišča, da je okvir za poročanje o smotrnosti za Sklad za azil, migracije in vključevanje (AMIF) ter instrument za finančno podporo na področju upravljanja zunanjih meja in skupne vizumske politike (ISF-BV)/instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (BMVI) izboljššan v primerjavi s prejšnjim okvirom za obdobje 2014–2020 (odstavki 3.39–3.41). Te izboljšave vključujejo pogostejše poročanje o finančnih podatkih in podatkih o smotrnosti, razlikovanje med kazalniki izločkov in rezultatov ter vzpostavitev metapodatkov, ki zagotavljajo glavne tehnične značilnosti kazalnikov.

Informacije o smotrnosti za sedanje obdobje 2021–2027

Glede na majhen napredek pri doseganju ciljev (odstavka 3.42 in 3.43) za sedanje obdobje 2021–2027 se pričakuje, da se bo o ključnih kazalnikih smotrnosti (kazalnikih rezultatov) poročalo pozneje, po zaključku prvih operacij ter konsolidaciji in sporočanju podatkov. Ker so se programi držav članic začeli izvajati šele konec leta 2022, ocene smotrnosti programov v izjavah o smotrnosti programov še ni bilo mogoče izvesti. Poleg tega v zgodnjih fazah izvajanja rezultati, doseženi na terenu, morda še niso vidni v podatkih, posredovanih Komisiji, zaradi naravnega zamika med začetkom operacij in poročanjem o rezultatih.

V zvezi z oceno smotrnosti pri izjavah o smotrnosti programov ob koncu leta 2022 ni mogoče oceniti napredka pri izvajanju, ker so bili programi držav članic sprejeti v zadnjem četrtletju 2022 in številne države članice še niso zaključile nobene operacije.

V zvezi z instrumentom za finančno podporo za opremo za carinske kontrole (CCEI) glavni kazalnik instrumenta kaže 12-odstotni napredek pri doseganju cilja, pozitiven trend pa naj bi se nadaljeval s prihodnjim zaključkom projektov v okviru instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole. Glavni kazalnik instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole se izračuna ob upoštevanju modela/matrike, ki določa skupni seznam opreme, ki mora biti na voljo na mejnih prehodih.

Izvajanje instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole temelji na dvostopenjskem pristopu: sklenitev sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev z državami članicami, ki jim sledijo nacionalni postopki za nabavo opreme, za katero je odobreno sofinanciranje na ravni EU. Taki postopki trajajo do tri leta, v nekaterih primerih celo dlje (poleg tega se je program začel pozno leta 2021 in ni bilo predhodnega programa, na rezultate katerega bi se bilo mogoče opreti). Če bi se v okviru „Program na kratko“ poročalo o številu sklenjenih sporazumov za leto 2022 (v okviru prvega delovnega programa za obdobje 2021–2022), bralec ne bi mogel razumeti ukrepov v okviru navedenega instrumenta. Zato se je zdelo primerno načrtovane rezultate (tj. prihodnje dosežke) predstaviti v okviru sklenjenih sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev, ki so se izvajali in se v večini primerov še vedno izvajajo. V takem primeru je bilo to sporočeno na pregleden način.

Komisija želi poudariti, da poročilo o izjavah o smotrnosti programov vključuje različne oddelke, kot so program na kratko, izvrševanje proračuna in ocena smotrnosti proračuna.

Informacije o smotrnosti za obdobje 2014–2020

Kazalniki smotrnosti za obdobje 2014–2020 kažejo dober napredek, vendar jih je treba dopolniti z več dokazi iz namenskih vrednotenj. Zato morajo biti cilji kazalnikov realni in sorazmerni z dodeljenimi sredstvi, da bi bili koristni pri spremljanju, upravljanju in izvajanju dejavnosti. Opredelitev ciljev je zares smiselna (in samo takrat), kadar temelji na razpoložljivih sredstvih, ki bi morala biti običajno usmerjena v ukrepe z največjo dodano vrednostjo EU v kompleksnem okviru, v katerem morajo sredstva EU dopolnjevati nacionalna sredstva.

Vloga Komisije je zagotoviti, da so cilji, ki jih predlagajo države članice, realni glede na dodeljena sredstva ter da pravilno odražajo temeljne metodološke predpostavke in dokaze (npr. pretekle stroške).

Odgovori Komisije na priporočila

Priporočilo 3.1 – Izboljšati kakovost informacij o smotrnosti v izkazih o smotrnosti programov iz razdelka 4 večletnega finančnega okvira

- (a) v razdelku „Program na kratko“ v izkazih o smotrnosti predstaviti dejanske dosežke in ne morebitnih dosežkov v prihodnosti;
- (b) v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU razkriti, kateri ključni kazalniki smotrnosti temeljijo na virih, ki niso enaki tistim iz letnih poročil o izvajanju, ki jih predložijo države članice.

(Ciljni rok za izvedbo: letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2024 za (a) in (b).)

Komisija **sprejema priporočilo 3.1(a).**

Komisija **sprejema priporočilo 3.1(b).**

Del 3 – Spremljanje izvajanja priporočil iz poročila Sodišča o smotrnosti izvrševanja proračuna EU – stanje ob koncu leta 2020

Komisija pripisuje izreden pomen izvajanju vseh sprejetih priporočil. Spremljanje in izvajanje sta sestavni del njenega sistema upravljanja. V zvezi s stopnjo izvedbe priporočila 1.2 se sklicuje na medinstitucionalni projekt za skupni zakonodajni portal, ki se je začel izvajati leta 2022 na podlagi sporazuma med vsemi glavnimi institucijami. V letu 2023 je bil dosežen dober napredek, kar je omogočilo, da je aprila 2024 začela delovati prva različica portala.

Komisija glede na stalno delo v zvezi s skupnim zakonodajnim portalom in dosedanji napredek ter dejstvo, da so ocene učinka in vrednotenja objavljeni tudi v registru dokumentov Komisije³ in na portalu Povejte svoje mnenje⁴, meni, da vzpostavitev namenske enotne vstopne točke samo v ta namen ni stroškovno učinkovita, in bo še naprej proučevala nadaljnje možnosti za boljše povezovanje obstoječih platform.

Del 4 – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil Sodišča iz leta 2020

Kar zadeva priporočila, ki jih je Sodišče naslovilo na Komisijo (odstavki 3.73–3.76), **Komisija največji pomen pripisuje izvajanju vseh sprejetih priporočil**. Komisija spremlja ukrepe, ki se jih je zavezala izvesti in spadajo v njeno pristojnost. Vendar ni mogoče izključiti, da so priporočila po mnenju Sodišča deloma izvedena, Komisija pa jih šteje za v celoti izvedena. Sodišče dejansko ocenjuje stopnjo izvedbe glede na priporočilo, ki ga je pripravilo, ne glede na to, ali ga je Komisija sprejela v celoti ali ne. Nasprotno pa Komisija ocenjuje stopnjo izvedbe glede na zavezo, ki jo je sprejela v odgovorih na posebna poročila.

V zvezi s tem Komisija ugotavlja, da je **stanje izvajanja priporočil, naslovljenih nanjo, v veliki meri v skladu z lanskoletnim stanjem**, pri čemer je bilo 68 % priporočil izvedenih v celoti ali večinoma v primerjavi s 70 % v preteklem letu.

Podrobneje, v zvezi s stopnjo sprejetja priporočil (odstavek 3.70) je število priporočil, ki jih Komisija leta 2020 ni sprejela, v primerjavi z letom 2019 ostalo nespremenjeno (približno 7 % priporočil, izdanih leta 2020, v primerjavi s 6 % leta 2019). Razlogov za **nesprejetje ali delno sprejetje priporočil** je lahko več. Med njimi so na primer (i) omejitve, ki jih vključuje obstoječi regulativni okvir, in/ali težave pri vplivanju na prihodnjo zakonodajo EU, (ii) obseg vlog in pristojnosti (vključno z ureditvami odgovornosti) različnih institucij EU, organov, držav članic in deležnikov, (iii) dopolnjevanje s politikami, zakonodajo in programi ter (iv) ocena izvedljivosti priporočil in/ali virov, ki jo opravi Komisija, in posledice časovnega razporeda.

V zvezi s **pravočasnim izvajanjem priporočil** (odstavka 3.80 in 3.81) Komisija pozdravlja zaključek Sodišča, da se je delež priporočil, ki jih je Komisija izvedla pravočasno, povečal. V zvezi s tem ugotavlja, da je treba pravočasnost nadaljnjih ukrepov obravnavati tudi v povezavi s stopnjo sprejetja priporočil. Komisija je še naprej v celoti zavezana izvajanju vseh sprejetih priporočil v

³ <https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/>.

⁴ Povejte svoje mnenje - Public Consultations and Feedback (europa.eu).

rokih, določenih v posebnih poročilih Sodišča. Vendar to ne velja za priporočila, ki jih iz razlogov, navedenih v objavljenih odgovorih na zadevno posebno poročilo, ni sprejela.

V nekaterih primerih lahko nadaljnji ukrepi zahtevajo več časa, kot je bilo prvotno pričakovano, zaradi kompleksnosti ukrepov, zakonodajnih ali političnih dogodkov, omejenih sredstev, zunanjih dejavnikov ali potrebe po vključitvi drugih institucij ali subjektov. Dejstvo, da priporočilo ni v celoti izvedeno do prvotno pričakovanega datuma zaključka, ne pomeni, da se to priporočilo ne bo izvedlo pozneje. Zaradi razvoja okoliščin ali sprememb politike ali političnega okvira se lahko ukrepi običajno znova prednostno razvrstijo.

Priloga – Spremljanje izvajanja priporočil iz posebnih poročil iz leta 2020 – Evropska komisija

Posebno poročilo 01/2020: Ukrepi EU v zvezi z okoljsko primerno zasnovano in označevanjem energijske učinkovitosti: pomemben prispevek k večji energijski učinkovitosti zmanjšujejo velike zamude in neskladnost

Odgovor na priporočilo 1(c), odstavek 77: Komisija priporočila ni sprejela z utemeljitvijo, da ne more predvideti, kakšno bo njeno stališče glede morebitnih prihodnjih ukrepov.

Komisija je v Delovnem načrtu za okoljsko primerno zasnovano in označevanje z energijskimi nalepkami za obdobje 2022–2024 navedla: „Da bi Komisija preprečila nepotrebne zamude, bo odslej sprejela posamezne ukrepe za specifične skupine izdelkov, ko bodo ti pripravljene, razen če izjemne okoliščine ne utemeljujejo drugače“. Komisija zato meni, da njena pravica do pobude vključuje pravico do sprejetja ukrepov za okoljsko primerno zasnovano in označevanje energijske učinkovitosti v svežnju, vendar je to po njenem mnenju primerno le v izjemnih okoliščinah. Dejansko so bili od objave revizije vsi novi ukrepi za okoljsko primerno zasnovano in označevanje energijske učinkovitosti vedno sprejeti, ko so bili pripravljene. Sprejeti so bili tudi ukrepi za racionalizacijo pripravljalnega dela za sprejetje novih ali revidiranih uredb. Zato Komisija meni, da je obravnavala pomisleke Sodišča, hkrati pa še naprej uresničevala svojo pravico do pobude.

Posebno poročilo 01/2020: Ukrepi EU v zvezi z okoljsko primerno zasnovano in označevanjem energijske učinkovitosti: pomemben prispevek k večji energijski učinkovitosti zmanjšujejo velike zamude in neskladnost

Odgovor na priporočilo 2(a), odstavek 78: Za zbiranje podatkov, potrebnih za izvajanje tega priporočila, veljajo kompleksne omejitve. V uredbi o nadzoru trga 2019/1020 (člen 11(3)) se od organov zahteva, da pri odločanju o tem, katere preglede bi bilo treba izvesti, za katere vrste proizvodov in v kakšnem obsegu, uporabijo pristop na podlagi tveganja. Zato obstajajo negotovosti v zvezi s številom vzorcev. Poleg tega rezultatov inšpekcijskih pregledov in preizkusov, ki jih opravijo organi za nadzor trga, ni mogoče šteti kot reprezentativne za dejanske stopnje skladnosti izdelkov, danih na trg EU.

Komisija meni, da je kljub temu deloma izvedla priporočilo, saj je sprejela ukrepe za zbiranje podatkov o resnični porabi izdelkov. Šele ko bodo taki podatki na voljo, bo mogoče objektivno oceniti razlike v učinkovitosti med „resničnimi“ in testnimi pogoji ter jih nato upoštevati pri obračunavanju učinka.

Posebno poročilo 03/2020: Komisija prispeva k jedrski varnosti v EU, vendar so potrebne posodobitve

Odgovor na priporočilo 1, odstavek 76: Komisija namerava to priporočilo po potrebi izvesti eno leto pred rokom za prenos morebitnih prihodnjih direktiv Euratom.

Posebno poročilo 03/2020: Komisija prispeva k jedrski varnosti v EU, vendar so potrebne posodobitve

Odgovor na priporočilo 2, odstavek 79: Komisija še ni sprejela odločitve o izvrševanju svoje pravice do pobude na tem področju. Na tej stopnji nadaljnji ukrepi niso mogoči.

Posebno poročilo 05/2020: Trajnostna raba fitofarmaceutskih sredstev: omejen napredek pri merjenju in zmanjševanju tveganj

Odgovor na priporočilo 3, odstavek 75: Za izboljšanje usklajenega kazalnika tveganja 2 bi morale države članice najprej privoliti v predložitev ustreznih podatkov o obsegu uporabe zadevnih fitofarmaceutskih sredstev. Ker to ni v celoti pod nadzorom Komisije, je bilo priporočilo Sodišča sprejeto le deloma. Komisija proučuje, kako bi bilo v prihodnosti mogoče pridobiti dodatne podatke od držav članic in jih upoštevati pri usklajenem kazalniku tveganja 2. Predlog Komisije za uredbo o trajnostni rabi fitofarmaceutskih sredstev je bil umaknjen, potem ko ga je zavrnil Evropski parlament, ki je pozval k njegovemu umiku, in v skladu z govorom predsednice v Evropskem parlamentu 6. februarja 2024.

Posebno poročilo 06/2020: Trajnostna mobilnost v mestih v EU: bistvenega izboljšanja ni mogoče doseči brez zavezanosti držav članic

Odgovor na priporočili 2(a) in 1(b), odstavek 75: Komisija poudarja, da je priporočilo sprejela deloma, in meni, da je sprejela ukrepe, ki se jim je zavezala.

Komisija je priporočilo upoštevala v zakonodajnem predlogu za revidirano uredbo o vseevropskem prometnem omrežju (TEN-T). Revidirana uredba o TEN-T naj bi začela veljati do drugega četrtertletja 2024. Zatem bo Komisija v enem letu pripravila izvedbeni akt, v katerem bo določena pravna obveznost držav članic, da Komisiji zagotovijo podatke o mobilnosti v mestih.

Posebno poročilo 07/2020: Izvajanje kohezijske politike: stroški so sorazmerno nizki, vendar ni dovolj informacij za oceno prihrankov v okviru poenostavitev

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 68: Komisija je morala spremeniti prvotni datum zaključka izvajanja tega priporočila, da bi se upošteval začetek izvajanja programov za obdobje 2021–2027. Države članice so bile obveščene o obsegu študije in njenih raziskav ter o okvirni časovnici. Študija se trenutno izvaja, njeno končno poročilo pa naj bi bilo pripravljeno do konca leta 2024.

Posebno poročilo 07/2020: Izvajanje kohezijske politike: stroški so sorazmerno nizki, vendar ni dovolj informacij za oceno prihrankov v okviru poenostavitev

Odgovor na priporočilo 1(c), odstavek 68: Komisija ugotavlja, da rok za izvedbo tega priporočila še ni določen. Študija se izvaja, njeno končno poročilo pa naj bi bilo pripravljeno do konca leta 2024, kar je v skladu z rokom za to priporočilo. Strokovnjaki, odgovorni za študijo, so v stiku z organi, pristojnimi za programe, in nacionalnimi usklajevalnimi organi, da bi jim pomagali pri tej nalogi.

Posebno poročilo 07/2020: Izvajanje kohezijske politike: stroški so sorazmerno nizki, vendar ni dovolj informacij za oceno prihrankov v okviru poenostavitev

Odgovor na priporočilo 1(d), odstavek 68: Komisija ugotavlja, da rok za izvedbo tega priporočila še ni določen. Študija se izvaja, njeno končno poročilo pa naj bi bilo pripravljeno do konca leta 2024, kar je v skladu z rokom za to priporočilo. Komisija je pripravljena zagotoviti, da bodo zbrani podatki preverjeni, da se zagotovi njihova kakovost.

Posebno poročilo 07/2020: Izvajanje kohezijske politike: stroški so sorazmerno nizki, vendar ni dovolj informacij za oceno prihrankov v okviru poenostavitev

Odgovor na priporočilo 2, odstavek 70: Komisija je morala spremeniti prvotni datum zaključka izvajanja tega priporočila, da bi se upošteval začetek izvajanja programov za obdobje 2021–2027. Države članice so bile obveščene o obsegu študije in njenih raziskav ter o okvirni časovnici. Študija se trenutno izvaja, njeno končno poročilo pa naj bi bilo pripravljeno do konca leta 2024.

Posebno poročilo 08/2020: Naložbe EU v kulturne objekte: tema, pri kateri je potrebne več osredotočenosti in usklajenosti

Odgovor na priporočilo 1(a), odstavek 99: Komisija je v okviru svojih pristojnosti na področju kulture storila vse, kar je bilo v njeni moči, saj je delovni načrt za kulturo dokument, ki ga je sprejel Svet in v zvezi s katerim Komisija ne more določiti ciljev ali ukrepov spremljanja, če se s tem države članice izrecno ne strinjajo. Vendar je Komisija dobro preizkusila možnost sprejetja ukrepov, ki jih je priporočilo Sodišče, ko se je posvetovala z državami članicami o njihovih zamislih za prihodnji delovni načrt. To posvetovanje je potekalo ustno s češkim predsedstvom, ki je bilo takrat odgovorno za pripravo novega delovnega načrta, in v okviru poročila Komisije o izvajanju prejšnjega delovnega načrta za kulturo za obdobje 2019–2022, ki je vključevalo tudi oddelek, usmerjen v prihodnost. Navedeno poročilo je bilo objavljeno junija 2022, v njegovih zaključkih pa se je Komisija zavzela za celovitejši strateški okvir EU za sodelovanje na področju kulture v skladu s priporočili Sodišča.

Posebno poročilo 08/2020: Naložbe EU v kulturne objekte: tema, pri kateri je potrebne več osredotočenosti in usklajenosti

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 99: Komisija meni, da je to priporočilo „delno izvedeno“.

Komisija je v zvezi z novo pobudo o strateškem okviru EU za kulturo storila vse, kar je bilo v njeni moči. Razmisleki so bili predstavljeni na različnih ravneh, najpomembneje pa je, da je Komisija to zamisel in priporočilo vključila v vse ustrezne publikacije/postopke. Zamisel o strateškem okviru za kulturo je predstavila v dveh uradnih poročilih: v poročilu o delovnem načrtu za kulturo za obdobje 2019–2022 in v poročilu o kulturni razsežnosti trajnostnega razvoja. Tudi zaradi teh prizadevanj se je Svet strinjal, da v svoje zaključke resolucije o delovnem načrtu EU za kulturo za obdobje 2023–2026 vključi poziv Komisiji in visokemu predstavniku.

Posebno poročilo 08/2020: Naložbe EU v kulturne objekte: tema, pri kateri je potrebne več osredotočenosti in usklajenosti

Odgovor na priporočilo 2(c), odstavek 99: Komisija meni, da je to priporočilo „delno izvedeno“.

Komisija je septembra 2021 vzpostavila portal CulturEU, ki je spletno orodje in vodnik po financiranju za pomoč deležnikom EU pri usmerjanju razpoložljivih sredstev EU za kulturo za obdobje 2021–2027. Zdaj je na voljo v vseh jezikih EU in zagotavlja dostop do več kot 75 možnosti financiranja za kulturo v okviru 21 programov/instrumentov financiranja EU. To spletno orodje in vodnik je Komisija predstavila zelo širokemu občinstvu na vrsti konferenc in dogodkov, vključno s centri Ustvarjalna Evropa v državah članicah EU.

Poleg tega se je leta 2022 spletišče platforme CreativesUnite, ki jo financira EU, izboljšalo z orodjem „So you need money!“, ki deležnikom omogoča, da za svoje projekte in dejavnosti najdejo alternativne vire financiranja: zasebni vlagatelji, filantropija, (mikro)krediti, množično financiranje, množično posojanje, posojila itd.

Poleg tega je Komisija za države članice EU in deležnike na področju dediščine organizirala delavnico o dopolnilnih virih financiranja za kulturno dediščino. Ta delavnica je bila osredotočena na izmenjavo dobrih praks iz držav članic, pri čemer je sodeloval inštitut Evropske investicijske banke, da bi pojasnil, kako vzbuditi zanimanje zasebnih vlagateljev za kulturno dediščino. K razpravi je s svojo raziskavo vloge filantropije in fundacij prispevala tudi Evropska kulturna fundacija.

Komisija je na svojem spletišču objavila izbrane dobre prakse o dopolnilnem financiranju za kulturno dediščino.

Posebno poročilo 08/2020: Naložbe EU v kulturne objekte: tema, pri kateri je potrebne več osredotočenosti in usklajenosti

Odgovor na priporočilo 3, odstavek 105: Komisija meni, da je to priporočilo v celoti izvedeno.

Komisija je proučila in predlagala poenostavljene oblike podpore za naložbe Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) v kulturne objekte in si v okviru svojih pristojnosti na področju deljenega upravljanja skladov kohezijske politike med pogajanja o programih za obdobje 2021–2027 zelo prizadevala, da bi organe upravljanja zavezala k izboljšanju in zagotavljanju finančne vzdržnosti kulturnih objektov, ki bi se podprla z naložbami ESRR.

Posebno poročilo 09/2020: Jedrno cestno omrežje EU: krajši potovalni čas, toda omrežje še ni povsem delujoče

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 71: Komisija meni, da je priporočilo v celoti izvedeno.

Komisija je sprejela ustrezne ukrepe, da bi države članice pri razpoložljivem proračunu Kohezijskega sklada in sklada ESRR za ceste dale prednost naložbam v jedrno omrežje, da bi bilo to dokončano do leta 2030. Službe Komisije so bile pri sprejemanju partnerskih sporazumov in programov za obdobje 2021–2027 natančno seznanjene s tem, da je treba nujno podpreti dokončanje jedrnega omrežja TEN-T, zlasti v državah članicah in regijah, ki zaostajajo v razvoju. Zato je bilo v okviru programov Kohezijskega sklada/ESRR za podporo jedrnemu cestnemu omrežju TEN-T iz proračuna EU namenjenih skoraj 4,5 milijarde EUR (ali 24,6 % vseh dodeljenih sredstev za ceste iz ESRR/Kohezijskega sklada za obdobje 2021–2027). Poleg tega je glede na razvoj v smeri zmanjšanja proračuna za promet v okviru kohezijske politike, vse večji pomen, ki ga ima podpiranje bolj trajnostnih oblik prometa v okviru zelene agende EU, ter glavni cilj kohezijske politike, da se izboljša povezaljivost v manj razvitih regijah in z njimi, 24,6 % še vedno znaten delež.

Poleg tega je bilo pri načrtovanju programov ESRR in Kohezijskega sklada ugotovljeno, da je treba izboljšati varnost v cestnem prometu. V omogočitvenem pogoju 3.1(8) „Celovito načrtovanje prometa na ustrezni ravni“ je jasno navedeno, da večmodalno kartiranje obstoječe in načrtovane infrastrukture v državah članicah predstavlja izide ocene tveganj za varnost v cestnem prometu, v skladu z obstoječimi nacionalnimi strategijami za varnost v cestnem prometu, skupaj s kartiranjem trenutnega stanja prizadetih cest in odsekov ter z zagotavljanjem prednostne razvrstitve ustreznih naložb.

Posebno poročilo 09/2020: Jedrno cestno omrežje EU: krajši potovalni čas, toda omrežje še ni povsem delujoče

Odgovor na priporočilo 2(a), odstavek 72: Komisija meni, da je sprejela ukrepe, ki so bili v njeni pristojnosti.

Komisija je priporočilo upoštevala v zakonodajnem predlogu za revidirano uredbo o TEN-T. Decembra 2023 sta sozakonodajalca dosegla politični dogovor. Za formalni postopek sprejeta sta pristojna Evropski parlament in Svet. Revidirana uredba o TEN-T naj bi začela veljati v drugem četrtnetju 2024. V njej Komisija zelo velik poudarek namenja izboljšanju varnosti in varovanja v cestnem prometu z ambicioznimi cestnimi standardi ter cilji za razvoj počivališč ter varnih in varovanih parkirišč, ki temeljijo na minimalni razdalji. Namen zadnjenavedenega je tudi izboljšanje socialnih in delovnih pogojev za delavce v prometu.

Posebno poročilo 09/2020: Jedrno cestno omrežje EU: krajši potovalni čas, toda omrežje še ni povsem delujoče

Odgovor na priporočilo 2(b), odstavek 72: Komisija pripravlja novo različico informacijskega sistema TENtec, ki bo vsebovala razširjeno analizo in statistični del, kar bo omogočilo učinkovitejše spremljanje in ocenjevanje popolnosti jedrnega omrežja. Razpoložljivost natančnejših in popolnejših naborov podatkov bo skupaj z izboljšanimi orodji za analizo omogočila boljše spremljanje uspešnosti omrežja TEN-T, npr. večanje obratovalne hitrosti tovornih vlakov skozi čas.

Posebno poročilo 10/2020: Prometna infrastruktura v EU: za pravočasno doseganje učinkov omrežja bi bilo treba megaprojekte izvajati hitreje

Odgovor na priporočila 2(a), 2(b), 3(a), 3(b), 3(c) in 4(b), odstavki 83, 86 in 89: Komisija poudarja, da priporočil ni sprejela.

Posebno poročilo 10/2020: Prometna infrastruktura v EU: za pravočasno doseganje učinkov omrežja bi bilo treba megaprojekte izvajati hitreje

Odgovor na priporočilo 4(a), odstavek 89: Komisija je priporočilo sprejela deloma in meni, da je sprejela ukrepe, ki se jim je zavezala in ki so v njeni pristojnosti.

Komisija je priporočilo upoštevala v zakonodajnem predlogu za revidirano uredbo o TEN-T, s katerim se krepí vloga evropskih koordinatorjev. V izvedbenih aktih, predvidenih v političnem dogovoru o reviziji uredbe o TEN-T, so obravnavane glavne točke iz tega posebnega poročila v zvezi s področjem uporabe (veliki čezmejni projekti, horizontalne prednostne naloge in celotni koridorji) in cilji (vzpostavitev manjkajočih povezav, odprava glavnih ozkih grl, zagotovitev usklajenega določanja prednostnih nalog pri načrtovanju infrastrukture in naložb, določitev okvirnih ciljev in pričakovanih časovnih okvirov).

Posebno poročilo 10/2020: Prometna infrastruktura v EU: za pravočasno doseganje učinkov omrežja bi bilo treba megaprojekte izvajati hitreje

Odgovor na priporočilo 4(c), odstavek 89: Komisija meni, da je sprejela ukrepe, ki so bili v njeni pristojnosti.

Komisija je to priporočilo upoštevala v zakonodajnem predlogu za revidirano uredbo o TEN-T. Revidirana uredba o TEN-T naj bi začela veljati v drugem četrletju 2024, z njo pa bo Komisija pooblašena, da sprejme izvedbene akte za izvajanje evropskih prometnih koridorjev. Navedeni akti bodo temeljili na delovnih načrtih koordinatorjev, kar bo znatno okrepilo njihovo vlogo. Poleg tega je v uredbi predvideno sodelovanje koordinatorjev pri delu nadzornih organov ali podobnih usmerjevalnih organov enotnega subjekta za usklajevanje, izgradnjo in/ali upravljanje čezmejnih infrastrukturnih projektov.

Posebno poročilo 11/2020: Energijska učinkovitost stavb: še vedno je potreben večji poudarek na stroškovni učinkovitosti

Odgovor na priporočilo 2, odstavek 92: Komisija meni, da je sprejeti del priporočila izvedla v celoti.

Komisija je to priporočilo sprejela deloma in poudarila, da je pri deljenem upravljanju izbira projektov v pristojnosti in odgovornosti organov upravljanja v državah članicah. Ugotavlja, da morajo organi upravljanja v skladu z uredbo o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 zagotoviti, da izbrani ukrepi predstavljajo najboljše razmerje med količino podpore, izvedenimi dejavnostmi in doseganjem ciljev. Prav tako bi bilo treba pri izbirnih merilih in postopkih prednostno obravnavati ukrepe, s katerimi bi se čim bolj povečal prispevek finančnih sredstev EU za doseganje ciljev programa. Namen teh določb je preprečiti izbiro projektov z majhnim prispevkom k ciljem programa. Komisija tudi ugotavlja, da je treba upoštevati določbe direktive o energijski učinkovitosti stavb,

vkjučno z novo zahtevo, da morajo države članice svoje finančne ukrepe za izboljšanje energijske učinkovitosti pri prenovi stavb povezati s ciljnimi ali doseženimi prihranki energije.

Posebno poročilo 11/2020: Energijska učinkovitost stavb: še vedno je potreben večji poudarek na stroškovni učinkovitosti

Odgovor na priporočilo 3(c), odstavek 93: Komisija poudarja, da priporočila ni sprejela.

Posebno poročilo 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen

Odgovor na priporočilo 4(i), odstavek 64: Notranja delovna skupina Komisije, ki je vključevala generalne direktorate, odgovorne za vsa področja politike in dejavne v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU, je ocenila možnosti in nadaljnje korake za poenostavitev in morebitno združitev tehnične pomoči EU za naložbene projekte pri Komisiji. Poleg tega so generalni direktorati Komisije, pristojni za politiko, zelo tesno sodelovali in še vedno zelo tesno sodelujejo med seboj pri pogajanjih o svetovalnih sporazumih z EIB in drugimi svetovalnimi partnerji, da bi določili obseg svetovalnih pobud za vsakega od njih.

Komisija meni, da je bilo priporočilo 4(i) v celoti in pravočasno izvedeno.

Posebno poročilo 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen

Odgovor na priporočilo 4(ii), odstavek 64: Cilj vseh svetovalnih sporazumov, podpisanih v okviru programa InvestEU, je, da se vsaj 50 % skupnega zneska prispevka EU, ki je na voljo v okviru svetovalnih pobud, uporabi za zagotavljanje svetovalne podpore ali nepovratnih sredstev za projekte, ki bi lahko bili upravičeni do nadaljnjega financiranja, podprtega iz sklada InvestEU.

Poleg tega je več svetovalnih pobud povezanih s specifičnimi finančnimi produkti InvestEU, za katere se v okviru teh pobud pripravlja nabor projektov.

Glede na navedeno Komisija meni, da je bilo priporočilo 4(ii) v celoti in pravočasno izpolnjeno.

Posebno poročilo 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen

Odgovor na priporočilo 4(iii), odstavek 64: Geografska pokritost svetovalnega vozlišča InvestEU se je razširila s sporazumi, sklenjenimi z dvema mednarodnima finančnima institucijama: Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) zajema več držav članic (Bolgarijo, Hrvaško, Češko, Estonijo, Grčijo, Madžarsko, Latvijo, Litvo, Poljsko, Romunijo, Slovaško in Slovenijo), Razvojna banka Sveta Evrope pa vse države članice razen Avstrije. Z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami so bili podpisani trije sporazumi (dva s francoskima nacionalnima spodbujevalnima bankama ali institucijama in eden z italijansko nacionalno spodbujevalno banko ali institucijo). Poleg tega sporazumov o sodelovanju, na katere se sklicuje Sodišče, tj. memorandumov o soglasju, podpisanih med Evropsko investicijsko banko in več nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami, ni mogoče primerjati s svetovalnimi sporazumi v okviru InvestEU. Zадnjenavedeni so pravni sporazumi, ki imajo proračunske posledice, prvi pa pravno nezavezujoče ureditve o sodelovanju.

Komisija meni, da je bilo priporočilo 4(iii) v celoti in pravočasno izvedeno.

Posebno poročilo 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen

Odgovor na priporočilo 4(iv), odstavek 64: Svetovalno vozlišče InvestEU je prek svojih svetovalnih partnerjev dejavno v vseh državah članicah EU. Nekateri od teh svetovalnih partnerjev so v določenih državah članicah bolj dejavni in so prisotnost na lokalni ravni zagotovili z lokalnimi uradi, ki so v navedenih državah članicah dobro znani in priznani.

Komisija meni, da je bilo priporočilo 4(iv) v celoti in pravočasno izvedeno.

Posebno poročilo 12/2020: Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe: vzpostavljeno je bilo za spodbujanje naložb v EU, vendar je njegov učinek še vedno omejen

Odgovor na priporočilo 4(vi), odstavek 64: Na podlagi Priloge 4 (načela „operativnega poročanja“) k svetovalnemu sporazumu, sklenjenemu z Evropsko investicijsko banko, je bil pripravljen podrobnejši dokument, tj. metodologija ključnih kazalnikov smotrnosti/ključnih kazalnikov spremljanja, ki se izvaja z rednim poročanjem v informacijski sistem za upravljanje InvestEU. O stroških svetovalnih nalog in njihovih koristih (npr. mobilizirane naložbe, usposobljene osebe) poročajo vsi svetovalni partnerji. O prvih rezultatih se je poročalo za konec leta 2023, ko so bile zaključene prve svetovalne naloge. Za izčrpnjšo analizo bi bilo treba zbrati poročila o rezultatih svetovanja, zagotovljenega v daljšem obdobju izvajanja.

Komisija meni, da je priporočilo 4(vi) v celoti in pravočasno izvedeno.

Posebno poročilo 14/2020: Razvojna pomoč EU za Kenijo

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 83: Komisija poudarja, da priporočila ni sprejela, kot je pojasnjeno v njenih odgovorih na Posebno poročilo 14/2020.

Posebno poročilo 14/2020: Razvojna pomoč EU za Kenijo

Odgovor na priporočilo 2, odstavek 84: Pojem kritične mase na prednostnih področjih je bil določen v okviru načrtovanja programov in temelji na znanju, človeških virih (zmožnosti za politični dialog) in finančnih virih. Sprejetje večletnega okvirnega programa za Kenijo je tako zaznamovalo datum zaključka izvajanja priporočila.

Posebno poročilo 14/2020: Razvojna pomoč EU za Kenijo

Odgovor na priporočilo 3, odstavek 89: Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje menita, da je bilo priporočilo izvedeno v celoti.

Večletni okvirni program temelji na treh prednostnih področjih (1. zeleni prehod: okoljska trajnostnost in odpornost; 2. nihče ne sme biti zapostavljen: človekov razvoj in digitalna vključenost; 3. demokratično upravljanje, mir in stabilnost), od katerih vsako zajema tri sektorje (1.1 naravni kapital in odpornost; 1.2 zeleno gospodarstvo in trajnostno poslovanje; 1.3 trajnostna energija; 2.1 izobraževanje in spretnosti za zaposlitev; 2.2 krepitev vloge žensk in mladih; 2.3 vključujoča in odporna urbanizacija; 3.1 demokratično in gospodarsko upravljanje; 3.2 konflikt, mir in varnost; 3.3 migracije in prisilno razseljevanje).

Razvrščeni so prednostno, kot je prikazano v porazdelitvi dodeljenih finančnih virov v sprejetem letnem akcijskem načrtu za leto 2022 in večletnem akcijskem načrtu za obdobje 2023–2024 (https://international-partnerships.ec.europa.eu/action-plans_en?f%5B0%5D=countries_countries_multiple_%3Ahttp%3A//publications.europa.eu/resource/authority/country/KEN&prefLang=sl).

Posebno poročilo 15/2020: Zaščita divjih oprasovalcev v EU: pobude Komisije niso bile uspešne

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 66: Komisija meni, da je bilo to priporočilo izvedeno v celoti, saj so bile odgovornosti med tremi generalnimi direktorati (GD) pri reviziji pobude in njenem izvajanju že od začetka jasno opredeljene v skladu s pristojnostmi posameznih generalnih direktorotov.

Komisija poudarja, da je predložila dokaze o vzpostavitvi zunanjega upravljanja (države članice, deležniki).

Kar zadeva notranje upravljanje, trije generalni direktorati (GD za okolje, GD za kmetijstvo, GD za zdravje in varnost hrane) uradno sovodijo revidirano pobudo, kot je razvidno iz načrta (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13142-Pobuda-EU-za-oprasevalce-sprememba_sl). Odgovornosti so torej jasno opredeljene, pri čemer vsak generalni direktorat vodi na področjih politike, ki so v njegovi pristojnosti: GD za kmetijstvo na kmetijskem področju (skupna kmetijska politika) v okviru ukrepa 5, GD za zdravje in varnost hrane na področju pesticidov in biocidov v okviru ukrepa 6 ter GD za okolje na področju okoljskih politik, vključno s splošnim usklajevanjem pobude.

Posebno poročilo 15/2020: Zaščita divjih oprasovalcev v EU: pobude Komisije niso bile uspešne

Odgovor na priporočilo 2(a), odstavek 68: Oblika večletnih prednostno strukturiranih okvirov ukrepanja (PAF), dogovorjena z državami članicami maja 2018, ni vsebovala posebnega oddelka v zvezi z oprasovalci, vendar bi se lahko oddelk prednostno strukturiranih okvirov ukrepanja o dodatni dodani vrednosti prednostnih ukrepov že uporabil za opis ukrepov za oprasovalce. Zato je bila potreba po obravnavi prednostnih ukrepov za pomembne habitate oprasovalcev v prednostno strukturiranih okvirih ukrepanja izpostavljena ustno in pisno na sestanku strokovne skupine za direktivi o pticah in habitatih (sestane skupine NADEG) 29. in 30. novembra 2018. Komisija je pozneje na sestanku skupine NADEG 6. in 7. maja 2020 ponovno zahtevala, da se v posodobljenem kontrolnem seznamu za oceno prednostnega okvira ukrepanja v zadnjem navedenem vključijo ukrepi za oprasovalce, s katerimi bi se obravnavalo vprašanje oprasovalcev. Zato je Komisija ocenila le prednostne okvire ukrepanja, ki so bili posodobljeni ali predloženi po maju 2020 in ki so vključevali obravnavo oprasovalcev.

Posebno poročilo 15/2020: Zaščita divjih oprasovalcev v EU: pobude Komisije niso bile uspešne

Odgovor na priporočilo 3(a), odstavek 69: Komisija je priporočilo izvedla tako, da je predlagala spremembo izvedbenih uredb za fitofarmacevtska sredstva (FFS), s katero bi se vanje vključili zaščitni ukrepi za divje čebele. Komisija je prve predloge državam članicam posredovala decembra 2023. Že leta 2021 je svoje smernice o registracijah za izredne fitofarmacevtske primere dopolnila s tremi dodatnimi stranmi, da bi državam članicam zagotovila navodila v zvezi z utemeljitvami. Poleg tega je Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA) pooblastila, da razvije nove protokole za preverjanje registracij za izredne fitofarmacevtske primere.

Posebno poročilo 15/2020: Zaščita divjih oprasovalcev v EU: pobude Komisije niso bile uspešne

Odgovor na priporočilo 3(b), odstavek 69: Komisija je priporočilo izvedla v celoti in se je zavezala, da bo skupaj z državami članicami spremljala delovni načrt, predstavljen oktobra 2023, za razvoj preskusnih metod, osredotočenih na divje opraševalce. Komisiji je uspelo najti tri države članice, ki bi bile vodilne pri predložitvi treh osnutkov preskusnih protokolov za čebele Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) v letu 2023. Ker ni bilo dovolj zanesljivih dokazov, je večina držav članic leta 2022 podprla nadaljevanje pristopa z neopredeljenim pragom kot posebnim ciljem zaščite za čmrlje in čebele samotarke, dokler ne bodo na voljo dodatni podatki. To pravzaprav pomeni, da bodo študije na prostem potrebne, če snov ne izpolnjuje določenih meril. Ta merila bodo vključena v uredbo Komisije o določitvi enotnih načel za ocenjevanje in registracijo fitofarmaceutskih sredstev.

Posebno poročilo 16/2020: Evropski semester – s priporočili za posamezne države se obravnavajo pomembna vprašanja, vendar jih je treba bolje izvajati

Odgovor na priporočilo 1(b), odstavek 59: Z uvedbo načrtov za okrevanje in odpornost leta 2021 so se državam članicam zagotovile jasne spodbude za okrepitev izvajanja specifičnih priporočil za državo, saj morajo obravnavati vse izzive ali pomemben del izzivov, opredeljenih v ustreznih specifičnih priporočilih Sveta za države, vključno s tistimi, povezanimi z zaposlovanjem in zmanjševanjem revščine, raziskavami in razvojem. V zadnjih letih je bil v specifičnih priporočilih za države poudarek na izvajanju načrtov za okrevanje in odpornost.

Posebno poročilo 16/2020: Evropski semester – s priporočili za posamezne države se obravnavajo pomembna vprašanja, vendar jih je treba bolje izvajati

Odgovor na priporočila 2(c) in 5(b), odstavka 61 in 64: Komisija priporočil ni sprejela.

Posebno poročilo 17/2020: Instrumenti trgovinske zaščite: sistem za zaščito podjetij EU pred dampinškim in subvencioniranim uvozom deluje dobro

Odgovor na priporočilo 4(2), odstavek 98: Komisija je izvajanje priporočila preložila na leto 2025. Izvajanje priporočila je upoštevano v večletnem načrtu ocenjevanja GD za trgovino, v katerem je ocenjevanje instrumentov trgovinske zaščite EU načrtovano v letu 2025.

Ta datum je bil izbran, da se omogoči več časa za zbiranje zadostnih podatkov po izvedbi zakonodajnih sprememb na področju instrumentov trgovinske zaščite decembra 2017 in junija 2018 ter s tem ustrezna naknadna ocena. Časovno obdobje upošteva trajanje postopkov trgovinske zaščite od vložitve pritožb do uvedbe ukrepov za izvajanje pregledov.

Posebno poročilo 17/2020: Instrumenti trgovinske zaščite: sistem za zaščito podjetij EU pred dampinškim in subvencioniranim uvozom deluje dobro

Odgovor na priporočilo 5, odstavek 99: Komisija meni, da je priporočilo izvedeno. Komisija je merila za začetek preiskave po uradni dolžnosti opredelila na svojih posodobljenih spletiščih in nedavno po uradni dolžnosti začela preiskave, kot je protisubvencijska preiskava v zvezi z akumulatorskimi električnimi vozili iz Kitajske. Komisija poudarja, da so začetki preiskav po uradni dolžnosti upravičeni le v izjemnih okoliščinah, ker so precejšnji dokazi, ki so potrebni za začetek postopka, običajno na voljo le zadevnim evropskim proizvajalcem. Zato so potrebni poznavanje dejstva, da bi bil uvoz določenega izdelka dampinški ali subvencioniran, in dokazi o tem ter dostop do podrobnih poslovnih lastniških podatkov v zvezi z uspešnostjo industrije na ravni navedenega določenega izdelka.

Posebno poročilo 21/2020: Nadzor državne pomoči finančnim institucijam v EU: treba je preveriti ustreznost

Odgovor na priporočilo 1(2), odstavek 72: Ker Komisija ni dokončala vrednotenja (priporočilo 1(1)), ni mogla sprejeti nadaljnjih ukrepov v skladu s priporočilom.

Posebno poročilo 21/2020: Nadzor državne pomoči finančnim institucijam v EU: treba je preveriti ustreznost

Odgovor na priporočilo 3, odstavek 74: Komisija meni, da je priporočilo izvedeno v celoti.

Prvič, Komisija želi opozoriti, da je zelo težko opredeliti preproste kazalnike smotrnosti, s katerimi bi se zagotovila smiselna ocena letnega doseganja njenih ciljev.

Drugič, omejeno število sklepov v zvezi s pomočjo bankam v zadnjih letih tudi ne bi zagotovilo trdne podlage za oblikovanje splošnih zaključkov na podlagi kazalnikov smotrnosti, ki bi zaradi svoje letne narave temeljili na nekaj opažanjih.

Nazadnje, specifični kazalniki smotrnosti so običajno namenjeni sedanjim prioritetam Komisije, zaradi veliko manjšega števila bančnih zadev v primerjavi s posledicami finančne krize pa je težko utemeljiti, da so specifični kazalniki za pomoč bankam še vedno potrebni.

Zato bo Komisija na začetku naslednjega mandata ponovno proučila, ali je primerno in potrebno ohraniti specifične kazalnike smotrnosti za državno pomoč bančnemu sektorju.

Posebno poročilo 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja

Odgovor na priporočilo 2(b), odstavek 86: Komisija poudarja, da rok še ni določen. Meni tudi, da je bilo priporočilo na tej stopnji izvedeno v največji možni meri, saj bo nadaljnje izvajanje potekalo, kot je bilo načrtovano v okviru postopka priprave večletnega finančnega okvira.

Vsako sklicevanje na končno načrtovanje v zvezi s pripravo večletnega finančnega okvira za obdobje po letu 2027 je veliko pre nagljeno. Prioritete vsake agencije bodo pregledane pravočasno pred novim obdobjem večletnega finančnega okvira. Ocenjevanje se lahko začne v letu 2025. V predlogu naslednjega večletnega finančnega okvira bodo, kot je bilo storjeno tudi za sedanjí večletni finančni načrt, zajete agencije in upoštevane pregledane prioritete. Komisija potrjuje, da se bo ocenjevanje prioritet in potreb agencij za naslednji večletni finančni okvir začelo pravočasno.

Vendar je treba opozoriti, da Komisija redno in stalno pregleduje potrebe posamezne agencije po sredstvih ločeno in na podlagi diferenciranega pristopa ter predlaga povečanje proračuna, kadar je to upravičeno in mogoče v večletnem finančnem okviru in proračunskem postopku. Več informacij o ocenah, ki se izvajajo, je na voljo v odgovoru na priporočilo 2(c) Posebnega poročila 22/2020 in v preglednicah s spremembami predloga proračuna za leto 2025.

Posebno poročilo 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja

Odgovor na priporočilo 2(c), odstavek 86: Komisija meni, da je bilo priporočilo pravočasno in v celoti izvedeno, kot je razvidno iz več primerov v zvezi s predlogom proračuna, s katerim so bili spremenjeni proračuni in prerazporeditve.

Komisija vsako leto med predstavitvami proračunov pregleda finančne in človeške vire agencij na podlagi njihovih proračunskih zahtevkov, predloženih Komisiji. Zahteve in potrebe agencij se ustrezno upoštevajo in prilagodijo, kadar je to upravičeno in mogoče, v večletnem finančnem okviru.

V preglednici na straneh 84 in 85 razdelka Poudarki politike v poročilu o oceni prihodkov in odhodkov za proračun za leto 2025 je nazorno prikazano, da se predlagano povečanje proračuna in povečanje števila zaposlenih po agencijah zelo razlikujeta in sta prilagojena vsakemu primeru posebej. Predlagana subvencija iz proračuna EU za leto 2025 v primerjavi z letom 2024 med različnimi agencijami znaša od –100 % do 174 %. Predlagana sprememba kadrovskega načrta se med agencijami razlikuje, in sicer od ničelnega zaposlovanja/nespremenjenega števila zaposlenih do povečanja števila delovnih mest za 242.

Poleg proračunskega postopka Komisija pred izdajo novih zakonodajnih predlogov izvede ocene učinka in se posvetuje z agencijami o sredstvih, potrebnih za dokončanje predlaganih novih nalog. Ta sredstva in njihova utemeljitev se nato vključijo v zakonodajne finančne izkaze, ki spremljajo zakonodajne predloge Komisije. Ta nova sredstva se lahko dodatno revidirajo tudi med pogajanji o teh predlogih in preden sozakonodajalca uradno sprejmeta zakonodajo, da se sredstva uskladijo z revidiranimi časovnimi načrti izvajanja ali revidiranimi nalogami, ki jih med pogajanji opredelita sozakonodajalca.

Nenazadnje Komisija pozorno spremlja tudi izvrševanje proračuna Agencije in ji je po potrebi pripravljena pomagati pri proračunskih prilagoditvah. Agencija lahko na primer vsako leto jeseni v okviru globalne prerazporeditve vrne odobritve, ki jih ne more uporabiti, če je to ustrezno utemeljeno.

Spreminjajoče se potrebe agencij se zato skozi vse leto ustrezno upoštevajo v okviru veljavnih finančnih pravil in omejitev večletnega finančnega okvira.

Proračunski organ ne more izpolniti vseh zahtev decentraliziranih agencij, saj bi to ogrozilo spoštovanje pragov večletnega finančnega okvira. S prožnejšim pristopom glede števila zaposlenih bi se zmanjšala sredstva, ki so na voljo za odhodke iz poslovanja v proračunih agencij, in povečal pritisk na upravne odhodke v proračunu Unije, ki izhajajo iz prihodnjih odhodkov za pokojnine. Komisija upošteva te vidike pri analizi zahtevkov decentraliziranih agencij.

Komisija ugotavlja, da se spreminjajoče se in izjemne potrebe agencij skozi vse leto ocenjujejo v okviru omejitev večletnega finančnega okvira ter se po potrebi ustrezno upoštevajo v predlogih spremembe proračuna in prerazporeditvah. Ta postopek zato omogoča prilagoditve med letom in ne le v letu X + 2.

Posebno poročilo 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja

Odgovor na priporočilo 3(b), odstavek 88: Komisija meni, da je bilo priporočilo izvedeno pravočasno in v celoti.

Komisija od leta 2021 v svojih mnenjih o enotnih programskih dokumentih decentraliziranih agencij poziva k tesnejši povezavi med kazalniki smotrnosti in prispevkom agencij k izvajanju politik EU namesto k pretirani osredotočenosti na izloške in dejavnosti.

Agencije se zato spodbuja in poziva, naj opredelijo kazalnike smotrnosti tako, da bo med njimi in ustreznimi cilji politike jasna povezava. Partnerski generalni direktorati se bodo pri spremljanju svojih agencij bolj osredotočili na ta vidik. Sodišče na podlagi teh prizadevanj pričakuje, da se bodo informacije o smotrnosti, ki jih zagotavljajo agencije, z leti postopoma izboljševale.

Kljub temu so decentralizirane agencije še naprej odgovorne za informacije, navedene v enotnih programskih dokumentih in drugih dokazilih, predloženih proračunskemu organu. Komisija poudarja, da lahko agencije le spodbudi k opredelitvi ustreznih kazalnikov smotrnosti, vendar so za spremljanje smotrnosti odgovorne agencije same.

Posebno poročilo 22/2020: Prihodnost agencij EU: potencial za več fleksibilnosti in sodelovanja

Odgovor na priporočilo 3(c), odstavek 88: Komisija meni, da je bilo priporočilo izvedeno v celoti.

Komisija poudarja, da skupni pristop ostaja glavni politični okvir institucij za zagotovitev dobro delujočih in trdnih struktur upravljanja v agencijah. V skupnem pristopu je opredeljena standardna sestava upravnega odbora agencij brez poseganja v ustrezne ureditve za obstoječe agencije. Komisija ocenjuje upravljanje agencij in po potrebi v skladu s skupnim pristopom pripravlja zakonodajne predloge. Ob upoštevanju navedenega ni v zvezi z nobeno revizijo ustanovnih aktov agencij, opravljeno od septembra 2020, menila, da bi bilo primerno ali utemeljeno spremeniti velikost upravnih odborov, saj odraža skupni pristop. Od leta 2021 je bilo opravljenih 12 zunanjih ocenjevanj, vključno z medsektorskim ocenjevanjem agencij, ki se ukvarjajo z zaposlovanjem (Cedefop, EU-OSHA, Eurofound in ETF), pri čemer je za zadnje navedene agencije vprašanje velikosti upravnega odbora še posebej pomembno. Ta ocena je v zaključni fazi.

Posebno poročilo 24/2020: Nadzor koncentracij in protimonopolni postopki EU, ki jih izvaja Komisija: nadzor trga je treba okrepiti

Odgovor na priporočilo 1, odstavek 94: Komisija meni, da je priporočilo izvedeno v celoti.

Komisija je razširila in bolje uporabila že obstoječe informacijske kanale za zbiranje informacij o morebitnih kršitvah konkurenčnega prava, zlasti o nezakonitih kartelih. Navedeni ukrepi so že sprejeti in zahtevajo stalne naložbe. Razširila je tudi področje uporabe svojega anonimnega orodja za prijavitelje, da bi izrecno zajemalo tudi druge oblike kršitev konkurence, s spremljajočo kampanjo v družbenih medijih in posodobljenim spletiščem za ozaveščanje. Javno je razkrila, da se je več preiskav kartelov, izvedenih v zadnjih dveh letih, začelo na podlagi tržnih informacij zunaj režima prizanesljivosti. To je dokaz, da ukrepi, sprejeti po reviziji, ki jo je opravilo Sodišče, že prinašajo rezultate. Komisija je za izboljšanje odkrivanja po uradni dolžnosti sodelovala z nacionalnimi izvršitelji, ki niso pristojni za konkurenco. Da bi okrepila svoje zmogljivosti za proaktivno opredeljevanje in zbiranje, tudi v okviru izvrševanja po uradni dolžnosti, tržno pomembnih informacij, ki jih zagotavljajo javno dostopni spletni viri, je ustanovila skupino z vodjo za tehnologijo.

Komisija drugega dela priporočila ni niti sprejela niti izvedla, saj meni, da je njena metodologija za določanje prioritet v protimonopolnih zadevah dobro uravnotežena, kar omogoča prednostno obravnavo tistih morebitnih kršitev, ki znatno vplivajo na notranji trg.

Posebno poročilo 24/2020: Nadzor koncentracij in protimonopolni postopki EU, ki jih izvaja Komisija: nadzor trga je treba okrepiti

Odgovor na priporočilo 2(a), odstavek 99: Komisija je dodatno okrepila poenostavljeni postopek za zmanjšanje zahtev po informacijah pri priglasitvi združitve, zagotovila smernice za zagotovitev boljšega zajetja transakcij, ki so pomembne za enotni trg, in namerava v kratkem uvesti elektronsko aplikacijo za obveščanje.

Komisija poudarja, da drugi del priporočila, tj. izvedba podrobne analize stroškov in koristi zaračunavanja pristojbin za prijavo združitve, ni bil sprejet.

Posebno poročilo 24/2020: Nadzor koncentracij in protimonopolni postopki EU, ki jih izvaja Komisija: nadzor trga je treba okrepiti

Odgovor na priporočilo 2(c), odstavek 99: Komisija je začela ocenjevati odvrtilne učinke ukrepov EU za izvrševanje pravil o konkurenci, vključno z globami. Končno poročilo je načrtovano za 30. november 2024. Zato metodologija še ni bila posodobljena.

Posebno poročilo 24/2020: Nadzor koncentracij in protimonopolni postopki EU, ki jih izvaja Komisija: nadzor trga je treba okrepiti

Odgovor na priporočilo 4(b), odstavek 103: Komisija poudarja, da priporočila 4(b) ni sprejela ne izvedla. Komisija priporočila ni sprejela in ga ni izvedla, ker je OECD po njenem mnenju primerna za izvajanje takih medsebojnih strokovnih pregledov, saj deluje neodvisno in ima potrebno strokovno znanje. OECD od leta 1998 izvaja poglobljene preglede konkurenčnega prava in politik v različnih jurisdikcijah (vključno z Evropsko unijo). Komisija želi tudi opozoriti, da nima pooblastil, da bi od nacionalnih organov za konkurenco zahtevala sodelovanje pri tovrstnih medsebojnih strokovnih pregledih. Vendar poudarja, da nacionalni organi za konkurenco sodelujejo pri delu delovne skupine Mednarodne mreže za konkurenco za učinkovitost agencij.

Posebno poročilo 25/2020: Unija kapitalskih trgov: počasen začetek izvajanja pobude z ambicioznim ciljem

Odgovor na priporočilo 2(a), odstavek 132: Komisija poudarja, da priporočila ni sprejela.

Komisija je že pregledala dobre prakse in podala usmeritve, ki jim lahko sledijo akterji na različnih ravneh⁵. Naslednji korak bi bil, da države članice nadaljujejo na tej podlagi. Številne države članice so delale na strategijah nacionalnih kapitalskih trgov. Komisija bo tesno spremljala in podpirala napredek pri vzpostavljanju medsebojno povezanega ekosistema trdnih, preglednih in dostopnih kapitalskih trgov v EU, vključno prek redne tehnične podpore. Komisija namerava okrepitvi svoje spremljanje in dialog z državami članicami ter nadaljevati svoja prizadevanja za reševanje potreb lokalnih trgov.

Posebno poročilo 25/2020: Unija kapitalskih trgov: počasen začetek izvajanja pobude z ambicioznim ciljem

Odgovor na priporočilo 2(b), odstavek 132: Komisija meni, da je to priporočilo izvedeno.

Zaradi pandemije in krize, ki jo je povzročila vojna v Ukrajini, se je pozornost preusmerila na ukrepe, kot so nujna pomoč za državljane in podjetja ter proces evropskega semestra, zato je bila objava poročil in priporočil za posamezne države začasno prekinjena.

Kljub temu so bili kapitalski trgi v devetnajstih poročilih o posameznih državah za leto 2020 še vedno ocenjeni, čeprav v različnem obsegu. Več držav članic (npr. Bolgarija, Ciper, Romunija, Grčija, Estonija, Latvija) je prejelo specifična priporočila za države glede njihovih kapitalskih trgov. Ciper je na primer prejel priporočilo za zagotovitev zadostnega dostopa do financiranja in likvidnosti, zlasti za mala in srednja podjetja, ki je širše in vključuje dostop do bančnega financiranja in kapitalskih trgov. Priporočilo za zagotovitev zadostnega dostopa do financiranja, ki ga je prejela Estonija, pa je ožje in se nanaša na razvoj kapitalskih trgov v državah članicah.

⁵ Delovni dokument služb Komisije SWD(2019) 99 final: Unija kapitalskih trgov: napredek pri vzpostavljanju enotnega trga kapitala za močno evropsko in monetarno unijo.

Medtem je bil vzpostavljen instrument mehanizma za okrevanje in odpornost za pomoč državam članicam pri izvajanju reform in naložb, s katerimi se obravnavajo izzivi, opredeljeni v prejšnjih specifičnih priporočilih za države.

Posebno poročilo 25/2020: Unija kapitalskih trgov: počasen začetek izvajanja pobude z ambicioznim ciljem

Odgovor na priporočilo 2(c), odstavek 132: Komisija potrjuje oceno priporočila, ki jo je izvedlo Sodišče. Vendar meni, da je bilo priporočilo v največji možni meri izvedeno na podlagi uredbe o instrumentu za tehnično podporo.

Pristop, ki temelji na povpraševanju, kot je določeno v uredbi o instrumentu za tehnično podporo, državam članicam omogoča, da predložijo zahtevek za podporo, ki bo izbran za financiranje, če izpolnjuje opredeljena izbirna merila ter ga kolegij pozitivno oceni in potrdi. Po mnenju Komisije pobude za ozaveščanje, povezane z letnimi razpisi v zvezi z instrumentom za tehnično podporo, zagotavljajo, da se državam članicam, ki potrebujejo pomoč, zagotovijo celovite informacije in da se jih spodbudi, da zaprosijo za podporo za razvoj lokalnih kapitalskih trgov.

Posebno poročilo 26/2020: Morsko okolje: zaščita EU je obsežna, vendar ni poglobljena

Odgovor na priporočilo 1 (prva alineja), odstavek 88: Komisija želi opozoriti, da je akcijski načrt za morje politična pobuda, ki jo je sozakonodajalec potrdil v okviru strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030. Prispeva k cilju pravne in učinkovite zaščite 30 % morij EU do leta 2030, pri čemer je tretjina strogo zaščiten. Čeprav ocena okvirne direktive EU o morski strategiji še ni zaključena, se ta direktiva izvaja. Opozoriti je treba, da so države članice nedavno sprejele in uporabljajo mejne vrednosti iz okvirne direktive o morski strategiji: dve mejni vrednosti za celovitost morskega dna (deskriptor 6 okvirne direktive o morski strategiji) in dve mejni vrednosti za hrup (deskriptor 11 okvirne direktive o morski strategiji, ki je tudi rezultat akcijskega načrta za morje). Poleg tega se sprejemajo mejne vrednosti za občutljive vrste (deskriptor 1 okvirne direktive o morski strategiji, ki je tudi rezultat akcijskega načrta za morje).

Posebno poročilo 26/2020: Morsko okolje: zaščita EU je obsežna, vendar ni poglobljena

Odgovor na priporočilo 1 (druga alineja), odstavek 88: Komisija želi najprej povzeti svoj prejšnji odgovor, da so vse morske vrste in habitati v morskih vodah držav članic EU zaščiteni z okvirno direktivo o morski strategiji. Ker je za ohranjanje morskih bioloških virov izključno pristojna Evropska unija v okviru skupne ribiške politike (SRP), za države članice pri sprejemanju ukrepov v zvezi z ribolovnimi dejavnostmi veljajo pravila in postopki iz SRP. Zato morajo države članice same oblikovati ustrezne ohranitvene ukrepe na področju ribištva na nacionalni ali regionalni ravni, da bi prispevale k večji zaščiti občutljivih vrst in habitatov.

Čeprav je cilj predloga uredbe o obnovi narave povečati obseg zaščitenih habitatov in se ne nanaša na zaščitene vrste, bo koristil tudi vrstam, saj se bodo z njim izboljšali in razširili njihovi habitati.

V akcijskem načrtu za morje je predlaganih več ukrepov za zmanjšanje prilova ogroženih vrst. Čeprav je načrt za leto 2023 osredotočen na dve vrsti, ki sta v zaskrbljujočem položaju in sta že zaščiteni s pravom EU (tj. pristaniška rjava pliskavka v Atlantskem oceanu ob Iberskem polotoku, Baltskem in Črnem morju ter navadni delfin v Biskajskem zalivu), je za leto 2024 osredotočen na druge vrste, ki niso vključene v priloge k direktivama o pticah in habitatih, med drugim na morske pse in raže. Do leta 2030 se potreba po tem, da države članice uvedejo ukrepe, razširi na vse vrste, ki so v neugodnem stanju ohranjenosti ali jim grozi izumrtje in so zaščitene s pravom EU, ter vse druge občutljive morske vrste, ki potrebujejo zaščito.

ODGOVORI MREŽE AGENCIJ EU NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA
SODIŠČA ZA LETO 2023, POGLAVJE 3: DOSEGANJE REZULTATOV V OKVIRU
PRORAČUNA EU

Priporočilo 2(a)

Odgovor mreže EUAN:

Mreža se strinja z ugotovitvijo Evropskega računskega sodišča.

Mreža želi ponovno poudariti potrebo po usklajenem pristopu služb Komisije, ki bi v postopek ocenjevanja vključili agencije.

Priporočilo 3(a)

Odgovor mreže EUAN:

Mreža se strinja z ugotovitvijo Evropskega računskega sodišča.

Mreža meni, da bi moral imeti vsak cilj politike Komisije v okviru večletnega finančnega okvira opredeljene ključne kazalnike uspešnosti, s čimer bi lahko agencije svoje rezultate enotnega programskega dokumenta povezale z ustreznimi ključnimi kazalniki uspešnosti politike, ki bi se lahko pregledali med ciklom večletnega finančnega okvira. S tem bi zagotovili ustrezno izvajanje logike ukrepanja s prenosom navzdol od ciljev politike/pričakovanih učinkov do posebnih prispevkov.

Priporočilo 4(a)

Odgovor mreže EUAN:

Mreža se strinja z ugotovitvijo Evropskega računskega sodišča.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 4: PRIHODKI

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija pozdravlja mnenje Evropskega računskega sodišča, da stopnja napake na področju prihodkovnih transakcij še vedno ni bila pomembna in da so bili sistemi za upravljanje prihodkov, ki jih je preučilo, v splošnem uspešni. Komisija bo spremljala vprašanja, ki jih je opredelilo Evropsko računsko sodišče, z lastnim kontrolnim in revizijskim delom.

Kar zadeva **bruto nacionalni dohodek (BND)**, Komisija pripisuje velik pomen natančnemu spremljanju, da države članice pravočasno obravnavajo pridržke v zvezi z BND in je vzpostavila sistem spremljanja skladnosti držav članic s pravnimi zahtevami. Komisija je nadaljevala delo v okviru sedanjega cikla preverjanja BND za obdobje 2020–2024 v skladu z ustreznimi okvirnimi dokumenti in dogovorjenim časovnim razporedom. Komisija in države še naprej spremljajo vprašanja, povezana z globalizacijo, v nacionalnih računih, vključno z BND za lastna sredstva.

Kar zadeva **lastna sredstva iz naslova DDV**, si Komisija še naprej prizadeva zmanjšati število neodpravljenih pridržkov v zvezi s posameznimi poročili o DDV.

Kar zadeva **tradicionalna lastna sredstva**, bo Komisija še naprej spremljala odprta vprašanja pri tradicionalnih lastnih sredstvih ter zanesljivost računov A in B vključila kot posebno temo v program inšpekcijskih pregledov za leto 2024 za 12 držav članic. Poleg tega Komisija potrjuje, da pričakuje, da bo dokončala ponovni izračun končnih zneskov, ki jih države članice dolgujejo za prenizko vrednotenje tekstilnih izdelkov in obutve, uvoženih iz Kitajske do 31. decembra 2024. Komisija je ob tem leta 2023 predlagala tudi najbolj ambiciozno reformo carinske unije doslej, o kateri trenutno potekajo pogajanja s sozakonodajalcema. Ko bo ta reforma sprejeta in se bo začela izvajati, bo močno okrepila analizo, obvladovanje tveganja in kontrolne zmogljivosti carinske unije.

Kar zadeva **prihodke EU iz nereciklirane odpadne plastične embalaže**, Komisija dejavno nadaljuje svoje delo v zvezi z izvrševanjem tega novega vira lastnih sredstev.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Preučitev elementov sistemov notranje kontrole

Preverjanje BND

Komisija pripisuje velik pomen natančnemu spremljanju tega, ali države članice pravočasno predložijo poročila o obravnavanju pridržkov v zvezi z BND (odstavki 4.9–4.11). Vzpostavila je sistem za spremljanje skladnosti držav članic z zakonskimi zahtevami in na pregleden način obvešča deležnike o statusu pridržkov.

Komisija je nadaljevala delo v zvezi s sedanjim ciklom preverjanja BND za obdobje 2020–2024 v skladu z ustreznimi okvirnimi dokumenti in dogovorjenim časovnim razporedom. To se je nanašalo zlasti na preglede opisov metodologije BND držav članic in Združenega kraljestva, vključno z informativnimi obiski v zvezi z BND v teh državah ter po potrebi uvedbo ukrepov in pridržkov¹.

Komisija je leta 2023 odpravila pridržek glede BND v zvezi z globalizacijo za vse države članice razen Luksemburga, za katerega se razprave zaključujejo. Komisija in države članice še naprej spremljajo vprašanja, povezana z globalizacijo, v nacionalnih računih, vključno z BND za lastna sredstva.

Pridržki v zvezi z BND

V zvezi z opažanji Evropskega računskega sodišča o zaračunavanju zamudnih obresti, kadar so bili pridržki v zvezi z BND obravnavani po roku ([odstavek 4.14](#)), želi Komisija poudariti, da je v vseh zadevnih primerih ocenila, ali se uporabljajo pravne določbe v zvezi z zamudnimi obrestmi. Komisija je na podlagi že obstoječe metodologije zaključila, da ni bilo takih primerov za pridržke v zvezi z BND, odpravljen leta 2023.

Pridržki v zvezi z DDV

Kar zadeva lastna sredstva iz naslova DDV in upravljanje s tem povezanih pridržkov ([odstavek 4.16](#)), Komisija meni, da je bil dosežen dober napredek pri zmanjševanju števila neodpravljenih pridržkov, tudi tistih, ki so neodpravljeni že več kot pet let. Evropsko računsko sodišče tudi priznava, da je reševanje dolgotrajnih vprašanj zelo odvisno od tega, ali države članice zagotovijo ustrezne informacije.

Zanesljivost in primerljivost podatkov, ki se uporabljajo za izračun prihodkov EU iz naslova plastike

Kar zadeva prihodke EU iz naslova plastike ([odstavka 4.23 in 4.24](#)), je bil ta vir lastnih sredstev uveden leta 2021, prva poročila pa so bila prejeta julija 2023. Prvi inšpekcijski pregledi so bili opravljeni v tretjem četrtletju leta 2023, zaključeni pa so bili leta 2024. Delo Komisije v zvezi z zagotavljanjem ustreznosti, zanesljivosti in primerljivosti podatkov za lastna sredstva še poteka, vprašanja, navedena v poročilu, pa se v tem postopku ustrezno upoštevajo. V letu 2023 so bili prihodki izračunani in pobrani na podlagi napovedi, nato pa so bili prilagojeni v obračunu. To je standardna priprava obračuna, ki temelji na pravilih iz uredb o dajanju lastnih sredstev na razpolago, ki se uporabljajo za lastna sredstva iz naslova BND, DDV in plastike. Pozna predložitev grškega poročila zato ni vplivala na prihodke za leto 2023. V tem primeru je bila razlika med napovedmi in poročilom začasno pokrita z lastnimi sredstvi iz naslova BND. Vključena bo v obračun za leto 2024 (ki bo sporočen leta 2025) in bo pobrana v skladu z običajnimi pravili.

Težave s kakovostjo statističnih podatkov na ravni držav članic ne predstavljajo pomanjkljivosti v sistemu notranje kontrole Komisije. Poleg tega ne povzročajo napak pri pobiranju prihodkov EU. Kakovost statističnih podatkov držav članic se med inšpekcijskimi pregledi Komisije ustrezno analizira. Za vsako ugotovljeno pomanjkljivost se izreče pridržek, ki ga je treba odpraviti, preden so zneski za lastna sredstva sprejeti in postanejo dokončni.

¹ Komisija izreče pridržke v zvezi z BND, ko so bile ugotovljene slabosti pri tem, kako je država članica zbrala svoje podatke o BND. Pridržki se izrečejo v primerih vprašanj, ki bi lahko imela potencialno znaten učinek, in se ne odpravijo, dokler vprašanja niso rešena.

Odgovor na okvir 4.2

Slabosti v zanesljivosti in primerljivosti podatkov

Točka merjenja

Komisija med inšpekcijskimi obiski za lastna sredstva iz naslova plastike s pristojnimi nacionalnimi organi preveri, ali se zneski sporočijo na točki izračuna, tj. ob začetku postopka recikliranja ali, z odstopanjem, ob izstopu iz postopkov sortiranja, in v tem primeru tudi, kako se to odstopanje izvaja. V vseh primerih, ko izvajanje odstopanja ni zadovoljivo, Komisija izreče pridržke, ki so potrebni za zagotavljanje primerljivosti.

Zakonodaja o embalaži zahteva, da se povprečni deleži izgub uporabijo le, kadar ni mogoče drugače pridobiti zanesljivih podatkov. Komisija je leta 2021 predlagala delegirani akt o usklajenih povprečnih deležih izgub. Svet ga je zavrnil. Komisija trenutno pripravlja novo različico akta o povprečnih deležih izgub.

Metode priprave statističnih podatkov

Predloga za statistično poročilo vključuje poročanje o dveh metodah in sklepu o uravnoteženju, o čemer morajo poročati države članice. Komisija med inšpekcijskimi obiski preveri, ali se uporablja eno ali dve metodi, in izreče pridržke, kadar koli se uporablja samo eno metodo ali se ne uporablja uravnoteženja med obema metodama ali pa je ena od obeh metod neskladna.

Zagotovilo, da se plastični odpadki dejansko reciklirajo

Nekatere države članice revidirajo obrate za recikliranje na svojem ozemlju in celo v tretjih državah. V štirih od osmih držav članic, v katerih so bili doslej izvedeni inšpekcijski pregledi, organizacije za izpolnjevanje obveznosti proizvajalca ali zunanji revizorji revidirajo reciklirane količine in obrate za recikliranje. Opozoriti je treba, da so države članice, v katerih so bili doslej izvedeni inšpekcijski pregledi, v skupini z največjim tveganjem, zato so imele prednost pri inšpekcijskih pregledih. Komisija izreče pridržke glede podatkov o recikliranju, ki jih med inšpekcijskimi pregledi ni mogoče preveriti.

Carinski akcijski načrt

Komisija je predlagala najbolj ambiciozno reformo carinske unije od njene ustanovitve, o kateri trenutno potekajo pogajanja s sozakonodajalcema (odstavki 4.25 do 4.29). Komisija je za pripravo tega predloga predvidela ukrep 17 carinskega akcijskega načrta za morebitno ustanovitev carinske agencije/organa EU. V predlog so bili vključeni tudi številni drugi ukrepi in številni so bili okrepljeni, da bi se jim zagotovila trdnjša pravna in digitalna podlaga. Ko bo ta reforma sprejeta in se bo začela izvajati, bo močno okrepila analizo, obvladovanje tveganja in kontrolne zmogljivosti carinske unije. Komisija tako skrbno uresničuje svojo pravico do pobude in znatno vlaga v tesno sodelovanje s Svetom in Evropskim parlamentom, da bi zadeva čim učinkoviteje napredovala. Zato je treba kljub temu, da Komisija priznava zamudo pri izvajanju nekaterih ukrepov iz načrta, tudi opozoriti, da so bili v preteklosti od vseh ukrepov iz carinskega akcijskega načrta le štirje opredeljeni kot taki, da bi lahko prispevali k zmanjšanju carinske vrzeli.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Priporočilo 4.1 – Zaračunati državam članicam zamudne obresti, kadar pridrži v zvezi z BND niso v celoti obravnavani do roka

Zaračunati zamudne obresti, kadar države članice do določenega roka ne zagotovijo vseh informacij, potrebnih za popolno odpravo pridržkov in popravek podatkov o BND.

(Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025)

Komisija **ne sprejema** tega priporočila.

Evropska komisija v skladu s svojo razlago veljavne zakonodaje državam članicam zaračuna obresti, kadar so pridrži v zvezi z BND v celoti obravnavani po izteku roka. Uporaba zamudnih obresti, kadar informacije niso v celoti predložene do roka, v zakonodaji ni omenjena. Zato Komisija ne more sprejeti tega priporočila.

Priporočilo 4.2 – Preveriti napredek, o katerem poročajo države članice, in opredeliti ključne elemente okvira meril in standardov za finančno tveganje, ki jih je treba uporabljati

Preveriti stanje glede izvajanja okvira za finančno tveganje v državah članicah med nadzornimi obiski na podlagi vzorca, opredeliti elemente meril in standardov za finančno tveganje, ki bi jih bilo treba prednostno izvajati, ter sprejeti potrebne ukrepe za podporo državam članicam pri njihovem takojšnjem izvajanju.

(Ciljni rok za izvedbo: do konca leta 2026)

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Komisija poleg tega poudarja, da je bila 4. aprila 2024 sprejeta sprememba sklepa o merilih za finančno tveganje v skladu s priporočili Evropskega računskega sodišča iz njegovega Posebnega poročila št. 04/2021 o carinskih kontrolah.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 5: ENOTNI TRG, INOVACIJE IN DIGITALNO

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Plačila iz razdelka 1 večletnega finančnega okvira Enotni trg, inovacije in digitalno zajemajo več programov, kot so **Instrument za povezovanje Evrope (IPE)**, **Obzorje 2020** in **Obzorje Evropa**.

Komisija je seznanjena s **stopnjo napake**, ki jo je izračunalo Evropsko računsko sodišče (odstavek 5.7) in je v razponu, ugotovljenem v zadnjih letih.

Obzorje Evropa je največji program EU za raziskave in inovacije v Evropi. Temelji na izkušnjah, pridobljenih s programom Obzorje 2020.

Način izplačevanja sredstev neposredno vpliva na tveganje napake. Komisija se strinja, da lahko poenostavitev pravil zmanjša to tveganje. Zato program Obzorje Evropa uporablja standardni **vzorčni sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev**, kot je priložen notranjim pravilom Komisije¹, za vse programe financiranja EU, obširno uporablja možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov (stroški na enoto, pavšalna stopnja in pavšalni zneski), uporablja enostavnejše sheme za povračilo stroškov na ustreznih področjih ter izvaja racionaliziran revizijski sistem. Dodatne smernice o vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev so na voljo v **obrazloženem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev**. Komisija ostaja v celoti zavezana nadaljnji poenostavitvi pravil in postopkov za zmanjšanje tveganja napak in bremena za upravičence.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Pravilnost transakcij

Komisija je seznanjena s stopnjo napake v višini 3,3 %, ki jo je izračunalo Evropsko računsko sodišče (odstavek 5.7), in bo spremljala vprašanja, ki jih je ugotovilo Evropsko računsko sodišče (glej odstavke 5.7 do 5.25 poročila Evropskega računskega sodišča), kot so predstavljena v oddelkih v nadaljevanju.

Komisija je seznanjena s primeri količinsko opredeljivih napak, o katerih je poročalo Evropsko računsko sodišče, in bo nadalje ukrepala. Komisija je tudi seznanjena, da so popravljalni ukrepi, ki jih je uporabila v okviru svojih kontrolnih sistemov, privedli do zmanjšanja ocenjene ravni napake za to poglavje (odstavek 5.11).

¹ Priloga 23 k Sklepu Komisije C(2022)9304 final o notranjih pravilih za izvrševanje oddelka splošnega proračuna Evropske unije za Komisijo

Kar zadeva primere, v katerih revizorji, ki so jih najeli upravičenci za izdajanje potrdil o računovodskih izkazih (revizorji za pripravo potrdil o računovodskih izkazih), niso odkrili napak, ki jih je odkrilo Evropsko računsko sodišče (odstavek 5.11), Komisija za nadaljnje izboljšanje kakovosti in zanesljivosti potrdil o računovodskih izkazih organizira ciljno usmerjene spletne seminarje za revizorje za pripravo potrdil o računovodskih izkazih, da bi povečala ozaveščenost o najpogostejših napakah, odkritih med revizijami (npr. stroški dela, stroški podizvajanja in drugi neposredni stroški itd.). Poleg same po sebi razumljive predloge za potrdila v okviru programa Obzorje 2020 Komisija zagotavlja povratne informacije revizorjem za pripravo potrdil o računovodskih izkazih, kadar so z naknadnimi finančnimi revizijami ugotovljene napake v potrdilih o računovodskih izkazih. Služba za poizvedbe na področju raziskovanja (posebna služba za pomoč uporabnikom pri raziskovalnih programih EU) revizorjem za pripravo potrdil o računovodskih izkazih zagotavlja smernice prek spletnih zahtevkov.

Stroški dela

Stroški dela, pri kateri se pojavljajo napake

Komisija priznava, da so stroški dela ostali glavni vir napak (odstavek 5.13), kar se vsaj delno zdi logična posledica dejstva, da stroški dela predstavljajo največji delež skupnih stroškov, ki so jih prijavili upravičenci v okviru programa Obzorje 2020, podobno pa je tudi pri programu Obzorje Evropa.

Program Obzorje 2020 je bil pomemben korak naprej pri poenostavitvi in uskladitvi pravil o upravičenosti stroškov, vključno z izračunom stroškov dela.

Komisija je zagotovila smernice in praktične primere v obrazloženem vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 ter nadaljevala dejavnosti ozaveščanja o programu Obzorje 2020 z interaktivnim vprašalnikom, ki ga je poslala udeležencem, ko se je bližal čas poročanja, nato pa so bili glede na odgovore upravičenca ponujeni ustrezni nasveti. Komisija je organizirala tudi spletni seminar, namenjen ponudnikom potrdil o računovodskih izkazih za nepovratna sredstva v okviru programa Obzorje 2020. Poleg tega se upravičence spodbuja, naj prek službe za poizvedbe na področju raziskovanja zaprosijo za pojasnila v zvezi z upravljanjem nepovratnih sredstev, vključno s praktičnimi primeri izračuna stroškov dela. Komisija potrjuje svojo zavezanost okrepitvi informacijskih kampanj, namenjenih zlasti upravičencem, pri katerih pogosteje prihaja do napak.

Za program Obzorje Evropa Komisija uporablja korporativni vzorčni sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev, ki se uporablja od začetka večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, izdala pa je tudi korporativne smernice za praktično izvajanje, v katerih je predvidena enostavnejša metoda za zaračunavanje stroškov dela, ki temelji na izračunu dnevne postavke in nadomešča napakam podvržene metode, uporabljene v programu Obzorje 2020. Poleg vzorčnega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev so v obrazloženem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev navedeni praktični primeri glede bonusov in izračuna dnevni postavk. Komisija med svojimi smernicami zagotavlja tudi seznam, ki navaja, kako obravnavati stroške, specifične za posamezno državo.

Poleg tega je Komisija preoblikovala svoja usposabljanja in dejavnosti ozaveščanja za udeležence, ki prejmejo nepovratna sredstva programa Obzorje Evropa, z bolj sistematičnim vključevanjem informacij, namenjenih omejevanju tveganja napake. Komisija je poleg tega še bolj optimizirala sodelovanje s pravnimi in finančnimi nacionalnimi kontaktnimi točkami, ki so del podporne strukture, za obveščanje upravičencev o tem, kako pravilno prijaviti stroške.

Komisija dodatno poenostavlja prijavo stroškov dela v okviru programa Obzorje Evropa z uvedbo (od maja 2024) stroškov na enoto za stroške dela, da bi se zmanjšalo tveganje napake za upravičence, ki se za to odločijo. Komunikacijske kampanje Komisije bodo upravičence programa Obzorje Evropa spodbujale k čim širši uporabi te možnosti.

Izračun dnevni postavk za nepovratna sredstva iz programa Obzorje Evropa

Stroški dela se na splošno izračunajo na podlagi metode 215 dni na leto v skladu s členom 6.2.A.1 „Stroški za zaposlene (ali enakovredni stroški)“ sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev (imenovani tudi „metoda 215“). Sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev zagotavlja smernice za operacionalizacijo tega načela v skladu z vzorčnim sporazumom o dodelitvi nepovratnih sredstev in na način, ki poenostavlja vse izračune, da se preprečijo napake. V večini primerov uporaba te metode v praksi zahteva razlagalne smernice, da se omogoči njena operacionalizacija v različnih scenarijih zaposlovanja (spremenljive dolžine obdobja poročanja, različno trajanje zaposlitve, spremenljiv status polnega/skrajšanega delovnega časa, starševski dopust itd.). Kot taka osnovna metoda 215 dni na leto ni predvidena za neposredno uporabo brez prilagoditve posameznim okoliščinam in se običajno tudi ne more tako uporabljati.

Komisija v sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev pojasnjuje, da kot ukrep za nadaljnjo poenostavitev sprejema uporabo metode 215 dni na leto s konsolidiranim enotnim izračunom na obdobje poročanja na zaposlenega. To povezuje (večino) spremenljivk, kot sta delovni čas in dolžina obdobja poročanja, v en sam izračun.

Neupravičeni drugi neposredni stroški in transakcije z več napakami

Komisija je seznanjena, da je Evropsko računsko sodišče odkrilo druge neposredne stroške, ki niso izpolnjevali nekaterih splošnih pogojev za upravičenost stroškov in ki zlasti niso nastali v zvezi z ukrepom (odstavek 5.22). Poleg tega je odkrilo primere, ko so upravičenci prijavili neupravičene odhodke v dveh ali več kategorijah stroškov (odstavek 5.24).

Tako kot v primeru napak pri stroških dela Komisija blaži te težave z dogodki za obveščanje javnosti in spletnimi seminarji (o preprečevanju napak pri prijavi drugih neposrednih stroškov v okviru programa Obzorje 2020), navodili v vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 in obrazloženim sporazumom o dodelitvi nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje Evropa ter s spodbujanjem uporabe službe za poizvedbe na področju raziskav.

Novi udeleženci ter mala in srednja podjetja (MSP);

Komisija se strinja z oceno Evropskega računskega sodišča, da so mala in srednja podjetja in novi udeleženci upravičenci, pri katerih najpogosteje prihaja do napak (odstavek 5.25). Vendar se njihovo sodelovanje šteje za bistveno za uspeh programa in se spodbuja na vseh ravneh.

Da bi se zmanjšalo tveganje napak, Komisija zagotavlja podporo vložnikom in upravičencem v okviru spletnih informacijskih in komunikacijskih kampanj in delavnic, namenjenih preprečevanju napak pri prijavi stroškov. Ti ukrepi so namenjeni subjektom, pri katerih pogosteje prihaja do napak, kot so mala in srednja podjetja ter novi udeleženci (glej tudi odgovore pod „Stroški dela, na katere vplivajo napake“ in „Neupravičeni drugi neposredni stroški“).

Poleg tega povečana uporaba pavšalnega financiranja v okviru programa Obzorje Evropa in nedavna uvedba stroškov na enoto za stroške dela zmanjšujeta upravno breme za upravičence in pričakuje se, da se bo tveganje napake še zmanjšalo.

2. Pregled predhodnih kontrol agencije CINEA za nepovratna sredstva IPE v prometnem in energetskem sektorju

Komisija ugotavlja, da Evropsko računsko sodišče na splošno meni, da strategija predhodnih kontrol za IPE, usmerjena v tveganje, temelji na zanesljivi analizi tveganj in preteklih izkušnjah.

Kljub temu Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da bi se lahko z neizvajanjem katerega koli od poglobljenih pregledov javnih naročil v določenih primerih znižala stopnja zagotovila, ki jo zagotavljajo predhodne kontrole (odstavek 5.32). Komisija meni, da je treba pri izvajanju takih pregledov razlikovati med situacijami, da bi bili stroškovno učinkoviti in sorazmerni s finančnimi tveganji.

Komisija bo nadalje razvila smernice, ki bodo vključevale preverjanje skladnosti med merili, uporabljenimi v poročilu o oceni, in merili iz obvestila o javnem naročilu (odstavek 5.33).

3. Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

Komisija pozdravlja opažanje Evropskega računskega sodišča, da letni poročili o dejavnostih, ki sta jih pripravila GD za raziskave in inovacije ter Evropska izvajalska agencija za zdravje in digitalno tehnologijo, zagotavljajo pošteno oceno finančnega poslovanja v zvezi s pravilnostjo z izkazi povezanih transakcij (odstavek 5.35).

GD za raziskave in inovacije v zvezi s stopnjo napake iz letnega poročila o dejavnostih (odstavek 5.36) poroča o 2,57-odstotni kumulativni reprezentativni stopnji napake za program Obzorje 2020 in 1,64-odstotni stopnji preostale napake. Obe stopnji napake temeljita na podlagi rezultatov revizij, ki jih je Komisija izvedla v zvezi s programom Obzorje 2020 (2014–2021), za preostalo stopnjo napake pa na rezultatu izvedenih popravkov.

Kar zadeva naknadne revizije za nov okvirni program Obzorje Evropa (odstavek 5.37), je Komisija novembra 2023 sprejela strategijo kontrole za program Obzorje Evropa. V zvezi s tem se je leta 2024 začela revizijska kampanja za program Obzorje Evropa. Cilj, ki ga je Komisija določila za program Obzorje Evropa, je, da kumulativna reprezentativna stopnja napake in kumulativna stopnja preostale napake, tj. stopnja napak, ki ostanejo neodkrita in nepopravljena, na letni ravni in do konca okvirnega programa ne presega 2 %.

Kar zadeva devet priporočil Službe za notranjo revizijo, naslovljenih na GD za raziskave in inovacije, ki so bila konec leta 2022 še neizvedena (odstavek 5.38), so bila ta priporočila upoštevana pri oceni notranjega kontrolnega sistema GD za raziskave in inovacije. Za vsa priporočila so bili pripravljene akcijski načrti in ti se zdaj izvajajo. Kritično priporočilo, izdano leta 2022 o okviru upravljanja programa Evropskega sveta za inovacije, je bilo znižano na „pomembno“, saj je bila izvedena večina blažilnih ukrepov.

Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU (AMPR, odstavek 5.40) uporablja tveganja pri plačilih, ki so jih generalni direktorati razkrili v svojih letnih poročilih o dejavnostih in ki ustrezajo njihovi najboljši oceni ter za katera je bil opravljen skrben in strukturiran pregled kakovosti.

Komisija na podlagi opravljenega dela meni, da je tveganje pri plačilu, predstavljeno v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za razdelek 1 večletnega finančnega okvira, reprezentativno ter zagotavlja resničen in pošten prikaz stopnje napake. Ta ocena temelji na

metodologiji, ki Komisiji kot upravljavki proračuna ES omogoča, da opredeli področja z višjim, srednjim in nižjim tveganjem ter razlikuje med njimi in se tako osredotoči na svoja prizadevanja za zmanjšanje tveganja.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Spremljanje priporočil iz preteklih let

V zvezi s spremljanjem izvajanja priporočila Evropskega računskega sodišča št. 3/2021 je Komisija zaključila oceno izvedljivosti dodajanja izjave o omejitvi odgovornosti pri izpolnjevanju računovodskih izkazov upravičencev, in bo to funkcijo dodala do konca leta 2024.

V zvezi s priporočilom št. 2/2022: „Ocena predloga programa Obzorje Evropa – standardno poročilo“ na strani 76 že omenja obveznost dokumentiranja. Obveznost dokumentiranja ocene v poročilih o oceni je vključena tudi v smernice za osebje Komisije, ki izvaja vrednotenja pavšalnih zneskov: „Priložnik o pavšalnih zneskih od A do Z“ (stran 10). Standardno poročilo strokovnjakov (oddelek o pavšalnih zneskih) bo izboljšano, da se pojasni, da je treba oceno proračuna dokumentirati.

Priporočilo 5.1 – Okrepiti spoštovanje pravil o dnevni postavki pri upravičencih

Za poročanje v okviru programa Obzorje Evropa uvesti ukrepe, ki presegajo doslej sprejete ukrepe ozaveščanja, da bi povečali upoštevanje pravil o dnevni postavki pri upravičencih.

(Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Priporočilo 5.2 – Zagotovitev jasnosti v dokumentih programa Obzorje Evropa

Za program Obzorje Evropa dodatno pojasniti pravila in metode za izračun dnevni postavk za stroške dela, ki se uporabljajo v vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev.

(Ciljni rok za izvedbo: sredina leta 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Navodila iz obrazloženega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev za izvajanje načel iz vzorčnega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev so bila skrbno proučena, da bi se upravičencem zagotovila najvišja stopnja poenostavitve v vseh programih Unije in v končni fazi zmanjšale napake. V zvezi s tem metoda 215 dni, določena v vzorčnem sporazumu o dodelitvi nepovratnih sredstev, zagotavlja podlago, na kateri obrazloženi sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev zagotavlja strnjena izvedbena navodila za številne različne scenarije zaposlitve, posebne primere in njihove kombinacije.

Komisija bo po potrebi izboljšala jasnost pri izračunu dnevni postavk za stroške dela, na primer v svojih predlogah, smernicah, dejavnostih ozaveščanja in komuniciranja, da bi dodatno zmanjšala morebitno tveganje zmede glede pravil o stroških dela za upravičence.

Priporočilo 5.3 – Oblikovati smernice za predhodne kontrole javnih naročil

Nadalje razviti smernice za opis obsega pregledov, ki jih je treba opraviti pri predhodnih kontrolah javnih naročil za projekte IPE, v zvezi s skladnostjo uporabljenih meril za izbor in oddajo s tistimi, ki so objavljena v obvestilu o javnem naročilu.

(Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024)

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Komisija bo nadalje razvila smernice, ki bodo vključevale preverjanje skladnosti med merili, uporabljenimi v poročilu o oceni, in merili iz obvestila o javnem naročilu.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 6: KOHEZIJA, ODPORNOST IN VREDNOTE

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Sredstva, namenjena ekonomski, socialni in teritorialni koheziji v EU, se porabijo v okviru sistema deljenega upravljanja med Evropsko komisijo in nacionalnimi organi.

Države članice so odgovorne za izvajanje zanesljivih sistemov upravljanja in nadzora ter za preprečevanje, odkrivanje in popraviljanje nepravilnosti v zadevnih odhodkih. Komisija nadzoruje in ocenjuje učinkovito delovanje teh sistemov na podlagi vseh rezultatov revizij, tudi svojih, ter po potrebi daje priporočila za izboljšave in si prizadeva pridobiti razumno zagotovilo, da je letna stopnja napake za vsak program pod pragom pomembnosti v višini 2 %. Komisija lahko po potrebi naloži dodatne finančne popravke poleg tistih, ki so jih že izvedle države članice.

Pri enotni revizijski strategiji Komisije za kohezijsko politiko se upoštevajo odgovornosti na področju upravljanja, nadzora in revizije v okviru deljenega upravljanja, pri čemer so za izvajanje revizij odhodkov kohezijskih skladov, o katerih se poroča Komisiji, primarno odgovorni revizijski organi držav članic. Da bi se zmanjšalo revizijsko breme za upravičence, poenostavil revizijski postopek in preprečilo podvajanje prizadevanj, si Komisija v okviru enotnega revizijskega pristopa prizadeva, da bi pridobila razumno zagotovilo z dokumentacijskimi pregledi rezultatov nacionalnih revizij in revizijskih mnenj, ki bi zajemali vse programe, v kombinaciji s ciljno določenimi revizijami na podlagi tveganja. Revizije na podlagi tveganja so vključevale preizkušanje in ponovno izvedbo dela organov, pristojnih za programe, vključno z revizijskimi organi, da bi se ocenila zanesljivost njihovega preverjanja in poročanja. Revizijski pristop dopolnjujejo tudi ukrepi za krepitev zmogljivosti, vključno z izmenjavo skupnih metodologij, priporočenimi popravilnimi ukrepi in povratnimi informacijami o odkritih napakah. Organi, pristojni za programe, na podlagi tega po potrebi izboljšujejo svoje delo.

Zato Komisija ocenjuje kakovost sistemov upravljanja in nadzora tako, da na podlagi ocene tveganja preuči različne programe, pri čemer upošteva vse razpoložljive rezultate revizij, vključno z rezultati Evropskega računskega sodišča. S tem lahko Komisija opredeli programe ali dele programov s pomanjkljivostmi ali največjo verjetnostjo napak ter svoje revizijsko delo in popravne ukrepe osredotoči na ta področja. Ocenijo lahko, ali so se take pomanjkljivosti ali nepravilnosti pojavile v drugih delih programa, v drugih programih v isti državi članici ali v drugih državah članicah. Zato lahko Komisija od zadevnih organov, pristojnih za programe, zahteva, da izvedejo ciljno usmerjene in sorazmerne sistemske izboljšave, da zmanjšajo ponavljanje takih napak v prihodnosti, in finančne popravke, da odpravijo napake v zvezi s preteklimi odhodki.

Komisija je na podlagi razpoložljivih rezultatov revizij na nacionalni ravni in ravni Komisije v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU ugotovila, da je skupno tveganje nepravilnih odhodkov za kohezijsko politiko kot celoto kljub povečanju leta 2022 ostalo stabilno v primerjavi s prejšnjimi leti. Ugotovila je tudi, da sistemi upravljanja in nadzora dobro delujejo pri 93 % od 441 programov kohezijske politike. Pri preostalih 30 programih in delih drugih 25 programov so se slabosti nadaljevale predvsem na ravni organov upravljanja ali njihovih posredniških organov (pomanjkljivosti pri upravljalnem preverjanju, nadzor na prvi stopnji). Poleg tega nekateri revizijski organi niso odkrili nekaterih napak, kar pa ni vzbudilo dvomov glede zanesljivosti celotnega opravljenega revizijskega dela, razen pri omejenem številu 10 revizijskih organov (ali njihovih izvajalcev nadzora) od skupno 116 revizijskih organov.

Nazadnje Komisija poudarja učinkovitost večletne popravne zmogljivosti, ki omogoča zmanjšanje tveganja ob zaključitvi pod prag pomembnosti. Organi, pristojni za program, iz potrjenih zaključnih računov redno umikajo predhodno prijavljene zneske, za katere je bilo ugotovljeno, da so nepravilni ali tvegani. Ti umiki so od začetka programskega obdobja 2014–2020 skupaj znašali 12,8 milijarde EUR za ESRR/Kohezijski sklad in 3,56 milijarde EUR za ESS/pobudo za zaposlovanje mladih/Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim. Razlog za to je tudi določba o morebitnih neto finančnih popravkih v uredbi o skupnih določbah, ki bi, če bi se pravni pogoji uporabljali, povzročila neposredno izgubo financiranja za zadevne države članice. Države članice so lahko (po potrditvi svoje upravičenosti) ponovno uvedle del teh zneskov, ki so bili umaknjeni, ali jih nadomestile z drugimi upravičenimi odhodki v okviru istih programov, saj je bilo ocenjeno, da se pogoji iz uredbe o skupnih določbah o neto finančnih popravkih za zdaj ne uporabijo v nobenem primeru. Poleg tega je Komisija v istem obdobju v okviru svoje revizijske dejavnosti in nadzorne vloge zahtevala več kot 1,54 milijarde EUR finančnih popravkov v prispevkih za kohezijsko politiko. Po izvedbi vseh popravniških ukrepov je Komisija v letnih poročilih o dejavnostih poročala, da je tveganje ob zaključitvi zdaj nižje od 2 % za vsa obračunska leta do leta 2022. Hkrati pa se še naprej izvajajo nadaljnji popravni ukrepi.

Komisija je zato sklenila, da ima zagotovilo, da sistemi upravljanja in nadzora na splošno delujejo razmeroma dobro in zagotavljajo, da so zadevne transakcije zakonite in pravilne, ter da se v primeru odkritih kršitev veljavnih pravil, ki ogrožajo zakonitost in pravilnost zadevnih transakcij, sprejmejo sorazmerni in učinkoviti popravni ukrepi.

Ta splošni okvir upravljanja je kohezijski politiki tudi omogočil, da deluje kot ključna gonilna sila pri zmanjševanju gospodarskih razlik v Evropski uniji ter prispeva h konvergenci ravni prihodkov, gospodarski rasti, zmanjšanju brezposelnosti in konkurenčnosti, kot je bilo poudarjeno v nedavno objavljenem devetem kohezijskem poročilu¹. Na primer, v Srednji in Vzhodni Evropi kot celoti se je dohodek na prebivalca povečal z 52 % povprečja EU leta 2004 na skoraj 80 % danes. Hkrati se je stopnja brezposelnosti znižala s 13 % na 4 %.

Kohezijska politika je imela ključno vlogo tudi pri podpiranju evropskih regij med pandemijo COVID-19 in krizami, ki so ji sledile, saj so bili hitro sprejeti posebni ukrepi za odpravljanje zdravstvenih, gospodarskih in socialnih posledic teh kriz za najranjivejše v družbi in gospodarstvu. V okviru kohezijske politike se je nemudoma zagotovila podpora regijam, s katero se je zmanjšalo tveganje za nadaljnje poglobljanje razlik in zagotovila nujno potrebna likvidnost za podporo malim in srednjim podjetjem (MSP), hkrati pa so bile uvedene sheme za ohranjanje delovnih mest, da bi se zaščitilo preživetje več milijonov Evropejcev, pri čemer je bila predlagana potrebna prožnost v podporo nadaljevanju projektov. Skladi kohezijske politike so bili tako mobilizirani ter po potrebi reprogramirani in dopolnjeni z instrumentom NextGenerationEU, s katerim sta se financirala obnova in okrevanje, da bi se lahko države članice kratko- in srednjeročno spoprijele s temi izzivi. Leta 2023 je Komisija v zvezi s tem organe, pristojne za programe, še naprej opozarjala, naj namenijo posebno pozornost novim tveganjem, povezanim z dodatnim financiranjem, ki je na voljo, zlasti dvojnemu financiranju, nasprotju interesov, goljufijam ali korupciji ali neupravičeni uporabi nujnih postopkov javnega naročanja. Pregledno poročanje o povezanih ugotovljenih kršitvah je bilo vključeno v ustrezna letna poročila o dejavnostih generalnih direktoriatov za regionalno in mestno politiko (GD REGIO) ter za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (GD EMPL).

¹ Inforegio – Deveto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji (europa.eu); glej tudi [dosežke politike](#) za kohezijsko politiko, o katerih se poroča v letnih poročilih o dejavnostih GD za regionalno in mestno politiko ter GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje za leto 2023.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Rezultati preizkušanja transakcij, ki ga je izvedlo Sodišče

Komisija je ustrezno seznanjena z naraščajočo stopnjo napake, ki jo je Sodišče ocenilo v zadnjih dveh letih ([odstavek 6.15](#)), v primerjavi z razmeroma stabilno stopnjo napake, o kateri sta med letoma 2016 in 2021 poročala Sodišče in Komisija. Tveganje ob plačilu, ki ga je Komisija ocenila kot pomembno za kohezijo in je leta 2023 znašalo 2,8 %, temelji na celovitem pregledu vseh revizijskih mnenj in stopenj napake, o katerih so poročali revizijski organi za programe, ki jih je Komisija po potrebi prilagodila na podlagi svoje ocene in ob upoštevanju revizijskih rezultatov Sodišča. Komisija lahko na podlagi svojega pristopa oblikuje sklepe na ravni držav članic in celo na ravni posameznih programov (glej pojasnilo Sodišča v [odstavku 1.11](#)). Na podlagi vseh razpoložljivih rezultatov revizij, vključno z rezultati revizij Sodišča, je Komisija v letnih poročilih o dejavnostih za leto 2023 poročala o tveganjih ob plačilu in največjih tveganjih, ki so bila primerljiva s prejšnjimi leti in na splošno pomembna, čeprav na nižji ravni od tiste, ki jo je izračunalo Sodišče.

Komisija meni, da razlika nastane zaradi včasih različnih razlag dejstev ali veljavnih pravil ter različnih metodoloških pristopov. To je predvsem posledica dejstva, da imata Komisija (odgovorna za dobro finančno poslovanje proračuna EU) in Sodišče (kot neodvisni zunanji revizor) različni vloge in pooblastila. Komisija ugotavlja, da je ta razlika že drugo leto posebno velika v primerjavi s prejšnjimi leti. Sodišče v svojem vzorcu transakcij količinsko opredeli napake, povezane s kakršno koli kršitvijo veljavnih pravil, ki vpliva na zadevno plačilo ([odstavek 6.16](#)). Sodišče je te napake ekstrapoliralo, da bi ocenilo stopnjo napake, ki se uporablja za področje kohezije, odpornosti in vrednot.

Komisija je izvedla ocene po posameznih programih in združila svoje rezultate (glej del I odgovora Komisije).

Komisija odhodkov, povezanih z ugotovitvami Sodišča, ne šteje nujno za neupravičene, kot tudi ne vseh primerov, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo kot nepravilnosti v smislu člena 2(36) uredbe o skupnih določbah, ki Komisiji zagotavlja pravno podlago za naložitev finančnega popravka.

Sodišče na primer poleg nepravilnosti v smislu uredbe o skupnih določbah količinsko opredeli tudi vprašanja, povezana z neobstojem revizijske sledi ali metodami porazdelitve dejanskih stroškov, da bi se izognili pretiranemu upravnemu stroškom, očitnim nasprotjem interesov in napakam v postopkih javnega naročanja pod pragovi EU, ki zato pogosto spadajo v nacionalno zakonodajo (glej oddelek Skladnost s pravili notranjega trga v nadaljevanju). Komisija ugotavlja, da je v enem primeru država članica po reviziji Komisije, ki je bila izvedena neposredno pred revizijo Sodišča, še izvajala popravke.

Hkrati Komisija priznava, da bodo za reševanje nekaterih sistemskih težav, ki jih je odkrilo Sodišče (napačna pravila za izračun državne pomoči za naložbe na Poljskem ([okvir 6.3](#)), neustrezen izračun režijskih stroškov s strani velikega upravičenca v Nemčiji), potrebni strogi in ciljno usmerjeni nadaljnji ukrepi z organi zadevnih držav članic. Poleg tega so nekateri organi, pristojni za programe, v letu 2023 morda izvedli manj uspešen nadzor in preverjanja zaradi velike preobremenitve in vse večjega pritiska, kar je posledica vzporednega izvajanja programov za obdobje 2014–2020 in dodatnega financiranja v okviru instrumenta NextGenerationEU (glej tudi [odstavek 1.22](#)). Komisija

opozarja, da so bili po nedavnih zakonodajnih spremembah² upravni roki za zaključitev podaljšani, organi, pristojni za programe, pa imajo na voljo še dve obračunski leti za prijavo in popravke odhodkov. Končne zaključne račune bo treba predložiti šele do februarja 2026. Tako lahko države članice dodaten čas izkoristijo za izvedbo dodatnih upravnih pregledov in popravkov v zvezi s končnimi izjavami o odhodkih.

Komisija bo ustrezno spremljala vse napake, o katerih poroča Sodišče, ki jih sprejema in zahteva popravne ukrepe ali finančne popravke, kadar je to pravno izvedljivo. Komisija bo zadevnim organom, pristojnim za programe, priporočila, naj po potrebi dodatno izboljšajo sisteme upravljanja in nadzora, tudi za obdobje 2021–2027.

Poleg tega Komisija poudarja, da imajo revizijski organi pomembno vlogo pri odkrivanju napak, kot je razvidno iz 52 količinsko opredeljivih napak, o katerih so revizijski organi za programe poročali v zvezi s transakcijami v vzorcu Sodišča (odstavek 6.19). Poleg tega bi morali organi upravljanja te napake preprečiti ali odkriti že na prvi stopnji (glej odstavek 6.43). V analiziranem obračunskem letu so revizijski organi v zvezi s približno tretjino programov poročali o stopnjah skupne napake nad 2 %, kar kaže, da so za te programe potrebne izboljšave pri nadzoru na prvi stopnji. Po izvedbi popravkov se je stopnja preostale napake v vseh primerih, razen v 29 primerih, znižala pod 2 %. Zmogljivost odkrivanja na ravni programa in držav članic je privedla do znatnih finančnih popravkov in umikov pred predložitvijo zaključnih računov programa Komisiji (glej oddelek I odgovora Komisije).

Vendar se Komisija strinja, da nekatere napake na ravni organov upravljanja in/ali revizijskih organov niso bile odkrite ali pa so bile v posameznih primerih neustrezno upoštevane pri izračunu sporočenih stopenj napake. Zato sta GD za regionalno in mestno politiko in GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje po oceni posameznih programov prilagodila stopnje napake, ki so jih sporočile države članice, da bi ocenila najvišjo stopnjo tveganja ob plačilu (ključni kazalnik smotrnosti za zakonitost in pravilnost) v svojih letnih poročilih o dejavnostih, pri čemer sta upoštevala tudi rezultate Sodišča. Rezultat je bila nižja stopnja napake od tiste, ki jo je Sodišče izračunalo s statistično ekstrapolacijo napak, ki jih je odkrilo.

V zvezi z vrstami napak (odstavek 6.20) so Komisija in revizijski organi na podlagi skupne tipologije na splošno opredelili iste kategorije nepravilnosti kot Sodišče, in sicer: neupravičeni odhodki, javno naročanje, revizijska sled in državna pomoč. Komisija bo še naprej sodelovala z ustreznimi organi, pristojnimi za programe, da bi pomagala izboljšati njihove zmogljivosti ter bolje preprečevati in odkrivati take nepravilnosti, hkrati pa bo še naprej spodbujala uporabo možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov ali financiranja, ki ni povezano s stroški, da bi se izognili takim napakam, ki jih vsebujejo izjave več tisoč upravičencev o dejanskih stroških.

Nazadnje, Komisija meni, da napake, o katerih je poročalo Sodišče in ki so morda posledica zapletenih pravil ali manjkajočih ali nezadostnih dokazil, ne vzbujajo nujno pomislekov glede izložkov ali učinka sofinanciranih projektov.

Skladnost s pravili notranjega trga: javno naročanje in državna pomoč

V zvezi s pravili o javnem naročanju Komisija ugotavlja, da so se trije od sedmih primerov, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo, nanašali na javna naročila nizke vrednosti pod pragom EU, za katera se uporablja nacionalna zakonodaja (in ne direktive EU, razen v posebnih primerih čezmejnega interesa), ki lahko določa pravila, ki se razlikujejo od pravil EU. Komisija zato ne more biti in ni pristojna, da bi take primere obravnavala kot nepravilnosti v smislu člena 2(36) uredbe o skupnih

² Uredba (EU) 2024/795 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP), ki sta jo sozakonodajalca sprejela 29. februarja 2024.

določbah, kadar Komisija in organi, pristojni za programe, menijo, da je izpolnjena skladnost z nacionalno zakonodajo.

Komisija bo organe, pristojne za programe, še naprej podpirala z ukrepi, oblikovanimi v okviru njenih akcijskih načrtov za javno naročanje in državno pomoč, da bi zagotovila dobro razumevanje in pravilno izvajanje navedenih določb o notranjem trgu, kadar se uporabljajo direktive in zakonodaja EU, vključno z izogibanjem nasprotju interesov (odstavek 6.24). Vendar Komisija ugotavlja, da je pri madžarskem primeru, navedenem v okviru 6.2, revizijski organ upošteval različne dejavnike in prišel do sklepa, da zaradi nasprotja interesov ni potrebna 100-odstotna zavrnitev pogodbe, saj zadevno občinsko podjetje ni pridobitno podjetje (glej smernice Komisije C(2019) 3452 final (oddelek 1.4)). V zvezi s češkim primerom Komisija ugotavlja, da je bila predhodna udeležba podjetja, ki je predložilo ponudbo in dobilo naročilo, pregledno razkrita v razpisnih specifikacijah v skladu z veljavnimi pravili, določena pa je bila tudi klavzula, ki je omogočala enakovredne tehnične specifikacije. Poleg tega nacionalna zakonodaja omogoča navedbo posebnih patentiranih izdelkov, če je to upravičeno na podlagi pravil o javnem naročanju, tudi v tem primeru.

Komisija tudi meni, da so pri uporabi pavšalnega popravka za vsa javna naročila do presečnega datuma, kot je to veljalo za 10-odstotni pavšalni popravek, uporabljen na Madžarskem (odstavek 6.25), vsa morebitna vprašanja v zvezi z javnimi naročili zajeta v zadevnih programih. Načelo pavšalnega popravka iz člena 144 uredbe o skupnih določbah pomeni, da lahko na nekatere pogodbe vplivajo različne stopnje popravkov, npr. od 5 % do 100 % v skladu s smernicami Komisije za javna naročila, na druge pa morda sploh ne vplivajo (0 %). Višina pavšalne stopnje, naložene po reviziji Komisije, je temeljila na njenem revidiranem vzorcu 29 pogodb, ki je temeljil na tveganju in v katerem so bile pri 21 pogodbah ugotovljene raznovrstne težave z različnimi stopnjami resnosti. Pavšalni popravek v višini 10 %, določen v uredbi, se je zato štel za ustreznega glede na rezultate revizij Komisije ter je privedel do predhodnih in naknadnih finančnih popravkov, ki so znašali več kot 1 milijardo EUR. Zato je Komisija prepričana, da je s popravkom, ki ga je naložila, ustrezno zaščitila finančne interese EU pred vsemi nepravilnostmi, ki bi lahko vplivale na več kot deset tisoč zajetih pogodb. Poleg tega je Komisija leta 2022 izvedla naknadno revizijo madžarskih javnih naročil, ki so se izvajala po presečnem datumu pavšalnega popravka, da bi preverila, ali so bile zahtevane izboljšave sistemov upravljanja in nadzora ustrezno in učinkovito uporabljene. Komisija namerava leta 2025 izvesti tudi horizontalno revizijo javnega naročanja.

Razpoložljivost bistvenih dokazil

V zvezi z odstavkom 6.29 se Komisija strinja, da so bistvena dokazila potrebna za zagotovitev ustrezne revizijske sledi odhodkov, prijavljenih za vsako operacijo, v skladu s členom 72, točka (g), uredbe o skupnih določbah za obdobje 2014–2020, sicer je lahko upravičenost podprte operacije vprašljiva (glej primer, naveden v okviru 6.5). Vendar Komisija tudi poudarja, da bi morale informacije, ki se zahtevajo od upravičencev in organov, pristojnih za programe, v vsakem primeru ostati sorazmerne, pri čemer bi bilo treba upoštevati učinek in upravne stroške zahtev po dokazilih ter pozive deležnikov k nadaljnji poenostavitvi izvrševanja sredstev EU.

Revizijski organi bi morali pri dokumentiranju svojih revizijskih postopkov (odstavek 6.50) spoštovanje revizijskih standardov uravnotežiti s sorazmernimi upravnimi postopki. Komisija je v letih 2019 in 2020 skupaj z revizijskimi organi ustanovila delovno skupino za izboljšanje revizijske dokumentacije in pripravo minimalnih priporočil ob upoštevanju sorazmernosti upravnih stroškov. Na podlagi tega je bil oblikovan dokument o razmisleku o revizijski dokumentaciji, o katerem je Sodišče poročalo v svojem letnem poročilu za leto 2019 (okvir 5.8).

Finančni instrumenti

Vsaka nepravilnost, ugotovljena na ravni končnih prejemnikov finančnih instrumentov (glej slovenski primer v [okviru 6.7](#)), se lahko popravi in nadomesti z upravičenimi odhodki do zaključitve. To je v skladu z uredbo o skupnih določbah, ki določa, da se upravičenost zadevnih transakcij in odhodkov za finančne instrumente določi ob zaključitvi (člen 42). Zato se take nepravilnosti na ravni končnih prejemnikov lahko nadomestijo in ne vplivajo na predplačila EU, izvršena med izvajanjem programa na višji ravni instrumenta. Revizijske strategije Komisije in revizijskih organov predvidevajo ciljno usmerjeno pripravo na zaključne revizije, da se ugotovi upravičenost odhodkov in končnih prejemnikov, prijavljenih v okviru finančnih instrumentov ob zaključitvi.

Transakcije, ki jih neposredno ali posredno upravlja Komisija

V zvezi s projektom, ki ga sofinancirata Kohezijski sklad in Instrument za povezovanje Evrope (IPE) ter je predstavljen v [okviru 6.8](#), Komisija meni, da je prijavitelj pravilno izpolnil izjavo in da so podpisniki lahko zastopali prijavitelja.

Odločitev o finančnem popravku v višini 25 % je sprejel organ upravljanja, pristojen za zadevni program, ki se sofinancira iz Kohezijskega sklada, v skladu s smernicami Komisije, ki se uporabljajo v okviru deljenega upravljanja. Po drugi strani pa so bila sredstva v okviru IPE dodeljena na podlagi drugačnega pravnega in pogodbenega okvira, tj. sporazuma o neposrednih nepovratnih sredstvih. Popravni ukrepi bi se lahko sprejeli le, če bi Komisija ugotovila kršitev pogojev podpisanega sporazuma o nepovratnih sredstvih in v skladu s posebnimi dovoljenimi ukrepi. Vendar Komisija v tem posebnem primeru ni odkrila nobene kršitve zadevnega sporazuma o nepovratnih sredstvih in zato ni naložila kazni.

V zvezi z [odstavkom 6.37](#), ki se nanaša na prispevek instrumenta za nujno pomoč k neuspešnemu razvoju cepiv proti COVID-19, je izvajalec predložil računovodski izkaz, v katerem so podrobno navedeni stroški, za katere je bilo uporabljeno vnaprejšnje plačilo. V skladu s členom II.14.5(a) zadevne pogodbe so odhodki, ki jih je treba upoštevati, vključevali nastale stroške, pa tudi zneske, za katere so bile prevzete obveznosti ali ki so bili povezani z obveznostmi izvajalca, ko je bila Komisija o tem obveščena. Poleg tega se je Komisija leta 2023 odločila, da bo v zvezi s to operacijo izvedla revizijo na kraju samem, ki se bo začela junija 2024. Šele po zaključku te revizije se lahko opravi končna ocena upravičenosti stroškov. Sodišče finančnega učinka svoje ugotovitve ni količinsko opredelilo, zato te transakcije ni vključilo v svoj izračun stopnje napake.

Zaveza za doseganje cilja za smotrnost, vključenega v sporazume o nepovratnih sredstvih

Komisija in vsi odbori za spremljanje redno spremljajo napredek v zvezi z okvirom smotrnosti programov, o njem pa se poroča v poročilih o izvajanju. Končna poročila o izvajanju programov bodo vsebovala informacije in zaključke v zvezi s stanjem okvira smotrnosti ob zaključitvi. Na ravni projekta je lahko dokončna raven javnega plačila v sporazumih o nepovratnih sredstvih povezana z doseganjem nekaterih izlozkov na podlagi nacionalnih pravil o upravičenosti.

V skladu z uredbo o skupnih določbah in smernicami za države članice o okviru smotrnosti, pregledu in rezervi lahko Komisija ob koncu obdobja uporabi finančne popravke, če se pri pregledu končnega poročila o izvajanju programa ugotovi resno nedoseganje ciljev v zvezi s finančnimi kazalniki in/ali kazalniki izlozkov, določenimi v okviru smotrnosti.

2. Ocena dela revizijskih organov pri deljenem upravljanju, ki jo je opravilo Sodišče

Organi upravljanja in revizijski organi kot „prva“ in „druga obrambna linija“ pred nepravilno porabo

V okviru deljenega upravljanja so organi, pristojni za programe, na prvi stopnji odgovorni za preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje nepravilnosti pri odhodkih, ki jih prijavijo upravičenci, in sicer z upravljalnim preverjanjem odhodkov, prijavljenih s strani upravičencev, ki jih opravijo organi upravljanja, in revizijami reprezentativnih vzorcev odhodkov, ki jih opravijo revizijski organi, preden potrdijo odhodke v zaključnih računih. Namen teh revizij je preizkušanje učinkovitosti nadzora na prvi stopnji s statističnimi vzorci operacij in izvajanje dodatnih ekstrapoliranih popravkov, kadar sporočene stopnje napake presegajo 2 %.

Komisija obsežno sodeluje z vsemi organi, pristojnimi za programe, da bi zagotovila izvajanje doslednega in trdnega okvira zagotovil in kontrol.

Komisija vsako leto za vsak program v okviru deljenega upravljanja na podlagi vseh sporočenih rezultatov revizij in lastnih revizij opravi individualno oceno učinkovitosti sistemov upravljanja in nadzora ter zakonitosti in pravilnosti odhodkov v zaključnih računih, sprejetih v letu poročanja. Namen tega pristopa je, da se poroča o pridobljenem zagotovitju in odkritih slabostih ter potrdijo posamezne stopnje tveganja za vsak program. Komisija lahko tako ugotovi, kateri programi dobro delujejo, v katerih so še vedno prisotne pomanjkljivosti in katere vrste popravni ukrepov so potrebne, ter za katere programe so potrebni ali verjetni nadaljnji finančni popravki glede na morebitna dodatna tveganja, ki se ocenjujejo. Ta diferencirana in individualna ocena je nato predstavljena v letnih poročilih o dejavnostih GD za regionalno in mestno politiko ter GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (glej zlasti priloge 7B in 7C).

Kot je navedeno v letnih poročilih o dejavnostih za leto 2023, je Komisija ugotovila, da sistemi upravljanja in nadzora (dovolj) dobro delujejo za več kot 93 % vseh programov. Opredelila je slabosti v zvezi s programi ali deli programov in zahtevala izboljšave za 55 organov upravljanja za ESRR/Kohezijski sklad ali ESS od 441 programov kohezijske politike in za 10 revizijskih organov (ali njihovih nadzornih organov) od 116 (ki so bili pristojni za revizijo manj kot 4 % oziroma 7 % odhodkov ESRR/Kohezijskega sklada oziroma ESS/pobude za zaposlovanje mladih/Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim).

Razvoj ocenjevanja sistemov upravljanja in nadzora GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje ter GD za regionalno in mestno politiko (2018–2023)

Komisija namerava s tem pristopom po potrebi zahtevati izboljšave od zadevnih organov, pristojnih za programe, uporabiti sorazmerne, ciljno usmerjene in pravno utemeljene finančne popravke za pretekle odhodke ter preprečiti ponovitev takih napak v istem programu v prihodnosti.

Stopnje preostale napake, povezane s svežnji zagotovit, ki jih je Sodišče revidiralo za leto 2023

Komisija je za zaključne račune, sprejete v letu 2023, v letnih poročilih o dejavnostih za leto 2023, objavljenih leta 2024, potrdila stopnjo preostale napake:

- pod pragom pomembnosti (v nekaterih primerih tudi po prilagoditvah brez pomembnega vpliva) za 271 programov GD za regionalno in mestno politiko³ (85 %) in 179 programov GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (83 %), ter
- nad pragom pomembnosti za 48 programov GD za regionalno in mestno politiko (15 %) in 36 programov GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje (17 %). Ti programi s stopnjo preostale napake nad pragom pomembnosti predstavljajo razmeroma stabilen delež programov kohezijske politike.

Za te programe s ponovno izračunano stopnjo preostale napake nad 2 %, vključno s primeri, o katerih je poročalo Sodišče (odstavek 6.46), mora Komisija, kadar meni, da je to pravno mogoče, uporabiti dodatne finančne popravke, tako da bo končno tveganje ob zaključitvi za vse programe za obdobje 2014–2020 pod pragom pomembnosti. Trenutno Komisija na podlagi dodatnih popravkov, zahtevanih za obračunsko leto, obravnavano v letnih poročilih o dejavnostih Sodišča in Komisije, ocenjuje, da tveganje ob zaključitvi znaša 1,3 %. Za vsa predhodna obračunska leta je na podlagi dodatnega revizijskega dela in dodatnih finančnih popravkov, ki jih je zahtevala Komisija in so jih sprejeli zadevni organi, pristojni za programe, potrjeno, da je tveganje ob zaključitvi nižje od 2 %. To je rezultat mehanizma večletne popravne zmogljivosti kohezijske politike.

Komisija ugotavlja, da je med šestnajstimi svežnji zagotovit, ki jih je letos revidiralo Sodišče in pri katerih so stopnje preostale napake, ki jih je ponovno izračunalo Sodišče, presegle 2 %, deset svežnjeve že prilagodila na več kot 2 % (odstavek 6.45), in meni, da je mogoče več ponovnih izračunov Sodišča delno pripisati razlikam v oceni nekaterih napak (glej oddelek II.1 odgovora Komisije).

Komisija še naprej tesno sodeluje z revizijskimi organi, da bi zagotovila skupno razumevanje skupnega pravnega in izvedbenega okvira, ter s Sodiščem, da bi pojasnila morebitne različne razlage.

Zanesljivost dela revizijskih organov

Komisija je seznanjena z letošnjimi zaključki Sodišča, ki so skladni s prejšnjimi leti (odstavek 6.50). Komisija ocenjuje uspešnost in zanesljivost dela revizijskega organa na podlagi različnih vidikov, med katerimi je tudi stopnja napake (kot jo uporablja Sodišče, glej sliko 6.8). Na primer, nekatere napake, ki jih revizijski organi prej niso odkrili, tudi če vplivajo na ponovno izračunano stopnjo napake v letu poročanja, ne kažejo nujno na sistemsko slabost pri delu zadevnega revizijskega organa.

Komisija ob upoštevanju teh meril, dokazov, ki jih je pridobila v okviru revizije, vključno z letošnjimi rezultati Sodišča, ocenjuje, da je učinkovitost dela revizijskih organov podobna tisti, o kateri se je

³ Financiranih iz ESRR, Kohezijskega sklada ali s podporo instrumenta za predpristopno pomoč (IPA-CBC) ali evropskega instrumenta sosedstva (ENI-CBC).

poročalo v prejšnjih letih. Še naprej bo od zadevnih revizijskih organov zahtevala izboljšave, kadar bodo pri njenih revizijah ali revizijah Sodišča odkrite različno pomembne slabosti (glej [odstavek 6.51](#) in [sliko 6.9](#)), vključno z desetimi revizijskimi organi, pri katerih je Komisija v letnih poročilih o dejavnostih poročala o znatnih težavah.

V zvezi z madžarskim primerom, opisanim v [okviru 6.9](#), je pavšalni finančni popravek, ki je bil uporabljen na podlagi revizije Komisije, vključeval kvalifikacije zaposlenih, zvišanje plač in število ur, ki so jih opravili vodstveni delavci. Izvedba dodatnih preverjanj plačnih vidikov, zajetih s pavšalno stopnjo, ne bi privedla do dodatnih ali drugačnih popravkov. Revizijski organ je preveril vse druge vidike pravilnosti in zakonitosti v zvezi z zadevnimi postavkami odhodkov v skladu s svojimi obveznostmi (na primer prijavljanje previsokih stroškov za osebje, ki niso bili zajeti s pavšalnim popravkom). Komisija zato meni, da je revizijski organ ustrezno obravnaval tveganja za zadevne odhodke.

Komisija je seznanjena tudi s primerom dobre prakse pri preverjanjih, ki ga je Sodišče opredelilo v [okviru 6.10](#), in njegovim pozitivnim vplivom na revizijsko sled. Ta primer bo upoštevan pri izmenjavi dobre prakse med revizijskimi organi.

3. Pregled upravljanja in nadzora kohezijske politike za obdobje 2014–2020

Komisija je seznanjena s splošnim zaključkom Sodišča, da je okvir zagotovil za obdobje 2014–2020 prispeval k znižanju skupne stopnje napake v primerjavi z obdobjem 2007–2013 ter ključnim akterjem sistemov upravljanja in nadzora v okviru kohezijske politike ponudil več orodij za zaščito proračuna EU. Vendar vsi organi, pristojni za programe, v nekaterih primerih niso mogli preprečiti in/ali odkriti napak. Glede na nadaljnjo krepitev izvajanja okvira zagotovil za porabo za kohezijo 2021–2027 bo Komisija še naprej tesno sodelovala z organi, pristojnimi za programe, da bi izpopolnila sisteme upravljanja in nadzora ter odpravila temeljne vzroke napak. To bo doseženo s posebnimi ukrepi, kot so stalno spremljanje in analiziranje napak ter spodbujanje možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in financiranja, ki ni povezano s stroški, pri katerih je možnost napake manjša. Komisija bo še naprej spodbujala uporabo orodij za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja, kot je Arachne, ter metod, ki temeljijo na umetni inteligenci. Na splošno bi se s tem morala okrepiti zmogljivost za odkrivanje nepravilnosti, sumov goljufij in morebitnih nasprotij interesov.

4. Delo Komisije za dajanje zagotovil in njeno poročanje o stopnji preostale napake v njenih letnih poročilih o dejavnostih

V zvezi z oceno Sodišča, da ob koncu obdobja vsi sistemi ne delujejo uspešno ([odstavek 6.59](#)), se Komisija sklicuje na svojo oceno za organe upravljanja in revizijske organe, ki temelji na vseh razpoložljivih revizijskih rezultatih, vključno z revizijami sistemov, ki se vsako leto sistematično izvedejo pri organih, pristojnih za programe. Kadar se ugotovijo pomanjkljivosti, ki so vzrok za neupravičene odhodke, se izvedejo finančni popravki, kot je ponazorjeno pri španskem primeru v [okviru 6.11](#). Na podlagi posameznih nepravilnostih, ki jih je Sodišče opredelilo v svojem letnem poročilu za leto 2021, je Komisija od organov, pristojnih za programe, zahtevala, naj uporabijo sistemski popravek v višini 50 milijonov EUR. Z nadaljnjim delom, ki ga je organ upravljanja opravil

na podlagi dela Sodišča in Komisije, so bili v tem posebnem primeru izvedeni popravki v znesku nad 103 milijoni EUR, kar kaže, da se sprejemajo odločni ukrepi. Dodatna ugotovitev Sodišča v letošnjem letnem poročilu se nanaša na vprašanje (preverjanje statusa NEET – „mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo“ v skladu z nacionalno zakonodajo), ki se razlikuje od vprašanja, ki je bilo zajeto v prejšnjem finančnem popravku. Poleg tega država članica izpodbija to ugotovitev.

Kadar ugotovljene resne slabosti vplivajo na delo revizijskih organov samih, se Komisija ne zanaša na sporočene stopnje napake, temveč ponovno izvede revizijsko delo ali količinsko opredeli tveganja z uporabo pavšalnih stopenj, kot se odraža v tveganju ob plačilu in največjih tveganjih, navedenih v letnih poročilih o dejavnostih ter v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU, zato Komisija meni, da pošteno odražajo razmere na terenu.

Komisija je oblikovala svoj sistem zagotovil, da bi generalnima direktorjema GD za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje in GD za regionalno in mestno politiko omogočila, da predložita zagotovilo za vsakega od 441 posameznih programov v okviru kohezijske politike posebej, v skladu z obveznostjo, ki jo imata kot odredbodajalca na podlagi prenosa pooblastil.

Generalna direktorja sta lahko na podlagi te podrobne ocene po posameznih programih ter skupne stopnje preostale skupne napake (tveganje ob plačilu) za sredstva, ki jih upravljata, v svojih letnih poročilih o dejavnostih ugotovila, da ostajajo pomembne nepravilnosti (ESRR in Kohezijski sklad) oziroma tveganje pomembnih nepravilnosti (ESS/pobuda za zaposlovanje mladih) pri odhodkih, potrjenih Komisiji, v zvezi s temi sredstvi v zaključnih računih, sprejetih leta 2023 ([odstavek 6.63](#)). Poleg tega sta lahko opredelila, kateri programi (ali njihovi deli) imajo resne pomanjkljivosti (glej na primer Prilogo 7.B k letnim poročilom o dejavnostih in oddelek I tega odgovora Komisije) in za katere so bili zahtevani popravni ukrepi, ter poročala o finančnih popravkih, sprejetih na podlagi ugotovljenih nepravilnosti iz prejšnjih let (glej [okvir 6.11](#) kot primer ukrepov, ki jih je Komisija sprejela, ko so bile z revizijo ugotovljene pomanjkljivosti).

Komisija je v letnih poročilih o dejavnostih podrobno poročala o programih, za katere rezultati revizij kažejo na potrebo po morebitnih dodatnih finančnih popravkih, ki temeljijo na temeljiti in robustni metodologiji, ki se uporablja za vsak program. Da bi se obravnavalo opažanje Sodišča o tem, da so dokumentacijski pregledi sami po sebi omejeni, kar zadeva potrjevanje stopenj preostale napake, kadar niso dopolnjeni s ponovno izvedbo revizijskega dela, Komisija izračuna najvišjo stopnjo tveganja ob plačilu, pri čemer se upoštevajo vse informacije, ki se še ocenjujejo, ter dodatek za tveganje za programe, ki jih Komisija ni nikoli revidirala ali pri katerih so predhodne revizije razkrile nekatere nepravilnosti, ki bi se lahko ponovile pri nerevidiranih programih. Komisija je zato prepričana, da njeni izračuni ključnih kazalnikov smotrnosti, vključno z največjimi tveganji, ki upoštevajo rezultate Sodišča brez ekstrapolacije, vendar po skrbni oceni morebitnega vpliva na druge programe, pošteno prikazujejo dejansko stanje na terenu ob upoštevanju tveganj, ugotovljenih za vsak program.

Komisija je v zvezi s primerom, v katerem je upravičenec v nemškem programu uporabil nepravilno metodo za prijavo stroškov (glej [odstavek 6.64](#) in [okvir 6.12](#)), ob koncu prejšnjega programskega obdobja državi članici predložila posebna priporočila, vendar ugotavlja, da jih država članica in konkretni upravičenec v okviru programov za obdobje 2014–2020 nista ustrezno upoštevala. Komisija je načrtovala, da bo pred zaključitvijo izvedla revizijo, da bi analizirala možen obseg ugotovitev Sodišča v zvezi s tem in po možnosti drugimi nemškimi programi.

Nazadnje, v zvezi z zaključitvijo za obdobje 2014–2020 ([odstavki 6.65–6.69](#)) je Komisija po reviziji Službe za notranjo revizijo o pripravljenosti na zaključitev pojasnila, da se lahko preverjanje zakonitosti in pravilnosti odhodkov nadaljuje po izplačilu preostalega zneska zadnjega obračunskega leta. Tako zagotovilo o zakonitosti in pravilnosti zadevnih odhodkov v zaključnih računih se lahko pridobi šele, ko ima Komisija zagotovilo, da potrjena skupna stopnja preostale

skupne napake za posamezni program ne presega 2 % za vsako obračunsko leto, vključno z zadnjim, ter da so organi, pristojni za program, med trajanjem programa ustrezno obravnavali vse ugotovljene nepravilnosti in tveganja. To lahko vključuje revizije skladnosti odhodkov zadnjega obračunskega leta in/ali nadaljnje ukrepanje v zvezi z morebitnimi nerešenimi zadevami za vsak program, kot so tekoče prekinitve plačil, začasne ustavitve ali finančni popravki, ki izhajajo iz predhodnega revizijskega dela.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Spremljanje izvajanja priporočil iz preteklih let

Komisija **systematično ukrepa na podlagi vseh sprejetih priporočil**, ki jih Sodišče objavi v svojih letnih poročilih. V zvezi s preteklimi priporočili Sodišča, navedenimi v Prilogi 6.2 k letnemu poročilu za leto 2023, meni, da je **izvedla vsa sprejeta priporočila** v okviru svojih možnosti ukrepanja (glej na primer priporočili 5.2 v letnem poročilu za leto 2020 in 6.6 v letnem poročilu za leto 2022) in zagotovila Sodišču obsežen pregled različnih ukrepov, ki jih je sprejela za njihovo izvajanje.

V zvezi s **priporočilom 5.6 o poročanju o postopkih na področju pravne države** proti državam članicam iz letnega poročila za leto 2021 Komisija opozarja, da je bilo priporočilo zavrnjeno. Kljub temu je v svojem letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU ter ustreznih letnih poročilih o dejavnostih ustrezno posodobila informacije o stanju.

Priporočilo 6.1 – Nadalje ukrepati v zvezi s slabostmi v sistemih upravljanja in nadzora držav članic

(a) Pravočasno nadalje ukrepa v zvezi z vsemi slabostmi v sistemih upravljanja in nadzora držav članic, ki jih je odkrilo Sodišče in o njih poročalo pri revizijah v zvezi z izjavo o zanesljivosti za obdobje 2014–2020;

(b) skupaj z revizijskimi organi opredeli ključne izkušnje, pridobljene pri nadaljnjem ukrepanju v skladu s točko (a), in jih upošteva pri ureditvah za obdobje 2021–2027 ter organom držav članic, pristojnim za programe, sporoči potrebne ukrepe in ustrezne dobre prakse.

(Ciljni rok za izvedbo: december 2025.)

Komisija **sprejema** priporočilo.

Komisija bo še naprej sodelovala z zadevnimi državami članicami in organi, pristojnimi za programe, da bi pravočasno spremljala zahtevane izboljšave v sistemih upravljanja in nadzora, če bodo njene revizije ali revizije Sodišča za izjave o zanesljivosti za leto 2023 razkrile specifične sistemske slabosti ali pomanjkljivosti, pri čemer bo po potrebi uporabila vsa pravna orodja, ki jih ima na voljo (prekinitve, začasne ustavitve plačil, finančne popravke).

Zlasti v zvezi z različnimi pomanjkljivostmi, ugotovljenimi pri revizijah Sodišča za leto 2023 za nekatere revizijske organe, Komisija v okviru rednih srečanj z revizijskimi organi na tehnični ravni (zlasti na srečanju skupine Homologues Group leta 2024, letnem srečanju visokih predstavnikov revizijskih organov s Komisijo oktobra 2024) organizira sejo, namenjeno nadaljnjemu ukrepanju v zvezi z ugotovljenimi slabostmi in napakami, ki jih revizijski organi niso odkrili. Na podlagi tega bo sprejet akcijski načrt, ki bo vključen v delo revizijskih organov za obdobje 2021–2027. To bo tudi vir

informacij za oceno tveganja, ki jo bo Komisija izvedla pri pripravi svojih poznejših revizijskih načrtov. Poleg tega bo pri revizijah skladnosti, ki jih bo Komisija izvedla v obdobju 2021–2027, v obseg revizije sistematično vključena opredelitev vrzeli v uporabljenih revizijskih kontrolnih seznamih (tudi za težave, ki jih je ugotovilo Sodišče) v okviru ocene ključne zahteve št. 11 o sistemih upravljanja in nadzora. Komisija bo še naprej spodbujala izmenjavo dobre prakse med revizijskimi organi in bo o izvajanju akcijskega načrta poročala v letnih poročilih o dejavnostih.

Priporočilo 6.2 – Usklajeno obravnavati napake pri javnem naročanju v okviru neposrednega in deljenega upravljanja

Določi, kako naj se usklajeno obravnavajo nepravilnosti pri javnih naročilih za projekte, ki se financirajo tako v okviru neposrednega kot deljenega upravljanja, npr. projekti, ki se financirajo tako iz IPE kot tudi iz ESRR. Nepravilnosti zaradi kršitve istih pravnih določb bi morale biti ocenjene enako, popravki zanje pa biti isti.

(Ciljni rok za izvedbo: december 2024.)

Komisija **ne sprejema** tega priporočila.

V posebnem primeru, ki ga je analiziralo Sodišče, je odgovorni odredbodajalec za nepovratna sredstva IPE ugotovil, da spremembe pogodbe o javnem naročilu niso pomenile kršitve obveznosti iz sporazuma o nepovratnih sredstvih, podpisanega z upravičencem. Zato ni bilo mogoče izvesti popravilnih ukrepov.

Tudi pri uporabi podobnih okvirov v zvezi s programi deljenega in neposrednega upravljanja za ocenjevanje morebitnih nepravilnosti je pri odločanju odredbodajalcev in nacionalnih organov potrebno polje proste presoje, kar lahko privede do različnih izidov.

Vendar lahko odredbodajalec v vseh drugih primerih, ko za neposredno upravljani program ugotovi kršitev obveznosti, sprejme ukrepe na podlagi določb iz ustreznega sporazuma o nepovratnih sredstvih. Prvič, zadevne stroške bi bilo mogoče zavriniti. Poleg tega bi lahko odredbodajalec v primeru resnih napak, nepravilnosti ali goljufij ali v primeru resne kršitve obveznosti zmanjšal skupni znesek nepovratnih sredstev do 100 % skupnega zneska nepovratnih sredstev.

Leta 2024 so bile objavljene posodobljene smernice⁴ o tem, kako se lahko uvedejo taka zmanjšanja nepovratnih sredstev. Komisija ima torej že vzpostavljen zanesljiv sistem za nalaganje popravilnih ukrepov upravičencu, kadar odredbodajalec ugotovi kršitev obveznosti. Vendar zaradi obveznosti odgovornih odredbodajalcev v okviru deljenega in neposrednega upravljanja, ki izhajajo iz posebne narave vsakega posameznega sporazuma o nepovratnih sredstvih, podpisanega z upravičencem, ni mogoče zagotoviti, da bodo popravni ukrepi v vseh primerih enaki.

Priporočilo 6.3 – Obravnavati finančna tveganja in preverjati, ali so cilji glede smotrnosti doseženi

Zagotovi, da države članice vzpostavijo postopek, s katerim bodo po izvrstitvi plačila sistematično preverjale, ali je upravičenec izpolnil pogodbene obveznosti, s katerimi se je zavezal, da bo dosegel ciljne vrednosti v okviru kazalnikov smotrnosti, ki so bile določene za ukrepe po izvedbi projekta.

⁴ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/common/guidance/guidance-on-grant-reductions_en.pdf.

(Ciljni rok za izvedbo: do dneva, ko države članice predložijo dokumente o zaključitvi operativnih programov, in najpozneje do marca 2026)

Komisija **sprejema** priporočilo.

Države članice morajo na prvi stopnji sistematično preverjati, ali upravičenci učinkovito izvajajo obveznosti v zvezi z nepovratnimi sredstvi. Komisiji bodo poročale o učinkovitem izpolnjevanju okvira smotrnosti na podlagi zbirnih podatkov iz posameznih operacij na ravni programa v vsakem končnem poročilu o izvajanju ob zaključitvi. Komisija bo navedena končna poročila o izvajanju ob zaključitvi sistematično ocenila, pri čemer bo upoštevala vse razpoložljive rezultate revizij, npr. o trajnosti operacij ali o tem, ali so organi, pristojni za programe, tudi po koncu obdobja izvajanja preverili, ali so operacije prispevale h kazalnikom programa, kot je bilo načrtovano. Revizijski organi morajo ob zaključitvi na podlagi svojih revizij tudi potrditi, ali so kazalniki smotrnosti, o katerih se poroča v poročilih o izvajanju ob zaključitvi, zanesljivi. V zvezi s tem zadevni revizijski kontrolni sezname Komisije za tematske revizije o pripravljenosti na zaključitev zajemajo specifična, ciljno usmerjena vprašanja o takih težavah in se pregledno posredujejo vsem revizijskim organom, navedenim v uredbi o skupnih določbah.

Priporočilo 6.4 – Zagotoviti, da je zaključitev obdobja 2014–2020 dobro pripravljena

Pripravi podrobne postopke zaključitve, pri katerih se bodo upoštevala tveganja, ugotovljena v letnih poročilih Sodišča, in sicer tako, da:

- (a) vzpostavi sistem za spremljanje zaključitev, ki zajema stanje vseh operativnih programov za obdobje 2014–2020, zneske, ki so bili med letom in kumulativno poravnani, zneske, ki še niso bili poravnani, in ukrepe, ki jih je treba pred zaključitvijo še izvesti, ter**
- (b) o teh informacijah poroča v letnih poročilih o dejavnostih.**

Te informacije o zaključitvi 2014–2020 naj vključujejo tudi sprostitev neporavnanih sredstev v zaključnih računih Komisije.

(Ciljni rok za izvedbo: junij 2025.)

Komisija **sprejema** priporočilo.

Komisija v zvezi s ciljnim datumom za to priporočilo poudarja, da lahko glede na novi rok za predložitev dokumentov o zaključitvi po spremembi uredbe o skupnih določbah v zvezi s platformo STEP dokumente o zaključitvi za številne programe prejme šele februarja 2026, kar tudi pomeni, da se bodo morebitne sprostitev obveznosti ob zaključitvi za zadevne programe izvajale od leta 2026.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 POGLAVJE 7: NARAVNI VIRI IN OKOLJE

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Razdelek 3 večletnega finančnega okvira „Naravni viri in okolje“ zajema porabo EU za skupno kmetijsko politiko (SKP), pomorsko in ribiško politiko ter program LIFE za okolje in podnebne ukrepe.

Skupna kmetijska politika (SKP), ki predstavlja večino porabe iz tega razdelka, je resnično evropska politika, saj države članice združujejo sredstva za izvajanje enotne skupne politike z enotnim evropskim proračunom. Cilji SKP, kot so določeni v Pogodbi in uredbah o SKP, so: povečati kmetijsko produktivnost; zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti; stabilizirati trge; zagotoviti redno preskrbo; zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.

SKP s 6,2 milijona upravičencev v proračunskem letu 2023 se izvaja v okviru deljenega upravljanja prek celovitega sistema upravljanja in kontrole. Zanesljiv model zagotovi SKP vključuje kontrole na prvi stopnji, ki jih izvajajo plačilne agencije, revizijsko delo, ki ga opravljajo neodvisni certifikacijski organi, in lastna prizadevanja Komisije s potrditvijo zaključnega računa.

Komisija pozdravlja zaključek Evropskega računskega sodišča, da v neposrednih plačilih tudi tokrat ni pomembnih napak, kar ponovno potrjuje pomembno vlogo integriranega administrativnega in kontrolnega sistema (IAKS), vključno z identifikacijskim sistemom za zemljišča (LPIS), pri preprečevanju in zmanjševanju stopnje napak. Komisija je seznanjena s stopnjo napake, ki jo je Evropsko računsko sodišče ocenilo za razdelek 3 kot celoto (§7.39). Ocena tveganja ob plačilu za SKP, ki jo je pripravila Komisija in je predstavljena v letnem poročilu o dejavnostih GD AGRI, ostaja pod ravno pomembnosti in stabilna skozi leta. To je zlasti pomembno glede na to, da je bilo proračunsko leto 2023 (leto zahtevka 2022) zadnje leto izvajanja SKP v zakonodajnem okviru 2014–2022 in da ta stabilen trend stopnje napake skupaj z dobro delujočimi organi upravljanja SKP utira pot izvajanju SKP v obdobju 2023–2027 v okviru njenega novega modela, ki temelji na smotrnosti.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Pravilnost transakcij

Rezultati preizkušanja transakcij

Komisija je seznanjena s stopnjo napake, ki jo je Evropsko računsko sodišče za razdelek 3 večletnega finančnega okvira ocenilo v višini 2,2 %.

Neposredna plačila

Komisija pozdravlja oceno Evropskega računskega sodišča, da v neposrednih plačilih še naprej ni pomembnih napak. V primeru štirih količinsko opredeljivih napak je na plačila vplival napačen izračun plačilnih pravic za leto zahtevka 2022. Organi držav članic so preplačila odkrili že pred revizijo Evropskega računskega sodišča, certifikacijski organ pa jih je vključil v svoje letno poročilo in mnenje (glej tudi letno poročilo o dejavnostih GD AGRI, Priloga 7). Komisija bo razmere spremljala tudi s svojim revizijskim delom, s čimer bo zagotovila ustrezno zaščito proračuna EU.

2. Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

Poročanje GD AGRI in GD ENV o pravilnosti porabe

Certifikacijski organi že devet let izdajajo mnenja o zakonitosti in pravilnosti odhodkov. Zahvaljujoč ukrepom Komisije za krepitev zmogljivosti (izdaja smernic, redna srečanja strokovnih skupin) njihova poročila vsebujejo zanesljive, bistvene in dragocene informacije o zakonitosti in pravilnosti odhodkov. Te informacije podrobno preučijo GD AGRI in so bile podlaga za izračun prilagojene stopnje napake GD AGRI za proračunsko leto 2023. **Komisija nadalje poudarja, da je zaradi vseh popravilnih ukrepov za SKP (ocenjenih na 1,34 %) končni znesek, pri katerem obstaja tveganje (tveganje ob zaključku), za SKP v letu 2023 ocenjen na 0,53 %, kot je navedeno v letnem poročilu o dejavnostih GD AGRI za leto 2023.**

Komisija pozdravlja opažanje Evropskega računskega sodišča, da je bila metodologija GD AGRI in GD ENV za izračun končnega tveganja ob plačilu (ali zaključku) še naprej v skladu s smernicami Komisije.

Letno poročilo Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU

Komisija v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU uporablja tveganja ob plačilih, ki so jih generalni direktorati navedli v svojih letnih poročilih o dejavnostih in ustrezajo njihovi najboljši oceni stopnje napake v nastalih odhodkih po skrbnem in strukturiranem pregledu kakovosti.

Na splošno Komisija poroča o nepomembnem tveganju ob plačilu za razdelek 3 „Naravni viri in okolje“ na podlagi več sto tisoč pregledov, ki jih vsako leto izvedejo države članice na podlagi svojih skrbno vzpostavljenih strategij kontrol, prilagojenih posebnostim skladov, ter revizij, ki jih izvedejo certifikacijski organi in Komisija. Komisija lahko s svojim podrobnim pristopom opredeli posamezne dele populacije programa, na katere bodo najverjetneje vplivale napake, jasno opredeli področja, na katerih so potrebne izboljšave, po potrebi uporabi finančne popravke in zagotovi diferenciran

pregled stopenj napake pri izvedenih plačilih. Komisija na podlagi opravljenega dela meni, da je tveganje ob plačilu, predstavljeno v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za razdelek 3 „Naravni viri in okolje“, reprezentativno za stopnjo napake.

Zbrane informacije o novih sistemih poročanja o smotrnosti

Komisija je seznanjena z opažanji Evropskega računskega sodišča v zvezi s sistemi poročanja o smotrnosti. Komisija je med junijem 2023 in marcem 2024 izvedla tudi štiri pilotne preventivne revizije IT na novih sistemih poročanja o smotrnosti. Cilj teh pilotnih revizij je bil dvojen: oceniti stanje izvajanja sistemov IT za poročanje o smotrnosti (s poudarkom na zasnovi in arhitekturi sistemov, obdelavi podatkov – zbiranju vhodnih podatkov, izračunu kazalnikov in pripravi poročila o smotrnosti ter informacijski varnosti) ter razvoj revizijske metodologije za zagotavljanje smernic certifikacijskim organom za njihovo letno revizijsko delo v zvezi s sistemi IT za poročanje o smotrnosti in letnim poročilom o smotrnosti.

Na podlagi dosedanjega dela so opažanja Komisije o izzivih, ki jih prinaša razvoj sistemov poročanja o smotrnosti, podobna opažanjem Evropskega računskega sodišča. Vendar so nacionalni organi v državah članicah, zajetih v pilotne preventivne revizije IT, ki jih je izvedel GD AGRI, izrazili večje zaupanje v spoštovanje roka (zlasti za proračunsko leto 2023) in niso navedli možnosti uporabe alternativnih rešitev za poročanje v primeru zamud.

Da bi se dodatno zmanjšala tveganja, povezana z na novo vzpostavljenimi sistemi IT za poročanje o smotrnosti, bo GD AGRI v letu 2024 nadaljeval z izvajanjem revizij IT teh sistemov v štirih drugih državah članicah.

III. ODGOVOR KOMISIJE NA PRIPOROČILO

Spremljanje priporočil iz preteklih let

Komisija pozdravlja oceno Evropskega računskega sodišča, da sta bili priporočili 6.1 in 6.2 (del, povezan z revizijo ukrepa 21), ki naj bi bili izvedeni do konca leta 2023, v celoti izvedeni.

Priporočilo 7.1 – Preučiti učinkovitost nacionalnih ureditev za omejitev podpore EU za velike kmetije

Glede na odgovornost držav članic, da dohodkovno podporo usmerijo v tiste, ki jo najbolj potrebujejo, preučiti učinkovitost ukrepov držav članic za omejitev neposrednih plačil za velike kmetije.

(Ciljni rok za izvedbo: leto 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo. Komisija bo v okviru priprave predloga Komisije za SKP po letu 2027 analizirala prispevek različnih instrumentov k boljši prerazporeditvi in ciljnemu usmerjanju neposrednih plačil, vključno z določitvijo zgornje meje.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 8: MIGRACIJE IN UPRAVLJANJE MEJA – VARNOST IN OBRAMBA

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija pozdravlja zaključke Evropskega računskega sodišča, da so bile pri vzpostavitvi tematskih instrumentov za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in izvajanju metodologij dodeljevanja upoštevane zahteve iz ustreznih uredb. Seznanjena je tudi s poročanjem o prizadevanjih za pripravo večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in da so obiskani revizijski organi zadovoljni s podporo Komisije.

Komisija je zavezana, da si bo še naprej prizadevala na področjih, na katerih so bile ugotovljene pomanjkljivosti, da bi v prihodnosti zmanjšala tveganje napak.

V zvezi z odstavkom 8.19 Komisija meni, da so odhodki za migracije, upravljanje meja, varnost in obrambo odhodki z nizkim tveganjem¹. Ocena Komisije za tveganje ob plačilu je nižja od 2 % odhodkov in temelji na vseh kontrolah in revizijah², ki so jih izvedle Komisija in države članice, pri čemer so bile preizkušene številne transakcije.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

V zvezi z ugotovitvijo iz odstavka 8.6, da države članice še vedno niso prijavile znatnih zneskov (18 % za Sklad za azil, migracije in vključevanje ter 25 % za Sklad za notranjo varnost), želi Komisija sporočiti, da do konca maja 2024, po zaključku revizijskega dela, neprijavljeni zneski za Sklad za azil, migracije in vključevanje znašajo 11 %, za Sklad za notranjo varnost pa 9 %.

1. Pravilnost transakcij

V zvezi s preučeni transakcijami, v katerih so bile napake (odstavek 8.8), se Komisija zavezuje, da bo obravnavala ugotovljene težave in okrepila smernice, kjer je potrebno, da se zmanjša število napak v prihodnosti.

[Odgovor na okvir 8.1](#)

Odsotnost bistvenih dokazil

Projekt Sklada za azil, migracije in vključevanje v okviru deljenega upravljanja v Združenem kraljestvu, naveden v okviru 8.1, je vključeval zagotavljanje varnostnih storitev in letov za lažjo

¹ Letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU za leto 2024: Zvezek II, Priloga 2, oddelek 2.1.2.

² Okvirno je ob koncu leta 2023 obseg revizij za neposredno upravljanje dosegel 25 % odhodkov za programsko obdobje 2014–2020.

odstranitev državljanov tretjih držav, ki nimajo več dovoljenja za prebivanje, iz Združenega kraljestva.

Organi Združenega kraljestva menijo, da je poročilo o opravljenem delu zadostno dokazilo, na podlagi katerega se šteje, da je državljan tretje države odstranjen z nacionalnega ozemlja.

Komisija meni, da so bili predloženi zadostni dokazi, kot so poročila o opravljenem delu s podrobnimi informacijami o lokaciji, datumu in času, da se dokaže, da so se zgodili dogodki, ki so povzročili odhodek poleg obstoječih letalskih vozovnic.

Odgovor na okvir 8.3

Neusklajena uporaba meril za dodelitev sredstev in podpora EU za projekte, ki presegajo zahtevano raven za dvojno rabo

Komisija se ne strinja z oceno iz okvira 8.3 in meni, da je predlog vključeval informacije, potrebne za prikaz, kako bi prilagoditev omogočila skladnost z dvojno rabo.

Železniški mostovi so bili na koncu življenjske dobe in so bili večinoma razvrščeni v kategorijo 4, kar pomeni, da so imeli hude poškodbe/pomanjkljivosti. Komisija meni, da je bilo v vlogi dobro prikazano, da je bila nadomestitev potrebna za izognitev omejitvam pri delovanju.

Komisija ugotavlja, da so bila v oceni ustrezno preverjena vsa merila za upravičenost, vključno z izpolnjevanjem zahteve glede osne obremenitve, na podlagi informacij iz vloge. Poleg tega je bila ocena izvedena v skladu s postopkom ocenjevanja in dodelitve, ki se je uporabljal za razpis.

Komisija meni, da Izvedbena uredba Komisije 2021/1328 ne določa zgornje meje osne obremenitve, temveč najmanjšo in priporočeno vrednost. Člen 12(1)(d) uredbe o IPE (EU) 2021/1153 določa, da je podporo za stroške mogoče pridobiti le do višine stroškov, ki ustreza ravni zahtev, ki je nujna za dvojno rabo. To zahtevo za določen del infrastrukture je treba oceniti za vsak primer posebej. V tem specifičnem primeru Komisija meni, da so bili odhodki za to infrastrukturo upravičeni.

Odgovor na okvir 8.4

Vprašanja v zvezi s povračilom DDV, ki so ga prijavili javni organi

Evropsko računsko sodišče se v okviru 8.4 sklicuje na projekt Sklada za azil, migracije in vključevanje v okviru deljenega upravljanja na Madžarskem, pri katerem je upravičenec prijavil nevračljivi DDV, Komisija pa ga je plačala.

Komisija ugotavlja, da upravičenost prijavljenega DDV ni sporna. Komisija je v večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 države članice spodbudila, naj pregledajo svoje ureditve ob upoštevanju preteklih opažanj in priporočil Evropskega računskega sodišča.

Madžarska je menila, da sta se zakonodaja EU in nacionalna zakonodaja pravilno uporabljali in da obravnava DDV izpolnjuje tudi zahtevo po dobrem finančnem poslovanju.

2. Preučitev elementov sistemov notranje kontrole

Komisija pozdravlja zaključek Evropskega računskega sodišča, da so bile pri vzpostavitvi tematskih instrumentov za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in izvajanju metodologij dodeljevanja upoštewane zahteve iz ustreznih uredb.

Komisija pozdravlja tudi poročanje Evropskega računskega sodišča o prizadevanjih Komisije za pripravo večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in o tem, da so obiskani revizijski organi zadovoljni s podporo Komisije.

Komisija bo organe držav članic še naprej podpirala v večletnem finančnem okviru 2021–2027 in pri prehodu na uredbo o skupnih določbah.

3. Letna poročila o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

V zvezi s pregledom izjave o zanesljivosti iz letnega poročila o dejavnostih (odstavek 8.18) Komisija opozarja, da izjava generalne direktorice o zanesljivosti temelji na preučitvi več informacij iz več virov, ki zagotavljajo njihovo zanesljivost (samoocenjevanje, naknadne kontrole, Služba za notranjo revizijo in poročila Evropskega računskega sodišča).

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Spremljanje izvajanja priporočil iz preteklih let

V zvezi s spremljanjem izvajanja priporočil, izdanih v letnem poročilu Evropskega računskega sodišča za leto 2021:

- priporočilo o revizijski sledi in javnem naročanju je bilo dokončno izvedeno konec junija 2024, torej po tem, ko je Evropsko računsko sodišče zaključilo svoje revizijsko delo. Komisija je 10. junija organizirala spletni seminar z organi držav članic, da bi jih opozorila na potrebo po skladnosti s pravili o javnem naročanju in revizijski sledi. Na spletnem seminarju so bile izpostavljene najpogostejše slabosti, ki so bile na teh področjih ugotovljene v revizijah Evropskega računskega sodišča in Komisije.

Komisija je 25. junija 2024 organizirala konferenco, na kateri so se zbrali vsi upravičenci projektov, financiranih s sredstvi GD HOME v zadnjih dveh letih, ter organi upravljanja in revizijski organi držav članic. V okviru tega je bilo posebno srečanje namenjeno upravičenosti stroškov.

- Kar zadeva priporočilo o upravičenosti stroškov projektov v primeru nujne pomoči v okviru neposrednega upravljanja, je prišlo do zamude pri njegovem izvajanju, saj je bilo odločeno, da se to priporočilo obravnava skupaj z izvajanjem podobnega priporočila, izdanega v letnem poročilu Evropskega računskega sodišča za leto 2022, za boljše ciljno usmerjanje pregledov upravičenosti stroškov projektov v zvezi z ukrepi Unije. To bo zagotovilo skladen pristop k ukrepom, ki jih neposredno upravlja GD HOME.

Priporočilo 8.1 – Državam članicam zagotoviti dodatne smernice o veljavnih pravilih

Organom držav članic, pristojnim za izvrševanje sredstev GD HOME v okviru deljenega upravljanja, zagotoviti dodatne smernice v zvezi s spoštovanjem:

(a) **pravil za hranitev ustreznih dokazil, ki jih je morda treba predložiti v primeru pregledov ali revizij;**

(b) **nacionalnih pravil in pravil EU o transparentnosti in enaki obravnavi pri dodeljevanju nepovratnih sredstev na podlagi javnih razpisov za zbiranje predlogov.**

(Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo.

V zvezi s točko (a) je Komisija sprejela ukrepe za njeno izvedbo, med drugim z organizacijo *ad hoc* spletnega seminarja 10. junija 2024, ki je bil osredotočen na pravila o javnem naročanju, pa tudi na revizijsko sled. Obravnavana je bila obveznost hrambe ustreznih dokazil, ki se lahko predložijo v primeru pregledov ali revizij, predstavljeni pa so bili tudi primeri najpogostejših primerov nepravilnosti, ugotovljenih pri revizijah, ki sta jih izvedla Komisija in Evropsko računsko sodišče.

V zvezi s točko (b) bo Komisija organizirala srečanje z organi držav članic, odgovornimi za izvajanje financiranja GD HOME v okviru deljenega upravljanja, da bi jih opozorila na obveznost spoštovanja pravil o transparentnosti in enaki obravnavi pri dodeljevanju nepovratnih sredstev na podlagi javnih razpisov za zbiranje predlogov.

Priporočilo 8.2 – Preveriti tehnične vidike projektov pred dodelitvijo nepovratnih sredstev

Natančno preveriti in dokumentirati tehnične vidike vlog za nepovratna sredstva za vojaško mobilnost v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope med postopkom za dodelitev nepovratnih sredstev. Zlasti ugotoviti, ali infrastrukturni projekti z dvojno rabo izpolnjujejo pogoje za upravičenost, in zagotoviti, da finančna podpora EU ne presega ravni zahtev, potrebnih za dvojno rabo.

(Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025)

Komisija **ne sprejema** tega priporočila, saj se pri sedanjih postopkih že preverja, ali infrastrukturni projekti z dvojno rabo izpolnjujejo pogoje za upravičenost.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023

POGLAVJE 9: SOSEDSTVO IN SVET

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija jemlje na znanje ugotovitve Evropskega računskega sodišča za to poglavje in se zavezuje, da bo po potrebi izvedla ustrezne popravljalne ukrepe. Komisija pozdravlja primere uspešnih kontrol, ki jih je izvedla in o katerih poroča Evropsko računsko sodišče. Komisija ugotavlja tudi, da je Evropsko računsko sodišče štiri od petih priporočil, ki jih je izdalo v svojih letnih poročilih za leti 2021 in 2022, ocenilo kot o izvedena v celoti, eno pa kot le deloma izvedeno.

Kar zadeva nekatera opažanja o pravilnosti revidiranih transakcij, Komisija pojasnjuje napake, o katerih se poroča v tem poglavju letnega poročila. Komisija meni, da so napake pri obračunu predhodnega financiranja začasne narave, saj se morebitni previsoki obračuni stroškov prilagodijo z dokončnim sprejetjem stroškov. Zato ta vrsta napake ne bo privedla do izterjave.

Komisija nadalje pojasnjuje, da odhodke deli na segmente z različnimi stopnjami tveganja: z nižjo (manj kot 2 %), srednjo (med 2 % in 2,5 %) in višjo (nad 2,5 %). V letu 2023 je Komisija odhodke iz razdelka VFO „Sosedstvo in svet“ ocenila kot „srednje tvegane“ za segment, ki ustreza samo nepovratnim sredstvom v okviru neposrednega upravljanja. Komisija je druge segmente ocenila kot segmente z nizkim tveganjem. V letu 2023 je stopnja preostale napake za celotno poglavje ostala pod 2-odstotnim pragom pomembnosti. Ocena stopenj tveganja je izvedena v skladu z metodologijo Komisije in razkrita v letnem poročilu Komisije o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna za leto 2023¹.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Pravilnost transakcij

Komisija meni, da so napake pri obračunu predhodnega financiranja začasne narave, saj se morebitni previsoki obračuni prilagodijo z dokončnim sprejetjem stroškov. Popravljalna zmogljivost Komisije še ni izčrpana, ko Evropsko računsko sodišče revidira plačila v vzorcu, saj bodo kontrole še izvedene, vključno z revizijami pred zaključkom pogodb in po njem.

Vendar je Komisija za obravnavo opažanj, ki izhajajo iz izjav o zanesljivosti iz prejšnjih let, in za zmanjšanje teh začasnih napak od svojih partnerjev že zahtevala, naj pregledajo predloge za poročanje, da se omogoči lažje prepoznavanje nastalih odhodkov. Komisija še naprej opozarja na to težavo, tudi na srečanjih s partnerji.

¹ Letna poročila o upravljanju in uspešnosti (europa.eu).

Odgovor na okvir 9.1

Prispevek ni v skladu s pravno podlago za financiranje, ki ni povezano s stroški

GD INTPA

Komisija v zvezi z drugo ugotovitvijo iz okvira 9.1 v zvezi s sporazumom o prispevku, podpisanim z mednarodno finančno institucijo, meni, da so bili zakonitost prispevka EU v obliki financiranja, ki ni povezano s stroški, in pogoji za plačilo financiranja EU v skladu z veljavnimi pravili iz finančne uredbe in notranjimi pravili Komisije za izvrševanje proračuna.

Natančneje, Komisija se v zadevnem primeru ne strinja z mnenjem Evropskega računskega sodišča, da morajo biti rezultati doseženi, preden se lahko izvrši kakršno koli plačilo. Uporaba „financiranja, ki ni povezano s stroški“, ki kot tako predstavlja obliko prispevka Unije, je bila v skladu s členom 125(1)(a)(ii) finančne uredbe EU odobrena na podlagi doseganja rezultatov, opredeljenih v okviru pobude, namenjenem za rezultate. Poleg tega Komisija meni, da je plačilo prispevka Unije v obliki „financiranja, ki ni povezano s stroški“, ki ga je sprožil podpis ustreznega sporazuma z mednarodno finančno institucijo, skladno s členom 181(4) finančne uredbe EU.

Obračun presežnih zneskov glede na stroške, ki niso nastali

GD NEAR

Za primer, opisan v okviru 9.1, Komisija meni, da enega od projektov iz pogodbe ni bilo mogoče zaključiti. Mednarodna organizacija je negativno vknjižbo 925 873 EUR iz revidiranega sporazuma prenesla v drug sporazum, na podlagi katerega se je financirala prejšnja faza.

Po takšni negativni vknjižbi povezani odhodki niso več pomenili stroškov, nastalih na podlagi revidiranega sporazuma. Računovodska operacija za to vknjižbo je bila izvedena po koncu obdobja poročanja.

Organizacija je operacijo upoštevala v svojem računovodskem sistemu, vendar je ni vključila v svoje letno poročilo Komisiji, saj se je razveljavitev vknjižbe zgodila v časovnem oknu med koncem obdobja poročanja in datumom izdaje poročila. Komisija meni, da bi bilo treba vsak dogodek, ki se zgodi po datumu poročanja in ki vpliva na obdobje poročanja, razkriti Komisiji v naslednjem poročilu. Zaradi tega je organizacija Komisijo o opravljeni računovodski operaciji in finančnih posledicah take operacije obvestila pozneje.

Komisija meni, da ni bil obračunan noben presežni znesek in da je račun v višini 11,8 milijona EUR pravilno odražal sporočene podatke ob koncu obdobja poročanja.

Odgovor na okvir 9.2

Nepravilno razdeljeni skupni stroški

GD NEAR in GD INTPA

Komisija je seznanjena s temi [petimi] primeri izvajalskih partnerjev, ki nepravilno uporabljajo metodologijo za razdeljevanje skupnih stroškov. Kadar se te napake odkrijejo, Komisija sprejme potrebne popravilne ukrepe.

Odgovor na okvir 9.3

Gorivo, kupljeno po višji ceni od povprečne objavljene cene

GD ECHO

Komisija želi opozoriti na zapletene razmere na trgu goriv v zadevni regiji afriške države, za katere je značilnih več dejavnikov, vključno z razpoložljivostjo in kakovostjo goriva, nihanjem lokalne valute in posledičnim nihanjem cen. Te okoliščine so prispevale k razlikam, ki so jih ugotovili revizorji med povprečnimi objavljenimi cenami in zneski, ki jih je porabil upravičenec do sredstev EU.

Komisija je pri primerjavi cen goriva, o katerih sta se dogovorila upravičenec in dobavitelj, in povprečnih cen, ki jih je sporočil nacionalni statistični urad za čas trajanja sporazuma, ugotovila, da je bila povprečna cena za plačani liter 24 % oziroma 7,4 % višja od povprečnih cen, sporočenih za bencin oziroma dizelsko gorivo.

2. Preučitev elementov sistemov notranje kontrole

Odgovor na okvir 9.5

Nezadostna proračunska sredstva za obiske za spremljanje na terenu

GD NEAR

Komisija pojasnjuje, da se redno organizirajo obiski za spremljanje v okviru obstoječih proračunskih dodelitev in v skladu s potrebami: vsi projekti ne zahtevajo enake vrste in intenzivnosti spremljanja, Komisija pa ima druge pristope spremljanja, ki od njenega osebja ne zahtevajo obiskov na kraju samem, kot sta spremljanje, usmerjeno v rezultate, in spremljanje s strani tretjih strani (spremljanje, ki ga izvajajo tretje strani, ki jih izbere Komisija, kadar v državi ni osebja delegacij EU, tj. iz varnostnih razlogov, ali kadar spremlja občutljiva področja politike, ki zahtevajo zaupnost za zaščito ranljivih upravičencev).

Odgovor na okvir 9.6

Pomanjkljivosti pri delovanju komponente informacijskega sistema OPSYS

GD INTPA

Revizija se nanaša na delovanje komponente informacijskega ekosistema OPSYS, ki se uporablja za upravljanje dostopa. To je sestavni del, ki ga je mogoče ponovno uporabiti in je v lasti drugega oddelka Komisije, uporablja pa se v številnih sistemih za upravljanje vlog in pravic dostopa v teh sistemih.

Na podlagi poročila Računskega sodišča je bil formaliziran postopek, ki ga GD INTPA uporablja za upravljanje pravic dostopa.

V zvezi z ugotovitvijo Sodišča, da so imeli štirje uporabniki pravico dostopa, ki je niso potrebovali, se Komisija strinja z ugotovitvijo za tri od njih, zadeve pa so bile urejene.

Kar zadeva upravljanje računov administratorjev iz drugih generalnih direktorats, bo obstoječi delovni dogovor formaliziran.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Spremljanje priporočil iz preteklih let

Da bi Komisija obravnavala priporočilo 1 iz letnega poročila Evropskega računskega sodišča za leto 2020, je okrepila komunikacijo z mednarodnimi organizacijami, da bi povečala ozaveščenost o tem, da je treba revizorjem Evropskega računskega sodišča pri revidiranju projektov, ki jih financira EU, zagotoviti dostop do dokumentov.

Komisija je v zvezi s tem sprejela številne ukrepe: olajšala je razprave med organizacijami Združenih narodov in Evropskim računskim sodiščem ter podprla vse pobude za iskanje trajnih rešitev za dostop do dokumentov in njihovo hrambo. To vprašanje je redno vključeno na dnevni red srečanj s partnerji, vključno z uradnim srečanjem skupine FAFA EU-ZN in z bolj operativno skupno referenčno skupino, ki sistematično razpravlja o vprašanih revizije in nadzora.

Vendar Komisija priznava, da kljub vsem njenim prizadevanjem še vedno obstajajo nekatere omejitve v zvezi z dostopom do dokumentov zaradi obstoječih pravnih okvirov izvajalskih partnerjev, ki se v bližnji prihodnosti ne bodo spremenili. Komisija bo revizorjem še naprej zagotavljala podporo in sodelovala s partnerskimi organizacijami, da bi olajšala revizije, ki jih izvaja Evropsko računsko sodišče.

Kar zadeva vsa druga priporočila iz Priloge 9.2 tega poglavja, Komisija pozdravlja zaključek, da so bila ta priporočila v celoti izvedena.

Priporočilo 9.1 Sprejeti ukrepe za izboljšanje kontrolnih sistemov za obračun predhodnega financiranja

Pred obračunom predhodnega financiranja, plačanega organizacijam, ki izvajajo pogodbe v okviru posrednega upravljanja, pridobiti podrobne informacije o kakršnem koli predhodnem financiranju, ki so ga te organizacije plačale in vključile v svoje prijavljene odhodke.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Komisija **sprejema** to priporočilo in bo okrepila predhodne kontrole, smernice in zahteve glede poročanja.

Priporočilo 9.2 Upravičencem zagotoviti smernice za porazdelitev skupnih stroškov

Upravičencem zagotoviti smernice za zagotovitev, da bodo skupne stroške porazdelili na podlagi dejanske porabe sredstev za posamezni projekt, financiran s sredstvi EU.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Komisija **sprejema** to priporočilo.

Priporočilo 9.3 – Zagotoviti skladnost s pravili o prepoznavnosti

Okrepiti kontrole za zagotovitev, da organizacije, ki izvajajo pogodbe v okviru posrednega upravljanja, spoštujejo pravila o prepoznavnosti.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Komisija **delno sprejema** to priporočilo.

Komisija meni, da so vzpostavljene ustrezne kontrole in da jih ni treba dodatno okrepiti. Vendar se zaveda, da se pojavljajo napake v zvezi s skladnostjo s pravili o prepoznavnosti, zlasti pri mednarodnih organizacijah, in se zavezuje, da bo to vprašanje obravnavala. Za večjo skladnost z obstoječimi pravili Komisija organizacije, ki prejemajo sredstva EU, še naprej ozavešča o obstoječih zahtevah za komunikacijo in prepoznavnost. Junija 2022 so bile objavljene nove smernice za komuniciranje in prepoznavnost zunanjih ukrepov, ki se uporabljajo za zunanje ukrepe. Poleg tega Komisija trenutno pregleduje skupne smernice EU in ZN za komuniciranje in prepoznavnost, v katerih so upoštevane pridobljene izkušnje. Pričakuje se, da bodo te smernice in komunikacijske dejavnosti, povezane z njihovo uvedbo, prinesle pozitivne rezultate. Zato se pričakuje, da bodo pri kontrolah, ki jih izvajajo uslužbenci Komisije, ugotovljene nižje stopnje napak.

Priporočilo 9.4 – Zagotoviti, da bodo delegacije EU opravile dovolj obiskov za spremljanje na terenu

Zagotoviti, da bodo delegacije EU opravile dovolj obiskov za spremljanje na terenu.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Komisija **ne sprejema** tega priporočila.

Obiski za spremljanje se redno organizirajo v okviru obstoječih proračunskih dodelitev in v skladu s potrebami: vsi projekti ne zahtevajo enake vrste in intenzivnosti spremljanja, Komisija pa ima druge pristope spremljanja, ki ne zahtevajo obiskov njenega osebja na kraju samem, kot sta spremljanje, usmerjeno v rezultate, in spremljanje, ki ga izvajajo tretje strani.

Glede na proračunske omejitve, določene za Komisijo, ki vplivajo tudi na razpoložljivost osebja v delegacijah EU, se Komisija ne more zavezati izvajanju tega priporočila s povečanjem človeških in finančnih virov, namenjenih večjemu številu obiskov za spremljanje na terenu.

Priporočilo 9.5 – Okrepiti mehanizme spremljanja in usmerjanja za operacije mešanega financiranja

Okrepiti mehanizme spremljanja in usmerjanja za operacije mešanega financiranja, da se zmanjša tveganje zamud pri izvajanju ukrepov.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2026.

Komisija **sprejema** to priporočilo. Komisija namerava okrepiti obstoječe mehanizme spremljanja in usmerjanja s krepitvijo vloge delegacij EU v odnosu do mednarodnih finančnih institucij, da bodo lahko po potrebi nadzorovale projekte z mešanim financiranjem.

ODGOVORI EVROPSKEGA PARLAMENTA NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023, POGLAVJE 10: EVROPSKA JAVNA UPRAVA

I. ODGOVORI PARLAMENTA NA UGOTOVITVE

1. Pravilnost transakcij

10.8. V skladu s členom 1 pravil o uporabi odobrenih sredstev iz proračunske postavke 400 (v nadaljnjem besedilu: pravila o postavki 400) politične skupine sredstva, ki so jim bila dodeljena, upravljajo ob analogni uporabi člena 62(1)(c) finančne uredbe. Ta pravila nadomeščajo sporazume o prispevkih (iz člena 155(6) finančne uredbe).

Za upravo Parlamenta veljajo finančna uredba in njena pravila o javnem naročanju. Vendar je predsedstvo izključno za politične skupine sprejelo pravila o postavki 400, ki vsebujejo številne posebne določbe v zvezi s postopki za oddajo javnih naročil, da bi se upošteval posebni položaj političnih skupin.

Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča. V skladu s členom 1.4 pravil o postavki 400 so politične skupine odgovorne instituciji za uporabo odobrenih sredstev. Zagotovijo, da se ta sredstva uporabijo v skladu s pravili o postavki 400.

Uprava parlamenta si nenehno prizadeva, da bi političnim skupinam pomagala in jim dajala smernice za izboljšanje njihovega znanja in zmogljivosti na področju finančnega poslovanja, kot na primer 30. novembra 2023 na usposabljanju na to temo. Pristojne službe Parlamenta na zahtevo političnih skupin vedno posredujejo prilagojene nasvete o splošnih vprašanjih in posameznih primerih. Uprava Parlamenta bo političnim skupinam še naprej zagotavljala smernice.

10.9. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Smernice se bodo izboljšale, da bi se v prihodnosti izognili nezadostnemu usklajevanju med upravo in političnimi skupinami. Ti postopkovni ukrepi bodo dopolnjeni z usposabljanjem ustreznih deležnikov.

10.10. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Politične skupine so zadolžene za dokumentiranje in pravilno formalizacijo postopkov. Uprava Parlamenta pa jim bo še naprej nudila individualno svetovanje in ustrezno usposabljanje.

10.11. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Še naprej bo izvajal preverjanja in pripravljajal smernice za vse evropske politične stranke in fundacije na področju javnega naročanja, tudi notranjih postopkov in preprečevanja nasprotja

interesov. Parlament je julija 2023 organiziral posebno usposabljanje za politične stranke, informativni sestanki pa potekajo dvakrat letno.

10.12. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Popravni ukrepi in ukrepi, ki so bili dokumentirani, so že bili sprejeti. Ta novi postopek se bo uporabljal za prihodnje postopke javnega naročanja.

2. Nadzorni in kontrolni sistemi

10.19. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Parlament se strinja s sklepi Računskega sodišča, da je treba uskladiti in profesionalizirati predhodne kontrole v vseh generalnih direktoratih in službah.

Za večjo standardizacijo postopkov predhodne kontrole v Parlamentu bo generalni direktorat Evropskega parlamenta za finance ustanovil forum za predhodne preveritelje, izvajal posebni letni program usposabljanja in pripravljaj redne smernice.

10.20. Parlament je seznanjen z ugotovitvami Računskega sodišča.

Gl. odgovor na odstavek 10.25.

II. ODGOVORI PARLAMENTA NA PRIPOROČILA

10.24. Parlament se strinja, da bo političnim skupinam nudil boljše upravne smernice o pravilnem izvrševanju sredstev v skladu s pravili o postavki 400 in jim pomagal izboljšati njihovo notranje finančno poslovanje. Zlasti bo natančneje pojasnil smernice o javnem naročanju političnih skupin, kot na primer 30. novembra 2023 na usposabljanju v ta namen.

10.25.

„Priporočilo 10.1 – Okrepitev ukrepov za boj proti goljufijam v Evropskem parlamentu

Evropski parlament bi moral nadgraditi svoje obstoječe ukrepe za boj proti goljufijam s pripravo tovrstne strategije na ravni celotne institucije in poskrbeti, da se bo uporabljala v celotni organizaciji.

Ciljni datum začetka izvajanja: do konca leta 2025.“

Parlament **delno sprejema** priporočilo Računskega sodišča.

V skladu s finančno uredbo so preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje goljufij in nepravilnosti ter nadaljnje ukrepanje v zvezi z njimi glavni cilji okvira notranje kontrole vsakega generalnega direktorata.

Parlament bo svojim pristojnim službam naročil, naj ocenijo obstoječe ukrepe za boj proti goljufijam in po potrebi pripravijo splošni okvir, ki bo veljal za upravo Parlamenta.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 POGLAVJE 10: EVROPSKA JAVNA UPRAVA

Komisija pozdravlja dejstvo, da v upravnih odhodkih tudi tokrat ni pomembne stopnje napake.

Kar zadeva spremljanje priporočila iz letnega poročila Evropskega računskega sodišča za leto 2020, naj Komisija izboljša svoj sistem za upravljanje zakonsko določenih družinskih dodatkov¹, je Komisija znatno zmanjšala tveganje napake s:

- povečanjem zmogljivosti svoje skupine, ki preverja prijave uslužbencev o dodatkih;
- razvojem sistema avtomatske indeksacije zneskov, ki jih prijavijo uslužbenci, ki se uporablja od junija 2024.

To bi moralo v prihodnje pripomoči k preprečevanju primerov napak pri prejemanju in preverjanju pravic do dodatkov, kot jih je opredelilo Evropsko računsko sodišče². Zato Komisija meni, da je bilo priporočilo v večini vidikov izvedeno.

¹ Glej Prilogo 10.1, priporočilo 2.

² Glej opažanje Sodišča 10.15.

ODGOVOR EVROPSKEGA ODBORA REGIJ NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA
RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023, POGLAVJE 10: EVROPSKA JAVNA UPRAVA

Evropski odbor regij (OR) meni, da so bili jasno obrazloženi ekonomski razlogi za podaljšanje veljavnosti te posebne pogodbe o vzdrževanju stavb na 10 let, podaljšanje pa je bilo odobreno med drugim po navzkrižnem preverjanju prakse v nekaterih drugih institucijah.

Med revizijskim postopkom leta 2023 je bilo Računskemu sodišču predloženo natančnejše in podrobnejše pojasnilo.

V okviru ukrepov po revizijskem postopku bo OR naročil skupni enoti OR in EESO za javno naročanje in finančno poslovanje, naj vsem skupnim službam izda interno navodilo, naj v prihodnje med drugim natančneje in podrobneje pojasnijo tovrstno podaljšanje pogodb.

SL

**ODGOVOR EVROPSKIM NADZORNIKOM ZA VARSTVO PODATKOV NA
LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023
POGLAVJE 10: Evropska javna uprava**

Potem ko je Sodišče ugotovilo, da „zamude pri sprejemanju in preverjanju tovrstnih obvestil povečujejo tveganje neupravičenih plačil“, je ENVP, četudi Sodišče svoje ugotovitve kvantitativno ni opredelilo, v skladu z obveznostjo iz Kadrovskih predpisov, da uslužbenec organ za imenovanja obvešča o vseh spremembah, osebju poslal redno opozorilo glede prijave zadevnih sprememb. ENVP pri tem opozarja, da je v skladu s členom 13 v naslovu II Kadrovskih predpisov o dodatkih za osebje za obveščanje institucije o vseh spremembah odgovoren uslužbenec.

Replika Evropskega računskega sodišča na odgovore Komisije v zvezi s poglavjem 11

Evropsko računsko sodišče (Sodišče) je neodvisna revizijska institucija, ki izvaja revizije v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi. V skladu s členom 287(4) PDEU ima Komisija kot revidiranka pravico, da objavi odgovor na revizijska opažanja in zaključke Sodišča.

Komisija se ne strinja z nekaterimi vidiki revizijskega pristopa Sodišča in s tem, koliko so opažanja Sodišča skladna z veljavnim zakonodajnim okvirom. Sodišče meni, da Komisija kot revidiranka nima pravice oporekati njegovemu revizijskemu pristopu, saj instituciji opravljata različne in ločene funkcije.

Komisija zavzema stališče o opažanjih, ki niso bila vključena v poročilo Sodišča, pri čemer pa ozadja ne predstavi točno in celovito. Sodišče ugotavlja, da so različne ocene v vseh teh primerih posledica različnega pristopa. Ocena Sodišča o tem, kaj pomeni zadovoljivo izpolnjevanje, temelji na dejanskem besedilu izvedbenega sklepa Sveta. Tako je zagotovljena dosledna in objektivna podlaga za oceno, ki jo opravi Sodišče. Za razliko pa ocene Komisije večinoma temeljijo na razlagi tega, kakšen je bil namen zakonodajalca pri pripravi izvedbenih sklepov Sveta. Poleg tega Komisija upošteva informacije iz dokumentov, ki v teh sklepih niso navedene.

Komisija se ne strinja z opažanji Sodišča. Sodišče se ne strinja z naslednjimi ugotovitvami, ki jih je Komisija navedla v svojem odgovoru:

- Komisija se ne strinja z ugotovitvami Sodišča o napakah v zvezi z upravičenostjo in navaja, da ne more prezreti odločitve Sveta o upravičenosti ukrepa v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter odločiti, da se ukrep ne plača. Sodišče priznava, da je nacionalne načrte odobril Svet. Vendar je Sodišče pristojno, da revidira odhodke EU po sprejetju nacionalnih načrtov.
- Komisija navaja, da se pri presoji upravičenosti šteje, da se ukrep začne takrat, ko nastanejo stroški. Sodišče meni, da se ukrep začne z datumom pravne obveznosti, saj takrat nastane obveznost, ta pa privede do plačila in pripoznanja odhodkov v breme proračuna.

- o Komisija se ne strinja z mnenjem Sodišča, da bi morali mejniki in cilji zajemati vse glavne elemente zadevne reforme ali naložbe, zlasti njeno dokončanje. Stališče Sodišča je, da je to pomemben vidik, s katerim se zagotovi, da se ukrepi izvedejo v celoti.

Sodišče je v Posebnem poročilu 07/2023 poročalo o obstoju vrzeli v zagotovilih na ravni EU v zvezi s skladnostjo s pravili EU in nacionalnimi pravili. Komisija trdi, da GD ECFIN s svojim zagotovitvilo zajema uspešnost kontrol držav članic glede skladnosti s pravili o javnem naročanju in državni pomoči. GD ECFIN se v svojem letnem poročilu o dejavnostih sicer res sklicuje na oceno Komisije glede obstoja in uspešnosti kontrol držav članic, vendar glede njihove uspešnosti ne navaja nobenega zaključka. Sodišče meni, da to pomeni pomembno omejitev obsega izjave Komisije o zanesljivosti. Zato Komisija še vedno ni dala popolnega zagotovila o tem, ali so odhodki mehanizma za okrepanje in odpornost – ki jih Komisija upravlja neposredno – skladni s pravili.

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA LETNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA ZA LETO 2023 – POGLAVJE 11: MEHANIZEM ZA OKREVANJE IN ODPORNOST

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija je seznanjena s poglavjem 11 Evropskega računskega sodišča v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost.

Komisija je leta 2023 izvršila plačila na podlagi zadovoljivega izpolnjevanja skupno 741 mejnikov in ciljev. Za izjavo o zanesljivosti za leto 2023 je Evropsko računsko sodišče revidiralo vseh 23 plačil nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 53,5 milijarde EUR. Ta plačila nepovratnih sredstev so bila izvršena 17 državam članicam ter so se nanašala na 677 mejnikov in ciljev. Dodatnih 32,8 milijarde EUR je bilo plačanih v zvezi z devetimi plačili posojil.

V poglavju 11 je navedeno, da so ugotovitve, za katere Evropsko računsko sodišče meni, da imajo finančni učinek, vplivale na 16 mejnikov in ciljev, kar zajema sedem plačil v sedmih državah članicah. Sedem od teh 16 ugotovitev se nanaša na mnenje Evropskega računskega sodišča o nepravilni oceni zadovoljivega izpolnjevanja, devet pa na njegovo mnenje o „kršitvi pogojev za upravičenost“.

Komisija pozdravlja delo Evropskega računskega sodišča v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost, tudi v tem postopku priprave izjave o zanesljivosti. Delo Evropskega računskega sodišča je v preteklih letih pozitivno vplivalo na mehanizem, saj so se njegove ugotovitve in priporočila uporabili pri (i) pristopu Komisije k oceni mejnikov in ciljev, (ii) pripravi predlogov za izvedbene sklepe Sveta in (iii) pristopu Komisije k zaščiti finančnih interesov Unije. Komisija v celoti spoštuje avtonomno pravico Evropskega računskega sodišča, da opredeli obseg in metodologijo svojih revizij, pri čemer ohranja svojo pravico, da se ne strinja z njegovimi opažanji, med drugim v zvezi s tem, kako se pravilno razlaga zakonodaja EU pod nadzorom Sodišča Evropske unije. V zvezi s tem ugotavlja, da si institucije nekaj področij še vedno različno razlagajo, zato si bo v prihodnje še naprej prizadevala za zmanjšanje obsega takih vprašanj, med drugim tako, da bo po potrebi pojasnila svoje smernice.

Komisija je po skrbni proučitvi ugotovitev Evropskega računskega sodišča v zvezi z neizpolnjevanjem sedmih mejnikov in ciljev ugotovila, da je pravilno uporabila svojo metodologijo v zvezi z zadovoljivim izpolnjevanjem mejnikov in ciljev¹ in ohranja svoje prvotne ocene „zadovoljivega izpolnjevanja“. Poudarja, da zaključki Evropskega računskega sodišča, da nekateri mejniki in cilji „niso bili zadovoljivo izpolnjeni“, temeljijo predvsem na razlikah v razlagi pravnih zahtev ali razlikah v kvalitativni presoji.

Evropsko računsko sodišče v zvezi z ugotovitvami dveh različnih vrst „kršitve pogojev za upravičenost“² vztraja pri svoji razlagi uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, s katero se

¹ COM(2023) 99 final z dne 21. februarja 2023: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu Mehanizem za okrevanje in odpornost: stanje po dveh letih – Edinstven instrument v središču zelene in digitalne preobrazbe.

² V zvezi s členom 5(1) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost („[p]odpora iz Mehanizma, razen v ustrezno utemeljenih primerih, ne nadomešča tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“) in člena 17(2) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost („[u]krepi, ki se začnejo izvajati od 1. februarja 2020, so upravičeni, če izpolnjujejo zahteve iz te uredbe“).

Komisija ne strinja. Komisija se za nobeno od teh devetih ugotovitev ne strinja z oceno Evropskega računskega sodišča glede politik in trdi, da so ti ukrepi v skladu z določbami uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost ter smernicami Komisije. Glede na te temeljne razlike v razlagi pričakuje, da se bodo take ugotovitve lahko nadaljevale v celotnem obdobju trajanja mehanizma za okrevanje in odpornost. Poleg tega meni, da te ugotovitve ne vplivajo na zakonitost in pravilnost plačil. Kot je navedeno v odgovoru Komisije na poglavje o mehanizmu za okrevanje in odpornost v letnem poročilu Evropskega računskega sodišča za leto 2022³, potem ko Komisija med ocenjevanjem načrtov za okrevanje in odpornost oceni upravičenost ukrepov, Svet z izvedbenim sklepom Sveta odloči, ali je ukrep upravičen ali ne. Komisija v fazi plačila ne more razveljaviti sklepa Sveta glede tega, ali je ukrep upravičen ali ne. Nazadnje, v zvezi z vrsto ugotovitve, ki se nanaša na „kršitev pogoja za upravičenost: nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“, ugotavlja, da Evropsko računsko sodišče ne uporablja smernic, ki jih je objavila Komisija, in je vsak primer ocenilo posebej. Čeprav se je Komisija podrobno seznanila s pojasnili v razčiščevalnih pismih, v oceni, ki jo je Evropsko računsko sodišče izvedlo za posamezen primer, ni prepoznala splošno veljavnih ocenjevalnih meril.

Glede na navedeno Komisija meni, da plačila za mejnike in cilje niso bila nepravilna, v skladu z letnim poročilom o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve⁴ pa, da je bila v letu 2023 pri plačilih, izvedenih v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, stopnja tveganja nizka.

Komisija nadalje poudarja, da bi v skladu s svojo metodologijo za začasno ustavitve plačil⁵ prilagoditve začasno ustavljenih zneskov uporabila drugače, da bi se v celoti upošteval napredek pri izvajanju in/ali pomen ukrepa, zaradi česar bi bila vrednost, ki se šteje za napako, precej nižja. Poleg tega poudarja, da bi bil brez ugotovitev o upravičenosti – pri čemer se Komisija in Evropsko računsko sodišče ne strinjata o tem, kako razlagati in uporabljati določbe Uredbe – finančni učinek, ki ga je ocenilo Evropsko računsko sodišče, precej pod pragom pomembnosti in da sedem ugotovitev v zvezi z zadovoljivim izpolnjevanjem predstavlja manj kot 1 % mejnikov in ciljev, ki jih je ocenila Komisija. Nazadnje navaja, da je Evropsko računsko sodišče spremenilo uporabo svoje metodologije iz letnega poročila za leto 2022. Evropsko računsko sodišče finančnega učinka ne upošteva več, kadar je mejnik ali cilj zadovoljivo izpolnjen v 6 mesecih. Meni, da se na ta način poveča vrednost, ki se šteje za napako.

Komisija se torej po zelo natančni analizi vseh ugotovitev Evropskega računskega sodišča ne strinja z njegovo oceno, da je minimalni finančni učinek nad pragom pomembnosti.

Komisija v zvezi s svojimi naknadnimi revizijami poudarja ugotovitev Evropskega računskega sodišča, da je posodobila svojo revizijsko strategijo, da bi odražala predhodno sprejeta priporočila Evropskega računskega sodišča. Seznanjena je tudi z ugotovitvijo Evropskega računskega sodišča, da te revizijske strategije ni posodobila, da bi odražala predhodno zavrnjeno nesprejetje priporočil Evropskega računskega sodišča, kjer je priporočilo po njenem mnenju presegalo tisto, kar je predpisano s pravno podlago. Komisija trdi, da ne more sprejeti priporočil, za katera meni, da so v nasprotju z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost. Glede na mnenje Evropskega računskega sodišča pričakuje, da se bodo take ugotovitve lahko nadaljevale v celotnem obdobju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost.

³ Odgovor na letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022, str. 459: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_sl.pdf.

⁴ Letno poročilo o dejavnostih Generalnega direktorata za ekonomske in finančne zadeve (GD ECFIN) za leto 2023: https://commission.europa.eu/publications/annual-activity-report-2023-economic-and-financial-affairs_en?prefLang=sl.

⁵ COM(2023) 99 final z dne 21. februarja 2023: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu Mehanizem za okrevanje in odpornost: stanje po dveh letih – Edinstven instrument v središču zelene in digitalne preobrazbe.

Nadalje, Komisija v zvezi s kontrolnimi in revizijskimi mejniki ugotavlja, da je, kadar je z revizijami kontrolnih sistemov držav članic ugotovila morebitna tveganja za finančne interese Unije, od držav članic zahtevala, da sprejmejo ukrepe za obravnavo takih tveganj. Kadar tak ukrep ni bil izveden do spremembe načrta za okrevanje in odpornost, se je Komisija z državami članicami dogovorila o uvedbi revizijskih in kontrolnih mejnikov, pri čemer je zahtevala, da se vprašanje obravnava pred izvršitvijo kakršnega koli (nadaljnega) plačila. Taki revizijski in kontrolni mejniki so poleg običajnega spremljanja revizij Komisije še dodatno zagotovilo. Komisija poudarja, da se s to proaktivno uvedbo revizijskih in kontrolnih mejnikov dodatno ščitijo finančni interesi Unije, in opozarja, da sta morebitno potrebo po takih mejnikih priznala sozakonodajalca, ki sta v ta namen zagotovila posebno pravno podlago v členu 20(5), točka (e), uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost.

Nazadnje Komisija opozarja, da je obseg svojega revizijskega dela razširila tako, da presega zahteve iz uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, da bi sistematično preverjala, ali države članice redno preverjajo skladnost s pravili o javnem naročanju in državni pomoči, vključno z uspešnostjo takih pregledov, in meni, da je to zajeto v zaključkih letnega poročila o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Stanje izvajanja

Komisija opozarja, da je mehanizem za okrevanje in odpornost instrument, ki temelji na rezultatih, države članice pa so njegove upravičenke. Kljub temu sta sozakonodajalca zahtevala, da države članice dajo na voljo informacije o 100 največjih končnih prejemnikih sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost. Čeprav je Komisija na splošno naklonjena popolni preglednosti končnih prejemnikov in je v ta namen pripravila zakonodajne predloge⁶, poudarja, da zakonodaja o mehanizmu za okrevanje in odpornost ne vsebuje obveznosti, ki bi presejala 100 največjih finančnih prejemnikov ([odstavek 11.7](#)).

2. Ocena pogojev za plačilo in upravičenost

Evropsko računsko sodišče navaja, da ima Komisija dvomesečni rok za izvedbo predhodne ocene vsakega zahtevka za plačilo, vendar trdi, da državam članicam niti z Uredbo niti s sporazumom o financiranju ni omogočeno, da bi začasno prekinile ocenjevalni rok, da bi se zagotovilo več informacij (glej [odstavka 11.16 in 11.17](#)). Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa, da se ta ocena začne šele ob predložitvi ustrezno utemeljenega zahtevka za plačilo, pri čemer dvomesečno obdobje ne velja, če Komisija ali država članica med postopkom ocenjevanja ugotovi, da navedeni pogoj ni izpolnjen. V zvezi s tem je v sporazumu o financiranju izrecno navedeno, da se rok lahko začasno prekine, če Komisija zahteva dodatne dokaze. Komisija zato meni, da je roke, navedene v pravnem okviru, upoštevala v celoti.

⁶ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (prenovitev) (COM(2022) 223 final): [EUR-Lex – 52022PC0223 – SL – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

Razhajanja v mnenjih glede izpolnjevanja mejnikov in ciljev

Komisija se na podlagi svojega okvira za ocenjevanje zadovoljivega izpolnjevanja mejnikov in ciljev ne strinja z oceno Evropskega računskega sodišča, da zahteve iz izvedbenega sklepa Sveta za sedem mejnikov in ciljev niso bile zadovoljivo izpolnjene (odstavek 11.20). Zaključki Evropskega računskega sodišča temeljijo predvsem na različnih razlagah zahtev Sveta, ki so jih uporabile Komisija in države članice pri ocenjevanju mejnika ali cilja, ali različnih kvalitativnih presojah. Komisija je pregledno objavila svojo oceno vsakega primera posebej in svojo razlago utemeljila v skladu z veljavnim okvirom, pri čemer je o svojem pristopu in razlagi posameznega primera prejela pozitivno mnenje Ekonomsko-finančnega odbora in komitološkega odbora strokovnjakov držav članic⁷. Poudarja, da so razlike med oceno Komisije in Evropskega računskega sodišča vsekakor specifične za posamezen primer.

Komisija je seznanjena s primeri, v katerih Evropsko računsko sodišče drugače pravno razlaga zahteve glede posameznih mejnikov ali ciljev ali glede potrebnih dokazov o njihovem zadovoljivem izpolnjevanju in na tej podlagi v nasprotju s Komisijo meni, da zahteva ni izpolnjena. Zaradi preglednosti je v nadaljevanju naveden povzetek utemeljitve Komisije v zvezi s sedmimi mejniki in cilji.

- Prvi primer se nanaša na cilj za „število študentov, ki jim je bila dodeljena štipendija za raziskave“. V izvedbenem sklepu Sveta sta opredeljena izhodiščno število 50, ki predstavlja stanje na začetku mehanizma za okrevanje in odpornost, in ciljno število 300. Po mnenju Komisije je iz tega razvidno, da se z ukrepom podpira dodatnih 250 in ne 300 štipendij za raziskave študentom. Komisija poudarja, da je bilo število 250 podprto z načrtom za okrevanje in odpornost ter oceno stroškov. Glede na navedeno meni, da je imelo izhodiščno število 50 svoj namen in da je bila razlaga cilja, da se dodeli dodatnih 250 štipendij (ciljno število 300, od katerega se odšteje izhodiščno število 50), pravilna. Komisija zato meni, da je bil cilj zadovoljivo dosežen.
- Drugi primer se nanaša na začetek veljavnosti novega gradbenega zakona. Zahteva iz izvedbenega sklepa Sveta glede začetka veljavnosti tega zakona je bila dobesedno izpolnjena, vendar so se nekatere določbe tega zakona začele uporabljati pozneje. Čeprav Komisija priznava, da pri ocenjevanju zahteve glede začetka veljavnosti običajno vztraja, da se zadevni zakon začne v celoti uporabljati, poudarja, da je v tem specifičnem primeru iz osnutka izvedbenega sklepa Sveta jasno razvidno, da bi se elementi zakona začeli uporabljati šele pozneje. To se nanaša zlasti na vzpostavitev nove državne strukture vrhovnega gradbenega urada, ki je predmet poznejšega mejnika. Če bi se začeli uporabljati vsi elementi gradbenega zakona, naslednji mejnik ne bi imel nobenega pomena, vsako plačilo v okviru tega naslednjega mejnika pa bi dejansko pomenilo dvojno financiranje, saj so bila plačila za iste rezultate že izvršena v okviru revidiranega mejnika. Zato Komisija meni, da je mejnik pravilno ocenila kot izpolnjen.
- Tretji primer se nanaša na cilj v zvezi z dostopom do varne mobilne komunikacije, ki določa, da ima 95 % uslužbencev v javni upravi dostop do varnega sistema za izmenjavo tajnih in zaupnih informacij. Komisija je menila, da je zadevna država članica iz njega pravilno izključila dostop za nekatere zaposlene, kot so čistilci ali vozniki servisnih vozil, saj po njenem mnenju zahteva po dostopu do tajnih in zaupnih podatkov za taka delovna mesta očitno ni namen načrta za okrevanje in odpornost ter izvedbenega sklepa Sveta. Komisija zato meni, da je bil cilj zadovoljivo izpolnjen.
- Četrti primer se nanaša na cilj v zvezi z ukrepom za kibernetsko varnost, v skladu s katerim je morala zadevna država članica izvesti „ukrepe za okrepitev“ varnostnih struktur. Komisija meni, da so poročila, ki jih je predložila zadevna država članica in so na splošno vključevala analizo tveganja postopkov, procesov in organizacije, vključno z akcijskimi načrti za

⁷ <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C102400/consult?lang=sl>.

obravnavo ugotovitev, dejansko ukrepi za okrepitev. Poudarja, da je ta vrsta ukrepov za okrepitev določena s pravom EU, saj sta v direktivi NIS 2⁸, ki je navedena v opisu ukrepa, „analiza tveganja in varnost informacijskih sistemov“ izrecno opredeljeni kot eden od „ukrepov za obvladovanje tveganj za kibernetično varnost“, ki bi jih morale izvajati države članice. Komisija zato vztraja, da je cilj zadovoljivo izpolnjen.

- Peti primer se nanaša na cilj „število projektov, za katere so bila podpisana nepovratna sredstva za recikliranje odpadkov ali urbaniziranega območja“. V izvedbenem sklepu Sveta so kot upravičenci navedeni „lastniki spomeniškega območja“, v okviru sklada, ki ga je ustanovila zadevna država članica, pa se je zahtevalo, da so upravičenci „lastniki projektov“. Komisija je v predhodni oceni v skladu z ocenjevalnim okvirom⁹ pregledno navedla, da je ta razlika v besedilu sprejemljivo minimalno odstopanje, saj glede na naravo financiranih projektov ni vplivala na rezultat. Zadevna država članica je predložila dokaze, da ta sprememba ni vplivala na rezultat. Komisija zato vztraja, da je bil cilj zadovoljivo izpolnjen.
- Šesti primer se nanaša na reformo „brez stroškov“, s katero se spodbuja udeležba dolgotrajno brezposelnih oseb na usposabljanjih. Pogoji za upravičenost v zvezi s trajanjem usposabljanja iz sheme (tj. najmanj 4 mesece) je del nacionalne zakonodaje, kot je potrjeno v oceni Komisije, in so ga nacionalni organi pri ugotavljanju upravičenosti do spodbude ustrezno preverili. Poleg ocene Komisije v zvezi s to zadevo v okviru tega predhodnega mejnika je zadevna država članica zagotovila naknadne posnetke zaslona za mejnik v svojem notranjem sistemu IT za spremljanje te zahteve, da bi dokazala, da je bila ta zahteva v vsakem primeru dodeljene spodbude izpolnjena, in sicer skupaj z dokazi o delovanju njenega kontrolnega sistema za zagotovitev točnosti podatkov (skupaj s praktičnimi dokazi o popravkih, izvedenih na podlagi njenega kontrolnega sistema). To zadevo so nadalje revidirali organi države članice in nazadnje revizorji Komisije, ki so potrdili delovanje sistemov za spremljanje in zagotavljanje izpolnjevanja te zahteve. Komisija je menila, da ima razumno zagotovilo, da so zahteve iz izvedbenega sklepa Sveta izpolnjene, in da bi se z zahtevo po posameznih obrazcih za prijavo za vsak posamezni dan usposabljanja državam članicam naložilo nepotrebno veliko upravno breme. Zato Komisija vztraja, da je mejnik zadovoljivo izpolnjen.
- Sedmi primer se nanaša na cilj v zvezi z vzpostavitvijo enot za duševno zdravje. Po mnenju Komisije enotam, da bi bile polno delujoče, ni treba imeti minimalnega števila zaposlenih, ki bi pokrivalo največje teoretično število bolnikov, ki bi jih bilo v enoti mogoče oskrbovati. Za Komisijo polno delujoče pomeni, da imajo enote dovolj zaposlenih za oskrbo dejanskega in ne največjega teoretičnega števila pacientov, kot je bilo v tem primeru. Zato Komisija meni, da je cilj zadovoljivo dosežen.

Pogoji za upravičenost v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost

Komisija opozarja na svoj odgovor na letno poročilo za leto 2022: „Svet po oceni upravičenosti ukrepov med ocenjevanjem načrtov za okrevanje in odpornost z izvedbenim sklepom Sveta odloči, ali je ukrep upravičen ali ne. V fazi plačila Komisija ne more zavrniti odločitve Sveta, da se določen ukrep ne bi smel izplačati v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. V zvezi s tem, dokler so mejniki in cilji iz izvedbenega sklepa Sveta zadovoljivo izpolnjeni, na s tem povezano plačilo Komisije ne more vplivati napaka.“¹⁰ Zato se v ugotovitvah v zvezi s posameznimi enotami ali

⁸ Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetične varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2).

⁹ Priloga I k dokumentu COM(2023) 99 final: https://commission.europa.eu/publications/communication-implementation-recovery-and-resilience-facility_en?prefLang=sl.

¹⁰ Odgovori Komisije na letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022, str. 459: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_sl.pdf.

dejavnostmi, sporočenimi v okviru izpolnjevanja mejnika ali cilja, ne dvomi o tem, ali je ukrep upravičen ali ne, temveč o tem, ali so bili upravičeni nekateri dokazi, ki jih je predložila država članica (glej [odstavek 11.21](#)).

To velja zlasti za šest ugotovitev o „kršitvi pogoja za upravičenost: obdobje upravičenosti“, ki ga je opredelilo Evropsko računsko sodišče. Evropsko računsko sodišče in Komisija imata različno mnenje o tem, kako ugotoviti upravičenost naložb in reform, ki bi se morale v skladu s členom 17(2) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost „začeti“ februarja 2020. Komisija je državam članicam zagotovila smernice, osredotočene na izvajanje, ki se začne po 1. februarju 2020, in vse s tem povezane stroške, ki nastanejo po tem datumu. Zato Komisija v nasprotju z Evropskim računskim sodiščem začetka ukrepa ne enači z datumom prevzema prve (pravne) obveznosti (glej [odstavek 11.22](#)). Komisija opozarja, da je bil zakonodajni predlog o mehanizmu za okrevanje in odpornost predložen maja 2020, Uredba pa je začela veljati februarja 2021. Klavzula o „upravičenosti“, ki sta jo uvedla sozakonodajalca, je dejansko klavzula o retroaktivnosti, na podlagi katere se ukrepi, *začeti 1. februarja 2020*, lahko vključijo v načrte za okrevanje in odpornost. Namen te klavzule o retroaktivnosti je bil državam članicam že med zakonodajnim postopkom v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost zagotoviti, da bodo ukrepi vključeni in da države članice ne bodo ustavile ali zmanjšale naložb zaradi hude gospodarske in socialne krize, ki jo je povzročila pandemija, da ne bi dodatno zaostriale krčenja gospodarstva¹¹. Komisija je januarja 2021 (tj. že pred začetkom veljavnosti uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost) državam članicam zagotovila smernice o tem, kako bo uporabljala to klavzulo, ki so jo nato Komisija in države članice dosledno uporabljale. V okviru 11.2 so s primerom ponazorjena razhajanja v mnenjih. Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da so bile za sedem železniških projektov v Franciji naročilnice izdane pred februarjem 2020, zato meni, da ukrep ni upravičen. Ker pa so se dela v okviru tega ukrepa začela po 1. februarju 2020, Komisija meni, da je pri sedmih projektih upoštevano obdobje upravičenosti in da so ti projekti v skladu s smernicami Komisije. Glede na te temeljne razlike v razlagi pričakuje, da se bodo take ugotovitve nadaljevale v celotnem obdobju izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost.

Komisija v zvezi s tremi ugotovitvami Evropskega računskega sodišča o „kršitvi pogoja za upravičenost: nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“ opozarja, da je v členu 5(1) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost jasno navedeno, da „[p]odpora iz Mehanizma, razen v ustrezno utemeljenih primerih, ne nadomešča tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“. Kot je že poudarila v svojih odgovorih na letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022, Komisija in Evropsko računsko sodišče to določbo razlagata različno. Komisija jo razlaga tako, da se nanaša na „nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“ in ne na neupravičenost specifičnih vrst „ponavljajočih se dejavnosti“, in sicer tistih, ki so se „financirale iz nacionalnih proračunskih odhodkov“. Po njenem mnenju v pravnem besedilu mehanizma za okrevanje in odpornost zadnjenavedena razlaga ni podprta. Komisija poudarja, da Evropsko računsko sodišče ne uporablja smernic, ki jih je objavila, in da je ocenilo vsak primer posebej. Čeprav se je dobro seznanila z utemeljitvami Evropskega računskega sodišča v zvezi z vsakim posameznim primerom, v ocenah, ki jih je Evropsko računsko sodišče izvedlo za vsak primer posebej, ni prepoznala splošno veljavnih ocenjevalnih meril.

Komisija nazadnje zlasti poudarja, da se vse tri ugotovitve glede „nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“ nanašajo na reforme. Kot je navedeno v odgovoru na letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022¹², če je država članica za ukrep navedla, da se iz mehanizma za okrevanje in odpornost ne bodo krili nobeni stroški, kot to velja za večino reform, po mnenju Komisije mehanizem za okrevanje in odpornost *ne more* nadomeščati nikakršnih nacionalnih odhodkov, saj se na ta ukrep ne nanašajo nobena sredstva mehanizma za okrevanje in

¹¹ Glej zlasti uvodne izjave 6, 7 in 8 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost.

¹² Prav tam, stran 455.

odpornost. Z vključitvijo ukrepov „brez stroškov“ se dodeljena finančna sredstva države članice ne povečajo, čeprav se država članica še vedno zavezuje k njihovem izvajanju (glej [odstavek 11.23](#)). Komisija opozarja, da je vključitev reform v načrte za okrevanje in odpornost bistven element za doseganje sistemskih sprememb v državah članicah ter pogoj, da Komisija načrte za okrevanje in odpornost oceni pozitivno.

Različni pristopi Komisije in Evropskega računskega sodišča so razvidni iz primera v okviru 11.3 v zvezi z mejnikom za Avstrijo „Četrto poročilo o gradbeni kulturi.“¹³ Kot v tem primeru ugotavlja Evropsko računsko sodišče, je Avstrija v letih 2006, 2011 in 2017 naročila „poročila o gradbeni kulturi“ in se v okviru reforme, vključene v njen načrt za okrevanje in odpornost, zavezala, da bo to ponovno storila, ne da bi navedla kakršne koli stroške za to reformo. Komisija meni, da to ne pomeni „nadomeščanja tekočih proračunskih odhodkov“, (1) ker poročilo ne vključuje takih odhodkov, (2) ker Avstrija ni navedla nobenih stroškov v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, nadomeščanje nacionalnih odhodkov ni mogoče, (3) ker se poročilo kvalitativno razlikuje od prejšnjih poročil in (4) ker ni bilo ugotovljeno, da ta primer ne more biti „ustrezno utemeljena izjema“, kot je dovoljeno z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost. Vendar Evropsko računsko sodišče meni, da je to vrsta ponavljajočih se dejavnosti, ki se financirajo iz nacionalnih proračunskih odhodkov, in da gre zato za napako.

Jasnost mejnikov in ciljev v izvedbenem sklepu Sveta

Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da so v okviru modela financiranja mehanizma za okrevanje in odpornost ključni jasni in nedvoumni kazalniki ter jasna opredelitev „zadovoljivega“ izpolnjevanja. Komisija se strinja, da so jasni mejniki in cilji bistveni za program. Vendar poudarja, da ji zahteva sozakonodajalcev, da oceni „zadovoljivo izpolnjevanje“, izrecno zagotavlja diskrecijsko pravico. Evropsko računsko sodišče je v svojem letnem poročilu za leto 2022 priznalo to široko diskrecijsko pravico, ki je Komisiji podeljena z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost¹⁴. Komisija je svoje izvajanje te diskrecijske pravice pregledno opredelila v namenskem okviru¹⁵, na podlagi katerega se ocenijo vsa plačila, pri čemer se zagotovita preglednost in enaka obravnava (glej [odstavke 11.26–11.28](#)).

Evropsko računsko sodišče med 452 mejniki in cilji, ki jih je proučilo, navaja 15 primerov mejnikov in ciljev, za katere meni, da niso povsem jasni ([odstavke 11.28](#)), in od teh jih je Komisija opredelila in pregledno izpostavila 12, na primer primere tiskarskih napak, ki so nastale pri pripravi predlogov Komisije za izvedbene sklepe Sveta. Komisija poudarja, da gre pri teh ugotovitvah torej za vprašanja, ki jih je Komisija že v celoti zajela in popravila v okviru svojega kontrolnega sistema ter nikakor ne vplivajo na zakonitost in pravilnost izplačil iz mehanizma za okrevanje in odpornost.

Komisija se ne strinja z vsemi ugotovitvami v zvezi z nejasnostjo mejnikov in ciljev, ki v nekaterih primerih odražajo preference politike in nejasnosti. V okviru 11.4 je naveden primer mejnika za Španijo, za katerega Evropsko računsko sodišče meni, da je ena določena zahteva premalo specifična. S tem mejnikom se je od Španije zahtevalo, da spremeni zakonodajo in uvede nove obveznosti za namestitev polnilne infrastrukture za električna vozila, vendar, kot ugotavlja Sodišče, v njem niso ne kvantitativno ne kvalitativno opredeljene podrobnosti v zvezi s to zahtevo. Komisija najprej poudarja, da je to le ena od več zahtev za ta mejnik, s katero se je izrecno zahtevala uvedba

¹³ Glej predhodno oceno Komisije (objavljeno 22. marca 2023), stran 90:

https://commission.europa.eu/publications/preliminary-assessment-first-payment-request-austria_en?prefLang=sl.

¹⁴ Letno poročilo Evropskega računskega sodišča za proračunsko leto 2022, odstavek 11.22.

¹⁵ COM(2023) 99 final, Priloga I – Okvir za ocenjevanje mejnikov in ciljev na podlagi uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost: https://commission.europa.eu/publications/communication-implementation-recovery-and-resilience-facility_en?prefLang=sl.

nove pravne obveznosti, in nato, da v mejniku iz izvedbenega sklepa Sveta ni mogoče opredeliti vsake podrobnosti prihodnje nacionalne zakonodaje – v tem primeru je zahteva jasna, in sicer da je treba uvesti posebno obveznost.

3. Sistemi spremljanja in kontrole

Naknadne revizije Komisije

Da bi Komisija pridobila zagotovilo o zakonitosti in pravilnosti plačil v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, izvaja obsežne predhodne in naknadne kontrole na podlagi tveganja v zvezi z zadovoljivim izpolnjevanjem mejnikov in ciljev v skladu s svojimi revizijskimi strategijami in strategijami kontrol. Za plačila, izvršena v letu 2023, je izvedla 17 naknadnih revizij 82 mejnikov in ciljev. Kot je ugotovilo Evropsko računsko sodišče (odstavek 11.30), je Komisija v zvezi z vsemi revidiranimi mejniki in cilji zaključila, da so bili pravilno ocenjeni kot zadovoljivo izpolnjeni.

Evropsko računsko sodišče opozarja na svoja priporočila iz letnega poročila za leto 2022 in navaja, da so bila le delno izvedena (odstavek 11.31). Komisija poudarja, da je priporočilo 11.1(a) iz letnega poročila za leto 2022 sprejela le delno in sprejeti del izvedla v celoti. Nesprejeti del se nanaša na nesoglasja, obravnavana tudi v oddelku 2 zgoraj, in sicer o tem, kako razlagati izraz „začetek ukrepov“ ter kaj pomenita začetek obdobja upravičenosti in pojem „nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“. Komisija je v svoje predhodne postopke ustrezno vključila preglede upravičenosti dokazov in še naprej izvajala preglede, ki so že bili predvideni v njenih naknadnih postopkih. Pravno nesoglasje pojasnjuje tudi izjavo Evropskega računskega sodišča, da Komisija „ni ugotovila kršitve merila obdobja upravičenosti“, saj Sodišče drugače razlaga smernice Komisije in pojem upravičenosti v Uredbi. Evropsko računsko sodišče v zvezi s priporočilom 11.1(b) letnega poročila za leto 2022 priznava, da je bila strategija Komisije za naknadne revizije posodobljena in da Komisija formalizira posodobljene revizijske kontrolne sezname, da bi se izrecno sklicevali na razveljavitve, kar odraža prakso, ki jo revizorji že uporabljajo. Nazadnje, Komisija poudarja, da ugotovitev Evropsko računsko sodišče, da je naknadna revizija za en cilj temeljila na nepopolnih podatkih, izhaja iz različnih razlag izvedbenega sklepa Sveta, pri čemer je naknadna revizija sledila pristopu iz predhodnega dela Komisije.

Komisija je 19. septembra 2023 objavila tudi okvir za uporabo člena 24(3) uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost v zvezi z razveljavitvami¹⁶. V tem okviru je navedeno, kako bo Komisija obravnavala primere razveljavitve.

Sistemi držav članic za spremljanje in kontrole

Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa, da mora Komisija načrte za okrevanje in odpornost, vključno z njihovimi kontrolnimi sistemi na podlagi zasnove v načrtih za okrevanje in odpornost, in sicer preden se ti začnejo izvajati. Samo z na splošno ustreznim kontrolnim sistemom se lahko zagotovi pozitivna ocena načrta za okrevanje in odpornost. V zvezi s tem se lahko države članice zavežejo, da bodo sprejele dodatne ukrepe in uvedle posebne „revizijske in kontrolne mejnike“, da bi zagotovile popolno ustreznost svojih nacionalnih sistemov za zaščito finančnih interesov Unije v skladu s členom 20(5), točka (d), uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost. Komisija med celotnim izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost izvaja tudi revizije nacionalnih kontrolnih sistemov in bo, če bo država članica revidirala svoj načrt za okrevanje in odpornost, proučila, ali mora države članice na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti pozvati, naj

¹⁶ Poročilo o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost (COM(2023) 545 final).

vedejo dodatne revizijske in kontrolne mejnike, če revidirajo svoje načrte za okrevanje in odpornost. Ti mejniki morajo biti izpolnjeni pred vsakim nadaljnjim plačilom, s čimer se dodatno zagotovi ustreznost kontrolnih sistemov ob plačilu. Med revizijami načrta za okrevanje in odpornost je bilo za sedem držav članic uvedenih deset takih dodatnih revizijskih in kontrolnih mejnikov, da bi se odpravile pomanjkljivosti, ki ne vzbujajo dvoma o ustreznosti splošnega nacionalnega sistema kontrol, kot je podpis sporazumov, s katerimi so zagotovljeni zbiranje podatkov ali posebni pregledi dvojnega financiranja (glej [odstavke 11.33–11.35](#)).

Evropsko računsko sodišče v [odstavku 11.35](#) ugotavlja, da bi lahko tveganja za zaščito finančnih interesov EU vplivala na pravilnost odhodkov. Komisija opozarja na besedilo Evropskega računskega sodišča iz [odstavka 11.12](#), v katerem je navedeno: „Čeprav morajo imeti države članice uspešne in učinkovite sisteme notranjih kontrol, skladnost odhodkov končnih prejemnikov in izvajalskih organov s pravili EU in nacionalnimi pravili ni pogoj za plačila iz mehanizma državam članicam“. Zato se revizija, ki jo je v zvezi s pravilnostjo plačil nepovratnih sredstev iz mehanizma državam članicam opravilo Sodišče, osredotoča na to, ali so bili vnaprej določeni mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni ter ali so bili izpolnjeni pogoji za upravičenost, določeni v [Uredbi](#).“ Komisija se v zvezi s tem strinja z mnenjem Evropskega računskega sodišča iz [odstavka 11.12](#), ne strinja pa se z njegovim mnenjem o možnem vplivu na pravilnost odhodkov iz [odstavka 11.35](#). Natančneje, opozarja, da pravilnost temelji izključno na zadovoljivem izpolnjevanju mejnikov in ciljev. Kadar se odkrijejo vprašanja v zvezi z zaščito finančnih interesov Unije, so v [Uredbi](#) opredeljeni: (i) nadaljnji sistemi popravkov za zaščito finančnih interesov Unije v skladu s členom 22(5), o katerih Komisija da zagotovi v letnem poročilu o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve in ki so zajeti v okviru za zmanjšanje in izterjave¹⁷, ter (ii) pojem razveljavitve. Komisija je v zvezi z zadnjenavedenim v metodologiji za razveljavitev dodatno pojasnila, kako bo uporabljala ta pojem iz uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, med drugim za obravnavanje primerov, v katerih se mejniki/cilji ne štejejo več za zadovoljivo izpolnjene, tudi kadar se pojavijo vprašanja v zvezi z zaščito finančnih interesov Unije.

Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da se kontrolni mejniki med državami članicami zelo razlikujejo ([odstavek 11.37](#)). Komisija opozarja, da se s členom 22 uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost državam članicam omogoča, da se oprejo na svoje redne sisteme notranjih kontrol, zato morajo vsi mejniki nujno odražati posebnosti teh sistemov. Te ugotovitve se lahko razlikujejo po teži in vsebini ter jih ni mogoče primerjati le po številu. Ker je uvedba takih mejnikov namenjena odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti, Komisija meni, da je jasno, da so taki mejniki prilagojeni specifičnim pomanjkljivostim zadevne države članice. V zvezi s tem vztraja, da je ključnega pomena, da se mejniki prilagodijo specifičnim problemom držav članic, pri čemer bi horizontalni pristop privedel do velikega števila odpuščanj (saj bi se v njem upoštevala vprašanja, ki jih Komisija v večini držav članic ni obravnavala kot problematična) ali, še huje, pustil vrzeli v prizadevanjih za zaščito finančnih interesov Unije.

Komisija v zvezi z [odstavkoma 11.38 in 11.39](#), okvirom 11.5 in tabelo 11.1 poudarja, da so se revizije nanašale na določene subjekte v državi članici (kot je posamezno ministrstvo) in da s tem ni zagotovljen pregled nad celotnim sistemom notranjih kontrol države članice. Poudariti želi, da čeprav so bile ugotovitve systemske, so bile pogosto omejene na določen izvajalski organ in jih kot takih ni mogoče posplošiti na celoten sistem notranjih kontrol države članice. Ker je v tabeli prikazano stanje, ki se ne prilagaja spremembam, Komisija poudarja, da so bila medtem številna ugotovljena vprašanja razrešena in z njimi povezana priporočila izvedena.

Evropsko računsko sodišče predvsem na podlagi revizijskih poročil Komisije meni, da obstajajo stalne slabosti pri izvajanju nacionalnih kontrolnih sistemov, in na tej podlagi ugotavlja tveganja ([odstavke 11.40](#)). Komisija meni, da je s svojim vse obsežnejšim revizijskim delom razkrila

¹⁷ Glej Prilogo IV k Smernicam za načrte za okrevanje in odpornost:

https://commission.europa.eu/publications/updated-guidance-recovery-and-resilience-plans_sl.

obstoječe slabosti in da so države članice z naknadnimi izboljšavami nacionalnih kontrolnih sistemov izboljšale stopnjo zagotovila. Leta 2023 je izvedla 14 revizij sistemov za zaščito finančnih interesov Unije in do zdaj vsaj enkrat revidirala vsako državo članico. Evropsko računsko sodišče opozarja tudi na ugotovitve iz prejšnjih poročil, v katerih je opomnilo, da pravna podlaga mehanizma za okrevanje in odpornost ne zahteva standardiziranega poročanja o goljufijah. V zvezi s tem Komisija opozarja, da prenovljena finančna uredba določa centralizirano poročanje o goljufijah za prihodnje programe. Ugotavlja tudi, da čeprav se z mehanizmom za okrevanje in odpornost ne zahteva standardizirano poročanje, so države članice Komisiji in uradu OLAF ustrezno poročale o primerih suma goljufije, tudi zunaj izjav o upravljanju, kar je bolj pravočasno kot čakanje na naslednji zahtevek za plačilo (glej [odstavka 11.41 in 11.42](#)). Poleg tega so države članice na podlagi svojih pravnih obveznosti o primerih poročale Evropskemu javnemu tožilstvu¹⁸, ki po ugotovitvah Komisije kažejo velik delež preiskovanih primerov suma goljufije, ki jih je prijavilo Evropsko javno tožilstvo. Primer iz leta 2023 je domnevna goljufija pri ukrepu za Avstrijo, t. i. „bonus za popravila“¹⁹.

Dokumentacija v zvezi z zahtevki za plačilo

Evropsko računsko sodišče ugotavlja, da pri treh zahtevkih za plačilo revizijsko delo ob predložitvi zahtevka za plačilo ni bilo dokončano. Komisija opozarja, da so v povzetku revizije navedene informacije o revizijah, ki jih je doslej izvedla država članica, in informacije Komisije o sistemu spremljanja in kontrole. Vendar se od držav članic ne zahteva, da pred vsakim zahtevkom za plačilo zaključijo določeno število revizij.

Evropsko računsko sodišče poudarja, da je pri osmih zahtevkih za plačilo ugotovilo probleme z „zanesljivostjo“ izjav o upravljanju. Komisija se z nekaterimi od njih strinja. Kljub temu bi morala izjava o upravljanju temeljiti na najboljšem poznavanju zadev s strani podpisnika, njena verodostojnost pa ostati enaka kljub poznejšemu razvoju dogodkov, kot so nadaljnja vprašanja Komisije. Podobno ni mogoče pričakovati, da bodo v izjavi o upravljanju povzete vse druge informacije. Za cilj 8.14 za Portugalsko, na primer, je bila v dokumentaciji države članice pravilno navedena manjša zamuda pri delu izvajanja, ki bi morala biti po mnenju Evropskega računskega sodišča navedena kot omejitev v izjavi o upravljanju ([odstavek 11.43](#)). Komisija meni, da taka ponovitev ni potrebna. Podobno so bile v primeru iz okvira 11.6 v zvezi z mejnikom 128 za Slovenijo Komisiji na voljo informacije o zamudi. Čeprav bi bilo primerneje vključiti pridržek, Komisija meni, da to ne vpliva na zanesljivost dokumentacije v zvezi z zahtevkom za plačilo, ki jo je treba obravnavati v celoti.

4. Dobro finančno poslovanje

Evropsko računsko sodišče navaja, da bi morali mejniki in cilji zajemati „vse glavne elemente, na katerih temelji zadevna reforma ali naložba, zlasti njeno dokončanje“ ([odstavek 11.45](#)). Komisija se ne strinja s to razlago pravne podlage, v kateri so mejniki in cilji opredeljeni kot „merila za merjenje napredka“²⁰. Tako kot v primeru iz okvira 11.4 (obravnavanem zgoraj) je po mnenju Komisije na primer primerno, da se pri mejnikih v zvezi s pravnimi reformami zahteva vključitev specifičnih ključnih določb, ne pa tudi, da je v njih opredeljen vsak element nacionalne zakonodaje, ki je

¹⁸ Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT), člen 24(1).

¹⁹ <https://infothek.bmk.gv.at/nach-betrugsverdacht-reparaturbonus-erhaelt-zusaetzliches-sicherheitsnetz/>.

²⁰ Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost, člen 2(4): „mejniki in cilji“ pomeni merila za merjenje napredka pri izvajanju reform ali naložb, pri čemer so mejniki kvalitativni dosežki, cilji pa kvantitativni dosežki“.

predmet demokratičnega procesa²¹. Komisija je v svojem odgovoru na prejšnje revizijsko poročilo pojasnila, zakaj mejniki za dokončanje niso vedno ustrezni ali mogoči²², in poudarja, da se je že strinjala s tem, da bo, kadar je to mogoče v okviru revizij načrtov za okrevanje in odpornost, preverila, ali so v mejnikih in ciljnih zajeti vsi *ključni* elementi ukrepa.²³

5. Letna poročila o dejavnostih in letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU

Evropsko računsko sodišče opozarja, da na ravni EU obstaja vrzel pri zagotovilih glede skladnosti naložbenih projektov, financiranih iz mehanizma za okrevanje in odpornost, s pravili EU in nacionalnimi pravili, ter ugotavlja, da je Komisija revidirala svojo revizijsko strategijo in strategijo kontrol tako, da je uvedla preglede javnega naročanja in državne pomoči. Komisija še naprej zavrača ugotovitev Evropskega računskega sodišča o obstoju vrzeli v zagotovilih na ravni EU glede na edinstveno ureditev kontrol, vzpostavljeno z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost. Kljub temu je Komisija, kot je na več mestih pojasnjeno v letnem poročilu o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve za leto 2023, razširila obseg svojega revizijskega dela tako, da presega zahteve iz uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, da bi sistematično preverjala, ali države članice redno preverjajo skladnost s pravili o javnem naročanju in državni pomoči, vključno z uspešnostjo takih pregledov, ter meni, da je to zajeto v zaključkih letnega poročila o dejavnostih. V zvezi s tem se Komisija ne strinja z izjavo Evropskega računskega sodišča, da v zagotovitvi GD za ekonomske in finančne zadeve ni zajeta uspešnost pregledov, ki so jih izvedle države članice (odstavek 11.50).

Revizijsko delo, ki ga je Komisija opravila v zvezi z javnim naročanjem in državno pomočjo, je zajemalo vseh 17 držav članic, ki so v letu 2023 prejele plačilo. Komisija na podlagi zbranih in ocenjenih dokazov meni, da se s kontrolnimi postopki, vzpostavljenimi v državah članicah, daje potrebno zagotovilo, da države članice redno in uspešno preverjajo skladnost ukrepov mehanizma za okrevanje in odpornost s pravili o javnem naročanju in državni pomoči za ukrepe mehanizma za okrevanje in odpornost. Dodaten dokaz za to je izvajanje metodologije za oceno tveganja, kot je predstavljena v Prilogi 5 k letnemu poročilu o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve za leto 2023. Ocena tveganja med drugim temelji na rezultatih revizijskega dela, ki ga je opravila Komisija ter zajema pravilnost in uspešnost pregledov, ki so jih opravile države članice v zvezi s skladnostjo s pravili o javnem naročanju in državni pomoči (v zvezi s tem glej oddelek 2.2 letnega poročila o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve). Z drugimi besedami, če bi Komisija na tej podlagi sklenila, da nima potrebnega zagotovila, bi to pomenilo višje stopnje tveganja, kar bi neposredno vplivalo na zaključke v zvezi z zagotovitvijo.

²¹ Glej predhodno oceno Komisije, stran 31: https://commission.europa.eu/document/download/401e9dde-6d23-4f96-96bb-67a1952362e1_en?filename=C_2022_8763_1_EN_annexe_acte_autonome_nlw_part1_v2.pdf.

²² Odgovor na Posebno poročilo Evropskega računskega sodišča 26/2023, str. 4: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/COM-Replies-SR-2023-26/COM-Replies-SR-2023-26_SL.pdf.

²³ Odgovor na priporočilo 11.2 iz letnega poročila za leto 2022; letno poročilo Evropskega računskega sodišča za leto 2022, str. 466: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_sl.pdf.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Priporočilo 11.1 – Uporabiti strožja merila za ocenjevanje skladnosti z obdobjem upravičenosti

Oceniti izpolnjevanje pogojev za upravičenost tako, da se uporabi datum prve (pravne) obveznosti kot datum začetka ukrepa.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Komisija **ne sprejema** priporočila 11.1.

Uredba o mehanizmu za okrevanje in odpornost določa merila za upravičenost, ki jih je treba oceniti ob predložitvi prvotnih načrtov za okrevanje in odpornost, vključno s tem, ali se je ukrep „začel izvajati 1. februarja 2020“. Ta ocena je bila zaključena za vse države članice. Komisija se ne strinja z razlago Evropskega računskega sodišča glede uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, ki ni skladna s smernicami Komisije, ki so bile izdane in so jih ob predložitvi svojih načrtov za okrevanje in odpornost uporabile vse države članice. Kot je navedeno v letnem poročilu o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve za leto 2023, bo Komisija izdala dodatne smernice v zvezi z datumom začetka upravičenosti. Vendar se Komisija ne strinja s tem, da bi posegla v vsebino teh prihodnjih smernic.

Priporočilo 11.2 – Opredeliti specifična merila za ocenjevanje nadomeščanja tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov

Oceniti izpolnjevanje pogojev za upravičenost z opredelitvijo specifičnih meril o tem, kaj šteje za nadomeščanje tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Komisija **sprejema** priporočilo 11.2.

Komisija se strinja, da bo dodatno pojasnila svoje obstoječe smernice o „nadomeščanju tekočih nacionalnih proračunskih odhodkov“.

Priporočilo 11.3 – Odpraviti preostale slabosti v kontrolnih sistemih držav članic

Zagotoviti, da države članice nemudoma sprejmejo popravne ukrepe za odpravo preostalih slabosti v svojih kontrolnih sistemih.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2024.

Komisija **sprejema** priporočilo 11.3.

Revizijska poročila Komisije se temeljito spremljajo, da se zagotovi izvajanje revizijskih priporočil v državah članicah. Če se načrti za okrevanje in odpornost revidirajo, Komisija ponovno prouči ustreznost nacionalnih kontrolnih sistemov na podlagi razpoložljivih informacij, kot so njene revizije. Po potrebi se uvedejo novi kontrolni mejniki, ki jih morajo države članice izpolniti, preden se lahko izvrši naslednje plačilo. Komisija bo še naprej pozorno spremljala izvajanje revizijskih priporočil in sprejela ustrezne ukrepe, če jih države članice ne bodo izvajale.

Priporočilo 11.4 – Dati zagotovilo o učinkovitem delovanju kontrolnih sistemov držav članic

Uporabi rezultate pregledov kontrolnih sistemov držav članic, ki jih je opravila Komisija, da se poda jassen zaključek o njihovi učinkovitosti.

Ciljni rok za izvedbo: letno poročilo o dejavnostih za leto 2024.

Komisija **ne sprejema** priporočila 11.4.

Komisija opozarja na edinstveni okvir mehanizma za okrevanje in odpornost, s katerim je določeno, da države članice sprejmejo vse ustrezne ukrepe za zaščito finančnih interesov Unije. Komisija je že razširila obseg svojega revizijskega dela tako, da presega to, kar po njenem mnenju zahtevajo člen 22(2), točka (a), uredbe o mehanizmu za okrevanje in odpornost, člen 11 sporazuma o financiranju in po potrebi člen 20 sporazuma o posojilu, da bi preverila, ali se s kontrolnimi postopki, vzpostavljenimi v državah članicah, daje potrebno zagotovilo, da države članice redno in uspešno preverjajo skladnost s pravili o javnem naročanju in državni pomoči ter upravičenost do ukrepov mehanizma za okrevanje in odpornost. Komisija opozarja, da je ta razširjeni obseg zajet v zaključkih letnega poročila o dejavnostih GD za ekonomske in finančne zadeve za leto 2023.

**Letno poročilo o dejavnostih,
financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega
razvojnega sklada (ERS), za
proračunsko leto 2023**

Kazalo

	Stran
Letno poročilo o dejavnostih, financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada (ERS), za proračunsko leto 2023	514
Odgovori Evropske komisije	552

Vsebina

	Odstavek
Uvod	01–06
Kratek opis	02–06
Finančno izvrševanje 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada	07–09
Izjava Sodišča o zanesljivosti za evropske razvojne sklade	I.–37
Izjava o zanesljivosti Evropskemu parlamentu in Svetu o 9., 10. in 11. ERS –poročilo neodvisnega revizorja	I.–XXI.
Informacije v podkrepitev izjave o zanesljivosti	10–37
Obseg revizije in revizijski pristop	10–14
Zanesljivost zaključnega računa	15–18
Pravilnost transakcij	19–37
Zaključek in priporočila	38–43
Zaključek	38–39
Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil	40–41
Priporočila	42–43
Ocena kazalnikov smotrnosti projektov, ki jo je Sodišče opravilo med revizijskimi obiski	44–45
Priloge	
Priloga I – Plačila ERS glavnim državam upravičenkam: afriške, pacifiške in karibske države	
Priloga II – Status izvajanja akcijskih načrtov	
Priloga III – Spremljanje izvajanja priporočil	

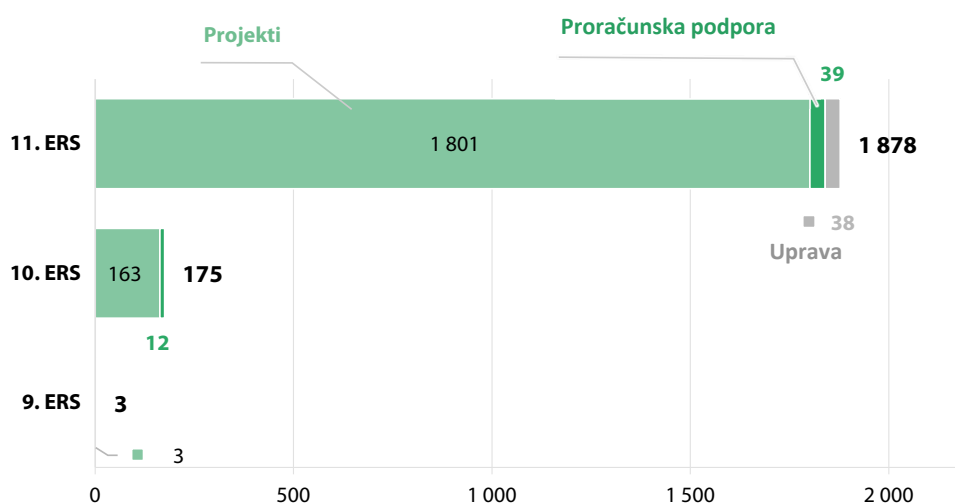
Uvod

01 V tem letnem poročilu so predstavljene ugotovitve Sodišča o 9., 10. in 11. evropskem razvojnem skladu (v nadaljnjem besedilu: ERS). Na *sliki 1* je pregled dejavnosti in porabe na tem področju v letu 2023.

Slika 1 – Evropski razvojni skladi: finančni pregled za leto 2023

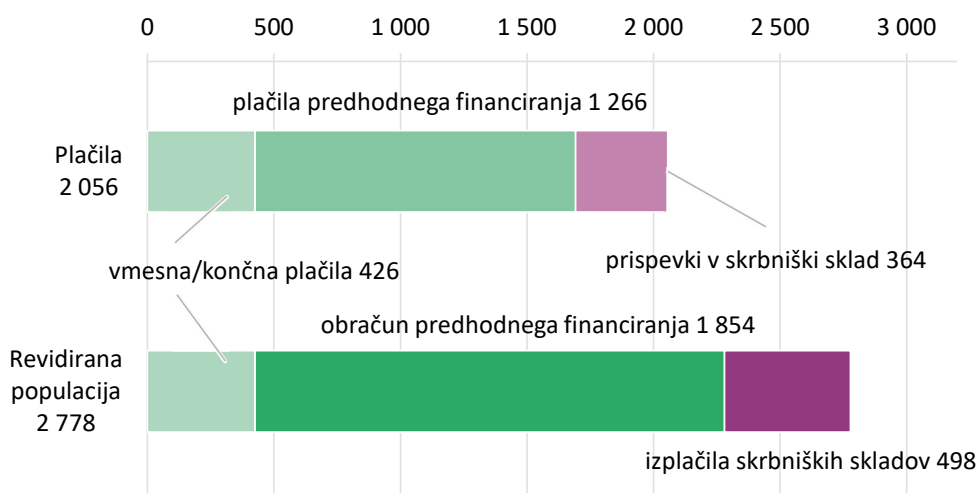
Plačila ERS po proračunskih vrsticah in vrstah plačil

(v milijonih EUR)

Plačila ERS in revidirana populacija

(v milijonih EUR)

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi zaključnega računa za 9., 10. in 11. ERS za leto 2023

Kratek opis

02 ERS, ki so bili ustanovljeni leta 1959, so bili glavni instrumenti, s katerimi je Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) do konca leta 2020 financirala razvojno sodelovanje z afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami (v nadaljnjem besedilu: države AKP) ter *čezmorskimi državami in ozemlji* (v nadaljnjem besedilu: ČDO). Glavni cilj ERS je zmanjšanje, dolgoročno pa tudi izkoreninjenje revščine v skladu z glavnim ciljem na področju razvojnega sodelovanja, kot je določen v členu 208 [Pogodbe o delovanju Evropske unije](#) (PDEU). 11. (in končni) ERS zajema *večletni finančni okvir* za obdobje 2014–2020.

03 V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 je bila pomoč državam in regijam AKP za razvojno sodelovanje vključena v *Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje Globalna Evropa* kot del splošnega proračuna EU, pomoč ČDO za razvojno sodelovanje pa v [Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, tudi Grenlandije](#). Vendar 9., 10. in 11. ERS niso bili vključeni v splošni proračun EU in se do njihove zaključitve še naprej izvajajo ločeno, kar velja tudi za poročanje o njih.

04 ERS imajo nekatere posebne značilnosti:

- (a) financirajo se neposredno iz prispevkov držav članic in Združenega kraljestva na podlagi kvot ali razdelitvenih ključev, ki so jih določile vlade držav članic Sveta Evropske unije v poznejših notranjih sporazumih med predstavniki držav članic EU, ki so se sestali v okviru Sveta;
- (b) upravljata jih Komisija zunaj okvira splošnega proračuna EU in Evropska investicijska banka;
- (c) zaradi medvladne narave ERS ima Evropski parlament pri njihovem delovanju manjšo vlogo kot pri instrumentih razvojnega sodelovanja, financiranih iz splošnega proračuna EU. Predvsem ne sodeluje pri določanju in dodeljevanju sredstev iz ERS. Kljub temu pa je Evropski parlament organ za njihovo *razrešnico*, razen za Sklad za spodbujanje naložb, ki ga upravlja Evropska investicijska banka. Pravila za dostop Sodišča in informacije, ki jih hrani Evropska investicijska banka v zvezi s temi operacijami, so bila določena leta 2012 v tristranskem sporazumu med Evropsko investicijsko banko, Komisijo in Sodiščem (člen 134 [Uredbe \(ES\) št. 215/2008](#) o finančni uredbi, ki se uporablja za 10. Evropski razvojni sklad);

(d) za ERS ne velja načelo *enoletnosti*: sporazumi o ERS so bili običajno sklenjeni za obdobje prevzema *obveznosti*, ki traja pet do sedem let, plačila pa je mogoče izvrševati v veliko daljšem obdobju, saj ostane notranji sporazum o 11. ERS veljaven tako dolgo, kolikor je potrebno za celotno izvedbo vseh dejavnosti¹.

05 ERS skoraj v celoti upravlja Generalni direktorat Komisije za mednarodna partnerstva (GD INTPA). Majhen delež (7 %) plačil ERS za leto 2023 je upravljal Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja.

06 Odhodki, obravnavani v tem poročilu, se nanašajo na podporo, ki se zagotavlja 76 državam (za glavne države *upravičenke* glej *Prilogo I*) na več različnih načinov, kot so javna naročila za gradnje, blago in storitve, *nepovratna sredstva*, *proračunska podpora*, *ocene programov* ter sporazumi o prispevku in *sporazumi o prenosu pooblastila*, sklenjeni s subjekti, *ocenjenimi s stebrno oceno* (npr. mednarodne organizacije).

¹ Člen 14(3) *notranjega sporazuma* o ustanovitvi 11. ERS.

Finančno izvrševanje 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada

07 Proračun za 9. ERS (2000–2007) je znašal 13,8 milijarde EUR, za 10. ERS (2008–2013) pa 22,7 milijarde EUR. [Notranji sporazum o ustanovitvi 11. ERS \(2014–2020\)](#) je začel veljati 1. marca 2015. Sredstva za 11. ERS znašajo 30,5 milijarde EUR, od katerih je bilo 29,1 milijarde EUR dodeljenih državam AKP, 0,4 milijarde EUR ČDO in 1 milijarda EUR za upravne stroške.

08 Na [sliki 2](#) je prikazana poraba sredstev ERS za 9. 10. in 11. ERS v letu 2023 in kumulativno.

Slika 2 – Poraba sredstev ERS na dan 31. decembra 2023*

(v milijonih EUR)

	Stanje ob koncu leta 2022		Izvrševanje proračuna v proračunskem letu 2023 (neto obveznosti po sprostitvi obveznosti / neto plačila po izterjavah)				Stanje ob koncu leta 2023				
	Skupni znesek (zaokroženo)	Stopnja izvrševanja (v % sredstev)	9. ERS ²	10. ERS ²	11. ERS ²	Skupni znesek (zaokroženo)	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupni znesek (zaokroženo)	Stopnja izvrševanja (v % sredstev)
A – SREDSTVA^{1,4}	66 021		-6	-96	71	-31	15 239	21 146	29 605	65 990	
B – PORABA											
1. Celotne obveznosti (sklepi o financiranju)	65 682	99,5 %	-5	-84	-168	-257	15 239	21 078	29 106	65 423	99,1 %.
2. Posamezne obveznosti (posamezne pogodbe)	63 891	96,8 %	-6	158	562	714	15 238	20 999	28 368	64 605	97,9 %
3. Plačila	57 432	87,0 %	3	175	1 878	2 056	15 221	20 477	23 791	59 489	90,1 %.
C – Neporavnane obveznosti (B1 – B3)	8 250	12,5 %					18	601	5 315	5 934	9,0 %
D – Razpoložljivi saldo (A – B1)³	339	0,5 %					0	68	499	567	0,9 %

¹ Vključujejo prvotne dodelitve sredstev za 9., 10. in 11. ERS, sofinanciranje, obresti, razna sredstva in prenose iz prejšnjih ERS.

² Negativni zneski so *sprostitve obveznosti*.

³ Razpoložljivi saldo vključuje rezervo, ki se lahko uporabi samo pod posebnimi pogoji (samo s soglasno odločitvijo Sveta).

⁴ Razlika v skupnih sredstvih v višini 335 milijonov EUR v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2022 je posledica: (i) razlike v višini +377 milijonov EUR, ki izhaja iz zneskov, ki so jih vrnila delegacije EU in niso bili upoštevani v skupnih sredstvih ob koncu leta 2022 ter (2) razlike v višini -42 milijonov EUR med zneski, razkritimi v predhodnem in končnem zaključnem računu za leto 2022. Zneski, razkriti v postavki „Sredstva“, se nanašajo na proračunsko računovodstvo, ki ni predmet revizije zanesljivosti računovodskih izkazov Evropskega računskega sodišča.

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi zaključnega računa 9., 10. in 11. ERS za leto 2023 in dodatnih informacij, ki jih je zagotovila Komisija. Navedeni podatki ne zajemajo dela ERS, ki ga upravlja Evropska investicijska banka.

09 GD INTPA vsako leto določi *ključne kazalnike smotrnosti (KPI)* in s tem povezane ciljne vrednosti za *dobro finančno poslovanje* in učinkovito uporabo sredstev. Kazalniki in zadevne ciljne vrednosti se nanašajo na celotno področje odgovornosti GD INTPA, ki zajema splošni proračun EU, ERS in skrbniške sklade EU. GD INTPA je za leto 2023 uvedel dva nova KPI v zvezi z dobrim finančnim poslovanjem in učinkovito uporabo sredstev EU (glej *okvir 1*).

Okvir 1

Ključni kazalniki smotrnosti GD INTPA v zvezi s pravočasnim obračunom in sprostitvijo obveznosti ter zmanjšanjem neporavnanih obveznosti

GD INTPA je leta 2023 izvedel več ukrepov za poenostavitev, da bi zmanjšal število KPI z 29 na 24 in omejil njihov obseg. Med temi 24 ključnimi kazalniki smotrnosti sta bila dva nova: KPI 7 o pravočasnem *obračunu predhodnega financiranja* in KPI 8 o pravočasni sprostitvi neporabljenih sredstev.

KPI 7 prikazuje, koliko računov za predhodno financiranje je GD INTPA obračunalo v roku za plačilo, določenem v finančni uredbi za vsako vrsto pogodbe. GD INTPA je presegel 85-odstotni cilj na svojem celotnem področju pristojnosti. S KPI 8 se meri pravočasno sprostitev neporabljenih sredstev. Ciljna vrednost tega kazalnika, to je, da bi se pravočasno sprostilo 85 % sredstev, ni bila dosežena: za splošni proračun je bila 83,48 % in za ERS 81,62 %. Razlog za to je bil, da so nekatere obveznosti prenehale v zadnjih tednih leta, zato GD INTPA ni imel dovolj časa, da bi uspešno zaključil postopek sprostitev obveznosti.

Kar zadeva KPI 9 v zvezi z zmanjšanjem neporavnanih obveznosti, je GD INTPA ohranil ciljno vrednost iz prejšnjega leta, to je 35 %. Ta cilj je dosegel za splošni proračun EU (39,30 %), ne pa tudi za ERS (34,04 %), in sicer zaradi narave portfelja, v katerem so tudi pogodbe, sklenjene v državah, ki so se v zadnjem času srečevale zlasti z varnostnimi vprašanji in politično nestabilnostjo.

Izjava Sodišča o zanesljivosti za evropske razvojne sklade

Izjava o zanesljivosti Evropskemu parlamentu in Svetu o 9., 10. in 11. ERS –poročilo neodvisnega revizorja

Mnenje

I. Sodišče je revidiralo:

- (a) zaključni račun 9., 10. in 11. ERS, ki ga sestavljajo bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz sprememb čistih sredstev in potrjeno poročilo o finančnem izvajanju za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, in je bil odobren 25. junija 2024, ter
- (b) *zakonitost in pravilnost transakcij*, ki so povezane z zaključnim računom in za katerih finančno poslovanje je odgovorna Komisija².

Zanesljivost zaključnega računa

Mnenje o zanesljivosti zaključnega računa

II. Po mnenju Sodišča zaključni račun 9., 10. in 11. ERS za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njihov finančni položaj na dan 31. decembra 2023, njihov poslovni *izid*, denarne tokove in spremembe njihovih čistih sredstev za tedaj končano leto v skladu s finančno uredbo za ERS in računovodskimi pravili, ki temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom

Prihodki

Mnenje o zakonitosti in pravilnosti prihodkov

III. Sodišče meni, da so prihodki, povezani z zaključnim računom za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih zakoniti in pravilni.

² V skladu s členi 43, 48 do 50 in 58 finančne uredbe, ki se uporablja za 11. ERS, se ta izjava o zanesljivosti ne nanaša na vire ERS, ki jih upravlja EIB.

Odhodki

Negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti odhodkov

IV. Zaradi pomembnosti zadeve, opisane v osnovi za negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti odhodkov, so po mnenju Sodišča na odhodke, sprejete v zaključnem računu za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, pomembno vplivale *napake*.

Osnova za mnenje

V. Sodišče je revizijo izvedlo v skladu z *mednarodnimi standardi revidiranja (ISA)* in etičnim kodeksom MZRS ter mednarodnimi standardi za vrhovne revizijske institucije INTOSAI (ISSAI). Odgovornost Sodišča na podlagi teh standardov in kodeksov je natančneje opisana v delu tega poročila z naslovom Revizorjeva odgovornost. Poleg tega Sodišče izpolnjuje tudi zahteve glede neodvisnosti in svoje etične odgovornosti v skladu z etičnim kodeksom za poklicne računovodje, ki ga je izdal Odbor za mednarodne etične standarde za računovodje. Sodišče meni, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna osnova za njegovo mnenje.

Osnova za negativno mnenje o zakonitosti in pravilnosti odhodkov

VI. Po oceni Sodišča znaša skupna *ocenjena stopnja napake* za odhodke, sprejete v zaključnem računu za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, 8,9 %. Na znaten delež teh odhodkov (ki so v letu 2023 znašali 2,7 milijarde EUR in pomenijo 96 % revizijske populacije Sodišča) so pomembno vplivale napake. To velja za skoraj vse odhodke razen za proračunsko podporo in upravne odhodke. Učinki napak, ki jih je odkrilo Sodišče, so v sprejetih odhodkih v zadevnem letu torej pomembni in vseobsegajoči.

Ključne revizijske zadeve

VII. Ključne revizijske zadeve so tiste, ki so bile po strokovni presoji Sodišča najbolj bistvene za njegovo revizijo računovodskih izkazov za tekoče obdobje. Sodišče jih je obravnavalo pri svoji reviziji računovodskih izkazov kot celote in oblikovanju mnenja o teh izkazih, vendar o teh zadevah ne zagotovi ločenega mnenja.

Vnaprej vračunani odhodki

VIII. Sodišče je ocenilo vnaprej vračunane odhodke, predstavljene v zaključnem računu, pri katerih so se v veliki meri uporabljale ocene. Komisija je konec leta 2023 ocenila, da so upravičeni odhodki, ki so nastali, vendar upravičenci o njih

še niso poročali, znašali 5 074 milijonov EUR (konec leta 2022: 5 427 milijonov EUR).

IX. Sodišče je preučilo izračun teh ocen vnaprej vračunanih odhodkov in pregledalo vzorec 30 posameznih *plačil predhodnega financiranja* in 18 računov, ki so bili evidentirani, toda še ne preverjeni, da bi obravnavalo tveganje napačne navedbe vnaprej vračunanih odhodkov. Na podlagi svojega dela je ugotovilo, da so bili vnaprej vračunani odhodki, potrjeni v končnem zaključnem računu, pravilni.

Morebitni učinek izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije na zaključni račun ERS za leto 2023

X. Združeno kraljestvo od 1. februarja 2020 ni več država članica EU. Po sklenitvi sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (sporazum o izstopu) med pogodbenicama se je Združeno kraljestvo zavezalo, da bo do *zaključitve* 11. ERS in vseh prejšnjih nezaključenih ERS še naprej sodelovalo v ERS. Za Združeno kraljestvo bodo veljale enake obveznosti, kot veljajo za države članice na podlagi notranjega sporazuma, s katerim je bil vzpostavljen 11. ERS, pa tudi obveznosti, ki izhajajo iz prejšnjih ERS do njihove zaključitve.

XI. Poleg tega je v sporazumu o izstopu navedeno, da se v primerih, kadar zneski, ki se nanašajo na projekte v okviru 10. ERS ali prejšnjih ERS, na dan začetka veljavnosti navedenega sporazuma še niso bili dodeljeni ali so bili sproščeni, delež teh zneskov, ki pripada Združenemu kraljestvu, ne bo ponovno porabil. Isto velja za delež sredstev Združenega kraljestva, ki v okviru 11. ERS ne bodo dodeljena ali bodo sproščena po 31. decembru 2023.

XII. Na podlagi tega in pregleda, ki ga je opravilo Sodišče, ni finančnih posledic za zaključni račun ERS za leto 2023, o katerih bi bilo treba poročati. Sodišče ugotavlja, da zaključni račun ERS na dan 31. decembra 2023 pravilno prikazuje tedanje stanje procesa izstopa.

Odgovornosti posloводства (Komisija)

XIII. V skladu s členi 310 do 325 PDEU in finančno uredbo za 11. ERS je posloводство odgovorno za pripravo in predstavitev zaključnega računa ERS na podlagi mednarodno sprejetih računovodskih standardov za javni sektor ter za zakonitost in pravilnost z izkazi povezanih transakcij. Ta odgovornost vključuje zasnovo, izvajanje in vzdrževanje notranjih kontrol, ki se uporabljajo za pripravo in predstavitev računovodskih izkazov brez pomembno napačne navedbe zaradi *goljufije* ali napake. Končno odgovornost za zakonitost in pravilnost transakcij, povezanih z zaključnim računom ERS, ima posloводство.

XIV. Pri pripravi zaključnega računa ERS je poslovodstvo odgovorno za oceno zmožnosti ERS, da nadaljuje poslovanje, razkritje vseh ustreznih zadev ter uporabo računovodstva na osnovi predpostavke o zmožnosti nadaljnjega poslovanja, razen če namerava subjekt likvidirati ali zaustaviti poslovanje ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

XV. Poslovodstvo je odgovorno za nadzor nad procesom računovodskega poročanja ERS.

Revizorjeva odgovornost za revizijo zaključnega računa ERS in z njim povezanih transakcij

XVI. Cilj Sodišča je pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem, ali je zaključni račun ERS brez pomembno napačne navedbe in ali so transakcije, povezane z zaključnim računom, zakonite in pravilne, ter na podlagi svoje revizije Evropskemu parlamentu in Svetu zagotoviti *izjavo o zanesljivosti* zaključnega računa ter o zakonitosti in pravilnosti z njim povezanih transakcij. Razumno zagotovilo je visoka raven zagotovila, vendar ni nujno, da se z revizijo odkrijejo vsi primeri pomembno napačnih navedb ali neskladij, ki lahko obstajajo. Do napačne navedbe ali neskladja lahko pride zaradi goljufije ali napake, za pomembne pa štejejo, če se lahko utemeljeno pričakuje, da bodo ločeno ali skupaj vplivale na kakršne koli ekonomske odločitve, ki bi se sprejele na podlagi tega zaključnega računa ERS.

XVII. Pri prihodkih Sodišče preuči vse prispevke držav članic in vzorec drugih vrst transakcij v zvezi s prihodki.

XVIII. Pri odhodkih Sodišče preuči plačilne transakcije ob nastanku, evidentiranju in sprejetju odhodkov. Ta preučitev zajema vse kategorije plačil (razen predujmov) ob njihovem nastanku. Predplačila so preučena, ko *prejemnik* sredstev zagotovi dokaze o njihovi pravilni porabi in institucija ali organ te dokaze sprejme z obračunom predplačila, ki je lahko šele v naslednjem letu.

XIX. Sodišče med celotno revizijo uporablja strokovno presojo in ohranja strokovno skrbnost. Poleg tega:

- ugotavlja in ocenjuje tveganja pomembno napačnih navedb v zaključnem računu ERS in pomembnih neskladij z njim povezanih transakcij z zahtevami pravnega okvira za ERS, ki so posledica goljufije ali napake. Revizijske postopke oblikuje in izvaja na podlagi teh tveganj ter pridobiva revizijske dokaze, ki so zadostna in ustrezna osnova za njegovo mnenje. Primere pomembno napačnih navedb ali neskladij, ki so posledica goljufij, je težje odkriti kot tiste, ki so posledica napake, saj goljufije lahko vključujejo dogovarjanje, ponarejanje, načrtne opustitve, zavajajoče razlage ali pa izogibanje notranjim kontrolam. Zato obstaja večje tveganje, da se ti primeri ne odkrijejo,
- skuša spoznati notranje kontrole, relevantne za revizijo, da se pripravijo ustrezni revizijski postopki, vendar ne za izrekanje mnenja o *uspešnosti* notranjih kontrol,
- vrednoti ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij posloводства,
- sprejema zaključke o ustreznosti tega, da je poslovodstvo uporabilo računovodstvo na osnovi predpostavke o zmožnosti nadaljnjega poslovanja, ter glede na pridobljene revizijske dokaze tudi o tem, ali obstaja pomembna negotovost zaradi dogodkov ali razmer, ki bi lahko posledično pomenili precejšen dvom o zmožnosti ERS, da nadaljujejo poslovanje. Če ugotovi, da ta pomembna negotovost obstaja, mora v svojih poročilih opozoriti na s tem povezana razkritja v zaključnem računu ERS ali pa, če so ta razkritja neprimerna, spremeniti svoje mnenje. Zaključki Sodišča temeljijo na revizijskih dokazih, pridobljenih do datuma njegovega poročila. Toda zaradi dogodkov ali razmer po tem datumu lahko ERS prenehajo nadaljnje poslovanje,
- vrednoti celotno predstavitev, strukturo in vsebino zaključnega računa, vključno z vsemi razkritji, ter to, ali zaključni račun pošteno predstavlja z njim povezane transakcije in dogodke.

XX. Sodišče komunicira s poslovodstvom, med drugim glede načrtovanega obsega in časovnega razporeda revizij ter pomembnih revizijskih ugotovitev, vključno z ugotovitvami o morebitnih pomembnih pomanjkljivostih notranjih kontrol.

XXI. Med zadevami, o katerih se razpravlja s Komisijo, Sodišče določi tiste, ki so bile najpomembnejše pri reviziji zaključnega računa ERS in so zato ključne revizijske zadeve za tekoče obdobje. Te zadeve opiše v poročilu, razen če je

v skladu z zakoni ali predpisi javno razkritje prepovedano ali, v izredno redkih okoliščinah, če Sodišče ugotovi, da se o zadevi v poročilu ne bi smelo poročati, ker bi bilo smiselno pričakovati, da bodo neugodne posledice tega večje od kakršne koli koristi javnega interesa.

5. julij 2024

Tony Murphy
predsednik

Evropsko računsko sodišče

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

Informacije v podkrepitev izjave o zanesljivosti

Obseg revizije in revizijski pristop

10 V *Prilogi 1.1* k letnemu poročilu Sodišča o izvrševanju proračuna EU za leto 2023 so opisani revizijski pristop in metode Sodišča, ki jih Sodišče uporablja tudi za revizijo ERS.

11 Opažanja Sodišča o zanesljivosti zaključnega računa ERS temeljijo na računovodskih izkazih³ 9., 10. in 11. ERS, ki jih je potrdila Komisija⁴, Sodišče pa jih je skupaj s predstavitveno listino posloводства, ki jo je pripravil računovodja, prejelo 28. junija 2023. Sodišče je preizkusilo zneske in razkritja ter ocenilo uporabljena računovodska načela, pa tudi pomembne ocene, ki jih je pripravila Komisija, in celotno predstavitev zaključnega računa.

³ Člen 38 Uredbe (EU) 2018/1877.

⁴ Člen 38(3) Uredbe (EU) 2018/1877.

12 V okviru revizije pravilnosti transakcij je Sodišče preučilo vzorec 140 transakcij, ki so bile reprezentativne za vse vrste porabe iz ERS. Vzorec je zajemal 31 transakcij, povezanih z *nujnim skrbniškim sklado Evropske unije za Afriko*, 3 transakcije v zvezi s *skrbniškim sklado Bêkou*, 87 transakcij, ki jih je odobrilo 14 delegacij EU (Angola, Benin, Slonokoščena obala, Fidži, Gana, Gvineja Bissau, Kenija, Madagaskar, Malavi, Mavricij, Mozambik, Gambija, Togo in Uganda), in 19 transakcij, ki jih je odobril sedež Komisije. Če je Sodišče v transakcijah odkrilo napake, je analiziralo njihove vzroke, da bi ugotovilo morebitne slabosti.

13 Sodišče je za leto 2023 preučilo tudi:

- (a) vse prispevke držav članic in vzorec drugih vrst transakcij v zvezi s prihodki, kot so prispevki sofinanciranja drugih držav;
- (b) sisteme, ki jih uporabljajo GD INTPA in delegacije EU za: (i) predhodne preglede, ki so jih izvedli uslužbenci Komisije in zunanji revizorji (ki jih je najela Komisija ali upravičenci), preden so bila opravljena plačila, (ii) spremljanje in nadzor, zlasti nadaljnje spremljanje zunanjih revizij in študije o *stopnji preostale napake*;
- (c) informacije o pravilnosti iz *letnega poročila o dejavnostih GD INTPA*, doslednost pri uporabi metodologije za ocenjevanje zneskov, pri katerih obstaja tveganje, prihodnjih popravkov in izterjav ter njihovo vključitev v *letno poročilo o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU*, ki ga je pripravila Komisija;
- (d) spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil Sodišča.

14 Kot je navedeno v odstavku **05**, GD INTPA izvaja večino instrumentov zunanje pomoči, ki se financirajo iz splošnega proračuna EU in tudi iz ERS. Opažanja Sodišča o letnem poročilu o dejavnostih se nanašajo na celotno področje odgovornosti GD INTPA, ne samo na ERS.

Zanesljivost zaključnega računa

15 Sodišče je ugotovilo, da v zaključnem računu ni bilo pomembno napačnih navedb.

16 Sodišče je v svojem *letnem poročilu za leto 2022* ugotovilo, da računovodsko zaključevanje 8. ERS ni bilo izvedeno pravočasno. Komisija je leta 2023 obračunala vse računovodske salde za 8. ERS. Izjavila je, da si prizadeva za zaključitev 9. ERS. V letu 2023 je še naprej zaključevala dejavnosti in projekte v okviru 9. ERS. Ostalo je še deset pogodb v teku v vrednosti 102 milijona EUR, ki naj bi se zaključile leta 2024.

17 Sodišče je pri preizkušanju računov in transakcij predhodnega financiranja ugotovilo, da se računi obračunavajo bolj pravočasno. Vendar je odkrilo, da nekatera plačila predhodnega financiranja niso bila obračunana celo do 13 let pozneje, vključno z več kot 300 milijoni EUR, ki niso bili obračunani več kot 10 let pozneje. Komisija ni vedno redno obračunavala plačil predhodnega financiranja, da bi bili ustrezno izraženi dejanski zneski, ki jih upravičenci povrnejo Komisiji. Sodišče je v letih 2022 in 2023 Komisijo obvestilo o teh primerih, odkritih v vzorcu Sodišča. Ukrepi Komisije za odpravo teh težav niso prinesli pričakovanih rezultatov.

18 Sodišče je pri pregledu izračunov za ločitev proračunskih let med 30 primeri, ki jih je preučilo, odkrilo dva, pri katerih so bila pogodbeno obdobja izvajanja podaljšana z dodatki. Ti dodatki so bili podpisani po datumu poročanja, toda preden je bil predhodni zaključni račun posredovan Sodišču. Komisija pri izračunavanju ocen izračunov za ločitev proračunskih let ni upoštevala teh podaljšanj. Zato so bili v izkazu poslovnega izida s tem povezani stroški precenjeni (čeprav zaradi tega ni prišlo do pomembnih napačnih navedb), ustrezna sredstva predhodnega financiranja v bilanci stanja pa so bila navedena prenizko.

Pravilnost transakcij

Prihodki

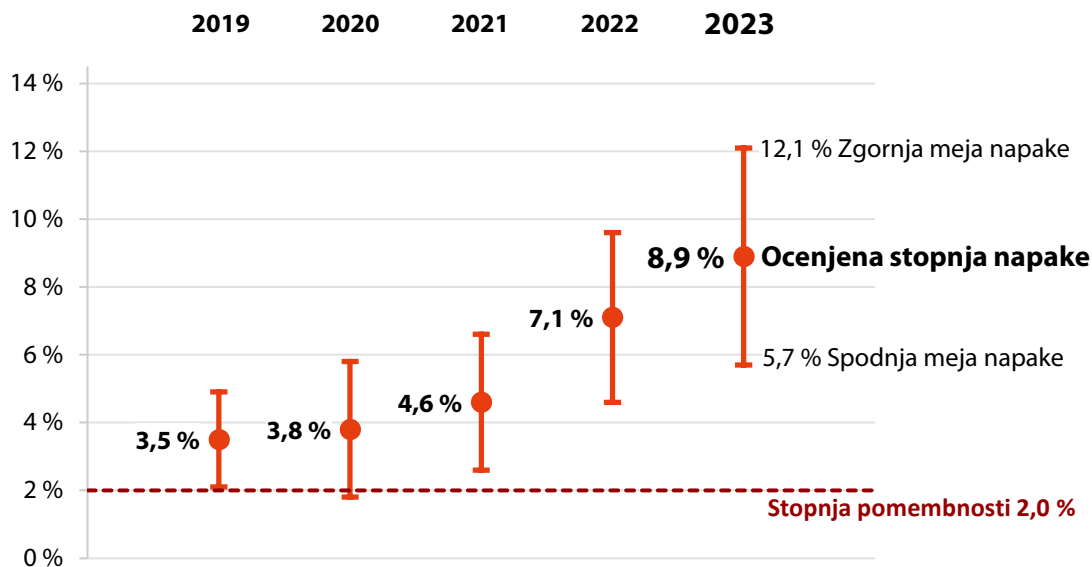
19 Transakcije, povezane s prihodki, niso vsebovale pomembne stopnje napake.

Odhodki

20 V 62 (44,3 %) od 140 preučenih transakcij so bile napake. Sodišče je na podlagi 52 napak, ki jih je količinsko opredelilo, ocenilo, da stopnja napake znaša 8,9 % (glej [sliko 3](#)).

Slika 3 – Rezultati preizkušanja transakcij

Ocenjena stopnja napake

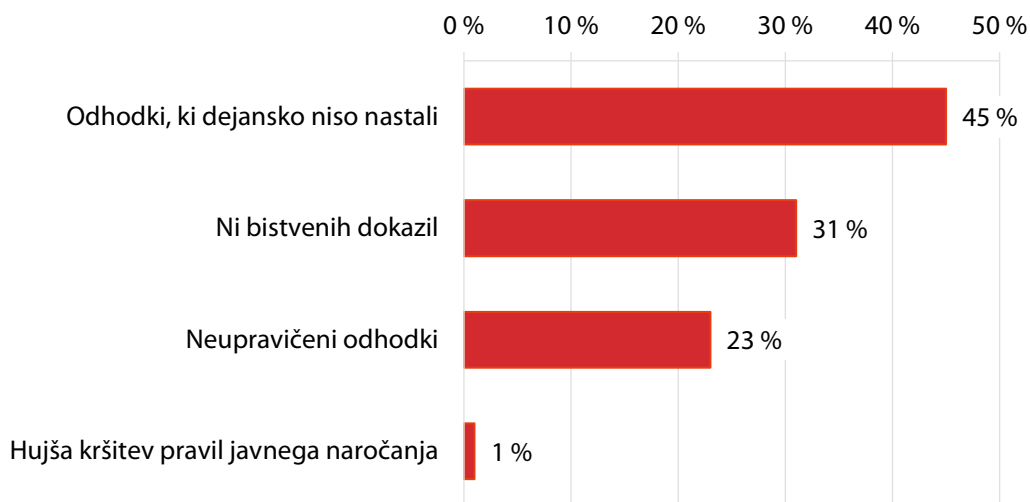
Velikost vzorca (transakcije)

2019	2020	2021	2022	2023
140	140	140	140	140

Vir: Evropsko računsko sodišče

21 Na [sliki 4](#) je razčlenitev ocenjene stopnje napake za leto 2023 po vrsti napake.

Slika 4 – Razčlenitev ocenjene stopnje napake po vrsti napake

Vir: Evropsko računsko sodišče

22 V *okviru 2* so predstavljeni primeri napak, ki jih je Sodišče količinsko opredelilo.

Okvir 2

Odhodki, ki niso nastali: odvečni obračun predhodnega financiranja

Sodišče je revidiralo račun v vrednosti 2,3 milijona EUR, izdan na podlagi *sporazuma o prispevku*, ki je bil podpisan z mednarodno organizacijo in izveden v okviru *posrednega upravljanja* ter ga je v celoti financirala EU.

Račun se je nanašal na obračun stroškov na podlagi finančnega poročila, ki ga je mednarodna organizacija predložila za obdobje do 15. aprila 2023.

Sodišče je med revizijo ugotovilo, da je to finančno poročilo vključevalo 1,8 milijona EUR predplačil, ki ne štejejo za nastale stroške in so zato neupravičena.

Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da Komisija ni izvedla zadostnih kontrol za zmanjšanje tveganja obračuna neupravičenih odhodkov.

Sodišče je odkrilo 14 transakcij s podobnimi napakami.

Manjkajo bistvena dokazila za naročilo gradnje

Komisija je z neko mednarodno organizacijo sklenila sporazum o prispevku, da bi okrepila zmogljivost somalskih institucij na področju hrane, prehrane, varnosti sredstev za preživljanje, vode in stanja v zvezi z zemljišči. Vrednost sporazuma je bila 2 milijona EUR in v celoti ga je financirala EU.

V okviru projekta so bila dela za popravilo zidu na zemljiški meji in konferenčne dvorane oddana v podizvajanje lokalnemu gradbenemu podjetju. Sodišče je revidiralo prvotno *vmesno plačilo* za ta dela, ki je znašalo 33 000 EUR. Čeprav je nadzorni inženir izdal potrdilo za vmesno plačilo, s katerim je potrdil dokončanje del, upravičenec temu potrdilu ni priložil bistvenih dokazil, s katerimi bi dokazal dejanski napredek pri delih (kot sta podroben seznam količin in preglednica, ki jo nadzornik uporablja za merjenje rezultatov). Sodišče je menilo, da znesek 33 000 EUR ni upravičen.

Neupravičen davek na dodano vrednost (DDV), obračunan za projekt

Komisija je podpisala sporazum o prispevku z mednarodno organizacijo za ukrep za povečanje odpornosti malih kmetovalcev na družinskih kmetijah, trajnostne proizvodnje ter prehranske in hranilne varnosti. Skupna vrednost ukrepa je znašala 6,6 milijona EUR, od česar je EU prispevala 5,5 milijona EUR.

Mednarodna organizacija je za izvedbo ukrepa kupila 18 motornih koles in k projektu zaračunala 24 113 EUR, kar je vključevalo 2 961 EUR DDV. Odbitni DDV se ne šteje za upravičene odhodke in se zato ne bi smel zaračunati za projekt.

Sodišče je odkrilo šest transakcij s podobnimi napakami.

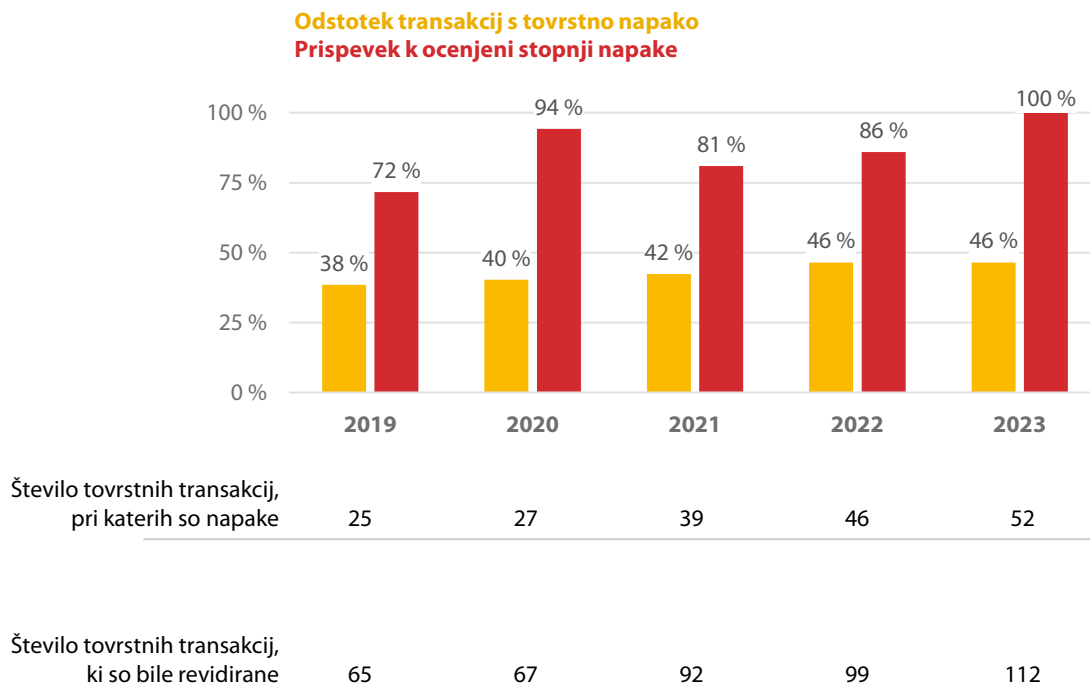
Neupravičeni odhodki: stroški, ki niso predvideni v pogodbi

Komisija je z mednarodno organizacijo v Ugandi podpisala sporazum o prenosu pooblastila, da bi z nepovratnimi sredstvi in *tehnično pomočjo* spodbudila naložbe zasebnega sektorja v nasade komercialnega lesa. Skupna vrednost sporazuma je bila 16 040 000 EUR, prispevek EU pa je znašal 16 milijonov EUR.

Sodišče je pri reviziji odhodkov, prijavljenih na podlagi tega sporazuma o prenosu pooblastila, v vzorec vključilo stroškovno postavko, povezano z javnim naročilom industrijskih strojev, v skupni vrednosti 27 256 EUR. S tem povezani račun je zajemal stroške prevoza, vgradnje, usposabljanja in poprodajnih storitev. Zajemal pa je tudi dodatno poprodajno storitev v vrednosti 9 399 EUR, ki prvotno ni bila navedena v pogodbi med mednarodno organizacijo in dobaviteljem in ni bila vključena v naročilnico. Zato je Sodišče menilo, da znesek 9 399 EUR ni upravičen.

23 V letu 2023 so bile vse *količinsko opredeljive napake*, ki jih je odkrilo Sodišče, v transakcijah, povezanih z ocenami programov in nepovratnih sredstev ter sporazumi o prispevku in prenosu pooblastila z državami upravičenkami, mednarodnimi organizacijami in agencijami držav članic. Od 112 tovrstnih transakcij, ki jih je preučilo Sodišče, jih je 52 vsebovalo količinsko opredeljive napake, kar je pomenilo 100 % ocenjene stopnje napake (glej [slika 5](#)). Pri dvaintridesetih transakcijah so bile ponavljajoče se napake, kot so predplačila, prijavljena kot nastali stroški, *posredni stroški*, prijavljeni kot *neposredni stroški*, ali neupravičeni DDV (za nekatere primere glej [okvir 2](#)).

Slika 5 – Transakcije s količinsko opredeljivimi napakami v zvezi z ocenami programov, nepovratnimi sredstvi ter sporazumi o prispevkih in prenosu pooblastil med letoma 2019 in 2023

Vir: Evropsko računsko sodišče

24 V 10 primerih količinsko opredeljivih napak je imela Komisija dovolj informacij, da bi lahko te napake preprečila ali odkrila in popravila, preden je sprejela odhodke. Če bi Komisija ustrezno uporabila vse informacije, ki jih je imela na voljo, bi bila ocenjena stopnja napake nižja za 3,0 odstotne točke.

25 V 38 od 76 transakcij v zvezi s pogodbami v okviru posrednega upravljanja z organizacijami, ocenjenimi s stebrno oceno (mednarodne organizacije in državne agencije), so bile količinsko opredeljive napake, ki so prispevale 7,0 odstotne točke k ocenjeni stopnji napake. Za take pogodbe Komisija sprejme odhodke na podlagi finančnega poročila in izjave o upravljanju. Slednja je lastna izjava organizacije, ocenjene s stebrno oceno, ki potrjuje, da so predložene finančne informacije pravilno predstavljene, popolne in točne ter v skladu z obveznostmi iz pogodbe.

26 Od 52 transakcij, ki so vsebovale količinsko opredeljive napake, je bilo 12 transakcij, ki so k ocenjeni stopnji napake prispevale 1,6 odstotne točke, revidiranih ali pa je bilo v zvezi z njimi opravljeno preverjanje odhodkov. Kontrolni sistem GD INTPA temelji na predhodnih pregledih, s katerimi se oceni upravičenost odhodkov pred sklenitvijo pogodb in pred njihovim sprejetjem. Z informacijami iz revizijskih poročil ali poročil o preverjanju, v katerih je opisano dejansko opravljeno delo, Sodišče

ni moglo v vseh primerih oceniti, ali bi bilo napake mogoče odkriti in popraviti s temi predhodnimi pregledi. V poročilih ni zajeto 100 % prijavljenih odhodkov in ni navedeno dovolj podrobnosti, da bi bilo vedno mogoče potrditi, ali so bile postavke, pri katerih je Sodišče ugotovilo napake, del vzorca Komisije.

27 Sodišče je odkrilo tudi 13 primerov neizpolnjevanja pravnih in finančnih določb (vendar brez finančnega učinka na proračun EU). Ti so se na primer nanašali na *javno naročanje*, dopolnilne stebrne ocene, ki niso bile izvedene, ali manjkajoča jamstva za predhodno financiranje. V **okviru 3** je primer napak, ki jih je odkrilo Sodišče.

Okvir 3

Neobstoj meril za izbor in oddajo javnega naročila v razpisni dokumentaciji

Komisija je z nevladno organizacijo podpisala pogodbo o dodelitvi nepovratnih sredstev za projekt v Mozambiku, namenjen krepitvi zmogljivosti izobraževalnega sektorja in izboljšanju dostopa do izobraževanja v tej državi. Projekt v vrednosti 900 000 EUR je v celoti financirala EU.

Nevladna organizacija se je odločila za nakup avtomobila za svoje dejavnosti. Začela je postopek za oddajo javnega naročila, vendar obvestilo o javnem naročilu ni vključevalo tehničnih in ekonomskih meril za izbor, prav tako pa ni vsebovalo meril za oddajo javnega naročila. To pomeni, da ni upoštevala zahtev glede transparentnosti. Poleg tega komisija za ocenjevanje naročila ni oddala ponudniku, ki je ponudil najnižjo ceno. Na podlagi dokazil, ki jih je predložila nevladna organizacija, ni bilo mogoče ugotoviti, ali je bilo naročilo oddano ponudniku, ki je ponujal najugodnejšo ponudbo, in zato tudi ne, ali je na transakcijo vplivala še ena težava v zvezi z neskladnostjo.

28 Sodišče je odkrilo dve področji porabe, na katerih je zaradi specifičnih plačilnih pogojev manj možnosti za napake pri transakcijah. Ti področji sta (i) proračunska podpora ter (ii) projekti z več donatorji, ki jih izvajajo mednarodne organizacije in za katere se uporablja *hipotetični pristop*. Sodišče je leta 2023 revidiralo dve transakciji v zvezi s proračunsko podporo in 14 projektov, za katere se je uporabljal hipotetični pristop in ki so jih upravljale mednarodne organizacije. Več podrobnosti o proračunski podpori in hipotetičnem pristopu je v odstavkih **9.13** in **9.14 poglavja 9** letnega poročila Sodišča za leto 2023 o izvrševanju proračuna EU.

29 Tako kot v prejšnjih letih je Sodišče od nekaterih mednarodnih organizacij zahtevano dokumentacijo prejelo z zamudo, zato je tudi svoje delo opravljalo z zamudo. Te organizacije so zagotovile le omejen dostop do dokumentov (na primer v formatu, ki je samo za branje), kar je oviralo načrtovanje, izvajanje in nadzor kakovosti revizije Sodišča. Težave so se nadaljevale kljub temu, da je Komisija s temi organizacijami stalno komunicirala in skušala težave rešiti (glej *Prilogo III*).

Letno poročilo o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

30 GD INTPA je tako kot v prejšnjih letih objavil akcijski načrt za obravnavanje slabosti pri delovanju svojega sistema kontrol. V letih 2021 in 2022 je Sodišče poročalo o zadovoljivem napredku pri izvajanju akcijskih načrtov za leti 2020 in 2021 (glej *Prilogo II*).

31 Do aprila 2024 se je stanje izvajanja akcijskega načrta za leto 2021 v primerjavi z letom prej izboljšalo. Komisija je zaključila še en ukrep (C5), s čimer se je skupno število zaključenih ukrepov povečalo na pet. Trije ukrepi so se še izvajali. GD INTPA je v svojem akcijskem načrtu za leto 2022 ponovno povečal število ukrepov, tokrat na deset. Štirje so bili zaključeni, šest pa se jih je še izvajalo.

32 Akcijski načrt za leto 2023 vključuje 13 ukrepov, vključno s štirimi novimi: (i) okrepitev analize in dokumentiranja razumnosti stroškov ukrepov, predvidenih v proračunu; (ii) izvajanje priporočil iz poročila Službe Komisije za notranjo revizijo o Evropskem skladu za trajnostni razvoj (EFSD); (iii) preverjanje, ali so vsi računovodski saldi za zaključene ERS obračunani pravočasno in (iv) izboljšanje smernic za predhodne kontrole. Do aprila 2024 je bilo zaključenih pet ukrepov, osem pa se jih je še izvajalo (glej *Prilogo II*).

Študija o stopnji preostale napake iz leta 2023

33 Leta 2023 je zunanji izvajalec v imenu GD INTPA izdelal 12. študijo o stopnji preostale napake. Njen namen je oceniti stopnjo napak, ki so ostale kljub vsem upravnim pregledom, ki jih je izvedel GD INTPA za preprečevanje, odkrivanje in popravljanje takšnih napak na celotnem področju svoje pristojnosti, ter sprejeti zaključek o uspešnosti teh pregledov. Študija je pomemben element, na katerem temelji izjava generalnega direktorja o zanesljivosti, in prispeva k informacijam o pravilnosti v zvezi z *zunanjim delovanjem*, razkritim v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU.

34 Študija o stopnji preostale napake ni *posel dajanja zagotovila* ali revizija; temelji na metodologiji in priročniku za študijo o stopnji preostale napake, ki ju zagotovi GD INTPA. Omejitve pri študijah, ki bi lahko prispevale k prenizko ocenjeni stopnji preostale napake, so bile opisane že v prejšnjih letnih poročilih Sodišča⁵ o ERS. Za študijo o stopnji preostale napake za leto 2023 je GD INTPA uporabil vzorec 480 transakcij, tako kot v prejšnjih letih (vrednost nekaterih transakcij v vzorcu je bila višja od *intervala vzorčenja*, zato je bila končna velikost vzorca 413 transakcij). V študiji je bilo ocenjeno, da skupna stopnja preostale napake znaša 0,97 %, kar je že osmo leto zapored pod 2-odstotnim *pragom pomembnosti*, ki ga je določila Komisija.

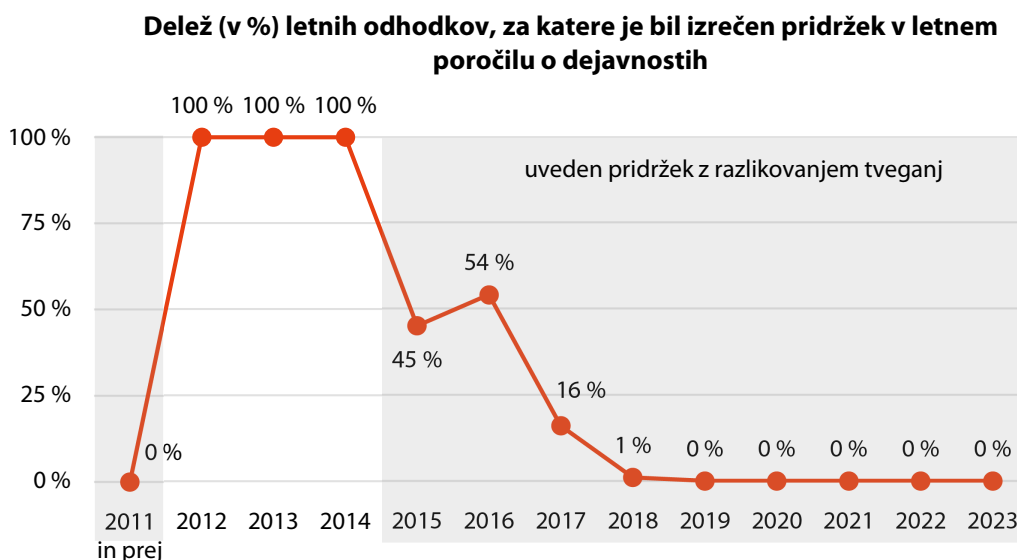
35 Sodišče je tako kot v prejšnjih letih med drugim ugotovilo, da metodologija za stopnjo preostale napake omogoča, da se izvajalec v celoti opira na rezultate upravnih pregledov GD INTPA. Sodišče še vedno meni, da je opiranje na delo drugih revizorjev v nasprotju z namenom študije o stopnji preostale napake, t.j. oceniti stopnjo napak, ki so ostale kljub vsem upravnim pregledom GD INTPA za preprečevanje, odkrivanje in popravljanje takšnih napak. V primerih, ko so bili ti predhodni pregledi opravljeni v skladu z *Okvirnim finančnim in upravnim sporazumom* med Evropsko komisijo in Združenimi narodi, izvajalec ne more vedno izvesti dodatnega preizkušanja podatkov, saj so pravice Komisije do preverjanja omejene s tem sporazumom.

Pregled letnega poročila o dejavnostih za leto 2023

36 Izjava generalnega direktorja o zanesljivosti v letnem poročilu o dejavnostih za leto 2023 ne vključuje nobenih *pridrzkov*. GD INTPA je od leta 2018 naprej znatno zmanjšal obseg pridrzkov (tj. delež odhodkov, v zvezi s katerimi so bili izrečeni), in sicer najprej s 16 % na 1 % in nato na nič. Na [sliki 6](#) je prikazan obseg pridrzkov, predstavljenih v letnih poročilih o dejavnostih za vsako leto od leta 2011 do leta 2023.

⁵ Glej letna poročila v zvezi z ERS, in sicer [za leto 2017](#), [za leto 2018](#), [za leto 2019](#) in [za leto 2020](#).

Slika 6 – Pridrži iz letnih poročil o dejavnostih GD INTPA v obdobju 2011–2023

Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi podatkov iz letnih poročil o dejavnostih GD INTPA za obdobje 2011–2023

37 GD INTPA ocenjuje, da skupni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, znaša 75,2 milijona EUR (1,05 % odhodkov leta 2023), skupni znesek, pri katerem obstaja tveganje ob zaključitvi, pa 63,9 milijona EUR (0,89 % odhodkov leta 2023). Na podlagi povprečja preteklih podatkov ocenjuje, da bodo zaradi preverjanj v prihodnjih letih popravki v okviru zneska, pri katerem obstaja tveganje ob plačilu, znašali 11,3 milijona EUR (15 %) (t. i. *popravljalna zmogljivost*). Od tega ocenjenega zneska je bilo glede na poročanje Komisije dejansko popravljenega 5,3 milijona EUR za leto 2023. Sodišče je po preizkusu 62,7 % tega popravljenega zneska (3,3 milijona EUR) ugotovilo, da 0,7 milijona EUR ne bi smelo biti sporočeno kot izvršena popravna zmogljivost.

Zaključek in priporočila

Zaključek

38 Splošni revizijski dokazi kažejo, da zaključni račun 9., 10. in 11. ERS za proračunsko leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njihov finančni položaj, njihov poslovni izid, denarne tokove in spremembe njihovih čistih sredstev za navedeno leto, v skladu z določbami finančne uredbe za ERS in računovodskimi pravili, ki temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

39 Splošni revizijski dokazi glede proračunskega leta, ki se je končalo 31. decembra 2023, kažejo naslednje:

- (a) na prihodke ERS ni vplivala pomembna stopnja napake;
- (b) na plačilne transakcije ERS je vplivala pomembna stopnja napake (odstavki [21–30](#)). Sodišče ocenjuje, da stopnja napake, ki jo je izračunalo s preizkušanjem transakcij, znaša 8,9 %.

Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

40 V [Prilogi III](#) so navedene ugotovitve pregleda izvajanja treh priporočil, ki jih je Sodišče dalo v letnem poročilu za leto 2020. Komisija je eno izvedla v celoti, eno je bilo izvedeno deloma, v zvezi z enim pa sploh ni ukrepala.

41 Sodišče je pregledalo tudi dve priporočili iz svojega letnega poročila o ERS za leto 2021 in eno priporočilo iz letnega poročila o ERS za leto 2022, v zvezi s katerim je bilo potrebno takojšnje ukrepanje. Komisija je dve priporočili iz leta 2021 izvedla deloma, priporočilo iz leta 2022 pa v celoti (glej [Prilogo III](#)).

Priporočila

42 Sodišče opozarja na priporočila, ki jih je dalo Komisiji v svojih letnih poročilih za leti 2018 in 2020 v zvezi z mednarodnimi organizacijami, ki mu zagotavljajo dostop do dokumentov, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog v skladu s PDEU. Sodišče na podlagi svojih ugotovitev za leto 2023 meni, da so ta priporočila še vedno relevantna.

43 Na podlagi tega pregleda ter ugotovitev in zaključkov za leto 2023 Sodišče priporoča Komisiji, naj:

Priporočilo 1 – Pri izračunavanju ocen izračunov za ločitev proračunskih let upoštevati spremembe pogodb, ki so bile opravljene po koncu obdobju poročanja

pri izračunavanju ocen izračunov za ločitev proračunskih let, ko se pripravlja začasni zaključni račun, upošteva spremembe pogodb, ki so nastale po koncu obdobja poročanja.

Ciljni rok za izvedbo: od zaključnega računa za leto 2024 naprej.

Priporočilo 2 – Okrepiti preglede pred izvršitvijo plačil

izvaja temeljitejše preglede, da bi preprečila pojavljanje napak, povezanih s predplačili, ki se prijavijo kot nastali stroški, posrednimi stroški, ki se prijavijo kot neposredni stroški ali neupravičenim DDV;

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025.

Priporočilo 3 – Sprejeti ukrepe za izboljšanje kontrolnih sistemov za obračun predhodnega financiranja, ki se nakaže organizacijam, ocenjenim s stebrno oceno

pri obračunu predhodnega financiranja, ki se nakaže organizacijam, ocenjenim s stebrno oceno, okrepi kontrole za opredelitev in izključitev predhodnega financiranja, ki se v finančnih poročilih prijavi kot nastali odhodki.

Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025.

Ocena kazalnikov smotrnosti projektov, ki jo je Sodišče opravilo med revizijskimi obiski

44 Sodišče je letos v okviru svojih revizijskih obiskov ocenilo tudi doseganje kazalnikov smotrnosti za projekte, ki so bili zaključeni ali skoraj zaključeni. Njegov cilj je bil podati opažanja o vidikih *smotrnosti*, ki presegajo pravilnost transakcij. Ta ocena je med drugim vključevala pregled kazalnikov *izložkov* in izidov ter rezultate projektov.

45 Pri preverjanjih je Sodišče odkrilo primere, v katerih so bila sredstva uspešno uporabljena in so prispevala k doseganju ciljev projektov. Odkrilo je tudi primere, v katerih so bila sredstva EU zaradi neučinkovitosti pri pripravi projekta izgubljena, in druge, v katerih je na rezultate projektov negativno vplivalo pomanjkanje politične volje ter komunikacije in usklajevanja med lokalnimi deležniki – glej [okvir 4](#).

Okvir 4

Primeri opažanj v zvezi s smotrnostjo

(a) Sredstva EU, izgubljena zaradi neučinkovitih projektnih ureditev

Komisija je podpisala sporazum o dodelitvi nepovratnih sredstev z mednarodno organizacijo, da bi prispevala k izboljšanju socialne zaščite ranljivih skupin v neki afriški državi. Eden od vidikov projekta je bil prenos sredstev za pomoč pri zadovoljevanju prehranskih potreb otrok, mlajših od 5 let. Ta nakazila so bila izvedena na bančne račune zakonitih skrbnikov otrok (bodisi mater bodisi babic upravičencev). Ko je Sodišče preučilo zadevne postavke v svojem vzorcu, je ugotovilo, da del sredstev, ki so bila prenesena na te bančne račune, nikoli ni bil dvignjen, kar pomeni, da sredstva niso dosegla predvidenih prejemnikov in pričakovani izidi niso bili doseženi.

Sodišče je na podlagi razprav na kraju samem ugotovilo, da so bila nekatera od teh neprevzetih sredstev na računih, katerih imetniki so umrli. Nacionalna zakonodaja ne omogoča dviga sredstev, potem ko so bila prenesena na bančni račun zakonitega skrbnika. Zaradi kompleksnosti upravnih postopkov drugi sorodniki sredstev ne morejo dvigniti. Zato je bil del financiranja ERS dejansko izgubljen in njegov predvideni namen ni bil dosežen.

- (b) Na rezultate projektov sta negativno vplivala pomanjkanje politične volje in slaba komunikacija med lokalnimi deležniki

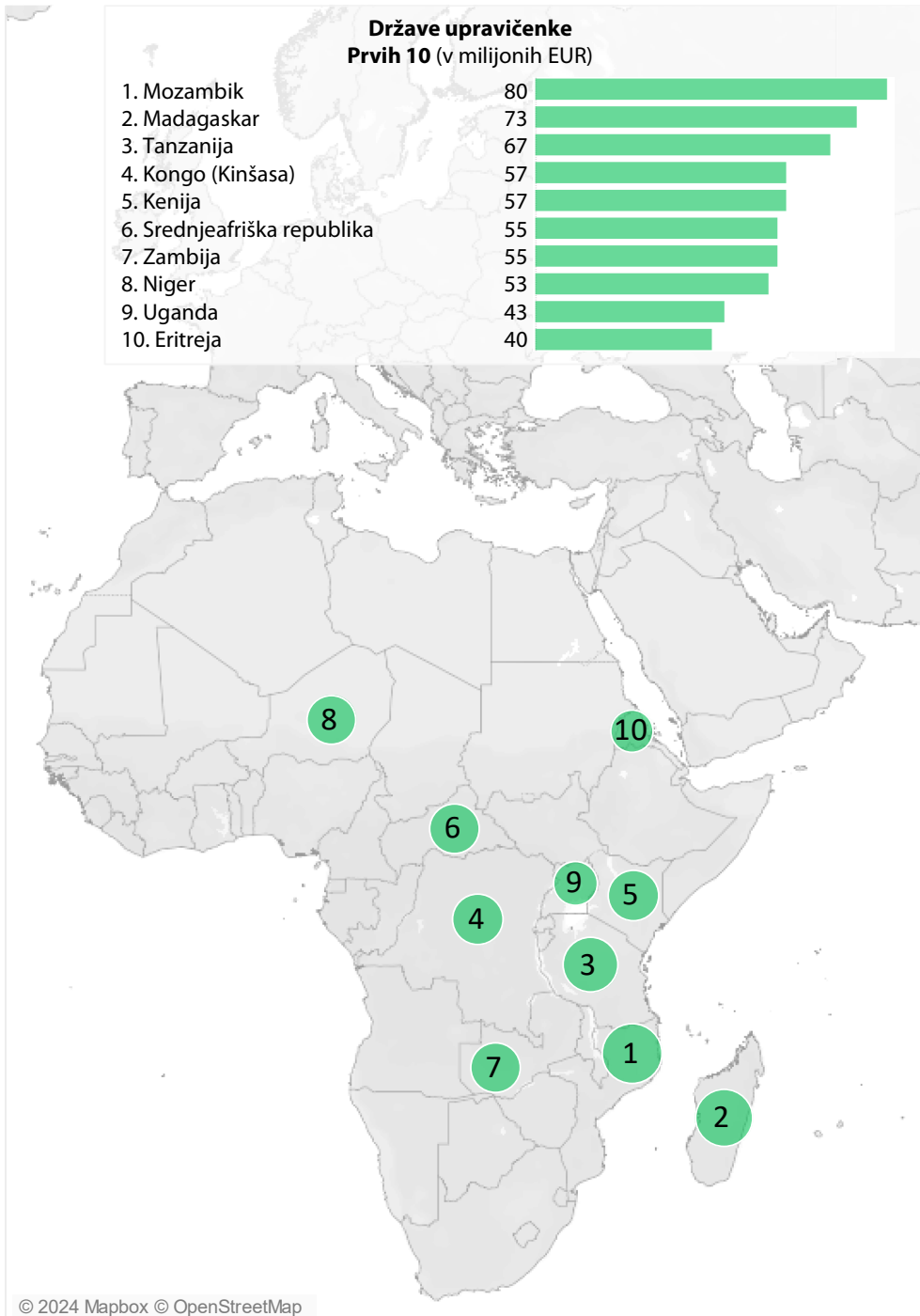
Komisija je s podjetjem za svetovanje podpisala pogodbo o storitvah v višini 285 000 EUR za okrepitev sistemov spremljanja in vrednotenja kmetijstva v neki afriški državi. Ti cilji naj bi se dosegli z izboljšanjem zmogljivosti lokalnih organov za zbiranje, analiziranje in sporočanje kmetijskih podatkov. Do konca projekta se je proračun povečal na 405 000 EUR, njegovo trajanje pa je bilo z 18 mesecev podaljšano na 34.

Revizijski obisk Sodišča je potrdil, da so na izvajanje projekta negativno vplivali pomanjkanje politične volje in odgovornosti znotraj enega ministrstva ter slaba komunikacija med različnimi ministrstvi. To pomanjkanje usklajevanja je negativno vplivalo na izide projekta.

Priloge

Priloga I – Plačila ERS glavnim državam upravičenkam: afriške, pacifiške in karibske države

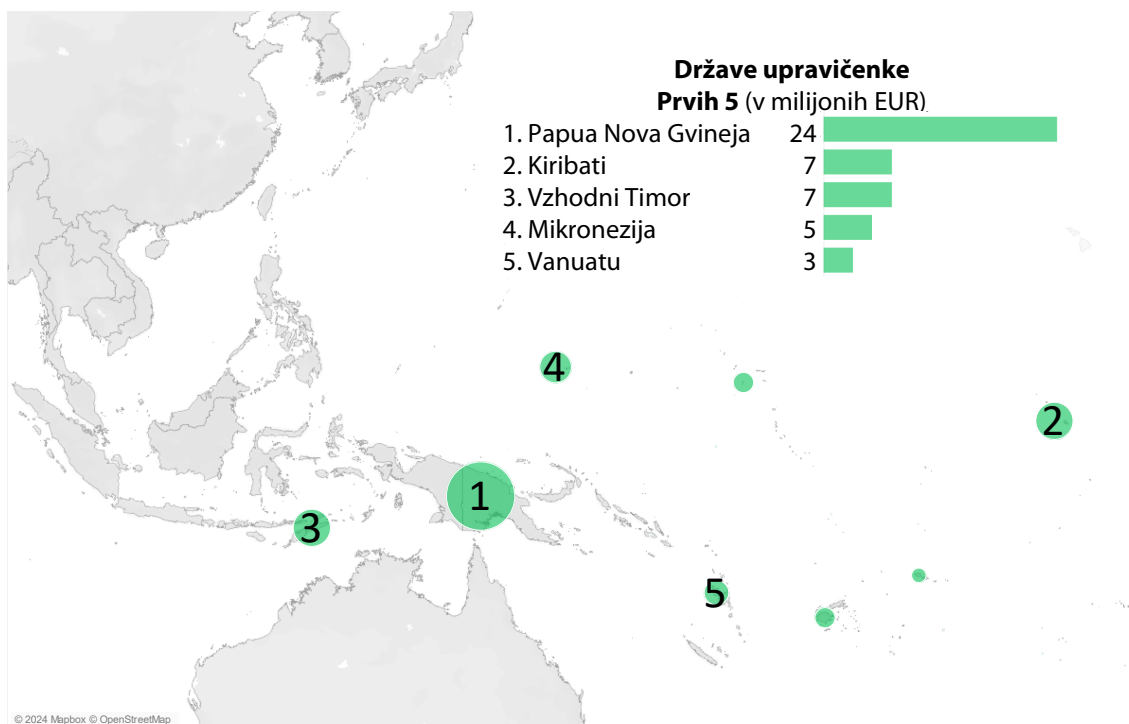
Plačila evropskih razvojnih skladov – afriške države

Vir: ozadje z zemljevidom ©Mapbox in ©OpenStreetMap, z licenco Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 (CC BY-SA)

<i>Deset držav upravičenk z najvišjimi plačili (v milijonih EUR)</i>							
<i>2022</i>		<i>2021</i>		<i>2020</i>		<i>2019</i>	
Mozambik	104	Somalija	219	Senegal	141	Nigerija	119
Sudan	100	Kongo (Kinšasa)	109	Burkina Faso	141	Mali	103
Uganda	60	Tanzanija	101	Benin	116	Burkina Faso	94
Kongo (Kinšasa)	57	Uganda	84	Mozambik	114	Etiopija	91
Zambija	56	Niger	81	Nigerija	104	Kongo (Brazzaville)	91
Malavi	51	Malavi	79	Niger	104	Nigerija	91
Čad	48	Mozambik	74	Gana	100	Malavi	87
Tanzanija	48	Sudan	70	Čad	95	Tanzanija	71
Burundi	48	Nigerija	66	Kongo (Kinšasa)	93	Uganda	64
Kenija	48	Kenija	65	Uganda	90	Ruanda	60

Plačila evropskih razvojnih skladov – pacifiške države

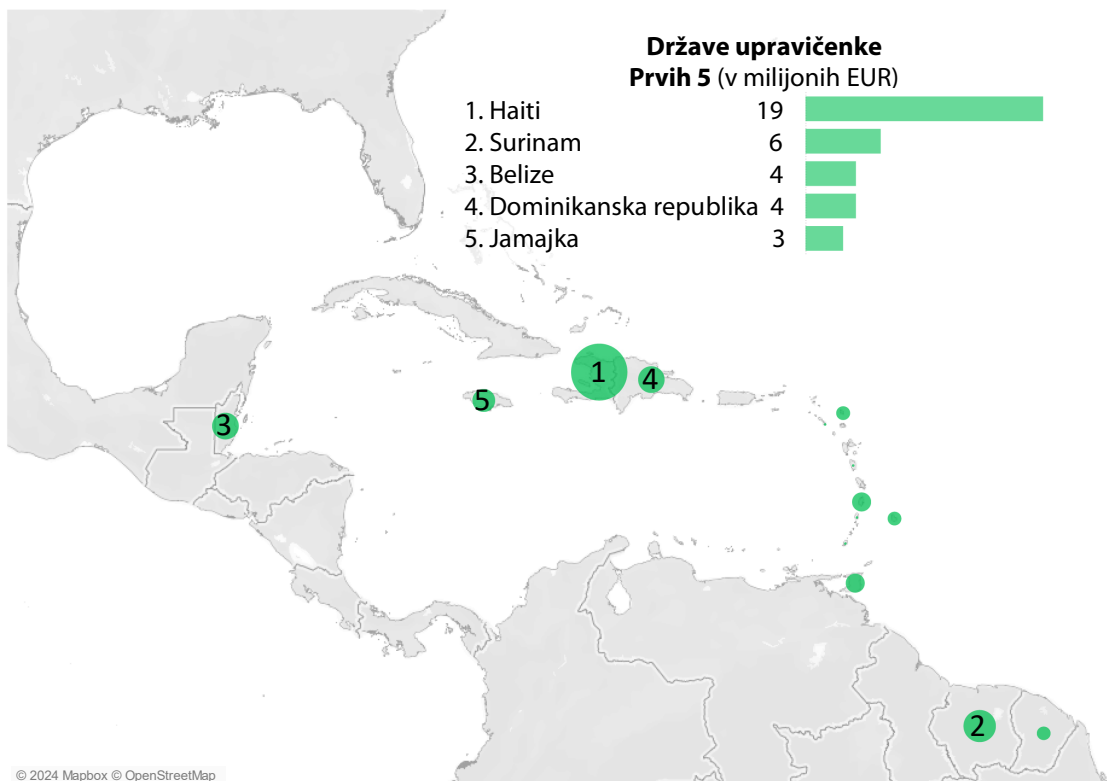

Vir: ozadje z zemljevidom ©Mapbox in ©OpenStreetMap, z licenco Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 (CC BY-SA).

Pet držav upravičenk z najvišjimi plačili (v milijonih EUR)

2022		2021		2020		2019	
Papua Nova Gvineja	23	Papua Nova Gvineja	29	Vzhodni Timor	19	Papua Nova Gvineja	14
Vzhodni Timor	11	Vzhodni Timor	9	Vanuatu	12	Nova Kaledonija	13
Fidži	5	Vanuatu	6	Fidži	11	Francoska Polinezija	11
Vanuatu	4	Fidži	5	Papua Nova Gvineja	10	Vzhodni Timor	7
Kiribati	4	Marshallovi otoki	3	Salomonovi otoki	8	Salomonovi otoki	4

Plačila evropskih razvojnih skladov – karibske države

Vir: ozadje z zemljevidom ©Mapbox in ©OpenStreetMap, z licenco Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 (CC BY-SA).

Pet držav upravičenk z najvišjimi plačili (v milijonih EUR)							
2022		2021		2020		2019	
Haiti	18	Haiti	47	Haiti	76	Haiti	35
Jamajka	7	Jamajka	11	Jamajka	23	Dominikanska republika	19
Dominikanska republika	6	Gvajana	8	Dominikanska republika	15	Jamajka	10
Belize	3	Belize	7	Gvajana	10	Dominika	9
Dominika	3	Dominikanska republika	6	Surinam	3	Curaçao	7

Priloga II – Status izvajanja akcijskih načrtov

Akcijski načrt za leto 2021			
A.1	Poenostavitev in pojasnitev postopkov in pogodbenih pogojev za nepovratna sredstva	●	se izvaja
B.1	Nadaljevanje in okrepitev sodelovanja z mednarodnimi organizacijami za trajno zmanjšanje napak	●	izveden
B.2	Obravnavanje opažanj o visokem tveganju iz revizije Službe Komisije za notranjo revizijo o stebrnem ocenjevanju zunanjega delovanja (nov ukrep)	●	izveden
C.1	Pojasnitev in spodbujanje uporabe financiranja na podlagi rezultatov	●	se izvaja
C.2	Izboljšanje metodologije in priročnika za študijo o stopnji preostale napake	●	izveden
C.3	Obravnavanje ranljivosti, povezanih z odvečnim obračunom predhodnega financiranja	●	se izvaja
C.4	Izvedba vrednotenja uporabe pooblastil za preverjanje odhodkov	●	izveden
C.5	Izmenjava informacij o pogostih napakah z zadevnimi kontrolnimi deležniki (nov ukrep)	●	izveden
Akcijski načrt za leto 2022			
A.1	Poenostavitev in pojasnitev postopkov in pogodbenih pogojev za nepovratna sredstva	●	se izvaja
B.1	Nadaljevanje in okrepitev sodelovanja z mednarodnimi organizacijami za trajno zmanjšanje napak	●	izveden
C.1	Pojasnitev in spodbujanje uporabe financiranja na podlagi rezultatov	●	se izvaja
C.2	Obravnavanje ranljivosti, povezanih z odvečnim obračunom predhodnega financiranja	●	se izvaja
C.3	Okrepitev mandata za preverjanje odhodkov (na podlagi akcijskega načrta za leto 2021/C4)	●	se izvaja
C.4	Izmenjava informacij o pogostih napakah z zadevnimi kontrolnimi deležniki (na podlagi akcijskega načrta za leto 2021 / C5)	●	izveden

C.5	Izboljšanje spremljanja upoštevanja ugotovitev Sodišča / ugotovitev v zvezi s stopnjo preostale napake	●	izveden
C.6	Okrepiti kontrole pri pripravi sporazumov o financiranju za dejavnosti proračunske podpore	●	izveden
C.7	Okrepiti kontrole v zvezi s pravno podlago pred sklenitvijo pogodb	●	se izvaja
C.8	Opozoriti partnerje, naj izpolnijo svojo obveznost obveščanja Komisije, kadar se ugotovi, da so nasprotne stranke v situacijah za izključitev (nov ukrep)	●	se izvaja
Akcijski načrt za leto 2023			
A.1	Poenostavitev in pojasnitev postopkov in pogodbenih pogojev za nepovratna sredstva	●	se izvaja
B.1	Nadaljevanje in okrepitev sodelovanja z mednarodnimi organizacijami za trajno zmanjšanje napak	●	izveden
B.2	Sistematična analiza in dokumentiranje razumnosti stroškov ukrepov, predvidenih v proračunu	●	se izvaja
C.6	Pojasnitev in spodbujanje uporabe financiranja na podlagi rezultatov (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C1)	●	se izvaja
C.2	Obravnavo ranljivosti, povezanih z odvečnim obračunom predhodnega financiranja (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C2)	●	se izvaja
C.3	Okrepitev in pregled pogodbenih preverjanj odhodkov (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C3)	●	se izvaja
C.4	Izmenjava informacij o pogostih napakah z zadevnimi kontrolnimi deležniki (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C4)	●	izveden
C.5	Izboljšanje spremljanja upoštevanja ugotovitev Sodišča/ugotovitev v zvezi s stopnjo preostale napake (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C5)	●	izveden
C.6	Okrepitev kontrole v zvezi s pravno podlago pred sklenitvijo pogodb (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C7)	●	izveden
C.7	Opozoriti partnerje, naj izpolnijo svojo obveznost obveščanja Komisije, kadar se ugotovi, da so nasprotne stranke v situacijah za izključitev (na podlagi akcijskega načrta za leto 2022/C8)	●	se izvaja

C.8	Izvesti priporočilo iz revizijskega poročila Službe za notranjo revizijo o EFSD (nov ukrep)	●	se izvaja
C.9	Preveriti, ali so računovodski saldi za zaključene ERS obračunani pravočasno (nov ukrep)	●	izveden za 8. ERS
C.10	Izboljšati smernice o predhodnih kontrolah (nov ukrep)	●	se izvaja

Vir: Akcijski načrti Evropske komisije za leta 2021, 2022 in 2023.

Priloga III – Spremljanje izvajanja priporočil

Stopnja izvedbe: v celoti; večinoma; deloma; ni izvedeno.

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2020	<p>Priporočilo 1:</p> <p>Komisija naj sprejme ukrepe, na podlagi katerih bodo mednarodne organizacije Sodišču omogočile popoln, neomejen in pravočasen dostop do dokumentov, potrebnih za opravljanje njegovih nalog v skladu s PDEU, in ne le do dokumentov v formatu, ki je samo za branje.</p> <p>Časovni okvir: do konca leta 2021.</p>		Komisija je okrepila komunikacijo z mednarodnimi organizacijami v zvezi z dostopom Sodišča do dokumentov. Nekatere organizacije Združenih narodov (ZN), kot so Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF), Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) in Program Združenih narodov za razvoj (UNDP) še naprej omogočajo dostop do dokazil v formatu, ki je samo za branje.
	<p>Priporočilo 2:</p> <p>Komisija naj izreče pridržke za vsa področja, za katere je bila ugotovljena visoka stopnja tveganja, ne glede na njihov delež skupnih odhodkov in finančni učinek.</p> <p>Časovni okvir: do objave letnega poročila o dejavnostih za leto 2021.</p>		
	<p>Priporočilo 3:</p> <p>Komisija naj določi, da mora izvajalec študije o stopnji preostale napake Komisiji poročati o vseh domnevnih goljufijah v škodo proračuna EU, ki jih odkrije med svojim delom v zvezi s študijo o stopnji preostale napake.</p> <p>Časovni okvir: do konca leta 2022.</p>		

Leto	Priporočilo Sodišča	Analiza doseženega napredka pri izvajanju priporočila, ki jo je opravilo Sodišče	
		Stopnja izvedbe	Opombe
2021	<p>Priporočilo 1:</p> <p>Komisija naj okrepi notranje kontrole, s katerimi bo zagotovila, da nobena pogodba ne bo sklenjena, ne da bi za to obstajala veljavna pravna podlaga.</p> <p>Časovni okvir: do konca leta 2023.</p>		Usklajevanje in poenostavitev postopkov in pogodbenih pogojev za nepovratna sredstva bosta dosežena s sprejetjem „vzorčnega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev“ in vključevanjem v eGrants, ki se dokončujeta.
	<p>Priporočilo 2:</p> <p>Komisija naj sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev, da se vse obveznosti ali predplačila, ki jih upravičenci v svojih računovodskih poročilih uveljavljajo kot nastale stroške, odštejejo pred izvršitvijo plačil ali izvedbo obračunov.</p> <p>Časovni okvir: do konca leta 2023.</p>		Komisija je sprejela ukrepe, kot so izdaja smernic, uvedba dodatnega kontrolnega seznama in ozaveščanje.
2022	<p>Priporočilo 1:</p> <p>Komisija naj preveri, ali so vsi računovodski saldi za zaključene ERS obračunani in ali se informacije v zaključnih računih pravočasno posodablja.</p> <p>Časovni okvir: pravočasno za pripravo zaključnega računa za leto 2023.</p>		V celoti izvedeno za 8. ERS.

Vir: Evropsko računsko sodišče

Odgovori Evropske komisije na Letno poročilo o dejavnostih, financiranih iz 9., 10. in 11. evropskega razvojnega sklada (ERS), za proračunsko leto 2023

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE NA POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA O DEJAVNOSTIH, FINANCIRANIH IZ 9., 10. IN 11. EVROPSKEGA RAZVOJNEGA SKLADA, ZA PRORAČUNSKO LETO 2023

I. ODGOVORI KOMISIJE NA KRATKO

Komisija pozdravlja poročilo Evropskega računskega sodišča o evropskih razvojnih skladih (ERS). Komisija želi poudariti, da se ERS izvajajo v tveganih, zapletenih in vedno bolj hitro razvijajočih se okoljih. Njihovo izvajanje zaznamuje raznolikost:

- v smislu geografske razpršenosti, saj zajemajo številne različne delegacije EU po vsem svetu;
- v smislu izvajalskih subjektov in partnerskih držav z različnimi zmogljivostmi upravljanja in nadzora, od majhnih lokalnih nevladnih organizacij do mednarodnih organizacij, in
- v smislu metod zagotavljanja pomoči, vključno s tradicionalnimi projekti, proračunsko podporo, podpornimi programi za sektorske politike, prispevki za globalne instrumente, mešanim financiranjem, proračunskim jamstvom in drugimi načini izvajanja pomoči. Poleg tega obstajajo težave pri napotitvi osebja v delegacije v državah, kjer vladajo težke razmere, kot tudi pomanjkanje strokovnih profilov v delegacijah EU in na sedežih.

Komisija sprejema vse potrebne ukrepe za zagotovitev polnega in učinkovitega izvajanja ERS v skladu z veljavnim pravnim in finančnim okvirom. Še naprej prilagaja in izboljšuje svoje postopke za nadaljnje zmanjševanje tveganja napak, pri čemer med drugim upošteva rezultate izjave Evropskega računskega sodišča o zanesljivosti. Trenutno poteka pregled skupne strategije kontrol GD INTPA¹ in Komisija bo predlagala ukrepe, ki naj bi pomagali pri obravnavi priporočil Evropskega računskega sodišča in zmanjšali stopnjo napake.

¹ V nadaljnjem besedilu: strategija kontrol.

II. ODGOVORI KOMISIJE NA GLAVNA OPAŽANJA EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

1. Zanesljivost zaključnega računa

Kar zadeva odstavek 17, Komisija ugotavlja, da se predhodno financiranje v višini 300 milijonov EUR, ki je neobračunano od leta 2014 in je navedeno v ugotovitvah, nanaša na dve pogodbi v okviru Skrbniškega sklada EU za infrastrukturo za Afriko (AITF). Cilj tega skrbniškega sklada je zagotoviti finančno podporo v obliki nepovratnih sredstev za infrastrukturne projekte in tako hkrati pritegniti dolgoročno financiranje, ki ga zagotovijo financerji projektov. Pogodbi se iztečeta leta 2030, letni obračun starega predhodnega financiranja AITF pa je zelo omejen in porazdeljen skozi leta. Za boljši prikaz pogodbenih pogojev je 300 milijonov EUR prerazvrščenih v dolgoročno obdobje, v zaključnem računu ERS pa je bilo dodano pojasnilo (pojasnilo 2.2), v katerem je ta primer pojasnjen bralcu.

2. Pravilnost transakcij

V zvezi z odhodki, ki niso nastali in predstavljajo 45 % skupne napake (odstavek 21 in slika 4), Komisija meni, da so te napake pri obračunu predhodnega financiranja začasne narave, saj se morebitni previsoki obračuni prilagodijo z dokončnim sprejetjem stroškov. Zato ta vrsta napake ne bo privedla do izterjave.

Odgovor na okvir 2

Odhodki, ki niso nastali: odvečni obračun predhodnega financiranja

Komisija je seznanjena s to ugotovitvijo, vendar želi pojasniti, da finančna poročila, ki jih je predložil izvajalec (mednarodna organizacija, ocenjena s stebrno oceno), niso zagotovila zadostnih informacij za razlikovanje med nastalimi odhodki in plačanimi predujmi. Vendar bi morali biti do konca projekta vsi plačani predujmi uporabljeni za izvajanje predvidenih dejavnosti, ti predujmi pa bi načeloma morali postati nastali odhodki.

Manjkajo bistvena dokazila za naročilo gradnje

Komisija je priznala pomanjkanje zahtevanih dokazil, vendar želi pojasniti, da je za nadaljnje ukrepanje v zvezi z dokazili, ki potrjujejo podrobnosti izvedenih del, odgovoren izvajalec (mednarodna organizacija, ocenjena s stebrno oceno).

Kar zadeva primere s količinsko opredeljivimi napakami iz odstavkov 23–25 poročila, Komisija trenutno (v okviru pregleda strategije kontrol GD INTPA) pregleduje predloge za poročanje in krepi svoje kontrole, preden bo sprejela odhodke.

Kar zadeva odstavek 26, je GD INTPA leta 2018 pregledal pravila in pogoje za preverjanje odhodkov, da bi izboljšal poročanje. Natančneje, poročilo bi moralo:

- zagotoviti osnovne informacije o pogodbi,
- opisati rezultat analize tveganja in njegove posledice za vzorčenje,
- podati pregled preizkušanja podatkov,
- v celoti razkriti informacije v zvezi s postavkami, vključenimi v populacijo odhodkov in vzorec,
- podrobno navesti ugotovitve, dobljene z izvajanjem dogovorjenih postopkov.

GD INTPA je zavezan izboljšanju poročanja o preverjanjih odhodkov in pričakuje se, da bo to eden od rezultatov pregleda njegove strategije kontrol.

Letno poročilo o dejavnostih in druge ureditve upravljanja

Generalni direktorat za mednarodna partnerstva (GD INTPA) še naprej sprejema ukrepe za obravnavo vseh vprašanj v zvezi s svojim sistemom kontrol. Medtem ko GD INTPA vsako leto sprejme nov akcijski načrt v zvezi z izboljšanjem notranjih kontrol, vsak nov načrt temelji na oceni prejšnjega akcijskega načrta, ugotovitvah Evropskega računskega sodišča in Službe Komisije za notranjo revizijo ter oceni povezanih tveganj. Izvajanje sedanjega akcijskega načrta za leto 2023 za odpravo ugotovljenih slabosti pri kontrolah in visokih tveganj poteka, kot je bilo predvideno.

Študija o stopnji preostale napake iz leta 2023

Študija o stopnji preostale napake je pomemben element, na katerem temelji izjava generalnega direktorja o zanesljivosti, čeprav ni edini vir zanesljivosti. GD INTPA ima celovit okvir notranje kontrole in strategijo kontrol, ki zajema celoten cikel izvajanja. Vsi elementi okvira kontrol so gradniki njegove zanesljivosti, o kateri poroča v svojem letnem poročilu o dejavnostih. Poročilo je podlaga za informacije o pravilnosti v letnem poročilu o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna EU.

Kar zadeva odstavek 34, Komisija priznava omejitve v smislu kontrol, določenih v okvirnem finančnem in upravnem sporazumu (FAFA) z Združenimi narodi, in išče izvedljive rešitve, sprejemljive za obe strani.

III. ODGOVORI KOMISIJE NA PRIPOROČILA

Spremljanje izvajanja prejšnjih priporočil

Da bi Komisija obravnavala priporočilo 1 iz letnega poročila Evropskega računskega sodišča za leto 2020, je okrepila komunikacijo z mednarodnimi organizacijami, da bi povečala ozaveščenost o tem, da je treba revizorjem Evropskega računskega sodišča pri revidiranju projektov, ki jih financira EU, zagotoviti potreben dostop do dokumentov.

Komisija je v zvezi s tem sprejela številne ukrepe: olajšala je razprave med organizacijami Združenih narodov in Evropskim računskim sodiščem ter podprla vse pobude za iskanje trajnih rešitev za dostop do dokumentov in njihovo hrambo. To vprašanje je redno vključeno na dnevni red srečanj s partnerji, vključno z uradnim srečanjem skupine FAFA EU-ZN in z bolj operativno skupno referenčno skupino, ki sistematično razpravlja o vprašanih revizije in nadzora.

Vendar Komisija priznava, da kljub vsem njenim prizadevanjem še vedno obstajajo nekatere omejitve v zvezi z dostopom do dokumentov zaradi obstoječih pravnih okvirov izvajalskih partnerjev, ki se v bližnji prihodnosti ne bodo spremenili. Komisija bo revizorjem še naprej zagotavljala podporo in sodelovala s partnerskimi organizacijami, da bi olajšala revizije Evropskega računskega sodišča.

Priporočilo 1 – Pri izračunu presečnih ocen upoštevati spremembe pogodb, nastale po obdobju poročanja

Pri izračunu presečnih ocen med pripravo začasnih zaključnih računov upošteva spremembe pogodb, ki so nastale po koncu obdobja poročanja.

(Ciljni rok za izvedbo: od računovodskih izkazov za leto 2024 naprej)

Komisija **sprejema** to priporočilo in bo do 1. februarja vključila dodatno kontrolo pri izračunu ocenjenih aktivnih časovnih razmejitev. S to dodatno kontrolo bodo preverjeni datumi in pogodbeni zneski, ki so bili spremenjeni po koncu leta.

Priporočilo 2 – Okrepiti preglede pred izvršitvijo plačil

Izvajati temeljitejše preglede, da bi preprečila pojavljanje napak, povezanih s predplačili, ki se prijavijo kot nastali stroški, posrednimi stroški, ki se prijavijo kot neposredni stroški ali neupravičenim DDV.

(Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo in bo okrepila predhodne kontrole, smernice in zahteve glede poročanja.

Priporočilo 3 – Sprejeti ukrepe za izboljšanje kontrolnih sistemov za obračun predhodnega financiranja, ki se nakaže organizacijam, ocenjenim s stebrno oceno

Pri obračunu predhodnega financiranja, ki se nakaže organizacijam, ocenjenim s stebrno oceno, okrepiti kontrole za opredelitev in izključitev predhodnega financiranja, ki se v finančnih poročilih prijavi kot nastali odhodki.

(Ciljni rok za izvedbo: konec leta 2025)

Komisija **sprejema** to priporočilo in bo okrepila predhodne kontrole, smernice in zahteve glede poročanja.

AVTORSKE PRAVICE

© Evropska unija, 2024

Politika Evropskega računskega sodišča (Sodišča) glede ponovne uporabe je določena v njegovem sklepu o politiki odprtih podatkov in ponovni uporabi dokumentov [ECA Decision No 6-2019](#).

Če ni drugače navedeno (npr. v posameznih obvestilih o avtorskih pravicah), so vsebine Sodišča, ki so v lasti EU, pod licenco [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Praviloma je zato ponovna uporaba dovoljena, če se ustrezno navede vir in označijo morebitne spremembe. Kdor ponovno uporabi vsebine Sodišča, ne sme potvoriti prvotnega pomena ali sporočila. Sodišče ni odgovorno za morebitne posledice ponovne uporabe.

Če so na gradivu prikazane določljive fizične osebe, npr. na fotografijah uslužbencev Sodišča, ali če gradivo vsebuje dela tretjih oseb, je treba pridobiti dodatne pravice.

Kadar je pridobljeno tako dovoljenje, se z njim razveljavi in nadomesti zgoraj omenjeno splošno dovoljenje, zato morajo biti v njem jasno navedene morebitne omejitve glede uporabe.

Za uporabo in prikazovanje vsebin, katerih lastnica ni EU, je morda treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Poglavje 3:

- [Slike 3.1, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8](#):
te slike so bile oblikovane z uporabo ikon [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.
- [Priloge 3.6, 3.7 in 3.8](#):
te tabele so bile oblikovane z uporabo ikon [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

Poglavje 6:

- [Slika 6.2](#):
ta slika je bila oblikovana z uporabo ikon [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.
- [Slika 6.3](#):
ta slika je bila oblikovana z uporabo ikon [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

Poglavje 7:

- Slika 7.4:

ta slika je bila oblikovana z uporabo ikon [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

- Okvir 7.2:

ortofoto posnetek je spremenilo Sodišče, lastnik posnetka © [NMA](#) (litovska plačilna agencija), vse pravice pridržane.

Poglavje 9:

- Priloga 9.1:

prilogo je pripravilo Sodišče s pomočjo platforme Tableau, ozadje z zemljevidom © [Mapbox](#) in © [OpenStreetMap](#) – prispevki subjektov z licenco [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY-SA\)](#).

Poglavje 11:

- Slika 11.3:

ta slika je bila oblikovana z uporabo ikon in [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

- Slika 11.5:

ta slika je bila oblikovana z uporabo ikon , , [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Vse pravice pridržane.

Sodišče je spremenilo uporabljeno ikono zobnika , © avtor [Ramziia – stock.adobe.com](#).

ERS:

- Priloga I:

prilogo je pripravilo Sodišče s pomočjo platforme Tableau, ozadje z zemljevidom © [Mapbox](#) in © [OpenStreetMap](#) – prispevki subjektov z licenco [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY-SA\)](#).

Programska oprema ali dokumenti, za katere veljajo pravice industrijske lastnine, kot so patenti, blagovne znamke, registrirani modeli, logotipi in imena, niso vključeni v politiko Sodišča glede ponovne uporabe.

Na spletiščih institucij Evropske unije znotraj domene europa.eu so povezave do spletišč tretjih oseb. Ker Sodišče na ta spletišča ne more vplivati, vas poziva, da preberete njihove dokumente o politiki glede varstva osebnih podatkov in avtorskih pravic.

Uporaba logotipa Sodišča

Logotip Sodišča se ne sme uporabljati brez predhodnega soglasja Sodišča.

V letnem poročilu Sodišča je predstavljeno mnenje Sodišča o tem, ali je zaključni račun EU zanesljiv ter ali so z njim povezane prihodkovne in odhodkovne transakcije skladne z veljavnimi pravili in predpisi. V njem je predstavljena tudi analiza vidikov upravljanja proračuna in finančnega poslovanja ter smotrnosti poslovanja v zvezi z izvrševanjem proračuna EU, ki jo je opravilo Sodišče.

EVROPSKO
RACUNSKO
SODIŠČE

Urad za publikacije
Evropske unije